ESAIAS TEGNÉR
SAMLADE SKRIFTER



ESAIAS TEGNÉR

Pastellmålning från 1841.

I Tegnérstiftelsens museum, Lund.

ESAIAS TEGNÉR
SAMLADE SKRIFTER

NY KRITISK UPPLAGA

KRONOLOGISKT
ORDNAD

UTGIFVEN AF

EWERT WRANGEL OCH FREDRIK BÖÖK

NIONDE DELEN
1840—1846



STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS
FÖRLAG

STOCKHOLM 1925
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
232953

DIKTER

Jan. 1840—Maj 1840

Till Svenska Riddarhuset

vid 1840 års riksdag.

Med fridens helsning kommer jag till Eder,
I Sverges ädlingar och riddersmän!
Frid bringar jag, o! bragte jag ock kraft
och mod, ty frid är svaghet dem förutan;
och Kyrkan, som är fridens sinnebild,
trifs bäst beskyddad utaf kraftens sköldborg,
som himlen håller stjernbeströdda skölden
utöfver liljan med sin silfverklocka
och fridens palmer med de gröna tornen.
Väl är det frid i landet, ack ej *i*
men blott kring gränserna, ty meningsstriden
har ropat kriget ut i Svea land,
han sitter käbblande i hvarje samqväm,
hans ormar hväsa utur hvarje bröst.
Der slår en oro uti tidens hjerta,
en missbelåtenhet med hvad som finnes.
Hur det bör vara vet man icke rätt,
man önskar blott att det blir annorlunda.
Förstöringslusten äflas blindt i djupet,
som Nidhögg gnagde uppå Ygdrasil
så gnager hon på samhällslifvets rötter.

En okänd makt har vuxit upp i Staten,
och allt slags makt är moder till sitt missbruk.
Det Nyas kraft är ofta öfverdåd,
dess ungmod leker än i slyngelåren.
På lif och död nu mer alltjemnt det kämpar
emot det Gamla. Hvad århundraden
ha byggt och ordnat, hvad erfarenheten
bepröfvat har, hvad som har växt tillsamman
med landets minnen, landets lag och seder,
det måste bort, ty plats skall rödjas för
den nya byggnaden — utaf ruiner.
O dagens hugskott, nyhetskrämarns dårskap!
Haf vördnad för det Gamla. Hvad som är
och hvad som varit hafver, känner du,
men hvad som blifver står med sluten hjelmhatt.
Fäll icke lättsint sekelsgamla eken,
ett mäktigt hjerta slår i hennes barm
och emot stormen är hon van att brottas.
Men förr'n hon fornar sår hon gerna sjelf
sin efterträderska, den gröna telning,
som suger friska krafter utur jorden,
och herrskar öfver lunden se'n *hon* fallit.
Fäll icke lättsint, det är helgerån
och handen vissnar. Kanske hennes krona
har susat öfver Wasas kopparhjelm
och stora minnen bygga bland dess grenar.
Ack, Minnet är för mannen. Efemeren
har ögonblickets arma rikedom
att slösa med, han lefver blott för dagen,
och ingen framtid växer ur hans äflan.
Gif akt hur grändernas odödlighet
förgänglig är. Af allt lycksökeri
lycksökeri't hos hopen är det sämsta,

månghöfdadt villdjur, smekande i dag,
i morgon ryter det och söndersliter,
och bifallsjagten sluts med jägarns fall.
Hans ära sitter uppå andras läppar,
hon sväller högt för ögonblickets vind,
men morgondagen skiner på dess aska.
Dock går den jagten nu igenom verlden,
hon ströfvar äfven öfver Svea land,
dess koppel skalla öfver berg och dalar.
Fåfängan är små sinnens ärelystnad,
är Orons moder. Hennes ögon speja
alltjemt med bäfvan uppå dagens miner
och hennes öra lyss till hvarje fläkt.
Hvad rätt och ädelt är hon frågar icke,
hon frågar blott: hvad skall man säga derom?
Hvad vill mig fruktan med den bleka kinden,
med asplöfshjertat darrande för vinden?
Ett manligt sinne fruktar Gud allen
och rösten i sitt hjerta som fördömmer,
de andra rösterna hon gerna glömmer,
ty den som gäller är dock endast en.
Lyss till den dom som fosterlandet fäller
(ty mannens ära är dock fosterländsk)
men massan ej för fosterlandet gäller,
och den som fruktar han är icke Svensk,
och den som viker är det knappast heller.

I samlens inom Gustaf Adolfs murar,
den store Wasasonens, nej den störstes,
och höga minnen dväljas under hvalfven.
Sen Er omkring. Hvad stodo der för män
bak sköldarna nu målade på muren?

Tron I de lyssnade till stundens sorl
dagtingande med hennes lösa nycker,
och köpte, darrande, ur dagens hand
ett rykte endast lefvande för dagen?
En annan ära sökte de, en högre.
När hjeltekungen föll i segrens famn
och låg och blödde i sin vunna slagtning,
ha'n I väl hört att deras hjertan sjönko
fast än en verld i vapen stod emot dem
och blott ett barn på Wasathronen satt?
Den ringa hopen med frostbitna dragen
vek ej för det, han trängde sig tillsamman,
och Baner framstod, Zeus Kronion lik,
med blixten tänd i obetvungna händer,
och Oxenstjerna tänkte för Europa:
hvad stort var börjadt slutades ock stort,
ty *en gång säga och dervid förblifva*
var Wasaättens valspråk och Nationens.
Då blef vår Nord Europas Riddarhus,
och Mälarsolen lyste lika vänligt
uppå det guld som går i bondens skörd
som uppå guldet omkring Kungens panna. —
Så, Svenske män, så tänkte Edra Fäder,
och minnets arfvedel hör Eder till.
En annan tid mot Er i banan träder,
en annan fiende bekämpas vill.
Förstörelsen som alla vill förfära,
de lumpnas terrorism, det plattas envåldsmakt
som svagheten för sina fötter lagt,
och endast splittra vill, upplösa, sönderskära
de klappa länge re'n på Nordens port.
Men gören I som Edra Fäder gjort,
ty ej förgäfves skall man namnet bära.

Sen, Gustaf Wasa står derutanför,
Tyranbetämjaren, Statsbyggaren är nära.
Han ser på Eder, han på Eder hör.
Låt vexla tider, tänkesätt och lära,
men hvarje folk med sina minnen dör,
och all slags frihets grundval heter *Ära*.

Till Grefvinnan Hedda Taube,

född Ridderstolpe,

på dess födelse- och bröllopsdag den 23 jan. 1840.

Jag mins vår Hedda som en rosenknopp,
men åren nu den knoppen vicklat opp
och all slags knopp är född att frukter bära,
dem bär hon också nu i tukt och ära.

Far fort med det, det tycker Mormor om,
med barnbarn växer glädjen småningom
och Morfar, hur han ock på benet klagar,
går stolt ändå och mins förflutna dagar.

Far fort. Tids nog där kommer missväxtår,
med snö i hjertan och med snö i hår.
Då sitter hvar en i sin vrå och tuttrar
och Taube en dufva blir som aldrig kuttrar.

Vi hoppas ännu ha vi långt därtill,
men Tiden flyger och vill ej stå still.
Hvad vi förmå låt oss af rymmarn rädda
och derför dricka vi ett glas för Hedda.

Selma Mansbach.

Far du bort från Mälarns dalar,
innan ännu skogen talar,
innan Våren löfvad är?
Dock, du våren med dig bär,
ty han löfvas jemnt i unga sinnen,
blommar ständigt der i rosenfärg. —
Helsa till de gamla berg,
helsa till de gamla minnen!

»Hvad hon tänkte.»

Hvad hon tänkte, hvad hon diktat,
har hon här för verlden biktat,
få blott visste att och hur hon skref.
Hennes värde, huru stort och gifvet,
gick med snällpost genom lifvet,
som ett ouppbrutet bref.
Djupa sinnen, allvarsamma,
brinna helst med sluten flamma,
osedd, blygsam, jungfruren.
Först se'n grafven med den stora frågan
öppnar sig, då röjes lågan
derutöfver med ett vänligt sken.
Döm med vördnad: den Publiken,
som hon sökte, bor i Englars riken,
och bland oss gick hon som deras bud.
Verldens vrånga dom försmår hon,
ty när detta läses, står hon
inför Gud.

Svar på Herr Atterboms Inträdes-Tal

af Akademiens Direktör, Herr Tegnér.

Att här *du* sitter, att *jag* helsar dig
välkommen bland oss, visar tidens välde,
ombildarens, som länge ställde
inunder skilda fanor dig och mig,
och ej blott mig, men äfven mången annan
af sångarätten från kung Gustafs dar,
som bar ovansklig lagerkrans kring pannan.
Den kransen hänger än bland stjernor qvar
på Minnets hvalf, när qvällens vindar sopa
på vår förgätna graf tillhopa
blott vissna blad af min och mången anns
förgängeliga sångarkrans.

Dock striden är förbi. Hvad ondt den vållat
förgätes bättre, än det tänkes på.
Vi tacka Glömskan, som sin aska sållat
på släckta glöd, och undra begge två
hvad sällsam villa, som vår syn förtrollat:
med åren komma frid och sans ändå;
och allt som skiljemuren börjat ramla,
den nya skolan flyttar i den gamla.

Vi sågo ej, men känna dock en tid,
en gyllne tid, då der var knappast strid
emellan diktens bild och verkligheten;
ty blott det sköna verldens grundlag var,
och ännu lekande bland blommor qvar
låg vid naturens hjerta Menskligheten.
Naturen sjelf, som nu ej lefver rätt,
spratt då af lif, och dansande och lätt
sig rörde hennes unga näringssafter;
personligt lefde alla hennes krafter,
som lekkamrater åt sin menskoätt.
I öster Eos satt med purpurfanan,
och timmarne sig radade till dans;
Men på sin vagn i oförgänglig glans
for Helios och mätte strålebanan
igenom Zodiakens sagoverld,
och knäppte lyran på sin himmelsfärd.
Och ej blott himlens hvalf, men äfven jorden
var utaf lefvande gestalter full.
Hvarhelst du vände dig, förnummos orden
af verldspoëmet, diktadt för din skull.
Ur lundens toppar nickade Dryaden;
dess fibrer lefde uti hvarje stam,
och, hvar en källa sprang bland bergen fram,
satt med sin urna sorlande Najaden.
Dig mötte idel fränder på din stig;
i vindens sus, i blommorna, i gräsen
en ande lefde, ett beslägtadt väsen,
ett sagans barn, som tänkte, kände sig,
och såg med vänligt öga opp till dig.
Men ofvan skyarna, i rika skrudar,
der sutto herrskande Olympens Gudar,
men stego likväl ned ibland,

välkomna gäster, öfver sjö och land,
och bodde gladt i marmortemplen inne:
de sköna templen, der hvar jordens son
förklaradt läste högre verldars minne:
som trösten faller i hvart ädelt sinne,
föll ljuset i rotundan ofvanfrån.
Ju menskligare Gudar voro,
ju mer gudomlig menskan blef,
och hjeltarne kring jorden foro
som gudasöner, hvart dem Anden dref.
Då blödde Hydran, afundsjukan, splitet;
Nemeas lejon, Terrorismen, föll,
och Jofurssonen Gorgohufvut höll
mot det förvända, det besatta Nitet;
men ack! det skedde då, som nu, för litet.
Men i Olympia, i Kronions lund,
en skog af gudastoder och oliver,
der mätte täflingsbanan ut sin grund
för kraftens lekar, för de ungas ifver.
Med senor spänstiga, som hamradt stål,
skönnakne ynglingar till brottning drogo,
och Diskus hven, och Cestusklubbor slogo,
och segervagnar rasslade till mål,
der kraft och djerfhet sina kronor togo.
Ynglingasagan om Hellenisk ätt
qvad der Herodotus, historiens fader,
och brusande i mäktiga kaskader
flöt Pindarssången genom skog och slätt.
O! diktens brudqväll, sångens jubeldagar!
för Er hvart menskligt hjerta måste slå,
och skaldens längtan lågar upp och klagar:
o! hvarför, hvarför lefde jag ej då?
Den gamla herrligheten är försvunnen;

förseglad evigt rika sångarbrunnen,
naturen enögd, skönhetskänslan blind,
och rosen vissnat har på lifvets kind. — —

Så klagar mången; — men hvad är det sköna,
om ej med något himmelskt i förbund?
Ett yppigt färgspel på förgänglig grund,
en vansklig blomma, vuxen i det gröna,
förvissnad innan året fyllt sin rund.
Det hednasköna sjönk, när lifvets stjerna
gick opp och lyste öfver Bethlehem;
då kom en längtan till vårt rätta hem,
då löstes skalet ifrån lifvets kärna;
sitt inre djup den diktande förnam,
och Andens högre skönhet trädde fram,
den skönhet inre ögat skådar gerna,
ej lekande, men sträng och allvarsam.
En ann betydelse fick menskligheten,
ett annat mål, ett annat bildningsskick,
ty sprängd var porten till odödligheten;
ett annat hjerta slog i verkligheten,
och dikten snart på andra toner gick:
ej fullt så klingande, som förr, och klara,
men mera djupa, mera underbara,
ty sanningen, med blod och offer köpt,
var fäst vid himlen, och det sköna döpt.
Det trifdes nu, som förr, i lunder gröna,
men med en renare, en himmelsk håg
upp emot stjernehvalfvet skalden såg.
Det innerliga adlade det sköna,
och hvarje lyra vid ett hjerta låg.
Ej blott en fader, skapare af tingen,
ej blott en Gudason, som menska var,

men ock en Moder satt i stjerneringen,
och menskoslägtet deras färger bar.
Det gick en längtan genom menskans sinne
till något osedt, underbart, till Gud,
ej olik den, vi än hos jungfrun finne
för första gången rodnande till brud.
Den längtan trifs ännu i hjertan inne,
men Trubaduren satte den i ljud.
Så skön som förr var icke lifvets saga,
så yppigt klädd i rosenrödt och gull,
men mer allvarlig, mer betydningsfull,
lik moln, som öfver sommarsolen jaga.
I mystiskt dunkel, mera än i ljus,
i månskensskymning var den sagan hållen.
Väl kommo englar från Gud faders hus,
men utur bergen skrattade ock trollen,
och aningen om synd och död och fall
igenombäfvade naturen all.
I skaldens sånger, om ock än så ljufva,
en suck af trånad klingade ändå,
som när i qvällen näktergalar slå,
som när i skogen kuttrar enslig dufva.
Men stolt var tiden, svärmande och djerf;
med djupt förakt för nyttans lägre värf,
drog riddarn ut på äfventyr till striden,
först för sin Tro, och för sin Dam dernäst;
med hennes handske uppå hjelmen fäst,
med hennes färger uti skärpets siden,
han sin medtäflare ur sadeln slog
och segrens pris ur sköna händer tog.
Men var det lek inom torneringsskranken,
till blodigt allvar vändes också tanken.
Då sprängdes porten till förtrolladt slott,

och svärdsslag hamrade på jätteskallen,
tills hednisk trollkarl klufven låg och fallen,
och frälst Prinsessa ur hans bojor gått.
Sankt Görans lans bet djupt i drakens lunga,
och Rolands klinga skar sin egen ban
bland krokig sabel, blödande turban,
han rasade för Angelique, den unga:
men många vindar häfva Ocean
och qvinnans bröst, och när hon fans i skogen,
ack! hon var skön ännu, men icke trogen. —
Så vexlade uti romantisk ton
emellan kärlek och religion
den underbara Riddardikten,
och Sagan visste tusen äfventyr,
hur Riddarn slår, hur Saracenen flyr,
och sköna synder visste öronbikten. —
Jag älskar klassisk tonart, ty hon är
till smak och harmoni vår bästa ledning,
och sången ifrån Hellas är mig kär,
ehur jag känner, att den var en hedning.
Men Romantiken, underbar och fri,
med innerliga, sällsamt djupa rösten,
må ock af sångens söner aktad bli;
och äro litet ludna hjeltebrösten,
ett trofast hjerta klappar dock deri. — —

Men diktens välde går utöfver jorden;
der fins ej öcken, fins ej bortgömd vrå,
der menskor bo, hur vilda och hur rå,
der ej förnimmas, blott du lyssnar, orden
af skaldens gudaspråk ändå.
Der bodde fordom i det höga Norden
från hedenhös en kraftig ätt,

ömtålig om sin frihet och sin rätt,
med hårda händer och med hårda sinnen;
till Valhalls throner stego deras minnen,
och öfver vågor, öfver dal och slätt
förblödde deras vilda strider.
Strid var mot menskor, mot en karg natur
med frusen barm; men kämpen bröt derur
en tarflig näring, segrande omsider.
Det voro mörka, voro arma tider,
men skalden var dock med. Han stod
i sköldeborgen kämpande med mod;
med svärd och toner lika skarpa
besjöng och slog han banesår;
der stänkte blod uppå hans harpa,
och stormen flög uti hans hår.
Hårdt var hans språk, men i Norränatunga
en mäktig malmklang låg ändå, en skär,
ej blott att stridens minne sjunga,
men äfven hjertats ömmare begär.
Med längtan sökte Vanadis sin Öder
igenom rymderna från Norr till Söder,
och trånande i sina skuggors verld
satt hvite Guden med sin bleka panna;
i saknans tårar smälte bort hans Nanna,
och Frej förpantade sitt svärd.
Hvad stort och enkelt ligger i passionen
och troheten i lif och död
(som dock är mer än Söderns kärleksglöd),
det visste Nordens skalder väl, och tonen,
hur vild han var, likväl ur hjertat ljöd,
det outgrundliga, det rika,
som hafvet stormande och djupt tillika.
Af många under dock dess djup bebos,

och lätt är att på färgen skilja
en Nordisk trohet med sin hvita lilja,
från Söderns älskog med sin röda ros.
Helst klingade dock runosången
om Valhalls gudaverld, ej än förgången;
hur Oden qvad sitt Havamal,
enögde Guden, hvilken styrde verlden,
och drog på åttafota färden
med Sleipner öfver berg och dal;
hur Nornorna vid tidens källa,
tre sköldemör på evigt ting,
uttydde runorna, som gälla
Heimskringla och Valhalla kring,
och ömsom fria, ömsom fälla;
och hur det Onda hos det Goda bor;
hur väldigt med sin åska Asathor
slog efter jättarna i fjällen;
hur Idun blomstrade, hur Freja spann,
och Gefion frös och Lofna brann,
och ljusa Alfer dansade i qvällen. —
Den sången var en half barbar,
men kraftfull dock och underbar;
en hög gestalt med slagsvärd vid sin sida,
han sågs utöfver bergen skrida,
med Nordens stjerna fäst på hjelmens rund,
och djup och vildhet om hvarannan
låg på hans sångar-anlet i förbund;
der brunno norrskens-ögon under pannan,
och storm och åska lekte kring hans mund. —

Sitt vördnadsfull uppå den sångarstolen,
der Asaskalden sutit före Dig.
Högt är det minne, som der reser sig,

fast nedergången är Valhallasolen.
All stor natur är egen, djerf och fri,
och harposlag, som genom verlden hvina,
dö ej, fast deras tid är ren förbi.
Det stora lefver qvar i Poësi,
fast andra stjernor öfver dikten skina.
Hans sångartoner voro icke dina,
men kraft och snille lågo dock deri.
Trångbröstad smak är en och enahanda;
med regelrät, med sträng landtmätarked
mäts sångens land ej upp. Frisinnad anda
tar andra trakter, ock de vilda, med.
Det jättestora trifves med det ljufva;
hvem älskar kuttret ej af sångens dufva?
Men fritt må örnen på sin klippa bo,
blott han bär himlens blixt i mäktig klo.
Ej form, ej färg är stängd ur sångens gille,
en regel smaken har, den heter *snille;*
mångsidig regel uti dikten spord,
och rum är der för Söder och för Nord.

Hans sångartoner voro icke dina;
blott vårens stjernor, inga norrsken skina
uppå din sångarhimmel, dunkelblå,
en sydlig himmel, men derunder
hur doftande naturens under,
nej diktens under, dina »*Blommor*» stå!
fastvuxna fjärlar i de gröna lunder,
hur sköna — och symboliska ändå!
Som aftonrodnans guld på viken,
en himlafallen slöja likt,
så präktig ligger symboliken
och gungar öfver djupets riken

uti din underbara dikt.
I hennes röst och drag tillhopaställas
hvad Södern ljufvast, Norden djupast lär,
till formens skönhet hon ett barn af Hellas,
till tankens djup ett Nordens barn hon är.
Ej endast stormens språk i hjeltesagan,
men vestanvindens Nordbon ock förstår,
och lyss förtjust till »*Näktergalens klagan*»,
som suckar i hans korta vår.

Svar på Herr Grafströms Inträdes-Tal

af Akademiens Direktör, Herr Tegnér.

Den man, du efterträder ibland oss,
var ej, som du, ett sångens söndagsbarn,
och ingen diktmö sjöng inför hans vagga.
På prosa gick hans lif, och prosa är
dock menskolifvets grundval och dess kärna;
en formation utaf granit, den äldsta,
den refbensbyggnad, hvarkring jorden satt sig,
som sammanhåller hennes dolda djup
och bär, på bergfast rustning, opp de yngre,
de lösare jordhvarfven, och bland dem
förnämligast de grönskande, de rika,
der dikten anlagt sina blomrabatter,
och näktergalar slå i lundens kronor,
och ros och lilja dofta vid dess fot.
Jag älskar prosan, lifvets verklighet,
urformationen utaf tingens väsen,
och ofta lägger jag med flit i dikten
en bit granitberg, för att hålla samman
den lösa grund, som rimmen spela på;
Ty prosa är likväl förstånd och klarhet,
som ordna allt och sammanhålla verlden,
den yttre som den inre, i sin ban.

Hon sväfvar ej i luften, utan står
med senfull fot på säker jord och blickar
väl utan längtan, men ej utan hopp,
med jerngrå ögon till sin himmel opp.

En fallen poësi är icke prosan,
ej en misslyckad dikt; ty skilda mål,
fast begge ädla, skilda verkningskretsar
har himlen utmätt för de höga syskon.
Men prosan äfvenväl sin skönhet har —
hvar ljus och ordning äro, der är skönhet —
kysk, enkel, ren, ej svällande och yppig;
lik Pallasjungfruns emot Afrodites.
Den skönheten är Talarns, som försmår
all diktens flärd och söker blott det sanna.
Han vill ej lysa, men upplysa endast,
vill ej förleda, endast leda tanken.
Förvissna inga rosor i hans krans,
hans tinning skuggas dock af eklöfsbladen.
Den konsten är den ädle medborgsmannens,
som älskar landet, ifrar för dess frihet,
som är ett annat namn uppå dess ära.
Ack! landets ära, hon var honom kär,
än, der han ligger i sin graf, hon är.
Värd hvarje offer, som en åldrig moder,
kär, dyrbar, helig för en ädel son.
Med mäktig hand han stod vid statens roder
och vek, fast tröttad, icke derifrån,
ehuru stormen hven med hot och hån
och skummet yrde öfver dagens floder.

Hans bild du tecknat har för oss i dag,
fast, manlig, ädel, derför sann och lik,

med mången blomma knuten omkring pannan;
ty sångens mö kan ej förneka sig,
och mångahanda äro hennes gåfvor.
Din är en blomsterjungfru, är en Flora,
som bor i blomdoft, trifs i vestanvinden,
och när hon klagar, är det källans klagan
emellan liljorna på grönklädd strand;
men i den källan spegla sig alltjemt
den djupblå himlen med dess sol och stjernor.
Din sångarstämma räknar slägt med den,
som snart ett halft århundrade beherrskat
hvart känsligt hjerta i vår Nord, dess skönsta,
dess renaste, dess gudavigda ton,
en återklang ifrån det paradiset,
der menskan skuldfri, from och lycklig var,
och himlens englar på forntidaviset
än lekte med det första menskopar.
Den stämman diktar än alltjemt idyller
bland ängarna inunder Nordens pol.
Sen allt har somnat, än en midnattssol
de ängarna med mystisk glans förgyller,
och hvita alfer der, en himlaslägt,
guldlockig, blåögd och med lätta vingar,
med aftonrodnaden till sommardrägt,
bland ljusgrön björkskog dansa kring i ringar.
Den stämman älskar hvarje sångens vän:
far fort derför, och täfla du med den!

Skålar i Preste-Ståndet

den 27 Maj 1840.

För Stats-Rådet, Chefen för Ecklesiastik-Departementet, Herr A. E. Ihre.

Till lärosal, liksom till kyrka
Ditt namn från fordomtima hör.
Det är en bördsrätt som vi yrka
Då du från nu vår talan för.
Med glädje vi den dagen fire
Som oss vid thronen skänkte dig.
Hur skönt det är att än en Ihre
Till lärostándet sluter sig!

Från Hellas, Minnets Enkedrottning,
Från Roma, verldens sarkofag,
Går ljuset fram till ädel brottning
Mot mörkrets makter: varde dag!
Omhägna våra lärosalar
Med manligt mod, med klarsint nit,
Och rädda oss, hur flärden talar,
Från det moderna barbariet.

När ropen hesnat och förstumma
Till slut får harmonien dock rum
Låt vågen brusa högt och skumma,
Deraf blir ändå endast skum.

»*Quos ego*» håll i trofast minne,
Ty lugn och säker är din håg,
Och jemt i stormen står ditt sinne
Som tungan på rättvisans våg.

Till afträdande Stats-secreteraren, Biskopen, Herr Doctor C. I. Heurlin.

Snart far du öfver mörkblå vågor
Ifrån oss till den gröna ön
Som skiner uti solens lågor,
En perla lik i Östersjön.
Kring stranden rodna der koraller,
En osedd djupets rosenlund,
Och Hobergsgubbens saga faller
Som månsken öfver kritmängd grund.

Tag med för allt hvad rätt du ville
Vår tack, ej annat du begär,
Ty han är liflig som ditt snille,
Och varm han som ditt hjerta är.
Hur mycket återstår att göra
Till allt det myckna som du gjort,
Det hviska vi i hoppets öra,
Det har vår framtids dröm försport.

Dig *Kungen* älskat har och känner,
I trifdens hop, ett snillrikt par.
O funne han bland nya vänner
Rådvisa, klara, som du var!

Den kraftfullt herrskande Tyrannen
Man lyder och man tiger still.
Men lönen för den store Mannen
Blir knot, om han är mild dertill.

Den Svenska kyrkan, läroverken
Välsigna dig igenom oss.
De äro seglarns räddningsmärken
När han i stormen vill förgås.
Men när du nu till lugnet rymmer
Från orons hem, från stormigt lag,
Ej mer för thronen vårt bekymmer,
Men för ditt hjerta föredrag.

Till Erke-Biskopen, Herr Doctor C. F. af Wingård.

På branten af den stora frågan:
Skall Svea vara eller ej?
Ja svara hoppet och förmågan,
Men hushållsandan svarar *Nej*.
Hvar skakning uti Statens yta
Uti dess inre, kyrkan, käns
Der jord och himmel sammanflyta
Liksom vid horisontens gräns.

Som blomman ligger uti knoppen
Och drömmer om sin himmel der,
Som hjertat uti menskokroppen,
I Staten kyrkan inbyggd är.
I stela massan är hon Anden,
Dess själ, dess lif hon innebär,
Och pekar upp åt djupblå landen
När allting tycks förloradt här.

En verldsstrid äro kyrkans strider,
Och alltid ha de varit så,
Ty frågan är och blir omsider:
Skall massan eller Anden rå?
Den tvisten kan blott framtid skilja.
Till dig, till dig vi slute oss,
Du Andans man, med kraft och vilja,
Kom led oss du, Chrysostomos!

För H. M. Konungen.

Den gamla Kungen med sin dubbelkrona
Med Segerkransen omkring Silfverhår
Må vi, må vi åtminstone, försona
Med fridens stilla helsning: hon är vår.

Vi hålla trofast på det fordna bandets
Föreningsknut emellan Kung och folk,
Ty Sveakungens ära är ock landets,
Och otack är det fega hjertats tolk.

Otackad skall han ej gå ner i griften
Ifrån det folk han lyft och skyddat har.
All mensklig storhet äger sina skiften,
Men minnets storhet blir för alltid qvar.

Snart han vår forntid är, forntidaljuset
Då skiner med en stråle mera skön.
För Svenska Kungen, Svenska Kungahuset
Går skålen nu med mången hjertlig bön.

För Fäderneslandet.

Du sagorika land, du kära,
Vår vagga och en gång vår graf,
Ditt stöd var fordom kraft och ära,
Lägg icke bort din stödjostaf
Låt dagens frihet bli besjungen
Som kommer ej med lugn, men storm.
Men *frukta Gud och ära Kungen*
Var fädernas Regeringsform.

De bo i grafvarne dernere,
Och deras stoft vi träde på.
De se derur hur vi regere,
Och bifallstecknen äro få.
Hur här vi stifte landets öde,
Dess mandomskraft, dess ålderdoms,
Ej dömmer stunden blott: de döde
Och Saga sitta ock till doms.

DIKTER

Maj 1840—1846

Kärleken.

Ungdomskärlek var som brann i
ädle skaldens sångarbröst,
så för Selma som för Fanny,
evigt lefvande i diktens röst.
Kärleken till Gud kom före Biskopsstafven,
icke, som hos mången, sen;
oförgänglig går han öfver grafven,
mera helig, lika ren. —

Ragnarok.

Jorden har mognat till fall,
Ragnarok stundar,
och falla hon skall,
brinna skola berg och lundar.
Surtur kommer. Verldens brand
framgår öfver haf och land.

Ond tid, vargtid,
ond strid, arg strid!
Ondt rår öfver jord,
öfver himmel,
i söder och nord.
Jord i brand!
Muspels söner
koka haf, koka land.
Ormen biter sig i stjerten,
Evighetens sinnebild
rasar mot sig sjelf. Behjerten
hur hans kraft är spilld!
Allt hvad ondt är
oförsont bär
dödsfrö i sitt eget bröst,
löses opp, blir återlöst.

Nagelfare,
dödnings-skeppet, ryslige och snare,
vräker mot den öde strand,
strandar med dödens söner.
Nastrand löner
deras hjertan med en evig brand.

Varg är sprucken,
Orm är stucken.
Enhändt Tyr
vacklar, men likväl ej flyr,
vredgas än och slår,
striden räckt i tusen år.
Thor är borta,
Sjelfva Oden kommit har till korta.
Mörkret tjocknar,
Hlidskialf slocknar,
Rotatoske
far med tidningar från rot till topp.
Nidhögg gnager
rot och tager
saft ur blad och saft ur knopp.
Tidsträd fallet!
Genom verlden dånar återskallet.
Urdarbrunnens svanor
simma döde
öfver vågor öde.
Mörkrets fanor
vaja högt mot himlen opp.

Stjernekransen fallen
ifrån himlens tinning, och på Ida-vallen
hittas rune-taflor tolf,

lysande å gräsgrönt golf.
Himlen, jorden
sjunka ner i sjön,
Baldurs-ön
lyfter gröna kullar,
dansar, rullar
öfver våg,
blomstrande med nyfödd håg.
Ankrar slutligen i Norden.
Fromme Balder herrskar der,
tusenårig,
och dock gullgulhårig,
evigt fjerran, evigt när,
fromme Balder
håller kungahof med skalder
och med Nanna, som är Guden kär
Fromme Guden
gläds åt harpoljuden,
gläds att kyssa himlabruden,
som en evig trohet svär.
Inga strider,
ingen lider,
ty det onda utdött har omsider,
sång och kärlek lifvets grundton är.

Resminnen.

I.

Sjön var fordom ärans vagga
och med blodig minnesskrift
riste hjelten sin bedrift
i dess våta hällar, och hans flagga
sväfvade, så vild som skön
öfver stranden, öfver sjön
ofta vuxen opp ur blodig fragga.

Nordens bälte, mörkblå haf,
kämpens valplats, och ibland hans graf,
som hans Drapa qvad vid stranden,
hvälfvande i skummig hög
obränd kämpe, medan Anden
genom skaldens sånger flög!
O, jag hört dem många gånger,
lär mig sjunga dina glömda sånger!

Och du Saga, forntids hjeltedikt,
äldst bland minnets döttrar uti Norden,
som förkunnar hvad som skett på jorden,
Gudars anslag, olikt eller likt,
Harpospelerska på gyllne strängen,
gamle Brages ättelägg,

Gudens med sitt silfverskägg
och med runor på sin mund. På ängen,
blomstervaggande och grön,
du förtäljer icke endast strider,
kämpade i fordna tider,
men ock saknans suck som höjs med sjön
kring den sagofyllda ön,
kärleks längtan, svartsjuka och ånger,
menskohjertats ömmaste begär —
Starka, sköna, ömma Saga lär,
lär mig dina hundra sånger! — —

Båten dansar mellan Stockholms skär,
friska vindar leka ännu der.
Djurgåln flyr med sina gröna lunder;
trygge flyta vi med djupets under
oss inunder, samma himmel är
öfver oss, och under der.
Der är Vaxholm med bekanta fången,
men hans namn vill ej gå in i sången,
aldrig lär det trifvas der.
Men till Östersaltets vågor
öppnar sig en klippsprängd port.
Natten om der flamma lågor
att med tecken, fjerran spordt,
lysa seglarn in till *land* och *ort*.

Vågen rullar
hän mot strand med många ättekullar.
Ångan, efter nordisk kämpased,
hvirflar, strider och arbetar,
segrar slutligen; hur böljan stretar,

kölen skjuter dock sin fart,
dansar, hoppar
muntert öfver salta droppar.
Långt mot söder hinna vi dock snart,
skåda *Jungfrun* innan natten
faller öfver land och vatten.

Det är ledsamt, men dock uppenbart
att Homerus någorstädes
kallar hafvet *ofruktbart*.
Det är sant, det blåa glädes
ej af rankans röda bär,
ej af rosor, om ej när
morgonsolens rosor flyta,
dallrande på vågens yta.
Än har icke sol gått opp
öfver våra vågors topp.
Snart, men ännu, ännu icke
kommer hon, der nu vi blicke
med nyvaket, mornadt hopp.
Hur det glittrar, hur det skiner!
Vinden öfver fria böljor hviner,
lyss till sången om de frias lopp:

»Blåa bölja, fria bölja,
skumma du!
Storma, nog skall jag dig följa,
denna dag ännu.

Ingen hvila, ingen hvila,
knappt när qvällen kommen är.
Du har långt ännu att ila
och ransaka Nordens skär.» —

Djupets makter
lyssna i de mörka schakter,
undra på
om nu hämnaren skall komma
för att bomma
lifvets portar som än öppna stå.
Nej, ej hämnarn, det är verldens fader
som till sina myriader,
aldrig tom,
sträcker handen
evigt full utaf hans rikedom,
han den vårdande, den store Anden. —

Sverges barn,
gungande på djupa vågor,
vittja garn,
lurande med falska tågor.
Böljans folk
spritta uppå däck, snart stekas
de på glöd, ty hjertat kan bevekas,
men ej magen, måste dö
både ungersven och mö
som St. Laurentius på halster,
också en Martyr, berömd
mer än vågens friska alster,
fast, gudnås, nu snart förglömd.
Vinden som alltjemt på sidan stretar
skärper endast vår aptit och retar,
och sjön tär,
långt der borta ön är,
Gottland nämnd af menniskor och Gudar,
skön med kritband öfver gröna skrudar.

O! den
Norrby som sig nämde himlens vän
och för öfrigt hela verldens ovän.
Intet är der qvar af den,
intet, ej en gång ruiner,
ty snart drog han till Italien hän
der emellan lagerträn
ingen kulen Nordan hviner.
Ljusblå himmel på hans urna skiner
bland orangens eller drufvans bär.
Men Christina,
himlens bästa stjernor se på dina
ädla bragder, Stures Fru,
hämnarinna, höga qvinna du!
Ännu bor ditt namn i fria sinnen
som en drottning bland forntida minnen. —

Tyst, hur tyst.
Ingen stråle ännu vattnet kysst.
Ingen samlare som plockar
sjögräs än, men nattens svarta lockar
gråna ren mot dag som gryr.
Mot den unga, friska dagen
le omornade Behagen,
och den gamla Natten flyr.

Och der kommer som en konung Solen,
stiger trapporna uppför
till den höga herrskarstolen,
jordens hyllning tar han der och hör.
Vill du höra böljans sånger,
dofva åskor, som väl hundra gånger

tycktes ljuda omkring häpen slup
ur de obekanta djup?
Är det ej en hymn till solen,
sittande bland oss på understolen,
litet kall och sömnig här mot polen?

Starka Östan dröjer ännu qvar,
och den friska morgonvindens
vrede söker fåfängt lindens
eller ekens eller furens rot
att få rycka henne opp med hot,
blottande i fallet vargens iden,
segertecken af den vilda striden.
Östan på sin starka vinge tar
tonerna, och dermed far
öfver vattnet, öfver jorden,
så jag tyckte mig förnimma orden:

»Gyllne klot,
flammare uti det höga!
Tag vår varma bön emot,
fast du sjelf här värmer föga.
Lyssna till vår röst ur kyligt sund,
du all värmas far, allt väsens grund!
Ibland himlens söner du den störste,
ljusets härold ifrån Gud,
stjernornas och dagens Förste.
Hell dig i din kungaskrud,
föga varm nu mer deroppe,
mindre än för vår förkylda droppe,
som orolig vandrar här
mellan Gottlands kritberg, Ölands skär.

Kort du lyser, skin den korta stunden
öfver bergen, dalarna och sunden.
Värm oss uppå djupets grund
der vi ligga, himlaförste,
halft förfrusna ren och törste
efter ljus och värme, gör din rund
ibland oss, förrn hafvets ovän, natten,
faller öfver land och vatten.
Fast vi icke höra till ditt hof,
o försof dock ej, försof
icke våta böner
ifrån hafvets söner,
hell dig, ära dig, och lof!» —

Så jag tycktes höra vågens sånger.
Må min egen sång ej föda ånger,
som den ofta varit van.
Flyt, min Dikt, som flodens silfver, stilla,
klar och fri uppå din krökta ban.
Akta icke du på dagens villa,
som gör konst för konstig, onatur,
som allt lif, all skönhet flyktat ur.
Höge Gudar konsten sände
med sin lyra, som är konstens frände,
till vår jord,
för att smälta
hvad för skarpt och isigt hon förnimmer
helst uti förfrusen Nord.
Frisk och lätt och enkel var
ifrån början all slags konst och klar,
men som konst hon dock sin regel har,
fast inunder stjerneringen
friare än hon är ingen.

Derför, konstens son, dig gläd!
Vaknar bild och tanke, ordet med
vaknar uppå skaldens honungsstänkta
gudamund
uti klingande förbund,
det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta.

II.

Köl, skär våta banan än en gång,
hissa segel och flyg ut min sång!

Är det lindar eller är det almar
eller ek? Likmyckct, der är Kalmar,
Margarethas stad som der
ville, tredelt då bland vilda skär,
till ett enda rike knyta Norden
högst på toppen utaf jorden.
Stor var tanken, skön och sann,
men på sin tid föll han dock och brann
neder med förstöring. Nordens bröder
rasade allenast mot hvarann.
Samma folk som folken uti söder
förr föraktade och öfvervann,
skilda ifrån dem till språk och seder
längre uppå jorden neder,
afundsjuka på hvarann
alla miste, ingen vann
sjelfbestånd och kraft och heder.
Nu är Unionssaln Magasin,
thronen pluttrad bort för några skilling,

och der en gång skulle grundas trillingriket, kan man knappt gå in. —
Arma Kalmar, Minnets Enkesäte,
bäst att vi dig platt förgäte. —

Der är *Öland*, smal och lång,
inga sjöar, ingen fågelsång.
Allvarn, sprucken kisel, föder
inga rosor, inga sångarbröder.
Men i djupets afgrund glöder
vattnet hett, och fisken går
halfkokt der sen tusen år.
Varm är Ölands Allvar, som dess sinnen,
månget äfventyr och kärleksminnen
som i trånad mången mö förfört
hviskas ännu der på stranden
om Carl Gustaf Wase som förstört,
innan han blef kung i Nordanlanden,
lugnet uti mången qvinnas bröst.
Så förtäljs det om den store Anden:

Stjernan lyste öfver Kalmar sund,
som ett ädelt minne genom natten,
återspeglad i de klara vatten,
dallrande utöfver löfrik lund.
Satt i skuggan under månens skifva,
men med känslor att de döde lifva,
kyssande ett ömt och lyckligt par,
brud och brudgum. Bröllopet dock var
först i morgon ämnadt för den sköna,
men på förhand hölls det i det gröna.
Sådant hände fordom alla dar,
fast nu mer vi aldrig dylikt röna,

då man allt till efter vigseln spar.
Nu sin brudsång stämde näktergalen
opp bland löfven uti bröllopssalen,
dunkel, olyst, månskensklar,
för Emilia och för Carl,
han, thronföljarn, hjelteprinsen,
hon, den skönsta tärna i provinsen.
Och förrn sol går opp (den sågo de
längre ej) ej två men tre
väsen hvila, hjerta tryckt mot hjerta,
slumrande på moderliga Hertha.
Undrade Carl köpman natt derpå,
när hans bröllop ändtlig skulle stå,
misstänksam och ledsen och förlägen,
hvar den sökta blomman tagit vägen.
Sådant hände fordom allestäds
och hvar brudgum än i Kalmar räds
bröllopsnatten för ett dylikt öde,
fastän Carlarne nu äro döde,
Ölands hjeltar finnas ingenstäds.

Hvad är lifvets högsta glädje,
om ej den att i en älskad famn
stamma, brinnande, ett älskadt namn
och på samma gång det stammadt höra
i förtjusadt öra
och i någon älskad hamn
fälla ankar
hänryckt ibland känslor som bland tankar.
Lifvets aning, salighetens höjd
i gudomlig yrsel! O hvad fröjd
har jag ofta njutit, då jag tryckte
Ulfsax till det hjerta hon försmått,

retligt, trotsigt, stolt, men godt
dock i grunden! O hur många gånger
har jag legat utan ånger
vid ett varmt men trolöst bröst,
lyssnande till hjertats röst,
fingrande de yppiga behagen,
skådande de kära anletsdragen,
(o hur kära!)
menskoformens seger och dess ära!
O hur ofta i min ungdoms år
har jag frossat som en Gud i glädje!
Blomma (tänkte jag) vid blomma kedje
sina blad, det är den rosenkrans
protestanten bedjer på. O dofta,
dofta ros och hvita lilja ofta
öfver skaldens hår, det matta guld.
O hur sångmön då var huld!
Ack nu har jag ej den glädjen ofta.
Lifvets kinder bleknat bort
och dess anlete är torrt.
All slags njutning öfverspänner
och förslappar merg och nerf
så i snille — som i kärleksvärf. —

Månen fylles och tar af, och redan
var det jemt opp nio månar sedan.
Och i vaggan, ställd i vrån,
låg der blommande en son.
Liknar Prinsen som ett bär det andra,
frisk, välskapad. Hvem får Herren klandra
och hans vägar, skapar som han vill,
men förtalet tiger icke still.
Stark var gossen, kraft och lemmar friska,

modren rodnar, tanter hviska:
»Brud har sig försett på prins.»
Mannen, krämarn, än sitt bröllop mins,
måste tiga dock, och harmen svälja.
Hvem kan sådant någonsin förtälja?
Löjlig blir man. Hvad bevis kan fås
uppå dylikt? Quinnolist, Gudnås!

Tiden far, sju gånger mognar solen,
pilten växer, sättes snart i skolen,
visar föga håg för aln och disk,
modig, ridderlig, och stark och frisk.
Älskar hästar framför allt, och rider
(kungshäst var ej sällsynt på de tider)
sex år gammal på sin Brunte ren
sällan fogligt, oftare i sken.
Ingen visste hvem som ridit in'en,
gissas endast af förvetna sinnen,
blott förtalet undrade derpå.
Skönt var djuret, kungligt sadladt.
Hvem kan undra om malicen tadlat
häst och ryttare, men begge två
voro raska, trifdes väl ändå.
Hästen föga större var än hinden,
halfårsgammal, frustande i vinden,
diande ännu med barnslig lust
modrens spenar, stinna af sin must.

Hjeltekungen
snart till Stockholm ifrån Öland far.
Hälften villig, hälften tvungen
af Christina han sin krona tar.
O den store, segersälle hjelten,

Pohlen, Warschau, Danmark, Belten
darra ännu vid hans namn,
han som låg uti Emilias famn!
Sonen ifrån Smålandsfälten
snart som yngling kallad far
till Upsala, der han lärde
hvad den tiden skattades af värde,
magistrerar, prestvigs, och så vidare,
kyrkans ämnessven, en svartklädd Riddare.
Men hans halfbror, elfte Carl,
var, som hvar man vet, en egen karl,
litet dristig, litet kort för pannan.
Åkerhjelm och mången annan,
som han trodde, Reduktionen fann
litet hård, men nyttig och nödvändig.
Sådan makt är för eländig,
måste ändras, och jag kan,
hete det uti hans sinne
der de stora tankar bodde inne.
Sonen på sin fader brås,
tyst hans handling, hastigt och beslutsamt,
och fast Konsistorium var prutsamt,
Carlsson Biskop nämns i Vesterås.
Och hans söner, hur det också tadlas,
adlas
(mången synes det en dröm)
kallas Cederström,
lyftas opp till Statens högsta tjenster
icke blott för börd, men för förtjenster.
Nu i tredje ledet lefver Bror,
segrarn vid Bornhöft. Stamfadrens Ande
red förut och öfver allo lande
spridde fruktan, fruktande ännu

sprungo knektar, darrande och rädda,
baklängs, kräftor lika, rödbeklädda.
Och till samma slägt hör äfven du,
älskade och älskansvärda Fru!
Vore rättvis ödets lottning,
ej blott hjertats, äfven Nordens drottning,
tjusande som skaldens morgondröm,
Karin Cederström!

III.

Mist och hög sjö omkring kopprad stam!
Vidare bland skär och sagor fram!

Näktergalsbebodda lunden,
Blekings skärgård, möter här,
dyker grönskande ur sunden.
Norden skådar du och Grekland der.
Ser du, grönskande Arkipelagen
springer plötsligt fram i dagen
med de hundra öarne, som le i,
icke Ägirs, men Ægei
böljor, med en lånad karakter
utaf Södern, flyttade till Norden.
Kanske villas endast skådarns syn
af den dunkla, dimbetäckta skyn,
som betäcker hafvet här och jorden?
Blicka nogare omkring dig. Är
det ej flytande Cyklader?
Intet tempel syns för sångens fader,
men hans syster kunde jaga der,
Artemis kanske. Kom låt oss leta
mellan träden. Högtuppskörtad plär

hon på jagt gå, icke för att reta
sin Endymion, skall du veta,
nej blott för beqvämlighetens skuld,
när hon silfverbågen spänner
ibland Nymfer, hennes kyska vänner,
och strör pilarna af guld.
Se, der springa hennes hjortar
under skogens gröna äreportar,
men ojagade de gå.
Svartsjuk hanen vaktar sina hindar,
frågar ständigt vakna morgonvindar,
om hans sköna är att lita på.
Eller badar hon kanhända
uti lunden? Kom och låt oss se.
Fruktar du Aktäons lott kanske?
— — — — — — — —

Se åt stranden. Hafvet griper gladt
in med hundra armar uti lunden.
Kan du räkna fjerdarna och sunden?
Gerna svalkar sig i löfgrön natt
Vattenanden,
kysser gerna blommorna på stranden,
tager gerna bokens lockar fatt,
leker med dem, skurar dem och tvättar,
händren klappa då de mörka vättar.

Trotsö, nej Carlskrona. Se, hur djerft
mannamod och snille der förvärft
hvad de sällan äga, blott förvärfva,
seger på Naturen, ej att ärfva.
Carls och Gustafs äreminne är

4—232953. *Tegnér Saml. skrifter. 9.*

der i dockan. Utur klippan bruten
gömmer hon sin köl. Hur trygg och sluten!
Alltför trygg, han ruttnar der.
Svea, vårda både haf och skär,
herrska öfver beggedera,
liksom fädren gjort, nej herrska mera.
Hafvet stormar kring din ö,
din är Nordens jord, din är dess sjö.
Segren väger helst på tunga vigter,
hafvet fordrar sina Hjeltedikter;
skären må ha nog af Epigram,
hoppande från stranden fram,
Epigram och Epos, begge nödiga,
ingendera för oss öfverflödiga!

Hur skall menskan dö? För lod och krut?
Eller blott för äggjern, pil och spjut?
Detta är och blifver frågan.
Så till sjös som lands. För menniskoförmågan
ett är mera klassiskt och antikt,
men det andra mer scientifikt
och modernt. Man tvistar om begreppen
skärgårdsflottan, eller örlogsskeppen?
Hvad må landets fäder tro,
flottan, skall hon segla eller ro?
Fordras väl för sjöförsvaret
fyrtiåttapundare eller sex —?
Pro och contra mycket skrifs och sägs,
lika slug är man ännu på svaret.
Ångfregatter eller Brännare?
spörj Herr Thore, han är kännare,
till *sjös* jag menar, ty till *lands* förstår
han ingenting, och derför får

han beröm af Dagligt Allehanda,
och Aftonbladet går jemväl tillhanda
med rökegubbar. Stackars man,
hvad missgerning gjorde han?
Han är dum. Så äro flera,
som land och rike dock regera,
och inbilsk med, men dylikt skrik
hör till Riksdans Regementsmusik.

Blekings vapen äro trenne ekar,
susande på gräsgrön strand,
tyda hän på Hildurs lekar,
lekta öfver våg och land.
Se på vapnet. Dermed nog är ordadt. —
Blekings skogar, gröna ekelund,
böljans bälte kring dess länder gjordadt.
Susa du! Kring stranden har fullbordadt
skönheten med styrkan sitt förbund.
Sträck din köl med hundra åskor inne,
det är Mjölners, det är hjeltars minne
från den tid då Draken låg
segersäll på hvarje våg.
Bleking är dock byggdt från höga Norden,
ifrån Norge, der på hvarje stam
segrande en viking sam,
och från sjön beherrskade han jorden,
kraftfull, segersäll och lyckosam.

Ty när Harald med de fagra håren
satt, guldlockig Envåldskung
öfver Norges land, med åren
herrskarhanden började bli tung.
Erik Blodyx fortfor ock att aga

småtyrannerna med hån,
straffa, sätta af, förjaga.
En ibland dem, Gunnar Gruffason,
flydde slutligen derfrån
och inunder Blekings lunder
byggde eget Norge, gömdt inunder
ekens grenar, och der dag är skum
bygger Gudstjenst uti Asarum.

Herrska, Skandia, öfver blåa vågor,
herrska öfver gräsgrön jord!
Jernmängd i de djupa grunder,
jern och stål plä bo derunder,
lyss till deras herrskarord!
Dvergars smiden
råda öfver tiden,
öfver styckad jord,
styckad Nord,
råda öfver haf och lågor.
Herrska, Skandia, öfver blåa vågor!

Herrska, Skandia, öfver jord,
dotter du af höga Nord.
Herrska öfver sjön som öfver jorden,
stödd på axeln som af jern är gjord,
allt magnetiskt hör till Norden,
magnetism är maktens herrskarord.
Knoppen derpå äro fjellen
hvarest morgonen och quällen,
Dag och Natt
möte satt.
Herrska, Skandia, öfver jorden,
Nordens drottning, herrska du i Norden.

Herrska öfver vågor, jord och lågor,
Loge, Guden af Jotunastam,
bryter ännu ur sitt Hekla fram,
hatar än som förr de våta vågor,
eldröd, herrsksjuk, afundsam.
Den som öfver lågan råder
vingar skeppet, smälter bergets åder,
blixten han från molnen tar,
ny Vaulunder,
hamrar stålets blåa under.
Lågans drottning, Skandia, var.
Svea, Dana, ljusa syskonpar!

Herrsken begge,
begge dägge
dryckeshornen som en Gud oss gaf,
Nord- och Östersjön och Botten,
Venern, Vettern, Mälardrotten,
salt graf, söt graf,
det blir ära, det blir välde af! —

Rum har du på böljan nog,
så för gyllne frid som blodigt örlog,
sjön och stranden ligga öppna för dig.
Vagga
högt i molnen Skandiens flagga,
vajande från dina masters skog.
Ingen skoning, ingen hvila!
Götha lejon, Nores bila,
Danas Dannebrog!

IV.

Än en dag och än en sång,
Båt och Saga gå sin gång.

Se bland vågor ganska mordiska
midt i hög och skummig sjö
syns, nej knappast syns Bornholm, en ö
hvarest Ingman satt de underjordiska.
Mången saga lär han oss om dem,
men vi få ej skåda deras hem.
Stackars vättar,
som ha efterträdt de höge jättar,
Palnatokes folk som låg
och förblödde i Hjorungavåg
på den tiden Hakon Jarl hin Onde
styrde hedniskt Norge, och hvar bonde.
Ön, bland saltskum knappast sedd,
hör till slocknade Volkaner,
och der fordom bott Titaner,
bor nu dvergen ömkad och beledd.
Deras sagor i romantisk Anda
komma Er ej nu tillhanda.
Väl jag vet dem, men ej säga får.
Böljan sväller, båten går,
och jag hoppas I Er trösten
om en storm förstummar sagorösten.

Der stå tornen murade af Finn
med den mörka Kryptan under

med mångt vildt förstenadt under.
Rörd i Saxos stad jag reser in.

— — — — — — — — —

Derfrån skyndar jag till Helgonbacken,
gulnad krans bär han nu mer kring nacken.
Stora skuggor likväl vandra der.
Valdemar och Absalon och Gerda
bättre sångare, än jag är, värda.
Derifrån min nästa vandring är
till de älskade ruiner
utaf sångens vissna minnesvård,
fordom gröna Lundagård,
der nu löfvet hvirflar, vinden hviner.
Ack hur glad jag satt i fordna dar
frisk och blommande och guldgulhårig;
lutar nu mot graf, snart sextiårig,
är en runsten på mitt eget stoft.
Sången ljuder än, men doft
ur det fordom friska hjertat.
Hvad har jag ej lidit och försmärtat!
Än en gång förr än min dag är all
jag dess kronor sätta skall
öfver mina gråa lockar.
Om jag också ingen lager plockar,
ännu är min barm ej kall.
Hjertat klappar som i fordna dagar,
brinner, svärmar som i bättre dar.
Skalden hedning är. Han har
ingen dopbok (Biskopen beklagar).
En gång Frithiof varit diktad här,
Gerdas morgonrodnad lyste mellan
dessa stammar, der det är
nu så mörkt, och sångarkällan

ligger isbetäckt. På hennes is
hål jag hugger, och till dansen
väcker böljan opp, och sångarkransen
fuktar jag dermed, ett torrkadt ris.
Grönsken, Blad! jag bryr mig ej om glansen.

Härifrån går resan längre kring
öfver Rönneberga högar,
hvarest Helmfeldt föll, och månen snögar
silfver ner på Sirköping.
Månsken blekt som något älskadt minne
på en graf. För hvarje ädelt sinne
sorgligt, ömt, men ljuft ändå.
Och när silfverskenet darrar på
grafvens sten, då växer bilden
af den saknade försilfrad fram
vänlig, sorglig, blek och allvarsam
och den sörjande ser tröstad till den.
Ömmast bör dock månen skina
på Martina,
ty hon sörjer djupast för de sina,
dottren helst som först gick hän,
hälften dotter, hälften syster,
ung ännu, ty bättre sinnen lyster
gå från stoftet upp till Edens trän,
lyster leka på Allfaders knän.

— — — — — — — —

I flanellklädd barm hon sätter
hvita törnerosor, himlaätter
af den sorg som genom tårar ler.
Så hon gjorde redan på den tiden
då hon än förtjuste oss i siden.

Ty all lifvets tjusning sorglig är,
och dess rosor blomma helst i stormen.
Hennes dagg är tårar. Uniformen
för all lifvets fröjd är svart. Det klär
också bäst, och glädjens Engel bär
svarta ränder
när han länder
någon gång till jorden här. —

Siestan.

(En Romersk Dröm.)

Kom och vagga mig till hvila.
Hela dagen har jag svettats,
och Sirocco fortfar ständigt.
Fåfängt i den gula floden
hvarest fordom hjeltar summo,
klyfvande med starka armar
(armar som besegrat verlden)
vågorna, som herrskat öfver
Donau och Rhen och Elben,
Oxus och Granicus, Tigris
och Skamanders helga böljor,
med Eurotas, Penei silfver
och Pactoli guld, och isfylld
Tanais der han gjuts i Träsket.
Fåfängt har jag länge dykat
i den gula Tibern. Kokar
ej hans våg att knappast Dantes
svafvelpölar koka värre?
Icke läskar mig Orangen,
icke drufvans röda smultron,
icke kyler bädd på tak ställd
mellan hvita Marmorstoder
som stå der och blicka öfver
lundarna der Gudar gingo.

Stoder lindade med Bacchi
murgrönsranka, som gaf svalka
åt gudomelige raglarn
när han svettades vid Indus,
och Bacchanterne i jubel
skreko Io, Evan, Io!
thyrsusväpnade och glade
segrare och Gud vid Ganges,
glädjebringare på jorden,
lifvets lekande Nepenthe,
Ariadnes brudgum, drucken
utaf drufsaft mångenstädes
men af kärlek först på Naxos
och i Afrodites lönrum.
Dionysus nickar, slumrar,
ty i mjuka armar tog du,
hulda Nymfa, Tigertämjarn,
och han sjönk intill ditt hjerta,
sof och sofver — kanske ännu.

O förbarma dig, Siesta,
öfver mig, den arme Romarn,
som ej är en Gud, men endast
Gudason, ty gamle Febus
prisar jag ändå som fader!

Född i höga Norden hvarest
Dikten går i pels och åker
släde öfver frusna vågor
och går skridsko öfver Götha,
en Barbar från Skytiens skogar,
furulunden, der man dricker

öl och bränvin, äter hästkött.
O! var nådig mot Barbaren,
född uti November, badad
uti fyrti Graders kyla
och i snön vid Finnbadstugan.

Många döttrar du, Siesta,
äger, alla väl uppfödda.
Lätta Oreader, ljusa
Profetissor från Olympen,
Sierskor som veta allting.
Framtidens prestinnor som ha
nyckeln till dess dolda runor,
läste Chiffern rent på Ödets
taflor, som Champollion läser
Hieroglyferna i Memfis.
Hulda Drömmar, Gudaslägte,
kommen, visen mig min Sköna,
henne med den varma blicken,
lågande som heta Etna,
vänlig dock som Afrodites
dufvopar enär de näbbas.
Eller henne med sitt månsken
uti himmelsblåa ögon,
tvenne himlar hvarest Englar
stå på vakt för paradiset,
öfver kindens mjella drifvor
hvarest Morgonrodnan satte
sina skönsta rosor alla.
Visen I mig dem, I Drömmar!
Läggen begge till mitt hjerta
att jag kysser dem i drömmen

efter jag ej får det vaken.
Fören dem till mig der Hymen
bäddat Thalamus med tagel
svällande som deras barmar.

Många söner du, Siesta,
väluppfödda har tillika.
Men jag älskar mest Araben,
resanden från Yemens lunder,
som står för mig, när jag vaknar,
på mitt bord och doftar Mocca.

Pantheismen.

Farväl, min sommar! Här i höga Norden
kort var besöket; du gör nu som förr.
I dimmor faller hösten öfver jorden
och klappar frusen på min stängda dörr.

Se ut, hur alla mina lunder gulna
och alla blommor i min dal dö hän,
och mörka tankar vandra under kulna
höstskyar, och inunder nakna trän.

Den svällda bäcken vill ej släppa öfver
sin fordna gunstling, lik en trolös vän
som gjort sin lycka, mig ej mer behöfver
och nu ej längre känner mig igen.

Gemensam lag inunder stjerneringen!
Så gräs som blomma, menniska som djur,
skall växa, frodas, vissna hän, och ingen
tas undan i förgängelig natur.

I höst dör strå't, men nästa vårdag blommar
det upp igen så gräsgrönt som förut,
och fjäriln lyfter vingar blå i sommar
ur brusten puppa, då hans sömn är slut.

Naturens Ande vaknar upp med våren
glad, lefvande, nymornad, skön och huld,
och ej ett grånadt finner du af håren,
de flyta, som i fjol, likt nedsmält guld.

Och ingen skrynkla synes på hans panna,
det blåa ögat är som förr så gladt,
så strålande. — Det Sköna med det Sanna
fullsöfda vaknat ur sin dvalas natt.

I graf förmultnar menniskan. Är Anden
då sämre än ett grässtrå? Grönskar ej
en löfsal i de obekanta landen
för honom? — Dagens Vise svara: »Nej.

»Gud är i allt; för allt är han gemensam,
»är lif i blomma, är instinkt i djur.
»Gud är i verlden ej, verld är han ensam,
»Gud heter Pan, nämns äfven för Natur.

»Gud *är* ej till. Han *blir*, der han förnimmer
»sig sjelf; lik spegelns bild, ej sedd, ej till.
»I stjernan är han rörelse och skimmer,
»i Hegel tanke. Tänk den om du vill!

»Odödlighet? Hur kan du det begära?
»odödligt slägtet är, men icke du.
»Hvad var du innan du kom hit? Vi lära,
»när du gått hän blir du, som då, ännu.» — —

Men hvad är Gud, som ej är till? Blindfönstret
inpassadt i Naturens öde sal;
oxögat på Theatern, högsta mönstret
af falsk Logik i hjernans jemmerdal.

Odödlighet som ej vet af sig? Svara
hvad är väl den? Nej gif mig Miltons Dikt
om paradis och fall och död! Förklara
ej Bibe ns ord detsamma? O hur rikt,

hur skönt syns allt! Låt oss gå ner i dalar,
der trasten slår i björkens äreport,
ros rodnar för sin längtan, bäcken talar
om Gud som lefver, och allt skönt han gjort.

Onar och Kalliope
eller
Drömmen och Sångmön.
En dialog.

ONAR.

Välkommen hit till din Bror. Jag har väntat dig länge,
min Syster!

KALLIOPE.

Syster? Det vet jag ej om. Ljuslockige Febus Apollo
säger sig vara min Far, en Gud med strålar kring pannan,
Lyrans och Bildningens Gud, Gud Helios, fader för Dagen.
Artemis kallar jag Tante, och Timmarna nämna mig syster.
Slägt är jag icke med dig Morfei sömnvandrande styfson.

ONAR.

Alltså din far, som jag hör, är Apollo, guldlockige strålarn,
men hvem var då din Mor?

KALLIOPE.

Besynnerligt nog! här i Hellas
ofta man oviss är om sin far, men modren den vet man.
Annorlunda med mig, ty förälskade äfventyr många
Febus med Nymferna haft, så gift som ogift, på bergen.

5—232953. *Tegnér, Saml. skrifter. 9.*

Träffar mig Himeri pil (Tante Artemis säge ock derom
hvad hon vill) och blir det en son som nogsamt är möjligt,
pilen jag bryter i tu, i tu förrn pilten är fullväxt,
skall ej bedraga en qvinna, jag räds att Apollo har gjort så.
Lyran har jag i arf och med den dock tröstar jag pilten.
Var ej Attys en Gud, fast ofullständig? Så sägs det.
Mnemosynä var min Mor, dock hviskar man allehanda
om Kariterna tre, Aglaja man prisar som Mor ock.
Sant är likväl att du, o Dröm, ej kan vara min broder.

ONAR.

Var ej så stolt. Är också Apollo just icke min Fader,
är han mig huld ändå och låter mig ofta få röra
Lyran den gyllne likväl, fast jag stammar från åldriga
Natten.
Natten är Sångens Mor, den djupares. Strängade lyran
till uppmuntran han gaf sömnvandrande ynglingen, när han
en gång ingifvelse fått, en nattlig, ty Skalden för dagen
(stundom det händer väl än) tar mot ur Titaniska djupen
vilda gestalter alltjemt, och bildar dem om och förskönar,
underliga som Östern dem har eller Norden. Det Sköna
trifves i Hellas dock helst, men Apollo försmår dem ej derför,
tar dem som marmorblock, och skär Olympiska Gudar
utur den plumpa klyft. Hur stiga gudomliga former
upp under Mejselns slag! Och liksom stjernorna dansa
rymden igenom till Sferernas sång, så dansa de lätta,
tämda af Sångarens röst till skönhet, till form och full-
ändning.
Skönhet är sken, men allt sken behöfver dock ytterst ett
något
som det kan fästa sig på. Förakta ej Drömmens ingifning,
Febus föraktar den ej. Här ser du lyran han gaf mig!

KALLIOPE.

Detta en lyra? Besynnerligt nog! Fyrsträngad hon är dock.
Men det är strängar ej, ej rör som Pans. Det är dimmor,
luftiga, lätta ändå, halfdunkla. Om Himmelens stjernor
eller ock Månen gjuter sitt silfver derpå, så (tänker jag) bildas
sköna gestalter deraf, men barbariska säkert och vilda,
främmande, snarare än de sinligt sköna som Hellas
älskar betrakta, ej smak, ej måtta, ej sammanhang i dem!
Skönhet är sansning och måtta och lugn, och skönhetens linje
ritas ej oviss bland stjernorna ut. Hon drar sig tillsammans.
Formlösa tinget dock saknar till slut all skönhet, ty skönhet
blifver dock slutligen form, all skönhet ligger i formen.
Hur de Tonerna dock må ljuda, hur oharmoniskt
likasom komme de utur en graf, nej såsom kaskader
opp ur afgrundens svalj, att förvirra det tänkande sinnet,
dansen af vålnader blott utöfver Heroernas dödsfält
när en grönska i Vår har kastat sin mantal deröfver,
blommorna nicka från högarnas topp. Det kallar du Konst det?
Säg hvad vill med vidundret du nu?

ONAR.

Fyrsträngade lyran
sådan är som jag fått den till pris af Febus, din fader.
Högmod (säger man) går för fall, o Kalliopeja!
En gång kommer den dag (om sent eller tida jag vet ej)
men han kommer en gång, det är visst, när Hellas är stoft blott,
Templen ligga i grus, och hindarna beta i staden,
vargar bo på din höga Olymp, Björn ynglar på Ida,
Zeus är en fabel allen, en underlig Saga i Minnet,
Afrodite är död, det Skönas Gudinna. Det Sköna

lefver dock evigt i menniskans bröst, det lefver i Sången.
Febus ej strålar i sol, ej i vår. Han strålar i Snille,
lefver i skaldernas sång och i din o Kalliopeja!
Floder har Hellas ej då. Ej Eurotas, ej Alfeus, ej Peneus,
alla förgätna, blott en, nämns Lethe, har slukat dem alla.
Den dag kommer en gång. Vi öfverlefva den begge.

Säg mig Kalliopä, hvad vill Sången? Jo lifvet försköna,
bilda af djuriska kräk ett menniskoslägte som sätter
himlen till krona på lockarnas natt och tar majestätiskt
jorden till län af sig sjelf, men icke af Zeus Kronion.
Älska hvad skönt är du skall, och forska hvad sant är tillika,
våga hvad rätt, och söka det Goda, och följa derjemte.
Barbariet en fiende är till det Sköna för alltid.
Detta är Sagans mening om åldriga kriget emellan
Gudar och Erebi ätt, Titanerna, sin tids Barbarer.
Men hur når det Sköna sitt mål? Hur bildar det slägtet?

KALLIOPE.

Gå, betrakta en menskogestalt, en yngling, en ungmö,
gynnad af Afrodite med gyllene gåfvorna, Paris
eller hans Helena, Pelei son, eller jemte den höga
rosenkindade Mön, Briseis, dotter av Briseus.
Se dig omkring från Arkadiens berg, der sonen af Hermes
betar sin hornade hjord på ständigt blommande ängar,
kantade rundtomkring med susande lunder, men källor
kröka sig fram öfver allt och spela på röret för Guden,
fåglarna stämma sin sång, och Selene skiner i qvällen.
Detta är skönhet. Det sköna är högtidsdrägten på menskan,
kröningsmanteln som lätt Naturen kastar omkring sig,
genomskinlig och fin kring harmoniska lemmarnas byggnad,
som när en flicka från Cos sig skyler i fädernegazen.

ONAR.

Godt. Naturen är skön, och menskogestalten, men huru skönhet i konsten går in, det är mig ännu ej rätt klart.

KALLIOPE.

Jo, hvad lifvet har skönt afbildas i Konsten. Hon är blott Eko och spegelbild af lifvet och alla dess former.

ONAR.

Lifvet alltså är konstens problem, är grund för det Sköna,
hvad som icke har lif är ej skönt, för icke till bildning,
det är Promethei bild, förrn han stulit elden från himlen.
Menar du så?

KALLIOPE.

Ja rätt.

ONAR.

Men är ej Lifvet en Dröm sjelf?
Blomman drömmer hon ej i sin knopp om kommande våren?
Fast ej medvetande fins som tyder den slumrandes drömmar?
Hoppa ej djuren omkring, Naturens orediga drömmar?
Högst bland djur är Menniskan dock, och drömmer hon icke
sanning och skönhet och ära och dygd och evige Gudar.

KALLIOPE.

Ja, men som vaken.

ONAR.

Välan, allt verkeligt lif är Naturlif.
Lif och Natur det är ett. Men hvad är grunden till begge?

KALLIOPE.

Evige Gudarna sjelf, eller kanske det eviga Ödet,
blindt, oböjligt för Bön, det är allt lefvandes urgrund.

ONAR.

Knappast. All verkelig grund för lifvet synes mig tvåfaldt.
Sanningen, tingens natur, det yttres innersta väsen.
Dernäst gestalt eller form, der herrskar det Sköna, o Sångmö!
Äfven det fula kan blifva oss skönt, blott det är på sitt ställe,
skuggan ijemte sitt ljus. Stå ej bägge på Målarens tafla.
Betar du ögonen nu på det sköna, skummar du ytan
endast af tingens natur, så bildas du, kan ej fördraga
hvad som är lågt, oädelt, opassande, falskt och barbariskt.
Derigenom Hellener gått fram och Barbarerna vikit.
Solen är Sångens symbol, och Häfderna gå på dess toner.
Febus är Bildningens far, symbol af det segrande Ljuset.
Detta är *formernas rike*, min vän. Men *form* är ej *väsen*,
väsendets grund långt djupare är, det sköna är yta,
skönhet är sken, ger du ej tillika betydelsen eller
väsendets yttersta grund, den evigtvarande sanning.
Sanningens grund, betydelsens djup äro döttrar af Natten,
komna från Nord eller ock från Öster, Titaner till ursprung.
Djuptänkt är slägten, med talande drag af den eviga Natten.
Sanning och Skönhet är ett i sin grund, de bära hvarandra.
Från dem begge är jag, som fäder jag prisar dem begge.
Natt är min kungliga stam, mitt rike är skuggornas boning.
Stjernorna äro mitt fädernegods, jag trifves ibland dem,
går väl uppöfver dem ock, och betraktar tingen från höjden,
tingens oändliga grund, och ser in i den verkstad der Gud är,
sitter och skapar alltjemt och strör ut båd solar och jordar.
Der är lifvets grund, det outransakligas. Icke
fattar du lifvets natur, så länge du dväljes på ytan,
hänger vid formen allen. Det är Febi fel och Hellenens.
Skönhet är ögonens fröjd och ej mer. Det hela af lifvet
konsten skall fatta och icke blott *se*, men *inse*, och derför,

medan du ser är ej dag, det blir dag först sedan du somnat.
Derför hvad lifvet förvarar på botten af tingen det ser du
endast vid stjernornas sken, sen Drömmen har öppnat för inre
ögat hvad yttre ej ser. Gestalterna äro dess aning,
veta ej sjelfve hvad de betyda. Symboler de äro,
klädning förrådande blott en växt som icke de känna.
Derför är Drömmen portvaktaren än till sanningens rike,
är Skattmästarn alltjemt i Gudarnas innersta lönnhvalf.
När hvad Sant är och Skönt upplyfter ditt sinne från jorden,
då har dig Drömmen det lärt, hvad som okändt var för den vakna.
Dröm är Uppenbarelsens röst af salige Gudar,
Bildningens högsta symbol, utan Dröm ej finner du sanning,
likasom ej utan Dikt. På djupet ligga de begge,
verklighet parad med dikt, helt broderligt trifvas de samman.
Derför förakta ej Drömmarnas Gud, han är Sanningens äfven.
Derför Homerus med rätta har sagt: från Gudarna kommer
Drömmen jämväl, han är skald på sitt vis, på djupaste viset,
likasom Hierofanten är prest och firar sin Gudstjenst
på Samothrakes ö, hans gudstjenst nämns för den högsta.
Alltså höra vi två tillsammans om konst skall ge bildning.
Sanning är Skönhetens grund, och bägges förening är Konsten,
Bildning är blott genom Konst, derför har jag kallat dig syster.

Talte och rörde med spöet vid gyllene Lyran. Hon klang som
aldrig förut, men Guden försvann bland stjernorna åter.

Oedipus.

En Allegori.

På Isthmus, badadt af en dubbel sjö,
nackbenet som förbinder Pelops ö
med kroppen, med bergbyggda skulderbladen
af gamla Hellas, i berömda staden
dock icke född, ty på Cithärons berg
man fann mig utsatt för de vilda djuren
som seden är, till nesa för naturen.
När jag det hörde och förstod, min färg
vardt blek af fasa, ty af menskor svuren,
allt från min börd, var då min undergång,
som skyndar nu allt mer och mer sin gång.
Man fann mig vid de vilda trädens rötter
matt och förblödd, med genomstungna fötter,
rödblå af vinterkyla, lam af fluss,
och derför kallades jag Oedipus
(betyder svullfot). Att min härkomst leta
jag drog till Delfi, ville namnet veta
på den som utsatt mig. Kom så en man
uti en korsväg, stolt och häftig han
med herrskarlater, gråa hår kring pannan,
då blef ordvexling, skymfade hvarannan.
Jag slog ihjel den gamle, drog derfrån,
det var min fader, jag var gubbens son.
Vild och orolig dref mig sorglös Hebe

omkring på äfventyr, kom så till Thebe
der lejonjungfrun med sin gåta stod
för stadens murar, och det gälde blod
för den som gissade, men mig blef gifvet
att lösa gåtan opp af menskolifvet.
Då blef jag kung, i guld och purpur klädd,
steg opp och skändade min moders bädd,
ty hon var priset, hon var landets drottning,
men intet visste jag om ödets lottning.
Den gamle Siarn visste allt, men teg
tills som ett åskmoln ner ur molnet steg
det oerhörda. Mina ögon ref jag
ut i förtviflan, och kring jorden dref jag.
Förbannelsen, hvartut mitt öga såg
uppå min skuldra tung och blodig låg.
Hvad sägen I om Moira, stolte vise?
Jag hatar henne, fast vi Gudar prise.
Nu står jag här i Furiernas lund
med mörkrets makter länge i förbund,
nej icke i förbund, ett rof allena
för deras nycker. Hur vill du förena
med Gudarnas rättvisa dom min lott?
När jag ej visste det, hvad var mitt brott?
Jag går till Hades. Theseus som steg neder
och upp igen, är hjelten som mig leder.

Porträtt af en Anonym.
(1840).

Hög till gestalt, ljuslockig till hår, högättad i pannan,
  ren som sommarens hvalf, öppen och väldig som det.
Ögat är Blixtens bror, fast än grönt; men fromhet och vemod,
  liflighet, redlighet, kraft (säger man) båda hans drag.
Liflig, olycklig, förstörd, ty mycket, för mycket, han lidit,
  mycket, för mycket han njöt. Måtta i intet han vet.
Står som en slocknad volkan, det är grönt i alla dess klyfter,
  eld, inmurad deri, blommar i lågande prakt.
Vän af sin vän, men fiende ock af den som han hatar,
  glad med de glada ibland, sorgsen med vänner än mer.
Hela hans väsende är en böld, hvar fiber är naken,
  icke en vind, ej en fläkt tål han som rörer dervid.
Ofta han skrattar med hån, men oftare gråter med vemod
  såsom ett barn, men nej, såsom en Man gråter han.
Mest är hans rörelse harm, han har vant sig att känna den länge,
  allt som är nedrigt och platt väcker den svärmandes harm,
Michael Angelo icke i bildande kraft, men i missmod,
  vild, titanisk, och djerf, plågar båd andra och sig.
Fast och bestämd som en klippa i sjön, hämdgirig derjemte,
  Hämd är hans väsendes *natt*, Kärlek hans väsendes *dag*.
Natt och Dag är hans namn, den äldsta familjen på jorden,
  vore familjen Horn äldre bland menskor ej än.

Stark har han varit till kropp och till själ, fast begge nu vissna,
gammal han blifvit, om ej qvinnor och Dikt varit till.
Öfvermodig i fall du så vill, han kallar det modig,
tål ej det fruktande pack, kalkade kindernas pack.
Vikingaåder går genom hans själ och Ynglingåder,
orädd är han ännu. Vilja, så heter hans sköld.
Syndafallet är tungt. O Eva! med Adam och byxor!
Dikten är lätt deremot, komma dock blott af hvarann.
Håret är grått, men hjertat är ungt, och än är han orädd,
fruktar ej Djefvulen sjelf, fruktar än mindre *sin* Gud.
Ty han älskar, han beder alltjemt till förbarmande Fadren,
underlig, ridderlig, djerf, stark som en HalfGud, en hel!
Lefver för intet nu mer och längtar uppriktigt till grafven,
sörjer sitt fädernesland, blygs för sitt nedriga folk.
Grafven längtar uppriktigt han till, till skuggornas rike,
ädlare skuggors än här, högre gestalters än här.
Hatar det Svenska Språk som han älskat och bildat med glädje,
bygger ett nytt, om han kan, fostradt på fädernejord.
Tål ej att skåda sitt fädernesland som lägre än andra,
önskar pro primo att se Skandia högre än allt,
lefver Föreningen för, föraktar den splittrade kraften,
lefver för Ryssens förderf, bort med Barbarerna, bort!
Bort med Tyskarnas konst, pedantisk, methodisk och småtänkt,
osjelfständig och dum. Svea skall herrska som förr.
Derför han vandrar omkring, folkvandringens tid är nu kommen,
Anden bär svärdet nu mer, slår till han tagit sin verld.
Fåfäng aldrig han var, men stolt som Engeln hos Milton,
ErkeEngeln som föll. Damerna veta hur han
fallit och faller alltjemt. I aderton timmar han diktar
dagligen, sofver i fem, rider och badar i två.

Galen han kallas och är. Sofokles skref Oedipus galen.
Är till att hyckla för stolt, är till att ljuga för sann!
Icke skall Svithiod bli ett bihang till andra Nationer,
Svithiod hin myckla har kraft, mod vill han lära det, han.
Hycklar ej blygsamhet, föraktar beundrande packet,
tackar för Tyskarnas råd, men han ej följer dem lätt.
Vet nog hur litet han är, men huru mycket derjemte,
yfs af sin flit allen, af sin kraft, som skänktes af Gud.
Aktar allenast hvad lyckan har gett, men menniskors dom-han
frågar ej efter. En narr hänger vid Narrarnas mund.
Åren komma med makt, snart räknar han Sexti på två när,
yngling till själen ännu. Följde ock kroppen med den!

Kämpehögen.

(Af Oehlenschläger).

På en af Danmarks gröna öar
och fjerran ifrån stadens larm
på marken mellan klara sjöar
en ätthög rundade sin barm.
På högen stodo fordom ekar,
i aftonvinden löfvet skalf,
och det var ElleTärnans lekar
med sommarvindens Alf.

Der kom alltjemt i aftonstunden
till högen ett förälskadt par
att svärja trohet uti lunden
som deras enda rikdom var.
Väl kunde med det friska sinnet
de ännu sjunga vårens pris,
de kände dock att blott i minnet
låg deras paradis.

Han skulle bryta land med plogen,
arbeta i sin anletssvett.
Men ännu ej i Danaskogen
ett enda blad var hans, ej ett.

Hon skulle barn åt Mannen gifva.
Hon sörjde, Eva likt, till slut,
när Engeln kom att henne drifva
ur Paradiset ut.

Dock togo de igen sin skada
hvar gång det af till högen bar.
Trots all sin fattigdom, hur glada,
hur nöjdt var då det trogna par!
Min saknad skall det öfverväga,
min sorg skall göra't lätt att dö,
får jag dig ej som hustru äga,
så blir du dock min mö.

En qväll när högen dem förenar
och månen stigit opp i blod,
då susar det i Ekens grenar
och blek en skugga för dem stod.
Den syntes vänlig, syntes nära,
en månskensskepnad diktad ur
blott dunst, den skrämde ej de kära,
det var din konst, Natur!

Med floret och med eklöfskransen
hon liknade en jungfru blek
och log mot dem i månskensglansen.
Helt vänligt såg hon ner och vek.
»Hur långsamt längtans stunder ila.
Jag är allen, I ären två,
först när hon jemte mig får ila,
ro får jag då.»

Nu lyfte vinden sig i natten
och Månen gömde bort sin kind.
Gestalten rann tillhop i vatten,
försvinnande i morgonvind.
De ryste darrande och drogo
förfärade till staden ner,
och nästa vår ej vägen togo
till mötesplatsen mer. —

Religionerna.

Ett Fragment.

Gick Sonen följd af Ingen? Förr och sen
der kommo flere med ett Gudasken,
fast icke folken alltid dem förstodo.
Som Sofronisci son uti Athén,
och Plato som gjöt Diktens sken
utöfver läror Östern höll till godo
i rå form; murade sjelf Empyrén,
till tankens högre vägar fann han spåret,
och vågade den branta banan gå.
Han klädde kröningsmanteln på
Ideerna med himmelsblå
talár och morgonstjernor uti håret,
Gudomlig Anare, af Sångmön vald,
och Tänkare och Vis och Skald!

I Kanaan der Jordan flöt
och Döda Hafvet släpar bittra vågor,
uppkokta af den eld som bröt
ur jordens sönderslitna sköt
och slitna molnens vreda lågor,
der Moses som Guds Ande gjöt
slog emot klippans vägg med stafven,
och friska källan sprutade derur,
dock — gamla Natten låg utöfver grafven

och intet ljus sken genom hennes mur. —
Det var ett blodigt, ett förkastadt slägte,
de gamla herdarne af Juda stam,
som Palästinas berg betäckte
med vantro, blod och mord och skam.
De nämnde sig ditt eget folk, Jehóva.
Bekänn, det folket var utaf de grofva,
att anse sig för Herrans folk.
Profeten, skalden var dock deras tolk,
och huru slog Esaias dunder
in i de darrande afgudalunder,
afgudatemplen i en hednisk verld!
Hans vredes röst var skarpare än svärd,
och återljuden af hans harpa
gå än i rymden lika skarpa
igenom en förfärad verld.

Hur än vi häfderna förblande
låg ändå öfver Juda Sauls Ande,
en mörk, en blodbestänkt, en vild.
Den gamla hexan lik i Endor, bild
af dårars högmod, narrars gyckel,
och fördomsfulla presters hyckel
som trodde ha i sniken hand
försvunna paradisets nyckel,
portvaktare till dödens land
och till Gehennas lågofyllda dalar,
nedgången till den gamle Hades salar. —
Med rätta Romarn Salems murar bröt,
och folkets dröm med folket slöt.
I öster spriddes det och vester,
föraktade, förakteliga gäster,
en småsint, svagsint, sniken ätt,

6—232953. *Tegnér, Saml. skrifter. 9.*

för tung för himmel och för jord för lätt,
som lefver på bedrägeri och ocker;
blir stundom väl också Baron,
får adelsbref från någon tiggarthron,
men annars skinnar man på band och socker
och skafvar uti allo land
sin rikedom af dalerns silfverrand.
Du lumpna slägt, du har förtjent din nesa,
och aldrig skall du dig ur gyttjan resa.
Hvar är väl nu ditt lumpna öfvermod,
du folk af vantro, folk af blod? —
När himlahvalfvets lätta hindar,
de morgonvindar,
beta i gräset där Salem stod.

Men Zend-Avesta gick som Salamander
igenom verlden, med gick Ahriman,
och kring den svarte sände Ginnistan
en vingad ätt. Hvad lust, hvad skönhet brann der!
De lefde snart sin korta dag,
och bättre vise mötte deras lag
med afsky, tvifvelsmål och klander.

Men der stiger från Kaukasens hällar
ner en blåögd, en guldhårig ätt
brusande utöfver dal och slätt,
och hvad kraftfullt är sig till dem sällar.
En tid dröjde de vid Tanais,
men der komma Romas örnar,
spände klo i skogens björnar,
och de drogo hän till Nordens is;
bodde allt från Nordkaps vågor
hvarest Midgårdsormen spruta plär

etter öfver seglaren och plågor
på en jord som sorgens boning är —
ifrån Nordkap ner till Bältens stränder,
ner till ekbekrönta Lindesnäs,
ner till Sundets rika länder,
böljande med skördar och med gräs,
Gefions ö der i långvarig sommar
näktergalen slår och Idun blommar —
ifrån Mälarns strand med eneris
ner till Blekings gröna paradis,
der den blåa sjön sig fyller
än i dag med susande Idyller
och med fågelsång och Herrans pris.
Djerfva Asar! Deras lära, modig,
stolt och djuptänkt och betydningsfull,
tankens stålrand omkring Diktens gull,
men barbarisk var hon dock och blodig,
och med rätta bättre himlars sol
smälte isens pansar bort från fjällen
och från Mannens bröst. Se under pol
ros och lilja dofta nu i qvällen.

Julottan.

På altaret ha ljusen brunnit ner,
de voro dock symboler af det ljuset
som kom från himlen neder här i gruset,
det enda, ty det nedsteg intet mer.
Det ljuset ensamt frälsar oss ur våda.
Det lyste fordom öfver Bethlehem.
I ringa krubba var det först att skåda,
var både Gud och menska, kärt för båda,
ej blott för Herdar, fast först seddt af dem.
Och vise Männer ifrån Österlanden,
ifrån Orontes, ifrån Indusstranden
till krubban bragte rökelse och gull.
Af verldens frälsning låg den krubban full.
Snart växte ut en Ande, himlen värd,
Fridshjelten som ej kom med storm och svärd
och blodig klädnad, men på mäktig skullra
bar han dock skulderna utaf en verld;
och der vardt lugn der du hört åskor bullra
och natt och mörker stormade sin färd.
Och saligheten som i fordna dagar,
i tidens morgon, redan bortspild var
utaf det första fallna menskopar
steg opp igen, då tyddes himlens lagar,

då byggdes himmelriket åter opp
med tro och kärlek, tålamod och hopp,
och menskan lärde älska sina Bröder,
i Norden spridde, äfven som i Söder,
och öfver jorden gick en röst af Frid,
förakt för död, för Tiden och dess strid;
begär att älska, tåla och försona,
de byggde alla i hans törnekrona. —

Ek bröts af stormen, hvassen böjdes ned
men steg igen. Det Vilda sjönk, det Ljufva
steg opp. Roms Örnar föllo, vänlig Dufva
sin silfvervinge öfver verlden spred.
En Jungfru, skönast, renast under Månen,
en obefläckad, födde Gudasonen.
I öcknen Tigern i sitt blodbad sam,
men fram gick Lejonet af Juda stam.
Gud Fader gick utöfver stjerneringen,
men Sonen gick på jorden, följd af ingen,
och Ångren sig för krossadt hjerta slog,
och Hatet gret, och himmelsk Kärlek log.

Afsked från vännerna i Norden.

Jag far ifrån Er, här är mig för kallt,
föı grå är himlen och för osköndt allt.
Jag går till Södren, till dess blomsterängar,
der palm, der lager högt sin krona bär,
orangens guld och drufvans röda bär
mot jorden digna, och på harpans strängar
den glada skalden lifvets skönhet lär.
Jag vill se gamla minnets enkesäte,
på kullar sju, der fordom Roma låg,
der Tibern ännu drar sin gula våg,
glömd och vanhedrad, der nu munkens läte
är hördt med darrande och folkskygg håg,
och psalmer messas än utaf kastrater,
der Maro sjöng och Cæsars hjeltedater
beprisades uti triumphens tåg.
Ja, ännu längre bort jag aktar
och gladt jag vandrar med min lyra kring.
Jag vill se Hellas, minnets lifgeding,
der Tysken grubblar nu och Turken slagtar
vanartad, falsk och fegsinnt son
af höge Plato, höge Meoniden,
och af Miltiades, som kom ur striden
emot Barbarerna på Marathon.
Jag vill se Jordans flod och Salems tempel

der David slog sin harpa och hans son
sjöng höga visan, visornas exempel,
profetiskt hänryckt och med samma dån,
som vinden far med öfver Sarons liljor,
och knäcker högmod, enar skilda viljor.
Jag dricka vill af Kidron och af Jordan
och bada mig i dagarnes fullbordan
i Siloas dam, i Döda hafvets våg,
der fordom Sodom stod, Gomorrha låg,
nu en förstenad verld, som oåtspordan
Gud dömde; — beck och svafvel jagar nordan
på vattnet kring, de döda paddor likt, —
det hafvet är ännu på under rikt.
Jag vill se palmerna i Bethlehems dalar
och Mamres lund, om hvilken sagan talar.
På höga Thabor vill jag en gång stå
i heligt solsken, höra stormen gå
igenom rymderna på blixtens vingar,
som öfver Nazareth och Tiberias svingar,
och skära vill jag, höga Nordens son,
mitt namn i Cedrarne på Libanon.

Men Han, som varder, Han, som var och är
Han, som har sått i rymden sina solar,
och mäter dagarne med dem, och spolar
tidsspolen af, Han vare Eder när!
Han, som en gång grundmurade all verlden,
och när han murade, då hängde han
sitt murarlod på intet och försvann.
Tillbedjen, bröder! I, som sanning lärden
med mig, o! beden för Er Pilgrim, beden,
att orm ej stinger foten, sten på heden
ej stöter honom, intet vilddjur skär

hans lemmar sönder med de glupska tänder,
och att ej middagssol i solens länder
förbränner honom, fredlig vandringsman. —
Jag vet det väl, i Herrans hand är han,
men likafullt, I christne bröder, beder,
på all sin stig han beder ock för eder. —
Du Gud, jag tror på, Du, den Gud, jag lär,
Du sanningens och ljusets ursprungskälla!
Gör mina bröder alltid glada här
och en gång i din himmel evigt sälla!
Du vare mig, du vare allom när,
till själ och kropp, till ande och lekamen,
styrk du med tro och hopp, led och beskärma, Amen!

Återkomsten till Hembygden.

1841.

En fågel lik som ifrån Söderns stränder
med vårens vindar flyger till sin Nord,
så till min hembygd rädd jag återvänder,
en flygtig gäst på mina fäders jord.

Se, ännu står din boning, höga moder,
ett göthiskt tempel på osviklig grund,
och intet jordskalf störtat dina stoder,
och ingen åska sprängde hvalfvets rund.

Och ingen vinterkyla har de friska,
de evigt gröna lunderna förstört,
och samma obekanta andar hviska
i deras toppar som min barndom hört.

Nej, deras språk är icke nu som fordom,
hvad förr var jungfru, är nu småklok fru,
förr var det lif i later och i ordom,
men bara syllogismer är det nu.

Men träden stå dock qvar, de namn jag ristat
i deras bark i lyckligare dar
växt ut; jag gråta vill hvad jag har mistat
och tacka Gud för hvad jag än har qvar.

Ännu, som förr, Selene sorgsen ilar,
en dagens enka, hvitklädd i sitt skir;
den sköna sagan, tryckt med silfverstilar,
är nu en karta, Gud vet hvad hon blir.

När sol går ned, hvad guld, hvad purpur väger
utöfver böljan! Fordom deruti
der lekte Englar, nu mig forskarn säger
det är blott dunster med strålbrytning i.

Och trasten som i björken slog sin klagan
hör jag som fordom, han slår der ännu;
då var det längtan som i kärlekssagan,
men blind instinkt, naturdrift är det nu.

Ännu som förr det gamla berget vaktar
med lummig hjelmbusk för sin sjögraf än.
Hur hotande, hur mörkt det mig betraktar
men ljusnar då det känner mig igen.

Sjön speglar än de troget gömda dragen
utaf mitt anlet, hur förändradt det!
Hur matt är ögat, vissnade behagen,
hur tungt och vacklande den gamles fjät!

Nej, det är icke jag, men någon annan,
hvars vissna anlet visar sig i sjön,
med grånadt hår, med skrynkorna i pannan;
förr var det gult, som löfvet der på ön.

En yngling sitter tankfull der på stranden,
der jag satt fordom tankfull såsom han,
hur sorgsen hufvet lutar han i handen!
Du blir som jag: kom, låt oss se hvarann. —

Se bäcken, som med silfverklara droppar
en modig yngling ner från bergen sprang
och växte till en flod, se hur han stoppar
i säck sin pipa nu med bruten klang.

Ett lastdjur lik arbetar han vid sågen
att drifva hjul som klyfva mången stam.
Så klar som förr, men ej så frisk, är vågen
och torkar hop till en förmöglad dam.

Hvart han I gått, stålklädde Asagudar,
Olympens mör, hvar får jag söka Er?
Der förr var lif inunder blanka skrudar
ett anatomiskt preparat jag ser.

Det hela förr, det yppiga, det runda,
hur benigt nu, ej lif och ej behag!
Allt är som förr, och likväl annorlunda.
Har sig Naturen ändrat — eller jag?

Tillägnan.

Den helga solen stiger
i glans och skönhet opp,
och himlaljuset viger
oss in till fröjd och hopp.

Hur väldigt är det ljuset!
Hur präktig dagens Scene!
Vi kunna här i gruset
knappt rätt fördra dess sken.

I många tusen spalter
bryts strålen, tusen skick
ta jordiska gestalter
allt för en jordisk blick.

Hur huldt din skönhet band oss!
Hur tjusande din min!
Men knappt du syntes bland oss
förrn natten snart bröt in.

Och blomman är förgången,
förstummad morgonvind,
och tystnad fågelsången,
blek jungfruns ros på kind.

Hvem gifver kraft och hållning
åt lif som flyktat har?
Hvem håller med förtrollning
försvunna stunden qvar?

Jo, det gör återstrålarn
af ljus i dunkel dag.
Det gör den gode Målarn,
och honom sjunger jag!

Men blomman är förgången,
och källan hörs ej af,
förstummad är nu sången,
kraft ligger död i graf.

När komma vårens skurar
som lifva allt igen?
att friskt kring fält och murar
det sköna knoppas än.

Se morgonrodnan stiger
ur mörka natten opp.
Ej skaldens cittra tiger,
hon sjunger mod och hopp.

Välan, Apollosöner!
Sol verld igen förgyllt,
och skönheten du röner
har nya hjertat fyllt.

Ej Jason har försvunnit,
går hög i striden in,
och Marmorhjelten vunnit
vår nutids gyllne skinn.

Sen, Forntidens reliker,
klar kraft och lustigt mod!
Och dagens slapphet viker,
om Mästarn blott är god.

I Hjeltar, upp till ära,
till ädelt, skönt och stort!
Min sång skall Eder lära
hur En dock så har gjort.

Och I som ständigt klagen
att Tiden är Er svår!
Feghjertade, o tagen
hvad Eder nära står!

Sen Mästarn och besannen
hans sträfvan, sen dervid
hur Tid ej bildar Mannen,
men Mannen väl sin Tid.

Hafvet.

Herrliga haf,
vid din svällande barm har jag hemma,
väldigt mig kallar din brusande stämma,
är din vagga än tusendes graf.
Dina skummande strömmar
tillhviska i flygten mig vänliga drömmar.
Till fjerran strand,
till främmande land
du vaggar mig sällsamt på gungande stam
till målet fram.

Carlvagnen.

Vagn med stjernblank tistelstång,
med hjulspik af gull,
strålande, hög, betydningsfull,
blir dig ej den blåa vägen lång?
Engeln som skådar din stilla gång
sväfvar utöfver
axeln som du ej behöfver,
håller tillsammans ändå.
Hvarföre hoppar
aldrig du ner i de skummande droppar,
fruktar du för Jormundgand,
naglad omkring haf och land?
Frukta ej striden, ty strida du måste
en gång i Ragnarok,
hur det hven och hur det blåste,
derför var klok,
strid, min Karl, du strida måste. —

Epigrammer.

Gaddbeväpnade Små! I dön af stygnet. Men söken
ändå Ert mål!
Nog vet jag hvad verlden tål,
upp till krig mot skurkarna och öken!
»Det är en lindrig hämd som kristendomen tål.» —

1.

EN AF DE ADERTON.

A. Sägen mig, Bien!
Hvem blef vald i Akademien,
en utaf de Aderton?
Gamla Skolans eller Nyas
son?
B. Nytt sker intet under solen,
togs ur ingendera skolen,
togs ur Trivial-
skolen.
A. Kanske Mannen då är skral?
B. Snart han förer spolen,
slår i väfven,
spottar uti näfven.

7—232953. Tegnér, Saml. skrifter. 9.

A. Ah! jag känner
den, go vänner!
Ingen must och ingen merg.
Bara *En* och *Berg!*

2.

NYKTERHETSSVÄRMARN.

Per. Svärmeri,
nej lycksökeri,
nyktert, skefögdt som Thomanders,
går till fanders. —
Paul. Säg ej så. Än öppnas nådens dörr.
Per. Kära Paul, Jöns eller Anders,
tron I mig, det går till fanders,
efter döden, om ej förr.

3.

DALMAN.

A. Kom låt oss rimma på Dalman.
B. Lumpenhetens Talman!
A. Hans ära stal man.
B. Omöjligt, han har ingen haft.
— — — — — — — —
A. Hör han till Tukt- eller Riddarhus?
B. Beggedera!
A. Ännu ett hus, ja de äro flera.
B. O Dalman!
A. O Skralman!
— — — — — — — —

4.

SAMME HEDERSMAN.

När Dalman nyss på Djurgåln gick
ett ormstyng han i hälen fick.
Hvad ända menar Ni det tog?
Jo, tänk det Ormen var som dog!

5.

CAPITOLIUM.

Fordom Capitolium räddades af Gässen.
Deremot nu
allt skall räddas af den fria pressen,
kära du!

6.

JOHAN OLOF.

(1809.)

Hur du rimmar, hur du öfversätter,
dar och nätter,
och tar gull!
Fåfäng Narr! Det klingar bra, lull, lull!

7.

ORTHODOXIEN.

A. Hvarför ifrar så vår frommaste Franzén?
B. Jo mot Fritänkaren den lede.
A. Annars blid och fromsint
B. Ja, än sen?
det är bara lambsens vrede.

8.

CHRISTIAN TYRAN.

(1835.)

När Christian Tyran var slagen af Sturen
och Sturen fallen, då veten I,
Tyrannen bröt grafven, den heliga muren,
tog Ädlingens lik och bet deri.
Hvad fäller väl verlden derom för domar?
O Atterbomar, o Enebomar!

9.

BLOMSTERSKALDEN.

I umgänget är han modest,
interessant, blyg, genialisk.
Är han vid sitt skrifbord fäst,
då är han vild och kannibalisk.
— — — — — — — —

10.

LUND.

Lunda ännu är mig kär,
nu liksom i fordna dagar.
Jag har varit lycklig der,
staden ännu mig behagar
blott på folk och husen när.

11.

ÅSKÅDAREN.

Alla vi äro Stoftets gäster,
alla vi fela, Åskådarn kanske
mest af alla ibland tusen
stora ljusen.
Men lik solen han sitt öga fäster
på allt som lefver och utvicklar sig.
Slutligen, min Bror, nu tig! —

Fastlagsris.

1.

SELMA M.

En Förgätmigej till ris blott passar
åt min sköna Ossianska mö,
Norrmanshänder, björnetassar
få ej röra vid
sköna Selma någontid
uppå diktens ö!
— — — — — — —

2.

EUPHROSYNE P.

Du min första kärlek, och min sista,
är och blir, men jag har dock försyn.
Ej må jag ditt hjerta mista,
Eufrosyne!

3.

MARTINA S.

Gif mig en nu kyss Martina
med de fina,
bleka läpparne, var tyst,
ingen vet att du mig kysst!

9.

SOFI M.

En solros, nej en vallmo, ty den söfver.
Ej du, men jag det väl behöfver. —

5.

AURORA B.

Dig risar jag med eld, Aurora,
men derpå skall du ej förlora. —

Distícher.

TEGNERIDER.

Platt det länge mig synts att vara Tegnér, nu mera
ännu plattare syns vara en Tegnerid.

AVISAN.

Skrif mig en frihetsavisa för bröd. Poetiska lögner
talas ej nu blott på vers; lögnen har blifvit modern.
Och jag skref, men man läste mig ej, hur mycket jag ä[n]
ljög.
Febus! hvaraf kommer det? Skall jag då ljuga än mer?

SVAR.

Lögn är nödvändig, helt visst, men ensam förslår hon doc[k]
icke,
måste ock vara pikant. Aftonbladet det vet.

LEFVANDE LÖGN.

Lefvande lögnen i kloster har gått, och sitter på Vaxholm[.]
Aftonbladet är ren vissnadt, en trasa allen.

Ishjertat.

När det blåser kallt från fjellen
Nordanvind,
ser du uti stjerneqvällen,
om du annars ej är blind,
liljor uppå fönsterrutan,
hvita liljor, lif förutan,
och bland dem syns då och då
liknelsen utaf ett hjerta.
Ack det känner ingen smärta,
lyckligt är det väl alltså.
Ty lycklig den som icke lider,
hoppet men ock längtan qvitt.
Hör bekännelsen omsider,
snart från sina drömmar fritt,
detta hjerta — det är mitt.

— —

Frågor och svar ur Lifvets Katkes.

Hvad är diktens högsta mål?
Sanning, men i känsla, bild, symbol,
så för tänkaren som vilden
äro känslan, är symboln och bilden.

Målet för all stat och politik?
Frihet, frihet, helst i Republik.

Hvar är menskan fri?
I Poesi.

Sann?
Ack endast der som hon är fri.

Lycklig?
När hon diktar bara.

Dommedagen?
Ingen fara!

Hvad är ändtlig Gud?

Naturen,
sedd i stort, i menskorna och djuren

Lifvets mål?

Jo, dikt i sammanhang,
känsla, bild och klang.

Summan utaf allt, förutan blandning?

Gudadikt och Gudasanning.
Pan!

Så lär Pantheisten Fan.
Men den Kristnes svar, det lyder
annorlunda, lyder så.
Vill du höra deruppå?

Hvad är lifvets tröst?

Religionen.

Englar?

Store män som stå kring thronen,
sjunga Gud,
jublande i harpoljud.

Gud och menska i förening?

Menskosonen — i hans egen mening
Gud och menska lika visst,
Herrans Krist.

»Tror du Skalden sjelf ej känt.»

Tror du Skalden sjelf ej känt
hvad han ständigt plägar sjunga?
Kärlek? Hjertat är förbrändt,
och det ligger på hans tunga,
ständigt mot sin himmel vändt.
Endast derför att han glöder
sjunger han, och sången föder
litet lindring, men ej den
helst han ville. Älskad vara,
trycka till sitt bröst en vän,
dö och lefva, dö igen,
huru ock förtalet larmar,
dö uti den skönas armar
salig död! Ett helgonsken!
Och i skön poetisk yra
få förklara sen
den gudomliga i sång
mången gång,
knäppande på Gudens lyra,
dö i sång som lefver ut
tiderna, och ej tar slut,
är det högsta som han ville.

Prisar man också hans snille,
svärmaren man klandrar dock
mer än månget annat block,
öfverdriftens son, som magrar
ibland ofruktbara lagrar,
ingen myrthen blommar der,
hur olycklig skalden är! —

Till
Herr Baron C. G. af Brinkman.

Hvar en på jorden har sin Hobby horse,
din är den att Autografer samla,
dels med godo, dels par force,
som tiggare, som tjuf, båd nyare och gamla,
onda, goda, kors och tvers,
så i prosa som i vers.
Resans *Minnen* äro här,
öfverse du med dem, som du plär.
Slätt de sig i Akademien stodo,
här de äro, håll till godo.
Det oläsliga förlåt,
Gerda kommer efteråt.

Och ej blott Gerda. Efter henne komma
orena andra Andar sju.
Jag hoppas, Bror, till och med du,
fast oförnöjsam som en vacker Fru,
gift med en Bandalaise som Clara till exempel,
får nog ändå. Hur många tistlar blomma
på Svenska Sångens kyrkogård,
dess mark är stenig, ofruktbar och hård,
går som ett tistelbälte omkring Sångmöns Tempel.

Vi ha Franzén och Atterbom
Beskow och dig, således fyra,
men huru många hundra fler
Klimparena uppå lyra!
dyka opp med hvar dag mer och mer.
Hvilken Legion af Narrar,
exempelvis Stagnelius och Tegnér,
och kanske tusen Adlersparrar.

Prolog till Ryssfienden.

Det går en tanke Häfderna igenom,
ej märks af hvarjom och af enom
men dock för många uppenbar,
och mig hon föresväfvat all min dar.
Hvart folk i Nord, liksom i Söder,
hvart djur, hvar blomma jorden föder,
hvart menskobarn som hvarje Ros
är en gång och kraftigt glöder
i herrlig mognad, vissnar sen sin kos,
hur också du vill hålla den med stöder.
Med folken är det likaså.
De stå i kraft, ett eller två
århundraden, då komma likaledes
först svaghetens och sedan fallets dar,
upplösningen så småningom beredes.
Förgäfves ifrån predikstolen bedes
då för den sjuke, och förgäfves tar
han andra Läkare, han vid lifvet ledes
och hän till sina fäder far.
Det enda då som sammanhåller folket
är hatet merendels mot en Tyran,
och hvad ej svärdet göra kan, en dolk det
plär göra, se Historien om mord,

om blodiga Revolutioner
och blodade och brutna throner,
förtrampade och störtade till jord.
Jag tillstår att det icke folket hedrar,
men det står fast ändå, och läses från kathedrar.

Hades.

Jag såg en ring som låg kring gamla Hades
och legat der sen verldens grunder lades
emellan land och moln ett mellanting,
och ständigt hvälfde sig den ringen kring.
Ur vester börja de, och gå mot öster,
och ständigt hör man deras späda röster
med sorgeligt, med halfqväfdt klagoljud:
hvad ha vi gjort att ej få skåda Gud?

Jätte-Sagan.

I.

Om Minnet och dess gamla Svealand,
om blommig Götha och om sjöblå strand
jag sjunger. Hören mig, I Nordens Tärnor,
blåögda I och gullgulhåriga,
I bilder utaf Saga, af den tusenåriga,
kring Elfven och kring Kattegatt.
I hundra dikter skina Nordens stjernor.
Blekt är det skenet, dunkelt, oklart, matt
som tankens ljus uti förvridna hjernor.
Dock lefver gamla Minnet i vår sång,
djupt andas Vinden der, och Åskan går sin gång.

II.

Med Minnets månskenskrona sitter Saga
uppå sitt isberg, norrskenskrönt.
Hur djupt dess gyllne strängar klaga,
hur väldigt brusa de, hur skönt!
Hör Nordens Klio! Djupt mot stjernebanan
det eklöfskrönta hufvet ser
och pekar på en sten der örnefanan,
som satt på hjelmen, dignat ner,
när svärden sjöngo öfver fjäll och dalar
och Brage gick omkring med Nordens näktergalar.

»*Försofver dagen sig?*»

Försofver dagen sig? Nej ändteligen
är han, den sömnige, ur öster stigen,
och skickar ifrån staden nu
sitt förbud öfver jorden ner.
Naturen ljusnar. Bland de mörka träden
— — — — — — — — — — — —
och det är icke näktergalens qväden
du hör från höjderna kring Östrabo.
Men sjungande bland grenar bo
Gråsparfvarne med muntert qvitter.
Med näbbet under vingen sitter
den grå och prisar med sitt ljud
Naturen och Naturens Gud.
Natur som växer uti träden,
i vågen sorlar, hvälfver sig i säden.

»*Skandinaviens gamla minnen.*»

— — — — — — — —

Skandinaviens gamla minnen,
Nordens Eddor! När I finnen
plats i något rymligt bröst,
huru fyllen I det, huru
vid en bautasten förgömd i furu-
eller björklund någon gång
klingar underlig er djupa sång!
Jag har hört den tusen gånger,
låt mig än upprepa edra sånger! —

Ideen.

Gif akt. Idén, den eviga, är allt,
är tingens urgrund, icke blott gestalt.
Det är dess bilder endast du förnimmer
i solens låga och i stjernans skimmer,
och Dikten ligger ej i bild och ljud.
För lätt, för flyktig är dess lätta skrud.
Idén (förgät ej det) är verkligheten
och tager Mandom som han tog hos Gud.
En skapare på jorden är Poëten
och Hjelten eller Statsman, äfven de,
och verlden bildas om utaf de tre.
Gud skapar ej med handen, ej med finger,
till verklighet hans tanke genast springer.
Han breder händren ut: det kallas rymd,
af intet moln, af ingen dimma skymd,
af inre drift alltjemt utom sig dragen
som verklighet hans tanke står i dagen,
och när han dröjer, hvilar sig dervid,
den följden kalla vi på jorden tid.

Henrik IV.

EN IDYLL.

1.

BÅGSKJUTNINGEN.

»Sjung mig, min gemål, en glad Gaskognare-visa
medan du föder vår son. Hvad jag har i handen är ditt
då.» —

Alltså talte till Henriks mor hans bekymrade fader,
och hans drottning hon sjöng, och han gaf henne gyllene
dosan,
lade kring barnaföderskans hals den gyllene kedjan,
som i dosan var gömd. — »Men den här behåller jag likväl.» —
Tiden går mellertid och den femtonårige Henrik
växte i helsa och kraft, smärt yngling och rak som ett
jagtspjut.
Hemma nu på besök hos de kära föräldrarna var han.
Fester firades der och Carl den nionde var der,
Frankrikes konung då. Bågskjutning skulle begynnas.
Målet satt högt, en pomerans på en stång, och konungen
klöf den.
Nu var Henriks tur, han klöf det gyllene äpplet.
Men pomeransernas tid var förbi, och der saknades skjutmål.
Då såg Henrik en flicka som stod bland åskådarena,

ung som han, och skönare än, och kallades Flora.
Törnros bar hon i knoppande barm och Henrik förlägen
bad få låna den, brydd hon gaf den åt honom till skottmål.
Henrik siktade då, och pilen satt åter i rosens
hjerta liksom en stjelk och dallrade. Rosen ej kunde
skiljas ifrån sin stjelk, han tog dem begge och bar dem
åter till Flora som blygt blott tackade, rodnande lifligt.
Från den stunden det var som om ynglingen äfven som Flora
träffats af kärlekens pil, nytt lif gick opp för dem begge,
oro men ljuf, och suckar och qval med vällust och tårar,
rodnad och darrning och klämsel omkring det längtande hjertat,
kärlekens vanliga märken, och helst den förstas hos jungfrun.

Icke de visste ännu hvad de längtade till, det var något
onämnbart som de rodnade för, oskyldiga hjertats
dunkla begär, båd' ljuft och plågsamt. Icke allena
rosen var genomborrad, men flickans hjerta derjemte.
Tidsnog kommer den dag då I veten hvad som I önsken.
Kärlekens mognade frukt är bitter. Akten er arma!
Plocken den frukten ej för snart, begär är ej oskuld,
fast det ställer sig så, och mognad lockar till plockning.
Alltsen Eva för lockelsen föll, den dallrar igenom
merg och ben. Tidsnog du arma träder i öcknen
och med flammande svärd keruben drifver dig ur ditt
oskulds Eden, och du i svett försmäktar och möda.
Detta är lifvets lag och straff för fallet, ty himlens
arfving skall pröfvas och dö, förrn han vänder tillbaka til hemmet.
Kärlek är lif, och kärlek är död, och bådas förening
stiger från himlen ner och kallas försoning på jorden. –

2.

TRÄGÅRDEN.

Henrik gick tida ut i trädgård, skyffel på axeln
vandrade han till Garonnerbrunn, men rundt kring den sköna
brunnen förvildadt var allt, försummadt, gräsgånget och öde,
derför att ingen gick dit, blott den som hämtade vatten.
Brunnen var fjerran, men nära intill låg blomstrande trädgård.

Unga arfvingen af Navarra trifdes der gerna.
Gräfde och gräfde nu djupt i gräset, i morgonens gryning
svett af pannan droppade ner, och tröttad och törstig
gick han till brunnen igen och drack dess flytande silfver.
Nu då läppen var fuktad utaf det kyliga vattnet
gick han till slottet upp, med honom Flora had' druckit,
enslig satt han i sal och sorgfull tänkte på henne.

Trägård var medlertid rätt herrlig att skåda, och ingen
såg dess blomstrande rund orörd. Först långa rabatter,
ros och lilja bredvid hvarann i doftande fägring.
Kaktus blommade der, men aloen hade ej frukter,
ty det säges han bär blott en gång på seklet, den fremling!
Fikonträdet med blommor och frukt och dadlar sin krona
lyfte, pomrans, orange med glödande äpplen!
Men emellan en mängd af nejlikor, blåa och hvita,
lyfte ranunkeln sin gyllene kalk, och drufvan, den röda,
kröp der lustigt omkring hvart tak, och skylde en bergvägg.
Fotfolk, lilja och ros, men som riddare stodo der träden,
upp med sin grönskande hjelm, och skakade löfviga kronor.

Midt i trägåln der stod en brunn, infattad i marmor,
rundt kring stodo på vakt jasminer, syrener och pinjer
med sin stingande lans, en lefvande vakt, och en säker.

3.

FLORAS BAD.

Middagens qvalm låg hett som det är i bergiga trakter.
Strålen trängd mellan berg plär glöda, och hvad som är
värma
på en slätt blir qvalm mellan klipporna. Så var i Bearn
bland Pyrenéerna nu. För att svalka sig önskade Flora
taga i brunnen ett bad, från buskarna Henrik det skådat.
Hänryckt han såg hur hon låg i genomskinliga hafvet,
en Alabasterbild, skön som en Anadyoméne,
eller som Fröja i badet blef sedd af lycklige Öder.
Hvad hon drömde den natt det vet Gud Amor allena.
Han allena vet ock hvad Henrik drömde. Den natten
kom i hans öga ej blund. I stjernorna möttes de ungas
blickar och drömde sin dröm den de drömde lifvet igenom.
Tjusande drömmar var det, hänryckande, likafullt bittra,
ty Inbillningens spel är rosor med taggar uppå sig
och den ros som ej plockades än ger tomhet i hjertat.
Ack, hon gifver väl mer sen hon bruten ligger och vissnad.
Spara den, yngling, o spar! Bevara henne, o jungfru.
Fallet är skönt, det är sant, men efter kommer det bittra.

Drömmande Henrik stod vid Floras fönster, der satt hon
rodnande: qvällen låg, och fästet frambjöd sin saga,
kärlekens saga det är, med silfverstilar hon tryckt är.
Säg mig sad Henrik då, och en suck beledsagade orden,
säg mig, hvad var det jag såg i Garonnerbrunnen der borta?

Mensklig gestalt var det ej, men gudomlig. Kanske Cythere
stigen från himlarna ner eller kanske var det Flora, Gudinnan,
namnet af henne du har, och anletet syntes mig snarlikt.

Nog, gaf Flora med rodnad till svar, nog känner Ni mig, Prins.
Ingen Gudinna är jag, blott Trägårdsmästarns dotter,
fattig flicka. Oblygt är det dock och ridderligt föga
smyga på lur omkring och göra oss arma förlägna.
Nu godnatt, och sof väl! Men genom fönstret steg Prinsen
(Kärleken väljer den vägen helst) till darrande tärnan,
fåfängt sträfvande mot, hon tordes ej skrika, ty fadrens
kammare var bredvid. Nu blef strid med blod och med tårar
och förtjusningens suck. Men öfver dem begge föll svart natt,
stjernorna sågo från himmelen ner, de vänlige Gudar
skådade glada det lyckliga par. I tårar smalt Flora,
ty förlofvad hon var, och hennes trohet var bruten.

När får jag komma igen, sad Prinsen? Kanhända i morgon?
Nej, men när morgonens sol i öfvermorgon oss lyser
finner du mig, men ej här, men vid brunnen der borta försonad.

4.

MÖTET.

Snyftande talte hon så. — Bak Pyrenéernas kullar
solen gnistrande steg, daggdropparna glänste som gull der.
Henrik till brunnen kom, med högstämdt, klappande hjerta.
Ingen Flora var der att se, men i brunnen låg der ett lik blott.

Ack, det var hennes lik. Uthärdat hade hon icke
skymfen af bruten tro, som försonas allena — i döden.
Gråtande kysste prins Henrik ännu de stelnade lemmar,
sköna som förr, men ej så varma som nyss. Han gned dem,
tinningar, hjerta och bröst — men allt var förgäfves.
Anden vände ej mer tillbaks i skymfade hyddan,
satt bland stjernorna högt, och när verlden talte om Henrik
gladdes i himlen hon än, och förlät den hon älskat på jorden
och osynlig var med när han kröntes till konung af Frankrik.

Flyttningen.

(1826.)

Biskop i Vexiö alltså, i den stad der min fader studerat,
  stammar från Tegnaby hän, heter Tegnér derutaf.
Saxos klassiska stad skall jag öfvergifva, der länge
  tre gånger nio år lycklig jag lefvat och nöjd.
Der har min ungdom gått och det bästa af mandomsåren,
  der har jag diktat och drömt, der har jag lefvat och lärt.
Grekernas heliga sång har jag tydt för unga Hellener,
  Volas profetiska ord har jag begrundat för mig.
Här har min själ sitt fädernesland. Fastvuxen är här hon,
  Lundagård, vid ditt hvalf, buret af pelarestam.
O hur ofta jag satt din grönskande krona utöfver
  lockiga hår, och hur skön syntes då blånande natt.
Ynglingen svärmade der, och mannen har diktat derunder.
  Frithiof blef diktad deri, Gerda begynt om ej mer.
Här är jag bildad till hvad jag blifvit. Fädernesland var
  du för mitt hjerta. Farväl, herrliga skuggor, farväl!
Hvälfven ofta Er grönskande krans kring klarare hufven,
  ljusare, bättre än mitt, gömmen i barken mitt namn.
Namn som Norbergs likväl och Fremlings och Lundblads förglömmas
  icke så länge ett strå grönskar på Lundagård än.
Icke så länge ett bröst derinom klappar för Hellas
  eller för Tullii språk eller Virgilii sång.

Eller också för Morgonens land, som rodnar i Öster
fjerran med glödande moln, himmelens rosor i skyn.
Lidbecks namn, fast ej så berömdt som deras, må äfven
höras bland deras som väl ment mig, och bildat och lärt.
Länge det lefver i minnet för mig, om icke för andra.
Helena lefver också, Sina förbleknar ej der. —

Biskop i Vexiö alltså, ej Biskop på hedna Parnassus!
Passar väl Skalden dertill? frågar jag tvekande sjelf.
Är jag som knappast en Prest, och skall blifva anförarn för Prester,
knappast en Herde, och skall blifva en Herde för hjord,
hundrafaldig, hur passar sig det för hedna poëten?
Hedning är jag och blir, Febus var odöpt, han sjelf.
Är jag icke hans son, Bastard åtminstone är jag.
Andra Gudar jag lärt än den Treenige Gud.
Hvarföre tveka ändå? Tacknämlig för Gudi i all land
(läses i Bibeln likväl) är och förblifver en hvar,
endast det rätta han vill och vågar. Det Sköna väl också,
höra de två ej ihop, kunna de söndras engång?
Var min fader ej prest, och en utmärkt? Dundrade han ej,
åskan från Sinai lik, när hans Församling var när?
Ty när han drog träbyxorna på (så han nämnde predikstoln)
väldigt predikade han, skogarnes höge Wallin.
Blixtrar strödde han kring, de bröto ur djupet af hjertat,
som om Esaias du hört, hete Esaias som jag.
Blommor strödde han ock som liljor i Saron, och döpte
fjerran i Jordans flod, taggar dock suto derpå.
Ty han älskade skämt, lik Martin Lutherus, och glädje,
qvinnor och sång till sitt vin. Brås icke sonen på far?

Rörd jag lyddes ändå på hans ord, helst när han förtalte
 sagan om oskuld och fall, sagan om Eden och frukt,
Skapelsens djupa myster, Försoningens hemlighet, eller
 hvad som är nyckeln dertill, kärlek och nåd hos Guds son.
Var ej menskones son tillika Guds son, och hvarföre
 finner orimligt du det som dock för hjertat är klart.
Skapande kraft, och helgande kraft och försonande kärlek,
 anade Plato ej dem, Skalden i prosa, alltren?
Se i ditt innersta opp. — Är Tänkandets väsen ej trefaldt?
 Andas de helige Tre icke i allt som är till?
Kärlekens hemlighet är den ej diktens hemlighet äfven,
 outgrundlig som den, är Religionen ej sång?
Är en poët ej profet, ej profet i tanka och handling,
 i uppoffring och mod, mod till att lefva och dö
för hvad han anser för rätt och bör våga, för skönt han vill bilda,
 stamma ej begge två utur det djupaste bröst?
Prisas begge ej högt, men försmädas, förföljas och blöda,
 ej på ett kors utaf träd, men på en jord som de lyst?
Fader, förlåt dem du, ty de veta ej hvad de göra,
 ha de förnummit ditt ord, icke förstodo de det.
Dålig är Grekiskan der. Likmycket, meningen är dock
 högpoëtisk och djup. Känner ditt hjerta ej det?

Alltså, mitt Skåne, farväl! Farväl I vänner som följen
 Sångarn till vägs, o farväl! Unga I ären ännu.
Ärligt jag lärde Er förr hvad jag sjelf af Hellenerna lärde,
 vården den gnistan alltjemt, tagen den med Er i graf.
Lunda, farväl! Ack, hos dig har jag lefvat närmre Europa,
 närmre till solen, farväl! aldrig förgäter jag dig.
Aldrig din Helgonahöjd, sångkullen der heliga minnen,
 Absalon, Saxo och Finn, Gerda och Waldemar Kung
ännu sofva i lugn som tonerna sofva i harpan,
 innan de väckas till lif, en gång jag väcker dem väl. —

Spändes så hästarnas kraft för den tungt hänrullande vagnen,
lastad med böcker och barn, qvinnor och bohag och kärl.
Vändes så ryggen åt Lundagård, och färdades norrut,
sol gick neder förrän herberget nåddes af oss.
Öfver bördiga fält, nygrönskande dalar och bäckar,
lösta ur isband nyss, vaggade resan sin gång.
Kommo till Getternas bäck, Aegopotamos, gränsen mot Småland,
sågo Linnés Stenbrohult, sågo hans minne — i träd.
Ändtligen låg der för mig S. Sigfrids stad, hvarest Wallquist
verkat i skönare dar. Nu är der ingen som styr.
Mötte med vänskap mig der Högvördige Domkapitlet,
lemnade böcker och bref jämte Kapitlets signet.
Trenne hufvuden synas deri. Säg huru, Herr Domprost,
ett är oss nog. Jag vill ej dela med någon en dag.
Domprost, gammal och grå, ej syntes mig tycka om frågan,
sade betydelsen dock, tolkade sagan fullväl,
talte om Unaman, Vi- och Sunaman, talte om alla
fordna Martyrer som följt Sigfrid till bergen i Nord.
En gång hade han rest ur Värend sin kos, för att döpa
Olof Skötkonung (som kung bars han i skötet ännu).
Se, då reste sig Hedningar opp och slogo de Christne,
arma Martyrer, till döds. Unaman var ibland dem,
jemte Bröderna två, men de spökade ständigt på vägen.
Blödande hufvuden tre stodo på böljan alltjemt,
stodo och nickade der, en skräck för åskådarena,
och i Kapitlets sigill stå de och nicka ännu. —

Utanför staden der ligger bland berg den grönskande *Tufvan*,
nere vid sqvalpande sjö, midt i en dunge af björk.
Allting är vänligt, fast armt och *smått* i mitt trefliga *Småland*.

Deraf har landet sitt namn. Hvad som är smått, kan bli
stort.
/allquists salar ej öppnades än, de vida i trädslott,
mäktiga minnen ännu, väldiga gå der igen.
.lltså vi drogo förbi, och bodde för hyra på Tufvan,
fridens och trefnadens hem, lyckliga voro vi der.
.igger der gent öfver sjön och blånar i ljusnande vårnatt
tornet på Helgonens hvalf, kransadt af stjernornas ring.
:lockorna dåna derfrån som anderöster från himlen.
Trasten från Värmland var med. O hur han slog ur sin fur!
ngdomen kom på besök ditut, och den yngsta af alla,
Sångmön, saknades ej. Aldrig föråldras den mön.
etta är qvädet, det första hon lärt mig i skuggan af björken.
Ofta hon komme ännu, gläde sin längtande vän.

9—232953. Tegnér, Saml. skrifter. 9.

KRONBRUDEN

Till Frans Michael Franzén.

Jag mins — snart är det femti vintrar sedan —
då dina sånger först förtjuste mig.
Jag var ett barn ännu, men allaredan
med rim och meter låg jag då i krig.
Jag hörde dig och undrade, emedan
till intet jag då hört din sång slöt sig.
Han kom ur Östern, ja ur Edens sommar,
der näktergalen slår och morgonrodnan blommar.

Jag, fattig vilde, plägade beundra
helt annat, och din sång var skild från allt
jag hittills känt. Ej hördes åskor dundra
och intet märktes der af skämtets salt.
Men mera skön, mer oskuldsfull än hundra
jag känna lärt der framflög en gestalt.
Hur ömt, hur enkelt sjöng hon på det viset
som Eva förrn hon föll sjöng uti paradiset!

Förtjust jag var, men dock ej härma ville,
jag märkte väl det hörde mig ej till.
Det gifves många slag af sångarsnille
(jag sade) jag mitt eget följa vill.

Jag hörer ju till Brages diktargille
och rymmer ej derur, nej, jag blir still.
Jag öfvergifver icke Nordens fana,
hon mina fäders var, der vill mig seger ana.

Så skildes mer och mera våra banor,
min mer högtidlig, mera djerf och vild.
Och pöbeln jublade, ty Nordens fanor
framför mig drogo, Nords från verlden skild,
och Odens korpar mer än Frejas svanor
intaga Nordbon med sin dystra bild.
Från dina milda toner han sig vände,
men stormen känner han, sin lekkamrat, sin frände.

Ensidig är all sång, allenast Nordisk,
frisk är väl Nordens ton men vild och rå.
Med nordisk kraft, så rytande och mordisk,
drifs mycket apespel tyvärr! också.
En gäst på jorden, fastän öfverjordisk,
är Poesien, den himmelska, ändå.
För allt som lefver, vicklas ut och bildas
är hon organ, så väl det bildades, som vildas.

Jag gått mig trött i Goethes pelargångar,
hur präktigt, hur förnämt är allting der!
Det ambra är och rosendoft som ångar,
Naturen der sin kröningsmantel bär,
och Konst, ett prisma ställdt på höjden, fångar
hvar stråle opp och alla former lär
blott ej hans egen. Dock mitt hjerta glädes.
Skald ser jag öfverallt, men menskan ingenstädes.

Nej, jag har likväl orätt. Hos begärens,
Korinthibrudens varme skald, der slog
ett känsligt hjerta, sköna Bajaderens
gudomeliga saga visar nog
dess halt, han kände nog Hetärens
berömda konster, kände dem och log.
I vettenskap som konst vi ständigt möte
den praktiske, blott alltför lugne Goethe.

Hur djup är Faust, hur svärmarn Tasso glöder!
hur varm Ottilia, innerlig Mignon,
förstånd från Norden, känslor ifrån Söder
förenas skönt uti hans gudasång.
Hvar hjertat älskar, hjertat gläds och blöder
der har den store jemt sin fria gång.
Väl bygger han sin dikt helst af reliker,
till formen eftergjord, men varm och fri Lyriker.

Skön själs bekännelser dock kronan äro
på Wilhelm Meisters, vacklarns, läroår.
En kristen dikt, ty kristen ej i läro
men i sitt hjerta skalden Goethe står.
Håll ej blott snillet, tänkarn håll i äro,
fast Meister själf och sällskapet förgår,
och hela truppen blifver snart förgäten,
en dimmig luftgestalt från Tyska lärosäten. —

Hos store Byron är det annorlunda,
hos Ariost och Schiller äfvenväl.
Form måste finnas och den skall du runda
och lägga in deri din egen själ.

All poesi är lyrisk, ingalunda
en abstraktion af skönhet som du stjäl
från alla håll ihop. Träd fram i dagen,
tag masquen af, o skald, låt se de egna dragen.

Der växla sorg och glädje om hvarannan,
der gråts, der les på andra menskors sätt.
Än klarnar opp, än åter mulnar pannan,
än synes lifvet tungt, än åter lätt.
Skald menska är. Till lifvets gåta fann han
sin egen nyckel och så är det rätt.
Hur högt det skönas Ideal må gälla,
i skaldens eget bröst är diktens ursprungskälla.

Hur skulle det i dikten lefva kunna
som aldrig lefvat i din egen håg?
En jungfru Sångmön är, och ej en Nunna
som tror och känner hvad hon aldrig såg.
Den luftgestalten må vi andra unna,
mig är hon vidrig, tillgjord, skef och låg.
Dikt är de högre verldars morgonrandning,
ej naken allmänhet, men verklighet och sanning.

Är icke sagan menskoslägtets minne,
som lefvat uti tusen menskobröst
och lefvat utanför, ej blott derinne
i sorg och glädje, motgång eller tröst?
En verklig verld vi, fast försvunnen, finne
som lefver än i fordna tiders röst.
Hur tanken hårklyfs, spetsas och förblandas,
den verlden är mig kär, hon lefver och hon andas.

Jag vill ej skilja mig från tappre fäder.
Min håg står jemt till denna sagoverld
der kraft, fast vild, ännu i dagen träder
och rätten växer på de djerfvas svärd.
Jag vet det väl, en annan tid oss gläder,
en mera bildad. Är han sången värd?
Hur skalden stormar, hur han gläds och klagar,
han är ett återljud ifrån försvunna dagar. —

En dunkel hågkomst fyller diktens stunder,
den rätta sångmön minnets dotter är.
Dess verld var det Atlantis som gick under
med högre kraft, med ädlare begär.
På hafvets botten susa nu dess lunder,
och store Andar gå i månsken der.
Vår konst besvärjer dem. På våta vingar
de dyka upp ännu när skaldens lyra klingar.

Tro ej på hopen, store sångarbroder!
Tag här en blomma från din egen mark.
Ack, det är paradiset med dess floder
som silfversnören i en rosenpark.
Min ros förtjente icke att få bo der,
dess tagg för uddig var, dess doft för stark.
Olika sångens gåfvor vi förstodo,
ja, ringa gåfvan är, men håll den dock till godo.

Hvad mer, om olikt våra sånger tona,
min ädlare, min bättre sångarbror?
Din sångmö dväljes i en blomsterkrona
som fridens Engel i sitt Eden bor.

Min är en sköldmö, vill ej gerna skona,
trifs helst med natten, tingens äldsta mor,
trifs uti stormen, i oroligt kaos.
Hur olika vi två, men låt ej det bedra oss!

Det går ej blott *en* väg, men der gå tusen
till mångafsätsiga Parnassen opp.
En förer neråt ifrån himlaljusen,
en annan går ur rosengårdar opp.
En våt af tårar är, en annan frusen,
en genom minnen går, en genom hopp.
En som Titan sin djerfva bana fyller,
en annan fyller den, men helst ibland idyller. —

Kom, Michael, kom, och låt oss sitta samman
och fylla Odins gamla land med sång!
En gnista skänktes oss af gudaflamman,
så vårdom henne förrn hon släcks en gång!
För höga Svea, gamla hjelteamman,
vi henne fått. Upp, sjungom utan tvång,
och låt oss verka, tills hon är förgången,
det kära landet för, och för den kära sången!

I.

VIGSELN.

Bröllop skall firas med ståt och kronbrud vigas i *Skatlöf*.
Bispen är bjuden till bröllopet sjelf, ty man vet att han älskar
seder från fädernas tid och grönskande glädjen på landet.
Honom är Skatlöf kärt alltsen han vigde dess tempel,
kärt för Bråvalla hed, och för Blenda, och Åsnen der Kellgren
vandrat i skönare dar, och älskat och diktat Kristina.
Kär är Församlingens prost, den silfverhårige vise,
som studerade sig halfblind på himmelens runor.
Sedan Norberg gått hän i vårt land stod siaren närmast
Morgonrodnadens port, och tydde dess rosiga inskrift.
Nu är han gången han ock! I välsignelse hvile hans aska,
växe hans minne så högt som Syriske Libanons cedrar!

Midsommaraftonen låg som ett grönt flor hängdt öfver Värend,
sagornas åldriga bygd, forndiktens steniga högland.
Ty förrn tionde Carl knöt hop hvad aldrig bordt söndras
Skånes blomstrande ö, nej halfö, åter med Götha,
Värend utgjorde en verld för sig sjelf, och dess grönskande lunder
speglade kronornas hvalf i sjöar kända af ingen.

Fjerran var Danakung och Svea konung än mera.
Götha med hufvudet stödt på *Kålmårds* mossiga hällar
badade foten allen i Vetterns sydliga vågor.
Hvad som var nedanföre mot sjön beboddes af vildmän,
männer för sig, en vikingastam med styrkan till lagbok.
Sagor i tusendetal, vanställd men lefvande Edda,
diktad i sammandrag, en bild af fädernas Asgård;
Thorslund hafva vi der och *Inges* hög med sitt stenklot,
ritadt med runor, om runor det är, men oläsliga hittills,
Odins krubba, men tom, ty *åttafotingen* fattas,
Asa, för kämpar berömdt, nu marknadskämpar allenast,
Fröjas ås med sin höjd och Asynjor som längta till henne,
Velints härd på en klippa i sjön och *Vitalas* murar.
Desse ställen och flere ännu gömt fädernas minnen.
Bleking från *Norge* bebygdt alltsen *Hårfager* der styrde
knöt sin grönskande krans emellan vågen och Värend.
Sagorna lefva ännu, men *Sturleson* är ej kommen
att dem knyta ihop som en krans snöklockor på Island.
Tiden vänder alltmer sin håg från fädernesagan,
lyssnar till nutids sorl och oroliga sqvallret för dagen.

Sol sjönk rodnande ner i *Helges* heliga vågor.
Majstång sirad med löf och med band stod smärt som en
ungmö
nära den källan der förr *St. Sigfrid* döpte. De unga
dansade sommaren in kring blommiga stången, och knappast
slöt sig ett öga den natt. Natt var det ej heller, men half-
dag.
Vakna och stojande mest kringsprungo Biskopens barn-
barn.
Biskop *Henrik*, fast yngst, treårige pelarn för kyrkan,
klättrade ändå högst och grep sin kringla från stången.

Men med sol steg Biskopen opp, ty så är hans vana,
gick på Balkong, drack himmelens luft och doftande kaffe.
Vagnen körde nu fram, och långt förrn klockan med tio
slag vigt Sabbaten in han höll för porten i Skatlöf.

Kom nu med buller och bång och med skott brudsvennernas
skara,
redo, till antal tolf, på små, men eldiga hästar,
förande mellan sig den ståtligt sirade brudgum.
Efter dem kommo, i trippande skridt, brudtärnorna äfven,
suto darrande i sin jungfrusadel och förde
bruden emellan sig, en smärt gestalt och dock yppig,
blåögd, men håret var brunt som vanligt hos döttrar af
Blenda,
ty det kaukasiska guld är blandadt med mörkret från *Finved*.
Hög var tärnan att se och rak som stjelk af en lilja.
Lifvet du famnade lätt med två finger bara du finge.
Nedanföre likväl sig hvälfde ländernas rundning
yppig och stark, och barmen var snörd i en kedja af silfver,
sprängd ej ännu, men hoppande högt för slagen af hjertat.
Präktig var brudens drägt, en drifva, virkad af linne,
men kring midjan der satt *fällbindeln* af siden från Vexiö,
blå som himmelens hvalf, den bärs blott af *däkor* i Värend,
arf af *Blenda*, sen hon mot en fiende värnade landet.
Öfverst en krona af silfver förgylld, med skimrande stenar,
kanske af slipadt glas, men de blixtrade som diamanter.
Och med sin grönskande prakt kröp gladt i lockarnas skym-
ning
lingonriset omkring, det är myrthenkransen i Norden.
Tåget slutades sist af anförvandter och vänner.
Brudens fader var främst, nämdmannen från skogiga Odal,
jemte den åldriga nämdemansmor, skön än för sin ålder,
liljorna dröjde från skönare dar, fast rosorna vissnat.

Höll nu tåget vid grönbemålade porten af kyrkan,
och mot de kommande gick högvördige Doktorn, och förde
brud och brudgum i stol, som var byggd för begge i koret.

Gick så med sång och med bön och med text, idyller ur Bibeln
tagna ur hjertat och vändande dit, den kristliga gudstjenst.
Mycket förnummo vi då om Döparen, rösten i öcknen,
hur han förkunnade den som komma skulle, ty plötsligt
stiger en Gud ej ner till vår jord, men han skickar, som solen,
morgonrodnadens glans förut att bereda sig vägen. —
Ville nu Doktorn förrätta den heliga akten, men Bispen
reste sig upp, tog bok, och talte bevingade orden:

Äktenskapet är stiftadt af Gud. I dagarnas början
slumrade Adam, då togs ett refben under hans hjerta,
skapades qvinnan deraf. Hon är kött af hans kött, hon är anda
utaf hans anda, till tröst är hon skapt, till hjelp, till förskönning.
Ljuft skall hon dela och ledt med den man som hon valt, och förlänga
glädjens flyktiga stund, och trösta i sorgernas dagar.
Huset bestyra skall hon till ordning, en vandrande husgud,
fostrande barnen opp i tukt och i Herrans förmaning
att de knyta en grönskande krans kring hans bord likt
oljoplantor, sommarens krans kring fredliga lockar.
Derföre älsken hvarann i tro och ära. På ära
hvilar offenteligt väl som enskilt. Fäderneslandet,
Staten, hvad äro väl de om icke det vidgade hushåll?
Saktmod höfves en man, den starkare. Tåla är qvinnans

mod och att öfverse, fördraga och vika dess seger.
Endrägt är skickad af Gud; en fredens, en trefnadens Engel
står han på vakt vid de ringares dörr, och stänger bekymret
ute som tränger i marmorpalats, sår törne i praktsal.
Ringhet, ja fattigdom sjelf är icke allenast en pröfning,
ofta en stärkning det är, utvicklar krafter som annars
aldrig kommit till lifs, sjelfständighet, ära och heder,
stilla förnöjsamhet med sin lott, belåtenhets moder.
Ofta i ringhetens hus der sitter beskyddande Engeln
tyst vid den slumrandes bädd, och bygger ännu som triumfport
aftonrodnadens hvalf, regnbåge grafven utöfver. —

Alltså talade Biskopen rörd och mycket derjemte,
varnande, bedjande, varmt, ty ibland han älskar att tala.
Läste så bönerna opp, men vid stället om barn och om blomma
brudgummens öga vardt eld, och purpur vardt kinden hos bruden.
Sedan, när allt var förbi, framträdde lyckönskande både
fader och moder och syskon och slägt med hjerteligt handslag.
Efter dem Biskopen kom, och rörd på strålande panna
kysste han rodnande brud, det är lofligt för Bispen i Vexiö.

Steg nu för altarets ring högvördige Doktorn och sade:
Alla I veten derom hur brudens moder har länge
vistats i prostgård före min tid och under, och anses,
såsom hörde hon hit, och rosenkindade bruden
är guddotter åt mig, hon har vuxit opp med de mina.

Derföre, om jag får lof, i dag gör jag bröllop åt henne.
Brudpar, fader och mor och slägt, jag bjuder Er alla!
Väl är jag enkling Gudnås! och äger ingen värdinna,
men mor Ingrid blir nog, jag hoppas, värdinna för dagen.
Först är det icke i dag som hon hjelper den gamle i Skatlöf.

Alla tackade nu, och ur kyrkan gingo de mangrant
ner till prostgård bredvid, der bordet var dukadt med hästsko. —

II.

MÅLTIDEN.

Samladt kring runden alltren af det rikt uppdukade smörbord
sällskapet stod; der syntes i mängd riksäpplen af prestost,
böckling med kaviar, radis, ättstupor af rökt kött,
brännvin i slipade glas, likör för qvinnorna endast.
Männerna stadnade helst vid landets produkt, vid en kyrksup,
hvartill Doktorns Adjunkt, vällärde Magistern, en half bjöd.
Nu, sen törsten var vätt och aptiten sporrad med supen
hastigt kring bröllopsbord och med knäppta händer der stodo
hungriga gäster som parade sig; främst bruden med brudgum,
båda föräldrarna sen till höger, och Biskopen närmst dem.
Följde i ordningen sen de andra. Tappert var anfall
både mot skinka och soppa och fisk, mot stek och mot pudding.
Silfverkannan, sex mark tung, gick flitigt kring bordet,
prydd med en karolin på locket, med skummande Marsöl.
Medan nu drabbningen var som hetast talades föga,
tuggades mest, men snart i triumf kom bålen och sattes
ned för värden. Då löste sig tungornas band, och som fjärlar
infall flögo omkring och skämt bland klingande skålar.

Biskop, ej synnerlig vän af punsch med Citronernas syra
(öl fördrager han ej, men gläds åt den perlande drufsaft)
drack af det vin han fört med och talte med grannen till
vänster,
brudens åldriga mor: »som jag hör är Ni gammal i Skatlöf,
kände väl *Kellgren* alltså, jag menar Prosten, het Jonas?»

Fyrtio år är det nu (med en halfsuck svarade gumman)
sedan jag här kom i tjenst, en femtonåring, en däka.
Prosten jag kände fullväl, sju år jag tjente i huset.
Brodren också, Herr Kunglig Sektern. Om somrarna kom
han
ofta till Skatlöf ner. Man sade det var för prostinnan,
vitter och liflig och skön, hon var tvungen att äkta den
gamle.
Kunglig Sektern var sjuklig och blek, men det syntes på
honom
att han en gång var skön, förunderligt glänste hans ögon,
pannan hvälfde sig högt, och löjen lekte kring munnen.
Mycket voro Kristina och han tillsammans, och mycket
talade folket derom, men jag såg intet, i allt fall
löper med sqvaller jag ej. Prostinnan var som en mor mig,
skön och fryntlig och god, rätt gammal och knarrig var
prosten.
Brodren såg blek och förlefvad ut, men skalderna (sägs det)
äro aldrig att tro — eller hur, högvördige fader? —
lade försmädligt hon till, och Biskopar heller ej alltid.
Wallqvist ofta kom ut, när poëten vistades hos oss,
högvext, reslig och ung, en man med rosiga kinder,
strålande ögon och djerf, långt mer än Biskopar anstår,
farlig derföre också för adertonåriga däkor.
Kunglig Sektern, ja den han skref eller läste beständigt.

Opp med solen han steg, och kaffe bragte jag tidigt.
Sorgsen var han ibland och gret, men alltid dock älskvärd.
Mycket han vandrade kring med prostinnan på Bråvalla-heden,
mycket i skog och i mark, och länge voro de borta.
Ute i Åsnen der ligger en *ö*, der byggde de lusthus.
Dit vi flyttade ut Prostinnans harpa, och ljuden
dallrade mången qväll de lyssnande vågorna öfver.
Ofta jag hämtade dem med mitt *skepp* i skimrande månsken.
Kära de voro hvarann, nu hvila de begge i grafven,
frid med de älskandes stoft, och glömska öfver förtalet! —
Men här är qvalmigt, Herr Bisp, och punschen bliver för stark mig,
vågar jag be om ett glas champagne som aldrig jag smakat?
Gerna, sad Biskop och hällde uti af det skummande vinet.

»Moder, förtalet är argt, och för min del tror jag ej på det.
Skalden värdera kan en qvinna i tukt och i ära.
Många gestalter tar kärleken an, förtroende, aktning,
vänskap, beundran, begär till slut, han trifves i alla.
Skalden är som en ann, half djur, half Engel, men djuret
växer ej derföre strax utöfver Engeln som strider,
vädjar till menskor och Gud, förr än han gifver sig fången.
Månget pansar har qvinnan också, den ädla, till motvärn,
blygsamhet, stolthet, pligt, så lätt ej faller den bättre.
Svår är kärleken dock att stå mot, den skälmen är smittsam
mera än koleran sjelf, och qvinnan som älskar kan falla
mindre af eget begär, än att göra den älskade lycklig.

Kellgren var fyrti år vid den tiden, och sjuklig derjemte,
men det hindrar dock ej, ty skalden är alltid en yngling,
kärlek skrämmes ej bort af grå, men lagrade lockar.

Huru det slutligen gått vet ej jag, men strålande Guden.
Många förhållanden finnas också — jag dömmer dem icke. —
Döm ej andra att sjelf du ej varder dömd, är det skrifvet. —
Sade och klingade rörd, det är Kellgrens skål och Kristinas.» —

Så han talade ej (det passar ej Biskop) men tänkte,
tänker kanske ännu, ty han var frisinnad från barnsben. —

Samtal hvälfde nu hit och nu dit. Vid Biskopens sida
satt der korporal *Frisk*. Han var med i Norge, förut han
stridde i Leipziger slag, var begapad och hedrad af alla.
Mannen var herrlig att se, en sluten gestalt, en jernfast,
karolinerna lik på den tid, då de tuktade Ryssen.
Pannan var bred och ögonen små, och ansigtet krutsprängdt.
Smyckad var han till öfverflöd med tappra medaljer,
en ibland dem var Rysk, då föllo de vredgade orden:

»Tapperhet är mig kär och dess tecken värderar jag äfven,
men förlåt mig, min vän, Rysk pregel ej passar på Svenskt bröst.»
»Prinsen har skaffat mig den.» — »Den är Rysk.» — »Men Ryssar och Svenskar
äro ej fiender mer.» — »Förlåt mig, de äro och blifva.
Vig-arf skiljer dem åt för alltid. Allt från min barndom
Ryssen förhatlig mig var, och förblifver så länge jag andas.
Icke derför att han plundrat vårt land, och stulit vårt Finland,
eller nu thronar i kärr der förr vi vallade Boskap.
All slags makt på vår jord har en tvillingbror, nämd missbruk,
och när segern var vår, missbrukade henne vi äfven. —

Derför hatar jag ej. — Men Ryss är stereotypen
för allt våld och förtryck, det barbariskas stående urbild.
Kallar Ni det för ett folk, en Stat? Snart tusendeårig
saknar han grunderna än, de första, till menniskobildning,
frihet, ja äganderätt, som fänad säljer man folket.
Still som Sibiriens is står jemt det förkastade slägtet,
har af menska blott form, och af bildning endast fernissan,
laddar och skjuter och plundrar och stjäl, går äfven på två
ben,
men hur dresserad han är, barbaren dock sitter i hjertat,
menniskoslägtets förruttnade träsk, Europas Kineser.
Underligt nog, men dock sant. Den *Slafviska* stammen förblifver
hvad han kallas alltjemt, hör icke till bildade verlden.
Dödkött är han och blir i hvar kropp. Bort, bort med Barbaren!
fiende ej blott till oss, men äfven till menniskoslägtet,
ej till Fransos eller Britt, men fiende är han till alla.
Denna känsla nu mer är det enda som håller oss samman.
Pratas hon, lismas hon bort, farväl då ej endast med Sverge,
som kan falla ändå, men farväl med hela Europas
bildning och seder och ljus! Välkomna förstöring och mörker!
Kejsarn är Ryss, men den enda jag tål, nej äfven beundrar,
ty han vet hvad han vill och han kan det, faste *St. Niklas*,
förman för kungar och folk mot dagens lösliga yra,
men han styrer tyvärr ett slägte af idel Barbarer.
Visserligen Napoleons ok var nesligt, men segrens
son nämns Öfvermod, *Væ victis*, häfderna ropa.
Tiden skall visa, och snart, hvad Europa har vunnit vid
Leipzig.»

Ifrande talte han så, och ett sorl af bifall omkringflög
gästernas ring, men korpraln stack medalj och pipa i säcken.

Samtal hvälfde nu hit, nu dit, då tvers öfver bordet
Albo Riksdagsman uppmärksam sig reste och sjelfklok.
Underlig var han att se, half bonde, half herre, med oviss
blick, och egenkärt hans anlet, skrufvadt och halfklokt,
uppblåst tog han sitt glas, och talte med hånande stämma:
»Frihet, medborgerlig rätt, lagbunden stat, upplysning,
detta är tidens tendens, oädelt hånar man dessa.
Svensk man känner dem väl. Herr Biskop, Ni sjelf i Er ungdom
tänkte som jag, har jag hört.» —
Då mulnade Biskopens panna.
Blixtar korsades der, och kring munnen lekte der löjen
liksom bin med gadd kringleka taggiga rosor.
Icke jag tänkte som Ni, ty jag *tänkte*, som icke syns Er sak. —
Riksdagsman är Ni ju, fullmäktig i Banken derjemte?
»Ja, jag skäms ej derför.» — Rätt, men Ni borde dock skämmas
för förvaltningen, vän. I hvalfven ligger der guld nog,
allt har icke gått åt till Bankofullmäktige ensamt.
Säg, hvad gagnar det dock vårt folk som magrar i rikdom?
Hvalfvet är fullt af guld — så godt det fylldes af äggskal.
»Landet är fattigt, Herr Bisp, och en spard nödpenning behöfves.»
Väl, men hvarför är vårt land då så fattigt? Säg mig, hvarföre
hungrar i öfverflöd det? Fullmäktige, svara mig derpå.
Vaggar ej skördens guld på fordom steniga slätter,
skeppas ej årligt vår säd till söderns rikare trakter?
Nickar ej väpplingen nu med sin hatt, den röda, der fordom
enet kröp och ljung stod torr, eller lyfter ej furan
spiran mot skyarna opp, eller boken susar i vinden?
Sveas skattkammare är ej blott *på* jorden, men *under*.
Jernet rodnar af harm i skaktet att icke till slagsvärd

smidas, af etter blir kopparen grön i Banken dernere.
Silfret sig gömmer, det blygs, och klippan gråter sin droppsten,
sörjande öfver det folk som går och regerar deruppe.
Rikt är Norden, min vän, och fattigdomen frivillig
såsom det kristna höfs — men skyll det ej på Naturen,
icke på kungen en gång, men väl på småkungarnas pock, och
Ständer som ej äro landets förstånd, men Konungen är det.
Ordning är välde och makt och herrlighet. Makten är *en* blott.
Ordningens lada står full, men oordningen sofver och tigger.
Skrinlagd rikdom blir arm, i hvila blir slanten ofruktbar,
släpp den lös, så ynglar han jemt, barn växa i huset,
och en lefvande ätt uppblomstrar med rosiga kinder.
Hushållets, Statens grund, förtroende, ära och ordning
draga pengar så visst som magneten drar jernet intill sig,
och hushållnings myster är att icke rädas förläget
när det behöfs, som det gör alltjemt om du önskar förkofring.
»Hären är oss för dyr.» — En här var folket i fordom,
kunde väl blifva det än, ej först när fienden kommer.
Vill du frid, så bered dig på strid, så sade de gamle.
Strid är Nordbons kall, han skall strida med kargare jorden,
strida för sjelfbestånd, för rätt och ära och frihet.
Frihet födas vi till. — »Rätt så!» — Och tiden vill frihet,
frihet är menniskans mål, helst Svenskens, och om det en dygd är
att förvärfva, ej mindre är dygd att vårda förvärfdt gods.
Frihet fyllde min ungdoms håg, än hänger jag vid den.
Frihet jag älskar i Stat som i Dikt, ve slafven som drömmer
frihet. Den drömmen var skön. En dröm? Den dager kan komma
då hvar menska är fri, och bunden af lagen allena,

bildning hör till en hvar, så bonde som prest eller Grefve.
Hög fins då ej och låg, ty alla födas vi lika.
Rik eller fattig är ej, en hvar har hvad han behöfver.
Gyllene tiden kan blomstra igen (så hoppas vi alla).
Står vår tid ej uppå en vändningspunkt i Historien?
Äro vi målet ej när? Hvad gömmer Naturen för menskan?
Slöjan är nedryckt ren, och Isis, gamla Gudinnan,
naken står för vår syn, dethroniserad och ödmjuk.
Krafterna styrde förr, nu är Andekraften som styr dem.
Åskan ledes som barn i gångstol. Ångan, den lätta,
selas och spännes för vagn eller båt och trafvar för lasset.
Rymden har tappat sitt mått, hur tider vika och afstånd!
Tidens yttersta dar äro nu, och menniskan sätter
skapelsens krona uppå, stjernkronan, och håller som spira
jordens axel med knapp af Nordens stjerna. Naturen
slafvar och afstår allt till herrskaren. Vänliga solen
skiner på odlarens guld som på guldet kring konungens panna.
Kung snart fins ej, ej slaf, jemlike äro vi alle.
Detta är frihetens mål som vi närma oss mera och mera.
Detta vår oro vill, oron som klappar i tidens
hjerta, i Nordens bröst, ett bröst likt glödgade stålet.
Dåre, ej anstår dig att gripa i rullande tidens
segervagn, han går fram och mal till smulor en hvar som
faller i hjulen in. Var still, förmår du ej annat.
Menskor ej styra den vagn. Gif akt, att du icke förbrännes
Faëton lik, slut dig till den segrande kusken, och lägg din
kraft till hans, till Guds som uppenbarar alltjemt sig.
Tidens riktning är min, och frihet vill jag, blott frihet. —
Men der är frihet ej som lag ej binder, folkyra
är mig ej folkfrihet. Gif akt, laglös är en slaf jemt,
oredans fosterbarn. Bort med den friheten, bort, bort!
Frihet är sansning och måtta och ljus. Konungsliga dygder

hålla sin thron alltjemt. Rabulism erövrar den icke.
Solen på himlen är *en*, *en* Gud är, känner du flere?
Allt slags välde är ett, *envälde* nämns det på jorden.
Mångas välde ej passar oss mer, sen dygden är biltog.
Demokratien är byggd på dygd, på sedernas enfald,
finnas ej de är hon död och leder till yra och sjelfsvåld.
Romaren bar det ej sjelf, och väldige Cæsar är fallen.
Hur vill Ni gå i land med hvad ej de väldige mäktat?
Lydnad är ej slafveri, men ordning är lydnad som höfves
tidens yttersta dar, som hon höfdes i dagarnas början. —

Samtalet irrade kring, och nederst vid bordet en man satt,
sorglig och mulen gestalt, nedslagen. Syndarn var skinntorr.
Jackan var blå, vidbyxor dertill och hatten af blankskinn.
Ögonen stora, de stodo rätt ut, och svärmande, dunkla,
men med det svärmeri som är eget för nyktra fantaster,
prosa till kropp och till själ, dödsfiende var han till bränvin,
huru än måttligt det togs, det var synd och styggelse honom.
Allt som lifvade opp fördömdes af nykterhetshjelten.
Umgängets glädje var synd, ett djefvulens barn som förledde
sinnen födda för sorg och dödsbetraktelser endast.
Kristen nämde han sig, ett Guds utkorade redskap,
allt som ej tänkte som han var hedniskt och kom ifrån Satan,
ty han var helig (förstås) och den ende som fruktade Herran.
Ständigt han himlade sig och föraktade, gudligt och hatfullt,
lifvets förgängliga fröjd, ty hans tankar dvaldes i grafven,
hycklare, farisé, med inskränkt hufvud, men proppadt
fullt af bibliska språk, parodi på en kristelig lefnad.
Slägt med bruden han seglat som styrman länge på England
der han lärt sig The och hyckel och Sabbatens helgd, med
allt det pedantiska gräl köpslagande slägtet har uttänkt.
Redan då sällskapet stod vid smörbord, och halfvan omkring-
bjöds,

Biskopen hycklaren märkt hur hans ögon lyftes mot taket,
och hur han himlade sig och fördömde den syndiga drycken
Nu när skålarna gingo omkring och glädjen var lifvad
styr han ej längre sig sjelf, men ropar med ifrande stämma:

Frossare, drinkare I, med buken till Gud eller strupen,
Djefvulens barn! I fån till broder honom i bränvin.
Svafvelsjön tänds blå. Den väntar Er, lycka på resan,
sitta vill jag ej mer der de bespottare sitta. —

Värd sprang stormande opp och reglade dörren invändigt,
vinkade tystnad i vildt tumult, och sade förtörnad:

Bryter Ni laget, Herr Torr, så bryter jag halsen utaf Er.
Skäms Ni ej att gå bort der jag och Biskopen stanna?
Dock — än är Ni min gäst, men här är jag Herre i huset.
Sade och fyllde i hast med punsch en remmare. Halft stop
höll den, om icke mer. För Er är skålen, Herr Torr, drick!

Biskopen reste förtörnad sig opp och vinkade tystnad:
Nykterheten, Herr Prost, ej vinner på dylika skålar. —
Nykterhet, vatten och törst jag vill ej, men måtta allenast.
Druckit ha vi alltnog, för mycket för svagare hufven,
fylleriet är en last, fast narrarna skrika emot det.
Säg mig, Herr Torr, är då menniskan född att jemra sig bara,
himla sig, sucka till Gud, gudnådelig, vattlagd, ömklig?
Sådant vet Bibeln ej om. Man är född till sorg eller glädje,
Svensken som annat folk. I köld af trettio grader
isas hans arma lif, och tungt är arbetet för bonden
så i skog som i mark. Behöfver han icke en glad stund?
Bränvin är landets produkt och skadar ej, taget med måtta.
Medlet mot fylleri förgäfves söks i förbudet,
ty förbud blott retar oss mer, som qvinnorna veta.

Hade ej äpplet blifvit belagdt med förbud eller vite
Eva ej smakat därpå. Förbud är retelsens moder.
Hvarföre super bonden sig full? För att glömma sin sorg och
kanske fördrifva en tryckande stund, helst ödsliga qvällen
när det ute är mörkt som inne i suckande hjertat.
Gif allmogen en föda mer lämplig för själen, ja gif den
saga, sång eller lek, till krogen kommer då ingen.
Men mellan slöjdande då vid skenet af gnistrande spiseld
läsa gammal och ung hur fäderna tänkte och slogo,
sjunga moder och mö den Eviges heliga under,
lekarna vandra i ring och sprida glädje i laget.
Medlet mot fylleri, med ett ord, det ligger i skolen.

Värden reste sig nu och sade: för Doktor och Biskop
tömma vi skålen, godt folk! Låt oss akta på ordet han sade.
Hans skål är Skolans ock, en skola skola vi bygga.
Hvar en ger som han vill och kan, Herr Biskopen börjar.

Fram steg klockaren nu med fatet, täflande alle
gåfvo sin skärf för ett mål, det ädlaste, högsta på jorden.
Rikligt var sammanskott, och mer än tillräckligt för skolan.
Mången Riksdaler förgömd hittills på botten af kistan
klingade då i fat, förnöjd satt Biskop och såg på
sakens framgång, men värd strök stolen fryntlig från bordet.

Måltid slutades så, men värden lät bära sin slägting
kaffe bland gästerna kring, en Arab från lyckliga Yemen.

III.

DANSEN.

Solen sänkte sig nu, midsommarsolen, och strödde
guld öfver Bråvallahed, öfver sköldmöhögen och kungshög.
Bruddans skulle begynnas nu snart, fiolerna stämdes.
»Undan med stolar och bord, ty sal skall rödjas för dansen.»

Biskopen talade då till värden: Hvarföre ej dansa
ute på Bråvalla der i det gröna? Himlen är molnfri,
skön och betydelsefull är en dans på grafvarna alltid.
Lifvets glädje, Herr Prost, är ofta granne till döden.
Slumraren nere i mull störs ej af de dansandes hvimmel.

Nu drog tåget åstad. I spetsen filande spelmän,
Regementets musik kom efter med klingande stötar,
bröllopsgästerna sist. De dansande slöto en krans kring
Harald Hildetands hög, Kungshögen, störst af dem alla
Öfverst på toppen deraf en ek sig rotat och sträckte
mossiga grenar omkring, men kronan grönskade ännu.
Stammen, som kanske sett århundraden tre eller fyra,
var ihålig och skör, trappsteg, inhuggna derinne,
förde till grönskande topp, till susarn med kronan i vinden.
Ofta (så sade oss brudens mor) med sin sköna Kristina
Kellgren hvilade här, hon sjöng och han diktade: bord stod
nagladt vid grenarna fast, der satte vi glas och buteljer.
Spejande suto vi der som de gamle på Ilions murar.

Stor var utsigt omkring. I öster glittrade Åsnens
silfverskifva med öar och skär, i vester bak bergen
öfver *Vieslanda* skog, der *Samuel Ödman* har uppväxt,
stupade solen i blod, men klar var himmelen ofvan,
och inunder vår fot sof döden i grönskande vaggan.
Hänryckt Biskopen satt, och talte de flygande orden:

Klassiskt är stället, min mor, här diktade fordom den store
sångens och sanningens vän, hvarföre lefver han ej mer?
Skalder ha vi ännu, och Eolsharpor i Norden
klinga från Hernösand, Upsala, klinga från Skeppsbron.
Kellgren hafva vi ej, ej nu då bäst han behöfdes.
Dikta skall skalden ej blott, ej endast bilda det sköna,
tänka skall han också, ty folkets medvetande är han,
kungen i Andarnas verld, han skall fästa sitt öga som solen
på hvad helst som lefver och rörs och utvicklas i tiden.
Skald skall leda sitt folk, och visa det, ej blott hvad skönt är,
men derjemte hvad rätt. Förstånd höfs skalden för alla.
Blekna mannen ej får, när Valkyrian hviftar med blodrödt
vingpar öfver hans land, mod, mod är menniskovärde.
Ack, den Valkyria, som nu hemsöker oss, är ej en sköldmö,
kommer icke med storm och med blodig klädnad och örlog.
Fågel är hon, en lös, half papegoja, half uggla,
kallas med präktiga namn, upplysning, tidernas Ande,
lumpet och yteligt ting, trashanken i andarnas rike,
egoistisk och kall, sin egen slafvande afgud,
skefögd, sniken, modern, liberalt vidunder, med rödt hår.
Tanken hackar han bort ur hjernans bonade kamrar,
der det bodde en Gud, och äran ur menniskohjertat.
Kellgren, vakna igen, kom åter till Norden, och ifra
åter för sanning och rätt, och måtta och sansning och heder.

Ännu ett ledungståg mot det ytliga, skefva och platta,
plattare jorden ej hört än politiska jollret för dagen!
Tiden i baklås är, och förvänd den yrandes ande.
Slå de mäktiga slag, de blixtrande, åter för sanning
att vi må känna en gång med blygd hvad värdigt och rätt
är,
värdigt det väldiga folk som Vasarne lefvat och dött för,
och ej Belten alltjemt som nu omfatta ett dårhus.
Se, som sångare blott var du icke alltid det högsta,
diktens himmelska sol sken klar helst öfver din afton,
men från början du var och verkade som nationalvett.
Slutligt behöfde du knappt att lyfta din klubba, ty pöbeln
visste du fanns, det var nog, och tystnade hastigt med
bäfvan.
Gif oss den tiden igen. Dikt vårda vi nog dig förutan.

Gråtande talte han så och fylde det skummande glaset,
tog af hatten och bad till Gud med tårade ögon:
»Fädernas heliga Gud som Svea beskärmat och värnat,
Skandinaviens Gud, och jordens och menniskoslägtets!
Se väl äro vi stoft, men stoft som tänker och andas,
forskar det sanna, och bildar det sköna, och vågar det
rätta.
Skänk oss, o fader, en man som än upprättar de fallna,
lyfter Gideons svärd och skär bort vanäran ifrån oss,
gif oss en Kellgren ännu!» — och knäböjd tömde han glaset,
helgadt åt Kellgren främst och åt fäderneslandet och äran.
Glaset var som han sjelf en Gustavian, och på sidan
Kungens namn var ritadt i guld med en krona deröfver.
När det var tömdt han slängde det högt, men eken emottog
det på sin mossiga gren, der hänger det ännu och dallrar,
glasharmonikan likt, och klingar sin klagan i vinden. —

ɔolen sjönk medlertid bak bergen och skuggorna växte.
nörkt blef det icke ändå, ty månen satt som en saga,
ɔleknad på himmelens hvalf, och förtäljde om Bråvalla under.
Dansen svärmade än kring foten af konungens ätthög,
ɔröst der slogo mot bröst, och händer kramade händer.
ɔkulle då slutligen nu krans dansas af bruden, som sed är.
Har du sett i April när skyar jaga kring solen,
ıyligen vaknad till lif? Än gömma de henne i mörker,
ɔch än blickar hon glatt derur med strålande panna.
Detta är älskande qvinnas bild, i synnerhet brudens,
llt som den älskandes blick blir bedjande eller blir dyster.
ɪikså syntes den rodnande brud framdarra i dansen.
Krigsdans är det, en glad, ty brud skall eröfras, försvarad
f brudtärnornas här, men förrädaren sitter i hjertat.
Kinderna hissa en flagg, än röd, det är blygselns, än hvit, då
nskar hon tyst att få parlamentera och ge sig.
Krigsputs vankas der fler. Hvar fästning som hunnit belägras
änker från början ändå bli tagen med storm eller godo,
ch kommendanten är glad, ju förr belägringen slutas.
ɔtoj nu var det och strid. Brudtärnorna slöto en ring kring
ansande brud, men med mor, med de gamle i spetsen, dock trängde
vinnorna fram allt mer — men se, då kom som en stormvind
rudgum som slitit sig lös ur mannaringen och bortbar
ruden på seniga armarna lätt och skyndade undan.
ɾästerna skingrades nu, det var midnatt, hästarna kommo,
ɔiskopen steg i sin vagn och försvann i dammande sporrstreck.

Till G. Mohnike.

1841.

Kriget tog hvad en gång det gaf, den Vendiska stranden,
 Gustaf, den segrandes, arf, hur är det icke förspildt!
Dock, än söka hvarann germaniska systrarna bägge,
 fåfängt har hafvet sig lagt mellan beslägtade bröst.
Hörer du vågornas svall? En syster ropar den andra,
 minnes den älskades drag, lyss till den saknades röst.
Ej de strida nu mer, men de tänka och dikta tillsamman;
 storma, du blånande sjö: andarne skiljer du ej!

Den 10 Maj 1841.

Mins du än hur jag dig hade kär,
och du sjelf mig kanske lida *kunde*
ack och lida *lät* och ej mig unde
hvad som kröner kärlekens begär?
Sex år jag längtade och såg dig först det sjunde.

Femton vintrar sen ha gått
sedan jag din födslodag fått fira
här i L—. Mitt hår har blifvit grått.
Mången törnekrans har jag måst vira
deromkring som dock ej hjertat nått.
Det blomstrar än, och äro stegen tunga,
dock hjertat slår som förr det gjorde hos den unga.

Derför låt oss älska än hvarannan
fast ej mera som i fordna dar.
Ack min ålder har ej hopp. Kring pannan
sitter Minnets vissna krans dock qvar
ibland silfvret. Hur ock tiden far,
har jag icke hopp, har jag dock minne.
Låt månen skina in, fast sol är släckt derinne.

1 232953. Tegnér Saml. skrifter. 9.

Mohnike.

Du ock gått hän, du endaste som knöt
mig till Germaniens språk och töckenland!
Ett ädelt folk bor der, ett hjertligt, trofast,
men tungt som språket, långsamt såsom det,
och ingen Charis sitter på dess läppar,
och ingen ljusgud trifves i dess ord.
Ett sällsamt töcken ligger derutöfver
och dimgestalter sväfva för hvar syn.
Ty blodet stockar sig i hjertats kamrar
och skickar dunsterna till tankens lönnhvalf.
Germanien är och var alltjemt en känning
af Hämorrhoider i Europas kropp.
Då tjocknar blodet, tanken blifver dimmig,
förstiger sig i molnen och ser ner
igenom skyarna till fasta jorden.
Sök icke der det klara, det bestämda,
det rediga, dess plats är icke der.
Men der bor tankens djup, på Svenska grubbel.
Det blixtrar sparsamt i dess mörka nätter
och blixten sjelf i dimmor slocknar ut.
Men troget återspeglas deri verlden.
Hvad andra tänkt och diktat vet man der.
En Recensionsanstalt, helt lärd och boksynt
Germanien är — det är ett Caspiskt haf

som tager många floder i sitt sköte
men skickar ingen ut: de lösas opp
i moln och dunst och metafysisk dimma.
Du var ett undantag, förenade
all Nordens grundlighet med Södrens klarhet,
och mensklig kunskap hade knappt en vrå
dit ej ditt spejaröga trängde in
och forskade och dagade och redde.
Du var mig Tyskland, men i öfversättning,
en trogen öfversättning och en sann,
ej derför tung och krystad. Lätt som ljuset
sin etherrymd igenomfar, som Iris
sin båge hvälfver öfver himlen, så
du rörde dig, och språkets tunga bojor,
de centnertunga, klingade kring dig.
Hvad skönt och ädelt är, är äfven klart,
och ibland dimmorna bor sanning icke.
Det sägs hon dväljs på bottnen af en brunn,
men ingen gyttja grumlar brunnens spegel
och himlens stjernor lysa på dess yta. —
Men ofvan jorden hennes namn är kyrka.
Hur varmt, hur nitiskt vårdade du din,
och ur dess kalla barm af sten du bar
fröet till din död. Hvem skulle väl ha sagt
då vi åtskildes för en kort tid sedan,
att du, den friskare, den lefnadsglade,
så hastigt skulle gå, och före mig,
till obekanta landen, hvarifrån
ej någon vände åter utom *En*,
som kom med friden vid sin ena hand
och med odödligheten vid den andra?
Hans lära förde du i fädrens bygd
ej öfverläst, men gjuten ur ditt hjerta.

Och sista gången som jag hörde dig,
det var från altaret der du invigde
de unga till sin vandring genom lifvet,
och gaf dem fridens ord och salighetens
till rikt *viaticum* på långa resan.
Och när den en gång slutad är de falla
intill ditt hjerta och du ställer alla
som trogne herden räknar sina lam
ifrån sig, du dem alla ställer fram
och säger fröjdfull, såsom det står skrifvet:
Se fader här är jag och barnen du mig gifvit. —

Kungen.

(Till Arfprinsarnas Informator, C—n.)

Håll mig ren min Kungaspegel,
ofördunklad utaf dagens vind.
Spegle hafvet han med sina segel,
jorden frisk med frodig ek och lind.
Kung är landets kraft och styrselregel
och dess säkraste konstitution,
verklig frihets pröfningsdegel,
ära så för välde som nation.
Efter kommer en Opinion
som plär kallas grundlagsstödet
så för folk som kungathron.
Folk som thron bero till slut af Ödet,
stumt, allvarligt, skildt från dagens ton. —
Karlavagnen öfver fästet tågar.
Hjulen skina, tistelstången lågar
och Historien häpen frågar:
hvart styr hon?

Neråt, sägs det, ständigt neråt,
men det pratet jag för min del ler åt
och jag fruktar ej derför.
Men den enda bön som jag vill göra,
vill du höra den så hör:
Må en verklig Karl den vagnen köra!

Till H. M. Konungen.

Skaldebref.[1]

Hvad snart ett halft århundrade jag diktat
och drömt och anat, har jag samlat här.
Knappt fins en tanke som jag der ej biktat,
en bild som fyllt min själ, ej målad der.
Rätt ofta kraften, aldrig viljan svigtat,
ty hvad jag vill och ville evigt är.
Mitt hjerta brinner, från min barndom brann det
för skönhet och för rätt, och gamla fosterlandet.

Emellan Fransmans fjäderlätta sinne
och Tyskens allvar, grundeligt men tungt,
det Svenska lynnet håller midteln inne
och har i begge två sin stödjopunkt.
Hvad här förloras, der vi åter vinne,
och hälften rörligt, hälften åter tungt
det Svenska lynnet öfverallt förråder
grundfärgen af en frisk, men spädd Germanisk åder.

Det är ett sällsamt folk, det folk du styrer,
kontraster kämpande i evig strid,
nu stridens segrare, nu dess martyrer,
men trygga bli de merändels dervid.

[1] Med ett exemplar af mina skrifter.

Har ej vår Ära eget hus, hon hyrer
ett fattigt vindsrum ifrån fädrens tid.
Der bor hon nöjd bland ramlande ruiner,
der stormen susar in och Sagans måne skiner.

Lik Don Ranudo helst i purpurlappar
plär Svensken skyla naken fattigdom.
Det är ett hjeltehjerta dock som klappar
uti afmagrad, ännu senfull stom.
Om allt han tappat, minnet ej han tappar,
det är ännu den armas rikedom.
Hur öden vexla, tidehvarf försvinna,
stolt är han som en man, men fåfäng som en qvinna.

Till fåfängt glitterprål, till band och stjernor
hans sinne fikar, och han gerna hör
i skrytsam sång af gamla Minnets tärnor
hvad fädren gjorde och hvad han — ej gör.
Hvad blåa dunster fylla Svenska hjernor!
Hvad bilder skrytet jemt dem gycklar för!
Fast frukten ruttnat drömma vi om blommen.
Hur stark vår ungdom var, hur hjelplös ålderdomen!

Ack! på lifrentan utaf fädrens ära,
en minnets *fond perdu*, än lefva vi.
Hur rik vår tid på minnen och på lära!
Hvad präktigt skal med ingen kärna i!
Vårt mål som aldrig nås tros alltid nära,
och stort är intet förrn det är förbi.
Vi sjelfva lefva ej, blott våra fäder,
och fattighjonen slås om deras slitna kläder.

Helt litet fins som Svensken ej kan våga
och mindre än han ej kan darra vid;
trög som sin luft, men hetsig dock som låga,
i kriget djerf, ohjelpelig i frid.
Högt står hans mål, och slapp är ej hans båga,
men skjuter öfver eller ock bredvid.
Djerf är hans ban, men gerna vill han snafva
för svag att herrska sjelf, och dock för stolt att slafva.

På djerfva vingar mäktigt opp han stiger,
en gudason, en hjelte i sin art.
Men plötsligt viker hjelten, skalden tiger,
ty han har tröttnat på sin halfva fart.
En annan följer. Afund och intriger
ledsaga honom, och han ledsnar snart.
Hvad stort vi ha, det lära vi af andra,
men felen se vi sjelf, och glömma ej att klandra.

O Sveas arfsynd, lumpna afundsjuka!
Hvar är den glans, du ej befläckat har?
Hvad lågsint medel du försmått att bruka?
Hvar stor mans svaghet du i dagen drar.
O kunde glömskans natt hvar orätt sluka
som du har gjort åt landets vän och far!
Hans fel du mins, hans dygder du förgäter,
och med ditt mått af dverg du jättens lemmar mäter.

Kung, när du kom från dina drufvokullar
kring hvilka Pyreneerna stå vakt
för paradis, och evig vårvind lullar
till sömn bekymren i välsignad trakt,

der din Garonne sitt blåa silfver rullar
ibland oranger, brusande med makt,
gaf oss din ära gammal och din son ung,
o hvad var Svea då, hvad är hon nu, o konung?

Lik dubbelhöfdad Janus mellan hafven
hon trygg mot öster och mot vester ser,
och fjällens gränsrygg har gått ner i grafven,
den söndrande fins ej på jorden mer,
han vikit undan för kommandostafven,
ditt segersvärd har mejat honom ner.
Förenta vågor flyta hop till gästning,
en väldig fästningsgraf omkring en väldig fästning.

Hvad mod, hvad frihet susar i dess fraggor,
hur rik är skogen, huru rikt är berg!
Hvad välstånd växa kan ur deras vaggor!
Hvad skatter grönska öfver jordens merg!
Hur skickar handeln sina tusen flaggor
och väger opp med guld den svarta dverg,
det Svenska jernet verlden länge känner,
men som en mur kring strand stå der stålklädde männer.

I fordna öcknar nya skördar gunga
och nya vågor vända nya hjul,
med bergluft fyller friheten sin lunga
och splitet tittar åter ur sitt skjul,
men Vise forska än och skalder sjunga. —
Med ögat himmelsblått, med locken gul
går Nordens sångmö genom söderlanden,
och dit ej svärdet räckt, dit räcker ändå Anden.

Hvad djup, hvad styrka ligger hos den vilda,
den äldsta dottren af Germanisk stam!
Af berg och haf ifrån Europa skilda
dock tränga hennes herrskartoner fram.
Hvad förr var vildt har tiden kunnat bilda,
ljus klarnar opp ur segerbanans dam.
En verld eröfrade vi förr med svärden,
med sång och tanke nu låt oss eröfra verlden.

En gnista lefver än af Gudaflamman
i Nordens bröst, låt oss förvara den!
Hvad söner växte opp kring hjelteamman,
hvad friska, fromma sinnen! hvilka män!
Ej sköldar mer, men lyror slå vi samman,
vårt namn kan ljuda omkring jorden än.
Försvunna välden kunna stiftas åter,
fast afund tänder skär och snarskrämd feghet gråter.

Skall fädrens stämma ständigt fåfängt ropa
om fordna bragder, om allt djerft och stort?
Ha Nordens välden fåfängt växt tillhopa,
hvar är den ära som vi deraf sport?
Till strids, till strids ännu emot Europa
som våra fäder före oss ha gjort!
Men ej till bardalek, den är förgången,
vår strid är vettets lek och forskningen och sången.

Ja, mycket, Konung, har du gjort för Norden,
ett folk, ett fritt, bor bland dess berg igen,
och åter aktadt går vårt namn kring jorden.
Du gjorde mycket, mer står åter än.

Förlåt de öppna, oförställda orden,
jord ha vi nog, men ha vi också män?
Från väldiga Barbarer dock vi stamma. —
Ja, mycket gjorde du, men mest dock otacksamma.

Din storhet skall mitt öga ej förblinda,
som hvarje stor man har du dina fel.
Du är för *god*, du alla vill förbinda,
så blir ej folkets kärlek dig till del.
All godhet, tror det, är blott svaghets linda,
och derför drifver splitet nu sitt spel.
Den gode allt fördrar, den vise tuktar,
och älska Svensken kan, men endast den han fruktar.

Det går en lära genom Kungasagan.
Låt svensken känna att han har en Man,
en orädd, för sig som kan dela agan
i fall han måste, fridsäll när han kan,
sträng när han nödgas, öm för nödens klagan,
men aldrig svag, och framför allting *sann*.
Det lösa vacklandet, det obestämda
godtgöra bragder ej, fastän med undran nämnda.

En Herkulsklubba vare Sveas spira
af jern, och lagern deromkring man tål,
förlåter äfven om den blommor sira,
men rätt, ej nåd, är maktens högsta mål.
Sök bifall ej; din krans låt Minnet vira,
ej hatten af, men kronan på af stål!
Det ädlas ovän är det populära
och dagens bifallssorl är platta sinnens ära.

Likt lyktegubbar gycklande i natten
det fins en villsam, en förrädisk dunst,
som lyser helst utöfver döda vatten,
en irrskensära kallad folkets Gunst,
och mången jagar fram att nå den skatten
med blindt begär, med oförnuftig brunst,
och bäst han tror sig hunnit den och glädes
är skenet slocknadt ut och hoppar annorstädes.

Kung får ej blekna när Valkyrier hvifta
blodröda vingar öfver haf och strand.
Men svaghet, vankelmod och halfhet stifta
nu, såsom förr, allt ondt i Svea land,
förslappa sinnet, blodet de förgifta
och nära splitets orm och tvedrägts brand.
Med svallets skum de lätta spånen följa,
Neptun, din treudd tag, då tystnar skummig bölja.

Det visste Gustaf af sitt namn den förste
som Vasasinnets ättefader var,
och andre Gustaf bland de tre den störste,
den Svenska ärans, Svenska ryktets far.
Det visste Carl, och än i dag vi törste
till dylik bragd som landet störtat har.
Ty främst står äran i det Svenska sinnet,
sann eller falsk, likgodt, hon lefver dock i minnet.

Men när den axbekrönta friden ligger
och sorglös solar sig vid bäckens rand,
tänk då på kriget, fridsäll konung tigger
förgäfves frid, har han ej svärd i hand.

Ack, haf har frid bak örlogsskepp och brigger,
och land bak härar och kanoners brand.
Det svaga sinnet skonar, kungasinnet
står skoningslöst och fast och tar sin plats i minnet.

Ej minnets döttrar äro otacksamma,
och derför vett och sång beskydde du.
Från början äran var det storas amma
och sång och hjelte räkna slägt ännu.
Det är från höge Gudar som de stamma
och än i dag åtskiljas ej de tu.
Se bak dig. Carlars och Gustafvers ära
bor än i sångens famn, de äro honom kära.

Och sångmön följer troget sina hjeltar
och varnande hon visar dem sitt mål.
Hur vildt som stormen också vågen vältar,
det står dock upprätt som magnetens nål
och pekar till den stjernan opp som tältar
i blå paulun och ingen rubbning tål.
En dunkel drift styr henne, ej bevisning,
och Sångarens instinkt vet icke af missvisning.

Kung, kläd dig i din kröningsdrägt af ära,
sätt segrens krans på dina hvita hår.
Låt tidehvarfvet dina färger bära,
låt ingen konung träda dig för nära,
håll dem på afstånd, äldst bland dem du står
och säkert högst. Hvad kunde de ej lära
af dina bragder, dina åtti år.
Tyvärr, hvad de ha lärt är allt för ringa,
låt deras stamträn stå, ditt växer ur din klinga.

Upp, silfverhårige Hårfagers like!
ner, bördens högmod, ärans krycka ner!
Du har ej ärft, men du förvärft hans rike
och byggt och ordnat det, och det är mer.
För snillets anspråk en gång födselns vike
och slumpens gåfva för hvad Guden ger!
Den gode Guden, bäst är hvad han delat,
och ej hvad menskan gör är stort, men hvad hon vel

Bedriften ensamt adlas, och i griften
har icke alltid just bedriftens son
urgamla anor. Hvar kom Cæsar från
och Vasa, Bernadotte, Napoleon?
Allenast Äran trotsar tidens skiften,
böj knä för den och läs på minnesskriften
om kraft och ära, gode Gudars lån.
I Mythen ingen fader har Minerva
och hjelten ärfver ej, han måste allt förvärfva.

Ett ord till slut som innebär mysteren
af styrselkonst. Ditt folk må vara fritt,
gif tanken fri, det andras landamären
stäng hur du vill, blott så är folket ditt.
Makt ligger ej i klokhet, ej i hären,
i frihet blott, för frihet sjelf du stridt.
Men friheten är icke folkets yra,
men lag hon är och rätt, haf mod att henne styra.

Men hvem är jag som lär den krönte vise,
den silfverhårige, hur styras bör?
Med rätta ju den högre drift vi prise
som ledande de store männen för.

Dock händer någon gång att de förbise
ej hvad dem sjelfva, men hvad andra rör.
Ty för det mått, hvarmed de verlden mäta,
det stora griper dem, det lilla de förgäta.

Farväl, o Kung! Der sitta dikt och sanning
och skämt och allvar ständigt på min mund,
i underlig, men alltid öppen blandning,
i fritt, men oupplöseligt förbund,
och högre verldars gyllne morgonrandning
i sången lågar öfver jordens grund.
Jag är ej hofman, är en Svensk man bara,
din slaf kan jag ej bli, din skald jag kunde vara.

Emaus.

Din namne stod i Palestinas dalar,
der minnet än om menskosonen talar
och under palmer lifvets herre gick
med törnkrönt hår, med himlen i sin blick.
Der mellan klippor solar sig Jordanen
och Kidron sorlar på den mörka banen.
Här klippan ser i vilda djupet ner,
den klippan hvarpå solen fåfängt ler,
ty hon bär intet utom gammal mossa,
och vintern snögar, qvällens stjernor blossa
på jordens refben, ty på mager jord
de kunna räknas öfverallt i Nord.
Men mellan dalarna sig bäcken kröker,
och der bredvid står huset som jag söker.
Ur klippans vägg och på dess branta bryn
en bokskog skakar kronorna i skyn,
och friden bygger under deras grenar
och ögat ser allt skönt som hjertat menar.
Väl hänger himlen öfver berget tung,
dock frodas eken, blomstrar blygsam ljung,
och gräset vaggar, tusen blommor nicka
med hatten på, och helsa på min flicka.
Hur skön är trakten, fastän bruten, vild,
af hafvets botten en romantisk bild.

Men hafvet sjönk och ur det gamla Kaos
steg jorden opp. O låt den ej bedra oss!
Vi bo på hafvet, och det slukar oss,
förr eller sent du måste dock förgås.
Hvad är för skillnad om dig hafvet, eller
om jorden sväljer dig, och om du gäller
till mat för fiskar eller mask? En graf
är dock det sista mötet du vet af. —

12—232953. Tegnér Saml. skrifter. 9.

»Sköna Schwabitz.»

Sköna Schwabitz, jag är helt förlägen
att jag ej begärt och kanske fått
utaf dig en kyss, ty i den vägen
ångras blott den synd man ej begått.
O hvad sköna synder jag beginge
helst med dig, om jag blott finge,
när jag träffar dig härnäst.
Låt mig hoppas, hoppet är dock bäst.
Men ju längre jag får vänta
desto mer betalar du i renta.

Carlstad d. 15 Augusti 1841.

Es. Tegnér.

Biskop Hedrén.

(Wreta Kloster.)

Här, men också endast här
jag före dig helt litet är,
nygifte, afundsvärde broder.
Men helsa Emma som sig bör
i klostret der du lefver för
Gudsfruktan, alla dygders moder.
Andäktig ligg alltjemt och varm
vid altarrunden, hennes barm,
och hvad det andra sköna heter.
Bed och arbeta, from och öm,
och för ditt klosterliv ej glöm
Kanalens angelägenheter.

Farten på Wettern.

Till Julia Foch.

Sköna modren åt Behagen
först bland hafvets skum blef väckt.
Märk hur alltifrån den dagen
våg och skönhet räkna slägt.
Derför Wettern i sin gröna,
friska vagga Julia bär.
Blott hans Nymfer, mindre sköna,
känna litet afund der.

Till Hans Järta

med 2dra delen af Talen.

Hvad en skolfux tänkt och lärt
(Må det alltid bli dig kärt!)
Ej ditt bifall (hur begärligt)
hoppas han, men tänk dervid,
»hur han irrat, mente han dock ärligt
med sin skola och sin tid». —

Nattvandraren.

Bland ljus och mörker aftonmolnen flykta,
Hoplagda sorgbref med sin svarta kant;
Och sjelfva himlen dragit in sin lykta,
Han blifvit, som vi andra, obskurant.

Här famlar jag i dunklet. Hundens stjerna
I södern står, så bister och så blank;
Men hon vägleder ej, — och en lanterna
Behöfde jag, om äfven blott med dank.

Nu ser jag fästets tusen lampor glimma
Och halfdag gjutes på min skumma stig;
Men, för en enda stor och samlad strimma,
Små strimmor spridas, som förvilla mig.

Har Eos väl, i portlidret vid polen,
Kört fast och tappat gyllne tygelns rem?
Hvad lider natten, väktare? Skall solen
Ej snart gå upp, att jag må hitta hem?

Dock intet svar och intet ljus. — De stunda,
Jag vet det, många faror och besvär;
Men jag vill vandra tryggt, rätt fram — och blund
All väg bär hemåt, som till grafven bär.

Hopp och minne.

Hopp och minne man mig prisa vill,
men hvad är dock slutligt dermed vunnet?
Hvad jag hoppas kärt är än ej till,
hvad jag minnes kärt är ren försvunnet.

Skaldens graf.

Fragment ur ett längre poem.

— Kan
jag ej få lefva med dig, då välan,
i döden låt oss hvila hos hvarann!
Vår frälsta ande öfver stjernor går,
och hand i hand. Med flit jag säger *vår*,
ty sedan en gång slocknat himlaflamman,
min själ med din dock flyter slutligt samman. —
Och grafven står i Söderns gröna vår
och sångarlagern hänger gröna hår
ibland granater och orangelunder
utöfver slumraren derunder
och slumrerskan; och någon tårpil der
begråter sångarn och hans sånggudinna,
den älskade, den underbara qvinna,
som tog hans hjerta, när hon lefde här
i Södern, likasom i Norden.
Orangen regnar sina blommor, ros,
men utan taggar, faller der till jorden
och virkar likduk, hvit och rosenröd,
utöfver liljehjerta, sångarglöd,
som lefde trängtande i sångarorden.
Då gråter yngling, gråter älskarinna:
tyst, sångarn sofver hos sin sånggudinna,
i broderligt, i tigande förbund —
och far med henne mellan stjernors rund.
Väck ej vår Nords Petrarca, väck ej lutan:
han slumrar der hos Laura — Laura utan
och med — uti sin tysta lagerlund.

GERDA

Gunnar Gröpe.

Länge ren du sofvit, Gerda!
nu är tid att vakna opp,
månget minne, månget hopp,
ämnen, sången mindre värda,
mig förstrött, och på min dörr
ofta Gerdas minne klappat,
men inbillningskraften tappat
ämnen som den fyllde förr,
och der vuxit ogräs öfver
mången diktens blomstergång.
Lifvets oro sångmön söfver,
vakna likväl än en gång
upp, min själ, till Gerdas sång!

Morgonrodnans första stunder
lyste öfver Blekings lunder,
foglarne från löfvig stam
sjöngo morgonsolen fram.
Då kom Sölve, Gerdas broder;
öfver dalar, berg och floder
högt i Värends öde trakt
sträckte sig hans vilda jagt.
Men på skullran bar han blodigt
rof utaf en björn som modigt

kämpat för sitt lif. Med harm
föll han dock för jägarns arm.
Innan död hans lemmar löste
först sin fiende han klöste,
och förrn striden tog sitt slut
bröt han månget jägarspjut.
Brutna spetsen af en klinga
satt ännu i blodig bringa,
lefradt blod satt rundt omkring
sårets rosenröda ring.
Björnblod stannar sent om våren,
derför dröp det än ur såren.
Hånfullt slängde Sölve då
fallna rofvet i en vrå. —

Ständigt, broder, äfventyrar
du ditt lif för ingenting,
ströfvar skogarna omkring,
folket tänker att du yrar,
kämpande mot varg och björn,
emot gam och emot örn.
Hade trakten lejon, panter,
tiger, eller anförvandter
utaf värre djur ännu,
säkert dem försökte du.
Säg hvad nytt du hört i Värend!
Har du fullgjort der det ärend
som jag gaf dig, helsat rätt
Gruffa, utaf Odens ätt,
som från Norges fjellar flydde
och en tid i Bleking prydde
alltför ringa, okänd thron,
Asathroner prydde hon. —

Sölve svarar mörk och dyster,
trumpen till sin sköna syster:
som du vet har hon en man,
kungaättling äfven han,
gammal nordisk kämpe, Gunnar.
Sällan likväl Lofna unnar
barn åt gammal grånad man.
Äfven har man nu i Värend
prest som löper Christi ärend,
och bär underbart ett jern
genomglödgadt, utan värn
af en handske, uti handen.
Undret talas om i landen
som en gåfva utaf Gud;
mig är det blott ett spektakel,
men der nämns det för mirakel
Dock, om bara ord och ljud
tvistom ej.
— — — — — — —

Blenda.

Himmelens och jordens under,
Eros, Amor, Astrild, hur
du må nämnas, hjertats grunder
rör du opp, och drar derur
lifvets saligaste stunder
eller bittraste. I dina funder
hälften engel, hälften djur.
Engeln suckar blott och längtar,
intet vidare begär,
det hvartill han sedan trängtar
honom alltför jordiskt är.
Men snart växer djuret öfver
engeln och tar ut sin rätt.
Mycket är som det behöfver,
mången trohet som det söfver
helst ibland en kraftfull ätt.
Löftesbrott och harm och ånger
blifva då rätt många gånger
allt det enda som står qvar
af hvad vår förtjusning var.

Sölve fortfor: andra strider
jag också bevistat har.
Som du hört var Dansken qvar

än i Värend, men omsider
qvinnorna i dessa dar
jagat bort objudna gäster,
mindre dock med svärd än fester.

— — — — — — — —

Det var midnatt. Sölve låg
i sin himmel, Blendas armar,
plats, som mångens afund harmar.
Men sitt tysta gyllne tåg
höllo stjärnorna derofvan
medan Sölve njöt af himlagåfvan.
Karlavagnen främst bland dem
strålade från Gudars hem.
Se, der öppnades hans öga
och han ser en syn i skyn,
bildad i det fria höga,
blixtrande inför hans syn.
Dana, Svea, Nore höllo
mellan sig en krona opp
och inför en thron de föllo
byggd på mod och kraft och hopp,
och en stämma han förnimmer
ljudande ur stjerneskimmer.

Hvarför strida Dansk och Svensk,
fosterländsk mot fosterländsk.
Gudarna dem begge satte
neder i den vreda sjö
icke att sig strida matte
mot hvarann och slutligt dö,
kämpande på samma bräde
ej om rof men företräde.

Äro de ej samma slägt?
Har ej höge Gudar väckt
dem ur samma jord och ljuder
icke samma språk ibland
sönerna af samma land?
Frid utöfver jorden bjuder
språket, som Iduna fann,
väldiga Norräna tunga,
Gudars språk, som Skalder sjunga
lätt begripande hvarann!
Begge stränderna af Sundet
lösa icke opp förbundet,
och den eld som länge brann
en gång smälter dem tillsamman
blott de vårda himlaflamman.
En gång komma skall den dag
då ett evigt fredsfördrag
sammanknyter Nordens välden,
slätten, fjellarna och dälden.
Rösten tystnar, land och haf
återskalla än deraf.

— — — — — — —

A b ä l a r d.

När vi genom lifvet vandra
ständigt vid vår sida gå
hviskande gestalter två,
en är hvit och svart den andra,
full av himmelsk, salig ro,
hvitklädd med sin liljestängel,
fridens, tröstens, hoppets engel,
himlens ombud, heter Tro.
Intet hon sin älskling nekar,
fås det ej på jorden här,
gladt åt himmelen hon pekar,
och hon vet det vinnes der. —
Mörk den andra, heter Tvifvel,
Doktor i Filosofien,
väger, grubblande med högvis min,
hvarje ord, står det ock i hans bibel,
ty att tro är han för fin.
Dyster är den mörke anden,
sliter gerna rosenbanden,
som till himmel knyta jord,
arm på känsla, rik på ord,
plundrar helst de rikedomar
Tron i sina lönnhvalf gömt
och bevisar du blott drömt
allt hvad i ditt inre blommar.

Nu till stranden af Loire
skalden på Pegasen far.
Präktigt strömmade dess fåra
mellan vinberg, och en dal
ligger dem emellan sval,
nämnd Clairvaux, berömd i våra
halftförglömda häfders tal.

Tre personer sågos der vid floden,
först en gubbe, grå som Oden,
lik en ek som fornat har,
stammen knölig, vissna bladen,
som de bli af höstregnsbaden,
minnen ifrån bättre dar,
och der satt uppå hans panna
något mystiskt, svärmiskt, likt
strålar, som på höjden stanna,
sedan mörkret trakten vigt,
lik en Prior i ett kloster,
vänlig som ett paternoster,
men högtidlig, djup ändå,
vördnadsvärd att se uppå. —

Bredvid honom, mörk som Kato,
stod en yngling, läsande ur Plato.
Skönast var han i sin art,
hjessan rakad, drägten svart.
Då och då en blixt af snille
frambröt, som han säga ville:
jorden är mig alltför låg,
himlen knappt nog hög. Han såg
ner till stranden, der en tärna
band en krans hon tycktes ärna

åt en älskare, af ros
sammanflätad och derhos
utaf friska eterneller.
Halft bland säfvens rör den låg,
fuktad af den mörkblå våg,
icke våt, men torr ej heller.
Blomstrande den unga satt,
skön i sina lockars natt,
lik en törnros, som vi röna
halfgömd i det friska gröna.

Gubben det var S:te Bernhard,
ynglingen het Abälard,
tärnan slutligt Heloisa,
den som alla kära prisa
och som Pope besjungit har.
Snafvande på trädens rötter,
Axel trädde vördsamt fram,
fallande för gubbens fötter,
och hans ord du så förnam:

»Kungen bland de gröna ekar,
Nordens kung som innehar
Danavälde (dit han pekar),
Sköldung, kungen Valdemar
skickar dig en ringa gåfva,
dig, som alla vise lofva.
Gåfvan är hans lands produkt,
växt vid Issefjordens bugt.»
Och kring gubbens panna satte
han en krans af frodig ek.
Gubbens ögon voro matte,
kinden vissnad var och blek.

Men med rörelse han lade
hand på silfverhår och sade:
»Kransen, eklöfskransen är
mig från fordna dagar kär,
tacka Kungen, Valdemar,
jag var vän utaf hans far,
sonen utaf Knut Lavård.
Lord, Lavård, betyder Herre,
har jag hört, men ej förstår dess värre!
Kungen är min gudson då,
bättre gåfva kunde jag ej få.
Knut Lavård, ja han het så,
den beprisade martyren,
sonen tager kyrkans styren,
landets styren i sin hand,
knutna hop i evigt band.
Tacka gudson, säg, den gamle
vacklande på grafvens rand,
der vi alla gå och famle,
kysser rörd Sköldungens hand,
konungens från höga Norden,
högst på toppen utaf jorden
vid det gamla Thules strand.
I de obekanta landen,
dem mitt öga aldrig såg,
der den stolte frie anden
flyger öfver land och våg,
och der solen aldrig somnar
vakar glad midsommarsnatt,
och der kraften aldrig domnar
såsom här, föråldrad, matt,
Norden med allt skäl besjungen!
Helsa, tacka Danakungen!»

Axel svarar: »Fader, här
har jag ock en annan gåfva,
från en man ej jag bör lofva,
från min lärare som är
mig för alla andra kär,
och han trodde, att den skulle
fägna store Bernhard här.»

Sade, och tog fram en rulle,
prentad nätt på pergament,
tydligt, rent och oförvändt.
»Det är Sagor, öfversatta
på Latin, för eder platta
kanske, men för mig, barbar,
sagan än sitt värde har.»

Bernhard svarar: »gammal saga
gerna vill jag emottaga,
kärlekstoner, härnadsskri
finnas vanligen deri,
djupa toner, rå och vilda,
vidt från söderns seder skilda,
fulla dock af poesi.
Kraftigt Nordens skalder sjunga
som de slå, det veta vi,
och der klingar kraft uti
(som jag hört) Norränatunga.»

Nu till mörke Abälard
Axel skygg sin kosa tar,
sade: »jag har ingen gåfva
att dig bjuda, men jag vill

endast be om en, så lofva
att jag får hos dig bli still
såsom lärjunge, och göra
allvar af hvad anses höra
yrket som jag väljer till.
Valdemar, min mjölkbror, önskar
jag studera må till prest.
Hvad mig gagnar vet han bäst,
och uti vårt Roskild grönskar
skönast under Nordens sol
nu en ledig Biskopsstol,
stafven lik som sågs af Aron.
Ack, för liljorna i Saron
må jag gerna offra opp
stridens rosor, som mitt hopp
och min lust från himlen hoppats,
röda rosor, som ha knoppats
för min slägt från hedenhös,
nogsamt de af andra strös.
Vettets stilla lekar tränga
mer och mera vapnen ut,
och jag hoppas att till slut
svärdet skall obrukadt hänga
bredvid ett förrostadt spjut.
Fridens yrken äro sköna,
fast de icke ekbekröna
dem som välja dem så strax
skydda de dock skördens ax
lägrade uti det gröna.
Blif mig hvad i fordna dar
Saxo länge för mig var
lärare och vän och far.
Nordbor äro föga rika

helst när de ej härja få,
men jag hoppas att ändå
ej en billig fordran svika.» —

»Och hvad vill du lära, säg?»
frågade vår Abälard dyster.
»Hvad som mest är i min väg,
lära allting nog mig lyster,
men jag ser, jag får ej tid.»
»Visheten är flitens syster,»
sade Abälard dervid.
»Säg mig, kan du sjelf arbeta,
fatta, minnas, sjelf dig leta
spåret till en sanning opp,
och när du fått kärnan veta
fostra frukten ur sin knopp?»
»Ack, sad Axel brydd, barbaren
föga är vid boken van,
rå, obildad, oerfaren
helst på eder lärda ban.
Gudaläran helst jag ville
få studera under dig,
som med vidtberyktadt snille
leder på den dunkla stig.
Mycket deri syns mig föga
klart, mitt Danska kännaröga
är väl dunkelt, kan jag tro.
Men min själ har ingen ro,
när man ropar: du skall tro.
Ack! jag vill begripa äfven.
På ett drakskepp följer stäfven
blindt sitt styre, och han flyr
dit som rodret honom styr.

Men en menska, det är annat,
vill ej gerna tro förrän
hon sett skäl och orsak, men
man förvisar mig igen
till en tro man ej besannat.
Derför lär mig att förstå,
sedan tror jag.» —
— — — — — — — —

»Varligt, varligt!

Vilja allt förstå är farligt,
leder dig och alla på
mången afväg, mörk att gå.
Säg mig, har din Saxo lärt dig
Romarspråket, ej som nu
det plär talas, men som Rom
i en klassisk ålderdom
talte det, säg har han närt dig
med dess märg, dess hjerteblod?»
— — — — — — — —

Axel svarte på Latin
men med rädd, förlägen min,
klassiskt dock som Saxo talte:
»Saxo ofta mig förtalte
hvilken bildningskraft som fans
i det gamla språk och hans
var all möda att mig viga
i dess hemligheter in,
men jag bör dig ej förtiga
litet hade han derför,
som du sjelf nu nogsamt hör.

Stackars Axel Hvide talar
en Latin så elegant
som det bruks i Danas dalar
eller uti Lunda salar
der ej bättre är bekant
och musiken på var kant
öfvas blott af näktergalar.» —

»Säg ej så, min yngling, säg
icke det, du är på väg,
fastän något är att bättra.
Grunden är dock lagd, min vän,
om än något står igen
till att bygga, bygg på den.
Man bör icke strax förkättra,
fast man hör till Kyrkans män»,
sade Abälard med hån,
hvilket gjorde Nordens son,
ynglingen, som var på vägen
att bli Biskop, helt förlägen. —

»Saxo, fortfor han, är sjelf
hemmastadd vid Tiberns elf
mer än jag och mången annan.
Lagern hörer till den pannan,
till hans Suada, hans behag,
och Latin kan han oss lära
samtelige, mer än jag,
Nordens Livius, och en dag
Sagans, Danaväldets ära.
Länge jag hans skrifter känt.

Abbot Wilhelm har mig sändt
afskrift utaf dem med brefvet,
välment, fast barbariskt skrefvet.
Endast fruktar jag vår vän
när han sina sagor skrifvit
alltför mycket klassiskt gifvit
tvert mot sanning, och, bekänn,
blott för formens skuld. Så rundadt,
sansadt, flytande och grundadt
yttrar sig Barbaren ej,
litet mera hårdhet, nej
litet mera kraft jag ville,
fast jag skattar högt hans snille.»

»Det är möjligt, Axel sad',
att der fins på dessa blad
saker vida bättre sagda
än i verkligheten skett.
Grunderna som blifvit lagda
hvila dock på Sagans vett,
oförfalskad sagosanning.
Är det ej hos Livius så?
och hos Herodot den gamle?
Hur vi också sagor samle,
vi ombilda dem ändå.
Saga är Historia icke,
fast hon ofta har dess min,
är dess frö allen, vi dricke
fabelns drägg med sannings vin.
Derför tvifla icke länger,
saga är dock sannolik,
fastän derutöfver hänger
mången diktens purpurflik.»

»Tvifvel, tvifvel, dyster sade
och bedröfvad Abälard.
Jag förlåter lätt en Bard
att han ljuger, ty han hade
ingen sanning lofvat mig,
blott den högre sanningsbikten,
hvilken ligger gömd i dikten.
Men för den som lofvat har
hvad som skett och varit tekna
diktens färger måste blekna,
nakna sanningen stå qvar,
och det är hans pligt att öfva
sinnets synkraft, forska, pröfva,
väga, blicka på hvar kant,
huru sköna än gestalter
blicka fram ur molnens spalter,
ger han blott — hvad som är sant.» —

Så de talte. Fram och åter
samtalet dem mellan gick.
Ändtlig sig beveka låter
Abälard och Axel fick
löfte att sitt mörker sola
i den höge vises skola,
som hvart år på vanligt vis
öppnades uti Paris.

Heloisa.

Mod och styrka i förening
äro mannens herrskarkall.
Dagens sqvaller, hopens mening
han försmå och trotsa skall.
Huru ock hans rykte ilar
rum från rum med flygtig röst,
målet för förtalets pilar,
tryggast dock hans värde hvilar
i hans eget fria bröst.
Qvinnan deremot skall böja
sig der hon ej trotsa kan,
svepa blygsamhetens slöja
kring den svaghet som en man
icke aktar värdt att dölja,
ty med starka armar han
simmar helst mot dagens bölja.
Qvinnan, mera svag och späd,
far ej strömmen mot, men med,
och den armas värde sitter
uppå andras läppar, helst.
Är det ock blott flärd och glitter,
trotsa ej hon får, ej gitter,
och med det sitt lugn hon frälst.
Likasom en fläkt kan skrämma

helsans rosor från dess kind,
så dess värde ock bestämma
flaggorna för dagens vind.

Axel började sin skola
nu med Bibeln för att sola
hedningsmörkret bort. Der låg
sådan mäktig djuphet inne
i hans fasta hjeltesinne,
sådan ifver, sådan håg,
och derjemte sådant minne
att hvarhelst hans öga såg
flydde dimman, mörkret vek och flydde
för den ljusa dag som grydde.
Och det stora lärdomsverket
gick så fort åstad, och märket
af en doktor i Theologin,
än så benig, än så fin,
blef eröfradt inom kort af denne,
medan lärarn mellan sång och vin
lefde mest för Heloise, för henne,
vishetsjungfrun med behagens min.
Ty fast lärd dock en ibland de vittra
var, som Luther sedan, Abälard,
också litet af en forntids Bard
sjöng han, knäppte han på cittra,
sanning, vettenskap och dikt
syntes begge två af samma vigt.

— — — — — — — — — — —

Heloisa till Abälard.

Jean Paul har sagt i fordna dagar,
och det är ett förnuftigt tal,
skryt ej att vara jemnt original,
var ödmjuk, om det dig behagar.
Ty vid hvart skrifbord står ett skåp
med böcker hvari du plär titta.
Blygs derför icke om de smitta,
och Heloisas bref har Pope
så skönt ställt fram att kärleksbikten
knappt var så skön, så rik, så varm
som hon förtjusar oss i dikten,
och verklighet mot dikt är arm.
Och jag, en rimmare, en ringa,
hur skulle jag väl hoppas bringa
utöfver diktens djupa elf
min julle bättre än han sjelf,
den väldige, den segrande, den store?
O att han lefde än och fore
uppå sin solvagn kring! Hvad skönt
som något menskohjerta rönt,
det lågande, det rosenröda,
som endast södern mäktar föda,
det har han i den dikten lagt
och eld är hvarje ord han sagt.

Hvad nu du sjelf uppfunnit har,
hvad du kanske har lärt af andra,
det vet du ej. Hvem vill dig klandra,
om du af högre snillen tar
hvad bättre de än du förstodo?
O käre läsare, håll till godo
hvad bättre de ha sagt, och hvad
de djupare ha känt, var glad
att det i inländsk form dig bjudes.
Jag vet bland rimmare förljudes:
Steril originalitet
är mera värd, blir föredragen
för styrkan, känslan och behagen,
så snart en fattig bokmal vet
att det är sagdt utaf en annan
med mindre enfald under pannan.
Man liksom blyges att man drager
en krans på — nå Ni gissar hvad?
och man är stolt och man är glad,
ty kransen tror man är af lager.
Men säg mig nu, är lagren krans
ej mer än kabborre och tistel,
och till och med vår Svenska mistel
har icke just den högsta glans.
För mistelten föll fordom Balder,
och från den tiden våra skalder,
som rimma illa, mena väl,
afbeta Poesiens allmänning
och hugnas med en skådepenning,
utdelt vid jul, och det med skäl,
ty då är betet alltid dåligt,
men i vår Nord man svälter tåligt. —
— — — — — — — — —

Af allt hvad vi poeter kalla
jag vet blott en original,
och det är Gud. Hur sjunker dal,
hur hafvets vilda vågor svalla!
Med Sevebergen står han opp
med stjernorna uppå sin topp.
Hans Elegi är känslans tårar,
och hans Satir är idel dårar
med en och annan bof uti.
Det är en *verklig* poesi
som rörer, hänför, gråter, sårar.
Ty hvad han diktar det blir till.
Hans dikt *blir* sanning, nej *är* sanning
förutan all lögnaktig blandning,
tar väsende, blir fast, står still.
Hans lärodikt är Platos tankar
och Schellings, då de kasta ankar
på obekanta botten af
den öde Evighetens haf.
Den sol som vågorna förgyller
och skog och berg och dalar fyller
med ljus — det allt är hans Idyller.
Hans Dithyramber rankan bär
och som hvar verklig skald, det plär
ej vara särskilt del, men här
det hela var det just som grep oss.
Ett stjernehvalf hans Ode är,
och Verldshistorien är hans Epos. —

Original? Men säg mig då
hvad lefver väl poeten på?
Är det ej sagan, traditionen
som lefver ännu i nationen.

Och är ej skaldens bästa sång
deraf en simpel öfversättning?

— — — — — — — —

Hvad är väl Macbeth? Hjeltens sanning
med mer och mindre lyckad blandning
af skaldens egen verldsåsigt.
Forntida sanning kallas dikt.
När Tasso på Italienska
eröfrade Jerusalem
och Frithiof suckade på Svenska
till Gudarna, till kärleks hem.
Har du väl någonting att klaga
om Ilias, om Odyssén
ej äro annat än en saga
förklarad uti diktens sken?
Och säg mig hvarför oss behaga
ifrån vår första ungdom ren
den ljufve Tassos gudasånger,
mod, strider, kärlek, hopp och ånger,
ha de ej varit till förrän
de rimmades för Hesperiens män.
Angelica och Bradamant,
Sofronia sedan och Clorinda
med barm af snö, med kinder trinda
och sköldmöväxt fast och bastant?
Ack, svaghet går i arf som styrka
och det är derför vi dem dyrka.

Mångfrestaren i Poesien,
den store Tyske Greken Goethe,
hvars namn nu öfverallt vi möte,
visst var han stor, visst var han fin,
grossörn i stöld. Vi andra taga

en sång, en karakter, en saga.
Han tog i stort. Ett tidehvarf,
en verld, dess anda och dess seder,
en verld så med som utan heder,
och gaf den narrarna i arf
att löpa med. Det var hans regel,
förklarad uti diktens spegel. —

Från Abälard fick Heloisa bref,
och så uti sitt svar hon skref.
Ej utan hårdhet och förvildning
här har du det — i efterbildning.

— — — — — — — —

Dopet.

Medeltidens stora minnen
synas kraftiga, men rå
för vår nutids slappa sinnen,
blod är der och våld uppå.
Att en andans man, en fridens
förer ett tveäggadt svärd,
Gudaordets, menskostridens,
ömsom krigare och lärd,
syns barbariskt. Enahanda
driften dock till handling är.
Rum hon öfverallt begär
nu med svärd och nu med anda.
Hjelten verlden bilda plär.
Skilda seder, skilda tider
bjuda honom skilda strider,
och hans tid sin pregel bär.
Annorlunda ibland vildar
och bland bildade är han,
och om mannen tiden bildar,
tiden bildar ock sin man. —

Valdemar, sitt löfte trogen,
lyfte snart sin mjölkbror, Askers son,
föga dertill redebogen,

som från den tid nämndes Absalon,
upp på Roskilds Biskopssäte,
thronens grannskap, som du ej förgäte,
fast han knappast säges haft
tretti år, då mannens kraft
spelar friskast kring och frodigast
och den modige är modigast.
Drog sen öfver Öresund
Erkebiskop uti Lund.
Icke endast för sin lärdom, äfven
för att ha en vän hos sig i stäfven
utaf Statens skepp som drefs omkring
mellan stormar. Sitter der vid roder
kraftig hand, och står min fosterbroder
vid min sida (sad' han) ingenting
skall oss hindra, hoppas jag, att berga
Danas drakskepp, fast vi måste färga
våg med oväns, kanske eget blod.
Död för fosterland är alltid god.
Och om himlen vill vi skola falla,
hvad gör det? Dö måste vi ju alla.
För den krona jag förlorar här
ger mig Gud en herrligare der. —

Alltså tänkte Valdemar den store.
O att samma anda vore
qvar bland Nordens Kungar, Sköldungkung
Vasakonung, gammal eller ung,
huru annorlunda landet fore! —

Ej bedrog sig då Martyrens son.
Väldig vid hans sida Absalon
stod och tänkte, eller stod och stridde,

och de bojor hat och tvedrägt smidde
bröto de, och frälst blef Danmarks land
ifrån tvedrägt, ifrån mord och brand
af två ynglingar, men mogna redan,
slika ha ej mognat sedan. —

Öfver Rügens, öfver Vendens strand
for nu Absalon med eld och brand,
korset i sin ena hand,
hjeltesvärdet i den andra.
Hvem vill tidens ande klandra.
Hjelte, fast bland böckers mängd begrafven,
biskopsstafven blef kommandostafven.
Och i segerns stund från himlen föll
Danabrog som fjerde Christian höll,
samma flagg som sedan varit hållen
utaf Juel och Tordensköld och Trollen.
Hon var segrens pant på stridens dag
men för ovän död och nederlag,
fanan med blekröda lågor
som drog herrskande kring hafvets vågor.
Danemän! hvar är den fanan nu?
glömd, förtrampad, rifven midt i tu.
Ty den fanan var symbolen,
mäktig bland de dragna stålen,
och vid tecken, vid symbol
segren bindes, kämpen tål.

Absalon från örlogets eländen
återvände från ett tåg i Venden,
steg på stränderna af Bleking opp
nära Runamo, hvarfrån han lopp
hän till Gerda, icke än förgäten,

som satt qvar i bergets säten.
Snart hon sågs vid bergets dörr,
blomstrande och skön som förr,
kände strax sin fremling åter,
Axel Hvide, och i berget låter
hon gå in den man hon älskat har,
nu en Biskop, hela Stiftets far.
Ty när Erkebiskopsstol vardt ledig
uti Lund, tog Absalon den mot
icke utan mångas knot,
fast förut han länge nog lät be sig.

— — — — — — — — —

Om de kristnas och om Gerdas tro
taltes mycket allaredan.
Månget frö blef sådt som sedan
skänkte Gerdas hjerta ro,
lugn och stilla frid, emedan
de i Kristendomen bo.
Bispen henne bjöd till Lund
och hon följde, hur hon följde gerna.
Huru bergets hedna tärna
mången stilla aftonstund
hängde vid den vises mund
som vid himlen hänger nattens stjerna.

— — — — — — — — —

Upproret.

Säg mig, har du sett en stor man
ej förföljd utaf de små?
Gagnar han sitt slägte, bor han
uppå ryktets höjder, tror man
han är lik en ann ändå.
Och med ens har han förbytt sig
till en lumpen, egennyttig
dåre, hierark, despot
och hvad helst han gör, till rätta
skall han stå, ej blott för detta
men för hvad han ej tänkt åt.

Absalon, bestämd och modig,
mången ansåg honom hård,
styrde från sin Lundagård,
redan då af ekar frodig,
förde Nordisk kyrkas vård.
»Ej i Staten ligger Kyrkan.
Tro och ära, himlens dyrkan
helga menniskors förbund.
Lefver ej Guds Ande i den,
Staten endast dödkött är,
och de frukter som han bär
mogna endast under friden.

Hjertats frid dem ensamt när.
Våld skall brytas, nöd skall tryggas,
krafter bildas, skola byggas
som blott Kristendomen lär.
Och af allt hvad himlen gifver
någon del skall sättas af.» —
Sade Bispen och med ifver
vårdade den lag han gaf.

Folket ej förstod hans mening,
såg allenast deruti
envälde uti förening
med en lömsk hierarki.
Uppror spridde sig i landet
och med fräcka händer bröt
heliga föreningsbandet
som till kyrkan folket knöt,
harm och knot och högljuddt tadel
rådde hela landet kring,
och af bönder som af adel
stämdes månget larmfullt ting.

Biskopen till Kungen drog sig,
sköld vid sköld de ställde sig,
och det höga paret slog sig
genom landet, nu i krig
emot landsmän första gången,
och de ryste begge när
någon slagen ger sig fången,
sträcker handen, frid begär
i ett språk som deras är. —

— — — — — — —

Saxos ring.

EPILOG.

Saxo satt i murad cell,
såg åt himlen opp i stjerneqväll.
Strödda lågo öfver ekeborden
runostafvarna med sagoorden.

Hör, då klappar det på dörr,
in steg Gerda. Ofta kom hon förr
att med vänlig glädje skåda
sång och saga, vitter vän af båda.

Ty om gamla trollens stam,
dragna der ur glömskan fram,
voro der drottqväden många,
doftande af diktens ånga.

Mycket sporde hon om Absalon,
Saxo prisade sin fosterson,
slutligt gaf han henne ringen
skönare i Norden fanns der ingen.

Der stod Saxos namn på plåt;
Gerda gladde högt sig åt
dyra, sköna forntidsgåfvan,
frälsarns bild på korset ofvan.

Blodet dröp utur hans sår,
och förvånad Gerda får
äfven se hans törnekrona
som kan verldens synd försona.

Äfven voro der att se
hålen sju med spikar tre,
hamrade i guldet röda.
Hur de gyllne stiften glöda!

Sju århundraden ha gått
sedan Disarslaget stått.
Saxos ring är sedan funnen,
genom plogen var han vunnen.

Jag har haft den på min hand,
speglat mig i smyckets brand.
Jorden tog sitt guld dock åter
och förlusten jag begråter.

Och på gamla Lundagård
reses Saxos minnesvård
uti sången, men den sången
olärd är och snart förgången.

Detta är Profetens syn.

Mörk blir solen, blodig skyn.
Herren såg jag, sittande på stolen,
Herren, Herren Zebaoth.
Klädesfållen flöt ner till hans fot,
fyllde verlden, lågande som solen.
Och Serafer stodo rundtomkring,
glimmande som stjernor i en ring,
alla skylde med sex vingar.
Skylde hufvud, hår och änne,
foten med de andra tvenne,
flygande med två också,
ropte till hvarann så rymden klingar:
Helig, helig, helig Gud,
full är jorden af hans ära.
Alla himlar vittne bära
om hans verk. Lyd du hans bud.

»Ve mig! Orent är mitt öga,
ty jag sett Gud Zebaoth,
passar för en dödlig föga,
jag förgås utaf hans hot.» —
Engeln tog ett glöd från härden,
sade mig: upp och gå ut
och förkunna du för verlden
mina rätter och beslut.

Gå, förstocka folkens hjertan
och gör deras ögon blind,
stoppa öronen och smärtan
vid de fallnas fötter bind.
Ack hur länge, så jag frågar.

»Jo till dess jag hämnad är»,
och hans anlet rysvärdt lågar
och hans vrede ej jag bär. —

»Vår själ.»

Vår själ har två slags yttringar i ord
från det allmänneliga vida skillda,
än dånande, än läspande och milda,
de bruktes hittills på vår jord
bland dem som icke jollra blott men tala,
och skakat af sig sömnig dvala
och måla, icke teckna blott
det som har lif och full betydelse,
och nog du känner deras lydelse,
så visst du hittills begge har förstått.
Behagens, sånggudinnors språk i grunden.
De förras: lätt och fri, de sednares: lätt och bunden,
men begge dansande till själens melodi
med ordning, takt och harmoni.
En, håret löst och klädd deri,
den andra, lockarna med rosor ledigt krönta.
En *Prosa* är — en *Poesi*.
Den första flyter med Undiners trolleri
ur Sevignéers och Fredrikors penna,
vore valet mitt, jag valde denna. —

— — — — — — — — — — — — — —

Den första stilen är för allvarsam,
för jordiskt sansad och för lika fram,
med litet af det vetande naifva,
det könet egna trolleri
vi Karlar väl få låta blifva.
Ett vetande — ett jag ej kan beskrifva,
litet Fredrikiskt är det väl deri.
Den andra är för konstigt virad,
för regelbunden, skön och sirad,
för högtidsfull i flygt och gång,
för mycket, alltför mycket gudasång
att genom rymderna sig svinga
på lätta vingar för att bringa
ett bref från ingen annan än mig
till Årstad, älskade Fredrike, till dig.

— — — — — — — — —

Till Fru Meck,

född Marie Kahl.

Upphör dock en gång att gråta!
Tårar lösa icke lifvets gåta.
Gåtans nyckel är i grafven gömd.
Alla lida, ingen blir förglömd.
Men när du lagt neder vandringsstafven,
se då flyger utur grafven
ett odödligt hopp
präktigt mot sin himmel opp.

Sorgen är ej dikt, men lifvets spånad
är som silkesmaskens, och förvånad
ser du fjäriln svinga ur
bräckta skalet opp, en ny natur.

Der förenas hvad här åtskildt blifver,
hvad han tagit döden återgifver,
fogar samman hvad han skilde åt
derför icke längre gråt!

Pan.

En lärodikt.

1.

LIFVET.

ὁ πόλεμος πατὴρ τῶν πάντων.
Heraklitus.

Se, hur döden, för att underkufva
allt som lefver, drar i evig fejd.
Lifvet, irrande från nejd till nejd,
flyktar undan, som en jagad dufva.
Arma dufva, än för några dar
värms du, hvilar du vid detta hjerta,
men snart faller också jag med smärta
och vet icke till hvad land du far.

Så jag klagade, då vänner drogo
uti grafvens långa landsflykt hän,
grönskan föll från kyrkogårdens trän,
sjelfva blommorna på grafven dogo.
I mitt öra ljöd der jemt en sång:
lifvet segrar ändå sluteligen,
döden sjelf, hur högt dess makt är stigen,
dör dock ut och vissnar hän en gång.

Hvarför suckar vinden, hvarför gråter
molnet öfver ett förtorkadt land?
Hvarför kommer till vår frusna strand
våren jemt med sina blommor åter?

Lifvets Fenix flyger till sitt mål,
och ur askan utaf den förbrända
fadrens stoft, ehvad der ock må hända,
flyger sonen nyfödd ur hans bål.

Nyfödd, ja — men icke mer den samma,
utan minne af hvad förr han var?
Af ett menskolifs förbrundna flamma
blifver något mer än askan qvar?
Hvad var du förrn lifvets eld sig tände,
innan lifvets slutna bref bröts opp?
Rosen drömmer våren i sin knopp,
mins du hvad du före lifvet kände?

Vinden suckar. Ja, men säg hvarföre?
Någon vän, hon lämnat qvar i skyn,
far och söker öfver jordens bryn,
det är saknans suckar som vi höre.
Våren blommar. Hvarför blommar han?
Jo, hans drömmar måste mandom taga,
måste tala om sin ungdoms saga,
men här frös han, derför han försvann.

Och när värmen kommer, hör du icke
fågelsångens klagan hvar du lyss?
Hvilket lif är der i fjärilns kyss,
hvilken vällukt öfverallt vi dricke!
Rosen rodnar. Hvarför rodnar hon?
fråga fjäriln som kring henne kryssar.
Hon kan icke fri sig för hans kyssar,
mindre lyssna till hans kärleks ton.

Vågen brytes med en suck mot stranden,
skummar, lägger sig, och klingar »vår!»
Hvadan kommer hon? från Vesterlanden,
från Atlantis, som en gång var vår,
der den varma solen trött sig badar
sedan dagen släckts hon från oss går,
gömmande sitt guldbekrönta hår
hon ännu i glödgad bölja vadar.

Blott Naturens andetag är lifvet,
än hon sofver, hör ej eller ser,
ty medvetandet är än ej gifvet,
det är Gud allena som det ger.
Jordens kärna, blixtrande metallen,
göms på djupet hos Granitens sten.
Likt en stjerna, ifrån himlen fallen,
blånar silfret med oskyldigt sken.

Solguld stelnar, då föds bergets Förste,
ljuset stelnar, då föds diamant,
andens dufvoägg, det rensta, störste,
ljusets, lifvets döda anförvandt.
Bergets yngsta son, det skarpa jernet,
ligger der och drömmer våld och strid,
med blodfläckar från sin barndoms tid,
fritt och stolt att blifva menskovärnet.

Lifvet vaknar. Gräs och örter komma,
frukttyngd krona bära träden opp,
tusen rosor springa ur sin knopp,
vinterns snö försmälter, fälten blomma.

All naturen mornas, gnuggar glad
blinda ögon, det blir lif på jorden,
hennes hjerta slår, och skaparorden
grönska upp i kalkar och i blad.

Tror du jorden icke har ett hjerta,
tror du hon ej är som vi ett djur?
gamla, moderliga, gröna Hertha,
fotknöl af den lefvande natur!
Jo, visst lefver du. Uti volkanen
andas du, en skog hjelmbusken är
för min sköldmö, skölden högt hon bär,
kallas fjell, dess handfat Oceanen.

Fjettrad ligger hon, en bunden Gud,
stum, orörlig som Deukalions stoder,
tills det kommer ifrån himlen bud,
och den gamla jorden, alltings moder,
föder djuren. Glade leka de,
äflas, strida, längta, älska, paras,
och det glömda lifvet uppenbaras,
och det synes känna sig och se.

Kronan fattas dock på tingens panna
tills dess menskan stiger fram och ser,
då står Skönhet opp, det Goda ber,
och till höger om dem syns det Sanna,
tankfullt, med de ädla anletsdrag.
Isisslöjan faller från Gudinnan
samma stund som mannen eller qvinnan
se sig om, och säga: *du* och *jag!*

Massan, tanken, kroppen, anden,
af de tvenne menniskan består,
mins och hoppas, känner och förstår.
Anden flyger öfver sjön och landen.
Tror du menskan sista länken är
uti varelsernas stora kedja?
Nej, der stå ock Englar och tillbedja
opp i skyn, den Evige mer när.

Ja, oändligt är det glada hvimmel
utaf fria Andar, som far kring
uti rymderna, en mäktig ring
som förenar jorden med sin himmel.
Likså mången länk som sträcker sig
ner till masken från vanskaplig apa,
likså många andeväsen skapa
himlens makter mellan sig och dig.

I oändligheten lifvet lefver,
skulle dö, i fall det stode still.
Rörelse är lif, är, som du vill,
tingens hjerta eller tingens lefver.
När ej böljan flyter, ruttnar hon,
gräs som icke växer visnar,
våg som icke rör sig isnar,
och står lik inför den Högstes thron.

Hvad är döden? Kanske slut på allt,
tystnans broder, stilla, tyst och öde.
Der bor ingen glädje hos de döde,
formlöst allt, ej väsen ej gestalt.
Tyst är grafven. Sjelfva Friherrinnan
tystnar der — fast icke dessförinnan,

och förtalet som gör jemt sin rund
ljuger och hvart fel förstorar,
sjelf förtalet der förlorar
talegåfvan. Tyst som i en lund,
då ej lif sig rör, ej fågel spelar,
endast natten svarta spannet selar
i den stilla qvällens stund.

Sitter minnets turturdufva, kuttrar
än i örat, i de dödas land,
lik en falk på jägarns hand?
Eller blir det massan blott som pluttrar,
liflös, andelös gestalt,
sig i Hades in, säg blir det allt?
Ser den bleknade på tysta stranden,
sitter längtande med kind i handen?
Eller slumrar han i ro? Är allt
hvad vi känt som flygtigt kemiskt salt,
som förflyger
uti vinden, och sig smyger
åter i det intet hvarutur
det gick fram och lefde som natur,
blomstrade och frodades och tänkte,
som på fältet nyss en yppig ros
doftade, och ner sitt hufvud sänkte,
hastigt flyktande sin kos?
Var vårt hopp blott ett bedrägeri
att oss narra, fantasmagori,
skuggor i en spegel sedda
endast för att gäcka de förledda
och att sjelf bedragen bli,
lösas opp i moln och blod och töcken? —
O hvad skulle jag i lifvets öcken? — —

Kom, min broder, grafvens bleka gäst,
räck mig, om du kan, den handen
som jag ofta tryckt. Jag känner bäst
hennes kallsvett. Du är stoft, men Anden,
lefver icke han, och mins, en prest
som predikar från den öde stranden?

Död, upplösning, intet hvad är det?
Negation af tanke och af känsla
skald ej måla kan, ej tecknarn pensla,
o hvart flyr jag ur förföljarns nät?
Hvart jag vänder mig är redan fullt natt
ofvantill, som i den öde graf.
Minnas? Minnets fibrer brustit af.
Känna? sedan hjertat multnat?

Se dit ner. Hvad är som rör sig der
i förruttnelsen? Polyper,
maskar. Huru lifvet kryper,
mån det menskoandens vagga är?
Fann du der odödligheten
som du här så länge sökt,
stinkande och slingrande och krökt?
är det början, det, till evigheten?

Tror du kanske Metempsychosis
som Pythagoras, den vise, lärde?
Menskolifvet har ej värde,
om odödligheten ej är viss.
Bor odödligheten der i masken,
kryper anden, slingrar han sig så?
Ack af allt ondt vi skåda få
sist flög tviflet ur Pandoraasken!

Mask blir fjäril. Om par hundra år
brytes skalet, och på fria vingar
genom rymderna han svingar,
vingad blomma, dunkelblå i vår.
O hvem vet hvar dock vi slutligt stanne?
Kanske tjenar fjärilen sig opp,
och blir apa, menskans granne,
sedan lifvets väf är varpad. Knopp
till sig sjelf och andra är hvart väsen
ibland djuren som bland gräsen,
och oändlig kedjan är
utaf andar, fjerran eller när. —
— — — — — — — —

Röfors.

Till Hedda Sp—.

Förrn hon i sin Mälar hamnar
ån med fröjd en holme famnar,
smyger sig intill dess bröst,
det är ändå någon tröst,
kysser, längtar, får ej dröja,
måste fram bland bergen plöja,
skils ej gerna derifrån,
vandrar bort med kast och dån,
ner till hjul som klyfva stammar,
ner till härd som ständigt flammar
för att smida landets värn,
jordens årsbarn, klippans jern.

— — — — — — — — — — —

Men hon får ej dröja der,
ständigt bortåt vägen bär,
ut till sjön, den blå, den vida,
der till slut hon måste skrida,
måste smälta bort deri
som en salig smälter i
sköna armar vällustfulla.
Huru lifvets vågor rulla,
rysa genom merg och ben,
domna bort och somna sen!
Lycklig den som ständigt hvilar

vid ett älskadt hjerta der
hvarje vaknande begär
till det sökta målet ilar,
darrar i en annans barm,
ständigt för hans kyssar varm,
der den gudatända flamman
som skall öfver döden rå
lifvar hjertan, men ej två
sen de en gång växt tillsamman!

»Om hvaren som Er älskat har.»

Om hvaren som Er älskat har
sitt namn på detta bladet skrifvit,
hvad tror Ni följden deraf blifvit?
Jo, den att bladen ej räckt till.
Ni ser hur litet här är qvar,
och derföre jag sluta vill.

Gustafsberg d. 1 Julii 1842.

Es. Tegnér.

Till Göthilda Rappe,
född Tegnér.

Hvad ett snille, fastän Tysk, har tänkt
om uppfostran och om menskobildning
ser du här, fast då och då befängdt
i affektation och Tysk förvildning,
något krakguld, men gediget guld,
läs, begrunda det — för barnens skuld!

Östrabo 6 Aug. 1842.

Es. Tegnér.

Afsked.

Farväl min lyra! Ja nu är det slut,
lägg dig och sof, nu ha vi sjungit ut.
För dina toner mina sorger veko
och utur nordiskt hjerta fromma eko
i månget godt och bättre bröst än mitt
anslogo. Tig nu still. Hvarann vi äro qvitt.

Jag Svea sjungit, jag har Frithiof sjungit.
Natur och Gud och menskor sjöng jag glad.
Egentligt lefde jag blott då jag qvad.
Från norr till söder vinden ofta sprungit
och mången tagg mitt arma hjerta stungit,
men mången ros ock läkt det med sitt blad.
Jag vet ej rätt, så som min lefnad skridit,
om mer jag fröjdats har, eller om mer jag lidit.

Mitt vapen var du. Jag har intet annat,
du var min sköld. Jag ingen annan haft.
Vi gått på äfventyr och ha ej stannat
förrn vi eröfrat verlden med vår kraft.
Men vapenskölden man vid grafven krossar,
den siste af min slägt mig ändtlig Gud förlossar.

Farväl du dikt, du själ utaf min själ,
farväl du himlaburna, långt farväl!
Jag måste hän, jag får ej längre stanna,
du var mig allt, det goda som det sanna.
Jag haft dig kär för allt och öfverallt
och uti himlen än jag skymtar din gestalt.

Den dag skall komma då utur min aska
en skald skall uppstå för att sjunga ut
i slag som klinga, uti toner raska
hvad jag ej hunnit förrn min kraft tog slut.
Hvad stort och ädelt i det Nordanländska
som återstår ännu, det väldiga, det Svenska! —

Med mig är slut, men ej med Sveas sång.
Högt må han flyga, djerf och någon gång
förvågen ock, ty mins att nu för tiden
det fordras mod i sången som i striden.
Mod heter mannens krona. Sen den an,
rent guld på silfverhår! Det finnes ingen ann! —

Ännu är Gustafs ande bland oss qvar,
kanske förädlad. Der kan finnas dar
af framgång och af seger. Hoppens, hoppens!
Och stannen icke förrn I höjden nån.
All framgång är och blir dock modets son,
och högst af all slags höjd blir ändå slutligt toppens.

Farväl! Jag slutar der jag börjat har.
Farväl du dikt, som verklighet mig var,

och lifvets lif och verklighetens kärna!
Jag skills ifrån Er, fast jag ej skills gerna.
Det blifver sent, I Bröder. Dock en gång
farväl och afsked må på jorden stanna.
Farväl, farväl. Skillsmessan blir ej lång.
Förvissna, Febi lager, på min panna,
dö på min tunga, du min sista sång!

Till Lektor Melander.

Tryckarns fel som rättas borde
har du rättat på sin ort.
Ack! att du det äfven gjort
med de fel författarn gjorde!

Vid Contracts-Prosten Theologiæ Doctorn och Jubel-Magistern Jöns Sommars graf.

Den 7 April 1843.

Sommarns slägte vill dö ut i Skåne,
långsam vinter öfver slätten rår;
dock från himlen än vi låne
hoppet om en bättre vår.
Som en gäst som från fjerran bringar
sina gåfvor, gode Gudars lån,
lyfte Anden slutligt sina vingar
och flög åter dit han kommit från.

Djupt, men blygsamt var hans fria sinne,
hade intet rum för dagens flärd:
Endast himlen såg sin bild derinne,
och hans vishet var sin himmel värd.
Icke döda stodo på hans hylla
trones hjeltar, fridens vise män,
stego vänligt ner att fylla
med sin värma Kyrkans, Fridens vän.

Men ej blott det sanna, ock det sköna
han sin varma hyllning gaf.
Skalder och Profeter vifta gröna
himlapalmer på den vises graf.

Diktens rena toner röra
sanningsvännens både håg och sinn;
ty det skönas gyllne portar föra
säkrast uti visdomstemplet in.

Patriarch och Kyrkofader
uppenbarad ibland oss!
Läs ännu bland dina stjernerader
en Homilia af Chrysostomos.
Patriarch till hjerta och till seder
dröj i Abrahams sköte qvar,
och med godhet blicka ännu neder
till de kära du här lemnat har!

16—232953, *Tegnér, Samlade skrifter. 9.*

Efter talets slut vid Vexiö Gymnasii Jubelfest.

1843.

Men stunden är förbi. Jag måste sluta.
Hvem vet, kanhända är det sista gången
Jag talar till Er ifrån detta ställe;
Ty uti Herrans hand står lif och död,
Och Döden, grafvens bleka Eforus,
Har skickat sina förbud till mitt hjerta.
Hårdt är ändå att skiljas ifrån Solen,
Den ende Skald, som lefver i vår Nord.
Väl skiner hon ej öfver drufvokullar,
Och ingen klassisk silfverbölja rullar
Utöfver stenig och förtorkad jord,
Men sagans land är här, det minnesrika,
Romantiskt underbart och skönt tillika,
Väl ej som Norden högt, som Södern skönt,
Men trefligt likafullt och sommargrönt;
Och när till slut den långa vintern töar,
Och bäckarna med blått och vattradt band
Omgjorda gladt de små, de näpna land
Med björkekullar kring de klara sjöar,
Som sqvalpa vänligt omkring tusen öar,
Och der Sanct Sigfrid håller englavakt
Med tre Martyrer öfver Wärends trakt,
Och stora minnen, diktade kanhända

Men likväl sköna, trängas omkring Blända — — —
Ack, kärt är lifvet för hvar liflig själ
Och hårdt från det och dikten ta farväl!
Hvad ej kan ändras bär med tåligt sinne,
Och hvarför klaga! Vindarna förströ
All fegsint klagan. Den, som föds, skall dö,
Och lycklig den, som lemnar qvar ett minne
Om icke af det stora, som han gjort,
Dock af det ädla, som han sökt och velat!
Olika delar himlen sina gåfvor,
Och ingen svarar för hvad han ej undfått.
I höghvälfd domsal, uti himmelsblå,
Som hänger öfver stjernorna deroppe,
Der frågas icke, hvad du gjort och utfört,
Ej om du målet nått, men om du sökt det
Med redligt mod, med oförtröttad håg;
Ty vår är viljan, allt det andra lyckans.
Och derför frukta vi ej heller för
De stora döde, mer begåfvade
Af landets söner, som gått före oss. —
Främst ibland dem står Smålands störste son,
En blomsterkonung med sitt blomstersinne,
Som först knöt kransen kring naturens lockar
De vilda, flygande, ej redda än.
Han går bland liljor, men det är de liljor,
Som kallas stjernor, sedda från vår jord:
Och derfrån ser han neder till de salar,
Der han har drömt sin första ungdoms dröm
Och anat ordet till sin blomverlds gåta.
Ty det är Herrens skugga dock, som går
Naturen genom, och den Vise ser
Hans spår i blommorna som uti djuren:
Natur-allegori är tänkarns vishet,

Och diktens djup nämns Sanning uppå jorden. —
Uti en krubba Gudasonen låg,
Och mången Genius går beslöjad fram
Ej känd, ej aktad utaf dagens hjeltar,
Tills på en gång han kastar slöjan af
Och i besittning tar naturens riken. —
Hvad var *Linné* då han i Wexjö gick
Och hans Linnæa odöpt stod i skogen?
En Genius, men med sammanlagda vingar,
Och ingen visste ännu, att de funnos. -
Misskänd af andra, okänd för sig sjelf,
Förblandades den prisade med hopen,
Tilldess han lyfte sig fullfjädrad opp
Och solen sken uppå hans purpurvingar,
Som förde honom öfver blomsterland,
Der allt han såg och ordnade och tänkte. —
Ack, allt det ädlaste hos menniskan
Föds en mystèr, och segerhufvan höljer
I början än den konungsliga pannan,
Tills fram står segrarn och hans segerplaner
Fullmognade, och gladt han badar sig
I djupblå himmel, hvarifrån han stammar. —
Gif akt, du Lärare, förr'n du fördömmer. —
Men stora minnen trifvas hos det största,
Som stjernorna på himlen jämte Månen.
Så framstår *Ödman*, ett Halleluja
Till kungaskaldens gudastämda harpa.
Och *Rogberg*, en framhviskad suck, ett Amen
Till Gudasonens böner i sin himmel,
Och *Asabarden*, smattrande bland bergen
Liksom ett thordönsslag, och krönt af norrsken,
Som fräsa ner ur skyn, dock, ej blott thordön,
Men trastens klara slag i skogens toppar,

Och bäckar, vandrande i gröna dalar,
Som sorla längtansfullt mot ursprungs-hafvet
Bland blommor, speglade i sorlarns våg. —
De äro våra anor. Gifven akt,
Hvad anspråk födas utaf fädrens ära!
Förmå vi icke till att likna dem,
Och sjunka våra namn i glömskan neder,
Som lärlingarnes — hvad betyder det? —
Tunnt plägar hvarje säde gro i Norden
Och upp går ej hvart frö, som myllas ner,
Men skall du derför icke så i jorden?
Glöm ej, att det är Gud, som växten ger!

DU, som sändt till jorden himlaljuset,
Du, hvars thron uppöfver stjernor står!
Håll din hand utöfver lärohuset,
Lyft hvart sinne inom det ur gruset,
Låt fädrens fordna kraft, som deras tro, bli vår!

Stig neder som en Vår i våra dalar
Och lossa åter hvarje tungas band,
Att enfald tänker och den dumbe talar
Och vettets örnar, sångens näktergalar
Mot solen stiga opp, som förr, från Nordens land!

Epilog

vid Jubelfesten på Wexiö Gymnasium d. 12 Juni 1843.

Ser ock Febus Apollon med sned blick neder på Norden,
Dör bland isar och snö utmattade strålen ibland oss,
Grönskar dock här och der en fläck, nyodlad i skogen.
Småland hade sin tid, i dag begå vi dess minne.
Detta är Fädernas fest, de hädangångnas, som fordom
Lefvat i rikare dar (armodet växer med åren),
Dagar af frid och sjelfbestånd och af sedernas enfald.
Hvar en skötte sitt kall och bekymrade ej sig om andras,
Konungens minst, der han satt, fridlyst och tänkte för alla.
Frukta sin Gud och ära sin Kung, var Fädernas lära,
Enkelt var då båd lif och Stat: sjelfständige Bonden
Timrade lyckan sig sjelf, och qvinnan väfde sin drägt sjelf.
Frid var i land och i håg, och gladt sken vänliga solen
Så på odlarens guld som på guldet kring Konungens panna.
Kom då kriget och flög omkring på blodiga vingar,
Då tog mannen sitt svärd från vägg och gick som en hämd-
gud
Ut och stridde för frihet och rätt, ty friheten fanns då
Dotter af kraft och af sans, ej vår tids sladdrande dunstbild,
Den som är feg han är slaf, hur högt han predikar på Tinget.
Slaf han är af sig sjelf, den värsta tyrannen af alla.
Allvar låg der och klarsynt kraft i tanke och handling,
Djupt steg forskningen då och såg Naturen igenom,

)rdnande allt på sitt rum och redande tingen med klar blick.
Som Husfadren beställer sitt hus, ser öfver och ordnar,
Att förvirring ej fins, men allt har sin nagel, sitt ställe,
)fverensstämmande allt och det ena stöder det andra:
Så skall den Vise ordna sitt hus, (det kallas Naturen)
)er han sattes af Gud till Profet. För Siarens blickar
'ly oordning och natt, och dess barn, orediga Kaos.
)rdning är Sannings myster och dess kungliga krona är
ljuset.
Alltså ordnade förr Linnæus blommornas fotfolk,
Klädda i blått och i gult, och till Öfverstar satte han träden.
kapa kan Gud allen, men Vettenskapen kan ordna,
tälla allt på sin plats, husmodren i verldarnas hushåll.
kald kan skapa också, men Ingifvelsen lärs ej af andra,
Kommer af Gudi blott, som allt godt kommer af honom.
Ien hur skapar Ingifvelsen då? Ej genom ett Varde
täller det sköna hon fram, framställer blott hvad du sett
har
Iågorstäds eller hört. Af intet blifver det intet,
Ien i rosenskimmer hon ser, hon hörer i välljud.
Iäfdernas språkrör är ställdt i djupet af sångarens hjerta,
Iinnets harposträng vibrerar och klingar i Dikten.
)etta är formernas verld, men ej de formers du sjelf gjort,
ud har gjort dem åt dig. Uppfatta dem, Siare, bilda
roget dem af som de stå för svärmande ögat, men säg ej
tt du diktat dem sjelf. Gud har dem diktat allena,
y när han harpan slår, framvälla verldar ur djupet,
ch hvad han talar blir till. Den högste skalden en Gud är.
u är hans skugga allen, en ros som han fällde ur handen,
ch när hon vissnat en gång, då leker vinden med bladen.
löm ej, det Sköna är sken som flyter på ytan af tingen,
kummet på sanningens brunn, men sjelf hon trifves på
djupet.

Synbar skillnaden är för hvar och en, ty Naturen
Uppenbarar en *Gud*, men konsten allenast en *menska*,
Derföre ödmjuk var och hoppas med bäfvan, tills Döden
Öppnar sin skola och tyst förklarar dig gåtan af lifvet.
Lär, erfar och förnim: det är summan i dikt och i sanning.

»*Aldrig sedda, lilla Gerda!*»

Aldrig sedda, lilla Gerda!
Blif så vacker som du vill,
ypperst bland de älskansvärda,
sådant hör familjen till.
Endast — Morfar det befarar —
ej så vacker som din Mor.
Farligt är det, som han tror,
ej för dig, men dock för karlar —
när du en gång blifver stor.
Vill du skön som Mamma blifva,
blif så god som hon också.
Så har Morfar bedt mig skrifva,
fast jag ej det kan förstå. —
När en gång hvarann vi famne
vi fundera deruppå.
Glöm till dess ej bort din namne
Gerda Rappe.

PROSAISKA UPPSATSER

JAN. 1840—JUNI 1840

Riksdagsanföranden.

ANGÅENDE FÖRÄNDRING AF STATSRÅDETS ORGANISATION.

Yttrande till Preståndets protokoll den 22 Februari 1840.

För den föreslagna Grundlags-förändringen talar i syn-
rhet den omständighet, att den inrymmer någon verk-
llande makt åt Konungens Rådgifvare, som förut all-
les saknades så väl hos Stats-Råd som Föredragande, och
araf till någon del de gängse förebråelserna torde kunna
klaras, som gjordes Styrelsen för bristande kraft, enhet
ı sammanhang. Så länge Stats-Råderna endast ägde att
la, Föredraganden endast att expediera, men all slags
kställighet låg utanför och i helt andra regioner, var
underligt om kraft och enhet saknades i Styrelsen. Sna-
e borde man förundra sig att en sålunda sammansatt
tsmachin kunnat gå så länge som den gjort, ty den har
ntligen aldrig verkat annorlunda än med *half* kraft.
rföre yrkade också flere tänkande män (som discussioner-
i ämnet visa) att Cheferna för förvaltande Verken borde
yttas i Stats-Rådet, och sålunda de forna Riks-Embetena
r upplifvas.

Den fördel som det framställda förslaget erbjuder, der-
ıom att beslut och verkställighet ha en föreningspunkt
en egentliga styrelsen, är emedlertid, ehuru väsendtlig,

ingalunda den enda. Till följe af 8 §. i förslaget, skola Stats-Rådets samtlige ledamöter, följaktligen äfven de Föredragande eller Departements-Cheferne, öfvervara alla mål af synnerlig vigt och omfattning, som röra Rikets allmänna styrelse. Sådane äro »frågor och förslag om nya allmänna författningars vidtagande, om upphäfvande och förändring af de förut gällande, och om nya allmänna inrättningar uti styrelsens serskilta grenar». Detta utgör en ganska väsendtlig skillnad, och så vidt jag kan inse, en förbättring. Ty förut var vanligtvis endast en Föredragande närvarande, som isoleradt och utan allt sammanhang med de öfriga föredrog målen efter grundsatser och åsigter, som lätteligen kunde vara i fullkomlig strid med de öfrige Föredragandernes, kanske äfven med Stats-Rådernes. En sådan brist på enhet och öfverensstämmelse i de hufvudsakliga grundsatserna, bör hädanefter blifva omöjlig, och en Rådgifvare-personal, med tilläfventyrs alldeles motsatta åsigter i vissa hufvudsakliga styrelsegrunder, blir icke tänkbar. Om intet annat vinnes genom den föreslagna förändringen, så bör dock system och förståndigt sammanhang kunna vinnas, hvilket i alla menskliga företag icke saknar sin vigt och betydelse.

Denique sit quod vis, simplex duntaxat & unum:
»Blifve det hvad du vill, blott enahanda och enkelt»,

heter det hos Horatius, hvilket jag anser icke blott för ett poëtiskt, utan äfven för ett politiskt axiom. Visserligen blir justeringen och sammanjemkningen af de skiljaktiga åsigterna svår och brydsam; men då frågan är endast om allmänna styrelsegrunder, och all nödig frihet inrymmes för enskiltheterna, så bör den icke vara mera omöjlig hos oss än i andra länder. Är strömfåran en gång dragen och bestämd, så måste hon följas, huru väldig vattenmassa

ıan också är eller anser sig vara. Naturligtvis står det var och en fritt att antingen icke inträda inom den beämda flodbädden, eller också, om han ej trifves deri, :t träda derutur och i begge händelserna bilda en serskilt ınnil eller opposition, skulle han också, liksom andra äckar, med allt sitt sorl och buller, ytterst åsyfta att leta g fram till floden och försvinna deruti.

Att förslaget ej upptager några detaljfrågor, huru vigga de ock kunna vara för Stats-Rådets organisation och erkställbarheten af det föreslagna, erkänner jag att jag, ksom mången annan, i början ansåg för en oförlåtlig ofulländighet. Vid närmare eftersinnande finner jag det likal välbetänkt; ty den möjliga divergensen i dylika enıiltheter kunde lätteligen inom Stånden bryta sönder det ela, som det bör vara angeläget för oss alla att antaga tyckadt, emedan det, så vidt jag kan inse, innebär en erkelig förbättring, det vill säga, att om också ofullkomgt närma sig det mål af enhet och sammanhang hvartill l invecklad och konstig styrelseform, som nu är bruklig constitutionella Stater, ytterst måste sträfva. Dylika etaljfrågor äro t. ex. bland andra det förhållande, hvari ıeferne för förvaltande Verk, eller Presidenterne, böra å till Departements-Chefen; huruvida en sådan Departeents-Chef, så framt han skall ansvara för verkställigten af fattade beslut, kan umbära en Bureau, med en ıef de Bureau eller Sous-Chef, med Embetsmän som o amovibla, och i sådant afseende beroende af Departeents-Chefen; huru Embetsmän i de fordna Stats-Expedinerna, så vida de ej af Departements-Chefen anses tjena för den ändrade ordningen, böra betraktas o. s. v. la dessa frågor, liksom den detaljerade organisationen af ats-Rådet, under nu föreslagne vilkor, kunna, i min tanka, npligen öfverlemnas till Konungens eget nådiga afgöran-

de, på samma sätt som det i 6 §. uppdrages åt Konungen att uppgå och bestämma den möjligtvis tvistiga rågången mellan de serskilta Departementerna. Att ingen serskilt Conselj-President, som plär vara vanlig i andra Minister-styrelser, omtalas, anser jag för riktigt; ty den egentliga Conselj-Presidenten, den rätta sammanhållande kraften, bör sökas i Konungens personlighet, hvilket också synes vara det lämpligaste i en Monarkisk Stat, huru constitutionell den också är.

På dessa grunder tillstyrker jag antagandet af ifrågavarande förslag i sin helhet, såsom, om icke alldeles fullkomligt, dock vida bättre än den hittills, till följe af Grundlagen, vanliga praxis.

OM EN INRÄTTNING FÖR TRÄDGÅRDSODLINGENS BEFRÄMJANDE I CARL von LINNÉS FÖDELSEORT.

Yttrande till Preståndets protokoll den 1 April 1840.

Sedan Högv. Ståndet nu synes hafva kommit i fart med återremisser, hemställer jag huruvida icke äfven förevarande Utlåtande borde återremitteras. Frågan är visserligen icke af betydenhet, helst $^1/_4$ hemmanet Råshult troligen kunde få inköpas för 2,000 R:dr, och jag skulle derföre anse det mindre värdigt att för en så liten summa förneka en vård åt den store Mannen. Jag motsäger icke Utskottet, att det nit och värma, hvarmed undervisningen i Naturvetenskaperna af Nationen vårdas och befrämjas, äro det värdigaste monument åt den vidtfrejdade Mannen, men om så är, hemställer jag endast hvad del Utskottet och

tänderna deri ega, och huru mycket de dertill medverkat. ag delar Motionärens åsigt, att den inrättning han förelagit kunde blifva gagnelig för Provinsen, men skiljer nig alldeles från förslaget i 2:dra punkten om Förestånaren, hvilken skulle innehafva hemmanet såsom lön. För ett sådant pris kunde man icke finna någon vetenskagt bildad Man, och med detsamma ginge den åsyftade yttan af inrättningen förlorad. För öfrigt finnas ännu ch kännas de gamla klassiska Linnéiska trädgårds-tomerna på stället, ehuru de för främmande ändamål användas. Då H. M. Konungen för några år sedan passerade örbi stället, väcktes frågan om dess inlösen och inrättandet detsamma af en Skola, hvilken skulle bära namnet af Linné, men frågan har, af hvad anledning känner jag icke, fstadnat. Jag anser emedlertid icke värdigt Nationen att ägra en så liten gärd åt minnet af vår störste Vetenskapsnan, och anhåller derföre om återremiss af Utlåtandet.

ANGÅENDE REGLERINGEN AF UTGIFTERNA UNDER RIKS-STATENS ANDRA HUFVUDTITEL.

Yttrande till Presteståndets protokoll den 5 Maj 1840.

Flere af StatsUtskottets Ledamöter inom detta Stånd afva redan i reservationsväg fästat uppmärksamheten på en princip som här uttalas, och som består deruti att, då ian hoppas det den nya organisationen af Stats-Rådet skall da till förenkling så väl i lagskipning, som i de adminirativa ärendernas behandling, hvarigenom de redan bentliga anslagen skulle bli fullt tillräckliga, så vore tiden

nu icke inne att tillstyrka ökade anslag för sådana Embetsverk, hvilkas förändrade reglering kan förutses, om äfven skulle medgifvas att i Verkens nu varande skick anledning kunde finnas att begära förhöjning i deras stater. Man vädjar således från det gamla och ännu existerande Sverige till ett nytt som förbidas, och hvarpå man ej borde anticipera innan det kommit. Det skulle ju kunna hända att skapelsen af detta nya Sverige mötte allehanda motstånd, t. ex. i det gamla Svenska modervettet, som väl ännu icke torde vara alldeles bortliberaliseradt i Nationen, och som ej torde gilla att Statens Embetsverk göras till experimentalfält för reformer, hvilkas användbarhet af ingen erfarenhet är bestyrkt. Att bygga en Stats-reglering på en sådan löslig grund, som en dylik möjlighet, synes mig ej välbetänkt. Skulle äfven förändringarna kunna införas, så följer deraf ännu ingalunda att de nödvändigt skulle leda till besparing. Vid Julii-revolutionen i Frankrike yrkades också mycket på en *Styrelse för godt köp;* men den som med någon uppmärksamhet följt Budgetterna i denna Monarki med republikanska institutioner, vet väl att utgifterna derstädes årligen icke fallit, utan stigit. Något sådant skulle äfven kunna inträffa i det fattiga Sverige, äfven om de väntade reformerna pröfvades antagliga. I allt fall måste väl för dessa nya organisationer någon tid erfordras. Det är åtminstone troligt att de ej kunna vara fullfärdiga förr än om 5 år, eller till nästa Riksdag. Häraf uppkommer ett interims-tillstånd, hvarunder Statsmachinen ej borde äfventyra att afstanna och Staten lemnas alldeles redlös. Ett motsatt förhållande förefaller mig som om en Trädgårdsmästare under stark torka vägrade att vattna sina plantor derföre att i framtiden regn torde komma. Plantorna kunde dö ut under en sådan väntan. Många spå också att torkan ännu länge kan fortfara. Men låt nu

också regnet komma med det nya Stats-Rådet. Jag har allt möjligt förtroende för deras organisationsgåfvor; men det skulle ju kunna hända, att de på detta sätt förefunne en sådan mängd af oafgjorda och balancerade mål, att ingen slags reorganisation kunde uppgöra dem, och de förväntade underverken således bli onyttiga. Jag tror icke det är välbetänkt, att under en sådan förväntan äfventyra Embetsverkens och Statens upplösning.

På dessa grunder bestrider jag principen, och förenar mig med hvad Reservanterne Biskop Hedrén, Prosten Stenhammar och Doctor Björkman i denna sak både bättre och fullständigare anfört, med anhållan att vid återremissen den gjorda anmärkningen måtte bifogas.

ANGÅENDE REGLERINGEN AF UTGIFTERNA UNDER RIKS-STATENS TREDJE HUFVUDTITEL.

Yttrande till Preståndets protokoll den 7 Maj 1840.

I fall den tanka är riktig, som nu vill göra sig gällande, att Civilt och Ecclesiastikt Embete är detsamma, så befunno vi oss, under diskussionerna öfver Andra Hufvudtiteln, på vår egen grund, der vi borde anse oss hemmastadde. Vi borde således kunna diskutera ämnen hörande till Andra Hufvudtiteln, som ett kapitel i Kyrkolagen eller en sektion af Skolordningen. Nu deremot inträda vi på ett alldeles främmande område. Visserligen skulle man kunna påstå att Militär-Embeten äfven vore detsamma som Ecclesiastika, utan att härigenom synnerligt mer stöta det antagna språkbruket än då man yrkar sådant om

de Civila. Man skulle härvid kunna ur något Theologiskt Compendium åberopa, hvad som plär sägas om en »Ecclesia militans», eller också utgå från Regements-Pastorerna och derifrån leta sig fram till någon för dagen önskad förvexling af begrepp, som annars tyckas vara temligen åtskilda. Detta är likväl en förvridning, som vi ännu ej hört omtalas, men torde få afbida af framtiden. Det torde sålunda få antagas, att vi på Tredje och Fjerde Hufvudtitlarne befinna oss på ett alldeles främmande fält. I anledning häraf hemställer jag, om vi ej skulle kunna behandla dessa Hufvudtitlar summario processu, och återremittera dem i massa. Skälen härtill kunde vara flera. Först och främst synes mig Utskottet något för djupt ha gripit in i Indelningsverket, hvilket ej rätt väl står tillsammans med Regerings-Formens 80 §. I 4:de Hufvudtiteln har Utskottet kastat sig in i den gamla tvisten om hvad som är mest ändamålsenligt för Sveriges sjöförsvar, den stora eller lilla flottan, och icke nöjdt härmed, äfven uppgjort grunddragen till en organisation af sjöförsvaret, bestämt hvad fartyg Konungen dertill bör använda, reglementerat fördelningen af anslagen till de begge vapnen o. s. v., hvilket allt väl egenteligen tillkommer Konungen ensam, så länge han efter Grundlagen, ännu är högste Befälhafvaren öfver krigsmakten till lands och vatten. Det är, i min tanka, ett ganska eftertänkligt fenomen, att Utskotten eller Ständerna vilja försöka att organisera. Derifrån är icke långt till anspråket, att äfven få administrera, hvilket ej kan förenas med styrelsegrunderna i en monarkisk Stat som Sverige är. Härtill kommer slutligen äfven att det Högv. Ståndet, äfvenså litet som Stats-Utskottet sjelf, i allmänhet torde vara i stånd att uppgöra en sådan organisationsplan, emedan vi dertill sakna nödvändig detaljkännedom. Sjelfva organisations-planen både i 3:dje och 4:de Hufvudtitlarne

anse alla män af yrket, dem jag haft tillfälle att rådfråga, för misslyckad. Jag önskade att Preste-Ståndet, som icke med tillbörlig sakkännedom kan dömma deröfver, afhölle sig från all onyttig discussion i detta ämne.

OM CAROLINSKA MEDICO-CHIRURGISKA INSTITUTET.

Yttrande till Presteståndets protokoll den 7 Maj 1840.

Då den punkt, som nu är under öfverläggning, afgjordes inom Stats-Utskottet, måste, jag är derom öfvertygad, Utskottet hafva varit vid ett särdeles godt lynne, ty ej nog dermed att Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, i hvad den rörde anslaget till Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet, tillstyrktes, utan Utskottet tillstyrker derutöfver att anslå 2,400 R:dr till löneförhöjning åt Professorerna. Jag är långt ifrån, att, i anledning häraf, yrka någon återremiss, fastmer får jag för Utskottet förklara min tacksamhet för dess visade liberalitet mot en literär institution. Men deremot kan jag ej annat än högeligen protestera mot det vid anslaget fästade vilkor att förklara Institutet för ett Universitet, som ägde utdela Doctors-graden. Deraf skulle inträffa, att den Medicinska undervisningen komme att helt och hållet dragas från Universiteten till Stockholm. Sådant skulle dock icke blott falla sig svårt, och blifva med ökad kostnad förenadt för de ynglingar, som tillhörde Rikets södra Provincer, utan motsade äfven en af hufvudidéerna för inrättandet af Lunds Universitet, att nemligen underlätta inhemtandet af en högre bildning för dem, som

sökte en sådan och voro bosatte i de södra trakterna af Riket. För öfrigt har här med skäl blifvit anmärkt, att ett sådant förfarande icke stode rätt tillsamman med Grundlagen, ty jag inser icke huruledes Stats-Utskottet kan vara behörigt att under öfverläggning taga en sådan fråga, nnan hon af behörigt Utskott, d. v. s. af Allmänna Besvärsich Ekonomi-Utskottet, vore beredd. Jag yrkar alltså ott punkten, så vidt den rörer vilkoret, måtte återremitaeras, men hvad anslaget angår, bifallas.

OM LINKÖPINGS STIFTS- OCH GYMNASII-BIBLIOTHEK.

Yttrande till Preteståndets protokoll den 16 Maj 1840.

Långt ifrån att missunna den välvilja, som Utskottet bevisat Linköpings Gymnasii-Bibliothek, fägnar det mig fastmera att förnimma denna opåräknade frikostighet, som dock kunnat sträcka sig något närmare till hvad af Ephorus blifvit föreslaget. Hvad nu Wexiö Bibliothek angår, medger jag gerna att det icke kan jemföras med Linköpings. Det leder ock icke sin upprinnelse från längre tid tillbaka, än från Biskop Wallqvists, och har nu på sednare åren erhållit den tillökning genom framl. Kanzli-Rådet Liljegrens donation af 2,000 band och föreningen af Bibliotheket på Wisingsö, med 1,000 band, att det för närvarande uppgår till omkring 12,000 band. Utskottets afslag å det af min Embetsbroder, Doctor Elmgren framställda behofvet af understöd för Wexiö Bibliothek, deri jag instämt hade jag varit tillstädes då frågan väcktes,

och hvilket behof jag i allo vitsordar, grundar sig på de 2:ne omständigheterna, dels att den löneförhöjning, som blifvit Gymnasii-Adjunkterna beviljad, afsåge deras besvär såsom tillika varande Bibliothekarier, dels ock att dessa Bibliothek, så vidt desamma äro för Gymnasiernas egna behof afsedda, böra kunna af de der anställde Lärare vårdas, utan något Statsanslag. Hvad nu det förra skälet angår, är redan upplyst, att nu varande Gymnasii-Adjunkten i Wexiö tjenar endast för half lön, uppgående till 25 T:r, och att, då äfven löneförhöjningen, 10 T:r, härtill kommer, detta utgör ett belopp, med hvilket icke för stora anspråk kunna vara förenade, helst då Donationerna ännu hvarken äro ordnade, eller Kataloger öfver dem upprättade, och således ej heller till begagnande upplåtna. Vidkommande det andra, af Utskottet andragna skälet, lemnar jag detsamma derhän, men anser mig emedlertid böra upplysa, att ett sådant åliggande ej tillhör Lectorerna enligt lag, och torde svårligen kunna åläggas dem, såsom till större delen upptagne af undervisningen samt öfriga embetsgöromål, och derjemte knappt lönte. På sådana grunder är det ock jag anhåller, att förevarande punkt måtte återremitteras.

ANGÅENDE EMERITI-LÖNER FÖR ELEMENTAR-LÄROVERKEN.

Yttrande till Presteståndets protokoll den 16 Maj 1840.

Jag måtte ej varit närvarande, när denna motion väcktes; ty annars skulle ej mitt namn saknats bland dem, som understödt densamma. Jag fäster mig derföre nu vid dess

innehåll. Man talar i våra tider mycket om Skolans emancipation från Kyrkan. Det kommer an på hvad man menar dermed; det är ett mångtydigt uttryck. Menar man dermed, att Skolan skulle undandraga sig all uppsigt af Kyrkan, så är jag ej för en sådan emancipation. Menar man åter dermed, att sätta Lärare, som Skolan utslitit, uti oberoende af befordran inom Kyrkan, så erkänner jag, att jag sådant önskar, och är i det hänseendet ingalunda emot en sådan emancipation. Men skall detta rimligtvis kunna ske, så måste de Lägre såsom de Högre Läroverken ha Emeriti-löner, på det att en Skol-lärare skall kunna tillbringa en sorgfri ålderdom, och ej nödgas stanna qvar endast för bergning, då han blir gagnlös. Utskottet har motiverat sitt afslag »på den Skol-lärare förbehållne befordringsrätt till Kyrkans Embeten». Men härvid torde man kunna anmärka, — att deraf följer ej ännu befordran. Jag vill anföra som exempel härpå, att i Wexiö finnes en Rector omkring 70 år, och som tjent vid Skolan 40 år. Han kan ej taga afsked med uppoffring av $^1/_4$ af lönen. På samma sätt förhåller det sig med en annan förtjent man, Lector Wickelgren, 66 år gammal. Han kan ej heller taga afsked, med afstående likaledes af en fjerdedel af lönen, som i alla fall är knapp, och dessutom har han många barn. Begge hafva sökt flere gånger Pastorat, men Kongl. Maj:t har ej funnit för godt att i Nåder befordra dem dertill. Således för Wexiö — (och förmodar jag förhållandet vara lika på flera ställen) — äro minst 2:ne Emeriti-löner af behofvet påkallade. Man talar vidare om att Emeriti-Kassor finnas. Men dessa Kassor saknas i flere Stift alldeles, i de fleste andra äro de obetydliga. Sådant är åtminstone förhållandet i Wexiö Stift. Jag tillstyrker således bifall till motionen, och yrkar återremiss af Betänkandet.

OM ANSLAG TILL PENSION FÖR FRIHERRE BERZELIUS.

Yttrande till Presteståndets protokoll den 16 Maj 1840.

Det är möjligtvis vådligt att återremittera, då vi alla godkänna Utlåtandets syftning; ty vi skola måhända derigenom äfventyra afslag, eller ock anslagets nedsättande. — Professor Berzelius är den, som mest upprätthåller Svenskarnes namn såsom eröfrande Nation, som svårligen nu mera kan hoppas andra eröfringar, än vetenskapliga. Han har genom sin vetenskap fört Svenska namnet längre än Carl XII och Gustaf Adolf sjelf med alla sina hjeltar. Jag anser mig böra i Nationens namn tacka Stats-Utskottet.

ANGÅENDE OMSKRIFNING EFTER URSPRUNGLIGA MYNTVÄRDET AF LÅNEBANKOKAPITAL, AFSEDDA FÖR FROMMA STIFTELSER.

1.

RESERVATION I BANKOUTSKOTTET DEN 19 MAJ 1840.

Ehuru det icke kan nekas, att Utskottet afslagit de frågavarande motionerna, i full öfverensstämmelse med myntbestämningslagen, måste jag likväl reservera mig mot detta afslag. Det är här icke fråga om rättsgrunder, hvilka ej heller blifvit af motionärerne åberopade, utan just om

ett billigt undantag derifrån, till fördel för fromma stiftelser och bland dessa endast sådane, som haft sina capital insatta i Banken, under det uttryckliga villkor, att aldrig få uppsägas. Härigenom har det blifvit omöjligt för dessa stiftelsers föreståndare att sätta sig i säkerhet mot myntförsämringen. De dödas, testatorernes, rätt plär man dock anse för helig och ej onödigtvis gäcka deras förtroende. Att billighet och enskild mans rätt måste vika för det allmänna bästa, erkännes gerna, och vi böra ej derföre klandra det hårda i 1830 års Myntbestämningslag. Realisationen hvilar ytterst på en Concurs, der Ständerna voro på en gång parter och domare, men i enskildas Concurser erkänner likväl Concurslagen vissa fordringsegare, t. ex. Kronan och tjenstefolk, i afseende på deras löner, såsom prioriterade. En sådan prioritet tyckes väl också billigheten fordra för de fattige. Att den ej kunde erkännas vid realisationen, må ha sin förklaringsgrund i nödvändigheten. Men sedan realisationen är stadgad och tyckes hvila på tillförlitliga grunder, tyckes ett undantag för ett sådant ändamål och hvarigenom Bankens säkerhet ingalunda äfventyrades, kunnat ega rum. Det är upplyst, att Banken, just i dessa dagar, på inlösen af de gamla koppardalerssedlarne vunnit omkring 70,000 R:dr Banco. Detta var en vid realisationen alldeles opåräknad vinst, och med ungefär hälften deraf hade de fromma stiftelsernas billiga anspråk kunnat tillfredsställas. Det är upprörande att se ett Verk, som på sin rörelse, hvartill fattigfonderna äfven i sin mon bidragit, årligen vinner flere hundra tusen R:dr, åt de fattige vägra en ersättning, som under nuvarande förhållanden ingalunda vore känbar. Jag är så fördomsfull att jag fruktar det ingen rätt välsignelse kan vara med en sådan vinst. Det gifves icke blott juridiska pligter, utan äfven ethiska och christliga, och en smula samvete kunde ej skada, till

och med i ett penningverk. Den farhåga, som blifvit uttalad inom Utskottet, att, i fall detta beviljades, flere dylika anspråk kunde väckas hos enskilde personer, som äfven förlorat på realisationen och sålunda Bankens bestånd äfventyras, kan jag icke dela. Förhållandet vore der helt annorlunda. De fattige göra i allmänhet inga anspråk, de bedja endast hos den rika Banken. Med dem bedja äfven de döda, och vredgas kanhända i sin graf öfver ett sniket slägtes hårdhjertade obillighet. Frågan är mindre om en skuld, som skulle gäldas, än om ett barmhertigshetsverk, som skulle utöfvas.

2.

YTTRANDE TILL PRESTESTÅNDETS PROTOKOLL DEN 13 JUNI 1840.

Jag har reserverat mig mot Utskottets afstyrkande i anledning af de motioner, som Herrar Rosenblad och Geijer väckt, att de fromma Stiftelser, hvilka innehafva Låne-Banko-Kapital, insatta eller donerade under uttryckligt förbehåll å gifvarnes sida, att de aldrig finge ur Banken uttagas, måtte erhålla deras obligationer omskrifna till deras ursprungliga värde i nuvarande Bankomynt. Då man tar i betraktande att dessa kapital voro ouppsägbara, och således icke kunde undgå att dela lika öde med Banken, synes väl, vid förbättrade omständigheter, högsta billighet fordra, att ett undantag eger rum för dessa, *ad pios usus* anslagna medel, och att nu gällande lag icke i all sin stränghet på dem tillämpas. Enligt hvad jag har mig bekant uppgår hela beloppet af så beskaffade obligationer, tillhörande Barnhus- och mest Stipendii-fonder, ej till mera än 30 à

40,000 R:dr. Nästan alla Ledamöterna inom Utskottet, som tillhöra detta Stånd, delade ock min åsigt, ehuru deras namn först blifvit meddelade genom ett serskilt supplementblad, innehållande rättelser till förevarande Betänkande. Jag hoppas ock få påräkna samma deltagande inom Ståndet, hvilket denna angelägenhet närmast rörer. Jag medger visserligen, att 1:a §. af Lagen för Myntbestämningen af den 1 Mars 1830 lägger hinder i vägen för den gjorda begäran, äfvensom att ett sådant stadgande, som deri innefattas, var för verkställigheten af Realisationen både nyttigt och nödigt; men jag finner icke, sedan den nu ej blott är verkställd, utan äfven, som man hoppas, hvilande på en god grund, hvarföre ett undantag härifrån, till de fattiges förmån, kunde vara af någon våda. Jag tror mig äfven till en sådan begäran hafva fått ökad anledning af den oförmodade vinst, af omkring 70,000 R:dr, som Banken erhållit på inlösen af de gamla Koppardalerssedlarne. På grund af det anförda, yrkar jag således att Betänkandet måtte återremitteras.

ANGÅENDE FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRADT MYNTSYSTEM.

Yttranden till Presteståndets protokoll den 29 Maj 1840.

1.

Till en början anser jag mig böra tillkännagifva, att då discussionen öfver ämnet förevar, jag med permission var frånvarande. Här har hvarjehanda blifvit ordadt om det både otillräckliga och olämpliga i förslaget, som Ut-

skottet afgifvit. Man har äfven sagt att frukten häraf icke vore någon annan än den, att vi erhöllo 3:ne slags mynt i stället för 2:ne. Men man får icke förbise att den föreslagna benämningen R:dr Kurant är liktydig med R:dr Riksgäldsmynt, ehuru jag medger att den förra ej är fullt lämplig, utan kunde, som Professor Thomander anmärkt, hellre betecknas med Riksmynt, då benämningen Riksgäld, troligen för det minne dervid är fästadt, icke synes angenäm. Öfver frågan angående decimal-systemets företräde, framför det nuvarande i myntväsendet, vill jag icke yttra mig, men kan dock icke neka, att jag anser de svårigheter, som med decimal-systemet äro förenade, vara flera och tänkvärda, synnerligast som 3-delningen dervid icke är möjlig. I min reservation har jag yrkat att $^1/_3$ R:dr kurant, eller plåten, måtte fastställas till beqvämlighet och lättnad i den mindre rörelsen, och ehuru Utskottet visserligen icke underkänt detta skäl, har det dock icke ansett sig kunna biträda förslaget, emedan införandet af decimal-systemet derigenom skulle försvåras. Misstar jag mig icke för mycket, saknas all sannolikhet att Rikets Ständer skulle i myntväsendet införa decimal-räkningen vid innevarande Riksdag, då detta system, som för 12 år sedan antogs af Ständerna, i afseende på mått, mål och vigt, ännu icke kunnat sättas i verket. Förhållandet är på de flesta ställen att Allmogen dels icke känner, dels icke skulle finna sig belåten med decimalräkningen, genom hvilken tredelningen, hvarvid Allmogen vant sig, gjordes omöjlig, ty dalern utgör räkne-enheten, och den så kallade plåten = 2 daler. Då en underafdelning i myntet af sistnämnde valör är både för nyttan och beqvämligheten af behofvet påkallad, måste jag yrka, för vinnandet häraf, att Betänkandet återremitteras.

2.

Här har blifvit anmärkt att decimal-systemet skulle vara det herrskande i andra civiliserade Länder, och borde således äfven vara det hos oss. Jag kan icke fatta detta påstående, helst som jag icke känner att det finnes antaget någorstädes mera än i Frankrike, der det infördes under revolutionen, och i Ryssland. I England, Tyskland och hela södra Europa, hvilka nogsamt göra anspråk på att benämnas »civiliserade Länder», finnes decimal-systemet icke infört såsom räknegrund. I Sverige är dussin-systemet bestämdt såsom denna grund, och der vi således hafva 1 R:dr = 48 sk., 1 sk. = 12 rst. I händelse Betänkandet återremitteras, tror jag icke följden deraf blefve ett tillstyrkande af decimal-systemets införande, utan en förnyad bekräftelse af det nu gällande dussin-talet.

ANGÅENDE SKJUTSNINGS-ANSTALTERNA I RIKET.

Yttranden till Presteståndets protokoll den 13 Juni 1840.

1.

Till en del är jag förekommen af Prosten Öhrnberg, och vill derföre endast nu tillägga några ord öfver det hela af förslaget. Utom Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i ämnet synes Utskottet vid regleringen af skjutsnings-anstalterna hafva afsett 2:ne omständigheter, neml. omtankan på Nationens moralitet och lättnaden för jordbruket. Hvad den förra angår har den siste värde Talaren

ganska riktigt anmärkt att sedlighet och nykterhet icke bättre kunna genom entrepreneuren befordras, och att det kan vara likgiltigt om öfverlastandet af starka drycker sker i hans hus, eller på Gästgifvaregården, ehuru detta lättare kunde derstädes förekommas, hvarest Krono-betjeningen åligger att hafva uppsigt öfver ordningen. Beträffande den sednare omständigheten, eller lättnaden för jordbruket, vet jag nogsamt, att talet derom hörer till ordningen för dagen, men är ock öfvertygad, att om man antager åtskilliga förslag, som blifvit väckta till beredandet af förmåner för detsamma, jordbruket ingalunda kommer att befinnas såsom den hårdast tryckta näringen. Nu är likväl hufvudfrågan, huruvida skjutsningsskyldigheten är ett så hårdt onus, som den anses? Så vidt frågan angår hållskjutsen kan icke nekas att den finnes tryckande, men den är icke heller i alla Län införd. Deremot befinnes reservskjutsen icke så tryckande, som man vanligen föregifver, och jag tror, i likhet med Prosten Öhrnberg, åtminstone hvad Småland angår, att, om dervarande 3:ne Läns skjutsskyldige blefve i detta hänseende å sockenstämmor hörde, ganska få skulle vilja afstå från denna skyldighet. Man undre icke heller derpå, då man besinnar, att landet är penningefattigt och saknar biförtjenster, samt att på de tider, då hästen icke behöfs hemma, han ej kan bättre användas än till skjutsning, hvarigenom en kontant inkomst beredes. Men man må icke heller förbise, att den lindring, som för allmogen med förslaget åsyftas, kunde ofördelaktigt återfalla på densamma, ty i den mån som frakterna höjas, fördyras ock de varor af hvilka äfven allmogen har behof; omkostnaderna för anlitandet af Kronobetjeningen vid syneförrättningar ökas ock genom den ökade skjutslegan, äfvensom utgifterna för de många af allmogens söner, hvilka egna sig åt studier och behöfva skjuts till och från Läro-

verken. Slutligen torde ock i betraktande tagas, att, om förhöjd skjutslega beviljas, ökade löneförmåner eller ersättningar måste beredas och anvisas flera svagt lönade civile och militäre Tjenstemän, hvilka, i sådan egenskap, måste företaga både många och på sina ställen äfven långa resor.

Mot förslaget anser jag mig ock kunna anmärka, att Utskottet dervid fästat för litet afseende på skjutsens förening med allmänna Posten, hvarigenom en likstämmighet uppkomme med förhållandet i detta hänseende nästan öfverallt i det öfriga Europa, och hvarom äfven fråga förekom vid sistlidne Riksdag.

På grund av hvad nu blifvit anfördt tillstyrker jag, att hållskjutsen helst måtte afskaffas eller ock på entreprenad upplåtas, mot 24 sk. B:ko lega för milen; men att deremot reservskjutsen må bibehållas hädanefter på samma sätt och till lika pris, 16 sk., som hittills.

2.

Uti denna punkt föreslås, att skjutslegan vid de gästgifvaregårdar, hvarest skjutsen blifver ställd på entreprenad, skall förhöjas, å landet till 24 sk. milen och i stad till 28 sk. Då, vid bestämmande af skjutslegan, man lärer böra fästa afseende, icke endast å fördelen för de skjutsande, utan jemväl å deras nytta, hvilka behöfva begagna skjuts, torde det finnas billigt att bestämma legan till ett belopp, som motsvarar det lemnade biträdets värde. Jag vet väl, att hvad jag nu ämnar anföra strider emot opinionen för dagen men detta, i stället att afskräcka mig från att öppet utsäga min tanke, uppmuntrar mig snarare dertill; ty jag är som laxen: jag simmar helst emot strömmen. Rätta värdet å

skjutsning kan icke egentligen uppskattas till något bestämdt, stadigvarande belopp i penningar eller silfver, utan måste bero af och mätas efter priset å natura-præstationerna, spannemål och hö. Skjutslegan har i sednare tider blifvit mycket förökad. Flere minnas ännu den tid, när legan icke var större än 4 sk. milen. Sedermera har den successivt förhöjts till 8, 12 och omsider till 16 sk. Denna sistnämnda förhöjning medgafs under ett svårt foder-år och endast på försök, men, ehuru anledningen till dess införande längesedan försvunnit, har den dock genom häfd blifvit bibehållen. — Ser man åter efter hvad prisen å spannemål och hö voro, då denna förhöjning i legan stadgades, och jemför dessa priser med de närvarande, så finner man att rågen vid den förra tiden i medelpris kostade 7 à 8 R:dr tunnan samt höet 16 sk. lispundet: nu åter säljes rågen till ungefärligen samma pris, men höet har deremot fallit i värde, och på min hemort åtminstone gäller det icke mer än 6 à 8 sk. lispundet. Då således prisen å omförmälda natura-præstationer äro i det närmaste oförändrade och ingalunda stigit, så kan jag icke finna någon billighet i att ytterligare med 50 procent förhöja skjutslegan. Af detta skäl protesterar jag emot hvad Utskottet i denna punkt tillstyrkt. Väl har jag hört såsom en anledning att bifalla förslaget uppgifvas, att det instämmer med Hederv. Bonde-Ståndets önskan; men detta skäl kan icke ensamt inverka på mig.

3.

Här är föreslaget, att gesäller skola få rättighet att begagna skjuts, och har sådant hittills varit brukligt, så har jag icke något emot förslaget att anföra. Men förhåller det sig icke så, kan jag ej undgå finna stadgandet betänk-

ligt. Äfven tror jag detsamma vara ett ingrepp i deras borgerliga rättigheter; ty om desse, som till stor del föra ett ambulatoriskt lif, skulle åka, så kunde de svårligen, så mycket som nu, genera landets innevånare.

OM RIKSDAGAR HVART TREDJE ÅR.

Yttrande till Preseståndets protokoll den 17 Juni 1840.

De skäl Constitutions-Utskottet för sitt förslag anfört, äro: 1:o att de långa mellantiderna mellan Riksdagarna bringa handlingar och meningar från den ena Riksdagen till den andra i glömska, hvarigenom man befarar att tappa tråden. Hvad detta skäl beträffar, tror jag, att många sådana Riksdagar finnas, som man gerna ville glömma, ja utplåna ur häfderna. *Exempla sunt odiosa.* 2:o har Utskottet anfört, att genom de långa mellantiderna ett större ombyte af personer uppkommer, samt olikhet och vacklande i grundsatser förorsakas. Men äro Riksdagarne så nyttiga i afseende på den bildning der erhålles, skulle jag önska, att välsignelsen tillfölle så många som möjligt, och för detta ändamål vore bäst, om hvarje medborgare kunde blifva Riksdagsman. Skulle deremot den olyckan inträffa, att vi finge en helt och hållet ny Representant-personal, så kunde omständigheter inträda, som gjorde, att Sverige borde med Christligt tålamod fördraga en sådan olycka. Dessa äro Utskottets enda skäl, som blifvit anförda. Men egentliga skälet ligger på botten och består deri, att Nationen är utledsen vid de långa Riksdagarna. Föga eller litet är i detta afseende hjelpt dermed, att Riksdagarna återkomma

hvart 3:e år, då de i alla fall troligtvis kommo att draga ut hela året i längd och deröfver.

För öfrigt synes mig att saken blifvit af Utskottet cavalierement behandlad. Ty om 49 §. Regerings-Formen skall förändras, så bör en sådan förändring, efter min tanke, sättas i sammanhang med de i Grundlagen förekommande stadganden om motionstiden. Och dessutom har frågan så nära samband med det nya Representationsförslaget, som jag hört omtalas, att jag ej ser, huru hon kunnat derifrån lösryckas. Jag kan således icke annat än afstyrka bifall till Utlåtandet.

OM STATSRÅDETS ANSVARIGHET.

Yttrande till Presteståndets protokoll den 20 Juni 1840.

Det lär knappast gifvas något constitutionelt land i Europa, utom Norge, som i afseende på Ministrarnas ansvarighet har något motsvarande 106 §. i vår Regeringsform. En sådan opinions-domstol åter som den i 103 och 107 §§. stiftade, och som i det närmaste motsvarar Ostracismen i forntidens Republiker, finnes, mig veterligen, för närvarande ingenstädes. Det är väl sant att äfven i andra constitutionella land Ministrarne ställas till ansvarighet, och aktioner stundom mot dem ega rum. Den vanliga utgången deraf är likväl frikännande eller åtminstone strafflöshet. Väl gillar jag för min del icke den missförstådda demokrati som synes mig ligga i dylika stadganden; men då de med skäl eller oskäl, hvarom nu icke är fråga, verkeligen finnas i Svenska statsförfattningen, är och blir det Representantens både rätt och skyldighet att vid Riks-

mötet använda och tillämpa dem. Opinionen och pressen, som föregifver sig vara dess ombud, äro i andra länder folkets 107 §. Hos oss åter skall opinionen i dylika frågor ha ett lefvande ombud i Constitutions-Utskottet, ämnadt att bevara Grundlagens helgd och landets sannskyldiga frihet. Detta har tydligen varit Lagstiftarens mening med hela denna inrättning. Han har förbisett möjligheten deraf att Utskottets Ledamöter, såsom söner af sin tid, tryckta på alla håll af dess tilläfventyrs förskämda luftmassa, äfven kunde hänföras af tiden, dela dess herrskande åsigter och uppträda snarare som partisinnets än som Grundlagens och sansningens ordförande. Skall likväl den domsrätt, som Constitutions-Utskottet eger, utöfvas i öfverensstämmelse med lagstiftarens syfte, så fordras af det, som af hvarje annan domhafvande, utom tillbörlig kunskap och öfversigt af Statens ändamål, oveld, aktning för billighet, ja till och med för partens bestridda rätt. I motsatt fall äfventyrar man att kasta skugga på en inrättning, väl af tvetydig ändamålsenlighet, men som kan adlas genom det sansade bruk man gör deraf, men som endast blir förkastlig och löjlig genom sitt missbruk.

Jag fruktar att det Betänkande, som nu ligger framför oss, icke rätt väl svarar mot dessa anspråk. Det synes mig affattadt i en bittrare ton än som höfves Domaren, i en klandersjukare och mera minutiös än den man bör vänta sig af Svensk medborgare mot sin Regering, eller af den som älskar att se saken i det hela och försmår att lefva och röra sig endast i enskiltheterna. Jag saknar med ett ord det billiga och oveldiga omdöme öfver det hela af Regerings-åtgärderna som jag der hade väntat mig. Till den fördragsamhet som jag fordrar på en sådan plats, till den välvilja äfven mot den anklagade, som förmenskligar och adlar också den skarpaste pröfning, har jag ej kunnat upp-

täcka något spår. Vid ett och annat tillfälle har det äfven förefallit *mig* som den klandrade Regerings-åtgärden kunnat och bordt vara annorlunda; men då har den för det mesta varit af så ringa betydenhet, så utan allt inflytande på landets bästa, att jag ej kunnat anse passande för någon vältänkande man att anmärka den till åtal, vare sig efter 106 eller 107 §. Opassande i synnerhet har den skadeglädje och bitterhet synts mig hvarmed det påstådda fyndet synbarligen blifvit framlagdt i dagen, och det tyckes mig vara en olycklig skarpsynthet som i hvarje sak icke upptäcker något annat än dess mörkaste sida.

Anmärkningarna träffa dock visserligen andra åtgärder än obetydliga, någon gång ganska viktiga, som med skäl kunnat göras till föremål för en pröfning efter 106 eller 107 §. Den förstnämnde af dessa §§. stadgar, »att under Riks-Rätt är den af Konungens Rådgifvare förfallen, som *uppenbarligen* handlat mot Regeringsformens *tydliga* föreskrift, eller tillstyrkt öfverträdelse deraf, eller underlåtit att göra föreställningar deremot, eller *uppsåtligen* fördöljt någon upplysning». I 107 §. deremot heter det »att den Rådgifvare, som icke iakttagit Rikets *sannskyldiga nytta*, eller den Föredragande, som icke med *oveld, nit, skicklighet och drift* sitt förtroende-embete utöfvat, en sådan skall hos Konungen anmälas att ur Stats-Rådet och från Embetet skiljas». Nu frågar jag det Högv. Ståndet, jag frågar en oveldig samtid der han finnes, jag frågar en ännu oveldigare efterverld, finnes bland dessa 103 anmärkningar många eller ens flertalet af den beskaffenhet, att någon förnuftig man derigenom kan anse Rikets sannskyldiga nytta äfventyrad, eller bristande oveld, nit, skicklighet och drift hos de Föredragande? Skulle sådan verkeligen förekomma (hvarom dock tankarna kunna vara mycket delade) så fordrade dock rättvisan — hvad äfven en af Reservanterna inom

Ståndet anmärkt — att icke ett och annat rådslag i mindre viktiga ärenden, utan det hela och mest maktpåliggande af Rådgifvare-åtgärderna tages i betraktande. Nu är, enligt uppgift i Forsells Statistik, Kungen nödsakad att underteckna sitt namn icke mindre än 12,000 gånger om året. Afräknas härifrån $^1/_3$ för Norrska Regerings-ärender, så återstå ändå för de Svenska omkring 8,000 beslut att fatta och utfärda på året. Detta utgör för de 6 år, som varit föremål för Constitutions-Utskottets granskning denna gång, 48,000 Regeringsmål. De gjorda anmärkningarna uppgå till omkring 100, utgöra alltså $^1/_{480}$ af målens summa, det vill säga, att ett mål på 480 blifvit ansedt förtjena anmärkning. Besinnar man nu att åtminstone $^7/_8$ af anmärkningarna kunnat och bordt rättvisligen vara borta, så inskränktes anmärkningarnas antal till 12 eller 14 och förhållandet blefve då ännu mera till fördel för Styrelsen. Jag tviflar att något constitutionelt land, med ansvarighetsgrunder som våra, skulle haft så litet att anmärka mot sin Regering.

Ehuru jag vid detta tillfälle icke vill ingå i de egentliga detaljerna, fordrar likväl billigheten att jag, i afseende på deras karakter, anför ett och annat för att rättfärdiga mitt omdöme öfver det hela. Flere af Utskottets egna Ledamöter, hörande till minoriteten, hafva redan i reservationsväg anmärkt mångahanda häraf. Sålunda har t. ex. på flera ställen ansvar blifvit yrkadt både efter 106 och 107 §§. i ett och samma mål. Detta vill säga, att, i fall den åtalade ej kunde fällas juridiskt efter 106 §., man borde försöka att göra det genom den Jury eller Opinions-domstol som uppställes i 107 §. Hvad som till försvar för detta förfarande blifvit anfördt, »att nemligen 106 §. åsåge juridisk oriktighet, den 107 åter administratif olämplighet», kan jag icke gilla. Det förefaller mig som om den, som blifvit lagligen tilltalad för en handling, derefter och ser-

skildt skulle tilltalas för det sätt hvarpå han utöfvat den, först för innehållet och sedan serskildt för formen. Mig vill synas som, när dom i en sak är fälld, saken dermed äfven är slutad. — Vidare hör hit att Konungens Rådgifvare i kommandomål blifvit ställd under 107 §., ehuru han icke i denna §., endast i 106, uppräknas bland de ansvarskyldige. — Vidare, att Hof-Kanzleren blifvit ansedd som Konungens Rådgifvare i tryckfrihetsmål, hvari han endast är Referent, och utgör en Stats-Rådet underordnad myndighet. — Vidare, att intet afseende blifvit fästadt derpå, att en betydlig del af de klandrade Rådgifvare-åtgärderna grundar sig på Regeringsbeslut, fattade i Stats-Rådet före den tid som nu fallit under Utskottets granskning. — Vidare, att Stats-Rådets Ledamöter klandras derför att de ej resignerat, om Konungen någon gång, likmätigt Sin i Grundlagen förvarade rätt, afvikit från deras tanka.

Dessa exempel skulle, äfven blott ur reservationerna, kunna betydligt ökas. Men det redan anförda torde vara tillräckligt för att karakterisera andan och syftningen af det hela. Hvad serskildt angår den sistnämnde anmärkningen om Stats-Rådets resignationsskyldighet, så är det bekant att, enligt Grundlagens tydliga ord, Konungen eger att *allena styra Riket:* ord som äro hemtade ur Svenska folkets hjertan och äfven från ålder varit nationens lösen och föreningsord. Huru vore det då möjligt att Svensk Konung, helst om Han derjemte är en snillrik, liflig, hänförande man som fyller verlden med sitt namn, icke äfven genom sin personlighet skulle öfva ett märkbart inflytande på Rådgifvare som närmast omgifva Honom? Och kan man fordra, nej, vore det ens rätt och fosterländskt att draga sig undan derför, att Han ser en eller annan sak annorlunda? Mig skulle detta snarare förefalla som småsinnad fåfänga, ovärdig en Svensk man. Visar då det hela af Hans

Regering, som snart omsluter en hel mansålder, att Hans Rådgifvare handlat mot Rikets sannskyldiga bästa derigenom, att de i allmänhet ställt sig under Hans inflytande och slutit sig till Hans åsigter? Har Han ingenting gjort för landets ära, sjelfständighet och förkofran? Jag tänker, Han och Hans Rådgifvare stå, i detta hänseende, under häfdernas dom, och icke ensamt under 107 §.

Rådgifvarekallet är i alla land, men i synnerhet i Sverige, ett obehagligt och ansvarsfullt. Det medför här ingen makt, endast i rikaste mått alla maktens olägenheter och ansvar. Yrkas detta ansvar på sätt och i den utsträckning, som här skett, så frågar jag hvarje tänkande och oveldig man: hvar skall Svea Konung taga sina Rådgifvare, hvar skall landet finna vårdare af sin frihet? Skola de sökas bland dem som förena sig med Konungen mot folket, eller med folket mot Kungen, eller bland de sämsta af alla, de färglösa, som vingla mellan beggedera? Rubbas icke nödvändigtvis på detta sätt Statens tyngdpunkt, så att den störtar tillsammans i idel oreda, om man äfven ville kalla denna oreda för folkfrihet? Väljas företrädesvis liberala i dagens mening, hvad skall det slutligen bli af ett land, med lycksökande kannstöpare till Stats-Råd, och med en namnstämpel till Konungamakt?

Det är med djup, med innerlig bedröfvelse, som jag genomgått den klandersjukans och småsinnets Riksakt, det splitets fröhus, som synes mig innefattas i detta Betänkande. Vi äro ett ringa folk, med stora minnen och små tillgångar, och omgifvet af mäktiga grannar. Skall räddning, det vill säga sjelfbestånd, vara möjlig, så måste den sökas i enighet och samdrägt. Men från denna olyckliga dag söndra sig de begge statsmakterna och uppträda fiendtligt mot hvarandra. Den gamla Svenska stridslusten lågar åter upp ur sin aska, och när vi ej längre kunna angripa

andra, rasa vi mot oss sjelfva. Krig måste vi hafva, äfven om det skulle vara ett inbördes, och i brist på andra fiender, ställa sig de som skulle vaka öfver Grundlagen emot dem som förvalta den. Vår politiska storhets ära är försvunnen. Det kunde återstå oss ännu en annan ära, förståndets, sansningens och samdrägtens ära. Men äfven den kasta vi ifrån oss, och löpa efter en fantom af folkfrihet, oförenlig med Statens bestånd och det oförvillade folklynnet. Jag fruktar att vi härigenom utsätta oss, icke blott för sansade landsmäns ogillande, utan äfven för hela det bildade Europas åtlöje. Jag fruktar att hvad som hittills ej lyckats våra fiender, nemligen att omintetgöra och upplösa det gamla sjelfständiga Svea välde, det torde slutligen lyckas oss sjelfve. Jag fruktar att vi med stora steg närma oss det försvunna Pohlens öde. Det är detta som i djupet af min själ bedröfvar mig. Ty det är dock hårdt, att ännu på gamla dagar nödgas befara det man komme att öfverlefva sitt sönderslitna och genom eget förvållande olyckliga Fädernesland.

PROSAISKA UPPSATSER

JUNI 1840—1844

Tal om fixa Ideer.

1842.

Jag har haft fixa ideer säger man. Det är också sant, nen tyvärr måste jag erkänna att jag ännu har allehanda ;ådana qvar. Fixa ideer äro af två slag. De ena afvika 'rån hvad man kallar allmänt menniskoförstånd, och ha, om vi se på Hospitalet, vanligtvis sin grund i obesvarad cärlek, i högmod, i öfverdrifven egenkärlek eller i utsväfiingar, vare sig erotiska eller bacchanaliska eller ännu ämre. En förnuftig läkare behandlar då sin patient efter iaturen af sin sjukdom efter hans Temperament, hans särkilta organisation, lefnadssätt och vanor. Det är min ›fvertygelse att man skall vara född till Läkare liksom till ›oet, om man skall hinna någon virtuositet i en praktisk :onst. Man skall ha den slags skarpsinnighet som vid första ›licken genomskådar menniskans organism. Man skall ge ig tid att undersöka sjukdomens natur och bilda diagnosen om är caput medicinæ (M. hufvudsak). En sådan pröfning r något annat än att räkna pulsslagen i minuten, se på ungan och tanklöst föreskrifva Mixtura salina eller degiller. Att öfverlemna saken åt vis medicatrix naturæ, som ckså är en god Läkare ehuru opromoverad, är säkrast, men an gå långsamt, då man annars lätteligen kunde vara återtäld vid obetydliga tillfällen. Jag begagnar vid dylika tillällen vanligtvis de så kallade huskurerna, eller simplicia, em de fleste Nord-Tyska Läkare förakta såsom ovettenkapliga. Mycken uppmärksamhet på min organisation

och samtal med tänkande Läkare, temligen vidsträckta medic. och anatomiska studier ha äfven bragt mig till den öfvertygelse att nästan hvarje patient behöfver sin Läkare helst för själssjukdomar. NordTyskarne deremot handla äfven här efter allmänna grundsatser, studera sina medicinska Barnböcker, konstruera menniskan och sjukdomen dels efter telluriska, dels efter solariska principer, drifva konsten med ett slags nyktert svärmeri, en hårfin dialektik, vettets och erfarenhetens homöopathie. Den Medicinska Vettenskapen är väl theoretisk, men som konst tillika och väsendteligen utöfvande konst, som fordrar erfarenhet, medicinsk blick, skarpsinnighet, ett öga som ser tvers igenom menniskan. För mig oinvigde åtminstone har det velat synas som man måste vara född till Läkare, liksom man måste födas till allt hvari man vill uppnå förträfflighet. Jag värderar lärdomen men anser den ingalunda för det enda väsendtliga i denna sak.

Det gifves äfven en annan art af fixa Ideer, dem jag erkänner att jag har ännu. Det är de Ideerna som styrt och styra verlden från skapelsedagen tills nu, och de enda som lyfta mskoslägtet för ögonblicket från gruset. En sådan idé är allt det storas fader, det är han som försmår den vanliga Trivialiteten hvarmed ömkligheten så gerna gör sig bred. I Grekland fans en kung i Athen som het Codrus. Oraklet hade förkunnat att det folk skulle segra hvars konung omkom för fiendens hand. Den galningen hade den fixa idén att gå hän och låta hugga sig ned af fienden. Athenienserna ansågo honom icke för galen, utan vördade hans minne, vunno slaget och valde aldrig någon konung efter honom. Likaså hade Alexander Magnus den fixa idén att med en obetydlig armé af 30,000 Man angripa det stora Persiska väldet, eröfra Orienten och utbreda Grekiskt språk, bildning och ljus genom Orienten. På samma sätt [hade] Romerska

olket den galenskapen att eröfra verlden. En Delius Curtius
törtade sig i det öppnade jordgapet för att rädda sitt fäder-
esland, Cæsar eröfrade Rom och verlden för en fix idé,
Vinkelried störtade sig på spjut och banade sina sweitzare
äg till segren. Martyrerna blödde för Christendomen, den
le skattade högre än lifvet. Men den fixaste af alla Ideer
ar den som lifvade Jesus af Nazareth, Guds Son. Han
efde och lärde för mskns upplysning och han dog på korset
ill dess försoning. Betrakta vi saken närmare, så torde det
ifva sig att det egenteligen är dessa fixa Ideer som gå som
tt stjernskott genom Historien, egenteligen äro de enda
om ha en Verldshistoria. Ty pöbeln och trivialiteten ha
ngen historia.

Till dylika fixa ideer bekänner äfven jag mig, och har
ekänt mig dertill sedan min barndom. Det var en sådan
om lifvade mig i mina fendriksår (jag är nu i Generals-
ren och meriterar starkt till FältMarskalk) då jag för 20 år
edan diktade Frithiof och gjorde ett verkeligt poëm af den
å Isländska Sagan. Rå är hon, men full af poëtisk gull-
nalm, för den som förstår att bryta honom. Detta förundrar
nig så mycket mer som jag egenteligen är mera en poëtisk
Natur [med] stora talenter än en poët, i den högre bemär-
else som jag tar ordet. Homer och Sofokles, Anacreon,
riosto, Byron, Oehlenschläger och Schiller, Bellman,
ranzén, Fru Lenngren och Fredrika Bremer äro poeter.
ag indelar poeterna i 4 klasser. Hyperpegaser äro de nyss-
ämnde, och inga andra. Pegaser äro Profeterna, i synner-
et Esaias och Job, som böra läsas i grundspråket emedan
fven den bästa Tyska öfversättning ej ger något begrepp
erom, Pindarus, Tasso, Cervantes, Virgilius, Horatius,
vidius, Goethe (för det Lyriska), Kellgren till $^1/_9$ af hvad
an skrifvit, Leopold till $^1/_{10}$ o. s. v. Den andra klassen äro
Mulåsnorna och dit höra de fleste Greker och Romare i allt

som ligger utom deras sfer, som knappast utgör $^1/_4$ af Poesiens område. Sådana äro Euripides, Spanjorerna Vega och Calderon, Voltaire, Victor Hugo, Racine, La Fontaine, Wieland, Goethe, Leopold, Stagnelius, Atterbom, Beskow och jag sjelf. Dock kunna dessa mulåsnor i vissa stycken uppstiga till vingade Pegaser som t. ex. Virgilius i Georgikerna, Goethe i sina Lieder och det Lyriska, äfven i det Episka (se Herrman och Dorothea), men i det Dramatiska af honom är det Lyriska elementet det enda dugliga. En sådan Mulåsna som jag blef likväl Pegas i Frithiof, Fågelsången och några andra stycken som nu äro under trycket. Det öfriga är blott snillrikt, men prosaiskt såsom hos Dilettanter med talang. Tron icke att detta är tillgjord Modesti, utan det är yttrandet af en Man som i 40 år studerat Poësie. Bland det myckna jag föraktar är i synnerhet den falska modestien. Jag ger mig sådan som jag är, eller som Gud gjort mig. Det är ingen skam att vara en mulåsna, ty mulan har icke gjort sig sjelf. I kunnen derföre tro mig på mitt ärliga ord. Jag förstår saken i grund, är för stolt att ljuga, hvaremot Gud bevarat mig för fåfänga, och jag föraktar af mitt innersta hjerta alla lofprisningar t. ex. af Er och NordTyskarna.

Alltså, en poët är jag icke, men väl en homme d'esprit, full af qvickhet, som jag äfven i nödfall kan rimma. Man finner öfverallt hos mig disjecti membra poëtæ. Mitt lif är poëtiskt, mer än jag sjelf. Om mig gäller hvad Jean Paul säger om Herder. Han var icke en Poët, utan han var något bättre neml. ett poëm. Det gifves vissa sånger i Frithiof som I hafven icke blott lof, utan äfven skyldighet att beundra. T. ex. Frithiofs Lycka. Tron icke att det är en uppfinning. Det är blott en repetition af hvad jag sjelf i yngre år upplefvat. Något sådant inventeras icke, det endast målas ur minnet al fresco. Men tilläfventyrs finnes denna berömda afvikelse från så kalladt sundt och oförvilladt mennisko-

förnuft endast i Hymnen, Odet och den högre Lyriken. Jag har äfven fuskat litet såsom Dilettant i dessa som i nästan alla skaldearter, och vill derföre uppriktigt säga hvad jag funnit och min tanke derom, sine ira & studio, utan tvekan och parti.

— — — — — — — — — — — — — —

Morgonväkter.

NÅGRA ORD I ANLEDNING AF STRAUSS OCH EVANGELIERNA.

Trosbekännelse af Fredrika Bremer. Stockholm 1842.

Det är med glädje Recens. anmäler denna bok. Hon är skrifven, icke blott med den kännedom af frågan, utan äfven med den värme, med den hjertats skarpsinnighet som jag skulle önska hvarje Kristen, i synnerhet hvarje Kristen prest. När man tillika besinnar att förf. är ett fruntimmer, en vitterhetsidkare, känd och aktad som sådan, och med en Europeisk ryktbarhet, så förvånas man öfver sådana kunskaper, öfver det allvar hvarmed detta theologiska ämne här är besvaradt rent vettenskapligt. Detta vederlägger bäst den vanliga fördom att vitterhetsidkare ej duga till annat än — vitterhet, och äro långt ifrån allvarsammare kunskaper. Rec. tanka deremot är att det aldrig funnits en stor skald som icke tillika stått eller kunnat stå på höjden af sin tids bildning. Ty huru skulle dikten bestå utan sanning? Huru skulle poësi vara möjlig utan religion? I denna bok har R. funnit bekräftelse på denna sats. Man affekterar att tala med förakt om Mams. Bremers gudeliga lärdom, en Theolog i stubb. Men stubben är bättre än den sanskulottiska ytlighet och okunnighet som röjer sig i en viss recension öfver detta arbete.

Att i gamla Testamentet, så vidt det innefattar Judafolkets historia, förekommer mycket som är blodigt och okristeligt, kan ej nekas. Man kan åtskilja 3 hufvudmo-

menter i Uppenbarelsen. 1) Guds enhet 2) själens odödlighet 3) viljans frihet, hvarförutan ingen improbation vore möjlig.

Hvilken är den nation som ej i mer eller mindre tydliga bilder redan anat detta? Om vi endast hålla oss till Asaläran, som är en *naturlig* Religion (och hvarje naturlig religion är tillika en *uppenbarad*, ty förnuftet är också en uppenbarelse) så förekomma dessa hufvudämnen äfven der. Är icke Guds enhet tydligen uttryckt i läran om Allfader? Till och med treenigheten i Oden (Jafnhari) Thor, Frey omtalas. Själens odödlighet med straff och belöning inpreglas på det skarpaste i berättelsen om Einheriarne och Hel. Balder förebildar Christus. Det onda, dæmoniska, Satan, är Loke.

Samma ideer återfinnas öfverallt — hos Grekerna, Brahmanerna o. s. v.

— — — — — — — — — — — — — —

Vi tyckas stå på tröskeln af en stor naturrevolution. Det fordom omtalta Platonska året tyckes nalkas sitt slut. De stjärnkunnige säga oss att polen då får en helt annan lutning till ekliptikan. Nordens klimat förvandlas synbarligen, djur som hittills varit polens grannar tränga mot söder. Poeterna stiga ner och ta plats som sättare eller författare vid den fria pressen. Skall som fordom (ingen af oss får se det) en syndaflod komma och skölja bort ett förkastadt slägte? Skall sista akten af Historiens drama bli som den första, kommer domen och efter den Kristi tusenåriga rike, går verkeligen allt i fullbordan som är spått i skriften? Jag vet ej, jag frågar endast de skriftlärdare.

T—r.

Tal på Vexiö Gymnasium.

Juni 1842.

De utländska resor jag snart ämnar företaga hålla mig troligtvis flere år borta från mitt hem. Väl hoppas jag vanligtvis komma tillbaka med vår gamle skolkamrat vintern. Men äfven i detta fall är troligt att jag sällan kan dröja länge hos Er, utan af enskilta angelägenheter tvingas tillbringa min mesta tid annorstädes. Det är alltså troligtvis en lång skilsmessa som snart skiljer Eforus ifrån hans läroverk, och jag vill derföre säga Er min mening i ett och annat. Det beror på Er sjelfva att anse det, antingen som en expectoration, eller som råd och anvisningar.

Bland de unga som studera här äro blott få (neml. de klokaste) som ämna sig till näringarne. De ojemförligt fleste vilja bli Embetsmän i Stat eller Kyrka. I hafven i detta fall flere vägar att välja emellan. I kunnen gå Kyrkvägen, hvartill jag äfven räknar Skolvägen. Eller I kunnen försöka Er lycka som Civilister och Domare. Och slutligen vinkar väl också KrigsGuden, den gamle Generalen, om icke med sin ära, dock med sina galoner, epauletter och grannlåt på och i synnerhet utom slagfältet en och annan. I våra fredliga tider borde dessa vara få. Men intet yrke är så beqvämt som krigsyrket — i fredstider.

Till hvar och en af dessa klasser vill jag säga några ord, men börjar med en inledande anmärkning, som gäller Er

alla. Er mesta tid användes här på Latin och Grekiska, och det med rätta. Den formella bildning som dermed åsyftas, någon gång äfven vinnes, är grunden för all annan bildning och det enda som gör den möjlig. Grunden är väl nödvändig för huset, men icke är han derföre huset sjelf; och det är otvifvelaktigt ett fel hos våra lärda skolor, och i synnerhet Gymnasier, att de göra så litet afseende på de så kallade *realia*, de praktiska vettenskaperna. Ty af alla böcker är dock väl Naturens bok den lärorikaste.

I mågen icke invända att jag sjelf i flere år tycks varit af alldeles motsatt tanka och just från denna lärostol ifrat för den formella bildningen. Men i 10 år har den uteslutande praktiska riktningen och hatet mot det så kallade klassiska Elementet vid våra offentliga läroverk varit förordadt af ytlighetens och halfbildningens målsmän i vårt land, med hvilka det är skam att förena sig. Sådan är menniskan och ingenting är vanligare i verldshistorien och tänkesättet än att den ena ytterligheten springer öfver i den andra. Gud styrer verlden, men den lärda verlden har många styrande makter och bland dessa är *Reaktionen* en af de verksammaste. Tron I det var något annat än den som förmådde en snillrik man bland våra landsmän till sitt berömda så kallade affall? Den ringaste uppmärksamhet kunde lärt Er att hvarje sats som drifves ensidigt framkallar sin motsats. Filologerne ha sjelfve genom sin öfverdrift framkallat en omhvälfning i tänkesättet. Sjelfständiga Naturer i synnerhet äro utsatta för denna ensidighet, då de inse det myckna ofog som bedrifvits med den formella bildningen, som dock ej förde till annat än en nödtorftig ApothekareLatin. Det kommer ju icke an på om en åsigt är den rådande för dagen. Det är blott den fege, lycksökaren, publicisten, avisskrifvaren eller annat tidens afskum som böjer knä för Baal eller för den Babyloniska sköka som kallas och är — publik. Den sjelf-

ständige mannen bryter gerna sin egen väg, ehuru ofta händer att det blir en afväg. —

Ingen värderar Svea Rikes Häfdatecknare uppriktigare än jag, hans snille, hans verkligen Svenska tänkesätt, hans mod, hans raska ärlighet, utan all menniskofruktan. Vår bekantskap är omkring 40 år gammal. Om jag nu i detta afseende tänker lika med honom, så gör jag det icke *derför*, utan *ehuru* han gör det. Jag är icke hans *medtäflare*. Ty det långa lifvet har lärt mig att någorlunda känna mig sjelf. Vi äro begge medarbetare i den stora Svenska Trivialskola, som kallas ett menniskolif, och ha just derigenom, icke förenings- men kollisionspunkter. Våra banor sammanfalla icke, utan skära hvarandra. Täfla vill jag med honom i intet, utom redlig och fast vilja, i kärlek till sanning och dikt. Ännu mindre är jag hans *öfversättning*. Jag tviflar på att det är möjligt att tänka sig två naturer mera divergerande än våra. Allraminst vill jag täfla med honom i Tysk speculation, puffande vädermakarekonster, såsom tobaksrökning och metafysik eller annat dylikt väder. Jag skulle anse för en ära om jag framdeles kunde tänka lika med honom i andra ämnen. Men det är föga troligt. Ty hans idéer äro alltid kontemplatifva, mina konkreta och praktiska, och jag är i allt fallen för att ta steget ut.

Tiden räcker ej till, säger man, både för det formella och reella. En af dem måste försummas. Men hvarföre räcker ej tiden till? Jo derföre att man tar honom för knapphändigt, utmäter honom för trångt. Man använder deraf på sin höjd 10 år och begynner alltid för sent. Jag älskar ej Infant schools. Hvad man vid de åren kan lära, läres bäst af modren. Saknas hon eller vågar man ej anförtro henne uppsigten öfver barnen, så är detta en olycka som kan förmildras, men ej ersättas. Dylika skolor kunna vara af moraliskt värde. I pedagogiskt hänseende äro de en galen-

skap. De visa dock huru långt ner i barndomen skolan kan gripa. Hela idén är mig dock alltför barnslig.

Men vid sex år, då barnet bör kunna läsa och skrifva sitt modersmål, bör det också kunna gå i folkskolan, eller lärd skola, efter olika bestämmelser och naturanlag. Der läres då först och ensamt språk, nemligen i folkskolan.

A. 1. Svenska med Grammatik, syntax, metrik. 2. Isländska, som är grunden både till Tyska och Danska. 3. Tyska.

B. Realia. 1) Arithmetik 2) Geografi 3) Historia, synnerligen fäderneslandets 4) Saga (logografi) 5) Statistik, fäderneslandets 6) Religion 7) Ekonomi, neml. rationell. I de Län der ÅkerbruksInstituter finnas, böra dessa besökas på Socknens bekostnad för de fattige. Det theoretiska föredrages dock sällan der, eller ofullständigt. Grunderna för rationell hushållning ss. Botanik, Geologi, Metallurgi, Kemi böra läras i Skolan.

Men methoden? Jag röstar för den naturliga. Det vill säga, man börjar med att låta barnet tala språket. På detta sätt ha vi alla lärt Svenska. Från tal går man till läsning. Huru lätt och nästan utan att veta det lärer icke barnet ett språk genom tal? Det är icke sällsynt, att barn vid 3 års ålder tala, utom sitt modersmål, äfven Fransyska, i hus der föräldrar nyttja denna rotvälska i dagligt tal och ej något annat. Barndomen är språkens tid, minnet är då säkrast och fattningsgåfvan, åtminstone häri, lättast. Jag ser intet skäl hvarföre vi ej skulle begagna denna naturens anvisning. Bäst vore otvifvelaktig om infödda lärare kunde begagnas. I allt fall blir nödvändigt att i Tyska klassen ej annat än Tyska talas, o. s. v.

— — — — — — — — — — — — — —

I. Jag vänder mig först till Er I Ynglingar som ämnen Er till samma kyrka som jag. Det är en hög bestämmelse och

jag önskar till Gud att I måtten uppfatta den som sig bör. Det väsendtliga I dervid han att lära andra och sjelfve begrunda är visserligen Œconomia Salutis (hushållsvett till salighet). Men det gifves äfven en annan Ekonomi, med hvilken I kommen i mycken beröring, nemligen den egentliga Landthushållningen. Nu frågar jag Er. Hur viljen I på ett rationelt sätt bedrifva den om I ären alldeles okunniga i den mängd practiska vettenskaper som innebära nyckeln till allt förnuftigt åkerbruk? Bonden sköter sin jord som Förfäderna före honom, det vill oftast säga, rätt illa. Han känner dock Bondpraktikan, den tryckta eller traditionella. Men hans Lärare bör ha någon vettenskaplig grund att bygga på äfven häruti. Huru viljen I sköta jorden utan att innehafva grunderna af Agronomien som var menniskans första Erfarenhetskunskap? Och huru kunnen I fatta Agronomi om I ären alldeles okunniga i Kemi, Botanik, Geologi o. s. v. Petrus var en fiskare; men i läran om fiskarne (Ichtyologi) fruktar jag han var äfven så okunnig som hans fleste Biskopar. Okunnighet är den äldsta Familjen på mensklighetens Riddarhus och dess anor gå opp till verldens skapelse. Jag älskar Landthushållningen och har drifvit den med ifver, som I sen på mitt Boställe. Men det har skett efter gehör. Huru mycket bättre hade det icke gått om jag lärt Noterne och GeneralBasen.

Viljen I deremot icke alls drifva åkerbruket såsom Prester, så inträden I frivilligt i det stora Svenska Fattighuset, i det svältsystem, hvarvid man i vårt land håller både Embetsmän och andra kreatur. I England ger Staten premium åt den Landtbrukare som på torget för den fetaste oxen. Hos oss för man de feta oxarne icke på torget, utan man placerar dem heldre i något Hushållssällskap, hvars bestämmelse är att leda och befordra hushållning, åkerbruk och boskapsskötsel. Hvad som här säges om oxar gäller

äfven mutatis mutandis om menniskor. Är du djekne så måste du svälta, ty den jagthund som griper haren är vanligtvis den hungrigaste. Det samma gäller äfven för Studenten. Men rätta fastan, rätta Månaden Ramadan ingår när du blifvit Statens eller Kyrkans Embetsman. Staten aflönar sine högste Embetsmän sämre än den enskilte köpmannen sin Kontorist eller Bodbetjent. Detta är också det säkraste sättet att bilda Krontjufvar. Man hänger dem icke numera, troligtvis af farhåga, att det myckna galgvirket kunde förorsaka skogsbrist i landet.

Viljen I undgå denna patriotiska svältkur så råder jag Er att fly, icke blott till himlen, utan äfven litet till jorden, och skaffa Er de kunskaper som der göra Er hemmastadda och besutna. Det är med jorden som med andra Damer. Man måste visa dem all möjlig égard. Men då är hon också tacksam, låter gerna hantera sig och bär godan frukt.

II. Vidare. Några ibland Er föredraga den civila banan. Lagen kan dock ej fattas utan att man förstår det folks seder och häfder, som stiftat eller underkastat sig honom, och derföre hänger Juridiken tillsammans med Historien, synnerligast Ethnografi, Bildnings- och Laghistoria mera än man tror i allmänhet. Af Ekonomien beror, om icke Juridiken, dock Juristen väsendtligen. Ty hos oss är all aflöning jordfast, och som alla halfråa nationer betala vi ej med pengar utan med varor. Jag tänker det skulle ej skada Domaren om han, utom sin lagbok, äfven kände litet af det Jordiska, det vill säga Jordbruk. Den Expeditionslösen man har af jorden är säkert den oskadligaste af alla.

Det är likväl ingalunda min mening att yrka på praktiska studier blott och bart af Ekonomiska skäl. Jag yrkar derpå, derföre att de höra till fullständigheten af mensklig bildning och derför att jag ej gerna ville att en ofullständigt

bildad, eller som är det samma, att en missbildad yngling ginge ut från dessa lärosalar. I allmänhet anser jag all partiell bildning för misslyckad. Bildning är, liksom Christendomen, universell. Det har jag lärt af Grekerna, hos hvilka i allmänhet mycket är att lära om man nemligen i deras skrifter läser icke blott bokstafven utan äfven Andan. Jag har någonstädes sagt om praktisk bildning såsom ett nödvändigt Element för fullständig bildning, som annars blir haltande och half:

Så var det ej i Grekland och i Rom,
Lagstiftaren och Hjelten och den Vise
de sökte alla dock det skönas former
och allt det bästa bar dess nationaldrägt.
Enstaka tänktes då ej än det sköna,
det hängde icke löst på solens strålar,
en flygtig bild, ett gyckelspel i skyn,
men blomman var det af en ädel lefnad
med sina sugrör qvar i verkligheten,
och derför grep det också annorlunda
i menskolifvet in än det gör nu.

III. I blifvande Hjeltar, om I finnens här. I ären lyckligtvis få. »Cedant arma togæ», låt vapnen vika för fridsdrägt, sade Cicero. Jag ser inga Moustacher, som troligtvis kommer deraf, att de manhaftige icke ännu fått skägg. Jag värderar ingen menniska på jorden högre än en ung man, som, när det gäller och hans fäderneslands ära eller sjelfständighet hotas, griper sitt svärd och äfventyrar sitt lif. Svenskarne äro ett krigiskt folk och till och med deras prester äro polemiska, som I märken, och föra Ordets svärd med lust och glädje. Också ha vi, i vår äras dagar, varit ett eröfrande folk. Nu är det, för mer än ett århundrade sen, förbi och den eviga freden, ehuru christelig den är, hotar att upplösa Staten. Den ena Ledamoten efter den andra i Rikskroppen ruttnar synbarligen, vi ha förlorat icke blott

länder, utan hvad mera är, en Historia. Men från de tider då Svenska Armén ännu var folkets kärna, dess ära och stolthet ha traditionsvis fortplantat sig hos Militairen anspråk som man nu mera ej kan undgå att finna löjliga. En dithörande yngling vill öfverallt, hvart han kommer, vara den förnämste och föra högsta ordet. Damerne, intagne, om icke af honom sjelf, dock af hans uniform, äro hans tjenarinnor. Allt förnuftigt och bildadt folk ser han gerna öfver axeln, vore de också resar mot honom i snille, kunskaper och erfarenhet. Härstammar han derjemte af en gammal ätt, går han omkring, en parodi på berömda fäder, så äro hans anspråk fullt olidliga. Jag är långt ifrån att förebrå Ungersvennerne deras overksamhet. Det är ingalunda deras fel, och de skulle verkligen ingenting heldre önska sig än tillfälle att ej längre nödgas utgöra en stående karrikatur på en Armé som nu i mera än 100 år gjort Gustaf Adolfs folk till ett åtlöje för Europa. Men detta beror icke på dem att afhjelpa. Det beror icke en gång på Styrelsen, utan på KrigsCommissariatet, Judas med pungen eller de så kallade Ständerna. Dessa Ständer som pruta på skillingen, då frågan är om en utgift för Rikets försvar, blygas icke att genom årslånga Riksdagar ådraga Staten kostnader hvarmed mera än ett ärofullt krig kunnat bestridas. Men då hade de icke blifvit prisade i Aftonbladet, under det de stå på schavott för hela den tänkande verlden.

Emedlertid, som saken nu är, utgör detta otvifvelaktigt vår största Nationalolycka, ty derigenom har nationen lärt att förakta sig sjelf, och Sveas kronor ha tagit rost. Vår Armé hvarken är eller kan vara hvad den borde. En anda af prål och flärd har bemäktigat sig den och tär på dess hjertrötter. Kellgren säger:

> Skryt, svär, gör skuld och jag försvarar
> du blir en skicklig Officer.

Ack! mine vänner! Hvarken hjerta eller hufvud sitta rättare, derför att hatten sitter på sned. Hjeltelifvet är något helt annat än det Ryska snörlifvet, Segersvärdet något annat än Svärdsorden. Jag erkänner med glädje att man i sednare tider börjat tänka på nödvändigheten af bildningsanstalter för krigsbefälet och inrättat flere Militairskolor. Detta är redan ett steg framåt, vore det också endast ett tuppfjät, vore det till och med i en falsk riktning, uppenbarade sig till och med den gamla, nej den nya, Svenska olyckan, halfhetens. Det finnes en Militairskola som skulle göra alla de andra onödiga, nemligen Krig, hvartill vi hvarken sakna anledning eller tillgångar.

IV. Och I slutligen som ämnen stanna vid jorden, vid Industrien! Er behöfver jag icke säga huru nödvändiga practiska kunskaper äro för Edert uteslutande practiska yrke; icke blott för att rikligen kunna försörja Er, utan för att ge Er den tillfredsställelse, säkerhet och trygghet som intet annat än en fullständig och genomförd bildning gjuter i ett menniskobröst. Ingen har så mycket skäl som I att beklaga sig öfver skolans organisation. Ty hvad I egentligen borde lära för näringarne, det Techniska, föredrages alls icke. Äfven det andra lären I sömnigt och ofullständigt, och jag gör ingen hemlighet af att jag alltid ansett Er, ehuru ej genom eget förvållande, för Läroverkets styf- och sorgebarn.

I Lärare! Det är lyckligtvis en temligen allmänt erkänd sanning att detta Läroverk står högt, om icke högst bland sina likar i vårt land. Jag kan säga det utan skryt, ty det är icke min förtjenst utan Eder. Det har sina brister, men dem har det gemensamma med alla de andra. Dess förtjenster tillhöra det ensamt. Dertill räknar jag i synnerhet det nit som lifvar så många ibland Er. Det slags meritberäkning som endast äflas att i Uppfostringens Indelnings-

verk lägga år till år och räknar dem dubbelt derföre att man gör dubbelt så litet, dubbelt så sömnigt hvad man måste, denna är lyckligtvis obekant för de fleste ibland Er. Det är nitet, lifvet, värmen som gör både Skalden och Läraren, ja menniskan sjelf. Af de andre sjusofvarne som vanka slumrande igenom lifvet är ingenting att göra — på sin höjd Riksdagsmän eller Avisskrifvare eller dylik styggelse.

Farväl! Jag hoppas detta ej är sista gången vi träffas härstädes. Men skulle så vara så ber jag Er, icke gömma mitt minne (ty det hoppas jag förvara annorstädes) utan min *Anda*. Det är en ärlig, en djerf, en frisinnad Ande; en Ande som gerna ser det hvita i ögat, icke blott på sin fiende utan äfven på sitt ämne och aldrig viker tillbaka för någon sanning, äfven om den för de klentrogne och feghjertade kunde synas betänklig. Farväl!

Aforismer.

OM INSPIRATION.

Att uppgöra plan helst för ett poem hvari allehanda Lyriskt kommer att ingå, anses i allmänhet för opoëtiskt. Den rätta skalden (säger man) lemnar sådant åt förståndsmenniskorna, som med logisk noggranhet bestämma begrepp och icke skämmas för att vilja ha ordning och reda i allt, till och med i poesien. Den rätta poeten förlitar sig häri på Anden eller Inspirationen, som kommer öfver honom som ett nysande. Det är ett underligt väsende och liknar vädret, ingen vet hvadan det kommer, eller hvart det far. Jag åtminstone har aldrig haft den lyckan att i poesiens häfder göra bekantskap med denne Genius, den Grekerna kallade för *ἐπίπνοια, μοῦσα, θεόπνευστα* o. s. v. Men denna synes mig ej vara någonting annat än en ganska sansad, logisk och förståndig ande, en ofrälseman som ingalunda är så förnäm eller högvälboren, att han ännu tagit afsked af sundt förnuft, betänksam öfverläggning, logisk reda och sammanhang. Visserligen äro dessa vanligtvis förenade med en viss exaltation, en högre liflighet, en stegring och skärpa i alla själsförmögenheter, sinnlighet, begrepp, förstånd, förnuft, fantasi, känsla men ingalunda ett upphäfvande af dem, de högre eller lägre, ett oredigt kaos af blindtankar, känslor och fantasier utan sammanhang och reda. Den

nspiration som jag erkänner är likväl för poesien ingenting ärskilt utan finnes äfven hos tänkaren, vältalaren och den ärde. Åtminstone har det ej velat lyckas mig att upptäcka ens hos Homer, Sofokles, Euripides, Virgil, Ovidius, Tibullus, Dante, Ariosto, Tasso, eller hos de sednare som Shakespeare, Milton, Pope, Swift, eller den utmärktaste af alla, Byron, cke heller hos den store Goethe, eller den kanske större, tminstone mer concentrerade Schiller, hos Klopstock, Wieland, Herder något spår till denna orediga galenskap. Ännu mindre hos de store Danske klassikerna, Holberg, Evald, Baggesen, Pram, Heiberg, eller den störste af dem lla, Oehlenschläger. Hos alla dessa finner jag ingen anan ἐπίπνοια än den exaltation som är vanlig, åtmintone möjlig, äfven hos bättre och snillrikare författare i rosa.

Det blir således dervid. Inspiration är icke vansinniget, icke *upphäfvande* af själsförmögenheterna, en solförmörkelse, utan snarare en *stegring* utaf dem. — — — Frågan är den: är poet. inspiration någonsin af den beskaffenhet att den gör logisk reda, plan, sammanhang umbärliga för poeten. Uppkommer ett poem någonsin på det sättet att poeten ej vet rätt till sig hvad han krifver. Är det icke tvertom det vanliga att just sjelfva liktarstunden är förenad med mer än vanlig klarhet och förmörkad öfversigt af hela sitt ämne? Jag frågar dem om någon gång befinna sig i denna belägenhet t. ex. hos ss, Franzén, Atterbom eller Beskow.

Jag vet väl att Siaren Plato sagt (om jag mins rätt) i on, att πᾶς ποιητὴς μαίνεται eller att hvar poet är alen. Men med Platos tillåtelse har han orätt häri, hvilket tundom händer den store Greken. I annat fall vore han tminstone sjelf ingen stor poet, hvarför jag dock alltid nsett honom. Det är sant, vissa af hans Dialoger äro, för

mig åtminstone, ganska dunkla, och jag har svårt att följa tankegången t. ex. i Gorgias, Timæus och några andra. För Schleyermacher åtminstone voro dessa Dialoger ej mörka, som man kan se af den Analys han bifogat sin öfversättning. Det är således troligt att denna otydlighet snarare är mitt fel än Platos. Men också tog Schl. sin beslägtade Plato i hand med helt annan filologisk propädeutik än jag, och i synnerhet med helt annan dialektisk skarpsinnighet än jag. Det samma torde äfven gälla om Thucydides, Tacitus och — Pindarus.

Men kanhända är denna beprisade Inspiration att igenfinna endast i den högre Lyriken. Men hvar då? Hos profeterna, eller hos Pindarus el. Klopstock? Jag åtminstone har ej kunnat upptäcka den der. Tvertom är allt så rent och enkelt, logiska sammanhanget, ehuru någon gång bortskymdt, är dock för den som förstår söka det, omisskänneligt. Endast måste du vänja dig, hvad som stundom händer till och med i samtal med en snillrik man, vid vissa öfverhoppningar och kontraktioner grundade i en lifligare idéassociation, ingalunda i oreda och oklarhet. Allt förefaller som Schiller uttrycker sig

schlank und leicht wie aus dem Nichts entsprungen

(smärt och lätt som utur Intet sprunget) och den lucidus ordo som Horatius (äfven en Lyriker) berömmer i poesien. Och huru skulle man väl ens kunna tänka sig möjligheten för en förnuftig menniska att, äfven som poet, lösgöra sig från de allmänna Tankelagarna som äro sinnets konstitution? Derför har jag tagit mitt parti, och gör som man historiskt vet att Herder, som dock icke var så utan allt poëtiskt snille, gjorde. När jag har ett poëm för mig, vore det ock aldrig så lyriskt, så börjar jag med att å papperet eller i hufvudet uppgöra en temligen detaljerad plan dertill.

Detaljerna kunna visserligen under utarbetningen ändras men hufvuddragen förblifva de samma. Jag vill ej äfventyra att sysselsätta mig som Silverstolpe säger med

> ett episkt storverk kalladt Oceanen
> hvartill mig nu mer fattas endast planen.

Det är möjligt att Herder icke var någon poet i högre mening, liksom det är säkert att jag icke är det. Men Jean Paul säger träffande om honom: var han ingen poet, så var han något bättre, neml. ett Poëm. Lycklig den om hvilken samtid och efterverld säga något sådant!

Detta Poëm (Pan) som enligt sitt anlag kommer att blifva af större omfång än något af mina föregående, är till sitt väsende didaktiskt el. en lärodikt. Detta utesluter dock ingalunda andra poet. elementer, såsom lyriska och episka, hvilka kunna ingå deri, icke blott under form af Episoder, utan äfven som rent symboliska, då det är min tanka att en bild, en apolog, en paramyth, med ett ord, det konkreta i framställningen, åtminstone i poësi, stundom äfven i prosa, ger begreppet med en klarhet, en kraft, en åskådlighet som den allra grundligaste men också i proportion torra Deduktion ej kunde uppnå. Jag säger ej detta för att urskulda hvad man så ofta förebrått mig, helst i prosa, min bildrikhet, den mången anser för affekterad, andra åter, utan att påstå detta, kanske med skäl ogilla. Hvad nu först affektation angår, så vill det synas mig som naturen och beskaffenheten af bilderna sjelfva tillräckligen vederlade en dylik beskyllning. Jag kan dessutom på mitt författaresamvete intyga att vanan att först se hvarje sak in concreto är och har så långt jag kan minnas tillbaka alltid varit rådande hos mig. Jag tänker i bilder, liksom (Tyska) filosoferna i dunkla begrepp. Detta är således ett naturfel som ej lär kunna afhjelpas. Det är mig vidrigt

att alltid öfversätta dessa bilder i begrepp, hvarför jag gerna, i Poesi som Prosa, låter de oskyldiga narrarna löpa med och göra sina fröjdesprång, heldre än att alldeles afvisa dem. Jag kan försäkra att så snart ett ämne intresserar mig, så erbjuda sig hundratals af dessa lätta trupper att såsom Volontärer storma ämnet, och då jag ej gerna kan eller vågar använda mer än en eller två, så är svårigheten, icke att *finna* bilder, utan snarare att *bortvisa* dem. Visserligen kunde jag göra som man fordom gjorde i Skolorna såsom propädeutik för prosodi och metrik. Man gaf gossarna så kallade Carmina fracta eller vers afklädda sin metriska form, den lärlingen borde återställa. På samma sätt kunde äfven jag, om jag vore så grundlig och methodisk som våra filosofer, äfven upplösa bilderna i begrepp, och således ge en Sciografie, eller grundritning (adumbratio) af ämnet. Derigenom vunnes otvifvelaktigt i grundlighet. Men hur det ginge med succus & sanguis, med liflighet och kraft, lemnar jag derhän. Jag låter derföre bilderna löpa med såsom hvad Cicero kallar lumina orationis, såsom Enfants perdus, ehuru jag kanske låtit deras sjelfsvåld drifvas allt för långt.

Jag erkänner visserligen att det kan finnas en poesi, åtminstone i prosa, som är högpoetisk t. ex. hos Herodotus, Goethe och några andra. Poesien kan uppenbara sig i mycket annat än fantasi. Hon kan ligga i anordningen, i Idén, i klarheten, i behaget, i djupet. Vid sådana tillfällen gör Förf. rätt att försmå alla så till sägandes yttre prydnader. Han kämpar och segrar naken endast genom sin inneboende muskelkraft. Sådant finna vi t. ex. i de fleste af Franzéns Biografier, i Goethes romaner m. fl. Hos mig åter är bildrikedomen det enda karakteristiska i hela min Dilettantnatur. Den må vara ett lyte, men kan nu ej afhjelpas.

OM METER OCH RIM.

Metriska versen har i sednare tider blifvit mångfaldigt försökt och utbildad, mest för Hexametern, mindre för Lyriska versarter. Vår brist på qvantitatift system, i hvars ställe vi måste sätta Accentuationen, således mera räkna stafvelserna än väga dem som de gamle,[1] hindrar oss naturligtvis att någonsin kunna fullt uppnå klassikernas fullkomlighet i detta afscende. Bristen på tillräckliga Spondéer har tvungit oss att ge Trokén burskap i Hexametern, der han äfven hos de gamle förekommer. Bristen på position i de gamles mening medför äfven en svårighet. Äfvenså att våra Jamber, som utgöra en så betydlig del af Svenska språket, blifva för det mesta obrukbara i Hexametern. Bristen på Pyrrhichier såsom sjelfständiga ord är äfven kännbar. Adlerbeth antager »eller», såsom Pyrrhichius. Hvarför ej äfven »mellan», öfver, under m. fl. sådana? Betänkligare finner jag »mina», »sina», ehuru Stagnelius, vida bättre versifikatör än poët, nyttjade dem så. Adlerbeths sats, efter Voss, att hvarje stamstafvelse måste anses lång, må vara riktig, men bör ej för mycket urgeras. Det gifves

[1] Så är den metriska Traditionen. Men i Metrik, liksom i Historia innas många Traditioner som ursprungligen befinnas falska vid närnare pröfning. Bestod de gamles Hexameter endast af Daktyler och pondéer? Inrymdes ej äfven Trokén? I sjette region är detta allänt erkändt. Hvarföre icke äfven i de andra? Hvarföre äro Anipites hos Grekerna obestämda, än långa, än korta? Skulle icke en llvarlig undersökning möjligtvis kunna föra till det resultat att qvanteten möjligtvis till väsendtlig del beror på accenten, hos Grekerna m hos oss? Allt detta sväfvar ännu dunkelt för mig. Undersökingen är epinös och — otacksam.

äfven halflängder, och(!) kunna nyttjas långa med samma skäl åtminstone som Trokén vikarierar för Spondén. Wallenbergs Hexameter ger jag ett bestämdt företräde både för Adlerbeths och Tranérs såsom vida mer lättläst och Svensk. Endast Sköldebrands Hex. är bestämdt förkastlig, icke derföre att den antar gehöret till grund, utan derföre att gehöret var falskt. I afseende på medellängden borde man äfven göra mer afseende än som hittills skett på skillnaden mellan Gravis och Acutus (\`´). En Gravis kan nyttjas som halflängd, ej en Acutus. Den förre höres i stranden, som, kom, axel (humerus). Den sednare i hand, áxel (áxis). En Akut kan aldrig förkortas, men väl Gravis. Att för öfrigt stamstafvelsen förlorar sin längd derigenom att præpositionen sättes omedelbarligen efter honom som sĕ pā, gă pā (anfalla), gö̆ră ōm, äfvensom oratoriska Accenten kan förlänga en ursprungel. kort stafvelse, är teml. allmänt och med rätta antaget. I afseende på præpositionernas ställning vore önskeligt att man åtminstone i Poesi hade lof att sätta dem efter sitt regimen. Man säger jorden igenom. Hvarför ej himmeln öfver? landet för?

Ancipites finnas många i Svenskan. »På» t. ex. nyttjas lika rätt långt och kort.

Thorsteins Danska Metrik är ej att förakta. Ej heller Appels Tyska. Den af nu lefvande Svenskar som bäst skulle kunna skrifva en Svensk Metrik, är utan tvifvel Baron Brinkman. Om dessa rader skulle komma under hans ögon, så ber jag honom anse dem såsom en uppmaning dertill.

Frihet erfordras, men man bör akta sig för sjelfsvåld. Förstånd och smak hafva här afgörande röst. Bättre än att ständigt pensla på qvantiteten, som påstås ej finnas, vore att fixera några reglor för incisionen, hvarpå dock versens välljud mest beror. I Svenskan nyttjas mest den manliga, som också är starkast. Den qvinliga är vekare och vackrare,

Grekerna nyttjade begge. Jag föredrar henne, men begagnar henne mera sällan. Också är jag snart 60 år, har alltså laga förfall.

Hvad andra metriska former än Hexametern angår, t. ex. Trimetern, så är den utan tvifvel den naturligaste för Svenskan i anseende till hennes öfverflöd på Jamber. En stelfrusen Trimeter är Alexandrinen, enformig genom sin alltid på samma ställe återkommande Takthvila eller Cæsur, men annars icke att förakta, helst för Reflexionspoësi, der den har ett eftertryck som lätt inpreglar sig i minnet. Tyskarnas bruk att använda den helst i Komedien kan jag ej gilla. För orimmad vers på Theatern anser jag Senarien tjenligare än den nu brukliga jambiska Deka- eller Hendeka-Pentametern. —

Rimmet är i moderna språken ett surrogat för metern som skall saknas i flere. Den finnes dock i alla språk af Germaniskt ursprung, till och med Engelskan. Longfellows Hexametrar t. ex. äro klanderlösa. Annars är Jambiska Pentametern, med eller utan rim, som bekant är, Engelsmännens heroiska vers.

Alliteration eller Bokstafsrimmet (hos Isländarne) är icke att förakta och borde vidare utbredas. Tyskarne ha försökt Assonansen som möjligtvis kan vara passande för Romaniska språken. Men hur vill man införa den i Svenskan, der det nationella A, språkets Palladium, så mycket öfvertonar alla andra Vokaler?

Såsom rimsystemet nu drifves är Svenskan ett rimfattigt språk. Men denna fattigdom är, såsom den Svenska i allmänhet, för det mesta frivillig och sjelfvald. Hvarföre antagas ej a) Daktyliska rim, hvaraf vi ha en stor tillgång dels i våra participier (leende, seende) dels i substantiver (lärare, bärare, mejare, fejare, kungarne, ungarne). Franzén har redan infört dem i Lyriken. b) Spondaiska rim,

äro sällsynta liksom Spondéer i Svenskan. Dock finnas de: t. ex. Krigsgärd, Rikssvärd, dagsljus, vaxljus. c) brutna rim, eller sådana som äro fördelade mellan två ord, om Er, kommer, till den, vilden, bilden, O den! ovän (spondaiskt).

Att dylika rim väl skulle kunna användas i skämtsamma, men ej i allvarsamma stycken, synes mig enfaldigt. Språkets tillgångar bör man använda både i skämt och allvar. Antages detta, så torde vara få ord i Svenskan som sakna rim. Danskar och Engelsmän, Byron, Baggesen, Herz ha redan föregått oss häri.

OM TRAGISKA FORMEN.

I) Tragedien, likasom Komedien, har ibland Grekerna sitt ursprung från några kringstrykande Gycklare som förde sin theater omkring på trossvagnar —

plaustris vexisse poemata Thespis (Horatius) —

och för en eländig allmosa förlustade pöbeln. Förnämare äro ej Melpomenes anor. Choren eller det Lyriska var icke blott början, utan förblef äfven länge hufvudsaken, ett bevis bland de många att Lyra är stammodern till alla andra poetiska former. Karakteren af denna Lyrik var dock ursprungeligen didaskalisk. Kören föreställde liksom reflexionselementet och var Gnomisk.

Obs. Lyrikens kategorier: 1) Religiös (Hymnen). 2) Heroisk (Krigssången). 3) Erotisk. 4) Didaktisk (Gnomen).

Sedermera tillades en, och längre fram flere handlande personer (Aktörer). En fabel uppfans eller togs ur Sagan. På sådant sätt inträngde det Episka och växte tillsammans

med det Lyriska. Dram (det Drastiska) är alltså Lyra förenad med Epos, ingen ren och ursprunglig formation, utan ett mellanting mellan tvenne.

II) Om egentlig Aktion och Mimik kunde ej bli fråga hos Grekerna, der alla spelade i Masque. Mimiken hörde till Dansen snarare. Likaså det som utgör den moderna Tragediens seger (helst hos Shakespeare) Karakteristiken, den psykologiska sanningen af karaktersutvicklingen. Detta är den svaga sidan till och med hos Sofokles. Karaktererna antydas endast i stora, allmänna konturer. Till nuancerna af en bestämd Individualitet var det omöjligt att intränga — med masquerade Aktörer.

III) Hvarför skall Traged. alltid ha en olycklig utgång, hjelten dö? Som en försoningsprocess är det oförenligt med våra kristna ideer. I Grekernas FatalismTraged. kunde sådant låta höra sig. Hvad Aristoteles anför om passionernas rening är superfint, men har aldrig kunnat öfvertyga mig. Icke heller hvad Lessing till försvar och utveckling häraf anför i Dramaturgien. Hjelten kan ej dö mera än en gång. Är då hvarje stycke af en Grekisk Trilogi endast en Akt, ett Fragment? När kan en Handling sägas vara afslutad, så länge ännu en Historia fortgår? —

FatalistTragedien är oförenlig med våra kristna åsigter af verldsstyrelsen. Ödet är hos oss förädlat till Försyn.

Hvad hjeltens död angår, så har Oehlenschläger i sina FosterBröder med rätta ändrat katastrofen, och derigenom tillfredsställt sitt poetiska samvete och äfven läsaren eller åskådaren.

IV) De största poeter jag erkänner, Sofokles—Shakespeare—Schiller — ha begagnat Tragiska formen. Likväl är denna form den vidrigaste af alla poetiska, helst genom sin osjelfständighet och mångfaldiga beroende af Mimik, Aktion, Decorationer, Målare, Maskinist, publik och annat pack.

OM FRANSOSERNAS ROMANTIK.

Om Fransoserna dröjt länge innan de kommit in i Romantiken, så taga de också nu sin skada igen. Det rysliga, det osmakliga, det otäcka och kannibaliska tyckas de anse för Romantikens hufvudelement. De ge oss en kannibalisk poesi, och införa oss i en anthropofagisk verld, der offren dels kokas, dels stekas och sällan förtäras rå. Detta, såsom mindre raffineradt, öfverlemnas åt Boasormar och Krokodiler. För min del föredrar jag den tid då Fransyska poesien ännu låg bottenfrusen. Man kunde då åtminstone spegla eleganta former i isen. Nu drunknar man i blod och gyttja. Och detta kallar man Shakespeariskt.

OM GENIERNAS OPRAKTISKA NATUR.

Den tanken att poeter eller i allmänhet de så kallade Genierna äro alldeles odugliga för det praktiska lifvet, således dåliga Embetsmän, misshushållare, ett slags drömmande galningar, som gå i en yra genom lifvet, denna tanke, som man äfven plägar utsträcka till vettenskapsmannen och den lärde, har vunnit allmänt burskap och blifvit gängse, helst efter den nyare tidens statsskick. Hos de gamle var den aldrig antagen.

Så var det förr i Grekland och i Rom.
Lagstiftaren och Hjelten och den Vise
de sökte alla dock det Skönas former
och allt det bästa bar dess nationaldrägt.
Enstaka tänktes då ej än det Sköna,
det hängde icke löst på solens strålar,

en flygtig bild, ett gyckelspel ur skyn,
men blomman var det af en ädel lefnad
med sina sugrör qvar i verkligheten,
och därför grep det också annorlunda
i menskolifvet in än det gör nu. —

Nyare tidens statsskick, som drifver arbetets fördelning äfven i embetsmannaväg längre än som torde vara helsosamt, och lägger menniskosinnet på sitt vis under ångmachiner, har äfven i sin mån bidragit att stadga denna tanke. Det är väl också naturligt att värf som man inser kunde bedrifvas så väl med eld som luftmachiner, och ofta äfven göra det, ehuru machinerna gå på två ben och äro ett slags automater, — det är naturligt att dylika sysselsättningar ej kunna värderas af de högre begåfvade. Deraf följer dock icke att de äro odugliga för dem. Deras tafatthet i dylika ting kommer väl snarare af indolens och tröghet, (ett vanligt fel hos Genierna, helst i Norden) än af någon absolut oförmåga.

Det är två anledningar som gjort denna föreställning så allmän:

1) Genierna sjelfva, hvilkas fåfänga det smickrat att blifva ansedde för varelser af ett slags högre ordning än vanliga menniskor.

2) De mindre begåfvade, som det också smickrat att åtminstone ha en verkningskrets dit Genierna ej kunde inttränga, jemte den tillfredsställelsen att få anse dem för hvad jag någonstädes sagt el. skrifvit om dessa, att jag ej visste något så dumt folk som Genierna.

Bland flere skäl hvarför jag värderar Oehlenschlägers Correggio (den bästa Trage[di] som blifvit skrifven på 40 år) är äfven det att denna tanke är på det mest segrande sätt vederlagd i Michel Angelos karakter, hvilken har något Titaniskt och jättelikt som alltid interesserar mig. Han

vet, sitt stora snille oaktadt, varupriset på skillingen, bygger qvarnar, och griper öfverallt verksamt in i det praktiska lifvet. Lärdomshistorien är full af dylika exempel. Herder, Goethe, Stenbock, Napoleon m. fl.

OM POETERNAS OTUR.

Jag har ofta undrat öfver hvarför Poeterna företrädesvis framför andra författare äro utsatta för afund och klander. Orsaken är emedlertid lätt förklarlig. Det är poetens egen skuld, ehuru äfven till någon del allmänhetens.

Poeterna äro i allmänhet ett retligt slägte: »Genus irritabile vatum». Dertillmed äro de vanligtvis sinliga. Änteligen ha viri Mercuriales ofta, jemte den poetiska gåfvan, en satyrisk åder som ej lätteligen låter qväfva sig, helst då de i allmänhet föga bry sig om att böja knä för den Babyloniska skökan som kallas och är publik.

Af Ovidius sjelf veta vi det han var förföljd och klandrad och måste gå i landsflykt. Men det var ju hans egen skuld. Hans kärleksäfventyr hade väckt mycken uppmärksamhet till och med hos verldens herrar.

»Cur aliquid vidi, cur lumina noxia feci?»

Horatius är bekant för sin bitande qvickhet. Tasso var en drömmare, kär och platonsk. Pope bitter och qvick. Hvem skulle förlåta Dunciaden? Kellgren och Leopold likaledes. Jean Paul i ännu högre grad. Det är ömkeligt att se på hvilket [Sterculinium] alla dessa män suto i sin lifstid, innan döden kom och förde dem till den thron hvarför de voro födda. Döden tycks verkel. vara det enda som återstår för en dylik olycklig man.

»Pascitur in vivis livor, post fata quiescit.» —

Emedlertid blef Tasso inspärrad på ett dårhus, hvarur han likväl sjöng sig sluteligen till kröning på Kapitolium. Huru hete Popes motståndare? Deras namn vore förgätna om ej Dunciader varit till. Pope gaf dem till straff en löjlig odödlighet. Det samma gäller om Byron.

I partitider gäller detta i synnerhet. Äfven då man gör poeten rättvisa klandrar man likväl hans lefnad, hvartill man sällan saknar skäl, af nyss anförda orsaker. »Till Dårhuset med hvar och en som tänker annorlunda än jag!» Edra narrar! Han går till dårhuset men Er tar han med sig. Han kommer dock vanl. ut, men I stannen qvar, fördömde till evigt rykte och vanära. Exempla sunt odiosa ur nyare Litteraturens Historia, helst den Svenska.

OM TYSKA SPRÅKET.

Så långt jag kan minnas tillbaka har jag haft fördom, icke mot Tyska Litteraturen, men emot språket. Det är dock nära beslägtadt med Svenskan, näst Grekiskan det herrligaste af alla Europas tungomål. Det har, som Germaniska språken i allmänhet, mycken klang, mycken böjlighet, mycken rikedom, ty det kan sammansättas nästan i oändlighet. Har du två ord så behöfver du blott lägga dem tillsammans, de göra strax det tredje, alldeles som de vore menniskor. Detta gör språkets rikedom, ty stamorden äro ej synnerligt talrika. Äfven måste medgifvas att Tyskan är fullt bestämdt för att uttrycka och hårklyfva nuancerade vettenskapliga begrepp.

Hvad jag åter har emot språket är följande:

I) Är det det hårdaste af alla Germaniska, troligtvis det hårdaste på jorden. Jag talar här om Högtyskan, icke den vida lenare Platt-tyskan. Danska är kanske till och med för vekt. Både Danskan och Svenskan äro Blondiner med blå ögon, och Damerna tala ej blott med tunga, utan äfven med ögon. Men huru olika uttrycka sig ej begge systrarna! Den ena är en trånande jungfru, den andra en sköldmö. Det är ursprungligen malmklang i begges ton, men den ena (t. ex. J. B. — en Danska) blickar och hviskar: jag hvarken kan eller vill försvara mig, kom och tag mig ju förr dess heldre. Den andra (C. B. — en Svenska) säger: jag vill väl falla, men icke utan strid. Jag bryr mig ej om *Bönder*, sätter ej heller det högsta pris på dig, men likagodt, ça ira. Du skall äfven göra litet rättvisa åt »les compliments de resistance». —

Tyskan deremot låter illa, till och med i ett vackert fruntimmers mun. Hon klapprar som en stampqvarn, som bokar malm eller ben; och en hård benbyggnad har det språket att mala sönder.

II) Tyskan är det betänkligaste och långsammaste af alla språk jag känner. När jag slår en snok öfver ryggen, så släpar han likväl oförtrutet stjerten efter sig. Hufvudet kan ligga på tröskeln, men kroppen ute på gården och krypa. Likaså ligger en Tysk period med hufvudet på första sidan, men stjerten med sitt verbum får ej väntas förr än på den tredje eller fjerde. De många parentheserna äro krumbugterna på ryggen.

Omnia incipit sed nihil perficit Gallus.
Hanc quoque dum futuit non puto perficere.
(Martialis.)

Säg icke att detta gäller endast Metafysikerna t. ex. Kant. Wieland var vitter, och anses skrifva Tyskan utmärkt väl

och klassiskt. Jag vädjar till hans Agathon. Likaså Goethe. Jag önskar att Christus ville tala Tyska på domedag, ty då kunde vi syndare hoppas att ännu få några års betänketid. —

OM OPARTISKHET.

Hvem är opartisk? Hvem dömmer utan väld och vrede? Icke den enskilte mannen, icke heller ett helt folk? Huru bedömma t. ex. Tyskarna fransyska Nationen, och fransyska Litteraturen? Jo, som man dömmer sin bittraste ovän, eller den som alltid varit sig öfverlägsen så i bildning som förstånd och vapen. Huru bedömmer jag sjelf Tyskarna? Kan det gifvas ett djupare förakt än det jag känner för denna spekulativa pöbel. Och likväl voro Fredrik II, Herder, Wieland, Schiller, Goethe, Jean Paul Tyskar. Jag *föraktar* Tyskarna, men jag *hatar* Ryssarna. Och likväl är ju möjligt, ja troligt att ibland 40 millioner menniskor måste finnas många aktningsvärda, bildade och ädla Män. Ryssland består af många olikartade Nationer. En stor del af dem äro af Magyariskt (Finskt) en större af Germaniskt ursprung. Endast Slafverna gäller min fördömmelse, som också [äro] de talrikaste och bilda de rätta *stock-Ryssarna,* födda Barbarer.

Ryska riket är som en sten som växer blott genom appositionem externam. Han kan ej förmultna, endast brytas eller förvittra.

TOLERANS.

Tolerans är humanitetens krona. Tyskarna i allmänhet dess Representanter. Herder står i detta afseende främst.

Hvad rättvisa gör han icke all förträfflighet, äfven den mest afvikande från hans egen. Dernäst bör Goethe nämnas med beröm äfven i detta afseende. Hur full rättvisa gör han icke åt Fransyska litteraturen hvaraf han sjelf öfversatte allehanda. [Quicka] Nationer äro merendels polemiska. Bland oss finnas för närvarande endast 2 författare fullt toleranta och opartiska, Brinkman och Reuterdahl. Man kunde äfven nämna Kellgren och Leopold bland de döda. Jag är det ingalunda men bemödar mig att blifva.

Hvarför har Herder icke samma inflytande på Tyska litterat. som Goethe. I snille var han dock hans jemlike. Derför ha vi Schleglarna att tacka. August Schlegel har gjort så mycket ondt i Tyska litteraturen att han aldrig kan ersätta det. Han är en obetydlig natur hvars verkeliga förtjenst inskränker sig till öfversättningar. Han upphöjde Goethe med rätta; men hvarföre skulle det nödvändigt ske på bekostnad af Herder, Schiller, Wieland, hans likar åtminstone? Idel intolerans.

Goethe berömde sig af att kunna skrifva Tyskan *κατ' ἐξοχήν*. Den störste Tyske versifikatör är dock icke Goethe utan — Rückert.

OM NATIONALLIF.

Hvarje folk har sina politiska ledande ideer, utgörande deras lifspunkt, vanligtvis en förhoppning, eller ett hat adladt till nationelt, hvilket då är grunden till nationallifvet och de elementer som göra att ett folk förtjenar sitt namn.

1) Judarna hade länge sin förhoppning om Messias. När den svek förföll Nationen och vände ut sin nattsida.

2) Grekerna hat emot Perserna.

3) Romarna hoppet om verldsväldet.

4) Fransoserna d:o under Napoléon, liksom Spaniorerna under Carl V.

5) Svenskarna under Gustaf II Adolf. 1718 var ännu något qvar af detta. Under partitiderna förlorades allt. Bernadotte och Norges eröfring lyfte också Nationen något, men våra olyckliga Riksdagar förstöra allt. Det enda som nu sammanhåller oss, och är nationalkänsla, är hatet till Ryssarna. Kan man demonstrera bort det, så faller Sverge till fullkomlig nullitet. Det är just en sådan ledande Idé som gör Tysklands obetydlighet. Tyskarna konstruera verldshistorien derföre att de ej ha någon. —

OM SVENSKA NATIONALLYNNET.

Man deklamerar i vers och prosa om Svenskarnas mod, ärlighet, gästfrihet o. s. v. Det är möjligt att dessa egenskaper i fordna dagar funnits i Nationen allmännare än nu. För närvarande grassera der i synnerhet 2:ne sjukdomar: Afundsjuka och Hushållssjuka.

I. Svenska Afundsjukan är af gammalt bekant och tycks från urminnes tider ha utgjort ett Nationallyte. Vår historia, så långt den går tillbaka, är full af den styggelsen. Ännu i dag är den, i vissa landsändar, ovanligt herrskande t. ex. i Småland. Den finner åtminstone i dessa trakter sin naturliga förklaringsgrund i landets fattigdom som väcker missunsamhet öfver den ringaste fördel för andra.

Man vet hvad det kostat en sjelf att krångla sig fram genom det arma lifvet; och det är då naturligt att man anser andras lycka såsom tagen bort från sin egen.

II. Ur landets fattigdom vill man äfven förklara dess Hushållssjuka. Jag lemnar derhän om landet verkligen är så fattigt som man föreger. I vanliga år få vi tillräckligt säd, i goda kunna vi afyttra till utländningen. Jern och timmer säljas årligen för Millioner. Hvad vi måste köpa är vin, salt, specerier, men nationen saknar allt sinne för Industri och verkelig hushållning. Rik vill man hastigt bli, och lyckas det ej lefver man ändå som om man vore det. Det förnämsta kapitalet, krediten, saknar man, och kan omöjligen vinna den, då man ej har något begrepp om precision, och dess värde i alla afhandlingar. Den rätta sparsamheten består icke i att depensera litet, utan att förtjena mycket. Men mycket förtjenar man ej då man aldrig är precis, och derföre saknar all kredit.

Som exempel på denna snikenhet behöfver man endast anföra våra Riksdagar. Hur prutas ej der på skillingen till de allra nödvändigaste utgifter. Man låter flottan ruttna, armén vara naken och ofullständig blott för att spara några tolfskillingar som man heldre kistlägger för att mögla i Banken. Man vill ej reparera huset utan heldre låta det falla in af vanvård. Man beräknar icke den vida större kostnaden då en nybyggnad blir nödvändig. Man är nöjd att spara för dagen och släpa sig fram så godt man kan.

Det är dock onekligt att skatterna växa med hvart år. Så är det öfverallt, dels derföre att pengarna falla, dels derföre att behofven stiga. Vi ha nya behof, hvarom våra förfäder ej hade begrepp. Vi hvarken kunna eller böra lefva som de. Detta är den naturliga följden af en stigande Civilisation här som annorstädes. För Presterskapet t. ex. ha vi en Byggnadsordning nu öfver 100 år gammal. Men

så som för 100 år sedan kan ingen Pastor nu bo, om han ej skall bo sämre än Länsmannen.

Postportot är hos oss ringare än hos någon Nation i Europa. Emedlertid för att bespara de 2 el. 4 skillingarna som det kostar att skicka ett bref på posten afbidar man gerna bud eller lägenhet hvarigenom de kunna insparas. Brefvet må vara så angeläget, så efterlängtadt som helst — hvad gör det blott man slipper betala de 4 s., skulle det äfven komma bort, man har dock besparat sina 4 s. Exempel på dylik småaktighet förekomma i tusental i Svenska lifvet. Det är en hushållning — för tiggarstafven. —

JEANNE D'ARC.

Betraktar man det sätt hvarpå poëter i olika tider behandlat samma ämne, så inser äfven den fördomsfullaste huru mycket poëter bero af sin tid och de deruti gängse ideerna. Hvad gjorde t. ex. sjelfva Shakespeare af Jeanne d'Arc i Henrik VI? En vidrig hexa, falsk och feg. Hvad gjorde Voltaire deraf? I sanning sitt bästa Poëm, La Pucelle d'Orleans, som dock upplöser sig i en lättfärdig putain. Och Schiller slutligen? En profetissa, med hög Entusiasm.

Hvaraf kommer nu denna olikhet i behandlingen hos trne så stora skalder? Dock väl tydligen af tidernas olikhet. Är icke poëten sin tids representant, brännpunkten af alla dess föreställningar. Schillers Jungfrau har ett stort företräde framför Shakespeares, men deraf följer ännu ingalunda att Schiller var en större poët än Shakespeare. Interessant vore äfven en kritisk och fördomsfri jemförelse mellan Euripides' och Racines Ifigenia — Schlegels är partisk och Tysk. Likaså Lucani Cato och Addisons.

21—232953. Tegnér. Saml. skrifter. 9

OM DÖDSSTRAFF.

Invändningar.

1. Lifvet, som villkor för all förbättring, är af oskattbart värde. Post mortem nulla salus, neml. in Ecclesia ideali.
2. Oförsvarligheten att ådömma ett straff hvaremot ingen hjelp gifves.
3. Deliqventens själ, som härmed äfventyras, är öfver allt värde.

Härpå svaras.

1. Det är bättre att den enskilte brottslige dör än att samfundet äfventyrar upplösning.
2. Bättring efter döden icke omöjlig.
3. Guds barmhertighet i förening med hans rättvisa och allmakt för hvilken intet är omöjligt utom hvad som upphäfver sig sjelf.

Underställningar.

I. SVENSKA AKADEMIEN.

Enligt stadgarna skall Sv. Akademien ha 18 Ledamöter. Detta var kanske möjligt under Gustaf III:s tid, ehuru ifven då flere platser fylldes med Mecenater. Att ett land ned 3 millioner menniskor alltjemt kunde påräkna 18 ıtmärkta vitterhetsidkare synes otroligt. Frankrike med 30 millioner har blott 40 Ledamöter i Acad. Française. Efter denna proportion skulle Sverge ha 4, hvilket äfven ör närvarande kommer sanningen närmare. Men hvarför skall antalet vara bestämdt? Sådant är ju ej antaget i någon ɜnda af våra andra Akademier. Jag ville derföre underställa om det ej vore naturligast att begära Konungens sanktion derpå att antalet lemnades obestämdt, beroende här som annorstädes på tillgången, på sin höjd borde ett maximum och minimum utsättas.

Emedlertid, Norden är de stora anlagens land, ehuru le ofta lemnas outvicklade och hastigt tröttna. Vill man lerföre nödvändigt bibehålla det gamla talet, så föreslår jag ıtminstone att man delar Ledamöterna [i] 2 klasser:

9 Aktifva.

9 Passiva. I denna klass kunde vara rum för Mæcenater ›ch Vettenskapsmän som ej drifva vitterhet på äldre dagar, ›ch i fall en pension behöfdes.

Hvad de actifva Ledamöternas verksamhet angår, så ınser jag dem böra förbindas att vid enskilta samman-

komster som ej få räcka mindre än en timme uppläsa ett poëm, eller [en] prosauppsats i Kritik eller Esthetik, moraliskt eller filosofiskt, filologiskt innehåll — ty så långt tror jag att vitterhetens gränser kunna och böra utsträckas. Gillas dessa skrifter, så tryckas de, antingen i Akad. Handlingar el. i den Tidning som Akad. bör utgifva, då betalning erlägges för arket. Öfvers. från godkände förf., antika eller moderna, emottagas äfven.

Valen skulle jag önska skedde öppet och mundteligen. Mången stum intrig undvekes på detta sätt.

Jag ser ej heller något skäl att utesluta Akad. egna Ledamöter från rättigheten att täfla. Den som förrådde sig som Förf. vore utesluten från rättigheten till belöning. Sådant nu priset är (26 Dukater) lönąr det väl föga mödan att täfla derom om icke för äran, som dock ej nu värderas som fordom.

Beträffande Akad. inkomster så tyckas de böra vara

a) Någon ersättning för dess privilegium på Post och Inrikes Tidningar.

b) Handlingarna hvaraf årligen 1 Band af minst 15 ark borde utkomma. Innefattade de, utom prisskrifterna, äfven skrifter af Akademiens egna Ledamöter, så anser jag troligt att en Bokhandlare skulle betala minst 100 rdr b:ko för arket.

c) Akad. Tidning hvartill hvarje aktif Ledamot skulle vara förbunden att lemna en Artikel i månaden. Inkomsten af en sådan Tidning borde ej kunna understiga de 5,000 rdr. Akad. nu har af StatsTidningen.

Plan till en sådan Tidning borde uppgöras af en särskilt kommité vald bland Akademiens Ledamöter. Dagbladsformen är visserligen den verksammaste på pöbeln och för dagen, men också olämplig för en Tidning som gör anspråk på något vettenskapligt värde. Tidningen bör ej

annonseras förr än man har förlag af Artiklar minst för 1 år, och vid Prospektens affattande afstyrker jag på det högsta de vanliga fraserna om opartiskhet, fredlighet o. s. v. som bäst visa sig i verkligheten utan att stå i prospekter. Jag ville snarare tillstyrka att Tidningen från början uppträdde som en Oratio Galeata, med bestämdt uttalad polemisk syftning mot all slags lumpenhet, och att i synnerhet accentuerades på dess fullkomliga oberoende af Regeringen, hvarför Titeln af StatsTidningen ej heller vore passande. Att Akad. bör skaffa sig eget hus och Tryckeri har länge varit erkändt. Dertill är också Akad. nuvarande fond tillräcklig.

II. OM ETT NATIONALINSTITUT.

I Frankrike har man ett NationalInstitut bestående af förenade Akademier för ämnen som nu äro fördelade mellan Svenska, Vettenskaps-, Historiska och Landtbruks-Akademierna. Denna förening grundar sig på det riktigt insedda sammanhanget mellan all mensklig konst och vetande.

Hvad Historiska, Vitterhets- och Antiqvitets Akad. angår, som ligger Sv. Akademien närmast, så äro utom Mecenatsklassen nästan alla Ledamöter deraf i Svenska Akademien. I VettenskapsAkad. äfven flere. Sammansloges alla till ett Institut som åtminstone för Högtidsdagarna sammanträdde gemensamt så tror jag detta skulle verka fördelaktigt på Litteraturen. Svenska Akademiens blott och bart formella yrken finge derigenom en reellare fond och hållning, praktiska vettenskapernas idkare kanske äfven litet mera politur och aktning för det formella som

ingår i all menniskobildning. Bildning och lärdom kunde derigenom möjligtvis bli en nationalangelägenhet, icke som nu ett blott Korporationsinteresse. En och annan besparing torde också derigenom bli möjlig. Baron Berzelius el. någon annan som är ledamot af alla 4 Akad. borde anmodas att uppgöra en organisationsplan för Institutet. Om kassorna kunde eller borde sammanslås kan vara tvetydigt, och således en federatif författning införas? Att Tidningen borde gemensamt bearbetas af hela Institutet är klart. —

Anmärkningar om akademiska täflingsskrifter.

1. BÖTTIGERS ITALIA.

Icke blott bland de öfversända Täflingsskrifterna synes mig N:o 5, Italia, bäst, utan äfven bland det bästa som på lång tid kommit under Akad. pröfning. Behandlingen är icke storartad, hör ej till de så kallade visorna i högre koren: det är henne nog att vara värdig, passande, mild, ja idyllisk. All poësi har nu för tiden merendels ett idylliskt, stundom ett elegiskt drag, helst i Norden. Idyllen och Romanen är vår tids Epos. I den mån som ett folks seder förmildras, dess verldsåsigt utvidgas, antar äfven poësien en mildare, menskligare, mera reflexif form. Har folket börjat sin poësi med Epos, så förmildras denna småningom till Idyll, som tar sina hjeltar från landsbygden, då Epos söker sina på kungathronerna eller i hjeltelifvet. Sålunda uppkom Idyllen såsom sjelfständig Skaldeart hos Grekerna först sedan den egentliga Hjeltesången var förklingad med Homeriderna i Alexandria och ännu bättre på Sicilien. Så visst är det att hvarje poët, äfven den störste, bär sin tids färger; och man kunde med skäl säga att poësien är tidens brännpunkt, hvari den samlar och concentrerar alla sina strålar och ideer. Idyllen må således beteckna en slappare tid, men derjemte en mera bildad och sansad. Något idylliskt eller rättare elegiskt och vemodigt går äfven som ett National-drag genom Svenska poësien ursprungligen och innan den

blifvit förbildad af fremmande mönster. Svensk poësi går, liksom Svenska folkvisor, mest i mollton. Den elegiskt-idylliska ton som går genom detta stycke, är derföre äfven så nationell som den är poëtisk.

Ämnet åter synes mig bland de mest poëtiska och lyckligt valda. Ett fosterländskt ämne (t. ex. Svea) hade kanske väckt ett allmännare deltagande och mera smickrat vår nationalfåfänga. Men är icke Italien all Europeisk bildnings vagga, och står hon oss icke närmare än sjelfva Grekland? Är icke den nu förnedrade Nationen, efter alla resandes sammanstämmande vitsord, den i både fysiskt, intellektuelt och esthetiskt afseende rikast begåfvade i Europa? Är all handlingskraft utdöd i Cæsars olyckliga land? Hvarföre voro då Italienska Armeerna så ofta segrande under Napoleon och Eugène? Återkallar ej sjelfva deras Religion så kristen den är dock ännu alltjemt sedernas glada och sinliga lif, mythens poëtiska fädernearf? Med ett ord, Italienarn är både ett poëtiskt och ett kraftfullt slägte, och svårligen kan något ämne för poëtisk behandling vara lyckligare. Sjelfva Idén att föreställa Gudarna drömmande, ehuru ingalunda ny, synes mig lycklig. Ty är icke Minnet en dröm. Och ej förgäfves har man kallat Italien för Minnets Enkedrottning.

Den syn som följer på Drömmen hade kanske kunnat vara litet mera epicolyriskt hållen. Jag ogillar ingalunda att hjelparen kommer från Norden, helst då en ättling af Eugen (troligtvis en af våra arfprinsar) är till hälften Italienare. Endast skulle jag önskat att detta vore något mera motiveradt. Sådant lät sig också lätteligen göra om några strofer såsom episod inpassades på 18 sidan som påminte om Nordmännens fordna bedrifter i Italien, der de byggde både Sicilianska och Lombardiska riket. Roderik och Didrik af Bern äro gamla Nordiska [hjältar]

ingalunda ännu förglömda i Italien. Guelferna och Ghibellinerna som spela en så stor rôle i Ital. historien voro äfven Norrmän el. Germaner, men aflägsnare från Skandinaverna, och återkalla dessutom obehagliga och förödmjukande minnen. Deremot är Didrik af Bern ännu en Nationalhjelte i Italien. Sålunda lade då Historien, eller om man hällre vill Sagan som är grunden till allt Epos, sin hand i Diktens och afslutade sålunda på ett värdigt sätt hela det sköna poëmet.

Hvad slutligen versifikationen i inskränktare bemärkelse angår, så är den i allmänhet lätt, liflig och otvungen. Endast ville jag anmärka ett enda ställe, neml.

Strof 1.

Hon lutar kinden deremot
hvars ros så̆ får af liljor stöd.

Hvarför ej heldre:

hvars ros får̆ så af liljor stöd.

Ty *så* som här betyder »sålunda, på det sättet», är nödvändigt långt.

Med dessa obetydliga anmärkningar som jag underställer förf. sjelf röstar jag för stora Priset.

2. VIKINGENS DRAPA.

Det ges två sätt att behandla Nordiska ämnen. Det ena kan kallas för det *hela*, det andra för det *halfva*. Det helnordiska består deri att man ej försätter hjelten i andra förhållanden än dem som han verkeligen upplefvat eller kunnat upplefva, der således ingen jemförelse blir möjlig mellan den tid hvari han lefvat och den närvarande till

äfventyrs mera eller åtminstone på annat sätt bildade. Detta kan dock endast äga rum i smärre stycken, t. ex. en Romans. Hufvudsaken är här forntidens anda, seder, tänkesätt. Det yppersta vi på Svenska och troligtvis på något språk ha i denna väg är *Vikingen* (af Geijer). Hvilken lefnadsfrisk kultje blåser ej hela den härrliga sången igegenom! Hvilket förakt för döden! Hur enkelt löser den icke alla lifvets frågor, äfven de mest invecklade såsom lagskipning och kärlek! Hvilket storartadt och patriarkaliskt barbari!

Det andra eller halfnordiska slaget utgår från den åsigt att Poësi måste vara det concentrerade uttrycket af sin tid, förklaradt i dagern af sinnlig el. osinnlig skönhet. Det tar af den försvunna råare tiden icke blott namnen och handlingen, utan äfven dess kraftiga heroiska anda, dess storartade enkelhet; men det söker att från dess former bortrensa allt hvad som är för rått eller vidrigt. Såsom ett halfslag har det att kämpa med olägenheterna af all halfhet. Sjelfva språket måste hållas på den ofta svårfundna gränsen mellan det gamla och moderna, sväfvande mellan begge. I detta slag nämner jag (ehuru jäfvig) Frithiof. Mycket deri är visserligen misslyckadt. Sålunda är t. ex. III Sången ett försök i den Homeriska Stilen, opassande för det hela, som ej är eller bör vara något egenteligt Epos i Grekernas mening. Möjligtvis kom detta äfven af en den tiden vanlig mångfrestenhet à la Goethe att experimentera med allehanda former och visa att man kände sin Homerus. Sed nunc non erat his locus. Mot VIII S., Afskedet, har man redan länge anmärkt med eller utan skäl att kärleken der är alltför sentimentalt hållen, mot den XXIV att den är för filosofisk och faller derigenom ur tonen o. s. v.

Ifrågavarande stycke hör helt och hållit till första slaget, och har derigenom en fördel som hör till all helhet.

Förf. har med berömlig omtanka afhållit sig från allt som på något sätt kunde draga honom utom sin vikingasfer. En längtan till ära, en strid, ett giftermål och slutligen ett tumlande utför ättestupan — detta är allt. Tonen i det hela är simpel, kraftig och liflig. Alliterationen eller bokstafsrimmet är användt, dock ej alltid iakttaget. Åtminstone kan jag ej finna den i verser som dessa

> O! hur sig allt
> Åter kan visa från fordna dar.

I de rimmade slutraderna af hvarje strof hade de(!) kunnat umbäras, ty alliteration är surrogat för rimmet ehuru ej så klingande.

Några ord får jag anmärka till utbyte:

Hugminnas är hvarken Svenska el. Norräna. *Hugsas*, Provinsialism, sade det samma.

Skeppmanna*sviten*, *sona* äro äfven främmande.

De använde skaldenamnen göra stundom god effekt, då de äro målande och lätt igenkänliga. Dit hör dock icke *skeppens löf* för sköldar, som jag ej heller kan påminna mig att ha sett någorstädes. Onekligen äro flere sådana en nödhjelp föranledd af bokstafsrimmet och som sådana ej bättre än andra nödrim. —

Jag tillstyrker mention, eller på sin höjd accessit. —

Hvad versifikationen angår, så anser jag den i det hela för klanderlös. Men detta är nu mera knappast någon förtjenst, minst en poëtisk. Om versifikation utgjorde poësien, så kunde man säga att språket nu mera diktar sjelf. En mera minutiös domare än jag skulle kanske i detta afseende klandra de täta enjembementerna. Men dessa anser jag lofliga, helst i en kortare versart. Betänkligare kunde vissa ovanliga rim förefalla såsom *hän* till sken. Men äfven sådana ville jag [ej] stö-

tas af. Det finns intet bildadt språk i Europa som ej tar sig dylika friheter. Italienska poësien är i synnerhet fri i detta afseende. I sjelfva Tyskan rimmar man opåtaldt *schön* med *gehn*, *freunde* med *feinde* o. s. v. Äfvenså i Danskan, och i Engelskan drifves denna frihet ännu längre. Sjelfve the prince of rhime, Pope, har en mängd sådana anomalia. I ett rimfattigt språk som Svenskan är sådant icke blott ursäktligt, utan ofta rent af nödvändigt, ehuru det strider mot den gamla observansen.

— — — — — — — — — — — — — —

3. KÄRLEKENS VISHET.

Man kan tänka mycket olika öfver Swedenborgs läror. I *theologiskt* hänseende torde de väl befinnas ohållbara, möjligtvis äfven i *filosofiskt*. Men deremot ha de i *poëtiskt* alltid synts mig märkvärdiga. Korrespondensläran t. ex. enligt hvilken jorden, naturen, menniskolifvet voro blott förbleknade hieroglyfer som hade sina motsvarigheter i himlen — äro redan i sig sjelfva poësi. Och hvad kan vara mera poëtiskt än hans Andelära? Hvar kan den närvarande Poësin, helst den Episka, hoppas att få en bättre Mythologi till ersättning för de gamles nu obrukliga? Behofvet häraf har länge varit kändt. Hvad ha de arma poëterna ej försökt i denna väg, från den ihåliga Allegorin ända upp till de Judiska Englarna, svarta så väl som hvita, men som på detta vis sakna all bestämd sinlig individualitet, icke en gång ha kön? Drar man deremot de aflidnas (hvarför icke äfven de offöddas) Andar in i poësien, så ha vi hela Verldshistorien med all sin rikedom af karakteristik för oss. Men denna tillgång är egenteligen öppnad för Epos.

Det nu ifrågavarande stycke[t] är Didaktiskt, der behofvet af machineri är mindre känbart. Emedlertid äro de nakna begreppen om böjelse och tanka, form, vilja och tro i sig sjelfva prosaiska, och intet försök finnes heldre gjordt att ge dem något poëtiskt lif, utan qvarstå de ännu alltjemt i hela sin logiska torrhet.

Under sådana förhållanden lönar det ej mödan att tala om versifikation och språk, som är rent och oklanderligt. Om annan belöning än Mention torde ej kunna bli fråga.

Tal vid Gymnasii Jubelfest i Wexiö den 12 Juni 1843.

Vi fire för närvande det tvåhundrade året af Gymnasii stiftelse. Det grundlades icke, såsom de tre äldsta, af den store Gustaf Adolf, men af hans vidtberömda dotter, Christina, understödd af de berömda Män, han liksom lemnat henne i arf, jemte sina stora naturgåfvor. Christina var onekligen ett utmärkt snille; och ingen tid, intet land vet bättre än vårt, huru oblidt man bedömmer snillet på en thron. Christinas fel voro desamma, som man vanligtvis, med mer eller mindre skäl, förebrår hennes kön. Men huru få äro de, äfven ibland män, som kunna godtgöra dem med så älskvärda, så lysande egenskaper som hon! Kärlek och aktning för vettenskap och bildning låg i Vasablodet. Det var ett slägtdrag, så mycket märkvärdigare som det visade sig i en tid, onekligen vildare och råare än vår både till seder och tänkesätt. Hon samlade omkring sig icke blott landets utan Europas snillen, lefde med dem, arbetade med dem, och lät Majestätets stolthet vika för Vettets.

Hon hedrade dem icke med titlar eller stjernor, (på den tiden lät man ännu himlen behålla sina stjernor), utan med sitt umgänge, sin aktning, och det intresse som gemensamma bemödanden framkalla och bibehålla: hon uppmuntrade dem med en frikostighet, som kanske mera rådfrågade hennes eget storartade sinne och kronans värdighet än det fattiga landets tillgångar. Christina insåg, eller

rättare anade, hvad hennes store fader äfven kände, att vett och bildning voro statsangelägenheter, som mer än allt annat befordrade slägtets utveckling och nationaläran. Stockholm blef på den tiden, hvad fordom Athen, och i sednare tider Weimar, varit för Konst och Vettenskap. Och hvad förvillelser man också förebrår henne, så måste man dock erkänna, att under hennes och hennes fars tider gjordes mera för bildningen än af någon Svensk Regent före eller efter.

Gustaf Adolfs och Christinas tider utgöra en märkvärdig epok, icke blott i Sveriges utan äfven i Europas häfder. Reformationen, en af historiens stora vändpunkter, hade förutgått och segrande tillkämpat sig sjelfbestånd och erkännande. Vi veta alla hvilken väsendtlig del Sverige tog i den stora striden. Katholska läran föll och måste falla i alla sådana länder, der förståndets skärpa och besinningens klarhet äro de herrskande krafterna. Deremot bibehöll den sig öfverallt, der inbillningens liflighet och känslans glöd äro de rådande. Ty hvad var Katholicismen annat än en Christlig Mythologi, en döpt Hedendom? Ett grunddrag i Katholicismen är den poëtiska diktningsgåfvan. Der denna upphör att vara herrskande hos folket, der saknar Katholicismen sin lifsluft och förtynar, och Protestantismen, som blott är ett annat namn för förståndets öfvermakt, inträder. Det är åtminstone ett märkvärdigt rön, att Katholicismen sällan tål kölden och sällan öfverstiger eller bibehåller sig under några och femtio Graders nordlig bredd. Visserligen är den diktande kraften äfven verksam i kallare länder, men den antar der ett helt annat skaplynne, allvarsammare, längtansfullare, djupsinnigare. Det är som om en friskare, trotsigare naturkraft vaknade med kölden; ty kölden gör väl att kroppens lemmar domna, men icke själens, som tvertom bli spänstigare deraf, och stålsättas. De

gamla Asamytherna, ehuru vidunderliga och rå, stå dock i djuptänkt allvar onekligen öfver de Grekiska, med hvilka de ingalunda kunna jemföras i formens skönhet; ty

»Formens skönhet är Grek, men betydelsens djup är en Nordbo.»

Och sedermera, när Asaläran föll och måste vika för Christendomen, huru poëtiskt rörande är icke den längtan, som då gick igenom hela Nordiska naturen, hur klagar ej Necken i vågorna och suckar efter förlossning, och högfolket under jorden, och skogens och källornas barn! Hela den jordiska naturen med alla dess krafter symboliserade längtan. Denna kreaturens suckan[1] efter befrielse och det högre lif, som endast vinnes genom Christendomen, den har i Nordiska sagan sitt djupaste återljud. *Den* Nordiske skald, som en gång rent utsjunger denna skapelsens myster — *den* förbidas ännu. Och kommer han en gång, så blir han otvifvelaktigt poësiens Messias. Jag för min del känner intet djupare och skönare ämne för en Svensk dikt än just detta. Utfördes det som det borde, så blefve Svenska poësien det, hvartill hon kanske var ämnad, och skulle otvifvelaktigt göra epok i diktens historia.

Genom trettiårakriget öppnades Europa för Norden och Norden för Europa. Förut bodde de obekanta för hvarandra på hvar sin sida om Östersjön. Med förvåning lärde Söderns invånare känna ett slägte, barbarer endast i kraft och sedernas enkelhet, men erfarnare än de i krigets blodiga yrke, med ordnadt samhälle och fasta lagar. Och i spetsen för dem gick en hjelte, som bröt, mindre med kraften af sin arm än med sitt snille, allt motstånd, och lärde grånade fältherrar en ny krigskonst, om hvars värde de först öfvertygades genom sitt eget nederlag.

Den utmärkta plats, som Sverige under denna tid in-

[1] Rom. VIII.

og i Europeiska statsförbundet, var likväl af föga varakighet och varade icke fullt ett århundrade (1630—1718). Följderna deraf voro för mensklighetens utveckling oberäkneliga, de utgjorde förpostkedjan till en ny tid; men Sverige ärskilt invecklade de i en mängd brydsamma förhållanden, ch stälde staten på en svindlande höjd, der endast en Man om Gustaf Adolf kunde hålla den. Företaget saknade cke sin kärna, men denna kärna var icke fysisk, utan andeig och gick med den store konungen i grafven. Liksom n mäktig ande snarast förtär och spränger sin kroppsiga omhöljning, om den ej är desto starkare, så var Gustaf dolfs idé (tankens frihet i Europa) för stor att i längden unna upprätthållas af det aflägsna och ringa Norden. Den var således personlig, och denna gång, sin eviga sanning oaktadt, förgänglig.

En naturlig följd af den öppnade kommunikationen mellan Sverige och det öfriga Europa var en ny organisaion af, framför allt de lägre, läroverken, hvarmed Gustaf Adolf sjelf gjort början. Under hans dotter stiftades icke mindre än sju Gymnasier, hvaribland äfven Wexiö. Då vi u begå minnet af denna stiftelse, tyckes det ej vara en fvikelse från ämnet om vi fråga oss:

Hvad är Gymnasii betydelse, hvilken plats är det mnadt att fylla i Systemet af en Nationell uppfostran?

Gymnasium är föreningslänken emellan Elementarskolan ch Akademien, måste således sluta sig till och bero af eggedera, en fortsättning af den förra och en förberedelse ill den sistnämda. Vårt ämne sönderfaller således i tvenne elar: 1. Gymnasii förhållande till Skolan (neråt); 2. till Akademien (uppåt). Låtom oss säga några ord om beggeera.

I.

Då med Reformationen klosterskolorna upphörde, uppkom en okunnighet ibland Presterskapet, hvaröfver Gustaf Wasa ofta klagar. Redan under Johan III stadgades genom Kyrkoordningen af 1570, att vid hvarje af Rikets sju Domkyrkor skulle finnas en Skolestuga med en Skolmästare (Rector) och en Lärare i Theologien. Det sednare utmärker tydligen, att Skolans (liksom sedermera Gymnasii) afsigt var att bilda Prester. Indelningen var i tre eller fyra klasser, och de äldre lärde de yngre, den första och enda vexelundervisning, som sedermera, ehuru under ändrade förhållanden, alltjemt bibehållit sig här. Om Humaniora i högre mening var ännu ej fråga. Christinas Gymnasier voro tydligen endast en utvidgning af Skolestugorna, der allt, som på den tiden ansågs höra till lärd bildning, skulle inhämtas. Presterliga riktningen bibehölls oförändrad. Gymnasium skulle vara ortens högsta läroanstalt, en slags Provincial-Akademi. För att ordineras behöfde man då ej resa till Högskolan, så vida man ej ville ta Filosofiska graden. Skulle återgången härtill vara omöjlig?

I Preussen äro Skola och Gymnasium förenade under *en* styrelse, och många tro, att det samma kunde och borde ske här, för att lägga mer enhet i styrelsen och lättare handhafva disciplinen. Jag tviflar; ty hvad som skiljer Skola från Gymnasium är samma naturliga öfvergång, som skiljer barnet från ynglingen. Barn måste behandlas annorlunda än ynglingar. Och just för skoltukten torde vara bäst, att läroverken hållas åtskilda, ehuru oftast förenade i samma stad.

Mig synes omöjligt, att Rector Gymnasii tillika kunde ha verksam tillsyn öfver två- eller tre-hundrade skolpiltar,

så framt han derjemte skall bestrida undervisningen såsom Gymnasii-lärare; och, att anställa en särskilt embetsman härför, medförde åtminstone ingen ekonomisk vinst, men många och flerartade svårigheter.

Skolans läroämnen kunna ej vara desamma, som Gymnasii, utan färre. I skolan föredragas väsendtligen språk, som sedermera fortsättas på Gymnasium, der elementerna af vissa vettenskaper tilläggas. Språk höra till barndomen, som också har lättast för att uppfatta dem. Men *hvilka* språk? Icke modersmålet, som redan är inhämtadt före skoltiden och hvari först i sednare tider Grammatikalisk kännedom börjat meddelas, kanske allt för tidigt, utan de klassiska eller döda språken, Latin och Grekiska, hvilkas bildningsförmåga för det unga sinnet med rätta prisades. Latin var dessutom, på denna tiden, icke egentligen ett dödt språk. Det var Vettenskapens och Diplomatikens modersmål och lefde icke blott på de lärdes läppar, utan talades äfven i allmänhet af de bildade. I skola och Gymnasium var dess bruk allmänt, och ännu lefva prestsöner, som lärt Latin såsom ett lefvande språk af sina fäder. Den nu brukliga Grammatikaliska vägen är väl långsam, men också säker. Grammatiken är språkets vettenskapliga element, och tyckes således tillhöra en sednare ålder. Endast formläran, som är ren minnessak, bör förutgå. Det syntaktiska, som väsendtligen är logik, torde rättare förläggas efteråt, tills massan af språket, som hon skall reda och ordna, är inhämtad. Huru ha vi alla lärt Svenskan? Ingalunda af Grammatiken, hvars herravälde vi ännu alls icke kände, utan af bruket och den lefvande rösten. Derföre fattas Svenska språkläran så lätt, emedan vi länge utöfvat det väsendtligaste deraf, innan vi började studera henne. Önskligt vore derföre, om den gamla plägseden kunde upplifvas, att åtminstone inom Skolan göra Latin till ett lefvande

språk. Äfven om föredraget på Gymnasium, åtminstone i vissa ämnen, skedde på Latin, kunde ej skada. Ty Latin måste, liksom hvarje annat språk, läras lättare i den mån det kan bibringas lefvande, ehuru det måste erkännas, att det ändå är blott ett skenlif, det på detta sätt erhåller. — Så länge ännu Latin var det allmänna kommunikationsmedlet för den lärda verlden, kunde fråga ej bli om andra lefvande språk, merändels utgångna derifrån. Väl hade Italien, Spanien, till en del äfven Frankrike och England en utbildad Litteratur hvars värde dock först i sednare tider erkändes. Men den omfattade väsendtligast poësi och vitterhet, som i Norden alltid varit ansedda för öfverflödsvaror. Tyska litteraturen var ännu ofödd, liksom den Svenska. Under sådana förhållanden kunde hvarken i Skola eller på Gymnasium fråga uppstå om andra språk, än de så kallade lärda, som också i mera än ett afseende innebära grunden till all den bildning, som kan vinnas genom språkstudier. Behöfde man lära ett lefvande språk, så lärde man det genom resor, som på den tiden voro vida vanligare än nu. Tillfällen till sådana resor äro nu sällsynta. Men sedan numera icke blott Vitterhet, utan äfven Historia och Vettenskap, öfver allt tala sitt eget modersmål i Europa, blef större delen af moderna språken, som förut kunde umbäras, nödvändig för en hvar, som ville ha en lärd bildning. Man anställde derföre slutligen en lärare i dessa språk, men man uppsköt dermed till Gymnasium, dels emedan man ansåg denna kunskap umbärligare, dels derföre att man trodde skoltiden tillräckligen upptagen med andra läroämnen och ej ville sammanblanda för många. Dertill kom äfven, hvad alla tiders erfarenhet bekräftat, att lefvande språk läras både hastigare och säkrare *efter* än *före* de döda. Detta bevisas bäst af Apologistierna, der man börjar med lefvande språk, ej läser de lärda, och ändå i de förra gör vida

mindre framsteg, än på Gymnasium, der likväl endast fyra timmar i veckan användas härtill. —

Huruvida undervisningen i lefvande språk bör begynnas redan i skolan eller först på Gymnasium, beror likväl hufvudsakligen på den frågan: på hvad sätt böra dessa språk läras? För all språkundervisning finnas tvenne methoder: den naturliga och den — onaturliga. Vi ha föredragit den sednare, och behandla äfven de lefvande språken som om de voro döda; det vill säga, vi börja dem med en abstrakt Grammatik. Om man skrifver dem, så är det endast för att inöfva reglorna. Om talande blir sällan eller aldrig fråga. — Den naturliga methoden deremot är den, hvarefter vi lära modersmålet, nemligen af dagligt bruk. Att denna method är användbar, äfven för främmande språk, bevisa de mångfaldiga exemplen af barn, som vid 5 à 6 års ålder äfven så lätt uttrycka sig på Tyska eller Franska som på modersmålet. Detta inträffar vanligtvis, nej alltid, der föräldrarne eller deras ombud i dagligt tal nyttja, jemte Svenskan, äfven ett eller flere främmande språk, som då bibringas utan möda. Man lär att tala, som man lär att gå, genom öfning. Ingen förnuftig menniska lär att simma på torra landet, eller börjar Svenskan med Sahlstedts eller Fryxells Grammatika; men väl läser man dessa böcker sedermera, då det roar barnet att igenkänna reglor, som det redan i flera år användt, ehuru utan klart medvetande. Hvad som gäller om *ett* lefvande språk, måste gälla om *alla*, äfven om de döda, så vidt de kunna göras lefvande. Då vi ej kunna få Grekiska eller Latinska Skollärare, så kunna de infödde likväl *närma* sig den naturliga methoden.

En annan svårighet för lefvande språkens införande i Skolan ligger dels i den oreda, som så många läroämnen på en gång skulle förorsaka, dels deri, att skoltiden på detta sätt skulle betydligen förlängas. Vid 15 års ålder bör gossen

vara färdig för Gymnasium. Skall detta med sålunda ökade lärokurser medhinnas, så borde barnet intagas i skolan redan vid 6 års ålder, som åter i flera afseenden vore olämpligt. Öfverväger man allt detta, så torde slutligen bli bäst att stadna vid nu vanliga sätt i afseende på moderna språk. Och härmed hade vi då för denna gång genomfört vår betraktelse rörande Gymnasii förhållande till Skolan.

II.

Återstår således att tala om Gymnasii förhållande till Akademien, som är landets högsta undervisningsanstalt och gör anspråk på att omfatta helheten af mensklig bildning (Universitas litterarum). Den är i Sverige äldre än Gymnasierna. Huru äfven Akademien växt ut och utvecklat sig med tiden, allt som kunskapens träd växt högre och spridt sig vidare, hör icke till vårt ämne. Gymnasii förhållande till Akademien inskränkes för det mesta till Filosofiska Fakulteten, och till någon ringa del äfven den Theologiska, af skäl, som redan äro antydda. Att våra Gymnasier ursprungligen haft en presterlig och theologisk riktning, kan ej nekas. Det kom deraf, att, på den tid då de stiftades, Theologien var frågan för dagen, som, af de lärde i synnerhet, omfattades med det varmaste interesse. Den var hvad politiken är för närvarande. En hvar ville ha en röst, en öfvertygelse i dess finheter. Läroverken besöktes också mest på den tiden af dem, som ämnade sig till andeliga Ståndet, hvarför det ej är underligt om de antogo ett anseende af Prest-seminarier. Äfven civila embetsmän kunde ej umbära någon theologisk lärdom, ty theologiska tvisterna utgjorde talämnet för dagen. Naturkunskaperna (Realia), som för närvarande bilda menskliga snillets stolt-

het och seger, voro då till större delen obekanta. All bildning var formell; och denna karakter blef äfven läroverkens herrskande prägel. Man lärde Greklands och Roms språk på bekostnad, icke blott af andra språk, utan äfven af all annan kunskap. Likadant var äfven för det mesta förhållandet vid sjelfva Högskolan. Realia hade der knappast en lärostol. Nu äro tiderna mycket förändrade. De praktiska Vettenskaperna göra sig rum öfverallt, och långt för detta har man varit nödsakad att äfven på Gymnasium anställa en lärare för naturkunnighet, som några timmar i veckan föredrar dess elementer, emedan det annars vore omöjligt att vid Högskolan fatta eller följa med föreläsningarna häri, så framt de icke sjönke ner till det elementära, som ingalunda är deras bestämmelse. Man kan tänka olika om värdet af dessa kunskaper och deras bildande kraft; men visserligen är det icke något fåfängt och förgängeliget mode, utan det är tidens praktiska eller, om man heldre vill, dess materialistiska anda, som infört och utbildat dem. Egenteligen skulle man kunna säga att Gymnasii idé ej är fullständigt utbildad, så framt undervisning i Realia alldeles saknas. En Tysk författare[1] som, efter vana hos detta grundliga folk, a priori construerat Gymnasium, anmärker, att den verkeliga, reella verlden innefattar tre sferer, nemligen Gud, Menniskan, Naturen. Nu måste all idé ha sin verklighet eller motsvarighet i det yttre. För Gud eller Religionen finnes en sådan motsvarighet i Kyrkan, hvaraf följer, att kyrkohistorien och Theologien böra på Gymnasium föredragas. Mensklighetens Idé uppenbaras i språket, som innefattar summan af dess inre lif, hvaraf följer, icke blott att språken böra studeras på Gymnasium, utan äfven att deras idé har sin yttre motsvarighet i verldshistorien som derföre hör till Gymnasii läro-

[1] *Deinhart*, der Gymnasial-Unterricht, Heidelberg 1837.

ämnen. Slutligen är Mathematiken läran om storheter. Deras motsvarighet är den yttre Naturen, hvaraf följer, att icke blott den anorganiska, utan äfven den organiska Naturläran måste (elementariskt) på Gymnasium föredragas, på det Mathematiken liksom Religion och Språkstudier måtte få sitt tillbörliga innehåll. Jag lemnar denna äkta Tyska deduktion i sitt värde. Resultatet kan vara riktigt, ehuru besynnerlig vägen är hvarpå författaren kommit dit. Mig synes frågan mindre vara den om Storhetsläran skall förblifva utan storheter, Mathematiken utan innehåll, än den, huruvida den blott formellá bildningen skall sakna all fast föda och det unga sinnet förhungra på idel glosor. Utan blod och lifssaft (succus et sanguis) lefver intet djur, och menniskosinnet behöfver äfven någon fastare och reellare föda att öfva sina digestions-krafter på. Jag inser ingen grund, hvarför ej realkunskaper äfven skulle få anses bildande, liksom de blott och bart formella.

Härtill kommer slutligen äfven en annan omständighet, som gör det dubbelt orätt att från *Svenska* bildningsanstalter utesluta just de praktiska vettenskaperna. Sinnet för det praktiska är medfödt i vårt land, och hör till Nationalkarakteren. Huru mången af vår allmoge, utan all vettenskaplig bildning, visar icke prof på mekanisk skicklighet och fyndighet, som med rätta förvånar den skickligaste! Svenska snillet försänker sig icke, som månget annat folks, helst i sin egen inre verld, utan har i det yttre sitt käraste föremål. Det upplöser sig ogerna i metafysiska grillfängerier och tomma spekulationer, utan det bildar och ordnar helst den yttre verlden utom sig efter sitt begrepp: det är födt för handling, eller, med ett annat ord, det är praktiskt. Detta gäller äfven om Vettenskapen; och våra ärofullaste eröfringar deri ligga alla åt detta håll. Polhem, Linné, Berzelius — hvilka högre vettenskapliga namn ha vi då att

uppvisa? Och kan det vara rätt, att, bland deras landsmän, just dessa vettenskaper skola vara de enda, som vid ungdomens bildning försummas? Kan det vara förnuftigt att göra sig hemmastadd i Grekland och Rom och deremot leka främmande i den verld, som omgifver oss från vaggan till grafven och tränger sig in på alla våra sinnen? Skulle, med ett ord, Naturens bok vara den enda af alla böcker, som ej bildade, och således utan allt värde för uppfostran? Ack, det nya Testamente, som kommer ut hvarje vår, der bokstäfverna äro blommor och musikbilagorna fågelsång, — den Bibel, som är tryckt med silfverstil på himmelsblått, och öppnas hvarje qväll öfver våra hufvuden, der kapitlen äro konstellationer, och hvarje ord en glänsande verld, en stjerna, — eller den vishet, som tränger på djupet och ransakar dess innandömen, refbensbyggnaden i jorden, — skulle icke denna bok vara menniskolifvets hufvudbok och föga mindre värd, än Hellas och Rom, huru mycket jag än värderar dem? Och hvad är ett läroverk, der denna bok alltjemt blir en förseglad bok, den man med förnäm likgiltighet går förbi och ignorerar, och som man säger sig ej ha tid att studera, emedan man först och förnämligast måste äta sig indigestion — på glosor? Jag har ingenting att anmärka mot denna entré-rätt, som tvertom är magstärkande och retar aptiten. Men litet fastare föda behöfver dock menniskan derjemte, när hon skall segla öfver lifvets ocean. Med andra ord, mannen behöfver, för att vara fullbildad, ej blott filologi och ordkram, utan äfven vettenskap, ej blott form, utan äfven materia, ej endast formelt snömos, utan äfven praktiskt vetande och solid föda. —

Skall således Gymnasii förhållande till Akademien återställas till sitt ursprungliga skick och sluta sig fullkomligt till den, så måste, i den mån läroämnena växa och lärostolarna ökas vid Akademien, helst i Filosofiska facul-

teten, en motsvarande förökning äfven äga rum vid Gymnasium. För Naturvettenskaperna finnas nu vid Akademien tre lärostolar. *En* sådan vore ej för mycket vid Gymnasium. Ty det är ju klart, att den yngling, som vid Gymnasium ej inhämtat elementerna af en Vettenskap, ej heller kan följa med den högre undervisning, som Akademien erbjuder. Följden häraf har vid Akademien varit den, att läraren varit tvungen att nedstämma sin undervisning till elementarkurser, och Akademien alltså sjunkit ner till Gymnasium, som icke är dess bestämmelse. På tre år skulle en Gymnasiilärare genomgå elementerna, 1:o för den Ánorganiska Naturen (Geologi och Mineralogi): 2:o af den Organiska Naturläran, Botanik, 3:o Zoologi; allt med ledning af någon lämplig lärobok. Alla dessa läroämnen, med undantag af det förstnämnda, föredragas redan för närvarande på Gymnasium af den der anställde läraren i Naturalhistoria. Men han föreläser endast två timmar i veckan för hvarje afdelning. — Det finnes ej förnuftigt skäl, hvarföre han ej skulle vara Lektor och Konsistorii-ledamot, med samma aflöning och föreläsningsskyldighet, som de öfriga. I fordna dar fanns äfven på Wexiö Gymnasium en lärare i Fysiken, ehuru han äfven måste föredraga Metafysik och Logik; och att åtminstone Botaniken ej har en egen lärostol i Linnés fosterbygd är mer än besynnerligt.

Samma rättighet ville jag, till en början åtminstone, ej föreslå för Läraren i moderna språken, som nödtorftigt kunna inhämtas med de tvenne timmars föreläsning på hvarje afdelning, han nu ger under tre år. Dock skulle jag anse nödvändigt, att en timma i veckan tillades för Engelskan.

Med de obetydliga här föreslagna tillägg och förändringar tviflar jag knappast, att Wexiö Gymnasium kunde blifva det, hvartill det ursprungligen varit ämnadt, en slags

Provincial-Akademi, som bibringade all den kunskap, som kunde anses nödvändig för en Prestman. De dyra resorna till Akademien, som nu årligen kosta provinsen 15 à 20,000 Riksdaler, kunde derigenom besparas för dem, som äro för fattiga att taga Filosofiska graden och hvilka redan i detta Stift utgöra den stora pluraliteten. I fall detta af vederbörande bifölles, ville jag för detta ändamål föreslå ännu följande.

Ferierna, som i Sverige äro längre än troligtvis i något annat land i Europa, härleda sig otvifvelaktigt derifrån, att en större del af Allmogens barn här studera, hvilkas arbetskraft påräknades hemma, helst under sommarmånaderna. Dessa ferier utgöra nu 20 veckor: således mera än en tredjedel af året, som för undervisningen för det mesta är förlorad. Men de kunna och böra inskränkas från 20 till 10 veckor. Ännu mera vunnes, om, i stället för tre år, som vanligen tillbringas på Gymnasium, fyra der användes, som fordom icke var ovanligt. Deremot håller jag för, att ehuru sex timmars daglig läsning visserligen icke är för mycket för Skolan, förhållandet dock kunde och borde förändras på Gymnasium, der man bör påräkna sjelfverksamhet och hemstudier såsom det väsendtliga. I synnerhet gäller detta för Wexiö-Gymnasium, der från längre tider tillbaka varit vanligt, att Gymnasister undervisa skolpiltar. I forna dar skedde detta ej hemma, utan i Skolan och under Öfverlärarens egen uppsigt. Gymnasisterna voro då monitörer för de yngre; ett slag af vexelundervisning, som är det enda jag gillar, och lika nödvändig för lärjungen som nyttigt för läraren.

Men skall Gymnasium äfven för det theologiska kunna någorlunda ersätta Akademien, så borde slutligen ett theologiskt Utskott bildas, der, efter Gymnasiiårens slut, den speciella theologiska lärdom inhemtades, som på Gymna-

sium ej medhunnits. Ett sådant utskott kunde lätteligen sammansättas af Biskop, Domprost, Theologie-Lektorn och Lektorn i Grekiskan. Lades härtill Eloquentiæ-Lektorn, som understundom öfvade Prestkandidaterna i att skrifva och tala latin, så vore besynnerligt, om icke på två eller tre terminer all den lärdom kunde bibringas dem, de som Komministrar eller Pastorer i de svagare Gällen kunde anses behöfva och för det mesta för närvarande verkeligen innehafva. För de större Pastoraterna, liksom för egentliga läraresysslor, kunde filosofiska graden erfordras. Ty högre lärdom fordras dock egenteligen mera för Presterskapets anseende, än för Församlingens bästa. För öfrigt förstås af sig sjelf, att denna undervisning, liksom den gymnasiska, borde vara kostnadsfri. Det ökade besvär, som derigenom tillskyndades lärarne, ersattes mer än tillräckligen genom den besparing, som härigenom vunnes för det fattiga landet. Det är i sanning icke Wexiö Gymnasii Lärare, som jag behöfver uppmuntra till en uppoffring, då det gäller läroverkets anseende och Ståndets och Provinsens bästa.

Dessa tankar, som sjuklighet hindrat mig att sjelf framföra, och som röra Läroverkets slutliga fulländning, förtjena väl att sysselsätta oss på dess Jubelfest. De äro icke nya, utan långt för detta yttrade af den störste och verksammaste Eforus som Wexiö, kanske Sverige, haft, den berömde *Wallquist*, hvars förtidiga död var den största olycka, som träffat Läroverket. Hans minne har med rätta sin plats på Gymnasii Jubelfest, ty Wexiö Läroverk firade under hans korta embetstid sina egentliga Jubelår. Allt det bästa, så i Läroverk som Stift, är en gengångare från hans tider. En och annan ibland Er kommer ännu ihåg honom. Om någonsin Svenska snillet i sin ursprungligt praktiska riktning i sednare tider framträdt personifieradt hos Svensk man, så var det hos Wallquist: djerft men san-

sadt och vändt utåt till de yttre tingen. Han omfattade alla lifvets förhållanden, de ekonomiska som de litterära, och förbättrade äfven så mycket sina boställen som sitt läroverk. Som alla utmärkta män, var han dock företrädesvis en son af sin tid, den Gustavianska tiden, hvars färger han bar, i lysande och brokig blandning; hvartill äfven hörde en viss genialisk lättsinnighet, förenad med hög och allvarlig embetsmannaduglighet. Presterlig (nemligen i trångbröstad mening) var han icke, och man gör honom ingen orätt, om man säger, att han var mera Eforus och Ecclesiastik-organisatör än Biskop i from, fornchristlig mening; skapande var han i allt, småsinnad i intet. Der låg i hans rika och lifliga sinne en aning af det rätta och gagnande i hvarje sak, en känsla som grep in på framtiden, en slags profetisk aningsförmåga, en instinkt som utmärker det praktiska sinnet, och i allmänhet leder hvarje snillrik man genom lifvet. Derför såg han gerna allting i stort; och när han måste stiga ner till detaljerna, så redde han dem, icke tråd för tråd, utan han uppfattade hela härfvan med en enda skarpsinnig öfverblick. Ty ett skarpt och klart förstånd är, helst i verldsliga bestyr, det öfverlägsna snillets trognaste och vanligaste ledsagare. Med dessa egenskaper var han också mera född för Rådsbordet än för Konsistoriibordet; och någon tid fyllde han också med heder en plats i Konungens Råd, såsom föredragande för Kyrkans och Läroverkets angelägenheter.

Vi ha i dag den lyckan att äga närvarande en Man[1], som ärft efter Wallquist både hans praktiska snille och hans plats vid thronen. Möjligtvis har han äfven före honom hjertats och den mildare fridens christnade Genius. Dertillmed har han varit först en utnärkt lärjunge och sedan en ännu mera utmärkt Lärare vid detta läroverk. Vi bedja

[1] Herr StatsRådet m. m. *Heurlin.*

honom vara hjertligt välkommen till sin ungdoms bygder, hvilkas ära han blifvit. Det är en rent Svensk Demokrati, ensam för vårt land, att ingen genom sin börd är utestängd från Statens högsta embeten, dit snille och skicklighet kunna föra en hvar och i sednare tider ofta gjort det. Jag nekar icke att detta, hvar som helst det inträffar, gläder mitt Svenska oadeliga sinne. Det är en demokrati, hvartill jag öppet bekänner mig, så monarkisk jag i öfrigt må anses. — Du är oss dubbelt kärkommen derföre att du kommit till oss utan alla Statsrådsminer och värderar som du bör den verldsliga höghetens ansvarsfulla, men tillfälliga företräden. Vi hafva hos dig länge värderat den utmärkte mannen, långt innan du steg opp på lyckans branter. Och du må ursäkta, om vi i dig mindre se Chefen för en af landets vigtigaste angelägenheter, dess bildning, det egenteligen andeliga i Staten, än den gamle välbekante, snillrike, rådige mannen. Vi prisa dig lycklig, icke derföre att du gjort lycka; ty på din plats har man mycket ansvar och kan ej tillfredsställa alla, minst sig sjelf, utan derföre i synnerhet, att du äfven der bibehåller din själs ungdom. Ty själens ungdom kan gerna bestå med grånade hår. Det är den, som gör icke blott Skalden och Talaren, utan äfven den högre Embetsmannen, om denne gör anspråk på något mer än blott handtverksmessig routine. Tro mig, förståndets skärpa och sinnets liflighet göra *Chefen*, om han förtjenar sitt namn. Göm derföre troget din ungdoms minnen; det är ålderns rikedom. I vår ungdom voro vi väl icke så berömda, så afundade, ej så ilskefullt bespejade, icke heller så brokigt utstyrde som nu. Men vi äro nu erfarnare, och det är skönt att lefva för sin ungdoms drömmar i stort, det må vara i Stat, eller Konst eller Vettenskap. Stift och Läroverk vänta att i dig ha en förespråkare vid thronen, af hvars inflytande, nit och rådighet de hoppas det bästa

och yppersta. Du har från ungdomen omfattat flera utaf oss, och mig i synnerhet, med redlig vänskap. Vi tacka dig derföre af hjertats fullhet och utbedja oss ditt biträde att förbättra hvad ännu vid läroverket kan finnas bristande och ofullkomligt. På 200 år förändras verlden mycket, helst kunskapens verld; och det tillkommer oss som förståndige män att följa med tiden, det vill säga, ej låta honom växa oss öfver hufvudet. Står tiden högre än vi sjelfva, så krossar han oss. Eller hvarigenom var den utmärkte mannen någonsin utmärkt, om icke just derigenom att han åtminstone var i jemnbredd med eller *före* sin tid? Vi behöfva derföre ej misskänna värdet af fordna stiftelser, eller gilla dagens merändels omogna nyhetsförsök. I mycket, helst i uppfostringsväg, är återgången till det gamla, det vill säga dess anda, om icke dess bokstaf, den enda nyhet, jag i allmänhet ville tillstyrka.

Betänkande till 1843 års skol-revision.

Stormäktigste Aller Nådigste Konung!

Härjemte får jag i underdånighet insända den i Skol-Ordningens 4. Sect. 6. Cap. 8. §. 3. mom. föreskrifna Berättelse om undervisningen jemte vederbörande Rectorers yttranden i samma ämne.

1:o) För att begynna med Lärdoms-Skolan och hvad som der alltid måste anses för hufvudsak, Latinska språket, bör jag fästa uppmärksamhet på några egenheter i detta afseende för Wexjö Lärdoms-Skola, dem jag dels infört, dels förefunnit:

a) Jag låter gossarne börja Latinsk grammatik redan i förberedande Classen, dels derföre att de techniska termerne i alla språks grammatik äro Latinska, dels äfven för att vinna så mycken tid som möjligt för detta studium. Det förstås af sig sjelf att undervisningen i detta ämne inom Classen föga sträcker sig öfver termerna och så stor eller liten del af formläran som kan medhinnas. På detta sätt är gossen icke alldeles nybegynnare i Latin när han inträder i första Classen, har begrepp om partes orationis, hvilket äfven för Svensk grammatik, som ännu är hufvudsak, är af vigt, och vänjer sig från början att reflectera öfver språkets beståndsdelar.

b) Det sträfvande som länge utmärkt Wexjö Läroverk att stå högre än flere andra i Latinska språkets kännedom

är förmodeligen orsak att man redan före min tid börjat skrifva Latinska stilar redan i första och andra Classen, som enligt Skol-Ordningen ej skulle ega rum förr än i tredje Classen. Företaget torde likväl förråda mera god vilja än förstånd i uppfostringsväg. Regeln, äfven den enklaste, blir svår att använda när ordet sjelf alltjemnt skall inläras ur Glosboken; och härigenom väckes och befordras hos barnet en leda och afsky för språket som det under andra förhållanden skulle uppfattat med glädje. Man talar eller läser vanligtvis innan man skrifver ett språk. Omvändes förhållandet, så straffar sig det onaturliga häri sjelf. Den tid som bortkastas på en sådan förtidig skrifning kunde bättre användas på utvidgade explicationscurser och att låta barnet säga flere locutioner med anledning af hvad som förekommer i boken och der således den grammaticaliska regeln förefinnes in concreto, icke in abstracto, som den alltid förekommer i Grammatican, hvarigenom den göres obehaglig för barnet. Med ett ord, man talar mer och författar mindre, och hvarje språk läres lättare i den mon det kan bibringas som ett lefvande. Detta länge fortsatta misstag kommer således hädanefter att upphöra.

2:o) Läroböcker så för Skola som Gymnasium böra bestämmas enahanda, så vidt möjligt är, för hela Riket, åtminstone på 10 år. Att bestämma dem för alltid skulle hindra möjligheten af förbättringar. Ett allmänt fel i våra Grammaticor är att de ej äro bearbetade efter enahanda system. Fryxells Svenska Grammatica är behandlad efter läran om Satsen. Anses detta för riktigt så borde äfven Latinska Grammatican bearbetas på samma sätt. Annars händer att gossen anser Svenska språket ha en helt annan Grammatik än det Latinska, som dock ingalunda är förhållandet. Ehuru abstracta ideerna om en allmän Grammatik må förefalla barnet, så kunna de dock,

23—232953. *Tegnér, Saml. skrifter. 9.*

en gång uppfattade, och lika användbara på alla språk, väsendteligen lätta Grammaticalundervisningen i allmänhet.

3:o) Beträffande Ferierna, så bör man besinna deras nödvändighet mindre för Lärjungen än för Läraren. Jag anser dem likfullt till en början kunna och böra inskränkas från 20 till 16 vickor på året, så att läsetiden blefve 36 vickor, utan afdrag; nemligen från den 24 Augusti till 18 December, från 15 Januarii till 1 Junii. De på flere ställen förekommande Pretexter af marknader, t. ex. i Wexjö Sigfridsmässan, böra ej göra något hinder häri.

4:o) Hebreiskan som hittills varit börjad i Rectors Class torde kunna uppskjutas till Gymnasium, der GymnasiiAdjuncten bör i två timmar i stället för en, som hittills skett, meddela undervisning deri. Fråga har varit väckt om detta läroämnes uppskjutande till Academien, hvilket jag så mycket mindre kan tillstyrka som språket är nödvändigt att nödtorfteligen känna för de flere ynglingar som ämna sig till Prest. Äfven för de andre innehåller det nyckeln till hela Orientaliska litteraturen, som troligtvis snart kommer att spela en vida större role i Europa än hittills varit fallet. Man har varit van att draga den menskliga bildningens meridian genom Rom och Grekland; hvad som låg på sidan derom ansågs för idel barbari. Men de nyöppnade skatterna af Arabiska, Persiska och Hinduiska litteraturen, visserligen olika den Romerska och Grekiska, men rika på skönhet af annat slag, göra troligt att, om ett århundrade eller förr, den något bleklagda Europeiska litteraturen upptar allehanda af den färgrikare Orientaliska. Då, om ej förr, skall nödvändigheten inses, äfven för vitter bildning, af Hebreiskans kunskap, som nu anses ha endast en Theologisk betydelse.

5:o) Det väsendteligaste af de förändringar jag tillstyrker i afseende på Gymnasium, som jag gerna ville se upphöjdt till ett Gymnasium illustre eller ett slags Provincial-Academie, är upptaget och motiveradt i ett Tal vid Wexjö Gymnasii Jubelfest i år, hvilket derföre bilägges och åberopas. Det vigtigaste deraf är inrättandet af en ny Lection för Naturkunskap, nemligen Botanik, Zoologie och Mineralogie. Lämpligheten deraf i verldens närvarande skick i allmänhet, och särskilt i Linnés fosterbyggd, lär ej kunna sättas i fråga. Vi ha redan en så kallad Docens i Naturkunnigheten uppförd på Stat, men med ett löneanslag af endast Tio tunnor Kronotionde och en löneförhöjning af 90 Riksdaler Banco, som skulle svara emot 15 Tunnor. Tillades härtill 75 tunnor Kronotionde, beräknade efter RiksMarkegång eller Kronobergs Läns Markegångs-Taxa, så hade denne Lector ungefär detsamma som de öfrige.

6:o) Af mindre vigt ehuru äfven önskeligt vore om Läraren i Moderna språken med 300 Riksdalers aflöning förvandlades till Lector i saken med lämplig löneförhöjning. Nödvändigheten af dessa språks lärande kan numera icke betviflas, äfvensom det är säkert att en ordentlig Lections inrättande häri skulle mycket befordra dessa språkstudier. Som Läraren nu är aflönt söker han sig vanligtvis från tjensten, så snart han hunnit tillräckligt orientera sig i sin vetenskap, hvaraf händt att vi ofta fått åtnöja oss med nybegynnare i saken som gjorde sine studier liktidigt med Lärjungarne. Äfven borde Engelskan, åtminstone på privat hand, föreläsas.

7:o) Om tiden medgåfve, hvad den nu mera icke eller knappast gör, så skulle jag vilja förorda införandet af ännu ett nytt läroämne på Gymnasium, nemligen Isländskan. I forna dar var denna kunskap om icke på Gymnasium,

dock för filologer af profession ett kärt ämne, och ännu i dag drifvas dessa studier i Danmark och Tyskland med ifver och framgång, hvaremot de i Sverige årligen mer och mer aftyna. Isländskan är likväl tydligen grunden till det bästa vi ha, nemligen vårt språk, och har dessutom en väl utdöd, men likväl märkvärdig och ingalunda fattig litteratur. Det är betänkligt när en Nation börjar att förakta sina minnen och roten till sitt forntida lif. Vi drifva, äfven i Skolan, all slags Filologi, Romersk, Grekisk, Hebreisk, Fransysk, Tysk, Engelsk. Äfven Svenska språket ha vi börjat studera. Men hvad som är den obestridda grunden så väl för landets språk som dess Historia, Isländskan, har icke en gång vid Högskolan en lärostol.

Med en timmas undervisning i veckan skulle åtminstone det nödigaste och Elementariska i saken kunna inhämtas. Vi sakna ej heller till och med på Svenska hjelpredor i ämnet. Ett sammandrag af Liljegrens Runlära, af Rasks Isländska Grammatik, och Lindfors' Isländska Litteraturöfversigt vore tillräckliga, för att bibringa Gymnasisten så mycken kunskap att han kunde förstå en prosaisk Saga, t. ex. Ynglinga- eller Hervarasagan. Undervisningen uppdroges bäst åt Lectorn i Historien, men kan icke åläggas honom enligt Skolordningen.

Man klagar, och icke utan skäl, öfver Tidehvarfvets encyklopedistiska riktning. Mångvetandet (sägs det) som man gerna ville införa äfven i Skolan, försprider det unga sinnet i mångfaldiga riktningar; kunskapen, spridd på en för vidsträckt yta, förlorar i djup hvad den vinner i omfång, alla dörrar öppnas för ytlighet och flärd, som inverkar icke blott på bildningen, utan äfven på tänkesättets och karakterens redbarhet; ty det är intet tvifvel att mångläsandet öfvergår till mångfuskeri och undergräfver icke blott den fordna grundligheten, utan derjemte äfven för-

breder en löslighet och flärd i tänkesättet, skadlig icke blott i vetenskapligt utan äfven i moraliskt afseende. Denna riktning innebär en af förklaringsgrunderna till tidens många oarter. Så klagar man, och icke utan anledning. Men man borde dock tillse om den mångkunnighet hvaremot man sålunda declamerar icke tilläfventyrs har sin grund i förhållanden som ligga långt utom Skolan och verka på henne sjelf, snarare än hon verkar på dem. Är menskliga forskningen en gång lössläppt, så gifves ej menskig makt som binder henne. Hon vill omfatta allt och bygger den ena lärostolen efter den andra. Då fattningsförmågan är ungefär den samma som förr, men kunskapsförrådet oupphörligt växer med årtalet, så måste nödvändigt grundligheten förlora i vissa kunskaper, då ingen mensklig fattningsförmåga förslår att uppfatta alla med samma omsorg. Om det är ett fel, så är det åtminstone ej Skolans.

Men om icke allt vetande kan med samma grundlighet ıppfattas, hvarför då, frågar man, ej utvälja det värdigaste och bästa, med uteslutande af det andra? Hvarföre envisas att ännu alltjemt bibehålla den presterliga riktningen hos Gymnasierna, som måste anses föråldrad och bör gifva vika för en friskare och tidsenligare Organisation? Vi stå här framför en fråga som redan länge föranledt mycken tvist uppfostringsväg och som ännu ej är nöjaktigt besvarad. Det är tvisten mellan Kyrka och Skola. Då collision mellan dem uppstår, hvilkendera skall gifva vika?

Skolan är en dotter af Kyrkan. I sin ungdom stod hon med rätta under Kyrkans förmynderskap; men allt om hon växte till i ålder och visdom, önskade hon att mancipera sig från Kyrkan. Hon ville framträda sjelftändig i lifvet, utan att längre erkänna modrens förmynderskap och återfordrade till fritt bruk sitt mödernearf.

Det är nu i 300 år som denna olyckliga tvist varar och förvillar hela Uppfostringssystemet. Ty tvisten emellan Kyrka och Skola härstammar egentligen från Reformationen som icke grundlade Skolan, men dock dess frihet och oberoende. Vi ha nyligen upplefvat ett af denna tvists resultater, nemligen i författningen om den dubbla årsberäkningen. Der, som annorstädes i vår obestämda tid, handlade man mindre som Domstol än som Compromiss. Man var villrådig och gaf ingendera fullt rätt, utan blott hälften, man bröt frågan midt itu. I längden kan dock en sådan halfhet ej ega bestånd. Som Eforus hör jag både till Skolan och Kyrkan och är således i dubbelt hänseende jäfvig att yttra mig. Att Skolan en gång fullkomligt emanciperar sig från Kyrkan är troligt. Hvad som derpå vinnes och om en dylik frihet blir annat än en omväg till ett strängare beroende, är en annan fråga. Tvisten mellan Kyrka och Skola lär väl svårligen kunna biläggas derigenom att den ena underordnas den andra. En coordination af begge till ett gemensamt ändamål torde först i framtiden vara att hoppas.

8:o) Läsetimmarnas antal, 6 om dagen, är icke för stort för Skolan. Men för Gymnasium torde de kunna inskränkas till 5, emedan här mera hemstudier och sjelfverksamhet bör kunna påräknas. Kunde lärotimmarna, åtminstone på Gymnasium, samtlige förläggas på förmiddagen från 7—9 och från 10—1, så vore det visserligen önskligt (ehuru man i Wexjö äter middag kl. 12) helst eftermiddagstimmarne äro besvärlige både för Lärare och lärjungar.

9:o) Men då på detta sätt läroämnenas antal ökades på Gymnasium, och lärotimmarna minskades i ett förhållande som ingalunda motsvarar de 4 vickor hvarmed Ferierne blifvit föreslagne att minskas, så kan jemvigten ej

återställas annorlunda, än att Gymnasiiåren ökas med ett, således blefve 4 i stället för 3, som nu är det vanliga. Det förstnämnda antalet var fordom det vanliga och förekommer ännu någon gång hos dem som ha nog sansning att vid Academien ej söka en bildning som äfvensåväl och till vida bättre köp kan vinnas vid Gymnasium. De som qvarstadnade 4:de året borde då utgöra en särskilt högre afdelning, med särskilta och högre lärocurser (ej som nu förblandas med 3:dje afdelningen) likväl på det sätt att lärocursen borde vara afslutad med första Terminen af 4:de året. Sista Terminen finge då användas till repetition af allt det genomgångna till beredelse för Afgångs- eller som jag heldre ville kalla den, Mognadspröfningen.

10:o) Ty om de här föreslagna förändringar antagas och verkställas, hvarföre skulle det då bli nödvändigt för alla Gymnasister att afgå till Academien? De som der söka någon Grad, Filosofisk eller Medicinsk, äfvensom alla Civilister som der måste aflägga sina Embetsexamina måste naturligtvis underkasta sig denna dyra resa. Men om Gymnasiiundervisningen utvidgades på det här antydda sätt, om i sammanhang dermed en prestbildningsanstalt bildades med Biskop, DomProst, Theologiæ och Græcæ Linguæ Lectorn till Ledamöter, naturligtvis utan all särskilt aflöning; så inser jag intet förnuftigt skäl hvarför yngling som utan alla högre lärdomsanspråk ville tjena i Församlingen härtill skall vara förbunden att söka på främmande Ort hvad han äfvensåväl kan vinna i egen Stiftsstad. Saken kunde åtminstone förtjena ett försök, och vore lätt ändrad, i fall den misslyckades.

11:o) Beträffande Disciplinen, så anser jag, lika med Rector Gymnasii alla sådana bestraffningar betänkliga, hvilka äro beräknade på ambition allena, såsom nedflytt-

ning till lägre plats för bristande framsteg o. s. v. Upprepas de oftare, så förslöa de den hederskänsla de skulle sporra. Af alla menskliga känslor är, helst i våra tider, fåfängan den som minst behöfver utvicklas hos de unga. För sederna åter bör Rector ega rättighet att förbjuda Gymnasist bo på mindre väl kändt ställe. Äfven bör han, jemte Collegium Gymnasticum, äga *Veto* i afseende på afgången till Academie, så framt ynglingen är omogen, vare sig till år eller kunskaper. Detta inträffar vanligtvis före utgången af Gymnasiiåren, omkring 20 års ålder. Dock kunna undantag, med Efori bifall, äga rum.

Den verksammaste åtgärd för Disciplinen vore otvifvelaktigt det redan länge föreslagna anställandet af — icke Rector perpetuus, som har flere betänkligheter, utan Rector på 5 el. 10 år med lön på stat af 20 à 25 Tunnor. En sådan befattning borde sökas och genom Val tillsättas bland Lectorerna. Äfven borde särskilt Instruction för sådan Embetsman utfärdas. Stadgades deri bland annat att han borde handhafva Gymnasisternas Cassa, och att föräldrar och målsmän borde till honom insända deras pengar, hvarföre han då blefve ansvarig, så hade han härigenom ett band på deras seder och uppförande, som troligtvis gjorde de fleste öfrige Disciplinallagar öfverflödiga. All lag förutsätter ytterst en lefvande och förnuftig verkställare. I allmänhet kunde man bespara sig mycken lagstiftning i fall man hade mera förtroende för den lefvande lag som föreställes genom en nitisk och skicklig Embetsman och hvarförutan äfven de vidlyftigaste lagparagrafer bli fruktlösa. Rectors makt borde vara vidsträckt. Något despotiskt missbruk deraf, kontrollerad som den blefve, af Eforus och kamrater, tror jag sällan vore att befara. Hvad som mera vore att befara är den i vår tid vanliga popularitetsjagten och begäret att genom en slapp styrelse vinna be-

röm af de styrde, hvilkas tillgifvenhet dock mer äfventyras genom flathet än stränghet. —

12:o) Slutligen får jag yttra den önskan att hvar gång Revisionen hädanefter sammanträder sådant måtte ske in pleno, så att alla Läroverk äro representerade och alla Eforer, så vidt möjligt är, närvarande. Kostnaden för Staten blefve härigenom ej större om tiden för Revisionens sammanträde förlängdes från hvart tredje till hvart tionde år. På kortare tid kan också föga något resultat inhämtas af de förändringar som till äfventyrs föreslås att antagas. Tiden för Revisionens sammanträde borde vara i Juli, Augusti och September Månader.

Jag framhärdar med djupaste undersåtlig vördnad, trohet och nit.

Stormäktigste Aller Nådigste Konung!

Eders Kongl. Majts underdånigste och tropligtigste tjenare och undersåte.

Wexjö den 12 Augusti 1843.

Es. Tegnér.

På Vexiö Gymnasium.

Juni 1844.

I dag, mina vänner, kan jag icke tala till Er på det vanliga sättet. I veten huru jag vid dylika tillfällen plägade välja något ämne rörande uppfostran som jag mer eller mindre fullständigt utvecklade. För närvarande blir mig detta omöjligt, då en Talgåfva aldrig rätt utmärkt nu mera genom fortfarande sjuklighet ännu mera inskränkes. Under sådana förhållanden kan jag endast säga Er några få ord.

Eder, I Lärare, tackar jag härmedelst offenteligen icke blott för den vänskap I alltid bevisat mig, utan ännu mer för den nit och skicklighet hvarmed I under året uppfyllt Ert vigtiga kall. Året har i mera än ett afseende varit olyckligt. Elden har åter gått öfver sin välbekanta valplats, och denna gång mera förhärjande än någonsin. Men under idoga händer uppväxer dageligen en ny stad i askan af den förstörda, och innan vintern kommer hoppas vi att åter kunna inrymma ungdomen i trefna boningar. Vår nu slutade lästermin har varit kortare än vanligt; likväl ha läsekurserna i det närmaste gått opp mot de förra, och förlusten för undervisningen har blifvit så liten som omständigheterna möjligtvis tillåtit. Hvad mig särskilt angår så är det ett gemensamt mål som förenar mig med Eder, nemligen Läroverkets bästa och anseende. Vi kunna lyckönska oss att, åtminstone till en viss Grad hafva närmat

oss detta mål. Vårt läroverk har ett berömdt namn att försvara. Om detta lyckas så bör förtjensten deraf väsendteligen tillskrifvas Er. Gläden Er derföre med mig åt Er framgång. Hvad som ännu kan återstå att önska för Läroverkets fullständighet och ändamålsenlighet må visserligen vara betydligt; dock bör det gläda oss att flere tänkande Män börjat inse och erkänna det. I detta hänseende bör jag endast åberopa sista SkolRevisionens Betänkande. Önskeligt vore om Statens tillgångar tilläte oss hoppas något snart afhjelpande af åtminstone de väsendtliga bristerna. Då hade vi icke lefvat förgäfves.

Bland de förändringar som anses nödvändiga för Läroverket, räknar man äfven vanligtvis löneförhöjningar; men genom löneförhöjningar allena höjes ej läroverkets värde. Lönerna äro på mindre än 20 år för kollegerna åtminstone mera än fördubblade. Vi böra ej glömma att vi lefva i ett fattigt land och att vi böra rätta oss efter Statens tillgångar. Jag erkänner att jag alltid misstänker den lärare som ideligen ropar på löneförbättring och sedan Staten härföre gjort hvad den kunnat ändå alltjemt visar sig missnöjd och obelåten. Det är icke för att föra ett beqvämt lif utan alla näringsomsorger som I valt skolvägen. Mig vill det synas som I borden ha något bättre ändamål för Er ärelystnad. Att utbilda Er sjelfva i det I äfven utbilden andra, att befordra Mensklighetens stora angelägenhet just derigenom att till kunskap och dygd uppfostra ett yngre slägte — detta borde dock väl vara Ert egenteliga syfte och långt angelägnare än löningsvillkoren. Det är detta, tänker jag, som bättre än allt annat kan försona Er med svårigheten af Ert yrke och öfvervinna ledsnaden af det evigt enahanda, hvartill Skolläraren, helst i de lägre afdelningarna, är fördömd. —

Och sluteligen I Unge! Förtjenen genom flit och se-

dighet det deltagande som Stat och fäderneslånd så tydligt ådagalägga för Er. Det är ärofullt att vid Edra år hafva fästat de bättres och ädlares uppmärksamhet. För den nöd som nyligen öfvergått Er vid eldsvådan hafva ädelsinnade menniskovänner ej heller blifvit känslolösa. Det är deras sammanskott som satt mig i tillfälle att kunna ersätta det mesta af de förluster som drabbat Er utan eget förvållande. Men räknen icke på att detta tillfälliga understöd blir permanent. Undervisningen är kostnadsfri; men kläder och föda måsten I sjelfva bestå Er; ty Skolan är icke någon fattigförsörjningsanstalt. Måtte hon fortfarande blifva det hvartill hon är ämnad, för Eder en bildningsanstalt till kunskap och seder!

Och nu farväl, mine unge vänner! Den Högste ledsage och beskydde Eder! Jag önskar Er en lycklig resa, icke blott till Akademien, utan äfven genom lifvet. När I en gång återvänden såsom män till Er hembygd finnen I mig kanske icke längre bland de lefvandes antal; men ännu i grafven skall jag glädjas af Er framgång. Farväl!

På Jönköpings Gymnasium.

1844.

Flere år hafva förflutit sedan jag sist kunde vara närvarande vid en Dimission här i Jönköping. Utom tillfälliga hinder har i sednare tider äfven sjuklighet afhållit mig härifrån. Det har oroat mig; ty af alla de befattningar som tillhöra BiskopsEmbetet är ingen som så mycket intresserar mig som Eforatet eller uppsigten öfver Läroverken. Ty först och främst anser jag Läroverket för Presterskapets fröhus, och för det andra har jag tillbragt mina bästa och kraftfullaste år, väl icke som skolkarl, men dock som akademisk Lärare, derigenom slutit mig till ungdomen och vant mig att tänka öfver dess behof. Vi lefva i en bildsam, men orolig tid, då anspråken på kunskaper växa med hvarje år, och man vet snart icke hvar man skall taga tid för att inhämta allt det vetande som erfordras. Med en ytlig mångkunnighet är mera förloradt än vunnit. Tiden hastar, men ungdomen — ja föräldrarna sjelfva hasta ännu mera, ty de få aldrig tidigt nog sina söner anställda i Statens tjenst eller i Kyrkans der tjenstår räknas. Af Läroverken fordrar man att de skola lära på en gång fort och väl, hvilket ej alltid låter förena sig; och sällan kan lärokursen påskyndas eller utvidgas utan på grundlighetens och mognadens bekostnad.

Förberedande klassen är här gemensam både för Lärdoms- och Apologistskola, således något öfverlastad med

läroämnen. I en stapelstad som Jönköping som redan har, eller framdeles lär kunna få en betydlig handel är också rätta stället för Apologisterna, som der böra trifvas bäst. Jag önskar derför att i denna klass synnerligaste vigten lades på allmän medborgerlig bildning, det vill säga, skrifva, räkna samt det oumbärligaste af landets Historia och Geografi. Af språk kunna Fransyska och Tyska inhämtas så långt tiden medgifver. Emedlertid är denna förening af förberedande klass både för Lärdoms- och Apologistskolan onaturlig, en blott nödhjelp; och när vi få nya Apologistskolan färdigbyggd måste vi vara betänkta på att på ett eller annat sätt få en särskilt förberedande klass derföre.

B R E F

Till Amelie Virgin, född Tornérhielm. 1.

Östrabo d. 4 Januari 1840.

Du gör mig mycket orätt då du beskyller mig för bitterhet i anledning af dina sednare bref, och den korg de innehålla. Något annat kunde jag ju icke förnuftigtvis vänta mig. Min tid med fruntimmer är förbi, och jag blir äfven så opopulär bland dem som bland karlar. Sådant hör till åren och naturens ordning, och man måste följakteligen finna sig deri. Det ligger icke i mitt lynne att förödmjuka mig, vara efterhängsen och alltjemt stå med tiggarstafven och klappa på dörren till ett stängdt hjerta, äfven om jag kunde tro det möjligt att hon på detta sätt öppnade sig. Kärleken vill ges, icke tiggas tillhopa som en allmosa. Genom efterhängsenhet förlorar äfven qvinnan den aktning för mannen som måste ligga på botten af hvarje ömmare känsla. Det är sant, en blott och bar vänskap mellan karl och fruntimmer innebär något halft och onaturligt, och är svår att hålla fri för en smula fadaise; men den är dock bättre än ett rent af fiendtligt eller alldeles likgiltigt förhållande. Det står emedlertid att försöka; och jag hyser det förtroende till din uppriktighet att du ärligt säger mig hur du finner dig deri, när vi träffas.

Biskopsvalet är verkeligen skandalöst. Jag återskickar dig [. . .] bref, som jag icke visat för någon. Skall ny omröstning ske till andra rummet, så är jag öfvertygad att

man dervid faller på någon annan stackare som har den tvetydiga äran att tillhöra Götheborgs Stift. Att en sådan personifierad obetydlighet som Björk kunde komma i fråga vid ett Biskopsval är höjden af all löjlighet. Förmodligen blir Kungen tvungen att nämna Bruhn, och dervid är ingenting att säga, hvarken i afseende på tänkesätt eller kunskaper ehuru af det andelösaste slaget; men att han saknar den energie och klarhet som är nödvändig för en Chef, kunna äfven hans bästa vänner ej neka. Biskopsledigheten i Götheborg kommer således att fortfara. Kanske var detta också den ursprungliga afsigten hos dem eller den som drifvit spelet. Det olyckliga i saken är icke att ännu ett Stift i Riket kommer att bli utan Styrelse. Icke heller gör Heurlin dervid någon förlust; ty med ett sådant presterskap hade han aldrig kunnat öfverensstämma. Utan det olyckliga ligger deruti att saken möjligtvis kan föranleda till en spänning mellan Wingård och Heurlin; ty det kan omöjligen undfalla den sistnämde hvem han har att tacka för sitt uteslutande från förslaget. Begge dessa Herrar äro otvifvelaktigt våra bästa politiska hufvuden inom PrestStåndet under en förestående Riksdag, och komma der att utgöra de ledande principerna. Draga dessa icke rätt tillsammans så faller Ståndet sönder i onyttigt split, nu då enighet som bäst behöfdes. Dock hoppas jag med säkerhet att det aldrig går till någon öppen splittring mellan dem begge; det är nog om de icke stämma fullt öfverens i sitt hjerta. Jag skall emedlertid söka stifta så mycket frid som möjligt, ty jag värderar dem begge. Derför gör det mig också ondt när W. stundom tyckes svindla på sin höjd och så gerna talar om sin personlighet. Stolthet förlåter jag mannen, men fåfänga är mig vidrig. Det är med ära som med qvinnodygd; ju mera man har deraf ju mindre talar man derom.

Gud välsigne dig [min] Amelie på det nya året, som börjar
ned mycket snöfall både från himlen och från — posten.
Men den hör ju till årets tid. För egen del väntar jag mig
ej mycket af lifvets lycka. Hon stiger ej gerna så högt opp i
ifvets vinterliga latituder. För den åldrande är lyckan
ngenting annat än resignation och minnets axplockning,
edan skördetiden är förbi. Men — det är ingen man som
beklagar sig.

Jag reser på Tisdag d. 7, men kommer ej till Stockholm
förr än d. 13 el. 14. Får jag der icke vänta några rader ifrån
dig? De fägna mig alltid, ehuru de ej innehålla hvad jag ville.
Tro dock aldrig att du blir mig likgiltig, äfven om du ej anser
nig för annat än din

Vän

Es. Tegnér.



Till D. Munck af Rosenschöld. 2.

Östrabo d. 6 Januari 1840.

MkBror.

Förlåt att jag lemnat flere af dina bref obesvarade. Men
jag är svag i brefväg som i flere andra vägar. Skrifvelsen
till Bråkenhjelm har jag ej afskickat, sänder den ej heller
ter. Vill du följa mitt råd så bryr du dig ej om den saken.
ag känner icke B. personligen, förmodar också att han
j är värre än de andra. Skall man skrifva till alla lymlar att
e äro fähundar, så får man en alltför vidlyftig korrespon-
ens, uträttar dessutom ingenting dermed, förbittrar sna-
re än förbättrar, ja kan sjelf ha ledsamheter deraf.

I morgon reser jag till Riksdagen. När jag kommer
er och Riksdagen slutar, må Gud veta. Betänklig blir
en visserligen, ty en ovanlig mängd demokratiska eller
nt av Jacobinska cruditeter göra i opinion. Flere misstag

äro också onekligen begångna å Styrelsens sida. Vi ha återkommit till Hattar och Mössor, endast med den skillnad att hufvudena derunder äro sämre. »To be or not to be, that is the question», för Svenska Monarkien, för Samhällsordning och förnuft i Sverige. Kunna ej de två första stånden, Adel och Prester förenas, så är det omöjligt att styra Riksdagen. Pöbeln i Borgare- och Bondeståndet håller nog tillhopa; och tyvärr fruktar jag att de äfven i de 2 andra stånden få en stark minoritet för sig. Segra de så är upplösningen närmare än mången tror, och vi äro då bjudna på det gamla Sverges begrafning, det Gud afvände. Tempus dabit. Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



3. Till C. M. Agrell.

Högvördige Herr Doktor!

Innan jag i dag sätter mig i Riksdagsvagnen, som egenteligen är en Skottkärra, och ger mig åstad till fälttåget, bör jag med några ord tacka Herr Doktorn för dess bref och lemna till svar, att jag talat med hemmablifvande Consistoriales om Adjunktsfrågan som blir afgjord efter Herr Doktorns önskan.

Hvad Riksdagen angår så är icke att vänta att den skulle bli annat än ledsam. Vi hafva, efter en constitutionell uppfostran af 30 år, lyckligtvis redan hunnit till partitiderna. Hur vi komma derifrån blir en annan fråga. Hattar och mössor nog, men tyvärr inga hufvuden derunder. En ofantlig massa af moderna cruditeter, halfbildning och demokrati, ofta med rent jacobinsk tendens, jäser i den förvillade och olyckliga Nationen. Förena sig ej de två första Stånden emot den nedifrån påträngande galenskapen, så kan upp-

lösningen vara närmare än mången tror, och vi äro då bjudna på Sverges begrafning, det Gud afvände. Bed emedlertid Krigsbönen för oss!

Lycka på det nya året! Måtte det göra oss alla, om icke lyckligare, dock ädlare och bättre! Skola vi öfverlefva vårt fädernesland, måtte då åtminstone skaldens ord kunna lämpas på oss:

Impavidum ferient ruinæ.

Högaktnings- och vänskapsfullt

Es. Tegnér.

Östrabo d. 7 Jan. 1840.



Till Elise Åkerhielm, född Anker. 4.

Stockholm d. 15 Januari 1840.

Jag tviflar på att det är någon person i Stockholm som börjar sin dag, hvarken så tidigt eller så väl som jag. Ty i förra afseendet är klockan ej ännu slagen 4; och i det sednare skrifver jag (hvilket jag hoppas ingen annan gör vid denna tiden), till den sötaste, den käraste bland Friherrinnor, till Elise. Deremot är det ett dåligt ärende jag har att framföra då det inskränker sig till att aflemna hosgående poëm. Vid förnyad genomläsning deraf har jag fått allehanda samvetsqval, nemligen poëtiska; ty poëter, ha också samvete, ehuru mest i afseende på rim och meter. Kluddig är också afskriften och jag fruktar den knappast kan läsas; men det är ingen tid att göra en ny. Visa den ju för ingen utom för Åkerhielm och var nådig skicka mig den åter i morgon förmiddag, ty det är mitt enda exemplar.

Vördnadsfullt

Es. Tegnér.



5. Till Disa Kuhlberg, född Tegnér.

Stockholm d. 17 Januari 1840. Fredag.

Jag skrifver i dag till lilla Däkan, som jag sist nämnde; men jag har brådt om, ty jag skall efter vanligheten bort på middag, neml. till Åkerhielms, dit äfven Lars Gustaf är bjuden. Alla dar har jag hittills varit bjuden och lefver således på besparing så länge dessa sötebrödsdagar räcka. Riksdagen är ännu icke börjad och vi lära ej få något Plenum förrän i nästa vicka, måndag eller tisdag. Riksdagspredikan hålles af Nibelius lördag åtta dagar. Detta uppskof är icke nyttigt, ty när kriget ändå är förklaradt vore liksågodt att man genast började bataljen. Du vet att jag icke är *jädd*.

Från Säby kunde jag ej skrifva, emedan jag der var sjuk och under vägen derifrån uppehöllo vi oss ingenstädes. Wallberg lofvade att skrifva från Jönköping.

Tonen bland Riksdagsmännen är dålig. Bönder och Borgare äro samtelige galna. Jag hoppas mera förstånd skall finnas bland Prester och Adel.

Säg Adam att jag i dag riktigt fått hennes bref, men ej hinner svara derpå förr än nästa post. Öfverlupen är jag äfven från morgon till qväll af Tiggare som påstå att de äro fattigare än jag.

I eftermiddag kl. 7 är jag kallad till Kungen. Gud gifve jag ej blir uppehållen till midt i natten.

LGustaf bor naturligtvis på Skomakaregatan, men talar om att flytta. Morbror Gustaf och Magnus träffar jag merendels alla dagar, men Billmanson har jag ännu ej råkat. De bo vid verldens ända. Helsa hjertligast Adam från oss alla, och skrif så ofta du kan till

Lallen.



Till B. von Beskow. 6.

d. 18 Januari kl. 4 f. m. [1840].

Förlåt att du flere gånger sökt mig förgäfves på Commitéen. I förrgår gjorde fross- och superiet hos Minerva att vi ej kommo från bordet före 9; och i går var jag kallad till Kungen kl. 7, hvarifrån jag vederbörligen kringpratad icke återkom förr än kl. 9. I dag går det förmodligen på samma sätt emedan Biskoparna kl. 6 skola samlas hos ErkeBiskopen der vi troligtvis qvarhållas med Thé och annan Riksdagslumpenhet långt öfver min vanliga liggetid. I allmänhet kommer mig nattugglelifvet här illa till pass. Och sedan att vada i den dynghög som kallas Stockholms gator der jag, som i går hände mig, seglar omkull i smutsen, och det tyvärr på alldeles nykter mage. Sådana gator har man knappt i Vexiö.

Fiskareflickan tycker jag förtjenar allt afseende. Genom lösligheten i plan och uppfinning, äfven som genom en viss yppighet i diktionen påminner den om Axel och mina egna Fänriksår. Samma fel också mot Costumen som har en sydländsk hållning och går i flor der den borde gå i vargskinnspels. Tyvärr saknas icke heller nödrimsjagten och en viss otymplighet i språket från första Fosforistiska tiden. Ariadne, som dock icke är naken nog för Antiken, är äfven ett stycke af förtjenst. Åt sämre poëmer än dessa har Akademien gifvit Lundbladska priset. Vi få vidare talas vid härom om vi träffas, och jag icke bryter halsen af mig på mina vandringar i dynghögarna.

Helsa din Fru.

Es. Tr.

*

7. Till C. G. von Brinkman.

Härhos återskickar jag dig din Martina II. Den är diktad med mycken värme och innerlighet, ehuru naturligtvis någon öfverdrift måste äga rum, och du alltså ofta synes mig ha förblandat modren med dottren. Emedlertid bevisar mig detta hvad jag redan förut anade, att *du*, icke jag, är rätta mannen att skrifva det omtalta Förordet. Hur skall det dessutom kunna ske af mig, då jag ännu ej fått andra delen. Skicka mig den första som jag väl har, men ej har med mig.

Jag vet icke om jag, under mina vandringar bland dynghögarna, der man äfventyrar lif och lemmar, i dag kan komma till dig. Det nattugglelif som här föres förefaller mig i yttersta grad vidrigt och barbariskt.

Har du läst Fiskarflickan af Malmström? Den saknar ingalunda sin märkvärdighet, äfven så litet som Ariadne på Naxos, ehuru ej naken nog för Antiken. Skulle det vara mycket misstag att ge Förf. Lundbladska priset? Eller vet du någon bättre skörd för året?

Es. Tr.

d. 18 Januari 1840.



8. Till F. M. Franzén.

Stockholm d. 24 Januari 1840.

MkBror.

Af Grafström hör jag att du är betydligt på bättringsvägen, och gerna ville vara närvarande vid hans reception. Dervid möter ingen svårighet, och jag afstår gerna stolen åt dig för den dagen i fall du önskar det. Låt oss endast veta vid hvad tid du tror dig kunna inträffa här. I öfrigt gör

oss Grafströms emottagande intet bryderi, men väl Atterboms. Skall hans fordna förhållande till Akademien, synnerligast till Leopold, vidröras eller ej? Derom få vi talas vid.

Tonen är här hos Riksdagsmännen den sämsta tänkbara. Gud vet hur allt detta skall slutas. Kunna ej de två första Stånden i hufvudfrågorna förenas och derigenom paralysera galenskapen som tränger på från de begge lägre, så fruktar jag Riksdagen är förlorad och med det samma all samhällsordning och hela landet. O mitt arma fädernesland! Öfver Publicisterna förundrar jag mig dock mindre. Fronderi och smädelse är deras näringsfång och de lefva derpå, liksom bödeln lefver på halshuggning och sockenlappen på hudflängning. Väl äro deras yrken ärelösa, men när de en gång antagit det, så kan ingen säga något om att de öfva det. Men hvad skall man säga om en Nation, hela det höglofliga Svenska folket som icke blott tål utan äfven understödjer och uppmuntrar, köper, läser och beundrar en sådan ömkelighet? Det kan icke förklaras på annat sätt än att Nationen, efter 30 års konstitutionell uppfostran blifvit helt och hållet pöbel, med några få undantag hörande till den ringa minoriteten. Jag beklagar mitt öde att ej kunna skrifva något annat språk än deras patois för hvilken jag dock, efter förmåga, gjort ett och annat. Jag ser icke att det återstår oss annat än att taga afsked, om icke af Svenska landet, dock af Svenska språket och dikta på Finska eller Lappska. Bäst är likväl att icke dikta eller skrifva alls, hvarigenom man besparar sig mycken fåfäng möda och förargelse.

Jag bifogar härhos en bagatell som jag i går utgaf till Svenska Riddarhuset, men hvaraf jag, som sinnesstämningen nu är, ingenting kan vänta. Riddarhuset lär vara missnöjdt med sin Landtmarskalk, och obehagliga uppträden omtalas. Man försöker att bryta sönder Riksdagen innan den ännu hunnit att rätt börja.

Eem har varit hos mig. Vi skola försöka att få honom in i något UtskottsKansli. I Presteståndet är det för sent. Gifve Gud att du, med ditt Evangelium, kunde vinna något mera gehör än jag med mina lagpredikningar. Lagens hammare förvandlar sig gerna i min hand till en stridsyxa, och jag är, kanske mer än jag borde, »cedere nescius».

I sommar har jag hållit på att förlora begge mina döttrar i Augustifeber. Men Gud var nådig och bevarade dem åt mig. Hjelp mig att tacka honom derför.

Helsning från oss alla.

Din vän

Es. Tegnér.



9. Till Disa Kuhlberg, född Tegnér.

Stockholm d. 28 Januari 1840.

Det var snällt och *bekeligt* af lilla Däkan att skrifva mig till. Här börjar nu att bli bra Riksdagstråkigt. Menniskorna äro som de voro galna. Man hör intet annat än Rabulism och oförstånd hvart man går. I söndags d. 26 då Kungen gaf stor middag för Ständerna kommo endast 15 af Borgerskapet, ehuru 24 voro bjudna. De hade i går sitt Electorsval, hvarvid endast Rabulister valdes. Hvarken Wijk eller Helleday eller ens vice Talmannen valdes, utan bara Skomakare och Jakobiner. På Riddarhuset har äfven en mängd af oppositionen gått in som Electorer, ehuru de dock der ännu anses utgöra minoriteten. Det är i synnerhet Fändrikarna som der äro morskast, och Jules Schwerin räknas ibland de värsta. Emedlertid ligga deras Regementschefer nere och spela kort, i stället för att vara uppe och prygla pojkarna. I PrestStåndet skola vi i dag ha Electorsval. Oppositionens mening är att dervid utesluta alla Biskopar, åtminstone de flesta. Innan jag förseglar brefvet skall jag

låta dig veta utgången. Saken är föga vigtig i sig sjelf och alls icke för mig som föraktar hela byket; men den kommer dock att visa hvar Majoriteten ligger. Olyckan är att ingen Biskop, utom kanske jag, kan svara för sina. Hedrén bestämmer icke en enda röst bland sina prester, och knappast Wingård i sitt nya och obekanta Stift.

Under det Kronprinsen på Rikssalen uppläste Kungens Tal föll ett stycke ur gipstaket ner mellan mig och Holmström, utan att likväl skada någon af oss. Hade det träffat hufvudet så hade stackars Ito ej mer någon Lalle, som då blifvit *ihäl*slagen.

Hos Esse har jag varit på en Bal för 100 personer. Men jag gick hem kl:n ½ 9. I dag är jag äfven bjuden på en dylik rolighet hos Drottningen; men som jag är ur dansen tror jag knappast jag går, åtminstone ej på mer än ½ timma. I går var jag hos Berzelius der äfven en stor Thesamling var, men jag for hem kl. 8. I allmänhet är hela detta nattugglelif mig vidrigt. Det är långt bättre att *nanna* i tid och kunna stiga upp midt i natten, som jag också för det mesta brukar.

Du säger att du ännu ej sett något vetto mot mig i Aftonbladet ännu[!], men jag har dock hört att allehanda sådant nu står att läsa mot mig i anledning af Visan; men sådana uselheter läser jag aldrig sjelf . . .

Jag längtar bra mycket till Er, små sparfvar dernere, men det är visserligen icke att tänka på någon hemfärd på denna sidan Midsommar. Men då hoppas jag få komma ner på några vickor och ta emot ungarna. Helsa dem emedlertid mycket. Likaså Tito, och synnerligast Adam och öfriga hemmavarande. Äfven foglarne. Var nu en snäll Gårdvar som alltid, och skrif när du kan till

Lallen.

Kl. 2. Electorsvalet är nu förbi och gick bättre än vi väntat. Alla sju (närvarande) Biskoparna gingo in, ehuru många försök gjordes att utestänga oss. Dock är pluraliteten knapp och osäker i många frågor. Listan medföljer. Gud signe Er alla . . .



10. Till P. D. A. Atterbom.

Stockholm d. 31 Januari 1840.

MkBror.

Franzén som ännu ej vågar sig ut i vintern har låtit oss förstå att han gerna ville vara närvarande vid Grafströms reception, hvilken således torde komma att uppskjutas till fram på våren. Då nu Akademien gerna ville ha begge ceremonierna så nära hvarandra som möjligt och af ekonomiska skäl helst ser om den ena skedde ena dagen och den andra dagen derpå, så behöfver du ej hasta med ditt inträde. Gör dig emedlertid färdig att komma när jag framdeles kan utsätta dagen.

Huru tonen här är finner du af Tidningarna. Riksdagen anser jag för förlorad, och gifve Gud icke något ännu vigtigare t. ex. landet är förloradt. Förvillelsen är obegriplig helst hos Riddarhuset, som naturligtvis blir första offret för den enväldiga pöbeln. Deras dyrkare och lifegne saknas ej heller inom Prestståndet, der Utskottsvalen, väsendteligen genom Geijers öfvergång, som drog några med sig, utfallit illa. Jag upprepar att jag anser mig vara bjuden på Svea lands begrafning. Gud gifve det ro i sin graf.

En Bagatell som jag nyligen utgifvit medföljer. Jag ångrar tryckningskostnaderna derför och att jag ett ögonblick kunnat förledas att tro det någon menniska skulle fråga

efter sådant. Man har bättre och angelägnare saker att tänka på.

Helsa Grubbe och fråga honom hvarför ej hans Bok kommer i Bokhandeln?

Hjelp mig att be Gud för vårt gemensamma fädernesland!

Din
Vän
[*Es. Tegnér*].

*

Till C. G. von Brinkman. 11.

[Stockholm] d. 2 Febr. 1840.

Jag tackar för det öfversända poëmet. Att du skulle ha afskrifvit det ur någon Tidning får du förlåta om jag betviflar. Sådana vers skrifver ingen anonym, åtminstone ingen som blir det länge. Hvad sjelfva saken angår så inklinerar väl min aristokratiska natur mycket till Despotism; men nog inser jag att sådant nu för tiden är omöjligt. Men åtminstone önskar jag mig en stark Monarki, utan allt demokratiskt fusk. Ju mer Aristokrati som ingår deri, ju bättre, och derföre ämnar jag äfven votera för den föreslagna Grundlagsförändringen om föredragande Statsråd och Departementschefer. Det är väl endast ett palliatif, men kan dock i en framtid leda till något förnuft, någon slags consistence i Styrelsen. Helst såge jag Carl XI:s Regeringsform med Riks-Embeten återställd, åtminstone Gustaf III:s. Men hvad hjelper hvilken Regeringsform som helst mot den nuvarande oefterrätteligheten på Allerhögstdensammes plats och de som stå den närmast?

Det är ledsamt att jag icke kan fatta något rätt tycke för Småsakerna, dem jag så gerna ville älska och om möjligt beundra, om icke för Författarinnans dock för Moderns

skuld. Men den myckna Gudaktigheten förefaller mig, stackars hedning, alltid litet sjuklig och grumlig. Jag kan rätt väl förstå huru de som känt henne närmare kunna tänka annorlunda. Tro mig, det gifves ingen opartiskhet i verlden som förmår att fullkomligen skilja författaren från hans bok. Just genom en sådan subjektivitet äro vi ju menniskor. Helsa Martina, när du skrifver, mycket från mig.

Tuus
Es. Tr.

*

12. Till DENSAMME.

12 Febr. 1840.

Härhos följa Småsakerna och brefvet, det lärdaste jag någonsin emottagit. Jag tillstyrker dig likväl att utesluta de Grekiska Citaterna, icke om du vill utgifva en Metrik, som i parenthes sagdt är ett verkligt nationalbehof och som du ensam kan afhjelpa, utan om du vill meddela något deraf i Akademien. Detta fordrar grannlagenheten; ty om jag undantar dig sjelf och mig, är bland öfrige närvarande väl knappast någon som i Grekiska bragt det rätt långt utöfver innanläsningen. Latin vilja dock alla låtsa att känna, ehuru de metriska insigterna kunna vara ringa. Men att *skandera* en vers, som man ej kan *explicera* är för mycket begärdt. Tänk på det.

Tuus
Tr.

*

13. Till DISA KUHLBERG, född Tegnér.

Stockholm d. 18 Febr. 1840.

Tack min lilla, allrakäraste Däka för ditt bref. Det gör mig en stor glädje att få bref hemifrån när der står väl till.

Det är också den enda jag nästan har här i staden, der det är skräckeligen tråkigt. Långt bättre vore att vara hemma och leka med dig. Men det är långt till dess . . .

Gå icke sjelf i den omtalta ladan, och bed Adam ej göra det heller; ty jag hoppas nog hon är så förnuftig och ramlar ner öfver de gapande hufvuden.

I går var jag hos min Brorson på hvardagsmiddag. Wingård, Heurlin och Agardh voro äfven der. Der var rätt trefligt. Men i dag är jag icke bortbjuden. På det du må se huru fattig jag är och blir genom den lumpna Riksdagen skickar jag dig här en calcul ur *långe Man* som upptager endast oundvikliga utgifter för månaden. Lägges härtill att lille Bore måste ha 100 rdr bko i månaden så finner du lätt hur det skall gå mig.

Ha icke visorna ännu kommit till Gudsnådelig? Det är längesedan de afgingo härifrån; men han är väl så snål att han ej löser dem från posten.

Är Busen nere med hela sitt Stall igen? Och hur går det för flickan att komma lös sedan han redan slagit sin klo i henne? Säg mig äfven hur det blir med Mams. Hadders och matfriaren, och om någon riktig förlofning blifvit af så som jag önskat. Annars narrar han henne också.

Riksdagen går med buller och bång och vetto i de tre Stånden. Hos oss är det hittills temmeligen lugnt, men det kommer väl också vår tid när de stora frågorna hinna fram. Vi ha partitiderna uppenbarligen åter. Gifve Gud icke äfven de så kallade frihetstiderna snart äro i antågande. I morgon förekommer den föreslagna Grundlagsförändringen som är ganska vigtig. Jag ämnar tala derför. Nog går den genom i Prestståndet, men Gud vet om äfven i de andra Stånden.

Några ord till Wallberg medfölja. Säg mig äfven hur Lindgren mår och om Lindgrenskan antar det gjorda anbudet.

Helsa tusendefaldt till lilla Adam! Hvem skall hon ha efter Mams. Hadders? Hur många kostdagar afpressas Eder. Skulle man ej kunna låta vederbörande hämta mat för att slippa se dem. Gud signe dig lilla Däka. Tänk flitigt på

Lallen.



14. Till Hilda Wijk, född Prytz.

[Stockholm] d. 18 Februari [1840].

Älskade Hilda! Huru går det med den omtalta flyttningen, och huru snart kunna vi vänta befrielse ur Babyloniska fångenskapen? Jag fruktar der äro alltför många som spekulera derpå och att således min vinst, såsom delad med många, ej blir så stor som jag önskat. Kom emedlertid ihåg att jag, som en vinterdag, bäst behöfver värmas af solen.

Vänskapsfullt

Es. Tr.



15. Till A. H. Tersmeden, född Rappe.

Stockholm d. 20 Febr. 1840.

Enligt löfte skrifver jag dig till från vårt Sodom der jag nu våndats öfver en månad. Huru tonen är här bland Riksdagsmännen ser du af Tidningarna. Det är gifvet att Riksdagen är förlorad. Gifve Gud icke äfven land och Kung! Endast hos Presterskapet finnes ännu en smula sans och förnuft qvar; men vi sakna ej heller lycksökande Bröder, som böja knä för dagens afgud, pöbeln. Till pöbel har det hedervärda Svenska folket nu i det närmaste öfvergått, ofta en pöbel med stjernor och band. På Riddarhuset går det nu till som i en Hällstuga. De ordförande derstädes äro

till större delen fändrikar och pojkar. Komma kopporna in på Riddarhuset så är det förbi med dess förnämsta vältalighet. Dock äro äfven »Alte Knaben» mycket berömda dersammastädes; men det stackars folket har ätit sig till indigestion på det konstitutionella samhällsskicket, och andra cruditeter. Jag erkänner att jag kom till Riksdagen med bättre förhoppningar på detta Stånd, som du ser af hosgående poem; men det har visat sig som en illusion. Till all annan olycka har nu äfven den politiska smådjefvulen farit in i Fruntimmerna, ehuru trångbodd han der måste vara. Hvart man kommer hör man äfven vackra munnar tala idel Riksdag...

Är du ofta i Vexiö och hvad nytt förspörjes från det Aftonbladskontoret? Jag gissar att marknaden med sina Muffbaler medfört allehanda.

När vi komma härifrån vete Gud. För min del längtar jag högeligen att få höra den bästa Talaren vid Riksdagen, nemligen Trompeten. Men han är modest och tiger. I sommar hoppas jag likväl att få komma ner åtminstone på några vickor, vore det också endast på permission.

Helsa din Mor och Man och tänk någon gång vid läglighet på din

Vän

Es. Tr.

*

Till Hilda Wijk, född Prytz. 16.

[Stockholm] d. 12 Mars 1840.

Beklaga mig, älskade Hilda. Du har varit god och bjudit mig till middag i morgon. Men utom det att jag förut lofvat mig till portugisiska Ministern, som med all gewalt vill förmå mig att lära Portugisiska, så kan jag nu ej komma på någondera stället för min sjukdom, som väl icke är annat

än en vanlig Catarrhalfeber, men dock plågsam och obehaglig. Tillåt mig att ha detta till godo en annan gång: jag menar icke middagen (ty den sätter jag föga värde på) men nöjet att få se dig, och sola mig i ditt betraktande. Du vet nog hvad glädje detta gör mig. Men huru skulle du också kunna begära att en sådan skönhetssvärmare som jag, skulle med likgiltighet kunna se på ett ansigte som ditt, utan tvifvel det skönaste, ljufvaste, ädlaste i Norden?

Jag inser sjelf att det innehåller något fadd och smaklöst, om icke ohöfligt, att säga en vacker Fru midt i ansigtet hur skönt man finner det. Tillåt mig derföre att, dels som motgift, dels som ursäkt, få tillfoga följande reflexion.

Snille och skönhet, der de finnas i någon högre grad (och annars finnas de i allmänhet icke) äro otvifvelaktigt jordens största naturgåfvor, liksom de äro de sällsyntaste. Men just derföre äro de också *gåfvor*, lycka, icke förtjenst. T. ex. om jag rimmar litet bättre än en och annan af mina Bröder i Apollo; eller om du är mycket vackrare än någon annan qvinna i vårt land, så ha vi ju dertill ingenting sjelfva bidragit. Visserligen fordrar Dikten, äfven den lättaste, sin själsansträngning, sin frivilliga verksamhet; ty Inspiration (i den krassa medvetslösa bemärkelsen som ordet vanligtvis tages) är och blir en naturlögn. Visserligen ville jag också gerna anse den qvinnliga skönheten som en Emanation af själen. Men det kan dock gifvas mången skön själ som ej är så lycklig som din att äga en motsvarande form, och ej, med allt sitt bemödande, kan gifva sig den. Således, min älskade Hilda, må du icke blifva alltför stolt öfver din sällsynta naturgåfva.

Hope humbly then, with trembling pinions soar

säger min gamle Pope.

Men det är du ju icke heller. Mig åtminstone förefaller det ofta som om du sloge ner ögonen och skämdes för att

vara så vacker. Ett sådant blygsamt och ödmjukt sinne är också qvinno-skönhetens triumf, dess högsta och rikaste Galadrägt.

Helsa Emma. Jag har icke sett henne på mera än 8 dagar, under hvilken tid jag för det mesta måst hålla mig inne. Jag har redan sagt henne sjelf att hon har en fisk i ögonen, som jag fruktar Hedrén är för gammal att fjella. Säg henne också att hon väl kunde göra sig så gemen och någon gång helsa på mig under min sjuklighet, som hon gjort i fordna dagar. Påminn henne om följande säkerhetsgrunder, neml.

1:o att jag är rätt många år yngre än hennes nuvarande fästman

2:o att jag nu är sjuk och svag

3:o att jag i allt fall är ett dygdemönster, såsom allmänt bekant är.

Gud gifve henne all den lycka jag önskar henne, ty jag nekar icke att jag håller rätt mycket af henne. Men allramest håller jag dock af dig, du blåögda Engel!

Es. Tegnér.



Till densamma. 17.

Den öfversända karafinen som Brinkman riktigt aflemnade utan att ha druckit ur den, följer härjemte åter, efter behörig aftappning på annan butelj, med många hjertliga tacksägelser för din godhet att komma ihåg mig. Jag dricker väl icke gerna Bischof; men då jag nu alltjemt äter hemma och ensam skall jag till middag dricka din skål, hvilket jag egenteligen alltid gör, ehuru tyst. Vet du någon bättre skål som jag kunde dricka? —

Jag bifogar härjemte ett poëm som jag i går fick af Brinkman. Du ser deraf hur du poëtiserar äfven 75åriga

hjertan. Hvad han deri yrkar är billigt; men söta Hilda, menniskan är egennyttig. — —

Säg mig en sak, älskade Hilda! Hur kunde Helleday veta att jag i förrgår skref dig till? Det har förundrat mig. Jag har mera fallenhet för, än rätt till att vara svartsjuk. Skicka mig poëmet åter vid tillfälle.

Es. Tegnér.

d. 14 Mars [1840].



18. Till Disa Kuhlberg, född Tegnér.

Stockholm d. 17 Mars 1840.

Det är besynnerligt att en sådan lumpen sjukdom som katarrh nu i 8 dar hållit mig inne; men envis har den varit och hostan är dock ännu icke fullt borta. I dag måste jag likväl försöka att gå ut litet, neml. till Doktor Pettersson som bjudit mig flere gånger, och nu blefve ganska missnöjd om jag ej komme. LGustaf är äfven bjuden jemte Heurlin och några andra. Hvardagsmiddag har man lofvat oss. Men man måste vänja sig vid luften, sedan jag ser, att det ingenting hjelper att mura sig inne. Frukta icke att det blir kikhosta, ehuru etterliten jag är. Kl. $^1/_2$ 6 reser jag hem.

Tack för ditt bref, lilla Däka. En visa till Franzén kan jag väl icke gerna förfärdiga, då han sjelf gjort en sådan åt sig. Jag tänker han kommer sjelf hit ner på öppet vatten, således i Maj . . .

En motion är gjord på Riddarhuset att alla Biskopar, såsom öfverflödiga, skulle sättas på indragningsstat. Sådana frågor ha ofta förut varit väckta; men det märkvärdiga är att propositionen blifvit med acklamation antagen i Bondeståndet. Hur det går hos Borgarna vet man icke, ej heller i Utskottet. Möjligtvis stadna två Stånd emot två, då saken förfaller. Bland galenskaper som man också har

för sig är att alla Ordinarie el. Grundskatter skulle upphäfvas, att hälften af hela indelta Armeen skulle indragas, med flere lika välbetänkta förslag. Naturligtvis blir ingen ting deraf; men att sådana Danviksprojekter ens kunna väckas bevisar dock hvad vår Representation är för ett tanklöst slägte. Det enda Stånd der ännu något förnuft och sansning finnes är verkeligen PrestStåndet, som nu utgör vår enda Pärkammare. Visserligen finnas äfven bland oss förvillade, lycksökande, falska Bröder: men de komma ingenstädes med pluraliteten som ha litet bättre förstånd och se hvartill Rabulism och pöbelvälde skulle föra det olyckliga landet. Gud gifve vi icke komma dit ändå, ty väl saknar pöbeln både förnuft och bildning, men de ha onekligen armstyrkan, och kunna slå *ihel* oss andra. Rätt säkert är det icke heller om ej något sådant utbrott försökes en gång. Jag önskar det mer än jag fruktar det, ty utan kulor och krut tror jag icke detta problem löses. Hade endast de Styrande litet mera beslutsamhet och kurage; men ser du just i bristen derpå ligger landets olycka.

Från Christofer hade jag bref i dag. Han berättar att Rabulisterna i Lund nu ropat pereat för Reuterdahl, som hutat litet åt dem. Det är synd att icke Thomander är hemma och kan förvärfva sig några popularitetsallmoser bland Studenterna. Här gör han visserligen all möjlig jagt derefter; och uppvaktar dageligen både Aftonbladet och Dagligt Allehanda; men ibland presterna anses han för ingenting, som sluteligen alla lycksökare måste.

Helsa Adam hjertligast och tacka henne för brefvet. Nästa gång skall jag skrifva till henne ...

Gud välsigne dig lilla Däka. Jag längtar bra mycket att få leka med dig; men det är långt till dess ännu. Helsa Tito och säg henne att jag gläder mig åt den hare som Dinde har i hjertat, så vida den nemligen befriar honom från den

vederstyggliga Blåsorken. Annars vill jag nog att pojkar skola ha mod, till och med de gråhåriga. Tänk på

Lallen.

*

19. Till DENSAMMA.

Stockholm d. 31 Mars 1840.

Ehuru jag i dag hade bref från Adam så är dock turen hos dig att få bref, och hvad jag skrifver till den ena gäller äfven för den andra. Min hosta är väl i det närmaste borta så att jag i flere dagar varit ute; men nu har jág helt oförmodat fått en halsfluss, med sveda i strupen och svårighet att svälja som väl torde tvinga mig att hålla mig inne åter några dagar. Det är ledsamt att jag alltjemt skall vara så skräpig, men det kommer af det olyckliga kalla vårvädret som här är värre än på något annat ställe i landet. Litet »skrin» säger man väl att jag blifvit, men det skadar ingalunda. Var nu alls icke orolig härför; ty dylika åkommor äro väl obehagliga, men medföra alls ingen fara.

Kammarduk skall skickas med nästa paketvagn, i fall det ej utrönes, som jag fruktar, att kragar från Vexiö på detta sätt bli dyrare än de som köpas här. Om stoppbomull har jag talat med Frun, som aldrig hört omtalas det uppgifna priset här i staden, utan alltid betalt 24 d. ℞:t; men hon har dock lofvat höra närmare efter på det uppgivna stället.

Att General Cederström verkeligen tar emot Krigsportföljen efter Brahe anses här för gifvet, och väntas han opp i medlet af nästa månad. Hur det går med Heurlins portfölj är mycket osäkert. Han tvekar sjelf och hade ännu ej i går fått anbud, ehuru alla veta att Kungen önskar honom qvar. Thomander går nu som bäst omkring hos Bönder och Borgare och intrigerar mot Bolmeer och hans

Riksdagsarfvode som dock redan är beviljadt i Preståndet, der Thomander blef alldeles tillbakaslagen synnerligast af Geijer och Heurlin; men de 3 andra Stånden kunna afslå och det är derför han arbetar . . .

Fru Bolmeer bor väl hos sin Man, men äter för det mesta hos General Camps. Stackars flicka, hon kom alldeles ensam opp med Diligensen öfver Götheborg. Hur länge hon blir qvar vet jag ej.

Rappens Chef, Baron Cederström lär redan vara nerrest. Från Lhfdg Mörner som just nu var här kan jag helsa. Han har äfven haft katarrh. Likaledes från min Brorson. Lina är stundom här med pojkarna, som äro stora Vildpatrikar.

Är det sant att Madame Bishop eller den så kallade Biskopinnan kommer till Vexiö? Det är ingenting hvarken att höra eller se på synnerligen. Här har hon dock varit mycket på Moden.

I förrgår var jag med de öfriga Biskoparna på middag hos Kungen kl. 6. Emma Helling lär skola ha bröllop i Maj el. Juni.

Farväl käraste Däka. Helsa tusendfaldt till Adam från mig, Bröderna och LGustaf. I dag är ju Christofers födelsedag, men jag vågar ej fira den med en skål, utan svälter mig som också är det helsosammaste. Gud välsigne Er samtelige. Tänk så ofta du hinner på

stackars

Lallen.

*

Till C. G. von Brinkman. 20.

19 April 1840.

Sedan jag nu kommit i fart med att skrifva svar på tal som jag aldrig hvarken hört eller läst, har jag nu äfven

hopsatt ett sådant på det Tal jag förmodar Grafström skall hålla, i fall det sker innan jag detroniseras. Vill du deraf göra en vacker afskrift så är det så mycket bättre, men allrabäst att du meddelar mig de anmärkningar du, såsom min tillförordnade Aristarchus, kan finna dig befogad att hedra mig med, och som lätteligen kunna bli mera värda än hela poëmet.

Skicka mig Atterbomiaden, som du vet jag lofvat Elin att få se . . .

Tuus

Tr.

*

21. Till DENSAMME.

[20 April 1840.]

Jag tackar dig för den nitida afskriften, en verkelig Elzevirare, samt anmärkningarna, dem jag alla antager. Visserligen synes mig differentia generis för *dikten* litet betänklig, och jag inser ej hvarför Svenskan skulle vara det enda mig bekanta språk der *hon* är *han*, tycker väl också att min autoritet kunde vara så god som Björkgrens eller sjelfvaste Sahlstedts. Men »Casus non est super Gramaticos», och vi stadna således vid *den och dess*, som lemnar frågan oafgjord.

Äfven tackar jag för bjudningen till i dag; men jag kan icke komma, ty redan för längre tid sedan är jag bjuden på landet till Baron Gyllenhaal dit jag med Heurlin och Ekströmer måste resa kl. 12. I alla fall har jag litet prevention mot Dejeunéer dem jag sätter i ungefär samma klass som det nu gängse svineriet med Soiréerna. Ser du, *en* Gud, *en* Fru (helst andras), *en* måltid är mig nog. Det andra är öfverflöd och gourmandise . . .

Tuus

Es. Tr.

*

Till Elise Åkerhielm, född Anker. 22.

[20 April 1840.]

Härhos bifogar jag, i Brinkmans afskrift, det omtalta poëmet. Om Atterbom sjelf innehåller det ganska litet, endast i början en allusion på hans fordna förhållande till mig och Akademien, och i slutet några komplimenter öfver hvad jag anser var det karakteristiska i hans poësi. Det hufvudsakligaste är allehanda tråkig Didaktik om Poësi i allmänhet, så väl den klassiska som den romantiska och nordiska. Lemna nu stycket till ingen utom Åkerhielm, och låt inte taga någon afskrift deraf. Jag skulle vara mycket komprometterad om det blefve bekant innan det är uppläst. Kanske är jag det ännu mer sedan.

Jag är i dag bjuden på Déjeuné hos Brinkman där jag kanske träffat Elise, men kan dock ej komma, i anseende till en långt förut uppgjord resa på landet, i sällskap med Heurlin och Ekströmer. Det är ledsamt, men man måste resignera sig. Det är för mig lifvets stora och väsendtligaste Konst.

Helsa Åkerhielm och Gustaf.

Vänskapsfullt

Es. Tr.

*

Till Disa Kuhlberg, född Tegnér. 23.

Stockholm d. 2 Juni 1840.

Min lilla Däka! I dag är det din tur att få bref. Jag har nu Gudilof tjent ut min Capitulation i Svenska Akademien och blev i går afsatt som Direktör, hvilken aldrig väljes mera än på 1/2 år. Få Direktörer ha haft så mycket

att göra som jag, och jag tackar Gud att det är förbi. Wingård är min Efterträdare på stolen. Vid receptionerna gick det högtidligt till. I synnerhet vid den sista var huset proppande fullt, och tungt att tala, men jag predikade väldeliga. Nästa post hoppas jag kunna skicka Er visorna.

I söndags var jag på familjemiddag hos Morbror Gustaf, der jag också träffade Eva. Jag har väl börjat underhandla med henne om en Vexiöresa, men hon är lika rädd till sjös som till lands. Det förefaller mig som om Dinde har sin hare i hjertat ifrån henne, ty annars är slägten icke så feghjertad. Bed emedlertid Adam med omgående post skrifva henne ett formeligt invitationsbref som hon säger sig ännu icke fått. Sjön kan vid denna tid omöjligen vara *farig*. Dessutom fara vi ej på hafvet mer än första dagen till Söderköping. Sedan går det på Canalen, ett dike som ej är mycket bredare än den lilla Kammarn, och slutligen på Vettern, en insjö. Lättare än nu kunde aldrig Eva komma till sin syster. Men räddhågan är den oförnuftigaste af alla känslor, och den anarki och upplösningstillstånd hvari nu landet befinner sig kommer uteslutande deraf att man är *jädd*. Detta gäller så det offentliga som enskilta lifvet igenom.

Ännu har jag ej kunnat träffa Kungen som sällan står upp förr än sol går ner, och sålunda ger sina kära Stockholmsboer ett godt efterdöme. Jag har dock anmält mig och hoppas att på fredag kunna säga något närmare om tiden för min resa. Då skall jag äfven skrifva till Wallberg om och hvar hästarna skola möta. — Eva har Emma med sig och hon bör ej skiljas från Modren, helst hon är utan jungfru.

I dag ger Heurlin på värdshus en Muffmiddag för Fru[arna] Elfving och Bolmeer. Männerna få dock vara med och jag är, utom dem, den ende bjudne. En Gottlandsresa till pingst som jag påtänkt blir förmodligen ingenting af.

I stället far jag kanske under pingstdagarna till Gripsholm som jag aldrig sett.

Helsa Thilda och tacka henne för hennes bref. Det var visserligen en svår kommission att skaffa henne en Gouvernante, men jag skall emedlertid tala härom med mina många Fruar.

Nu ha vi ändteligen fått sommar och i går var mycket varmt. Det gläder mig att ungarna nu slippa ut och få rulla i det gröna. Helsa dem i tusental, liksom Adam och Tito, och glöm ej af

Lallen.

*

Till DENSAMMA. 24.

Stockholm d. 9 Juni 1840.

Min lilla Däka.

I går träffade jag ändteligen Kungen. Jag var bjuden på middag till kl:n 7 och kom alltså ej hem förr än midt i natten, mellan 11 och 12. Emedlertid fick jag permission — på en månad, den högsta som beviljas. Jag hade visserligen ämnat att resa d. 15, men det är ännu mycket obestämdt. Att Eva ej kommer har jag redan skrifvit. Dertill är haren i hjertat alltför lefvande. Både jag, Gustaf, Luise, Jeana, Emma m. fl. hafva förgäfves slösat våra böner på henne. Jag nekar icke att jag föraktar ett sådant, till och med bland Fruntimmer ovanligt, poltroneri. Huruvida jag får Heurlin med mig är osäkert. Han vill gå på paketbåt till Norrköping och derifrån landvägen ty han tar egen vagn med sig. Derigenom vinnes väl $^1/_2$ dag; men så är det också vida obeqvämare. Hur jag sjelf gör får bero på omständigheterna. Emedlertid hoppas jag kunna vara hemma d. 23. Ack, hvad jag längtar dit!

Du säger att jag icke kan få vidare bref från Vexiö. Men hvarför icke det? Är det något angeläget så kan jag ju ännu få bref med posten d. 11, 15, 19 Juni. Så lätt slipper Ni inte skrifveriet.

Pakettet till Folcker skickade jag genast, men har sedermera ej hört deraf. Skall Lina ha något att göra dermed, hvarom jag ej fått någon befallning, så är hon redan flyttad till Drottningholm, skall dessutom vara illamående. Men kan icke Hanna eller Luise uträtta hvad som var? Luise är likväl äfven flyttad på landet. Till Folcker skickar jag emedlertid bud i dag, och hoppas kunna ha svar innan posten afgår.

Kungen har ändteligen skänkt mig en Nordstjerne Crachan åt Oehlenschläger, hvarom jag länge bedt honom. Jag skrifver i dag derom på Köpenhamn. Helsa Adam, Tito och ungarna hjertligast och glöm ej af

Lallen.

*

25. Till A. Oehlenschläger.

Stockholm d. 9 Juni 1840.

Bäste Oehlenschläger!

Jag är glad att förmodligen vara den förste, som underrättar dig att Kungen, nemligen den svenske, utnämnt dig till Commendör af NordstjerneOrden. Jag fick underrättelsen i går af Exc. Brahe och meddelade den äfven åt Gref Moltke, som jag händelsevis träffade hos Kungen. Saken är visserligen en obetydlighet; men emedlertid fägnar det mig och dina talrika vänner och beundrare i Sverge att äfven vår regering vet värdera ditt stora värde. Det är också en loflig fåfänga, om Franzén, Beskow och jag yfvas öfver att bära samma dekoration som Oehlenschläger. Ty vi äro väl små emot dig, men icke derför afundsjuka.

Att vår Riksdag är förlorad känner du af Tidningarna, i fall du läser dem. I Sverge herskar för närvarande pöbeln anförd af den så kallade liberala pressen. Sådant förestår äfven Er, i fall Konstitutionsfebern griper er för häftigt. Tro mig, denna svindel är Tidehvarfvets olycka. Principiis obsta. Af all Despotism är Pöbeldespotismen den sämsta. Men de ha armstyrkan på sin sida, och vi andra stackare endast förnuftet och erfarenheten för oss, begge två ej sällan graverade nog.

Jag reser om fjorton dagar, eller rättare den 17 el. 20 Juni hem till Vexiö, på permission, men måste vara tillbaka innan slutet af Juli. När Riksdagen slutar vet ingen, förmodligen sker det ej i år. Ack, om endast vår gamle Kung vore 30 el. 40 år yngre! Då skulle det hastigt vara slut med Rabulismen och allt dess ofog. Men han är för from och god. Derföre föll också Balder för Höder.

En bagatell som jag nyligen utgifvit medföljer.

Beskow ber helsa dig. Helsa äfven från mig Münters döttrar, Mynster, Bech och Kierulff när de träffas.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 26.

D. 23 Septbr 1840.

Jag reser i morgon på Ångbåt till Kphmn. Kom och följ med. Möjligt att Hilda kommer. Säg Martina att jag i hemvägen helsar på henne. Är du sjuk så hjelper sjöluften.

Tag med dig allt hvad otryckt du har af mig. D:o Shakespear in one volume, Göres' el. Kung Johans öfvers.

af Dante, en Horatius, t. ex. Stambergs. Välkommen hit i dag.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

Glöm ej Grf:n De Geer.



27. Till DENSAMME.

Schleswig d. 28 Oktbr. 1840.

När jag kom till Köpenhamn tillstyrkte mig Prof. Bang att, dels för helsans, dels för de flere märkvärdiga Fornlemningarnes skuld, dels äfven för de ofta märkvärdiga utsigterna af romantisk karakter som här förekomma och dem man ej skulle vänta sig på ett slättland, göra en längre Tour omkring Danska Öarna och Hertigdömerna. Årstiden var sen, men jag ångrar dock icke resan, den jag nu till större delen fulländat. Mitt högqvarter har varit Schleswig, en liten treflig landtlig stad, och som dessutom erbjuder den fördel att man här har ett bättre Dårhus, hvilket alltid är beqvämt för Poë[ter]. Såsom en följd deraf äro äfven Ständerna just nu församlade härstädes. I nästa månad vill jag bese Odense, Sorö, Roskild, Vordingborg, Sundsborg o. s. v. Derifrån går jag åter till Kphm, der jag blir 8 dagar och sedan öf. Lund till Vexiö. Det förstås af sig sjelf att jag helsar på Martina.

Orsaken hvarför jag nu skrifver är att vidare bedja dig om mina bref, som du torde vara god skicka på Vexiö, så fort sig göra låter. Du har redan förut lofvat mig detta. Det beror af dig sjelf att göra ett urval af brefven, el. att öfverlemna detta åt mig, då jag naturligtvis utesluter hvad som kan vara alltför skabröst eller kompromettera någon nu lefvande. Nekar du detta så får du förlåta om jag

trycker dina bref allena, hvartill jag anser mig ha full rättighet. Äfven önskar jag få mina bref till *Leopold*, dem du lär ha.

Mina planer för framtiden, och tryckningen och redaktion af mina arbeten hvarpå jag dageligen arbetar, 16 á 18 timmar om dagen — allt detta får du närmare reda på af Beskow som jag hoppas visat dig mitt sista bref som jag bad honom.

Huru mår Hilda, Elise, Clara Rålamb och hela Seraljen? Hvar finns den sistnämda, i Småland el. på Hörningsholm? Att de samtelige helsas på det flitigaste förstås af sig sjelf. Äro Åkerhielms i staden?

Tar intet slut på hvad som aldrig bordt ha början, Riksdagen? Skrif mig ett par Band med Riksdags- och andra Nyheter. Jag är så olycklig att jag ej kan få se ett enda Nummer af Aftonbladet.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till A. M. G. Tegnér, född Myhrman. 28.

Schleswig d. 31 Okt. 1840.

Min goda Anna! Ditt bref af den 23 Okt. fick jag den 29 och tackar dig derför. Hvad som är skett är skett och lönar ej mödan att vidare beklaga. Icke heller har jag någonsin trott att du af elakhet eller hat till mig gifvit ditt bifall [till] de vidtagna åtgärderna som tvertom föranleddes af mina läkares oerhörda odugliget och slägtingarnas i synnerhet K. K:s enfaldighet. Den ringaste kännedom om min sjukdom hade dock bort lära dem att den skulle förvärras genom en sådan oförnuftig behandling och att frihetens förlust skulle genom harm och förbittring mycket förvärra mitt tillstånd. Detta lär den allra vanligaste psykologiska

erfarenhet. Men sådana doktorer som mina förstå sig äfven så litet på kroppens sjukdomar som själens. De tro fullt och fast att alla menniskor kureras lika och att ingen individualitet verkar på behandlingen. Detta är också det beqvämaste, ty derigenom undviker man den mödan att undersöka och tänka sjelf, utan allt kan gå efter kokboken. Dock gäller detta väsendtligen om Sondén och Marin, som vill vara ett geni. Hos Ekströmer åter kom rådet af ondska och hämnd, ty det är ej så lätt att glömma när man fått höra att man är en åsna, i synnerhet när samvetet slår en. Han och jag äro nu ovänner för lifstiden. Jag vill endast låta honom schavottera för tid och efterverld, stå på kåken för Europa. Det är troligtvis det enda sätt hvarpå hans adeliga namn kan gå till odödligheten. Men hvarför, när jag nödvändigt skulle på dårhus, satte man mig icke på Danviken, som varit mindre kostsamt och ej gerna kunde medföra mindre nytta än mitt vistande här.

Hvad detta ställe angår, så har jag ingenting att klaga på behandlingen, ty jag är fullkomligt befriad från allt slags medicinerande. Jag försäkrar dig på min heder att jag icke fått ett enda medikament, icke en gång en åderlåtning, eller iglar, eller ens någon förändring i den diet jag varit van att följa. Man bryr sig alldeles icke om mig. En eller två gånger i vickan ser jag Professorn, som dock sällan talar något om min helsa. Detta är ett ganska beqvämt sätt att kurera dårar, neml. att alls icke bry sig om dem. Det hade ju Sondén och Marin äfven kunnat komma ut med och derigenom bespart mig 5 à 600 rdr samt en chikan för lifstiden. Man måste tro att visheten, läkekonsten mot galenskaper ligger i sjelfva luften, ty anstaltens Läkare ordinerar alldeles intet annat. Han påstår att jag blifvit mycket bättre. Om så är, är allt åtminstone ej hans förtjenst. Jag sade honom då att han borde låta mig resa ju förr ju hellre, men

förmodligen vill man att jag skall äta upp quartalet för att slippa att återställa penningarne. Något annat skäl kan jag åtminstone ej inse.

Jag begärde i går att åtminstone få resa den 18 November då jag kunde vara hemma mot slutet af månaden, hvilket jag så väl behöfver. Men derpå fick jag intet bestämdt svar, utan »vi skola se tiden an», som alla obeslutsamma nulliteter nu svara. Denna Professor är således alldeles lik kamraterna i Stockholm. För öfrigt har han sjelf varit intagen på härvarande Dårhus, men kom sig, förmodligen derigenom att man alls ingen medicin gaf honom, och det är troligtvis af samma skäl, som han behandlar mig på samma sätt. Med ett ord mannen är beskedlig, men i yttersta grad obetydlig och karakterslös. Aldrig blir han färdig med något. Om Marin sagt dig att jag vid hans afresa fått egen betjent, så lög han. Väl lofvades mig en sådan för hvarje dag, men ingenting blef af, alldeles som skräddare och skomakare i Stockholm också lofva. Slutligen hotade jag att i tidningarne sjelf låta annonserna om en betjent. Då fick jag ändtligen en, men först i förrgår efter en månads väntan och lögn. För öfrigt har jag ingenting att klaga på behandling, kosthåll o. s. v. Jag äter en gång om dagen och då 2 rätter, neml. soppa eller välling eller ärter, samt kött, någon gång äfven fisk. Det är nog, men äfven, som jag tycker tillräckligen betalt med 3 Rdr om dagen.

Det var ledsamt att Du, för att bespara några skillingar skickade Beskows bref med Marin. Nu är det förmodligen förloradt för alltid. Det innehöll några akademiens papper som voro angelägna. Har du äfven förhållit det sista brefvet jag skref till Wallberg? Jag blir väl slutligen nödsakad att skicka mina bref under särskild rekommendans och mot postqvitto till honom. På snart ett halfår har jag icke fått veta ett ord om min hushållning. Dömde jag så strengt som I

så kunde väl detta snarare anses för galenskap än mycket annat.

Icke heller fick jag åter de öfversända kalkylerna, hvarom jag alltså repeterar min begäran. Om Heurlin är hemma eller ej må Gud veta. Jag åtminstone vet det ej.

Var nu god och skicka hosgående bref till Brinkman, icke med något bud utan med posten. Ämnar du att också undanhålla det, så var åtminstone god och underrätta mig derom.

Vill du fira min födelsedag, så skrif ett bref som kan framkomma till dess till Professor Jessen och begär att han släpper mig. Jag går dagligen och alldeles ensam hur jag vill i staden och på landet. Det är dock ett oförskämdt charlataneri att vilja qvarhålla den som man annars alls icke bryr sig om och lämnar fullkomlig frihet. Harmen öfver en sådan sottise kan lätteligen bli farligare för mitt förstånd än — GeneralDirektör Ekströmers råd.

Helsa min goda Disa och tacka för hennes bref tusenfaldt. Gud välsigne henne och Dig.

Es. Tegnér.

Hästar och vagn skola möta i Helsingborg när jag framdeles kan utsätta dagen.

Säg Professorn i brefvet att du fordrar min återkomst såsom min närmaste slägting, och att vidare uppskof kan verka förderfligt på mig, att man äfven har läkare i Vexiö, som ej gerna kunna vara sämre än i Stockholm eller Schleswig.

Låt mig äfven veta när detta bref framkommer, så att jag kan veta hurudan postgången är.

Är Löjtnanten rest?

Skicka Byron och Ariosto till Gleerup som sedermera kan skaffa mig dem hit. Det var Marins dumma fjesk att de kommo hem, hvarom jag alls icke bedt honom.



Till densamma. 29.

Schleswig d. 7 December 1840.

Min goda Anna! Tack för ditt bref som jag fick i förgår. Det förundrar mig att mina bref ej framkommit. Jag skref dig sednast till d. 25 November, då några angelägna bref, till Biberg och Beskow bilades. Det är möjligt att Jessen innehållit brefvet hvilket han ofta brukar. Han debiterar då brefskrifvaren för postporto, det han sticker i sin egen ficka, ty han är orimligt egennyttig. Derföre [går] jag i dag sjelf med mitt bref på posten.

Jag bad dig skicka mig Wallberg så att han kunde vara här som i går för att hemta mig hem till julen. Att till julafton vara hemma har jag föresatt mig, så framt jag lefver. Sker det icke med godo så bryter jag mig ut med våld. Den 15 är sista dagen hvartill jag kan dröja här om jag skall vara hemma i tid. Jag går då genom fönstret, blir förföljd af spioner, men lefvande tar mig ingen. Jag har köpt mig ett par goda dubbelpistoler och öfvar mig dagligen att träffa. Vill du förekomma mord så skicka mig Wallberg eller om han är borta någon af Lektorerna som jag på förhand ger permission och består fri resa. Han får då se Hamburg och Köpenhamn.

Med Jessen blir jag mer och mer missnöjd. Mig och alla sina patienter försummar han på det oförsvarligaste sätt. På tre veckor har han icke varit hos mig. Han skall vara en läkare för själssjukdomar, men icke en enda fråga har han gjort till mig hvarken om kropp eller själ, ännu mindre har han försökt något läkemedel. Lyckligtvis har jag icke behöft det. Men obegripligt är och förblir det mig hvarför jag skall vara här och betala 3 rdr om dagen för två rätter mat dem jag kunde ha för vida bättre köp hemma. Vi ha ju i Vexiö också läkare. Sämre och vårds-

lösare än han kunna de ej vara. Han anser mig galen derföre att jag yttrar mig med förakt öfver alla hans åsigter af lifvet. Skall han hålla mig så länge tills jag i någon enda sak tänker lika med denne narr, så blir jag dårhushjon hela min lefnad igenom. Allt slags tvång retar mig, efter vanligheten. Det förbittrar istället för att förbättra, och jag underkastar mig det ej längre.

Hvad Jessens familj angår så är dottren hygglig nog. Jag har bjudit henne att helsa på i Vexiö, men det har hon nekat.

Säg honom nu allt detta allvarsamt och bestämdt. Jag blir annars nödsakad att anmäla saken hos danska Regeringen. Jag är inte alldeles utan vänner, ehuru jag ej tyckes ha dem i Vexiö. Mitt parti är i allt fall taget och jag försöker att genomdrifva det, skulle det också kosta mig mitt usla lif.

Hälsa Däkan från

Din redlige

Es. Tegnér.

*

30. Till DENSAMMA

Schleswig d. 27 Januari 1841.

Min goda Anna.

Med Wallberg som reste d. 24, skref jag dig väl till men är ej säker på om jag ej glömde ett och annat af hvad jag önskade mig hitskickadt med Melander eller Wiberg. T. ex. Min silfver kaffekanna. Jag har här endast en infam Tennskopa, som aldrig är ren. Äfven några Theskeder af silfver vore godt att ha. En Glaspumpa att koka kaffe i är dels svår att föra, dels kan den icke nyttjas, utan att man gjort upp eld och har glöd, som är omöjligt när jag

stiger opp kl. 2. Derföre vore en kaffekokare af messing bäst. Jag mins icke om du har en sådan, men den kan fås till lån uti Rottne hos Tusander. Med sprit kan man då koka kaffe när som helst. I sådant fall vore äfven nödvändigt att skicka med en Butelj sprit. Förlåt att jag kommer med så mycket besvär.

Melander och Wiberg hoppas jag du afsänder d. 1 el. 2 Februari. Wallberg så fort som möjligt. Min tid upptages vida mer än den borde af renskrifning.

Jag väntar att detta bref kommer fram d. 1 Februari på f. m. Lemna hosföljande biljett till Wallberg. För öfrigt ber jag dig skrifva åtminstone en gång i vickan, och arrangera dig så att du kan resa d. 2 el. 3 April så att du med flickorna och barnen kan vara i Kiel d. 7 el. 8, och vi i slutet af månaden kunde ha slutat vår Badkur på Helgoland, då vi kunde vara åter i början af Maj, då förmodligen Heurlins flyttar. Glöm ej att erbjuda dem flytta opp till oss.

Helsa Däkan och Wallberg.

Din redlige

Es. Tegnér.

Glöm icke Buljonskakorna. Den buljon jag får här håller 10 kannor på ett lod kött.

*

Till DENSAMMA. 31.

Sleswig d. 17 Februari 1841.

Min lilla goda Anna!

Hjertelig tack för ditt bref af d. 3 Februari som jag dock icke fick förr än d. 11. Postgången har varit hindrad genom is i Bälterna så att icke mindre än 3 poster saknades.

Nu äro de komna, men ändå intet bref från Wallberg, icke heller från Bech. Jag börjar bli orolig häröfver, ty då han sist skref var han sjuk. Besynnerligt likväl att icke Bech skrifver. — Jag skref dig till och bad att du skulle komma hit med flickorna och barnen i början af April för att sedan följa mig till Helgoland. Men jag fruktar att det blir omöjligt att der bada så tidigt, helst baden der äro i öppna sjön. Vid Kyndelsmess hade vi här ovanligt stark köld, som väl nu något slagit om, men det är dock troligt att vi få ganska sen vår. Alltså afstår jag från denna förhastade begäran. Vi kunna ju bada i Uddevalla i Juli. Äfven behöfs icke att skicka mig så mycket matvaror som jag requirerat, ty min aptit har mycket aftagit. Endast måste jag begära ost, buljonkakor, ty den buljon jag [här] får är af det slaget som kokas 500 koppar på ett lod kött. Det är af ren besparing, troligtvis också för att hindra mitt återställande och kunna gagnera litet längre på den goda kunden. — Om Melander kommer så tror jag icke det lönar mödan att han tar hästar och vagn hit. Det medför många svårigheter öfver Bälterna. Hästarna kunna möta mig i Lund, hvarom framdeles. Kommer icke Melander så skicka mig Wallberg så snart som möjligt, ty någon måste jag ha. Bed honom också ej trycka något af det han medförde, och genast skicka mig åter hvad han medförde för Grefvinnan Bonde. Påmin äfven Disa att jag får Visboken tillbaka och om hon kan, jemte Wallberg, pipa fram Gerda, första Sången. Jag har väl requirerat den från Brinkman, men han lär vara sjuk. Det [!] böcker jag requirerat äro mig också högst angelägna. Sedan årets början har jag icke haft en skilling att disponera, utan måste tigga och ofta få afslag på det oumbärligaste såsom papper, bläck, pennor o. s. v. En anvisning på Banken medföljer. Skicka mig pengarna derför. Äfven årsräkningarna. Det är bra otrefligt att jag

ännu icke kunnat uppgöra förra årets Conto. Äfven bed Disa påminna om Avisorna. Jag vet icke ens om Riksdagen ännu varar. Du nämner aldrig något derom. Till Tyskland far jag knappast i år, men väl till Norge. — Jag är nu som Doktorerna säga vida bättre, håret har äfven börjat växa så att jag kan snart aflägga peruken. I April hoppas jag vara hemma.

Helsa Däkan och skrif ofta

Din

redlige

[*Es. Tegnér.*]

*

Till C. G. von Brinkman. 32.

Sleswig d. 17 Febr. 1841.

Bäste Brinkman. I Januari skref jag dig väl till och skickade allehanda poëmer äfven från Kiel. Men jag ber dig att alls inte låta trycka, icke ens subskriptionsplanen. I synnerhet ber jag dig skicka Finn och 1. Sången af Gerda. Du skall få hela smörjan åter renskrifven så snart jag kan skicka det hela.

Varar Riksdagen ännu? Skicka mig äfven mina bref och hvad Småsaker, Stambokslitteratur o. s. v., du kan öfverkomma. Helsa mina Vänner som ej äro så många. I synnerhet Hilda, Elise och Clara Rålamb. I April hoppas jag vara hemma.

Din vän

Es. Tegnér.

*

33. Till A. M. G. TEGNÉR, född Myhrman.

Schleswig d. 24 Febr. 1841.

Min lilla goda Anna.

Härhos skickar jag dig ett Concept till ett Tyskt bref till Jessen, jemte öfversättningen. Skicka mig det med omgående öppet, så skall jag försegla det sjelf. Det innehåller som du ser ingenting hvarken stötande eller ohöfligt. Det är väl möjligt att karlen menat väl, men obegripligt oskicklig och vårdslös har han visat sig åtminstone mot mig. Att jag utsatt d. 25 Mars, då kanske ännu icke Ångbåtarna börjat gå, har skett för att slippa betala för hela April Månad om jag dröjer en enda dag öfver siste Mars. Om jag också i Kiel nödgas vänta 8 dagar på Ångbåten, så lefver jag ju ändå der för bättre pris än här. Att se Hamburg bryr jag mig icke om. Det kan ju ske en annan gång, och jag längtar mycket hem.

Att resor äro mig nödvändiga och nyttiga erkänna alla Doktorer. I år far jag dock väl ej utom till Vermland, min syster och kanske för grannskapet till Christiania. Hvad utländska resor angår så är det ledsamt om ingen vill följa med; men i sådant fall får jag försöka att hitta vägen ändå.

Om du, som jag ber och hoppas, skickar mig det Tyska brefvet, så behöfver du icke bry dig om alla mina förra Requisitioner. Endast måste jag ha 1) Visboken 2) Brefvet till Clara Bonde, och det med posten. Det kostar väl 2 rdr, men ha vi gjort så många andra onyttiga Depenser så får man ej se på denna obetydliga. Jag skref sist härom till Wallberg. Äfven kan du säga Selldén att jag icke bryr mig om det begärda betyget, men önskar svar på det andra hvarom jag skrifvit. Påminn äfven Wallberg att han skyndar på Trillan som naturligtvis blir mycket lättare för hästarna än min vagn.

Jag är nu så återstäld som jag troligtvis blir i min lefnad, har ingen känning, har ej heller på mer än en månad haft, af blodkongestioner åt hufvudet. Till kroppen är jag fullkomligt frisk, sofver 7 timmar (således åtminstone 3 för mycket). Håret växer också snällt så att jag på snart 2 månader ej nyttjat peruken. Litet mager har jag blifvit; men krafterna återkomma dagligen. Till Kiel får jag Dr Rappel med mig, kanske ända till Kphm. Han är min egentlige Läkare, ty Hr Professor Jessen är alltför höglärd och methodisk att sysselsätta sig med en sådan småsak som — sina patienter. Han blott skrifver böcker och — sagor (bref) till anförvandter och slägtingar. Hvad min egentliga sinnessjukdom angår så har deremot ingenting varit försökt, någon slags psykologisk undersökning har aldrig ens kommit i fråga, man måste föreställa sig att förståndet skall komma åter derigenom att man — andas dårhusluft. Min härvaro här är således verkeligen icke blott onödig (det erkänner Dr Rappel öppet) utan äfven skadlig så vida den förargar och förbittrar mig. Hur som helst kan jag ju få lof att betala 3 rdr om dagen för 2 portioner Mat och ett par Studentrum, och dessutom slippa chikanen att vara på Dårhuset. Det är sant, kunde man sätta ett Tak öfver hela Tyskland, så hade man ett stort Dårhus. Men så räknas det icke ändå i Opinionen.

Hvarföre jag nödvändigt vill ha Visboken åter, kommer deraf att jag sjelf nu måste renskrifva till tryckning, och äfven omskrifva, allehanda som deri förekommer. Detta kostar dock mindre på hufvudet (ehuru det är tråkigare) än att ständigt dikta nytt, som håller mig i jemn exaltation. Det är således en medicinsk nytta med att jag får boken.

Ack, min goda Anna, om du bara ville ha hälften så mycket förtroende för mig som för dina hundra andra rådgifvare som sannerligen ej äro klokare än jag. Från Thilda

hade jag bref i går. Hon jämrar sig i synnerhet öfver det dyra konfektet som hon låtit inbilla sig kostat 16 rdr: Det verkeliga är att jag derför betalt 1 rdr 7 s Lübsk, som i Svenskt mynt svarar mot 3 rdr 21 s rgs.

Farväl! Måtte Gud bevara dig. Helsa Däkan.

Din

redlige

[*Tegnér.*]

[Bilaga: koncept till bref från A. M. G. Tegnér till P. W. Jessen.]

Enligt säkra underrättelser från Schleswig är min Man nu mera så återställd till sin helsa, åtminstone hvad kroppen angår, att han ej behöfver någon annan vård än den, som af härvarande Läkare kan lemnas honom. Han behöfver dessutom komma hem, icke för Embetet, ty derifrån har han Kunglig permission, utan för enskilta angelägenheter och en angelägen resa till Vermland i Maj. Jag hoppas derföre T. tillåter honom resa d. 25 Mars, då han kan vara hemma till Påsk. Vid den tiden förmodar jag Ångbåtsfarten är öppnad. Genaste vägen är väl öfver Kiel, men skulle han vilja se Hamburg och derfrån gå öfver Stralsund så har jag ej heller något deremot. I detta fall endast blir väl nödvändigt att jag skickar honom en säker Man för att beledsaga honom. För öfrigt tackar jag Hr Professorn för all den godhet han rönt i T. hus, och skall liquidera min skuld så snart jag fått uppgift derpå. Egna hästar och vagn möta honom i Skåne.

*

Till C. G. von Brinkman. 34.

D. 6 Mars 1841.

Jag hoppas du nu fått mina bref och poëtiska Remissen. Skicka mig 1:a Sången af Gerda på brefpost hit. Jag behöfver den för renskrifningen, ty jag vill börja tryckningen så snart jag i April kommer till Sverge. Du behöfver ej afskrifva den, ty mer än 8 dagar behöfver jag henne icke, då hon skall återfås. Lemna ingen af Artiklarna till Biet el. tryckning, utan skicka mig dem på Vexiö. Äfven hvad andra småsaker du kan ha af mig.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

Till A. M. G. Tegnér, född Myhrman. 35.

Schleswig d. 13 Mars 1841.

Min lilla goda Anna.

Tack för ditt bref af d. 5 Mars som jag fick i går d. 12 Mars, och hvilket alltså varit 7 dagar på vägen. Här har ingen Köpenhamnspost uteblifvit, ehuru det händt att de dröjt 1 eller 2 dagar. Utom brefvet af d. 20 som du fått skref jag äfven d. 27 Febr., d. 2 och 6 Mars. Dessa bref hoppas jag komma i sinom tid.

Med Jessens tillåtelse är nu min resa utsatt till d. 30 Mars. Rappel följer mig till Kiel, kanske äfven till Kphmn, der han har slägtingar. Det är väl möjligt att Ångbåtarna ej äro i gång när jag kommer till Kiel; men med det regn vi nu ha måste dock sjön bli ren om 14 dar el. 3 vickor.

Det betyder också ingenting om jag måste dröja några dagar i Kiel, då jag derigenom besparar månadsafgiften här. Lars Gustaf träffar jag väl i Köpenhamn. Säj honom att jag tar in på Svenska Värdshuset hos Gullander, ty jag vill ej åter besvära Bech. För öfrigt går rätta vägen till Paris ej öfver Sleswig, utan från Kphmn på Ångbåt till Trawemünde, derifrån landväg 6 mil till Hamburg, hvarfrån hvarje månad åtminstone går en Ångbåt till Havre de Grace. Denna väg är genast och minst dyr. För övrigt får han i Paris ingen anställning i Armén, om han ej har någon rekommendation af Svenska Ministern Löwenhjelm. Jag har ofta tänkt skrifva honom till, men vet ej om han är i Stockholm eller Paris. Vidare får jag härom tala med honom i Kphmn.

Med LGustaf behöfver du ingenting skicka utom Visboken. Denna måste dock förseglas och lemnas hos Biskopinnan Faxe. Jag önskar icke att hon läser den, ty jag ville göra henne en surpris med Gerda. Gerda låter jag trycka i Lund. Der blir jag förmodligen 3 el. 4 dagar öfver, reser kanske också ut till Grönby på en dag.

Hvad som nu är angelägnast är att du skickar mig respengar, minst 200 rdr bko, då du ingenting behöfver lemna för min räkning till LGustaf. Detta bref hoppas jag du har d. 19. Svarar du då d. 22 så kan jag ha det d. 27. Silfver behöfs ej, ty jag får Danskt mynt för Svenskt hos en köpman här som är Rappels svärfar, eller åtminstone i Kiel. Går ej Ångbåt derifrån så reser jag om Stralsund, hvarifrån Posten måste öfver till Ystad. Glöm nu icke detta. Har du ej pengar i Banken, så måtte du väl kunna få låna summan af någon på en månad. Detta är högst angeläget. Brefvet till Grefvinnan B. innehöll äfven ett längre Poëm som skulle af henne meddelas Brinkman. Hvad du skrifver om hennes missbruk af mitt förra bref

har jag svårt för att tro. Heurlin har kanske roat sig med att sammansätta den Historien. För öfrigt ha vi ingenting otaldt med hvarandra.

Från Gleerups har jag inga böcker fått, icke ens ett bref. Jag är nu alldeles frisk, och min förra kraftlöshet är också borta. Det måste ännu någon nerfsvaghet återstå, ty jag har ofta en benägenhet att gråta, utan någon synnerlig orsak, som väl kommer af någon öfverretning i nerfverna. Helsa Selldén att han är en Narr med sina Aktier. Jag vill ej be honom vidare derom. Han har ej svarat mig.

Gör dig underrättad af Wallberg om han verkeligen af Jessen emottagit ett stort bref till Wiberg, som innehöll flere andra.

De 80 Specie som jag är skyldig för sista quartalet finnes deponerade här i Institutets Kassa, och dermed betalas alltså quartalsafgiften till sista Mars.

Helsa Disa som jag i dag ej hinner skrifva till. Äfven Thilda. Gud välsigne Er alla. Din

redlige

[*Tegnér.*]



Till DENSAMMA. 36.

Hamburg d. 2 April 1841.

Min lilla kära Anna.

Ändteligen är jag här, ehuru mot min mening, ty jag reste från Sleswig d. 30 till Kiel i afsigt att gå öfver till Kphmn som också låtit sig göra med Ångbåten som då gick för första gången. Men mellan Kphmn och Malmö lära ännu inga Ångbåtar gå, hvarför jag var nödsakad att taga

vägen häröfver och ämnar mig åt Stralsund der jag hoppas att i medlet af månaden komma öfver till Ystad.

Lars Gustaf mötte jag på vägen emellan Kiel och Sleswig, ehuru jag säkert trodde att han skulle stannat qvar i Kphmn. Tack emedlertid för bref och pengar som han medförde. Vi kommo hit i förrgår d. 31 Mars och resa i öfvermorgon d. 4 men komma ej förr än d. 8 till Stralsund. Der dröjer jag väl i 8 dagar hos Mohnike, kanske likaså länge i Lund och kan således knappast vara hemma till månadens slut, som är alldeles emot min uträkning. Här är skamlöst dyrt och kostnaden af denna olyckliga resa ökas derigenom ännu betydligt. Först ifrån Ystad eller Lund kan jag alltså skrifva rörande Hästarna.

Här har jag alldeles ingen bekant, staden har icke heller någon märkvärdighet som interesserar mig att se. De begärda 4 al. Taft har jag köpt åt dig. Åt Disa skulle jag gerna köpa en klädning men kan knappast ha den under 100 rdr hvartill pengarna ej räcka till. Svårt om ej omöjligt är att få den öfver till Sverge genom Tullen. I dag ha vi varit på Blankenäs, ett par mil ifrån staden. Der är ingenting annat att se än Elben och en mängd skepp. Kölden har återkommit och är bister, sedan vi blifvit vana vid några bättre dagar.

Visboken var ännu ej kommen då jag for från Sleswig. Danska Paketposten går mycket långsamt. Det bref hvari jag skref att den kunde lemnas i Lund var väl icke framkommet. Får nu se hvar hon träffar mig.

Kläder behöfver jag icke, men Lars Gustaf låter här göra sig allehanda.

Julius har jag skickat hem, då jag i allt fall här måste löna en hyrlakej. På resan behöfs ingen.

Presenterna äro aflemnade både till Jessen och Rappel som var med till Kiel. När presenter skulle ges var det

godt att komma ifrån dem på det sättet, ehuru fatet var mycket för godt för Herr Professorn.

Helsa min lilla Däka tusenfaldt.

Gud välsigne Er

Din
redlige
[*Es. Tegnér.*]



Till DENSAMMA. 37.

Stralsund d. 17 April 1841.

Min goda Anna. Här ligga vi nu sedan d. 8 och vänta på Ångbåten. Den 30 Mars var jag riktigt i Kiel, sedan jag mött LGustaf på vägen. Derifrån gick Ångfartyget samma dag till Kpenhamn: men både LGustaf och andra sade mig att kommunikationen med Malmö ännu var stängd af is. Hade jag likväl följt min första mening att gå öfver Danmark, så vore jag nu förmodligen längesedan hemma. I stället for jag öfver Hamburg, der jag uppehöll mig i några dar, och genom Mecklenburg der vägarna äro sämre än på något annat ställe i Europa. På 20 Svenska mil måste vi tillbringa 5 dagar. När jag då kom hit, så börjar ingen Ångbåtsfart förr än d. 29 April. En förändring är äfven skedd i postgången ty hädanefter går den, som förr, öfver Stralsund. Med den första postjakt som i nästa vicka går till Ystad vill jag skicka detta bref; ty öfver Hamburg går alltför långsamt.

Jag bor här hos Mohnike, som visar mig mycken vänskap. LGustaf bor ej, men äter här. Tiden faller mig emedlertid lång. Går jag öfver d. 29 April, så är jag d. 30 i Ystad, 1 Maj på Grönby, 2 el. 3 i Lund, der jag väl stadnar några

dar öfver. Före medlet af månaden kan jag således knappt vara hemma.

Jag hör vagnen står i Helsingborg. Skicka Andersson d. 1 Maj dit med hästarna som derifrån gå till Lund med vagnen. Ekeberg behöfver jag också på resan. Här har jag betjent som kostar 3 à 4 rdr i vickan. Då Ekeberg icke kan rida kunde du låta hästarna dra ner förbudskärran, som han toge skjuts för ifrån Helsingborg. En häst måste vi i allt fall ha för våra saker ifrån Lund, men det lönar ej mödan att skicka ner någon sådan utan jag tar skjuts. Låt säga Wickelgren att han måste låna mig Ekeberg på 14 dagar. Tjensten kan emedlertid någon annan Vaktmästare göra äfven om jag skall betala den.

Jag har förkylt mig under vägen, och ej varit rätt rask. Nu är det dock förbi. Mohnikes son är Doktor, och ger mig mer Medicin än som behöfves. Jag vet ej hur jag skall betala honom.

Det är obegripligt hvar Visboken tagit vägen. Till Schleswig var hon icke kommen d. 30 Mars. Rappel lofvade skicka henne till Hamburg när hon kom, och der gjorde jag anstalt att hon skulle gå hit. Låt fråga efter på posten om hon verkeligen afgått. Det vore mig högst oangenämt om hon ginge förlorad.

Från Lund skrifver jag väl vidare.

Om hästarna afgå med tomma kärran d. 1 Maj, så äro de lätteligen i Helsingborg d. 3 el 4, och i Lund d. 5, der de få hvila ut litet. Något hafre och bröd för nerresan kunde de också medtaga. För kärran tages skjuts från Helsingborg. Ställ nu riktigt om allt detta.

Helsa Däkan hjerteligen. Gud välsigne Er.

Din

redlige

Es. Tegnér.

Den 19 April. I går kom ditt bref, skrifvet Långfredagen, hvarför jag högeligen tackar. Pengarna som du skickat till Bech hade jag väl behöft: dock får jag här pengar genom Leche. Till Hemberg har jag äfven skrifvit. Så vidt man här vet är han hemma. Postjagten går i dag för första gången från Stralsund. Hvad bad angår så vet jag icke om Götheborg eller Uddevalla är bäst. Det är dock tids nog att skrifva om rum när jag kommer hem. I staden är sällan svårt om rum, men väl vid Gustafsberg. Hästar måste man i allt fall hyra, om man ej kan föra dem med sig.



Till DENSAMMA. 38.

Stralsund 24 April 1841.

Min lilla kära Anna. Ännu går jag här och drifver. Ångbåten är redan här, men afgår först d. 29, på Thorsdag. Ty allt går långsamt och sömnigt här i Tyskland. Väl bor jag och äter hos Mohnike, men det kostar också dricks-pengar, och sällan är jag fri för de eviga bjudningarna som ej stå rätt väl tillsammans med min Diet. Jag äter dock och dricker så litet som möjligt. LGustaf bor för sig sjelf, men äter här. Sonen i huset, en ung Mohnike, är min Doktor och jag badar ofta, ehuru anstalterna dertill äro dåliga. Den 30, kanske äfn d. 1 Maj blir jag öfver i Ystad, kommer väl alltså icke till Lund förr än d. 3 el. 4 Maj. Från Hemberg har jag fått anvisning på hvad jag behöfde till respengar. Sjelf köper jag intet; ty om också några skilling vunnes derpå, så är dock tullen alltför skamlös, och lurendreja passar mig ej: Kläder behöfver jag icke, och skillnaden på priset mot Sverge är obetydlig, när man räknar att arbets-lönerna här äro dyrare.

Till Bech har jag skrifvit och bedt honom skicka ditt bref med pengarna på Lund. Trosskärran behöfde jag icke egenteligen, men jag inser icke hur Ekeberg annars skulle komma ner. Möta dock hinder dervid så få vi väl hjelpa oss med Andersson som kan rida ner.

Min helsa är god, men vädret alltjemt kallt och ruskigt, jag tror kallare än i Skåne. Helsa lilla Däkan tusendfaldt ifrån mig. Intet bref är sedermera kommit, hvarken från Sverge eller Sleswig. Från Ystad eller Lund skrifver jag vidare.

Din
redlige
Es. Tegnér.

*

39. Till DENSAMMA.

Ystad d. 30 April 1841.

Ändteligen min goda Anna är jag här åter på Svensk botten, efter en så långvarig och bedröflig frånvaro. Vi gingo öfver i natt och kommo hit i morse kl. 7. Här emottog jag äfven af Hemberg ditt bref af d. 22 April hvarför jag tackar dig. Christofer är här. Han säger att bröllopet kan bli d. 7 Maj, och längre kan jag ej heller dröja här nere. För bröllopsstökets skull råder han mig att resa härifrån directe till Lund, och ej komma till Grönby förr än till bröllopet. Förr kan icke heller Faxe komma ut, som nu är hindrad. Alltså gå vi i morgon till Lund, hvartill jag får låna Christofers vagn. Af Hemberg hör jag att min vagn redan är i Lund. Den 17 April skref jag från Stralsund öfver Hamburg och bad dig skicka ner hästarna till Lund. Ett annat bref skref jag också från Stralsund, men allt som går öfver Danmark förkommer vanligtvis eller också

dröjer det orimligt. Ditt bref af d. 26 Mars med 200 rdr har jag också fått, men först i dag från Bech.

Hvad badet i Uddevalla angår så har jag ingen ting deremot, men till första Termin blir det mig omöjligt att komma. Dels är Juli månad bäst för badkur, dels ville jag också, som flere tillstyrkt mig, dricka Kissingervatten som jag får från Tyskland. Hvad rum angår så torde de väl bli svåra att få i Gustafsberg, men man kan bo i staden. Förut måste vi väl dock till Rämen, och min brunnskur kan ej vara slut förr än vid Midsommar. Att beställa rum till första Terminen låter alltså ej göra sig. Att du tar den stackars Emma med är också riktigt.

Huru länge jag blir i Skåne kan jag ej bestämma förr än jag kommer till Lund hvarifrån jag skall skrifva vidare.

Min helsa har i Stralsund varit litet kinkig. I synnerht lider jag af mattighet och är som jag vore rådbråkad i hela kroppen. Doktorn säger att det kommer af Vårluften. Något gör väl också ålderdomen. I fall den Grefvinnan John du skrifver om är en Grfv. Hamilton så tror jag du gör orätt att tillstyrka henne resa till Schleswig, der åtminstone af Jessen ingen hjelp är att få. Deremot har jag hört att i Köpenhamn skall vara ett bättre Institut, och sämre än Schleswig är omöjligt. Jag har ingenting annat emot Jessen än hans oerhörda negligence och oförstånd för sitt yrke, och aldrig tillstyrker jag någon menniska att resa dit.

I Stralsund visade mig Mohnike mycken vänskap. Olyckligtvis var han insjuknad när jag reste. För öfrigt voro vi mycket bortbjudna ty der var äfven Riksdag.

Då Heurlin ej kunde tåla Gottland, så är väl bäst att han går till Fellingsbro, som för öfrigt är en gammal plan. Men icke tror jag han kan skaffa Bolmeer till sin efterträdare. På gottländningarna kan han omöjligen ha något inflytande, i synnerhet då han söker sig ifrån dem.

Helsa Ito hjertligen. Hos Augusta Schvabe har jag också varit. Hon ber mycket helsa dig.

Din

redlige

Es. Tegnér.

Nu är äfven Visboken kommen till rätta. Jag har fått den hit från Reuterdahl. Men de Böcker Gleerups lär ha afskickat höres ingen ting af.

*

40. Till A. Oehlenschläger.

Ystad d. 1 Maj 1841.

Ändteligen är jag kommen hit öfver Hamburg och Stralsund. Min afsigt att gå öfver Köpenhamn måste jag uppgifva, då kommunikationen med Malmö ännu d. 31 Mars, då jag var i Kiel, var stängd af is. På vägen har jag ofta förkylt mig, som jag dock hoppas ej skall ha några följder, ehuru jag nu är som jag vore »gerädert».

Den som öfverlemnar dessa rader, Consul Hemberg från Ystad, är en af mina äldre bekanta, bildad och berest, Consul för 6 el. 7 Makter och en stor beundrare af dig och vän af Danska Litteraturen och folket, som alla Svenskar. Jag ger honom derföre på hans begäran dessa rader med såsom introduktion hos den store Skalden. Visa honom derföre vänlighet. Han är rik och bland de betydligaste Handlande här i orten.

Jag har i vinter öfversatt din Hakon Jarl, Palnatoke och Correggio. Min afsigt är att göra det förnämsta af Danska, Tyska, Engelska och Italienska Litteraturen litet mera bekant för mina landsmän än det nu är, så fort sig göra låter. Äfven allehanda ännu ej öfversatt af Greker

och Romare. Men nu måste jag för min helsa först dricka artificiell brunn (Kissingervatten) och sedan bada vid Uddevalla.

Det är möjligt att jag längre fram på året kommer till Danmark, ehuru ej ännu säkert. Jag funderar mycket på ett större poëm öfr Skandinavien, hvartill jag äfven räknar Danska öarna och Jutland, och alla dess sagor. Dertill är lokalkännedom oumbärlig. Svårigheten är endast att för en sådan Dikt finna någon Enhetsprincip, eller någon hjelte, ungefär som Childe Harold. Säg mig vid tillfälle din tanka.

Gerda, i 9 små sånger, har jag äfven fulländat i vinter, men är ingalunda nöjd dermed, och kommer förmodligen att omarbeta det hela. Biskop Absalon är hufvudpersonen deri.

Helsa Bech till hvilken jag skrifver från Lund. Sedermera reser jag för att här i Skåne viga min äldsta son som gifter sig med en slägting af Biskopinnan Faxe. Derifrån till min äldsta dotter som bor i Christianstad och sedan hem der jag hoppas vara omkring d. 15 el. 20 Maj.

Glöm icke bort din Vän

Es. Tegnér.



Till H. W. Longfellow. 41.

Bokedal vid Götheborg d. 10 Juli 1841.

För 3 år sedan då jag var här på Bokedal hos Wijk och hans sköna Fru, den skönaste qvinna i Sverge, emottog jag här det bref, recension och fragmentariska öfversättning af Frithiof hvarmed Herr Professorn hedrat mig. Embetsgöromål, Riksdagen, nyligen slutad, och en svår nerfsjukdom sedermera har dock hindrat mig att tacka, som jag borde, för allt detta. Utan att just sätta det

högsta värde på Publikens omdöme i eller utom mitt fädernesland, och med det Horatianska: malignum spernere vulgus till valspråk, gläder det mig naturligtvis att finna mina Dikter återgifna på ett träffande sätt, i synnerhet inför en Nation som jag värderar. Det har alltid varit min öfvertygelse att Engelskan är af alla språk det som preterar sig bäst till öfversättningar från Svenskan; ty Engelsmannen älskar, liksom vi, att concentrera uttrycket, tanke eller bild, inom den möjligast korta period, och blixtra med ett kort men skarpt svärd, hvaremot Tyskan föredrar de långa släpande perioderna, och gerna öfverdrar sina vapen med förmögladt svinskinsläder. Engelskan deremot är en samling af Laconismer, och den så mycket misskände Pope, med sina blankslipade Antitheser, har alltid förefallit mig som den rätte representanten af Engelska Språkets Genius. Emedlertid äro bland de fyra eller fem öfversättningar af Frithiof jag haft tillfälle att se, ingen enda hvarmed jag varit fullt nöjd, utom Herr Professorns. När öfversättaren förstått meningen, hvilket ej alltid inträffat, så har dock ofta den ohjelpliga oförmågan i det tekniska, och bristande välde öfver språket vanställt öfversättningen. Ty Engelskan är ett elastiskt språk, svårt nog att böja, om det icke skall springa sönder; så är det skedt hos en Anonym, hos Strong, hos Stephens (tryckt i Stockholm). Bättre i detta afseende är Latham. Men främst sätter jag likväl Herr Professorns, både i afseende på ordförståndet och versifikationen. Det enda jag har emot öfversättningen, är att hon ej är komplett, och det är härtill som jag tar mig friheten att uppmana Herr Professorn på det jag må kunna säga att Frithiof åtminstone på ett språk är väl öfversatt.

I vinter börjar jag utgifva en Samling af mina Skrifter i Vers och Prosa. Samlingen är beräknad på 4 Serier, hvar-

dera innehållande omkring 20 á 30 Band, och hvaraf jag hoppas kunna utgifva 1:sta Serien inom 1 år härifrån. Större delen af innehållet är hittills otryckt. Med Wijks skepp vill jag skicka ett Exemplar deraf till Amerika, i den mån de lemna pressen, adresseradt till Herr Professorn såsom ett bevis af aktning och förbindelse. Denna sistnämnda skulle ännu mer ökas derigenom om Herr Professorn ansåge något deraf vara värdt en öfversättning.

Sista upplagan af Frithiof bifogas.

Med högaktning och tillgifvenhet
Herr Professorns ödmjuke tjenare
Es. Tegnér.



Till H. Reuterdahl. 42.

Uddevalla och Gustafsberg d. 16 Juli 1841.

Min kära Reuterdahl. Om jag finge följa min egen böjelse såge jag helst att aldrig någon Samling af mina skrifter utgåfves; ty jag har en naturlig afsky för all kontakt med den Babyloniska sköka som kallas och är Publik, i och utom Sverge. Men der äro flere orsaker som bestämma mig att ändå med allvar tänka härpå:

1) är jag nu i de år då min far dog, och det är ingalunda omöjligt eller ens otroligt att jag följer hans exempel. Då kommer någon sniken Bokhandlare och besörjer en samling som blir ännu sämre än jag sjelf kunde göra den eller också cirkulerar allt i vanställda afskrifter. Det är sant att det ingen ting betyder hur publiken dömmer om mig. Men hvarföre skall man ansvara för andra dumheter än dem man sjelf gjort eller godkänt?

2) skall någon *utgifning* kunna påtänkas ens nästa år,

så måste tryckningen börjas i år, så framt jag ej vill använda flere tryckerier. I hvad ordning Banden både utgifvas och tryckas anser jag för likgiltigt. Då Frithiof anses för det förnämsta bör han väl också utgöra första Bandet. I Bokhandeln kan man ju först utlemna något annat Band, ehuru jag ej tycker om dessa konster att locka den föraktliga Allmänheten att köpa.

3) Det är väl föga troligt att någon vinst kan vara att påräkna på hela företaget; men omöjligt är det dock icke att något afsättes som ger litet öfverskott öfver förlagsomkostnaden. Det behöfver jag för att ersätta de 4 á 5000 rdr som den olyckliga Schleswigresan ådragit mig, föranledd dels af Svenske Läkares oerhörda oskicklighet, som ej kunde kurera simpla hemoroidalkastningar utan skickade mig till den dummaste medbroder de hade i sjelfvaste Tyskland, dels af mina vänners välmenta men oförståndiga fjäsk. På Östrabo hade jag innan jul varit bättre kurerad än jag nu är, i synnerhet om jag sluppit allt Läkarebiträde. Jag har gjort allt billigt afseende på dina anmärkningar ur Kronbruden, och ändrat hvad jag kunnat och bordt. Af hosgående P. M. finner du hur jag tänkt mig samlingen. Lägg nu inga hinder i vägen för tryckningen, ty då blir jag nödsakad att föranstalta den i Stockholm der det både är dyrare och upplagan blir fulare.

Här blir jag till d. 30 Juli, reser så till min syster vid Norska gränsen, derifrån till Carlstad, Filipstad och Rämen, vidare till Fellingsbro och Stockholm dit jag väl kommer i slutet af Augusti. Derifrån far jag öfver Gottland och kommer hem i början af September. Möt mig då så få vi vidare rådgöra om saken. Kanske blir det bäst att jag i höst ligger i Lund för att påskynda tryckningen och besörja Correctur. Till en början torde du besörja de 2 första revisionerna, då den tredje kan skickas till mig under

sommaren. Hyr mig ett par rum, jemte Betjentkammare och stallrum; ty jag vill ej falla Faxe alltjemt till last.

Säg Berggren att jag ej bryr mig om några Band till samlingen, utan endast häftning i omslag. Du lemnade väl ringen till Sina? Är i Lund någon som kan göra vackra träsnitt?

Har Bring sökt det ifrågavarande Pastoratet och kan han få rösterna, neml. genom Corruption, ty annorlunda går det ej. I Stockholm skall jag arbeta på att han derjemte måtte få bibehålla Professionen, som ingalunda är omöjligt. Brågarp passade visserligen till Præbende för Bolmeer, men han vill ej ta det från Bring som också mindre förstår att reda sig.

Adam och Ito må väl och be helsa dig. Helsa äfven Faxes, Palms och Bolmeers.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

[P. M.]

Esaias Tegnérs Samlade Skrifter. Samlingen utkommer i IV Tomföljder af omkring 20—30 Band hvardera (hvardera Bandet 10—15 ark).

1:sta Tomföljden (1842).

A. POESI. a) *Original*

Rimsagor.

I.	Frithiof med Dedication till Kungen	200 p.
II.	Gerda IX Sånger	200 p.
III.	Axel i II Sånger. Reseminnen i IV. Den döda . .	160 p.
IV.	Idyller NattvardsBarnen i II Sånger. Flyttningen från Lund. Kronbruden III Sånger	160 p.
V.	Dikter i Sv. Akademien.	
	Kulturen	8 p.
	Resignation	6

Fridsröster	6	
Svea	16	
Agardh	10	
Jubelsång	10	
Öfver Wallin	4	
Grafström	6	
Atterbom	16	94 p.

VI. Blandade Dikter

Sången	5	p.
Till min Hembygd	3	p.
Återkomsten till Hembygden	3	
Nore	6	
Carl XII	4	
Krigssång	10	
Jemtlands fältjägare	2	
Götha Lejon	2	
Majsång	4	
Asatiden	4	
Skidbladner	3	
Adlersparre	10	
Riddarhuset	6	
Herthas Barn	2	
KlosterRuinerna	4	
England och Frankrike	6	
Hjelten	3	
Den vaknande Örnen	2	
Napoleons Graf	2	
Skaldens Morgonpsalm	2	
Romresan	4	
Det eviga	2	
Till en Yngling	2	
Språken	3	
Sång till Solen	4	
» » Aftonstjernan	8	
Stjernsången	2	
Elden	3	
Halkan	3	
Flyttfåglarne	2	
Fogelleken	6	
Floden	2	
Ättehögen	2	
Mjeltsjukan	3	
Adlerbeth	3	
Månskenet	16	
	105	p.
Tillhopa	148	p.

VII. Didaskaliskt

De 3 Bröderna	12 p.		
Jätten	3		
Polarresan	3		
Till Myhrman (1809)	16		
Epilog (1820)	30		
Prolog (1821)	10		
Prestvigningen II.	16		
Pantheismen	4		
Onar och Klio	20	114 p.	

VIII. Minnen

Förut tryckta	50	
otryckta	80	130 p.

IX. Småsaker

a) i Faxiska huset
b) vid bröllop, födelsedagar etc.
c) Stamboks-litteratur
d) (Satiriskt) Fastlagsrim Epigrammer
m. m. upptagna till . . . . 200 p.

b) *Öfversättningar och Efterbildningar.*

X.	från döda språk	150
XI.	från lefvande	160
XII.	d:o	160
XIII.	d:o	160
XIV.	d:o	160
XV.	d:o	160
XVI.	d:o	160

Sammandrag.

I.	200	
II.	200	
III.	160	
IV.	160	
V.	100	omkr.
VI.	150	
VII.	120	
VIII.	130	
IX.	200	
	1420	
X.	150	
XI.	160	
XII.	160	
XIII.	160	
XIV.	160	

XV.	. . . .	160
XVI.	. . . .	160
		2530 pp = 158 ark

som i medeltal gör omkring 10 ark på Bandet.

B. PROSA.

XVII. Akad. Tal
XVIII. Skoltal
XIX. Dito
XX. Kyrkovigningar
XXI. Prestvigningar
XXII. PrestmötesHandlingar
XXIII. Aforismer
XXIV. Polemik.



43. Till B. von Beskow.

Uddevalla d. 24 Juli 1841.

M. k. Beskow. Det är mycket längesen jag skref dig till, men ännu längre tror jag sedan jag hade bref från dig, jag tänker i Mars månad. Den sista Mars reste jag från Schleswig, uppehöll mig några dagar i Hamburg, 3 veckor i Stralsund hos Mohnike (som nu är död) och 14 dagar i Lund. Sedan har jag en hel månad druckit brunn på Östrabo, och är här sen d. 1 Juli för att bada. Den 30 far jag härifrån till Vermland, der min syster bor på Norska gränsen. Derifrån torde jag väl med mina Fruntimmer göra en tour på några dagar till Christiania, för att beundra den Norska Demokratien. Vid medlet af Augusti hoppas jag vara på Rämen ofvanför Philipstad. Derifrån går vägen öfver Fallsbro[?] till Heurlin och i slutet af Augusti är jag väl i Sthlm.

Den förlorade Alexander vid Hydaspes jemte brefvet är ändteligen efter många irrfarter återfunnen. Man kunde skrifva en hel Odyssé om hans resor. Nam mores hominum

multorum vidit & urbes. Nu bifogas han för Biet om du så vill. Egenteligen hade jag väl ämnat att utge äfven ett Band med Romanser, med det öfriga djefvulstyget; men af mera än 50 dylika som jag påtänkt äro blott få utförda och kunna ej bilda något Band. Uppskjutas alltså till framtiden. Ämnena äro mest hämtade ur Grekiska och Romerska författare, för att praktiskt vederlägga den fördom som Tyskarna, med mycken annan galenskap, infört i Poëtiken att antika Poësien var uteslutande objektif, utan Romantik. De narrarna! Liksom icke all poësi, äfven den Grekiska, vore ursprungligen lyrisk. Liksom det Romantiska icke vanligtvis utmärkte öfvergången från började kultur till mera omfattande, gränsprovinsen mellan Naturpoësi och artificiell. Det grämer mig att sjelfva den store Schiller genom sin afhandling über naive und sentimentale Dichtung gifvit anledning till denna galenskap, den Tyskarna ej voro sena att uppfatta för att derpå bygga ett helt system af förvändhet.

Jag bifogar en P. M. öfver hvad jag i år ämnar låta trycka i Lund, der både tryck, papper och pris äro bättre än i Stockholm. Banden äro små, 10—15 ark. Allt är skrifvit, så godt jag kan göra det, med undantag af Gerda och den Döde, som väl också äro skrifna, men måste betydligt omarbetas. Meningen är, eller rättare var att ge ut IV Tomföljder, hvardera af 20 á 30 ark. Dertill har jag också materialier, i mer eller mindre utarbetade planer. Du, liksom de fleste af mina vänner ha alltid förebrått mig min indolens och att jag ingenting gjorde. Men deråt har jag skrattat, ty jag visste rätt väl att ingen förf. i Sverge arbetade så flitigt som jag. I 40 år har jag öfverhufvud tillbragt 10—15 timmar vid mitt skrifbord. Men från barndomen har jag haft ett oöfvervinnerligt förakt för den Babyloniska sköka som är och kallas »Publik», och derföre

har jag låtit trycka så litet. Och om jag bestämt mig till motsatsen, så är det af följande skäl:

1) Man vet ej hur länge man lefver, och jag närmar [mig] starkt den ålder då min far dog; min Mor var öfver 90 år gammal. Men med den höga Diet jag alltid fört är det ej troligt att jag blir mycket äldre än min far, som lefde på samma sätt. Då kommer någon sniken Bokhandlare och låter trycka tout le fatras obesedt, och så är jag chikanerad i min graf för samtid och efterverld. Derför bäst att ge ut sjelf så mycket man hinner.

2) Den onyttiga Schleswigsresan föranledd af mina Vänners och slägtingars dumma välmening har kostat mig 4 á 500 rdr bko. Dessa ville jag gerna betala. Det är väl ej troligt att jag vinner mycket på mina Skrifter, dem jag trycker på eget förlag. Dock hoppas jag på fyra år kunna afsätta 4000 Exemplar, neml. i Sverge 1000, Danmark 500, Norge 500, Finland 500, Tyskland (med öfversättning) 1500. Då finge jag alltid någon behållning. kanske äfven något öfverskott till mina andra resor. Till en början måste jag beresa Skandinavien för mina Skandinaviska Sagor. Hvad som hädanefter väsendteligen kommer att sysselsätta mig är

1) Skandinaviska Sagor, omkring 50 Sånger

2) Pan, en Lärodikt i 45 Sånger

3) Öfvers. af Ariosto

4) d:o af Childe Harold.

Hela Samlingen vill jag dedicera till Konungen. Utkastet medföljer. Säg mig du som Hofman hvad som kan vara passande för H. M. Jag vill hvarken stöta eller smickra Gubben. Till Brahe har jag redan skickat ett Exemplar för att få tillåtelse. Genomse den Franska öfvers. innan hon framlemnas.

Skrif mig till, om icke förr, på Filipstad och Rämen. Tusen helsningar till Laura och Karin.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

[P. M.]

Es. Tegnérs Samlade Skrifter.

Första Tomföljden.

A. POÈSI. a *Original.*

Rimsagor

1) Frithiof
2) Gerda IX Sånger
3) Axel II. Sånger
Reseminnen IV Sgr. Den Döda
4) Idyller
Nattvardsbarnen II. Sånger
Flyttningen från Lund
Kronbruden III. Sånger
5) Didaskaliskt
6) Dikter i Svenska Akademien
7) Blandade Dikter
8) Minnen
9) Småsaker.

b) *Öfversättningar och Efterbildningar.*

10) Från döda språk
11) 12) 13) 14) 15) Från lefvande.

B. PROSA.

16) Akadem. Tal
17) SkolTal
18) Dito
19) PrestmötesHandlingar
20) Prestvigningar
21) Kyrkovigningar
22) Visitations- och MinnesTal
23) Aforismer
24) Polemik.



44. Till DENSAMME.

Rämen d. 23 Aug. 1841.

Vid min ankomst hit d. 20 emottog jag ditt bref af d. 17 Augusti. Hvad du anmärker i afseende på den ämnade Dedikationen har väl sin riktighet, helst Brahe till hvilken jag skickat poëmet och som låtit öfversätta och visat det för Kungen lemnat det svar att Kungen väl emottoge Dedikationen, men helst helt enkelt med några ord: till k. Karl XIV Johan af E. T., ty poëmet skulle ge anledning till alltför många Recensioner. Farhågan alltså för Tidningspressen, och den oförnuftiga, ända in i sednaste ålderdomen fortsatta popularitetsjagten, ehuru sällsynt villebrådet börjat blifva, måste alltså bestämma till och med poësien, icke endast politiken och styrelseåtgärderna. Om man tror, att H. M. lika litet känner Elementerna af Svenska Nationalkarakteren som af Svenska språket, så må detta vara sanning men kan derföre vara olämpeligt att avancera i ett poëm. Exemplet med Leopold är icke rätt bevisande. Han hade ingen skyldighet att vara en stor Poët, det förblef helt och hållet hans ensak. Men en Kung är skyldig folket att styra med förstånd och kraft, emedan statens och folkets trefnad bero[r] derpå. Att ideligen säga honom att allt är förträffeligt och göra poësien till ett Eko af hofspråket, vore visserligen artigare, men står icke tillsammans med min eller någon annan Svensk mans öfvertygelse. Skall folkets kärlek vara hans belöning, så måste man betänka huru denna kärlek (i öfrigt en ganska förlegad vara) möjligtvis kan vinnas af Svenskarna. Knappast sker det genom ett undfallande sinne och slappa åtgärder, ty godhet är god, men flathet är föraktelig. — Dock, den saken är nu afgjord. Naturligtvis presenterar jag icke Kungen ett Poëm som han ej vill ha. Och hvad någon annan

Dedikation angår så tål den saken att tänka på, t. ex. så länge man lefver. Det samma torde äfven gälla huruvida jag alls skall ge ut någon samling eller ej. Då jag nödvändigt måste vara min egen förläggare (ty Svenska förläggares princip är att ge författaren högst $^1/_{20}$ af behållningen), så kostar mig hvarje häfte af 10—15 ark 7 á 800 rdr bko. Afsättningen är under närvarande förhållanden mer än osäker, och min förlust kunde bli ganska betydlig. För att lindra den vore åtminstone nödvändigt att jag köpte eget tryckeri som medför mycken både kostnad och besvär. Och hvarför skall jag bemöda mig för den Babyloniska sköka som kallas och är Publik, och som annorstädes är föga bättre än här? Det — obeskrifliga föraktet, ja hatet för detta pack som följt mig från min barndom, är väl rätta orsaken att jag utgifvit så litet, som du och mina andra bekanta tillskrifvit lättja och indolens. Men det är verkeligen ingen Svensk författare som skrifvit mer än jag. Också har jag hållit på dermed i snart $^1/_2$ århundrade. Bäst vore tvifvelsutan att jag brände hela samlingen, men en återstod af faderskänsla, en slags feghet hindra[r] mig ännu härifrån, ehuru jag långt för detta bränt bättre saker än de som nu äro i fråga. Fordom har jag kanske tänkt annorlunda, till och med gladt mig åt min liderliga popularitet; men då hade också icke Sverge sjunkit till en sådan förnedring som nu, folket var ej som nu ett naturligt föremål för afsky och förakt. Intet folk på jorden beror så af sina Kungar, sin styrelse som det Svenska; och olyckligtvis ha vi på mera än 100 år ej haft någon Kung, ty Gustaf III med allt sitt snille var dock endast dansmästare. Och det hoppet att verka något godt på det förkastade slägtet vore en orimlighet, utan vi må gerna öfverlemna den till bearbetande af Lars Hjerta & consorter. — Detta och mycket annat talar för bränningsprocessen. Men för ett motsatt förhållande talar också alle-

28—232953. *Tegner. Saml. skrifter. 9*

handa. Om jag dör så ligger ju hela djefvulstyget efter mig. Är mitt hus då fattigt så kan behofvet tvinga min familj att ge ut hela skräpet, och alltid finnes någon sniken bokhandlare som blir förläggare i spekulation på ett fordom berömdt namn. Möjligt också att jag då anses för en stor poët som jag dock aldrig varit, endast en mer eller mindre misslyckad dilettant. Ett klart förstånd, mycken liflighet, en smula esprit och ett hjelpeligt välde öfver form och språk utgöra dock ingen poët i den mening jag tar ordet. Jag hör ej till Pegasslägtet, utan till den stora klassen af Mulåsnor som väl kan ha något pegasartadt då och då, men i det hela brås den mera på mödernet, och Åsnan tar öfverhand. — En medelväg mellan dessa, och hvarvid jag förmodligen stadnar är att ingen ting ge ut medan jag lefver men dock samla och gömma hvad jag anser minst värdigt glömskan. T. ex. hosföljande Poëm, som alla som sett det försäkra ej kunna tryckas, åtminstone ej för närvarande. Du behöfver ej skicka det åter, utan kan behålla det tills vi träffas.

Om vi nu alla engagera oss för Biet, så inser jag icke, hvad arbetare Svenska Akad. skall få för sin Tidning, som dock väl nu blir nödvändigare än någonsin sedan Regeringen lär ha uppsagt kontraktet i afseende på StatsTidningen, och de 5,000 rdr det gaf måste från annat håll anskaffas. Hade Akad. i tid utgifvit en sådan Tidning så vore den nu sjelfständig och möjligtvis såge det äfven annorlunda ut i landet. — Af alla dessa skäl kan jag nu ej ge något bestämdt svar på din begär[an], utan får det ankomma på framtida öfverläggning då vi träffas, som sker i nästa månad. Men dagen kan jag ej bestämma i anseende till min 84-åriga Svärmors krasslighet, hvarunder min hustru ej vill skiljas från henne. Farväl emedlertid. Om Alexander blir tryckt, så skicka mig ett exemplar deraf,

ty här finnes ej Biet. Helsa Laura och Karin från din och deras

Vän

Es. Tegnér.

*

Till L. O. Wallberg. 45.

Rämen d. 29 Aug. 1841.

MkBror.

Var god och lemna Notarien följande bref att afskicka till Agunnaryd. Det var väl att ingen Auktion hölls då spanmålen stigit så mycket. Låt mig veta huru mycket Råg och Korn du har att föryttra och hur mycket du sålt.

Eksåsvägen må hvila tills vidare. Staka emedlertid ut den rakt ifrån Arrendatorns förstuga och låt uppmäta den. Skulle vi också nödgas bygga den sjelf, så blefve väl kostnaden ej så betydlig derför.

Helsa Ridderskap och Adel. Hur stod sig stackars flickan när du träffade henne? Vid hvad tid kommer hon ner med din syster?

På fredag d. 3 September resa vi till Stockholm der vi hoppas inträffa d. 8. Skrif på den adressen.

Har Esse Heurlin ännu flyttat opp till Östrabo? I Stenbrohult måste väl bli process. Jag kan ej förlika mig med den tanken att en sådan nykter spitsbof som Nyman skall apostolisera i Vexiö Stift. Jag hade nog besvär med att få honom derifrån. Helsa Crona det. Han lofvade mig att hålla honom ute.

Min hustru och Disa be helsa . . .

Din Vän

Es. Tegnér.

*

46. Till C. I. Heurlin.

Östrabo d. 8 Octobr 1841.

MkBror

Tack för sednast. Jag skrifver nu på Stockholm i hopp att du ännu är där. Rätt länge stadnar du väl icke ändå der, och kan förmodligen ej afbida utgången af Visbylediglieten sedan nu mera C. C. Eberstein klagat öfver förslaget. Skulle emedlertid hans besvär gillas så gör det väl ändå ingen ändring i förslaget eller förslagsrummen.

I Linköping var jag en dag öfver, Emma är sig lik, men Hedrén var krasslig... För hennes skull är äfven mannen bättre liden. Jag såg flere af de mera ansedde Lantboerna i hans hus, dit de förut annars aldrig kommo.

I Jönköp. var jag också en dag öfver, och träffade der Malin Åstrand som är sig lik...

Helsningar från Carolina af bästa slaget... Helsa Beskow och Brinkman. Var god och låt Pettersson gå till Schlagel på Skeppsbron med hosföljande Biljett, som är angelägen. Här talas om din flyttning till Stockholm ss Pastor Primarius. Har Kungen ingen ting nämnt för dig om Ecclesiastikportföljen? Esse mår väl och ber helsa. Helsa Lisa, Fredrika och Mari och skrif snart till

Din

Vän

Es. Tegnér.

*

47. Till densamme.

Östrabo d. 17 Okt. 1841.

— Att du, med bibehållande af Fellingsbro pastorat, en gång måste emottaga denna portfölj, huru obehaglig

den är, inser du väl sjelf. Eller tror du på allvar, att Grubbe är vuxen Kyrkans stora frågor, som nu förestå, folkskola, prestbildning, municipalinrättningar, universitetens organisation, allt hvad som ingredierar i Nationalbildningen, som styr verlden, om hon skall styras väl, och icke som nu af den råa massan. Den som dertill kan bidraga, han är förbunden att ej undandraga sig. Det är han skyldig sig sjelf, sin Kung, sitt Fädernesland, Kyrkan och den Hierarki, hvartill han hör. Häremot är alldeles ingen ting att säga, åtminstone intet förnuftigt. Hade vi sådana chefer, som du kunde bli, så vore missnöjet ej så allmänt i landet, som det är, och rabulismen vore störtad af sig sjelf, hvad också L. Hierta och Geijer må invända deremot. —



Till H. Reuterdahl. 48.

Östrabo d. 19 Oktbr. 1841.

MkBror

Brefbäraren f. d. Husaren Rot som tjent hos mig $^1/_2$ år rekommenderas på det bästa till någon Skolmästaretjenst, hvartill han äger skicklighet och betyg.

Välkommen hit till jul, då Rapphönorna väntas.

Säg till Berling att som han icke vill svara på mina bref, han äfven kan slippa att trycka mina skrifter, hvarom jag ämnar vid tillfälle foga anstalt i Stockholm, der priset för öfrigt är lindrigare.

Välkommen till jul. Helsningar från hemmavarande.

Vänskapsfullt.

Es. Tegnér.



49. Till P. D. A. Atterbom.

Vexiö Östrabo d. 21 Oktbr 1841.

MkBror.

Förlidet år skickade du mig ett utkast till Estetik. Här medföljer ett dylikt till poëtik skrifvit på den tid då jag ännu kunde tro på de Tyska drömmarna i den vägen. Har du läst der Traum af Herder? När du läst kan du skicka det till Brinkman som är samlare.

Nå, vi ha nu ledighet i Akademien efter Hagberg. Att Järta räknar på Fahlcrantz vet jag. Hade han ingen ting skrifvit så skulle jag ej heller vara deremot. Icke en gång Noachs ark skulle afskräcka mig. Men på Ansgarius, ett asketiskt och platt Poëm, kan jag icke hvila. Det fins ej en droppe vigvatten i Castaliska källan. Stycket är ju tydligen ett läsare-, ett missionspoëm, utan kraft, caracter och versifikation. Afskyvärdare Hexametrar, träaktigare Lyrik känner jag icke. Dock erkänner jag att F. är likaså god poët som theolog. Andaktsböcker må han skrifva men rimmad Gudsfruktan är mig vidrig. Hvarför just sätta rim och meter på Bönboken? Mannen säger goda Calembourer men för hans poëm vill jag ej ge mycket. Också har jag aldrig hört någon förnuftig menniska anse honom för poët, men väl för theolog, ehuru jag äfven derom har mina egna tankar. En helt annan karl för Akademien vore Reuterdahl, ehuru han hvarken är poët el. vältalare; men hans första Recension öfr den hufvudlösa Strauss var icke illa skrifven. Han är troligtvis den ende som med sin arbetsamhet, sin långa haleine och sina grundliga historiska och filologiska Studier i det Nordiska skulle kunna hjelpa Akad. ur sin skamliga förlägenhet för det länge omtalta Lexicon. För närvarande öfvergifver han likväl icke sin kyrkohistoria som upptar hela hans tid. Men hvar står

det också skrifvit att Akad. skall ha idel Genier och hvar tar man 18 sådana på en gång. Till vitterhet måtte väl också höra historia och filologi. Gud bevare oss för Genier som ingenting veta. Min själ vämjes vid denna lösa maten. Kända män och Professorer deremot ha alltid något förnuftigt att meddela med undantag af Bergfalk och Fahlcrantz. — Mecenater ha vi inga, utom G. Löwenhjelm i Paris, som der håller öppet hus för alla Svenskar och Norrmän, och dessutom talte med mycken bonsens på Riddarhuset. Vill man hålla sig uteslutande till Vitterhetslekare så uppför jag följande 3 på förslag.

1:o Runeberg, som väl är Finne, men Svensk till språk och tänkesätt och dikt. Den politiska åtskillnaden har ju ingenting att göra med vitterhet. Akad. har ju också gifvit honom sitt stora Pris. I Statuterna stå icke Finnar uteslutna. Huru skulle annars Franzén blifvit kallad. Dessutom kan ju Kungen ge honom Tiarp som nu är ledigt, el. kanske som snart blir. Kände jag R. skulle jag proponera honom att söka. Är du i korrespondens med honom, så skrif. Han är prestvigd.

2:o Fredrika Bremer. Hon är i Tyskland ansedd för en stor förf., och kan det oaktadt vara det, endast litet för Idyllisk. Men hon kan ju sätta ett par byxor för dagen på sina Idyller. Annars är hon ju en Franzén i stubb. Fruntimmer äro ej förbjudna att väljas, endast fritt val. Jag vet att fru Lenngren var i fråga. Det kostar blott ett ord att få Kungen till att upphäfva och ändra Stadgarna. Likaså Eufrosine.

3:o Böttiger som har en stor talang i en liten genre, kanske alltför liten. Men poësien är så sällsynt att vi, helst i dessa dar, måste uppsöka honom der han finnes, om han också endast skulle växa i drivhus. Det är besynnerligt att alla Finnar t. ex. Creutz, Franzén, Runeberg, Fr. Bre-

mer ha en sådan afgjord fallenhet för det Idylliska, ehuru under särskilta former. Hvad säger du om Calevala som jag ännu ej hunnit läsa.

Hvad Malmström och Bergman angår så ha de väl vackra gåfvor, men äro ännu alltför unga för att komma i fråga.

Tala med ChemiProfessorn att han skaffar till Sjö någon praktisk Geolog som kan lära den blifvande fideicommisarien att skilja jordarterna. Vet han något om foderväxterna (neml. botaniskt) och skogshushållningen så är det så mycket bättre. Unga Banér har gått gn Institutet vid Mögelin och söker all möjlig Ekonomisk bildning, hvilket är rätt vackert af en så rik man. Engelska och Fransyska ville han också lära. Om Läraren vill så bestämmer han sjelf villkoren, och vill han bli prest kan han göra sig hopp om ett patronelt pastorat i framtiden. Mycket kommer dock an på hans seder. Res sjelf om du har tillfälle och se på Herrskapet, det kan ej vara mer än ett par mil från Upsala el. Sigtuna. Frun är mycket vacker. Förse dig endast icke på den musikaliska Tyskan. Hennes far het von der Lancken och var en bland de vackraste hufvuden i Tyskland, ehuru en ovanligt liten karl. Äfven svärmodern, en Wakenitz, är ännu hygglig. De äro beslägtade med Ridderstolpens.

Då Sv. Akad. oaktadt allt mitt öfvertalande ej vill köpa eget hus, eget tryckeri och ge ut egen tidning, så få vi väl hjelpa oss med Biet. Skickar du något dit? Det är nu den enda tidning vi ha, dit man kan utan vanära inskicka en rad. Men jag börjar ledsna vid det eviga käbblet som hvarken är qvickt eller roligt. De stora tidningarna beklaga sig med rätta öfver ett dylikt ändlöst gnat och jag undrar på att Beskow ej tröttnar dervid, liksom publiken redan länge gjort. Jag vet ej om Järta nu mera fortfar att lemna Bidrag. På ledande Artiklar är brist. — —

Jag skref från Uddevalla till frih. Banér. Fråga är om hennes fars por[trätt] som jag ville låta litografera, men jag har intet svar fått. Reser du sjelf så för min talan. Det är möjligt att mitt bref ännu ligger qvar på Upsala Post-Contor. Fråga efter det, och låt mig vetat.

Helsa Sjöbring och Friis. Förnämsta skälet mot Runebergs antagande är blott finskheten. Kan han icke bli professor i Upsala? Han säges vara studerad karl. Drif på det.

Min vörnad för din Fru. Din Vän

T—r.

När du kommer till Sthlm så gå till Fredr. Bremer som Tyskarna anse för Guds moder. Helsa henne från mig. Helsa äfv. Geijer och Böttiger från mig och de mina.

T.



Till J. Nordenfalk. 50.

Högvälborne Herr Baron, StatsSekreterare och Commendör af Kongl. NordstjerneOrden!

Vid Gårdsby Säteri som Herr Baron lär förvalta ligger min stom, med ägorna enclaverade i Säteriets. Detta var egenteliga orsaken hvarför jag, redan för 3 månader sedan, bjöd, genom Grefve Knut Posse, 52,000 rdr bko för egendomen med Inventarier att betalas på 10 år, men har icke ens blifvit hedrad med något svar på mitt, som jag tycker, hederliga anbud.

För 30 till 40 år sedan arrenderade ÖfversteLöjtnant Rappe hemmanet $^5/_8$ mantal af min företrädare Baron Mörner för 15 tr korn. Efter hans död ville jag ej göra

någon ändring och äfven då Gref. Posse köpt egendomen blef det vid det gamla ehuru alltför obetydliga arrendet. Hemmanet är, genom sin belägenhet, af vigt för Säteriet. Jag får således härmedelst uppsäga arrendet som är att tillträda nästa fardag, hvarom bevis torde nerskickas.

Jag tror mig ej behöfva fråga huru Herr Barons tanka är i frågan om att sätta den 1 $^1/_2$ Million som JernContoret äger på rörlig fot och helt och hållet skilja sig från Banken som gerna må ligga och rufva på sina 18 millioner, helst då landet är fattigt, rörelse och all näring aftynar och 1817 års strypsystem åter är upplifvadt af Ständerna som förstå Finanser äfven så väl som Politik. Besynnerligt att, ju fattigare ett land är (en frivillig fattigdom) ju större Cassor samla de som de låta ligga ofruktbara. Behandlade vi enskilta vår egendom på det sättet, så förtjente vi att sättas under förmyndare. I Skåne är all jord utmyntad [?] och derigenom satt på rörlig fot genom Hypotheksföreningarna som utgifva rentebärande sedlar, alldeles oberoende av Banken. Derpå vinna näringarna och äfven landtmannen hvars hemman och produktion derigenom stiga i värde. Har i Skåne detta kunnat ske på privat hand så vet jag icke hvarföre det ej skulle låta sig göra i Småland der det kunde sättas i förening med Privatbanken. Det skulle gläda mig att någon gång få justera mina tankar i detta afseende med Herr Barons. I Maj hade jag ämnat mig till Stockholm. Vid hvad tid sammanträder Jern-Contoret? Jag har en liten andel 5 à 600 sk℔ vid ett bruk i Vermland och Dalarna, men jag vet ej om sammanträdet och uträttade i allt fall troligtvis ingenting. För Hypotheksföreningen fordras ej mer än att 2:ne för[nuftiga] Män i provinsen t. ex. Herr Baron och Grefve Hamilton sätta si[g i] spetsen derför. Pengar finge man och Credit i Paris, London, Hamburg.

Var god och underrätta mig om tiden för Jernkontorets sammanträde.

Min vördnad för Friherrinnan.

Ödmjukast

Es. Tegnér.

Vexiö och Östrabo d. 22 Oktobr 1841.



Till Gustaf Myhrman. 51.

Östrabo d. 22 Oktob. 1841.

MkBror

Tack för sist, all vänskap och hjelp du då visade mig stackare, samt äfven för slutliquiden som väl utföll litet fattigt. Men den som ätit af fatet får ej vänta sig något på tallriken. Särskilt bör jag tacka för den stora utdelningen, som just i år kom så väl till pass. Hädanefter kunna vi ej räkna på så gynnande Conjuncturer. I år t. ex. fås knappast Rågen under 30 rdr. Här på min bod betalas den redan med 24 rdr. Från Skåne äro underrättelserna bedröfliga. Den stora Dybecksegendomen står helt och hållet under vatten, och der är ingen skörd möjlig af någon slags säd. Efter hafskanten ligger säden öfverallt ännu i blöt, obergad, ja oskuren. Riksens Ständers Beslut vid sista Riksdag påminner också om 1817 års strypsystem. Hur det fattiga folket skall lefva öfver vintern må Gud veta. Också talas här redan om urtima Riksdag till sommaren. Hvad säger man i Sodom?

Jag önskar att Bruksanläggningen snart måtte komma till stånd och så litet som möjligt omtalas. Under min resa hörde jag den förmodan yttras af en Led. i Uddeholms Bolag (Grefve Adlersparre) att om 50 år funnes intet Rämsbolag. Sådant hade naturligtvis varit i säck innan det kom

i påse. Dertill svarade jag att sådant kunde vara möjligt, ehuru föga troligt helst Rämsinteressenterna voro för gamla att smida ut sitt undersmide vid Uddeholmshärdarna. Tvifvelaktig kunde dock saken förekomma, då hufvudlösa Rikskroppar sällan plä vara eröfrande. Du ser dock häraf hvad planer vi ha att vänta oss stackars folk. Men så länge R[ämen] är en demokrati är föga hopp för vår sjelfständighet. Fråga Mecklenburgarn hvad utsigt är för jernpriserna nästa år i Tyskland. Skicka ut Göthrik som probenreuter åtminstone i Maj till Hamburg. Kostnaden derför kan möjligtvis betala sig med procent. Jag skrifver honom till härom. En passant hoppas jag han ej reser Östrabo förbi. Säg honom det.

Var god och lemna hosföljande Bref till Baron Nordenfalk, eller om han ej är i staden skicka det till Småland. När skall JernKontoret sammanträda? Brefvet rör min stom i Gårdsby som ligger mitt i hans ägor och hittills varit i sambruk med säteriet. Helsningar från oss alla, särskilt till den vackra Luise och äfven Charlott. När skall dragningen ske. Säg henne att jag icke tror det blir någon välsignelse af innan jag kommer opp. Glöm icke. Hon glömmer det svårligen.

Din
Vän
Tr.



52. Till Antonia Banér, född von der Lancken von Wachenitz.

Östrabo d. 27 Oktober 1841.

Min älskade Antonia!

Redan i Juli månad innevarande år hade jag den lyckan att i Uddevalla emottaga ett bref från Tyskland af Antonia

hvilket jag ännu förvarar och aktar som ett dyrbart souvenir af ett ömt och oskyldigt hjertas förtroende, törs jag tillägga tillgifvenhet? Det både gladde och bedröfvade mig, ty det visade sig deraf att jag mot afsikt och vilja stört Antonias lugn. Detta föreföll mig besynnerligt och att säga sanningen litet tillgjordt och pryde. Jag hade intet begrepp om att sedan man en gång haft den lyckan att vinna hjertat det andra ej plägade följa af sig sjelf, i synnerhet då man adresserade sig till en Fru. Jag besinnade icke att det äfven finnes en gift oskuld, barnslig ehuru den har bara nemligen hjertats oskuld, som är en annan än kroppens och hvilken sednare oss emellan endast är en fördom. Jag var således förargad i flere dar, och ber nu innerligen om förlåtelse. Således skref jag i början af augusti ett bref som jag, då ingen annan adress var uppgifven, ställde på Upsala och Sjö. I detta bref hade jag den oförsigtigheten att utveckla mina på erfarenhet och eftertanka grundade åsigter af äktenskapet såsom en olycklig polisinrättning i samhället och nödvändig endast för att förekomma större oredor. Jag ville härigenom endast förekomma det vanliga intrycket hos unga sinnen att de derigenom att de gifva sitt hjerta åt en annan än sin man beginge något egenteligen ondt, en synd, något omoraliskt. Jag besinnade icke att mycket kan vara sant, som icke behöfver eller bör omtalas, och att mycket, hur sant det är, kan uppröra ett ungt och oerfaret sinne, helst i en tid då konvenans gäller för dygd. Om jag felat häri, så skedde det af välmening då jag ville att Antonia skulle inse sanningen ifall något som jag önskade en gång skedde. Jag ville då på förhand lugna ett alltför lättrördt samvete. Förlåt mig det, innerligt älskade Antonia. — — —

På detta bref, hvari jag uppgaf min adress Filipstad och Rämen till Aug. månads slut och nämnde att jag i början af Septbr der jag nämnde[!] att jag blott ville bli

några dar i fall jag ej vore välkommen på Sjö, har jag aldrig fått något svar. Antingen är A. stött på mig för min kanske otidiga uppriktighet eller deröfver att jag så oblygt låtit förstå att jag gerna ville träffa henne på Sjö eller i Stockholm, eller också ligger brefvet kvar på Upsala Postkontor. Kanske man från Sjö hämtar sina bref från något annat Postkontor t. ex. Ekholmssund eller Stockholm eller hvad vet jag!

Är Ant. stött på mig, så finner jag mig derigenom ganska olycklig. Kan så mycken tillgifvenhet ej utverka min förlåtelse? Straffa mig nu endast icke dermed att jag intet svar får vänta. Om jag hedras med något sådant kan det adresseras till min vän Professor Atterbom i Upsala då jag säkert får det. Ännu en bön! I medlet af Juli kommer jag vill Gud åter till Göteborg och Uddevalla som äro de bästa bad vi ha i Norden. Min fulla förlåtelse tror jag mig då först ha vunnit om jag der träffar Antonia jemte sin Man. Han är ju likaledes föreskrifven att bada och Nordsjön är bättre än Kissingen. Härtill kommer äfven att genaste vägen till Tyskland går öfver Uddevalla, i hvad bemärkelse också uttrycket må tagas. Från Stockholm kommer man dit på 4 dar. Derifrån på 1 dag till Gborg, andra dagen till Kbhvn, hvarifrån dagligen gå ångbåtar till Tyskland. Om jag får lof följer jag med till Stralsund såsom Huspredikant.

Sedan vi träffades har jag rest mycket, men nästan beständigt varit sjuk, mest af bekymmer. Ant. gissar lätt orsaken.

Försmå nu icke min bön, utöfva Gudomlighetens vackraste prerogativ att förlåta. Förlåt en känsla som från första ögonblicket jag såg Antonia oemotståndligt intagit mig. Det är icke så lätt, helst för en poet, att stå emot godhet, skönhet och oskuld förenade. Ack, mitt arma, trogna misskända hjerta. Till Gustafsberg plär äfven en friherrinna

Banér komma från Östergötland kommer[!] den jag plär kalla min Mormor. Är då min goda Antonia oförsonlig? Förr än vi träffas anser jag mig icke försonad.

I Maj hade jag kanske ämnat mig till Stockholm. Men hvad skall jag der då jag ej får hoppas att komma till Sjö?

Förlåt, förlåt! Sker det verkeligen och uppriktigt, så hedra mig att skrifva det förtroliga du. Huru lycklig skulle det ej göra mig!

Farväl! Hata mig åtminstone icke. Om jag felat så var det ju af ömhet. Ännu en gång farväl och tänk någon gång med ömhet på

ångerfulle, längtansfulle, trogne

Es. Tegnér.

Helsa Baronen. Hur går det med informatorn? Atterbom är just den Man som kan skaffa en sådan eller också Professor Bergfalk.



Till B. von Beskow. 53.

Östrabo d. 19 Febr. 1842.

MkBeskow! Hur snart vill du anställa votering i Sv. Akademien, efter Hagberg? Hvarför uppskjuta längre? Vi kunde rösta på Hans Excellens Rosenblad, som ej skrifvit vers; men huru då gå förbi Åkerhielm och hans Engelbrekt. På Fahlcrantz röstar jag aldrig. Hans Noachs ark har någon förtjenst, men är mig för Tysk, ehuru den ej saknar Humor. Deremot är Ansgarius icke blott utan all poësi, äfven utan rim och reson och meter. Hans gudsfruktan lemnar jag i sitt värde, men hans okunnighet är exemplarisk och à toute épreuve, så att han borde afsättas från Embetet.

Återstå således Dahlgren och Böttiger. Den förra, en vacker talent, är äldre. Låt mig veta hur det låter, så skall jag skicka min sedel. Annars har jag ingen ting mot Böttiger, men Dahlgren går förut. De blå undviker jag.

Hvarför går det så långsamt med recensionen [af] mina Tal? Jag kan ej säga att den är mig likgiltig. Jag vet att den förmodligen är af dig, och din dom är efterverldens. Skicka mig derföre alla Nummer af Biet från 1:ste October 1841 till närvarande dag, med fribrefsposten, och tag qvitto på PostKontoret. Förr än vid Midsommar kommer jag förmodligen ej till Stockholm, kanske i medlet af April. Helsa Brinkman och Akademicum, samt dina Fruntimmer. Heurlin har varit här och rest i dag.

Din

vän

Es. Tegnér.

Säg mig hvad afgång mina Skrifter ha. Jag ger ej ut mer än 12 Band om året till att börja, neml. ett i månaden.

Tuus

Es. Tegnér.

Skrifterna skickar jag efterhand. Helsa Fr. Bremer.



54. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 25 Febr. 1842.

Bäste Brinkman.

Var god och säg Fredrika Bremer att jag ej kan komma till Stockholm förr än allra först d. 18—20 Mars; dock beror detta af väder och helsa. Säg henne att jag väntar bref och böcker af henne med omgående post. Hon kan som du sedan begagna postvagnen.

En uppsats på de 12 Band jag vill ge ut i år bifogas. Helsa Beskow och läs hans bref. Äfven Fredrika — från

din
vän
Es. Tegnér.



Till DENSAMME. 55.

Östrabo d. 3 April 1842.

Härhos skickar jag dig Gerda. Det exemplar, som afgår med pakettposten till Beskow, gäller endast för VIII sången, vid tryckningen. Det andra blir efter detta.

Gerda är i X sånger. Det hade varit lätt att indela den i XII, som är en Numerus Epicus, ehuru denna är obestämd. T. ex. Ariostos 45 sånger.

Gerda är icke som Frithiof. Begge framställa väl en barbarisk tid. Men Frithiof spelar i 8:de, Gerda i 13:de århundradet. Barbariet var då ett lärdt, skolastiskt. Jag har skrifvit dikten under många afbrott, embetsförrättningar o. s. v., och det ligger 20 år emellan första och sista sångerna.

Der Frithiof slutar, vidtar Gerda. Frågan är om striden mellan Kristendom och Hedendom, så väl i slutet af F. som i början af Gerda. Äfven i Frithiof förförde mig min didaktiska Natur, som afskyr allt grummel och oreda, att (i Försoningen) didaktisera litet öfver begge förhållanden. Dermed börjar jag också Gerda, och fortsätter sedan alltjemt. Ur detta skäl har jag för de flesta sångerna byggt Propyléer som skola antyda sångens mening, hvad Voltaire kallar »clouer un préface en chaque chant».

För öfrigt har man i Gerda icke att söka de lyriska Exkurserna som i Frithiof. Äfven kärleken, som är Poësiens pulsåder, framstår helt olika. Hvad som passerade i Balders tempel mellan de båda älskande lämnas derhän; men min mening var att måla endast en sentimental kärlek. Deremot är förhållandet helt annorlunda med Gerda. Kärleken är der sinnlig och reell. Gruffa och Blenda äro simpla partisaner. Heloise deremot är hvit som en Nunna, och hennes bref (efter Pope) till Abelard, oaktat alla hans defekter, visar detta tillräckligen. Med ingen känsla förenar sig så lätt sinnlig vällust som med den religiösa. Derför äro också Poëter aldrig att tro, och äro de dertill Biskopar el. Prester, således ex officio gudfruktiga, så blir det ännu värre.

Tro emedlertid icke att jag är så gudfruktig som jag ställer mig. Kan jag göra annorlunda såsom väktare på Zions murar. Ur denna synpunkt måste du betrakta den Recension jag skickat in till Biet öfver Morgonväkterna, men tig dermed. Jag hör nu att Schelling blifvit Deist. Det gläder mig; ty i Pantheismen ligger ingen frälsning.

Än en kommission, bästa Brinkman. Jag begär Akademiens intyg öfver Gerda, icke af fåfänga, men derför att det måste afgöras huruvida jag är galen eller ej. Detta måste Gerda afgöra. Skrifver en galning med så pass sammanhang? Detta är väl en medicinsk fråga, men den kan äfven poetiskt afgöras. I Gerda äro de 3 första sångerna skrifna 1822 (i Lund), de 3 andra i Schleswig 1840 (på Dårhuset), de 3 sista här i år (1842). Det är mig af vigt att få detta afgjordt, ty både stift och skola förfalla under min permission, och med den styrelse som nu är. Akad. kan ju sammanträda till en kommité. Der behöfs ej mer än du och Beskow. Jag vill ej göra annat bruk af Akad. yttrande än att det visas för Kungen, på det jag i fall det är gynnande

måtte få Ordförandeskapet i Cons. åter, som jag nu, under permissionen, ej kan antaga. Skynda derför med den saken.

Till Beskow har jag äfven skickat en del saker likaledes skrifna i år, mest lyriskt. Om du skyndar dig, så kan jag ha svar i dag 8 dagar d. 10 April möjligtvis. Vid den tiden ämnar jag resa till Stockholm, der jag måste vara för kyrkolagskommitén.

Till Beskow skrifver jag icke, emedan han aldrig svarar. Tag blott Gerda ifrån honom. På 3 bref har jag intet svar fått. Är han sjuk så kunde ju hans Fru skrifva eller hon be dig därom! Nu vänder jag dig till mig [sic!], som är ett säkert hus i korrespondensväg.

Helsning från Disa. Din vän

Tr.

*

Till DENSAMME. 56.

Östrabo d. 8 April 1842.

Bäste Brinkman. Härhos skickar jag dig den ursprungliga redaktionen af slutet till IV sången i Gerda, den jag anser för bättre än den öfversända. Endast tror jag att slutet kan bibehållas, neml. då Gruffa vägrar att låta mörda Danskarna, hvilket annars skedde efter Traditionen. Eller hvad säger du? Arrangera nu det der så att tryckningen kan börja ju förr, ju hellre. Jag vet många som vänta på Gerda. I öfrigt åberopar jag mitt förra bref.

Helsningar från Disa. Skrif snart till

din vän

Es. Tegnér.

*

57. Till DENSAMME.

Östrabo d. 17 April 1842.

Sedan jag nu blifvit mycket bättre, och nästan en hel månad, eller sedan påsk, oupphörligen varit sysselsatt med ordnandet och renskrifvandet af mina gamla dikter, tog jag mig sista vickan lof och firade en jubelvicka. Jag har nemligen hela vickan ej läst något annat än dina bref, af hvilka jag, som du vet, har en fullständig samling. Vår korrespondens under den goda [tiden] är dock en fullständig Historia öfver Svenska Historien. Tyvärr innehåller den också mycket annat, och kan verkligen under *vår lifstid* ej tryckas; men ss Oeuvres posthumes hvarför icke; dock erkänner jag att dervid fordras försigtighet, och det blir nödvändigt att en af oss sjelfva gör ett utdrag derutur, hvarförutan både vi och andra äro komprometterade.

Synnerligen har det roat mig att läsa dina bref under Biskopsfejden. För din verksamhet dervid bör jag så mycket mera tacka dig som du deri handlade mot din öfvertygelse, således blott och bart af uppoffrande vänskap för mig. Och af alla uppoffringar anser jag ingen större än den af sin egen mening, för en sjelfständig man. Hvad dina dåvarande farhågor beträffar, så ha de lyckligtvis ej gått i fullbordan. Du fruktade att Stiftet var till inkomsterna så dåligt att jag skulle förlora i stället för att vinna. Tror du att jag icke gjort mig underrättad på förhand om en så hufvudsaklig omständighet. Det är sant, när jag först kom hit, gaf Indelningen litet, knappast hälften mot hvad den nu ger. Du roar dig öfver mina åkerbruksförsök och den ifver hvarmed jag dref dem. Emedlertid ha de så till vida lyckats, att jag i år tjenar för 12000 rdr bko, när allt inberäknas som du finner af hosgående Promemoria, som är officiell. Visserligen äro sädespriserna högre än

vanligt. Men missväxt är i allmänhet, åtminstone i Kronobergs län, vårt eget fel. Vi sköta och gödsla ej vår stenbundna jord som han bör. »Flit och skit» är i korthet grunden för allt åkerbruk, och utan gödsel växer intet i en jord som är så stenig att om jag kunde gräfva till jordens medelpunkt jag ej skulle finna annat än klapper. Också hade jag första året jag kom hit 40 tr af boställets, i fjol 250. Men jag har också odlat 40 à 50 tunnland, som kostat mig mycket; men det är ju redan betalt i en ökad afkastning, och lemnar mig dessutom den glädjen att kunna lemna min efterträdare en väl häfdad prestegård. Icke heller må du föreställa dig att jag derigenom försummar min dyrbara tid; eller personligen går vid plogen. Jag ger endast mina Ordres åt Rättaren, mest likväl åt min Prest, Oeconomus Episcopi, hvartill jag alltid väljer praktiska karlar, och har haft den lyckan hittills att finna dem alldeles utmärkta.

Din andra farhåga var, att Biskopsembetet skulle betaga mig all tid att dikta och författa. Gud gifve det vore så väl: men det har tyvärr ej inträffat. Jag renskrifver nu på den 60. Tomen af mina samlade skrifter. Frukta emedlertid icke, jag ger i år ej ut mera än 12 band. Lika mycket åtminstone har jag qvar, om icke skrifvit dock i mitt hufvud. Jag hoppas du håller mig tillbaka genom vänliga och grundade förmaningar . . .

Till en del har du redan gjort det — genom din tystnad i afseende på Gerda. I fredags hade du redan kunnat svara mig, men jag hade då ej heller något bref. Sjuk var du ej heller ty jag såg af tidningarna att du d. 6 April emottagit præsidium i VettenskapsAkademien, då du måste varit närvarande. Att Beskow ej skrifver förundrar mig mindre, men du plär sällan låta göra dig en sådan förebråelse. Din tystnad kan således ej komma af annat än ditt ogillande af Gerda. Men hvarför säger du mig icke det rent ut? Eller

tror du jag är så egenkär att jag deraf skulle finna mig stött? Visserligen ville jag gerna ha några andra grunder än — din vältaliga tystnad, men frukta icke jag stötes af vänskapens klander. För någon stor poët har jag aldrig ansett mig; och att man vid 60 år skrifver sämre än vid 30 à 40 år är ej heller något underligt. Jag är resignerad, och skall trösta mig lätteligen öfver förlusten af Gerda, men ej så lätt öfver förlusten af din vänskap. Ty hvilken feghet skulle det ej vara att du ej ville säga mig ditt ogillande.

Hvad den orlofssedel angår, som jag begärt af Sv. Akademien så är den icke ensam föranledd af fåfänga. Visserligen värderar jag Akademiens omdöme, men det är egentligen icke derföre som jag begärt dess vittne. Utan det är för att återfå mitt Embete, och insättas i mina förra rättigheter som Ephorus och Biskop, som jag ej under nuvarande permission kan eller bör återtaga. Det är således egentligen endast som ett slags läkarebetyg öfver mitt »förstånd» som jag begär Akad. vittne. Nu sedan Gerda fallit, är något sådant ej att tänka på: Skicka mig i allt fall det olyckliga poëmet. Det hör till mina samlingar. Hade det kunnat tryckas så skulle det skett i Lund. Der trycker man både bättre och fortare än i Stockholm. I nästa månad reser jag, vill Gud, till Skåne. Deremot är det ganska osäkert om jag alls far till Stockholm. En stackars misslyckad har der intet att göra. I stället för Gerda kan jag låta trycka 1 Tom till af Blandade Dikter el. af Tal, hvarpå jag har godt förråd, så framt det icke vore bäst att afstå med all slags tryckning.

Egenteligen borde jag ej besvära dig med flera bref; men som hosföljande Dedikation redan är förkastad, så skickar jag den ändå. Min mening var att dedicera hela min samling till Kungen, och jag skickade honom derföre redan för ½ år sedan gn Brahe. Svaret var mycket komplimenter,

men att Kungen likväl undanbåde sig Dedikationen, emedan den vidrör flera ömtåliga ämnen. Det vill säga med andra ord, den innehöll flere sanningar som kunde skada hans popularitet, hvarefter han ideligen går på jakt. Såväl dessa sanningar, som komplimenterna äro min fulla mening, ty det är och blir min tanka att Kungen gjort mer än vi kunna erkänna för vårt arma land. Hvad tack han har derför, och för sin popularitetssjuka, visade sista Riksdag. Efter ett sådant svar kommer naturligtvis saken icke mer i fråga. Icke heller dedicerar jag till Kronprinsen. Han är moraliskt bättre än sin far, och derföre håller jag också personligen på honom. Till Hjerter Dame, Kronprinsessan dedicerade jag väl helst; men det skulle kanske se underligt ut, ehuru hon verkeligen för närvarande är den enda karlen i Kungliga familjen. Återstår således endast Prins Carl, en härlig pojke, bestämd som ett verkeligt Kungaämne. Detta är till stor del Mgr. Carlssons förtjenst den jag känner från Uddevalla. Men visserligen får jag då omskrifva allehanda, ty du ser väl att poëmet är ursprungligen ämnadt Kungen sjelf. Eller kanske jag skall dedicera till — ingen? Gif mig ett godt råd. Något naket förefaller likväl detta, eller hur? För tillfället är jag sysselsatt med en öfversättning af Wielands Musarion, ehuru jag finner det ganska svårt att öfversätta från Tyskan. Sällan eller aldrig kan man nyttja samma rim, och i allmänhet tycks svårigheten för öfvers. växa i samma mån som språken äro närmre beslägtade. Så är det ock med Danskan, mindre med Engelskan, hvarifrån jag försökt en öfvers. af Hudibras. Men af Wieland måste jag nödvändigt göra mina landsmän bekanta med något ty de tyckas hittills intet känna af den Tyska Greken. Är icke Oberon bra öfversatt af Stjernstolpe, som jag vill minnas? Hvad öfvers. angår så underställer jag dig, om vi kunna vara belåtna med Wallen-

bergs Sköldebrandianismer, ehuru hans öfversättning ändå är den bästa. Äfven om icke en rimmad öfvers. à la Pope skulle förtjena att försökas. Af Virgilius är jag icke rätt nöjd med Adlerbeths. Och af Ovidius ha vi ingen öfvers. Detsamma gäller om Tasso och min favorit Ariosto. Dantes skolastiska poësi är mig vidrig. Deremot ville jag försöka af Corneilles Cid och Polyeucte, Racines Athali o. s. v., af Byron en eller annan sång af Childe Harold, af Pope Essay on Man, af Shakespeare Macbeth (öfvers. af Geijer?) och Romeo, af Lessing Nathan (redan öfvers. af mig), af Schiller Don Carlos, af Goethe Faust, Ifigenie, Tasso. Af Grekerna Sofokles åtminstone Oedipus in Colona, Euripides' Phædra, Aeschylus' Prometeus. Pindarus' Olympia, men rimmad, liksom de tragiska chorerna, ty jag är knappast af den tanken att dessa versformer kunna efterbildas i svenskan. Hvad säger du om Janzons Pindarus? Denne J. har ej studerat här och jag känner honom alls icke, ehuru han är smålänning. Han är en autodidactus och uppfostrad hos en Prest. Som student är han lärd nog, men ett misstag är hela hans Metrik, som han likväl dedicerat till Böckh, som i sin Afhandling öfver Pindari versmått har det enda rätta. Ty hvad skulle det väl vara för poët som nödsakades eller tillätes att bryta orden mellan särskilta vers, om icke tilläfventyrs i ett komiskt stycke. Har du observerat att åtminstone Platos Phaedrus är skrifven i rena Hexametrar, dem jag dock vid öfversättningen ej ämnade behålla, utan trycka allt som Prosa.

Men nu kommer en hufvudfråga. Att Svenska Historien af mig måste i något sammanhang behandlas i poëtisk form är väl en skyldighet. Men i tragisk? . . . Månne derföre ej heldre i Romanser, som passade mig bättre. Det samma gäller om Grekiska, Romerska, Nordiska Historien.

För att återkomma till öfversättningarna, hvarmed utan

tvifvel passar bäst att en gammal man sysselsätter sig, dels derföre att den skapande kraften mer eller mindre är på retour hos honom, dels derföre att han genom öfning bör ha vunnit något välde öfver språket, så hade jag äfven tänkt öfversätta en eller annan bok af Thucydides, Herodotus, Xenofon, Livius, Tacitus. Jag minns ej om Kolmodin öfversatt dessa, i hvilken händelse mitt tillgörande är öfverflödigt. Men Kolmodin läses dock endast af filologer, ej af allmänheten, hvilket kanske också inträffade med mig.

Emedlertid, och ehuru Gerda må ha misslyckats, ville jag dock försöka tvenne större poëmer: 1) en Svensk Georgik, hvari något af svenska åkerbrukets rationella grunder upptoges. Ty för närvarande är till och med åkerbruket lärdt, och all vår poësi står i Vettenskapens sold. 2) ett NationalEpos t. ex. öfver Gustaf Vasa. Men hvad form derför? Hexametrisk? Eller Ottave Rime, eller den nioradiga som jag nyttjat i Semisekularsången i Akademien, och som är lättare att göra och dessutom högtidligare?

Den 18 April, Måndag. Just nu kom posten med ett bref, hvarför jag tackar på det högsta. Sedan jag gifvit Gerda förlorad, var det mig så mycket angenämare att du likaväl gillar den, och i synnerhet hvad jag skrifvit om förhållandet emellan Frithiof och den samma. Hämta nu till dig hvad Beskow har, så måste du väl deraf kunna sammanlimma en Gerda. Att min stil skulle vara mera oläslig än vanligt var oväntadt. Det är godt att ändå likna Franzén i något.

Så snart du får din afskrift färdig, så skicka mig den, ty efter Gerda skall tryckas, så passar det bäst i Lund, der det också går fortare.

Tack ännu en gång för ditt tröstande bref. Huru fåfäng är ej människan? Men Orlofssedeln måste jag ha, ss läkarebetyg, ty att vara stängd från Embetet går icke an då jag

bäst behöfves där. Vill man ej besvära Akademien, så kan jag nöja mig med ett betyg å Akad. vägnar af Beskow och dig.

I medlet af Maj hoppas jag komma till Er, och till dess må uppskjutas med allehanda förfrågningar.

Din vän

Es. Tegnér.

Huru är förhållandet mellan dig och Beskow, efter han ej vill utlemna Gerda som han dock fått. Jag har i dag skrifvit och påmint honom härom. Hvad har jag att göra med edra tvister? Skicka mig nu afskriften så snart den blir färdig, det kostar något mindre om du låter den gå med postvagn, ehuru det går långsammare, så att jag helst såge jag finge den med snällposten. Delas hon i två paketter så går hon visserligen. Säg Beskow att jag har postbevis.



58. Till DENSAMME.

d. 19 April 1842.

Jag erkänner att jag i fordna dagar varit intagen af fördomar mot tyska Litteraturen och hela nationens tänkesätt. Men kan du gissa hvem som omvändt mig? Jo ingen annan än Goethe. Hvilken frisinnighet, hvilken tolerans hos den verkligt store. Jag talar ej om hans omätliga snille. Sådana stycken som hans Faust, Ifigenie och Tasso och framför allt hans Romanser och Lieder ha vi knappast i Europa. Lyrisk var egentligen hans natur. Men derjemte hvilken fördomsfrihet, hvilken universalism, som han kanske öfverdref ända därhän att jag ofta saknar menniskan och skulle önska mig litet mera individualitet. Och sedan hvilken flit. Vid 70 års ålder lära sig Arabiska och Persiska.

Hvilket stycke är icke das Buch Zuleika i Östwestliche Diwan, hur behagligt, graciöst, äfven om det skulle ej vara så alldeles troget öfversatt. Lägg härtill hans med åren tilltagande tycke för rimmet. Huruvida Faust vunnit på att rimmas lemnas derhän. Var han icke genuinare i sin första form? — Och likväl är Goethe ingalunda Tyskarnas förste poët, utan det är Schiller, åtminstone för det Dramatiska, ehuru i detta fall Goethe borde vara honom öfverlägsen. Sannerligen, en Nation som kan uppvisa sådana namn som Schiller, Goethe, Wieland, Herder står dock på höjden af vår kulturpoësi. Hvad Herder angår, så säger Jean Paul träffande om honom: Man sagt, er war kein Dichter, wohl möglich, aber er war was besseres, er war ein Gedicht. Kunde man säga så äfven om mig på min graf. Men det kan man ej; ty ursprungligen är jag en praktisk natur, för hvilken det poëtiska endast är bisak. Vid 15 års ålder förestod jag KronofogdeKontoret hos Branting, en chef, både med lust och skicklighet. Ack, om jag ej låtit narra mig att studera, utan fått Brantings syssla, gift mig med hans dotter, och lefvat obemärkt i verlden. Kanske vore jag då redan hängd, ehuru jag tvifvlar äfven derpå. Var nu du äfven så tolerant mot Fransoserna som Goethe och Schiller som öfversatt och begagnat flera af deras dramer, ändå icke alltid de bästa.

Några rader från Disa medfölja. Din

förbundne Vän

Tr.

[Bilaga.]

VERS

Rimsagor:

I. Frithiof.
II. Gerda.
III. Den Döda, Hranes saga m. fl.

Idyller

IV. Nattvardsbarnen.
V. Kronbruden, Flyttningen, Malcholm m. m.
VI. Smärre Samlade Dikter.
VII. Poëmer i Sv. Akad. Grafström, Agardh, Wallin, Kulturen, Den döende Ynglingen, Fredsröster, Jubelsången, Resminnen.
VIII. Minnen.
IX. Småsaker.
X. Skoltal.
XI. Prestmöteshandlingar.
XII. Aforismer och smärre uppsatser.
XIII. Polemik.

Skicka mig om du har:

1) Minnet öfr Nils Trolle.
2) Programmet om Plato (på Latin).
3) Polemik mot Hammarsköld (Sthlmposten 1820), Rosenschöld, Schlyter m. fl.
4) Allt hvad du har af småsaker t. ex. öfr Martina.



59. Till DENSAMME.

Östrabo d. 22 April 1842.

Jag hoppas att du nu fått de felande sångerna af Gerda och följaktligen är i full verksamhet med den afskrift du lofvat att skaffa mig deraf. Till ersättning lofvar jag dig ett alldeles renskrifvet Exemplar af Poëmet, skrifvet med egen högvördig hand, efter jag vet att du sätter värde på autografer, till och med af mig.

Låt mig veta om icke, tillsammanshäftadt med Gerda, var en Rimsaga, eller någon del deraf, kallad Clementine, eller den döda. Dikten grundar sig på en Berättelse som jag ej har, utom i Tysk öfversättning. Händelsen sägs ha passerat i början af Fransyska Revolutionen. Låt mig i allmänhet veta på en särskilt Nota hvad du har af mina skrifter i vers eller prosa hvarigenom jag undviker en alltid obehaglig renskrifning.

Kan du säga mig hvad det fattas Beskow. Han lägger alla möjliga hinder i vägen för utgifvandet af mina skrifter. Är det hans mening att de nu ej böra tryckas, hvarföre säger [han] mig icke det, och grunderna dertill? Fruktar han att jag skall förlora derpå, i ekonomiskt eller litterärt afseende? I förra fallet är jag tranquil. Ty då jag, efter vanligheten är förläggare sjelf så är kostnaden betäckt om jag afsätter 3 à 400 exemplar, som ej gerna kan manquera. Åtminstone har jag på Frithiofs 6 upplagor, Talen, och Smärre samlade Dikter vunnit öfver 30,000 rdr bko. — Hvad åter den litterära förlusten angår, så kan den synas betänkligare, ty jag har just ingen poëtisk ära att förlora. Men han vill ibland annat ej att jag skall låta aftrycka PrestmötesHandlingarna, under föregifvande att de redan finnas i Bokhandeln. Hur ha de kommit dit? Upplagan var endast 500 Exemplar. Deraf utdelades 3 à 400 till Presterskapet i stiftet. 100 Ex. tog jag och utdelade bland mina bekanta. Eller har kanske någon spekulant öfversatt dem från Tyskan och utgifvit dem på Svenska, utan att säga mig till derom? Bäste Brinkman, skaffa mig säkra underrättelser i detta fall.

Hvad valet efter Hagberg angår, så tänker jag dermed kan väntas till jag kommer upp. Vi ha nu ingen enda *blå*, som är både mot stadgarna, och äfven mot vårt interesse, ty vi behöfva alltid en förespråkare hos Kungen. Vore blott Åkerhielm StatsRåd så skulle jag genast ge honom min röst. Skicka mig hans Engelbrekt och om han skrifvit något annat. Det är nu 30 år sedan jag läst det. På förslag ville jag således uppföra.

1) Åkerhielm el. G. Löwenhjelm.

2) Böttiger.

3) Dahlgren, som dock kan vänta.

I öfrigt följa vi strömmen, så framt vi icke finna oss nog starka att draga de andra med oss.

Skicka mig Gerda, den jag bestämdt låter trycka i Lund. Med de öfriga brådskar mindre, dock ser jag dem gerna, ju förr ju heldre.

Din vän

Es. Tegnér.

Ett bref till Fredrika Bremer medföljer, om jag hinner. Var god och fråga Åkerhielms hvarför de aldrig svara på mina bref, som annars är brukligt bland belefvadt folk.

Bed Beskow utleverera dig hvad poëmer jag skickat honom, och skicka mig en Nota på dem.

Professor Fahlcrantz kan jag aldrig ge min röst i Sv. Akad. Se Ansgarius. Metern deri är värre än Skjöldebrands. Så vida jag kunnat fatta den dimmiga dikten, skulle Ansgarius vara son af Carl den Store. Utom att detta är ohistoriskt, så är det äfven otroligt att Missionären ej skulle sjelf gjort en sådan omständighet gällande i Norden, der man satte så högt pris på att vara högättad. — Icke heller finnes någon Tradition deråt hos samtida författare.

[Bilaga.]

GERDA.

I. Sången. Prolog. Jätten Finn.
II. Kyrkoinvigningen.
III. Axel i Berget.
IV. Gruffa.
V. Heloise.
VI. Heloise till Abälard.
VII. Messias.
VIII. Dopet.
IX. Epilog a) Slaget vid Disarbro b) Saxos Ring.



Till DENSAMME. 60.

Östrabo d. 2 Maj 1842.

Jag tackar dig för ditt bref som jag med sista post ej hann besvara. Att Gerda är som allt hvad jag skrifver nu vårdslöst skrifven och till en del blott i utkast, är väl möjligt, dock vill jag minnas att det mesta är utfördt ehuru det icke står på ett och samma ställe. Men då Beskow en gång utlefvererar de Sånger han har, hoppas jag du får reda på allt. Hvad IV. Sången (Gruffa) angår, så tror jag att vi döpa om honom. Gruffa låter dock alltför barbariskt. Vi kunna ju kalla den: »Sölve i Värend». Hvad du skrifver om Gruffas dotter, Emili, är tydligen ett misstag. Med Sölve hade Gruffa en son, Ulfsax, hvarifrån Emili Selldén härstammar ... Äfven omtalas 3 ätter, som enligt traditionen voro: Trolle, Ulfsax, Roos. Men jag tror vi stryka ut Rosorna, och hålla oss blott till de två förstnämda, helst ingenting förekommer om den tredje, åtminstone i poëmet; men traditionen som jag följt är sådan. — — —

Emedlertid anhåller jag nu att du så snart som möjligt skickar mig MSS. både dina och Beskows sånger. Jag skall då här låta taga en afskrift för trycket i Lund, och ge dig en egenhändig. Den du nu har är alltför oordentlig. Visserligen fördröjes härigenom utgifvandet ett par månader, men hvad gör det? Du kan skicka MSS. med fraktvagnen, då det kostar några skilling mindre, om du vill. Jag reser i denna månad till Skåne.

Beskow afstyrker ideligen att nu låta trycka någon vitterhet emedan publiken ej köper annat än Rabulism. Det vet jag lika så väl som han, och jag trotsar honom eller hvem som helst att grundeligare än jag kunna förakta Svenska pöbeln, synnerligast den Stockholmska. Ännu

alltjemt yrkar han att prestmöteshandlingarna varit tryckta och ingalunda behöfva någon ny upplaga, som alltid blir förenad med financiel förlust ... Han påstår att de varit tryckta i Tidningarna. Ja, en Recension, med några utdrag. Äfvenså gerna kunde han säga att Gerda varit tryckt, ty Jätten Finn har stått i Heimdal. Hvad vill han? Jag söker ju ingen förläggare, utan ger ut på egen bekostnad, hädanefter som hittills. Med en afsättning af 3 till 400 exemplar är upplagan betalt, och det kan jag afsätta i Skåne, Götheborg, Upsala och här, äfven om intet enda exemplar säljes i Rabulisthålan Sodom. Det sam̄a gäller om Gerda. Efter hand skall jag be dig skicka alla poëmer du har af mig. Till en början är jag nöjd med en förteckning öfver dem; men jag begär ditt omdöme öfver en hvar, och huruvida den kan och bör tryckas. I allmänhet låter jag ingenting trycka, som ej har ditt Imprimatur. Har du ett litet poëm som jag för många år sedan skref till Grefvinnan De Geer. Helsa henne ifrån mig och bed henne låna mig det till afskrift. Det är väl en Bagatell, men jag vill ändå ha det för fullständighetens skuld. Skrif också vid tillfälle några ord till Disa, alla fruntimmer tycka om komplimenter, om de ej kunna få något annat.

Skicka mig nu Gerda och notan, innan jag reser till Skåne. Fråga äfven Åkerhielms hvarför jag ej får något svar på mitt bref. Äro de i staden? — Helsa dem mycket. Skicka mig äfven den Sångmö som är ritad af Fredrika Bremer, och som du en gång lofvat mig. Helsa Seraljen och alla Vederbörande från din

Vän

Es. Tegnér.



Till DENSAMME. 61.

d. 2 Maj 1842.

Sedan mitt bref redan var förségladt, fick jag ditt sista, som jag besvarar för dagen. Säg mig finns ej i ditt exemplar af Gerda äfven Dopet och Epilogen, i 2 afdelningar? Jag har dem ej, men att jag skrifvit dem är säkert. Der voro också ändringarna utförda. Skicka mig som jag redan begärt MSS. med omgående, så skall du återfå det renskrifvet så fort jag kan.

Skall Heloise och Messias gå ut, så strykes äfven Abelard med. Men hvarföre? Originelt? Hvad är då originelt i ett poëm som grundar sig på en Saga, mundtlig eller tryckt? Hur mycket fanns deraf i Frithiof? Skrifbordet står för nära Bokhyllan för oss alla, säger Jean Paul med rätta. Glöm icke att skicka mig den begärda Notan på hvad du har i vers och prosa af mig. Den är mig alldeles nödvändig och bespar mycket fram- och återskickande med posten.

Kan Å. ej fås i Akad., så få vi väl taga G. Löwenhjelm. Han är blåare än Å., gäller också mer hos Kungen. På Fahlcrantz röstar jag aldrig. Jag har bedt Beskow uppskjuta valet tills jag kommer. Hvad säger du om Dahlgren eller Böttiger?

Agardhs Bok har jag icke sett. Hufvudfelet så i Reuterdahls som Fredrikas recensioner [är] att de ej relevera hur omöjligt det är att Christendomen kan bestå med Panthеismen, och dessutom att Myther ej voro möjliga på Christi tid, då allt kunde skrifvas. Myther hade Judarna, Isländarne o. s. v. Om de bildats, kunde det ej ske så hastigt, under sådana tider. För öfrigt är det riktigt att Christi Gudom icke var antagen före 325. Det vet ju hvar och en som läst någon kyrkohistoria. Gieseler har samlat be-

visställena och hvad är orthodoxa Treenighetsläran också för oredigt Kaos. Jag åtminstone begriper den lika litet som — Christus sjelf skulle ha gjort, ifall spelet då varit inventeradt...

Äro Åkerhielms i staden? Annars skrif till dem att jag har bref att fordra, och det för flere månader sedan. Vidare en annan gång.

Din
vän
Es. Tegnér.



62. Till Göthrik Myhrman

Östrabo d. 5 Maj 1842.

MkGöthrik

Liksom i fjol ämnar jag mig i år till Uddevalla som då bekom mig väl. Nu har jag i vinter varit mycket illa sjuk och behöfver all den Medecin jag kan få. I början af Augusti hoppas jag komma till Vermland. Då är redan JernContorsRiksdagen förbi. Min tanka är att Nordenfalks projekt om en privat bank bör antagas. Hvad som deremot invändes är ej af synnerlig vigt om Direktionen är uppmärksam. Jag ger således min röst för inrättningen, och hoppas du är af samma tanka. Går det till omröstning och behöfves fullmakt så låt mig veta. Jag ser intet annat medel att för framtiden befria oss för Götheborgarnas förlag, hvarförutan vi aldrig bli sjelfständiga. Dertill fordras kanske också att vi ha egen ångbåt — af jern. Men detta är en cura posterior. Säg mig nu din mening om saken. Då PrivatBanker en gång finnas synes det mig intet skäl att JernContoret med sina rika tillgångar skall afstå derifrån. Åtminstone kunde ett försök göras. Eller

om JernContoret föredrar en Hypotheksinrättning. Annars är likså godt att vi genast afstå bruket till Götheborgarna, som i allt fall taga det. —

Hur avancerar frågan om det nya Bruket, Tyngsjön? Jag har ingenting hört derom. Helsa din Mor och svägerskorna från oss alla. Din

Vän

Es. Tegnér.



Till H. Reuterdahl. 63.

Östrabo d. 6 Maj 1842.

Tack, min bäste Reuterdahl, för ditt bref och de öfversända Tidningarna. Men hvad är orsaken att du icke anmäler 2:ra Bandet af mina Tal som nu redan i 4 månader varit i Bokhandel? Jag skulle önska att ingen annan än du recenserade dem.

Var god och låt hos Berling trycka 500 Exemplar af hosgående Tal vid en visitation i Kalfsvik, som skall utdelas i Stiftet. Skicka mig dem sedan med posten eller fraktvagnen. Gleerup får betala kostnaden. Men tag korrekturen sjelf.

Jag vet icke om jag i sommar kan komma till Lund, som jag gerna ville. Den 8 Juni reser jag med min hustru och Disa till Uddevalla bad, der jag hoppas alldeles återfå min helsa.

12 Band ger jag ut i år, hvaribland de 6 skola tryckas i Lund. Jag har dessutom omkring 50 färdiga, men jag skonar er för mera i år. Jag är min egen förläggare, och det är dyrt.

När får jag se dig? Efter Berget ej vill komma till Mahomet, måste Mahomet komma till Berget.

Helsning från de mina. Helsa alla Vederbörande från

Din

Vän

Es. Tegnér.



64. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 8 Maj 1842.

Med sista post hade jag intet bref från dig, ehuru du lätteligen kunnat återskicka MSS. till Gerda, då jag lofvat att skrifva dig ett nytt exemplar så fort jag möjligtvis hinner. Det är på tiden att jag skickar till Lund MSS. Äfven är jag inquiet innan jag får veta om icke verkeligen Döpelsen är i ditt exemplar. Få nu se om morgondagens post medför något svar.

Hvarför jag infört Heloise i Gerda? Det är ju tydligt att Gerda skulle symbolisera kärleken i Norden, Heloise den söderländska.

Och lätt är att på färger skilja
en Nordisk kärlek med sin hvita lilja
från Söderns älskog med sin röda ros.

Motsatsen mellan dessa vill jag framställa, så mycket mer som man ej af tradition, utan af historien vet att Absalon studerade i Paris just på den tid då Abelard lefde och lärde. Detta gaf mig första anledningen att införa Heloise såsom en handlande person, och en bättre motsats till Gerdas kyska och litet bleka kärlek trodde jag mig ej kunna finna. Äfven behöfde jag ett historiskt namn, bekant öfver allt, för att ge en slags trovärdighet åt Gerdas dunkla endast

traditionella, eller rättare diktade öden. Ur denna synpunkt önskade jag du ville betrakta poëmet.

För öfrigt åberopar jag mitt förra bref, och ber dig ej glömma

1:o. Notan på allt hvad du har af mig både i vers och prosa.

Du behöfver derföre icke att skicka ner det, utom poësien som blir mig nödvändig för tryckningen i Lund.

2:o. Helsa Fredrika och fråga hvarför hon ej skrifver. Skicka mig, och bed henne skicka mig[!] Sångmön.

3:o. Påminna Åkerhielms.

Jag låter ingenting trycka som ej genomgått din censur. Härhos medföljer en hop aforismer. Ett och annat deribland torde böra besparas för en annan tid, såsom Oeuvre posthume. Det är skrifvet på den tid, då jag hade lof att vara Pantheist, som nu ej passar, åtminstone ej att göra allmänheten förtroende deraf. Jag skickar äfven med denna post en hop poëmer till Beskow, der du kan se dem.

Uppehåll valet i Akad. tills jag kommer, som nu troligtvis ej sker förr än i Augusti. — Den 8 Juni reser jag till Uddevalla. —

Tack för poëmet till Fredrika, ett herrligt stycke. Men huru kan hon vara så enfaldig att hon tror Riksdagsrabulismen är slut i vår tid?

Skicka mig Gerda för all del.

Din vän

Es. Tegnér.

Fortfar Allm. Ärendernas Beredning ännu, efter Brahe efterträdt De la Gardie?



65. Till C. G. af Wingård.

Östrabo d. 16 Maj 1842.

För mera än 1/2 år sedan hade jag det nöjet att emottaga ett bref från Herr ErkeBiskopen, kärkommet efter vanligheten; men min långvariga sjukdom har ända hittills hindrat mig att besvara det. Jag är visserligen icke ännu återställd, endast på bättringsvägen. Om 3 veckor reser jag till Uddevalla för att bli af med något af min fortfarande mattighet.

Från Stockholm, dit jag hoppas komma i Augusti, hör jag att Herr ErkeBiskopen skall interessera sig för Prosten Wieselgren till Skatelöf. Jag erkänner att en sådan utnämning skulle vara mig i högsta grad både obehaglig och oväntad. Obehaglig derför att jag känner Wieselgren såsom en läsare, den jag af flere skäl hatar. Oväntad, emedan Wieselgren gått som Djäkne under Wickelgren, med hvilken han hvarken i år eller förtjenster kan på något sätt jemföras. Jag har redan sedan Riksdagen Kungens löfte för Wickelgren som annoterades af Grefve Erik Lewenhaupt som för tillfället var närvarande. En sådan utnämning vore äfvenså orättvis som impopulär; ty hela Stiftets Presterskap skulle resentera denna orätt, och det komme alltid åter vid Riksdagen. Äfven i det afseendet vore den mig oväntad, att Grubbe med hvilken jag korresponderat i ämnet, föreslagit Wickelgren, och ej lär gå derifrån, då lag och billighet tala så högt. Allt detta ämnar jag med nästa post skrifva till H. M. sjelf, väl på dålig Fransyska, men frimodigt och öppet.

Om mycket annat en annan gång.

Ödmjukast

Es. Tegnér.



Till C. G. von Brinkman. 66.

Östrabo d. 23 Maj 1842.

Du har rätt deri, bäste Brinkman, att Gerda var illa skrifven, men fullständig är hon, endast orätt häftad, och hänvisningarna ej heller riktiga. Intet annat fattas än IX Sången, Upproret mot Absalon, och Epilogen Saxos Ring, en Romans. Men den har jag sjelf. Så fort jag hinner skall jag skicka dig en afskrift af alltsammans.

När jag skref för 8 eller 14 dagar sedan lade jag i brefvet till dig ett annat till Beskow. Har du ej lemnat det. Det innehöll en hop småstycken för Biet, af hvilka jag minnes: Kanon, Oedipus, Ragnarök, Siestan, m. fl. Beskow nämner icke att han har fått dem. Alla dessa måste återsändas till mig för tryckning. Äfven Onar och Kalliope som Atterbom bordt ha lämnat. Skicka mig äfven Nota på hvad du har af mig i vers och prosa. — Äfven ett litet poëm af 1822 till Grefvinnan De Geer, samt om du har ett sådant som jag skref för många år sen till Hedda Wrangel. Likaledes ett utdrag af mina bref i fall deri finnas några infall och aforismer. Jag skickade dig med pakettvagnen i går allehanda. Isynnerhet ber jag dig säga din tanka öfver en uppsats om det Romantiska i Grekiska poësien. Det är en paradox, det vet jag, men grundad är den.

Hvad jag i år vill ge ut är

Vers

I. Rimsagor, Frithiof
II. Gerda
III. Rimsagor
IV. Blandade dikter
V. d:o
VI. d:o

Prosa

VII. Skoltal
VIII. Kyrkovigningar
IX. Prestvigningar
X. VisitationsTal och Predikningar
XI. Aforismer
XII. Polemik.

Framdeles tänker jag på
I. Svenska Sagor i samma ton som Resminnena
II. Romanser öfver Svenska Historien, omkring 100
III. Tragedier i samma ämne. Carl XII, en Trilogi, Pultava, Bender, Fredrikshall.
IV. Gustaf III, Trilogi, Revolutionen 1772, Anjala, Operan.
V. Ett NationalEpos öfver Gustaf I. Men hvad form skall jag välja. Hexameter, eller Ottave Rime, eller den 9-radiga stanzen som jag nyttjat i Sången på Akad. Jubelfest?

Öfversättningar

VI. af Ariosto, IV Band
VII. Tasso. III Band
VIII. Dante, III Band
IX. Homerus, rimmad
X. Ovidius, fragmenter
XI. Horatius, hela
XII. Catullus, Propertius
XII[!]. Ciden
XIII. Corneille, Cid, Polyeucte
XIV. Racine, Andromache? Athalie
XV. Voltaire, Pucelle, Romaner
XVI. Shakespeare, allehanda
XVII. Pope, Essay on Man

XIX[!] Goethe, Ifigenie, Faust
XX. Schiller, diverse. — XX 1 Herder, Stimmen der Völker och diverse i vers och prosa.
XXI. Holberg, Peder Paars
XXII. Baggesen och Evald, diverse
XXIII. Oehlenschläger, diverse.

Dessutom en svensk Georgik IV el. VI Böcker, samt öfvers. af valda Grekiska Epigrammer. Hela samlingen ämnar jag indela i IV tomföljder: 1) Vers, original. II) öfversättningar. III) Prosa, Tal. IV) Studier, vettenskapligt. Det hela går väl till 100 Band som jag anser Maximum en karl *kan*, icke skrifva, men *bör* låta trycka. Om fem år eller tio upphör jag ge ut.

Du har ofta förebrått mig att jag utgaf för litet. Håll nu igen att jag icke ger för mycket. Kom ihåg att du är mitt poëtiska samvete. Af allt detta är en liten del skrifvet, allt påtänkt och planen uppgjord till det mesta.

Har du någonsin framfört min fråga till Åkerhielm hvarför jag ej får bref. Glöm intet af hvad jag har bedt dig om. I dag har jag Riddardubbning och stor samling. Skicka mig Fredrikas Sångmö, med pakettposten.

Din vän

Es. Tegnér.

P. S. Jag ser jag glömt Pan el. Naturen, XV Sånger hvaraf endast 2 äro skrifvna, Wieland, Oberon hvaraf $^2/_3$ äro skrifna, Oeuvres Posthumes, Biografi, IV Band, Korrespondans med dig och Franzén och mycket annat. Du ser således jag har mycket att göra. Gud låte mig blott få vara frisk.

Tag af Beskow poëmet till Franzén.



67. Till H. Reuterdahl.

Östrabo d. 26 Maj 1842.

Du vet att jag varit mycket sjuk, bäste Reuterdahl. Nu är jag likväl bättre, men dock så att jag nästa månad reser till Gustafsberg för att bada med min hustru och Disa. Förlåt mig nu att jag besvärar med följande kommissioner:

1) skicka mig 500 Exemplar av Talet vid Visitationen i Kalfsvik.

2) om du har eller kan skaffa 1 Exemplar af ett Program som jag utgaf för många år sedan: de Platone Poëtis Inimico.

3) en Disputation de Officiis quæ collidi dicuntur 1806 el. 1807.

4) Bolmeers Moallaka, öfversättningen. Jag har skrifvit honom till härom, men ej fått svar.

Jag är nu sysselsatt att ordna en samling af mina skrifter hvaraf 12 Band utkomma i år. Vill du icke recensera dem. Jag är min egen förläggare, och således ekonomiskt interesserad af att de litet utpuffas. Äfven Gleerup vunne derpå; ty

— sunt qui me dicant non esse poëtam
et qui me vendit bibliopola putat.

Jag vet att ditt omdöme torde bli efterverldens. Det skall bli roligt se hvad hon säger om salig Biskopen som i lifstiden var din

Vän

Es. Tegnér.

Många helsningar till Vederbörande.

*

Till Elise Åkerhielm, född Anker. 68.

Uddevalla och Gustafsberg d. 20 Juni 1842.

Tack, min älskade Friherrinna, för det länge efterlängtade brefvet. Jag beklagar att Gustaf är sjuklig. Men hvarför ej låta honom ta saltbad, och ta det vid Gustafsberg, der vattnet både är saltare och mycket skönare och luften sundare än annorstädes. Hvad som skall ske bör ske snart. Dröjer Friherrinnan till andra Termin så har jag ingen nytta deraf, ty jag reser d. 24 Juli. Kom derför så snart som möjligt, och förlåt min egennytta. Var äfven så god och skrif mig det allraförsta ett bestämdt svar, på det jag må kunna arrangera om rum, badtimmar m. m. som är på högsta tiden. Tag derför sitt parti. De hastigaste besluten äro ofta de bästa.

För att fullt bikta min egennytta, så bör jag bekänna att jag hoppas få göra en resa med Frih. till Norge och vidare till Stockholm. Det skulle gagna mig mer än baden, ehuru väl jag finner mig af dem. Efter en nervös feber äro salta bad alldeles nödvändiga. Res därför för Gustafs skuld. Jag besvär Frih. derom.

Här är nu mycket folk. Laga att endast den förnämsta, den för mig käraste äfven kommer. Jag skall då icke se någon annan, ehuru Disa och min hustru äro med.

Hvad Grefvinnan Clara angår, så hoppas jag slippa se henne, då jag hört, att hon ämnar sig till Småland i sommar. Jag är vän af mina vänner, ville äfven gerna interessera mig för deras. Men detta är mig omöjligt i afseende på Clara, nu mera. Derom kan ej skrifvas, men väl talas, när jag någon gång blir så lycklig och får se Friherrinnan.

Hvad Gerda angår, så skickar jag henne i slutet af denna månad till Brinkman. Det är mig en ära om Friherrinnan vill se henne, stackars flicka. Hon är litet bondblyg och

[bör] betraktas med solfjäder — för nuditeternas skull, som här och der sticka fram. Äfven förekommer der en Episod om Abelard och Heloisa. Då kärleken, som är själen i all poësi, har så många former, är det äfven nödvändigt att ha en representant af det fosterländska, ty Gerdas är naturligtvis nordisk, platonsk, sentimental, hvaremot man i Södern börjar der vi sluta. Napoléon sade: »Dans l'amour comme dans la guerre il faut enfin venir au corps.» Visserligen, men en sådan kärlek är dock ofta en sjelfmördare, och är man förnuftig så luktar man en tid på blomman innan man bryter henne; men brytas måste hon slutligen, det förstås, åtminstone äro poëterna af den tankan. I sig sjelf är det ett oskyldigt nöje, men som dock ej är mycket värdt, om hjärtat ej tar del deruti. I allt fall är diskretion äfvenså nödvändig — i verkligheten som i poësien. Man kan göra hvad man vill; endast man tiger dermed. Likaså kan man i poësi säga hvad som helst, endast det sker med anständighet, som är poësiens diskretion. »Det går an» är djurets theori, ehuru den visserligen genom arfsynden har sin tillämpning öfver allt, men dermed går också »le charme d'Amour» förlorad onödigtvis.

Ifall Frih. ögnar på Gerda, så var god och meddela mig sin tanka om jag i detta afseende träffat den rätta medelvägen. Plump vill jag ej gerna vara, derför att det är opoëtiskt, ehuru ej omoraliskt. Om sådana saker kan ingen annan döma än ett fruntimmer hvars takt är äfvenså skilld från pruderi som från fräckhet och det är af detta skäl jag begär Frih. omdöme. Bäst vore kanske att helt och hållet utesluta all kärlek; men hvarom skulle då en stackars rimmare skrifva.

Ännu en gång, kom snart med Gustaf, så snart som möjligt. Skrif mig åtminstone till hvad jag har i den vägen att hoppas. Frih. vet icke — eller rättare hon vet rätt väl

— huru mycket jag längtar efter ett bref. Det är mer än hälften af badkuren. Helsa Åkerhielm och Gustaf. Välkommen, välkommen!

Vördnads- och längtansfullt

Es. Tegnér.

Bed Gud för den han straffat med ett känsligt hjärta och retliga nerver. Det är den sämsta sjukdom i hela lifvet; men också har den de vackraste läkare. Jag hade trott att åren skulle kurera mig, men »j'ai encore un coeur de vingt ans». Glöm mig icke, och skrif flitigt. Förlåt också min uppriktighet; men hvem skulle väl vilja förställa sig för Frih., ehuru väl det också kunde behöfvas? — Välkommen! Helsa Selma Mansbach. Jag vet ej hvad hennes man heter.



Till C. G. von Brinkman. 69.

Östrabo d. 22 Juli 1842.

Bäste Brinkman.

Jag är nu återkommen från Gustafsberg. Från Hilda kan jag helsa. Hon blir vackrare för hvarje gång . . .

På länge har jag ej hört af dig. Du var fordom ett godt hus i korrespondensväg och mina vexlar honorerades alltid vid sigt. — Hur har du kommit så på obestånd som alldeles liknar konkurs.

Gerda är väl i det närmaste renskrifven af mig, men ännu icke af min Notarie, den lataste åsnan i begge kungarikena.

Jag reser till Heurlin i början af Augusti; och kommer ej till Stockholm förr än i September.

Frågor:

1, Har du Julottan, med Afskedet?
2, Hvad rim har du annars af mig? Skicka mig den länge begärta notan.
3, När får jag återvänta afskrift af Gerda renskrifven till tryckning?
4, Fråga Elise Åkerhielm hvarför hon icke svarar på bref i affärer, som ingalunda äro förälskade.
5, Har du haft Beskows exemplar af Kronbruden?
6, Skicka mig Fredrikas Sånggudinna.
7, Hur mår Martina, som jag hört skall vara återkommen från Italien.
8, Hvad säges om Geijers valda Skrifter? Är han icke ett dumt Geni?
9, Dito Atterboms Siare? Dito, dito.

Helsa vederbörande, och skrif genast, annars är jag nödsakad afbryta all korrespondens med dig för alltid. Lättja och oordentlighet tål jag icke.

Din vän

Es. Tegnér.



70. Till H. Reuterdahl.

Östrabo d. 30 Juli 1842.

För ungefär 6 veckor sedan skref jag dig till på Lund, och skickade ett Tal vid en Visitation i Kalfsvik. Att brefvet framkommit ser jag af ditt bref af Kristianstad d. 1 Juli. Emedlertid är intet af hvad jag deri begärt uträttadt. Detta är fullkoml. likgiltigt för mig; men mot Gleerup är det ovänligt, helst han förmodligen ej får sälja något af ett arbete som ej anses värdt en recension, en ära som likväl vederfares alla dagens usla Romaner, repliker, och . . .

polemik. Hur tror du någon står ut med en Tidning der hvarje recension ofta afbrytes för år, dock, detta angår mig icke.

Hvad jag nu begär är att med omgående återfå Manuscriptet som jag, utan ditt tillgörande, alltid kan få tryckt anorstädes. Du behöfver ej skrifva, blott slå papperet i ett Konvolut och skicka på posten.

På det brefvet ej må förkomma rekommenderar jag det och önskar det samma af dig. —

Es. Tegnér.



Till J. J. Berzelius. 71.

Östrabo d. 10 Aug. 1842.

Jag skickar härhos afskrift af ett Tal som jag blef hindrad från att hålla i våras. Det innehåller allehanda om den nya Skola jag vill försöka, och om folkvandringen eller mina tillämnade resor. Var god och säg mig uppriktigt din tanka derom. Äfven skulle jag gerna vilja veta hvad du tänker om möjligheten för mig att med någon framgång börja nya studier vid 60 års ålder. Goethe lärde Persiska och Arabiska vid 70 års ålder. »Ich spüre was in mir von seinem Geist» — Tillåt åtminstone att jag får påräkna råd och anvisningar af dig vid mina sjelfstudier och får *studera* om ej *koka* under din tillsyn. Detta är mig så mycket nödvändigare som jag är sysselsatt med ett Poëm öfver Naturen, hvari allehanda om naturkrafterna måste ingå, om Krystallisation, Valförvandskapen o. s. v. Sjelfva poëmet, som blir vidlyftigt, skonar jag dig för. Men planen bilägger jag. Säg mig, hvarför skulle ej krafter som verkeligen finnas i Naturen ej äfven kunna behandlas i didaktisk poësi? Hvad är så poësi som ej åtminstone försöker att poëtisera h. e.

symbolisera naturen? Är icke detta just poësiens innersta väsen? Är Naturen sjelf annat än ett stort medvetslöst poëm, diktadt af Verldspoëten Gud? Men härom en annan gång! — A propos af Poësi, hvad tänker du som läkare, af[!] galenskapen? Tror du ej att alla poëter äro till en viss grad galna? Men är den så kallade poëtiska Inspirationen (den jag ej tror på i vanlig mening, och hvarom jag skrifvit en lång afhandling till Brinkman, der du kan se den) — är den ett *upphäfvande* af själskrafterna, t. ex. förståndet, eller är den ej snarare en *stegring* af dem? Är det någon väsendtlig skillnad mellan det vettenskapliga och det diktande snillet? Kännetecknet på Poësien skall (efter Kant) vara att man ej vet hur man kommit till sina ideer. Det tror jag också — men blott för Tyskarna. Har du gjort en enda upptäckt som du ej vet huru den kommit till? Lefve förståndet, pereat Tyskeriet!

Jag fruktar, att Medicinen, i synnerhet i sitt högsta kapitel, om själssjukdomarna, ännu saknar sin Berzelius. Eller hvad veta, hvad gissa vi om de båda Statsmakterna, kropp och själ? Hvar går gränslinien mellan geni och galenskap? Är allt galenskap som afviker från den stora stråkvägen — kungsvägen — som folket kallar för förstånd? Är det icke en ryslig egenkärlek att kalla allt som afviker från den allmänna trivialiteten, som är dagens släpmundering, för galenskap? Är icke geni en sjukdom, en abnormitet? Är jag galnare nu än då jag skref Frithiof och andra sottiser? — — —

Säg mig, behöfver icke hvar patient, hvarje sjukdom egenteligen sin egen behandling? Men hvad gör man nu i stället? Jo, man ordinerar blindt efter den sista Tyska barnbok, man läst. Men hvad som hjelper skräddare, stjelper skomakare. Derför har jag förlorat allt förtroende för härvarande läkare och hjelper mig fram så godt jag

kan dem förutan. I 40 år har jag gifvit akt på min egen organisation som Naturen ämnat att bli stark, men mitt eget oförstånd och oförnuftig diet mycket försvagat. Nu har jag dock på två år ej smakat bränvin eller pounch, men tar ett glas portvin för aptitsup, äter frukt och dricker $^1/_2$ butelj St. Estephe till middagen, har en gång i månaden 3 iglar i Consistorium, och tror på huskurer och Hippokrates, den enda Läkarebok jag läst. Lefvande läkare har jag aldrig känt mer än 2, neml. Afzelius och Rosenschöld. Den sistnämnde var dock kanske alltför djerf, älskade för mycket hästkurer och hade sina patienter till experimentalfarm. Räddhåga synes mig annars grunden till all uselhet så i lifvet som i Medicinen.

Geijer har sagt: »Den rätte skalden duger ej till annat än sjunga.» Om så är tackar jag Gud för att jag ej är någon riktig poët. Poëterna delar jag i 4 klasser 1) Hyperpegaser 2) Pegaser 3) Mulåsnor, dit jag hör 4) Rena åsnor. De kallas Legio ty de äro många. Det var en olycka att jag ej blef det hvartill Naturen ämnat mig, neml. Ladufogde eller Kronolänsman som jag en tid var. Kom hit ner och se mina åkrar. Jag har uppdrifvit afkastningen af Östrabo från 70 tr till 250. Tycker du detta är poëtiskt? —

I slutet af Septbr kommer jag till Stockholm. Helsa Friherrinnan. Svara mig med första

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

P. S. Jag har väl skrifvit till Grubbe, men han svarar aldrig. Läkarebetyg kan jag icke prestera, om ej — mina åkrar och mitt Stift. Nu i synnerhet behöfver det sistnämde en praktisk och orädd Biskop. Hvarje vicka hör man mord af Läsare. Kungen ger ingen ting annat än nåd,

och skjuter Colleg. Medicum för sig, som intygar underdånigst att alla mördare äro galna.



72. Till C. A. L. Lind af Hageby.

Östrabo d. — Aug. 1842.

Välborne Herr Kammarherre och Major, R. S. O.

Min råg är nu huggen, emedan hon redan länge legat, och det var synd att låta henne vänta så länge på sin förlossning. Hur är det med Kammarherrens?

Göthilda, Frh. Rappe med sina begge rapphönor, är nu här, men reser om några dar. Kom derföre in, t.ex. fredag, då kunna barnen leka med hvarandra. Vi gamla kunna roa oss med ett parti schack. Det är den enda krigiska öfning som nu mera bestås Herrar Militärer. Jag hoppas Friherrinnan kommer med så framt hon ej blifvit rädd för mig, men jag är tyvärr icke farlig hvarken för henne eller någon annan. Gerda niger och ber om sin helsning.

Ödmjukast

Es. Tegnér.



73. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 15 Augusti 1842.

Bäste Brinkman. Härhos skickar jag dig första sången af Pan. Möjligtvis blir det också den sista. Planen är för vidlyftig och kan omöjligen utföras, om jag icke blir 100 år gammal. Och i sådant fall är ännu otroligare att jag ens *vill* utföra den. En Gud utom verlden är väl ingalunda tillfredsställande för förståndet, ja orimlig. Men på andra sidan är det också tröstlöst och otrefligt att icke ha något

annat hem än grafven och förruttnelsen att vänta sig Om jag derför kryper till korset en gång så sker det derför att detta är ett poëtiskt, en önskan, den naturligtvis Gud skall stå färdig att uppfylla, ty derföre är han naturligtvis till. Detta är ju uppenbarligen Kants mening. Gud är till, derföre att jag behöfver honom!

Men en Gud kan man ju ha, utan att vara Christen. Hvad skulle annars ha tröstat de tusende millioner som lefvat före Christendomen? Visserligen: men då man är Prest och Biskop har ändå saken sina sidor. Men ligger icke det väsendtliga af Kristendomen i all Religion, neml. natur- och förnuftsReligion, med endast en och annan Judisk tillsats? . . . Af allt detta ser du att jag ej är så *storkristen* som Kyrkan, Franzén och Fredrika önskade mig. Men — »man åldras, all slags lust förgår». Med ålderdomen kommer också feghet; *ἀνανδρεία*, som är grunden till all dålighet. Säkrast och beqvämast är att krypa under en sådan der proprieborgen, som alltid blir de dåliga betalarnas himmelrike och nödvärn. Traditionen och våra fäders tro är tryggast, om hon också icke skulle vara sannast.

Hvad min helsa angår, så ser jag att man derför har mycket bekymmer. Jag autoriserar dig att säga vederbörande det jag på 20 år ej varit så frisk som nu. Jag är alldeles som i mina bästa år . . .

Jag har i dessa dar läst Bulwers Zanoni, den bästa Roman jag hittills sett. Läs den du också. Han är tryckt i år och finns förmodligen icke ännu i Sthlm. Förskrif den du, så kommer den om några år. Äfven har jag läst Baggesens Rimbreve som jag också rekommenderar.

Böttiger reste härifrån i går och har förmodligen redan träffat dig. Tala med honom. Han vet allt som angår mig, min diet, min sysselsättning o. s. v.

Icke med nöje utan med harm läser jag också Niebuhrs

Geschichte der Römer. Han har förstört Livius för mig och Herodotus på köpet. Jag [hatar] den så kallade *högre* Kritiken som Tyskarna påfunnit. Tag icke Wolff ifrån mig. Homeros, Schleiermacher, Plato och på köpet Paulus, sjelfva Cicero får ej vara i frid. Geijer gör hvad han kan mot Sturlesson. Men är då geniet något så vanligt att man ostraffadt har lof att stjäla bort dess egendom? Är icke Saga Historiens moder, och vida skönare än hon? Hvad jag tänker härom har jag sagt i VIII:de Sången af Gerda.

Gerda skickar jag med nästa post. I morgon far jag till Skåne och kommer d. 27 Septbr. till Stockholm.

Fredrikas Sångmö ville jag väl gerna ha, men kan ej säkert påminna mig om hon lofvat mig den eller ej. Hon ritar mig snart en annan, om hon vill. Helsa henne det, och fråga hvarför hon aldrig svarar på bref. Jag skickade henne från Uddevalla mitt sista Tal, med flere Poëmer, visserligen ej mycket värda, men hon borde dock säga om brefvet framkommit.

Helsa för öfrigt Vederbörande som äro få, såsom du vet, och blir allt färre dageligen. Af mina vers eller prosa behöfver du ingenting skicka. Låt mig blott veta om du fått en uppsats om det Romantiska i Grek. poësien hvarom du aldrig nämnt ett ord! Disa helsar genom

din

vän

Es. Tegnér.

Meddela Pan åt Fredrika om du vill och äfven åt Beskow.

Jag skickar Gerda i dag.

*

Till DENSAMME. 74.

'Nygård vid Christianstad d. 31 Augusti 1842.

Det är nu, tänker jag, en månad sedan jag skickade dig Gerda med pakettposten med begäran att få åter en afskrift deraf. Ännu har dock intet svar hörts af. Detta är emot kontraktet. Var icke onödigtvis en så stark hushållare att du ej har en renskrifvare som för 32 sk. bko om dagen förfärdigar afskriften på 3 à 4 dagar. Skall du sitta och prenta dermed så går åtminstone likså många vickor åt dertill. Nu är jag ledsen vid detta söleri. Gerda skall tryckas, kanske och kanske icke. I allt fall måste jag ha den åter.

För några dar sen var jag på Årup, och kan helsa från Ex. Wachtmeister. Af honom hör jag att du testamenterat alla dina MSS., bref, Autografer till honom. Autograferna frågar han ej efter, åtminstone ej mina, och således anser jag mitt löfte till dig derom annulleradt. Det skulle ju då egenteligen endast vara för honom som jag skrefve dem, och dertill har jag föga lust. Ännu betänkligare är saken i afseende på mina bref. Hvem garanterar mig att de icke efter Wachtmeisters död komma i orätta händer och paradera i någon rabulisttidning, och kompromettera oss begge, möjligtvis då ännu lefvande. Hade du, som jag begärt, lånt mig dem på $^{1}/_{2}$ år så att jag derutur fått utdraga hvad jag i Aforismväg kunnat begagna, så vore jag qvitt denna kanske onödiga farhåga. Jag gör här ett förslag. Jag gör ett utdrag af dina bref, hvarur jag annoterar allt som kan och bör tryckas, och lemnar dig originalen åter, hvaremot jag får mina bref åter. Wachtmeister vinner derpå, ifall han skulle öfverlefva dig som jag ej tror. Han får dina bref i stället för mina, och kan ej annat än vinna på bytet. Förslaget är billigt. Du återfordrade sjelf dina bref af Adler-

sparre, och med rätta. Jag vet ingenting nedrigare än att divulgera ett bref. Det är att lönmörda förtroende och gör egenteligen allt skrifteligt meddelande omöjligt och farligt.

Af alla dessa skäl begär jag åter

1) Gerda
2) alla mina bref
3) allt hvad du har af mina Skrifter i vers eller prosa, med undantag af Frithiof

Svarar du mig icke om 14 dar härpå, så blir jag nödsakad att resa till Stockholm, som jag hoppades kunna undvika. Skona mig för denna obehaglighet, ty jag har en innerlig afsky för detta tjufhål, som jag föraktar nästan mer än sjelfva Berlin.

Wachtmeister är en god åkerbrukare. Han reser i dessa dar till sin sons bröllop. Helsa Vederbörande, det vill säga — ingen. Jag far i morgon ner till Christofer, i trakten af Ystad.

Vänskapsfullt
Es. Tegnér.

I synnerhet nödvändig är mig Inledningen till IX Sången af Gerda, hvaraf jag alldeles ingen afskrift har. Den upptar ej mer än 1 el. $1^1/_2$ ark, och kan lätt gå på snällpost. Skicka mig den med omgående.

P. S. Det förnuftigaste Sv. Akad. gjort är att den *ej* utgifvit någon Ordbok. Tycker du vårt språk är *redo* att ännu fixeras? Det synes mig ännu som bäst inbegripet i sitt skaparearbete och processen är icke ännu på långt när slut. Egenteligen är väl intet språk fulländadt förr än det upphör att lefva. En propädeutik till Ordbok är en ny edition af Ihre som Akad. bör utge, det vill säga en af Akad:s ledamöter. Geijer som ej kan Isländska (besynnerligt nog

för Histor. Professorn) kan ej komma i fråga. Alltså blir det väl jag som måste gripa saken an så framt ej Reuterdahl kan förmås dertill. Det främsta i Ihre är hans Inledning ett fullkomligt Testimonium Ignorantiæ. Dock han kunde ej känna hvad Filologien blifvit på hundra år. I Sanscrit, Persiska, Arameiska o. s. v. veta vi alla mer än på hans tid. Jag ville i stället för hans Introductio skrifva en språkens historia. Språket är menniskans första Poëm, och derigenom tar hon egenteligen befattning af herraväldet öfr. Naturen. En sådan historia skulle omfatta endast hufvudspråken neml.

1) Arameiska dialekterna
2) Sanscrit
3) Persiska
4) Norräna med dess utgreningar (Danska, Engelska, Tyska)
5) Grekiska
6) Latin med dess utgreningar (Franska, Italienska, Spanska)
7) Slavonska dialekterna.

I sjelfva Ihres text torde föga vara att förändra. Dock har han för litet känt eller aktat på dialekterna i vårt land, t. ex. Vermländska, Skånska, Småländska.

Säg mig din tanka om detta. Hvad som sen bör göras och som ännu saknas är en fullständig Vitterhetshistoria omfattande Persiska, Hebræiska, Arabiska, Litteraturen, Grekiska, Romerska, Nordiska och den moderna. Om jag blefve hundrade år så kunde jag kanske hinna härmed. Men min Mor var endast 93. För att kunna utge Ihre måste jag ha eget Tryckeri, ty subskription begär jag aldrig, och är alltjemt min egen förläggare. För öfrigt förstås af sig sjelf att jag skrifver Glossarium på Svenska. Europa har

ej annat att göra än att lära sig vårt språk. Det är en feghet att nyttja något annat.

Min adress är alltjemt på Vexiö, hvarifrån brefven tillsändas mig.

Disa som är med ber helsa dig. Skrif snart.

T—r.



75. Till C. W. K. Gleerup.

Kjellstorp d. 8 Septr 1842.

Jag kommer denna gång ej till Lund som jag ämnat, för Biskopinnan Faxes sjukdom. Var god och förskrif och skicka mig med möjligaste första de Böcker som finns upptecknade på hosgående Nota. Af de förut begärda påminner jag i synnerhet om Jäcks Resebeskrifningar. Jag önskar dessa liksom alla böcker inbundna i Lund. ReseBeskrifningarna som nu äro spridda i skilda Band kunde bindas tillsammans i ett eller fler efter omständigheterna.

Hur många Exemplar af Talen och smärre Dikter requirerades sista gången och hur går försäljningen?

Ödmjukast

Es. Tegnér.

När något af Heiberg el. andra berömda Danskar kommer ut, så skicka mig.



76. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 28 Septbr. 1842.

Jag reser i morgon ut i Stiftet der mycket under min sjukdom är försummadt och jag har flere förrättningar.

Huru länge jag blir borta kan jag ej bestämma, men min adress är alltjemt på Vexiö.

Gerda kom icke. Behåll henne eller bränn henne; som du vill, tills vidare. Att du ogillar henne förundrar mig blott i det afseende att du, med all din snöpta kyskhet, ändå värderar Grekerna och Goethe. Att plan och invention äro svaga må vara, ehuru du verkeligen är det första fruntimmer som säger mig det. Deremot förundrar det mig att du klandrar utförandet, versifikationen, som jag vet mig ha användt mycken omsorg på. Jag hade väntat att du utpekat någon af de verser som jag borde »excudi reddere». Men visserligen är en allmän förkastelsedom både förnämare, beqvämare och Tyskare.

Men nog om detta misslyckade försök. Jag lofvar dig på min heder att du ej skall få se det tryckt hvarken i min lifstid eller efter min död.

Tillstyrker du mig att icke heller ge ut något af Smärre Dikter, hvaraf du åtminstone har ett Band, och hvars tryckning du förut så ifrigt yrkat? Mig är saken fullkomligt likgiltig. Vinst är väl icke att hoppas derpå, och ära ej heller, som jag hör. Jag är icke så fattig att jag behöfver skrifva för bröd, icke heller så af mig kommen att jag dukar opp en ny Frithiof i hvad jag efter 50 års rimmande författar.

Hvad mina bref angår så har jag ingenting emot att Wachtmeister blir deras vaktmästare, sedan de äro förseglade, dock förutsätter detta att han öfverlefver dig, som ej kan vara så alldeles säkert. Det kommer an på hur gammal din Mor var; ty Viri Mercuriales brås på sin Mor, helst i afseende på åldern. Men så mycket måste du tillåta att jag derur får göra ett utdrag för Aforismer som möjligtvis kunna i en framtid tryckas, ty sjelfva brefven förtjena det visserligen icke. Ett sådant utdrag gjorde du sjelf visserligen bättre än jag, och med detta villkor må du

gerna behålla hela herrligheten så framt du ej föredrar att bränna dem jemte Gerda. Mig är det likgiltigt blott jag förut fått utdraget som jag dock lofvar dig att ej trycka utan ditt bifall. Jag tillstyrker dock sedermera bränningen, ty »dead man tells no tales».

Vill du aldrig helsa på Wachtmeister, och se hur ett rationelt åkerbruk bedrifves? Årup, en obetydlig, ofruktbar egendom, när han emottog det, har nu omkring 1000 td öppen åker. Det har kostat mycket, men W. var rik, och då är det lätt att ligga i förlag, som alltid betalar sig. Svårare är det när man är fattig, att uppdrifva sin inkomst från 500 tunnor till 1000, som jag dock gjort genom mina odlingar. Kungens princip »Je n'aime pas ce mot, förlag» är den rätta Svenska tiggareprincipen.

Då jag nu så tydligt bevisat att jag icke mer kan skrifva vers, så följer väl deraf icke nödvändigt att jag ej heller duger till att skrifva prosa, t. ex. ett Lexikon. Något måste jag ju ändå göra. Hvad min Isländska angår så är den ej synnerlig, endast litet bättre än Geijers — och Niebuhrs. Jag känner Isländskan som ett slags artificielt modersmål. Sedan 10 års ålder har jag läst det som Svenska, helst Björners Kämpadater och de öfriga sagor jag kunnat öfverkomma. Vers äro mig svårare och af Rafns Gramatik har jag ingenting lärt. Att Ihre ej skulle kunna Isländska och Tyska har ingen utom du påstått. Jag skulle anse mig lycklig om jag visste så mycket som han. Äfven är hans etymologi mera sansad än andras t. ex. Rudbecks. Men att Ihre behöfver mycket tillökas är ostridigt. Deremot vet jag ej hvad jag skulle afskära deraf. Att Sv. Akademien ej gifvit någon Svensk Ordbok anser jag välbetänkt. Språket är ju tydligen ännu im Werden. Först när blomman blommat ut bör hon klistras. Lexikon är ett Herbarium. Hade Franska Akad. ej haft så brådt om att utge sin Ord-

bok så hade språket sett annorlunda ut. Såsom propedeutik till Ihre borde ett DialektLexikon utarbetas. Ihres är i detta afseende ofullständigt, och Spegels ännu mer. Om Akad. i stället för att belöna medelmåttiga skrifter använde några hundra rdr om året som Resestipendier till bildade män som fore omkring i Värend, Gottland, Skåne och Dalarna för att samla provinsord, så kunde på detta sätt ett mindre ofullständigt DialektLexikon tillvägabringas Ur dessa Dialekter kunde tilläfventyrs äfven ett och annat ord upptagas i Svenskan i stället för de gängse Fransyska . . .

Efter Hagberg röstar jag på Böttiger, den bäste vi nu ha. Låt honom vara »Poësiens mjölkbud» och litet matt och svag. Är då F—n så stark? Btgr är dock något, hvaremot Schröder är intet, likaså Fahlcrantz. Bäst vore väl Runeberg, men som Ryss kommer han väl icke i fråga.

Om den så kallade högre eller Tolfskillingskritiken vilja vi ej disputera. Emedlertid rekommenderar jag till ditt genomläsande hvad Niebuhr skrifver om Pelasgerna, på en gång det okunnigaste, oredigaste och skamlösaste jag någonsin läst, ehuru bevandrad jag är i Tyska litteraturen. Det är ändå väl att du ger Sagan rätt, och ännu bättre att du uttryckt min tanka derom i sådana herrliga Hexameter. Kunde jag göra sådana så skulle jag aldrig rimma en rad. Men det är icke allom gifvet, endast en verklig verskonstnär. Hvarför ger du ej ut sådant?

En lapp från Disa medföljer. Helsa vederbörande. Är Elise Å—m återkommen?

Din vän

Tr. —



77. Till C. W. Böttiger.

Östrabo d. 30 Septbr 1842.

Min käre Böttiger! Jag hade väl hoppats att du någon gång skulle tänka på mig med ett bref och berätta hur det går med dina akademiska spekulationer, samt hur det led med Italia. Men af Disa hör jag att ännu ingen ting är afgjordt, och att Italia ännu ligger och drömmer. Jag hoppas du väcker henne.

Hvad nu först Professionen angår så blir nödvändigt att du genom KanslersSekreteraren — efter Kansler ej kan träffas — begär ett bestämdt ja eller nej ju förr ju heldre, eller åtminstone inom årets slut, med tillkännagifvande att du annars antar anbudet från Berlin. Detta sednare bör då ej förblifva en tom hotelse. Du vet min tanka om Tyskarna. Kanske skulle jag häri tänka olika om mina anor voro Tyskare än de äro. Du är i allt fall icke den första Svensk som varit nödsakad att öfverge sitt förfuskade fädernesland, der man aldrig blir färdig då frågan är om något solklart och förnuftigt. Endast då frågan är om en sottis hoppar man till utan att besinna sig.

Beträffande åter Italia så hade det kanske varit bättre om den vore fullfärdig. Dock fruktar jag att i sådant fall du ej kunnat inskicka den som täflingsskrift. Deremot är ingen ting som hindrar att inskicka de Sånger som redan äro skrifna, i synnerhet om du dervid ville bifoga planen för de öfriga. Jag önskar du ej ville försumma detta i synnerhet nu då valet i Akad. ej kan uppskjutas mycket längre. Finge du, som jag förmodar, priset så är högst troligt att Akad. nämnde dig efter Hagberg. Åtminstone ser jag icke med hvad skäl du kunde förbigås eller sättas tillbaka för någon annan i Sverge. Du kan ha detta bref d. 5 Oktobr, har således endast 3 dagars frist. Skicka expres i fall ej

posten hinner fram. Saken är vigtig, ej för priset men för fåtöljen. Dixi & salvavi. —

Visserligen borde jag, för att möjligtvis något lättare och säkrare arrangera allt detta, sjelf resa till Sthlm der jag dessutom har enskilta angelägenheter, och nu kunde få fri resa för Kommitén. Min helsa är temligen god, vädret vackert, vägarna förträffliga. Endast börjar litet kyla känna sig. Dertillmed har min hustru varit sjuk. Vi fruktade för rödsot som går i orten, men det var lyckligtvis endast hämorrhoider. Nu är hon dock bättre, men Gud vet om jag så sent på året vågar mig ut. Helsa Geijer, Atterbom, Fries. Säg mig äfven om frih:n Banér är på Sjö, och om du nånsin ser henne? Skrif så snart du kan till

Din

Vän

Es. Tr. —

*

Till C. I. Heurlin. 78.

Östrabo d. 3 Oktober 1842.

MkHeurlin.

Jag emottog ditt sista bref i Skåne hos Kristofer. Egenteligen är derpå intet annat att svara än att jag ber dig om förlåtelse att man narrat mig att göra dig orätt. Man hade verkeligen sagt mig att du så för min Brorson som för Gustaf Myhrman sagt att min plats var fylld af en annan. Jag kan ej förklara detta annorlunda än af den vanliga sqvallersjukan hos vissa beställsamma personer hvars interesse det är att hålla verlden i tanken att min sjukdom är ständig, och att jag ej blir frisk förr än de lyckats att nerstämma mitt sinne till sin egen trivialitet. Som detta aldrig lär lyckas dem, så är föga hopp om min återställelse i deras

tankar. Jag får emedlertid hjelpa mig med det förstånd Gud gett mig, ehuru det ej är så skarpt som deras, hvilkas regel är att en hvar som afviker från deras åsigt af lifvet är galen. Detta står nu icke till att ändra, ty de skulle då erkänna att de misstagit sig, som deras egenkärlek ej vill erkänna. Emedlertid har jag nu redan länge hållit Konsist., vigt prester o. s. v. Jag hade också ämnat att resa till Stockholm, men min hustrus och Disas sjukdom ha väsendteligen hindrat mig. Vi fruktade för rödsot, som gått i orten, men det var endast hemorroidalkänningar, och nu äro de bättre. Men väderleken är kall, och vägarna börja också bli dåliga. Före våren är väl således föga troligt att jag kan komma till Sthlm. Skamligt är likväl att ej vara med i en så vigtig sak, och få vi slädföre i vinter så reser jag nog för att hjelpa dig mot Thomander. Hvad som egenteligen ligger mig om hjertat är att alla de frågor hvari LhfdsEmbetet nu onödigtvis är inblandadt t. ex. fattigkassornas användande m. m. måtte dragas från Konungens Befallningshafvande till Biskop och Consistorium, och Kyrkan derigenom skiljas från all onödig inblandning af verldsliga makten. Är Landshöfdingen, som stundom händer, ett fä, så gör hans inblandning mera skada än gagn. Kyrkan måste så vidt möjligt är hvila på sig sjelf. Jag vill en *hierarki*, men endast en *faktisk*, *personell*, grundad på Biskopens öfverlägsenhet. Der den ej finnes må sysslan tills vidare stå ledig, eller förrättas af en Vikarie. Biskopen borde icke blott ha rättighet, men äfven skyldighet att taga afsked när han af ålder eller sjukdom känner sig oförmögen att förestå sitt Embete, och en möjlighet dertill bör honom genom kyrkolag öppnas. Om mycket som härmed sammanhänger en annan gång. Äfven anser jag Böndernas voteringsrätt böra bortgå, och i allmänhet Biskops och Consistorii rätt att nämna Pastorer återställas till hvad den var före 1720 års

olycksaliga Revolution. Låt mig nu veta hvar Ni står och hur saken avancerar.

Nästa år skulle Jubelfesten firas för Gymnasii inrättning 1643. Om sättet är ännu intet bestämdt. Troligtvis stadnar det vid en middag, ett program och ett tal. Ännu är ingenting afgjordt . . .

Helsa Lisa och de dina från oss alla, mest dock från

Din

Vän

Es. Tegnér.

*

Till DENSAMME. 79.

Östrabo d. 7 Oktobr. 1842 Fredag.

Jag skref dig till med sista posten, och åberopar mitt bref i hufvudsaken eller hvad som rör kommiténs handlingssätt och den idé hvarfrån den i min tanka bör utgå; men jag glömde fråga dig om du tilläfventyrs ännu har ett Tal af mig på Vexiö Gymnasium af 1829. I den händelse jag i vinter ger ut fortsättning af mina Skoltal, som väl är möjligt, ville jag ej sakna detta enda för samlingens skuld . . .

För att förtydliga min mening om Kyrkolagen bör jag säga dig att jag ingalunda med Wingård tror på möjligheten af en Hierarki i den mening som den fordom hos katolikerna var möjlig och bruklig. Hvad som nu är möjligt i denna väg är personlig hierarki, ett slags själsförmögenheternas theocrati, som visserligen ännu både finnes och kan göra sig gällande, der den inträffar. Hvad jag begär är att Kyrkolagen ej lägger några onödiga hinder i vägen härföre. En Biskop med något förstånd styr ändå Stift och skola som han vill, äfven med de band som nu fängsla honom. Men hvad han i allt fall gör, det vill jag

att lagen skall tillåta honom och sanktionera. I Eforatsmål önskade jag honom i det närmaste enväldig emedan det går på hans ansvar. I afseende på församlingen så begär jag intet annat än återställandet in integrum af 1686 års Kyrkolag. Visserligen möter detta motstånd, men en Revolution till förstånd och ordning blir i allt fall nödvändig. Om vi öfverlefva en viss person så gör den sig sjelf, genom la force des choses.

Du har detta bref sednast d. 10 Oktobr. Svara så fort det är dig möjligt och glöm ej skicka ressorterna.

Om Lisa är i staden så helsa henne. De mina må väl och be helsa genom

Din

Vän

Es. Tegnér.

Torkan fortfar och vattenbristen börjar bli mer och mer betänklig.

*

80. Till J. J. Berzelius.

Östrabo d. 7 Oktober 1842.

Väl fick jag i dag ditt bref med anmaning att rösta i VettenskapsAkademien, men icke ett ord till upplysning hvilka du vill ha. Sjelf känner jag naturligtvis icke så noga som du hvilka som kunna eller böra komma i fråga. Endast tycker jag att vi denna gång ej böra gå utom Skandinavien i fall här skulle finnas tjenliga ämnen. Väl utgöra Vettenskaperna en Republik och den enda Republik jag tål. Men deraf följer ännu icke nödvändigheten att söka utomlands hvad som till äfventyrs kan fås inom landet. Hvad säger du om Henrik Steffens, väl Professor i Berlin, men född Norrman, väl ansedd för Schellingisk Naturfilosof,

men dock förnuftig och sansad? På Danska naturforskare är ingen brist, men du känner dem bättre än jag. Är Forchhammer i Akademien? Annars skulle jag föreslå för den illiterata 9 klassen någon Dansk Vitterhetsreputation t. ex. Oehlenschläger, väl ingen vettenskapsman, men som dock gjort mer än någon Svensk för Nordiska Historien och Mytherna. Visserligen skulle detta snarare berättiga honom till en plats i Svenska eller VitterhetsAkademien. Men först och främst tror jag föga på skillnaden mellan Vitterhet och Vettenskap som alltid böra supplera hvarandra; då så väl vettenskap som vitterhet komma af *vett*. Och för det andra blir nödvändigt att söka åstadkomma åtminstone en Skandinavisk förening i *andan*, då sedan den politiska väl följer af sig sjelf. Skulle dessutom alla Akademierna en gång sammanslås, så vore godt att ha något undangjordt. I afseende på Sv. Akademien och VitterhetsAkademien läte sådant lätt göra sig, då redan Ledamöterna för det mesta äro de samma. Men äfven VettenskapsAkademien borde höra dit, i fall man ville bilda ett NationalInstitut. Min tanka härom har jag för länge sedan yttrat i en uppsats som jag i MSS. skickat till Beskow eller Brinkman, der du kan ta vidare notis derom.

Gör som jag, om du har tid, och svara med omgående och gif mig bestämd upplysning hur du vill ha saken arrangerad; ty jag önskar icke att Akad. skall vänta på en så obetydlig omröstningssedel som min.

Hvem väljer du i Sv. Akad. efter Hagberg? Jag är bestämd för Böttiger, den bäste vi nu ha att välja på.

Min vördnad för din fru och svärmor.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

81. Till DENSAMME.

Östrabo d. 14 Oktober 1842.

Härhos skickar jag dig omröstningssedeln, alldeles efter som du föreslagit. Att en Ryss befinner sig derpå tyckte jag väl ej mycket om, och hade hoppats att någon af de naturkunniga Skandinaverna som sist voro samlade i Stockholm kommit i fråga. Men i allt fall har jag ingen röst i dylika frågor.

Jag nämnde i mitt sista bref några ord om ett National-Institut, hvarom jag vid tillfälle skulle önska att höra din tanka. Saken kan tåla att tänka på.

Visserligen kunde Sv. Akademien nu behöfva någon förstärkning af Excellenser som vi alldeles sakna. Det vore åtminstone efter Stiftarens mening; men den mängd Excellenser vi en tid hade, skrämde oss. Icke heller nu vet jag någon annan Excellens än G. Löwenhjelm som kunde komma i fråga. På honom vill jag också nästa gång rösta; men för närvarande kan jag icke gå ifrån Böttiger.

Om min helsa fortfar hädanefter som hittills att vara hjelpelig, och vi få slädföre, så kommer jag väl i vinter opp till Stockholm, der jag dessutom borde vara i Kyrkolags-Kommitén.

Min vördnad för din Fru och hela Poppiska familjen.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

82. Till A. HAGELBERG.

Östrabo d. 12 Novbr. 1842.

MkBror.

Då Wäckelsångsfrågan, som blifvit återförvist från Hofrätten, skulle afgöras, hade Consist. ej mer än 4 ojäfviga

Ledamöter. Bland dessa 4 hade hvar och en sin särskilta tanka, och det blef således nödvändigt att adjungera till d. 9 December. Du är en bland de tre lycklige, och jag skrifver nu för att be dig ej vägra. Visserligen är saken ej angenäm; men du underkastar dig derigenom ej mera obehaglighet än jag och de andra. Går frågan till ett nytt val som flere tro, så äro vi lätt nog derifrån, åtminstone för denna gången. Välkommen derföre. I brist på permission kunde du ju ta Hedda med dig. Hon bör väl ändå en gång se om sin gamle kurtisör. Välkommen till din

Vän

Es. Tegnér.



Till F. M. Franzén. 83.

Östrabo d. 20 Novbr. 1842.

Bäste Franzén. Jag har nu en hel vicka suttit i Domaresätet i afseende på våra täflare. Det är med den skörden som med den andra i år, mycket i halmen och litet i kärnan. Bäst är otvifvelaktigt N:r 5, Italia, för hvilken jag röstar stora priset. Dock kunde i synnerhet slutet behöfva att litet motiveras. Mina tankar härom har jag bedt Beskow meddela mig [sic!]. Det skulle glädja mig om du i allmänhet gillade dem. Ingenting är tråkigare än att sitta och dömma öfver saker af intet värde. Förtjensten är vanligtvis så höflig att han ställer sig för domaren i full uniform. De andra komma med sin trasiga eller lappade släpmundering ehuru det kanske är trashankarnes söndagsklädning, stackars folk! Af prosa, neml. orimmad, har jag intet sett; ty deraf att jag sjelf rimmat litet tar man för gifvet att jag ej förstår mig på prosa. Sen man fyllt 60 år måste man

likväl resignera sig och löpa in i en dylik hamn. Jag sysselsätter mig derför med en Handbok i Kyrkans Arkeologi, ett behof för våra prester. Naturligtvis är ej fråga om annat än ett sammandrag, en kompilation af 20 à 30 ark som kan säljas för godt pris. Jag anser det för en Embetspligt, ehuru tråkigt det ofta förefaller. Men hvem skall veta något bland Presterskapet om icke Biskopen föregår dem. Jag tackar Gud att jag som Academicus lärt mig litet, ehuru det är obetydligt.

En annan sak hvarom jag också skrifvit till Beskow. Det rör Ordboken. Vi skola ej låta förvilla oss af det tanklösa skriket derpå. Äfven om Akad. kunde tror jag ej att hon borde genom en Ordbok söka fixera ett språk som ännu är stadt i sin bildningsprocess. Först när blomman är mogen, och således ej mera växer utan förfaller, klistrar man opp blomman. Hvad har t. ex. Franskan vunnit på sin Dictionaire de l'Académie Française? Har ej språket utvicklat sig sedan dess? Fr. är oändligen mindre bildsamt än Svenskan, och troligtvis inträffar dess mognad vida sednare. Se bara på sista Decennierna! Behofvet är således ingalunda ännu en afslutad Ordbok. Men väl behöfva vi ett fullständigt DialektLexikon hvarigenom opåräknade tillgångar öppnade sig för Svenskan. Äfven i det gamla Skriftspråket finnes allehanda brukbart som kunde och borde upptagas, och jag hör med glädje att Beskow sysselsätter sig med dylika studier, och redan har 4 el. 5000 ord som han vill införa i ersättning för umbärliga utländska. För att nu kunna få ett fullständigt DialektLexikon föreslår jag att Akad. engagerar bildade män att resa omkring i orterna och samla ord, kanske äfven visor och traditioner. Om 20 år kan detta vara för sent. Dertill behöfdes bildade män, helst infödda i orten, men icke så höglärda att de ej kunde tala med allmogen. Med 200 rdr bko till hvardera

kunde detta vinnas. Till en början ville jag föreslå endast 3 ställen

1, Mora, Orsa, Elfdalen i Dalarne der ännu ett slags Isländska skall talas.

2, Fåröarna vid Gotland, der det samma gäller.

3, Värend i Småland, hvars alla Provincialismer äro ren Norränna.

Kostnaden kunde bestridas af Sv. Akad. som derigenom troligtvis gjorde mer för språket än med allt det guld som förspilles på medelmåttiga rimförsök. På detta sätt kunde vi få ett fullständigt Dialektl. Sedermera blefve tid att ge ut en ny och tillökt upplaga af Ihres Glossarium, med billigt afseende på de stora upptäckter filologien i sednare tider gjort i Orientalspråken, helst Persiskan, som jag ännu ej anser mig för gammal att lära. Goethe lärde det vid 70 års ålder. — Först sedan dessa förberedande åtgärder föregått vore *kanske* tid att tänka på en Svensk Ordbok, som ännu är mycket för tidigt. Så väl härom som om mycket annat ville jag gerna tala med dig. Om möjligt är ville jag gerna komma till Stockholm i vinter. Kan jag hoppas att träffa dig der, och vid hvad tid ungefärligen? Annars måste jag besöka dig i Norrland. Men kom till Stockholm om du kan. Helsa barnen från mig och de mina.

Din

Vän

Es. Tegnér.

*

Till C. A. Agardh. 84.

Östrabo d. 21 Novbr 1842.

Med dagens post fick jag bref från Beskow med Sv. Akad. beslut att inom månadens utgång anställa val efter

Hagberg, på den föregifna grund att namnet måste införas i Kalendern. Detta fruktar jag är en intrig för att utestänga förf. till Italia, förmodligen Böttiger, som stora priset ej kan nekas. Han har dessutom redan fått ett om ej två. Hans talent är vänd åt Idyllen, som de flestas nu, men deri är han också utmärkt. Det är bättre att ha en stor talent i en underordnad genre än en liten i en högre. Inom sjelfva Akad. tvistas mycket om man bör välja en Mecenat (excellens) el en Litteratör, och dessutom är man, äfven om detta vore afgjordt, ej ense om personen. Hvad Excellenserna angår så tycker jag att vi ej kunna ha skäl att sedan den klassen är utdöd, åter väcka upp den. Bland litteratörerna åter ger jag min röst åt Böttiger, såsom nu mera den bäste poët utom Akademien. Jag skickar af sedeln i dag eller morgon. Det skulle gläda mig om du vore af samma tanka. Rösterna bli mycket spridda, och man kan möjligtvis gå in på 5 el 6. Din, Franzéns, Atterboms, Beskows, Geijers och min gjorde 6. Berzelius tror jag också går med, åtminstone har han så sagt. Hvad är det för nya Lektorer du fått?

Helsa de dina hjertligast från mig och de mina. Äfven Åbergs.

Din vän

Es. Tegnér.



85. Till F. M. Franzén.

Östrabo d. 22 Novembr 1842.

Bäste Franzén. Förlåt mig att jag så hastigt åter besvärar dig med ett bref. I förrgår, d. 20. skref jag dig till och nu är jag åter framme. Orsaken är den att jag i går fick ett bref från Beskow med anmodan att inskicka min

voteringssedel till fyllande af Hagbergs plats i Akademien. — — — Är icke Böttiger nu mera den enda poët utom Akad.? Är det då icke samvetslöst att gå honom förbi? Det är sant han bor icke i Stockholm. Men är då Svenska vitterheten och språket uteslutande bundna och centraliserade vid Stockholm? Det är åtminstone ej Nationens tanka. Det är sant Böttiger diktar blott i en så kallad lägre genre, i den elegiska tonen. Men är då icke en bestämd gåfva i en föregifvet lägre genre bättre än en obetydlig i en högre? Från hvad tid infördes rangordningen i Poësien? Går icke dessutom ett elegiskt drag nu mera genom hela Poësien. Bär du sjelf, bär Runeberg någon annan uniform? Hvad skulle Poësien vara om den icke är brännpunkten af sin tid, dess seder och tänkesätt? I stället för Epos med sitt hjeltelif ha vi Idyllen och Romancen med sina hjeltar ur det enskilta lifvet. All Poësi är nu huslig och ej sämre derföre. Vi hålla oss ej som Grekerna till det yttre utan det inre af lifvet. —

Utgången af valet är oviss. Rösterna bli mycket spridda och det är troligt att Kandidaten går in på 6 el 7 röster. För Böttiger påräknar jag din, Agardhs, Atterboms, Geijers, Berzelii, möjligtvis Beskows, som med min utgör 7. Sednast d. 5 December skall valet vara. Jag anser som en samvetspligt att rösta på Böttiger. Hvad ha vi att göra med Excellenser och Statsråder, sedan de en gång dödt ut ibland oss? Från det ögonblick vi åter vända oss till dem så fruktar jag Opinionen högt förklarar sig mot Akademien. Att det redan skett betyder mindre, och Akad. kan skratta deråt. Sua se virtute involvit. Vackla nu icke, utan haf courage att följa det rätta. Helsa de dina.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

86. Till C. W. Böttiger.

Östrabo d. 22 Novbr 1842.

Jag fick i går bref från Beskow med befallning att, enligt Akad. beslut inskicka min voteringssedel efter Hagberg. Det svepskäl man begagnar är att den nye Ledamoten bör kunna införas i Kalendern, valet således måste anställas sednast d. 5 December. Tankarna skola vara delade. En del vilja ha en Excellens eller Mecenat, andra en Litteratör. Jag hoppas rösterna bli mycket spridda, och att du således kan gå in på 6 el 7 röster. Jag påräknar 1) Franzén 2) Agardh (till hvilka jag i dag skrifver) 3) Atterbom 4) Geijer 5) Berzelius 6) Grafström el Beskow som med min utgöra 7 hvilket är nog. Järta går väl icke från sin Ansgarius. Blir du Ledamot så måste du återtaga Italia. Hela tillställningen är dum. Hvad har Sv. Akad. att göra med Kalendern, som hon icke en gång utger? Emedlertid måste man lyda. Valet blir förmodligen d. 5 December. Det må gå hur det kan blott vi få något afgjordt. Atterbom och Geijer får du sjelf tala med, ehuru jag hoppas det knappt behöfves.

Din Tasso som Disa kallar *Sotass* är rätt vacker och kommer otvifvelaktigt att göra Epok i vår vitterhet. Beundransvärd är den trohet hvarmed du sluter dig till originalet, som dock kan göra ett och annat ord och rim litet mera tvunget t. ex.

Str 3. *sköt* borde väl egentel vara sinne eller hjerta

10. — härvid *så sig dröjer*, hvarför ej fördröjer? Dröjer nyttjas ej gerna som resiprocum

53 *icke fula såren* non brutte ferite är väl verbalt men månne icke *ärofulla* vore bättre? Detta är småsaker tänker du med rätta

— et non ego paucis
offendar maculis ubi plurima nitent —

Med ett ord lycka till det stora företaget! Det är ingalunda lätt som jag märkt på Ariosto.

Jag tackar dig för att du firade min födelsedag. Bättre vore min dödsdag. Helsa äfven och tacka fröken Louise för Bokmärket som jag knappast hoppades hon skulle påminna sig. Kyss henne på handen å mina vägnar.

Står anbudet från Berlin dig ännu öppet så är mitt råd att du emottar det till våren. Kronprinsen blir ändå aldrig färdig. Obeslutsamheten är en svår sak, helst för Kungskandidater.

Helsa vederbörande. Min hustru gör sig påmint.

Din
Vän
Es. Tegnér.

Till Göthrik Myhrman. 87.

Östrabo d. 27 Novbr 1842.

MinkGöthrik. Jag hör att i Vermland liksom här skall vara vattenbrist, så att bruk och qvarnar stå ... Säg mig dock närmare detaljer härom, ehuru jag visserligen ej kan hjelpa den. Här är samma vattenbrist, och alla qvarnar stå. Men vi ha slädföre och alla sjöar ligga. Hur går körslorna hos dig?

Jag vill påminna mig att det var någon fråga som berodde af Vesterås Consist. och hvarom jag lofvade skrifva. Gif mig en Promemoria om saken men tydlig och detaljerad. Hur avancerar frågan om den nya Bruksanläggningen?

Jag har i höst varit temligen bra, utom det att jag har

svårt att gå för svullna fötter. Kanske det är podager som jag länge förtjent.

Anna och Disa må väl och be helsa. Vi vänta Thilda med barnen opp till jul. Helsa Mormor från oss alla.

Din vän

Es. Tegnér.



88. Till C. A. Bagge.

Östrabo d. 11 December 1842.

Med morgondagens pakettvagn afskickar jag till T. 100 Exemplar af den nyligen utkomna 3:dje delen af Tal vid särskilta tillfällen, innefattande hvad jag skrifvit vid 1836 års Prestmöte. Bandet innehåller endast 12 ark och priset är alltså 1 rdr bko. Var god och tag in det i våra räkenskaper.

Jag anhåller få veta huru många exemplar äro försålda under årets lopp

1. af Talen, 1 och 2:dra B.
2. af Smärre samlade Dikter 3. Upplag.

Äfven torde jag få begära mig tillsänd med görligaste första

Anvisning till Isländskan eller Fornspråket af *Rask*, Stockholm, Grahn, 1818. Bunden.

Ödmjukast

Es. Tegnér.



89. Till M. von Schwerin, född Törngren.

Östrabo d. 23 December 1842.

Välkommen hem till oss igen, min älskade Martina. Jag för min del har dock haft föga godt häraf. Ty icke blott har jag ej kunnat träffa dig, utan äfven ej haft en

rad ifrån dig. Det sednare må vara mitt eget fel som ej skrifvit först; men i afseende på det förra är jag oskyldig. Då jag i Juli månad var i Götheborg, der man sade du fanns på Råda, hade jag redan hästarna framme för att hemsöka dig, då jag fick höra att du redan var rest. I Skåne var jag i September; men åt Ystadtrakten. Till Lund fick jag icke komma, ty Biskopinnan var då så dålig att den minsta rörelse kunnat förorsakat ett nytt anfall af hennes slag, och jag vill åtminstone icke *döda* mina gamla vänner. Ofta har jag väl föresatt mig att skrifva. Men goda föresatser uppfyllas sällan. Äfven har jag så mycket att ombestyra, sedan under min sjukdom Consist. ej gjort annat än sottiser, och låtit allt råka i förfall, att jag ej haft tid, ehuru jag egenteligen ingen ting gör. Nu först har jag som de andra barnen fått jullof, och derför vill jag fira en andaktsstund hos dig. Låt vara att det är en något profan Gudstjenst, men jag hoppas du ej blifvit alltför helig under din resa.

Berätta mig nu något om denna resa. Var du längre än i Tyskland, och hvad synes dig om det metafysiska landet; le paradis de Brinkman et des fous? Kanske såg du äfven Paris och Italien. Berätta mig allt. Kom ihåg att jag är din Biktfar på Stat; men jag är en liberal, och du har absolution för allehanda peccadeljer till godt köp, neml. för blotta bekännelsen deraf, NB om den är ärlig och fullständig.

Ämnar du aldrig resa till Stockholm, hvartill vägen går öfver Vexiö, der det blir nödvändigt att hvila öfver några dagar. Får jag ej vänta dig här så måste jag väl göra som Mahomet och resa till berget. Ty jag längtar obeskrifligt att få se dig och det gamla kära soffhörnet på Sirköping. Men hur länge blir du där? Är det sant hvad jag hört att du ämnade köpa gård och bo i Lund?

Om mig sjelf är föga eller intet att säga. Jag har varit illa sjuk, bloden slog mig åt hufvudet så att jag var till och med galnare än annars. Genom att anbringa iglar i mitt Konsistorium har jag dock öfvervunnit det onda, och är nu alldeles frisk, väl gammal, men ung till hjertat . . . till och med mera än förr. Dock begär jag ej att någon skall tro mig på mina ord, men väl är billigt att man sätter mig på prof.

Nu ännu en bön. Af det rimsmideri hvarmed jag i fordna dagar hemsökt Sirköping saknar jag 2:ne stycken: 1) något som jag skref till Martina för hennes ungdomsförsök, 2) en epistel till dig sjelf i anledning av hennes död, begge utan värde, men jag ville ändå ha dem för att äga »samlingen komplett». Från Brinkman kan jag icke få dem; ty han håller på hvad han fått som en kokett Fru håller på sina hjertan, huru många hon också tagit. Jag har på flere månader ej haft bref från honom, och ämnar ej heller börja den afbrutna korrespondensen. Sista valet i Sv. Akademien har bruljerat mig med hela sällskapet, och jag vet icke hur jag skall kunna sitta till bords med — Ansgarius. Mången påstår att poësien är en född hedning. Detta lemnas derhän, men säkert är att det ej blir Ansgarius som döper henne. —

I afton väntar jag Rappe med Thilda och alla Rapphönorna hit. Väderleken är ovanligt blid för denna årstid och äfven vägarna drägliga, väl smutsiga men ingalunda djupa, en bild af Svenska provinsen. Till slädföre är intet tecken, och sådant gör alltid julen ofullständig, ty jul utan slädföre är som den platonska kärleken i — eller utom äktenskapet. Sådant väder är dessutom en nationalolycka då det hindrar alla körslor i vårt skogiga land och verkar förderfligare än en missväxt. I synnerhet klagar man från Vermland der flere bruk måst stilla för vatten-

brist sedan nu också himlen slagit sig på Nykterhetsföreningarnas sida.

I nästa månad eller i Februari, med ett ord så snart vi få före reser jag till Stockholm der jag dels har allehanda privata angelägenheter, dels äfven publika för Kyrkolagskommitén, där Heurlin väl är ordförande, men Thomander gör idel demokratiska dumheter. Blir förslaget rätt fånigt och medborgerligt så kunna vi vara säkra att Kungen gillar det obeseddt. —

Fortfar Brinkman ännu med sin *slaka* korrespondens och lika ofta som förr?

Helsa Baron Jules! Skulle han icke gifta sig? Hvar är Carl?

Skrif mig nu till, långt och omständligt. Glöm ej heller Bikten och

Biktfadren

Es. Tr—

*

Till C. W. Böttiger. 90.

Östrabo d. 27 December 1842.

Min käre Böttiger. Det gläder mig att du med en sådan christelig resignation bär den orätt man gjort dig. Det är fromma lyckliga sinnen som sålunda kunna lemna hämden åt Gud, som sällan bryr sig derom. Så lycklig är jag icke. »Mig också litet att dömma lyster.» — Så länge jag står i rullorna kan jag ej gerna falla öfver kamraten, och derföre ensamt funderar jag på att ta afsked, som dock kanske skulle anses för skryt, sårad fåfänga och anspråk att styra Akademien (ett eländigt rike). — Om som du medger F. ej gör Akad. heder så gör han henne just derigenom

skam. Poët behöfver man ej vara för att sitta der; dock måste en misslyckad poët vara sämre än den som aldrig befattat sig dermed. Men har då F. skrifvit något annat i saker som höra till Akademiens område? Hela verlden känner hans okunnighet till och med i hvad som hör till hans profession. Hur kan man vara Theolog då man är en sådan stockorthodox? Jag förargas mindre öfver Franzéns röst, som med allt sitt poëtiska snille är en slapp och osjelfständig natur. Men Atterbom som ex officio måste känna Svenska poësien, hvad ursäkt har han. Och Beskow?

Dock — ett rum i Akad. må få passera. Men hvarför gaf man ej Italia det pris hon förtjente? Visste man att hon var af dig, annorlunda än gissningsvis? Att ett poëm får stora priset med villkor af förändringar är ju ingalunda något ovanligt. Hvarför förelade man ej förf. dessa villkor utan belönade i dess ställe sådana trivialiteter som Torstensson? Om icke detta är intrig och partiskhet så vet jag ej hvad som så får kallas. Mig åtminstone förargar all sådan småsinnad nedrighet. Lycklig du som tänker annorlunda!

Rappen med alla sina Rapphönor är nu här, och man påstår att jag gör hvad jag kan för att skämma bort dem. Disa påstår att då vi nu äro 6 barn, neml. hon och jag och 4 Rapphöns måste vi leka flitigt. Hörs det något af din löneförhöjning, och står dig Berlin ännu öppet? Skrif mig till vid tillfälle.

Din

Vän

Es. Tegnér.

*

Till C. Molbech. 91.

Vexiö och Östrabo d. 29 Decbr. 1842.

Högädle och Höglärde Herr Professor!

Förlåt om undertecknad som föga har den äran att vara personligen bekant likväl vänder sig till Herr Professorn, för att få råd och upplysning der han säkrast kan söka den.

Svenska Akademien hvars Ledamot jag har äran vara, och som skulle utarbeta en Ordbok öfver Svenska språket, hvilket jag för närvarande anser ännu vara för tidigt, har ändtligen fallit på den tanken hvarifrån hon bordt utgå, att för ett sådant företag flere förberedande åtgärder böra föregå. Bland dessa räknas med rätta en ny och förbättrad upplaga af *Ihres Glossarium*. Denna bok, med alla sina förtjenster företer dock, helst i sin etymologiska del, brister som föga svara mot Filologiens nuvarande ståndpunkt. Den kännedom som nu mera allmänt vunnits af Persiska och Sanscritspråken samt deras påstådda slägtskap med Germaniska språken, var på Ihres tid, åtminstone mindre utvicklad. Äfven hans bekantskap med Isländskan tyckes ofta varit temligen flygtig. Jag vet att en Isländare *Jon Olafsen* skrifvit *Supplementer till Ihre* i detta afseende, men känner ej huruvida de äro tryckta. I sådant fall anhåller jag få köpa ett exemplar deraf. Äfven ett af samme mans afhandling: *Om Nordens Digtekunst*, dess Grundregler, Versarter, Sprog og Foredragsmaade, Kphvn 1786, et Prisskrift. Om Exemplaren skickas till Gleerup i Lund får jag dem säkrast. Förlåt att jag besvärar med

denna kommission, hvari jag ej gerna kan vända mig till en Bokhandlare.

Med utmärkt högaktning
Herr Professorns
ödmjuke tjenare
Es. Tegnér.



92. Till C. A. Ekmarck.

Östrabo d. 31 December 1842.

Tack och ära, bäste Ekmarck för ditt bref i förleden månad. Att jag icke förr svarat derpå kommer af flera omständigheter. Först och främst ha vi i December vid läseterminens slut en oändlig mängd af examina, tenta[mi]-na med prester o. s. v. Sedermera hade Consistorium uppskjutit en mängd af beniga consistoriegöromål under min sjukdom som måste taliter qualiter afgöras sedan jag åter inträdt i Domkapitlet. På detta sätt har jag som de andra barnen först i dessa dagar fått jul-lof, vill åtminstone ej låta året gå ner öfver min försummelse.

Alltså ännu en gång tack för ditt interessanta bref. Det är just det obehagliga i ålderdomen att våra vänner, den ena efter den andra, gå ifrån oss. Desto tacksammare blir man om de som återstå ännu någon gång komma ihåg oss och åter uppfriska det förbleknade minnet af fordna bättre och kraftigare dagar. Tack derföre ännu en gång för dina underrättelser.

Hvad Geijer angår så delar jag fullkomligt din tanka att han tyvärr är sönderslitcn i sitt inre. Dock ogillar jag ingalunda hans affall. Tvertom var det kanske, med hans bottenärlighet, ett nödvändigt naturfenomen. Hvad skulle det också vara för [en] man som icke någon gång

af. fölle från sig sjelf, h. e. åsigter som han fordom haft och yttrat? Men deri hade G—r orätt, att han omtalat och liksom skrutit med sin omvändelse. Det är med politik och orthodoxi som med äkta troheten. Har man förstånd att tiga med sin[a] peccadeljer i detta afseende, så gör man hvad man vill och *kan*, utan att derför med skäl klandras.

Quand on ne le sait ce n'est rien
Quand on le sait c'est peu de chose.

Visserligen är detta ett gyckel, men säg mig är detta icke en nödvändig följd af vårt samhällstillstånd? Är det något mera ondt deri än att jag tar hatten af mig och säger ödmjukaste tjenare till en Excellens som jag föraktar. Det var icke Geijers fel att han afföll, men det var fåfänga och popularitetsjagt att han talade derom. Allt det samma kunde han gjort och sagt ändå. Men fåfänga är hvarje Genies arfsynd, så att ej en gång sjelfva Geijer är fri derifrån, annars utan fråga den snillrikaste och ärligaste man som lefvat i Sverige. Som alla dylika mnskor straffas han derföre först i sitt eget inre. Men icke skola *vi* dömma honom.

Hvad åter Beskow angår så gläder det mig att han börjat komma från den lösa maten och längtar efter solidare föda. Svenska Akad. har hittills endast ansett sig för en vitter inrättning och lefvat på sin dödsprincip, Täflingsskrifterna för året. Hvad guld har man icke kastat bort för att framkalla mer eller mindre misslyckade rimförsök. Det är en mer än besynnerlig idé att en språkakademi icke skall veta något om språket i dess gamla skick. Vi skola ge ut en Ordbok sägs det. Ja men när? Hvad har Fransöskan vunnit på sin alltför tidiga Dictionnaire de l'Académie. Är språket nu hvad det var för 150 år sedan?

Först när det är dödt står ett språk still, till dess utvicklar det sig som andra organiska växter. Det är med språk som med blommor. De böra ej upptorkas och klistras innan de äro mogna. I synnerhet gäller detta om språk med en sådan oändlig växtlighet som de germanska. Endast fordras litet förstånd för att inse när mognaden är inne och förfallet börjar. Dittills ha vi, hoppas jag, ännu långt. Det förnuftigaste Akad. gjort på 50 år är en negation, neml. att den afhållit sig från att ge ut en ordbok. Dertill fordras ännu många förberedelser, hvartill jag i synnerhet räknar 1:o en ny och förbättrad upplaga af Ihres Glossarium, 2:o i sammanhang härmed ett DialektLexikon, 3:o en ny Grammatik skild så långt som möjligt från Enbergs, 4:o en ny Ortografi, hvarvid dock Leopolds stom torde kunna bibehållas, 5:o en ny Metrik som Brinkman torde kunna utarbeta. Men allt detta förutsätter filologiska studier och kunskaper som för närvarande knappt finnas inom Akademien. — En Svensk Akad. alldeles okunnig i Isländskan är ju ett nonsens. Ordboken är ensam, eller till och med en ny Edition af Ihre är ensam ett lifstidsgöra. Vore jag 30 år yngre skulle jag åtaga mig det. Nu vet jag ej annat än att flytta Akad. till — Skalholt. Huru oändligt litet veta vi ej häri mot Danskarne, som ingen Dansk Akademi hafva? . . .

Slutligen Agardh det är väl att han mår bra efter sin Brunnskur, men besynnerligt att hvarken lefversjuka eller 58 år förtagit hans starka aptit för könet . . .

I dag är Nyårsafton. »Det gamla årets tunna är på hällen. I morgon slå vi hål uppå en ny.» Lycka till slut på det gamla och Gud gifve vi i morgon började ett bättre år!

Helsa Forsell och mina andra vänner, Herrar och Damer. Skrif mig till då och då. Tack för karrikaturen. Men

här är ingen som kan sticka den. Dessutom är det stycke dit den hör redan utgifvet tyvärr.

Glöm emedlertid ej alldeles af

din vän

Es. Tegnér.

*

Till C. W. Böttiger. 93.

Östrabo d. 24 Jan. 1843.

Bäste Böttiger.

Tusen tack för ditt bref, dina välönskningar, och i synnerhet och särskilt för poëmet. Jag är jäfvig att dömma deröfver; men

»man tål att övervinnas
i en sång der man beröms.»

När jag blir bättre skall jag väl svara vidare. Mitt Nyår har ej börjat bra. Omkring Trettondedagen hade jag ett anfall af nerfslag, som drog munnen på sned. Detta har dock gått öfver. Men en slags paralyse i venstra sidan, och deraf följande svårighet för att gå vill ej så hastigt försvinna. Disa säger att jag nyligen *släppt* och då är ej att undra på om jag är litet osäker då jag skall stå *lull*, eller gå. Mig förekommer saken såsom *le comencement de la fin*, ty om äfven detta onda öfvervinnes, är man dock aldrig säker för dess återkommande. I öfrigt är jag icke sjuk, utan ute hvar dag och åker med Henrik.

Lycka till det kungliga uppdraget ehuru svårt det är. Jag kan ej annat än skratta åt Beskows ifver för närvarande. I afseende på Upsalafrågan bör du tala med Heurlin medan du är i Sthlm och detaljera saken för honom. Jag skall skrifva honom till i saken, och hoppas han interesserar sig derför. Han är rådig och verksam. Deremot tror jag

icke du kan vänta något hvarken af Kansler eller Pro-kansler.

Disa påstår att du måste vara både lärdare och nimmare än jag emedan du, ej jag, blef anmodad att officiera vid detta tillfälle. Deremot har jag också ingenting att invända. Hvad säger du om Brinkmans Vitterhetsförsök? Tankebilderna synas mig i synnerhet af värde. Helsa Vederbörande från din

Vän

Es. Tegnér.

*

94. Till C. I. Heurlin.

Östrabo d. 27 Januari 1843.

Orsaken hvarför jag ej förr kunnat skrifva känner du; neml. mitt anfall af nerfslag. Nu är jag väl bättre, men ännu mycket matt, och har svårt för att gå med säkerhet. Faran för recidif står alltid qvar.

Jag har två bref af d. 14 Januari att tacka för. Men du besvarade inte min förfrågan huruvida man skulle tillgripa den nödhjelpen att beskatta Kyrkan för Skolans skuld. På många ställen låter det sig icke göra; men der blir det också rent omöjligt att bygga skola åtminstone sådan som författningen vill ha den.

En annan fråga som står i sammanhang här med. När skola Seminarierna öppnas? Det fordras tid för att organisera, och vi ämna begära 1842 års lön för att inköpa böcker och andra materialier. Tid fordras också för organisationen, reglementens uppgörande o. s. v. Jag tänker det vore tids nog att börja d. 1 Septbr, helst Wallberg äfven behöfver göra en resa till Sthlm för att insamla säkrare kännedom i Gymnastik. Säg mig din tanka.

Te Deum sjunges d. 5 Febr. Att tacka Gud skadar aldrig, men nog har mången Kung regerat i Sverge 25 år utan dylika högtidligheter, som jag fruktar Opinionen förklarar för idel fjesk. Jag gissar vi ha Schröders fjesk att tacka för alltsammans. Här säges att General Hederstjerna nu äfven afslagit den erbjudna Krigsportföljen. Det är förnedrande för Kungen att sålunda gå som en tiggare kring hela landet och fråga om man ej vill hjelpa honom, och få afslag öfverallt. Kommer detta af Tidningarna ensamt eller äfven derjemte af Kungens personlighet? Jag tycker det under sådana förhållanden är en moralisk pligt af Exc. Brahe att ta emot portföljen. Han är den ende som Armeen önskar. Utan uppoffring tar nu ingen emot en sådan plats, men hvem står närmare dertill än Brahe? Hans inflytande är ju i allt fall gifvet. Hvarför då ej underkasta sig ansvaret? Jag tror att han härigenom blefve mindre exponerad. Ställ allt till det bästa och fäst Kungens uppmärksamhet på nödvändigheten af ett definitivt beslut.

Intet Tal kan här bestås, emedan Terminen ej då är börjad; men jag tror Landshöfdingen ämnar anställa en subscriberad Bal, ty landets glädje skall antingen ätas opp eller dansas bort.

Har Böttiger varit hos dig? Jag rekomenderar hans sak till det bästa hos dig. Hvarken af Kansler eller Pro-Kansler har han något att hoppas, stackars karl! Dumt var att han ej tog emot offerten af en Profession i Berlin. Men han trodde att hans afslag skulle bidraga något till förbättrande af hans villkor här hemma. Men lojheten tänkte annorlunda.

Sök få ändrad den dumma författningen att ej Historia Civilis examineras i Pastoralexamen. Kyrkohistorien är ju dessförutan alldeles omöjlig. — Antingen man anser Staten ligga i Kyrkan eller Kyrkan i Staten, är dock Statens

historia tydligen nödvändig för Kyrkans. Huru förklaras annars Christendomens uppkomst och Påfveväldets och Reformationens? Det är som att tala om vinklar innan man vet något om figurer. —

Hur kommer det att Lundelii afsked ej afgöres. Det gick upp redan för flere månader sen, och jag ville gerna ha saken uppgjord innan terminen går in. —

Emili har jag icke sett på flere år. Hvarken hon eller hennes . . . man gå hit, och naturligtvis går jag ej till dem . . .

Om du någonsin ser Elise Åkerhielm, så helsa henne ifrån mig. Har General Mansbach sin dotter Selma med sig i Stockholm? Hon är gift, men jag vet ej med hvem. Helsa de dina från oss alla och skrif så ofta du kan till

Din Vän

Es. Tegnér.



95. Till C. A. Adlersparre.

Östrabo d. 9 Febr. 1843.

Bäste Adlersparre! Tack för sednast och för Idealet. Det var ett vackert stycke, kanske alltför luftigt, jag skulle önskat ett och annat drag mera fast och bestämdt. Derföre kunde ej jag rösta för högsta priset, som likväl andra gjorde. Min röst var för Italia, som dock, jag fruktar genom en intrig, gick miste om allt pris. — En annan gång kan det gå bättre, jag menar för dig. —

Var god och skicka mig en afskrift af hvad jag skref om din far. Det står i första häftet af din Läsning i Blandade ämnen, som jag förlorat genom lån. Jag behöfver det för 2:dra Bandet af Smärre Samlade Dikter som väl nu skulle tryckas.

Så länge Lars Gustaf var hemma fick jag ändå någon gång höra af dig. Nu aldrig, som gör mig ondt.

Helsa tusendfaldt din mor från mig och de mina.

Jag har haft ett anfall af nerfslag, som troligtvis är »le commencement de la fin». Vi måste ju alla dö någon gång.

Hur mår Prostinnan Lalin? Äfven Landshöfdingskan Oldenburg [sic!] i Carlstad? Och Grefvinnan Malmborg, född Löwenhjelm [sic!] på Våxnäs? Helsa dem samtliga ifall de komma ihåg mig. Och tänk någon gång på din

uppriktige Vän

Es. Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 96.

Östrabo d. 11 Febr. 1843.

Tack, bäste Heurlin, för gårdagsbrefvet. Du är god som med dina många och angelägnare göromål ändå stundom tänker på mig. Min pretension är ingalunda att du under sådana förhållanden alltid skall svara genast, så framt det icke är något rörande Stiftet som skyndar. Afbida annars din läglighet. — — —

SkolRevisionen! Ja Gud gifve jag blir så bra, så vill jag visst resa dit på ett par månader. Af onödiga nyheter är jag visserligen ingen vän; men väl af nödiga. Dit anser jag höra i synnerhet inrättande af en Lektion i Naturkunnighet, litet fullständigare än nu kan ske af Forssander. Tillgångar härtill kunde lättel. vinnas om det alldeles onödiga Calmar Gymnasium med 15 Gymnasister (efter Kullbergs död) upplöstes, och endast en stor skola med fullständig Apologisti blefve i Calmar. Äfven kunde vi derigenom få medel att ombygga vårt Gymnasiihus som

rätt väl behöfves. Till Calmar är ju icke längre än till Jönköping. Hvad Presterskapet skulle vinna på en sådan utvidgning inser du lätt. Calmar Stift har 40 Pastorater, alla bättre än våra, dessutom flere regala. Gymnasier liksom Hospitaler böra concentreras. Att jag till en början, och sedermera du, finge härigenom ökadt besvär, är väl sant; men hvarför äro vi då till, om icke för att verka? Härom vidare då vi träffas.

Säg om det är nödvändigt att någon talar här d. 11 Maj det vill säga om det annars tages illa. I sådant fall måste jag väl anmoda Melander eller Rappe.

Jubelfesten kan väl icke förenas dermed? Jag hade ämnat slå den tillhopa med Dimissionen. Välkommen till dess med Fredrika. Blir jag frisk så reser jag efter Dimissionen till Skåne, kanske Kphm. Bad tror jag icke jag bryr mig om i år, då de ingenting uträttat.

Det är sant att jag lofvat Westerstrand en folksång, som dock aldrig blifvit af.

Skall Upsala Akad. nu skicka en Professor till Skol-Revisionen, så hoppas jag åtminstone vi slippa Bergfalk. Heldre då Geijer. Ställ om det.

Var god och glöm icke Lundelii afsked.

Helsa Lisa från mig och de mina.

Din

Vän

Es. Tegnér.

*

97. Till DENSAMME.

Östrabo d. 14 Febr. 1842 [felskrifning för 1843].

Tack för raderna i går. Om våra fester är ej mycket att säga utom hvad som står i Tidningarna. Jag kunde

naturligtvis ej vara närvarande. Balen skall ha varit mycket animerad.

Mot Lundelii och Ponténs dekorationer har jag naturligtvis ingen ting att anmärka. Ledsamt att icke Landshöfdingen fick sin väntade plaque. Derom en annan gång. Här har det gjort en obehaglig sensation. Sådant plär ju gå efter fullmaktsdato. Man undrar icke på att det fås, endast att det uteblifver.

Jubelfesten vid Gymnasium tänker jag fira vid Dimissionen i Juni. Om jag kan så talar jag sjelf. Tal och en middag blir hela herrligheten. Välkommen hit ner till dess. Vi ha mycket att tala om.

Du skrifver ingenting om Böttigers affär. Med en liten lönförhöjning är han föga belåten. Jag har hört att kassan skulle kunna medgifva inrättande af en Profession för moderna Språken, hvarför äfven Kronprinsen skall vara fallen. Styrk honom häruti. Böttiger har haft förmånliga anbud från Berlin som han afslagit. Lönen behöfver ju icke vara full genast, endast löntour. Gör hvad du kan häruti — och svara hur det låter.

Hvad tror du vi kunna få för detta Stift till folkskolan? Under 8 à 9,000 rdr ser jag ingen möjlighet att organisera den i det fattigaste Stiftet i landet. Kan detta ej fås, som jag förutser, så måste vi gå in och begära få slippa hela inrättningen, som naturligtvis tas illa.

Sker någon ting i LagCommittén? Har B— ännu emottagit Portföljen?

Helsning från de mina.

Din

Vän

Es. Tegnér.

*

98. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 25 Febr. 1843.

Hur skall jag nogsamt kunna tacka dig, bäste Brinkman, för den vänskap och heder du genom dedikationen af dina utgifna Dikter bevisat mig? Öfver dedikationen sjelf kunde mycket vara att säga, mycket att berömma; det smickrande och öfverdrifna deri anstår ej mig att anklaga. Jag begagnar Leopolds ord:

»lätt man tål att öfvervinnas
i en sång der man beröms.»

Emedlertid nekar jag icke att jag litet skäms för att bli så berömd af en man som dig. »Principibus placuisse viris» har alltid glädt mig. Icke heller kan jag tvifla på din uppriktighet; ty hvad skulle du möjligen vinna på ett hyckladt beröm. Således måste jag skrifva allt på räkningen af vänskapens Enthusiasm hvilken som bekant är gör äfven den skarpaste dommare partisk. Lycklig den som råkar ut för dylika dommare.

Hvad sjelfva dikterna angår, så har jag intet annat emot dem än att de, ehuru nu allmänheten tillhöriga, likväl synas önska att vara privata, som dock icke är möjligt. Ett aftryck »för vänner och bekanta» må vara godt, men det borde då skett icke blott för de vänner du har, utan äfven för de tusentals du just härigenom får. Eller, hvem skulle den vitterhetsälskare vara, jag vill ej säga i Sverge, men i Europa som ej skulle söka att skaffa sig dessa Dikter som med Tyskarnas djup af tanka och känsla förena den Fransyska ciseleringen, elegansen och afrundningen i form hvarförutan ingen poësi verkar annorlunda än halft, och som är om icke poësien sjelf, likväl alltid dess kröningsdrägt från Homerus ner till Goethe. Många af Tanke-

bilderna i synnerhet måste jag anse som mästerstycken. Tanken, ofta djup, men alltid utan grummel, framstår der i en bild klar och ren som nypregladt guld. Så skall det ju äfven vara. Tanka och bild måste ju öfverallt vara tillsammans. Jag talar ej om versifikationen. Din virtuositet i det metriska är förunderlig. Jag upprepar hvad jag förut sagt: kunde jag göra sådana Hexametrar, så vore jag en narr om jag nånsin rimmade en rad. Och derjemte hur lätta, hur flytande äro icke dina rimmade vers:

»schlank und leicht, wie aus dem Nichts entsprungen.»

Sannerligen detta välde öfver formen är — i alla språk — ovanligt. Du vet af gammalt att jag sätter stort värde på formen, och bestämdt hör till de af Jean Paul så kallade Nihilisterna. Dit höra dock äfven Homer och Grekerna, för att ej nämna Goethe, Wieland, Racine, Pope och Voltaire. Frågas om icke i allmänhet den Tyska kritiken, för att börja med Lessing och hans vidriga partiskhet mot allt som Fransyskt var — ända ner till Lénström eller något annat grummel, har alltför mycket halfsant och ensidigt? Ibland talar du eller skrifver som om du trodde derpå, men det är skämt, det visar du bäst genom ditt eget exempel. Du må gerna vara en Katholik i theorin: i praktiken är du dock och blir en klarsinnad Protestant. Om vi ej tala, så handla vi dock häri lika. Ty hvar är hos dig grumlet, oklarheten, nebulismen som så ofta stöter mig hos dina Tyskar?

Betänkligare synes mig den tanka som du så ofta yttrar, om det underbara, gudaingifna, mystiska i Poësien. Om jag minnes rätt har jag en gång skickat dig en liten uppsats öfver poëtisk inspiration. Deraf ser du hvad jag tänker i detta ämne. Hvarför skulle vi tro på öfvernaturliga uppenbarelser i en så enkel och naturlig sak? Nog kan jag förstå hur Poëternas fåfänga understödt en dylik tanka,

om snillets från andra menniskor alldeles skiljaktiga natur, med många dylika fraser. Sed non ego credulus illis. Fåfänga är det, intet annat. Är poëtisk ingifvelse något öfvernaturligt och medvetslöst, är den ett uppgifvande af själskrafterna i stället för en stegring af dem, är snillet en yra, μανία, ægri somnia vana — då erkänner jag att jag åtminstone ej har någon erfarenhet deraf. Men väl har jag erfarenhet af en högre liflighet och verksamhet i alla själsförmögenheter, fantasi, associationsgåfva, förstånd o. s. v. då jag känner mig mera uppspeld än vanligt, ungefär som af ett eller två glas vin, eller då jag är i sällskap med en vacker Fru; men icke kan jag påminna mig att detta tillstånd ej alltid varit förenadt med klart medvetande. Poësien är, så vidt jag förstår, aldrig en sömnvandrare, en drömmande Clairvoyance, utan alltjemt vaken och fullsöfd. Skulle icke ποίησις, bildningsdriften, vara i andeliga verlden... blomman af lifsfunktionerna, ἀκμὴ τοῦ βίου, det högsta och egentliga lifsmomentet, vaket ej drömmande. Därför var det ett besynnerligt, ja nästan löjligt täflingsämne som Sv. Akad. nyss uppgaf, i hvad mening det Didaktiska kan anses för Poësie? Jag tänker i all mening, äfven den högsta. Hvarför skulle ej Georgikerna vara så god poesi som Aeneiden, Essay on Man som Paradise Lost, Tankebilderna som Frithiof? I all Poësie beror ju en hufvudsak på plan och förståndig motivering, som dock tydligen förutsätter en rent logisk function. Åtminstone hoppas jag att aldrig i Sverge ingifvelsens oförstånd skall bli villkor för poësien. Sådant hör till Hospitalet ej till Vitterheten.

Att jag varit illa sjuk och haft ett anfall af nerfslag känner du. Men om du tror att jag är återställd så bedrar du dig. Icke heller hoppas jag att någonsin bli det. Dylika anfall äro vanligtvis hvad Talleyrand kallade »le commençe-

ment de la fin». Osäkerhet och mattighet när jag skall gå genera mig i synnerhet. Das kommt alles vom vielen Predigen her, säga Doktorerna. Väl möjligt: men i den vägen ångrar jag inga andra synder än dem jag *ej* begått, som äro alltför många. Nu när lifvet troligtvis snart är slut, förefaller det mig förödmjukande att se tillbaka på allt hvad jag försummat, och som nu ej kan hjelpas. Har jag icke förstört min bästa tid på rimsnideri, hvaraf dock ingenting blifvit hvarken för mig eller andra. Huru mycket bättre hade jag användt min tid om jag från början sysselsatt mig att skrifva filologie, eller också Handböcker för prester. Med en sådan i KyrkoAntiquiteterna sysselsätter jag mig nu. Men det kan och bör icke bli annat än en Kompilation, men kan ändå bli nyttig. Sedermera hade jag tänkt på en ny Edition af Ihre, i fall Akad. ej går i någon befattning dermed. Det är ett lifstidsgöra, när man börjar vid 30 ej vid 60 år. Vitterhet bryr jag mig icke om. Blefve jag frisk ville jag fira Gymnasii Jubelfest i år. Det inrättades 1643, således för 200 år sedan. Dertill fordras ett Tal, en middag, och kanske några rim att afsjunga; men troligtvis måste jag, för min sjukdom, afstå äfven härifrån.

Akta dig för fall när du går till Fredrika. Tack för den rättvisa du gjort henne, Franzén, Leopold och Berzelius. Helsa dem samteliga. Några rader från Disa tror jag medfölja. Skrif någon gång till

Din

förbundne Vän

Es. Tegnér.

*

99. Till M. von Schwerin, född Törngren.

Östrabo d. 28 Febr. 1843.

Tusen tacksägelser, älskade Martina, för det vänskapsfulla bref hvarmed du för någon tid sedan hedrade mig. Jag ville ej svara derpå innan jag fick veta att du verkeligen rest från Skåne. Detta sade mig Fru Tullberg som var här i marknaden tillika med sin svartsjuka man, som naturligtvis aldrig blir narrad. Ehuru interessant ditt bref var hade jag dock ännu önskat att du velat tillfoga något litet om dina egna öden. Ett Fruntimmers öden ligga i hjertat; och jag vet att du för Brinkman beklagat dig att äfven utomlands vara förföljd af Prester. Förmodligen var det Munkar som tagit dig för Nunna. När sådant kunde ske af Gudsmännen utomlands, hvad har du då att vänta dig i Sverge? — — Var endast icke för mycket protestantisk ty det tycka protestantiska Biskopar ej om. —

Jag gissar att Brinkman redan uppvaktat med Exemplar af sina Dikter. De innehålla mycket af verkelig förtjenst och hade väl kunnat tryckas för andra än vänner. I synnerhet ha Tankebilderna frapperat mig. Formen är i allmänhet vårdad och afrundad som den bör vara, så i poësi, som hos Fruntimmer. Hans Platonism lemnar jag i sitt värde. Vid 60 år dömmer man lindrigare deröfver än vid 30 . . . Särskilt interesserar mig att deri återfinna så många af mitt hjertas bekanta t. ex. Stella, Hilda m. fl.

A propos af Hilda, så hoppas jag att du och hon äro bekanta och se hvarandra oftare. Bokedal är, helst om våren, ett vackert ställe, passande för en sådan värdinna. Huru lycklig skulle jag ej känna mig om jag finge sitta midtemellan Er! Helsa henne hjertligast ifrån mig. Jag har väl också andra bekanta i Gbg, bland andra en Cousin,

Wåhlstedt; men det är ingenting märkvärdigt. Om Dorothea Altén träffas, så var god och helsa henne.

I fall Martina ämnar att bosätta sig i Lund så köp Engeströms hus, som jag rekomenderar för trädgårdens skuld. Huru glad skulle jag ej vara att åter få flytta till Lund! Men det är icke att hoppas. Faxe lefver troligen ut oss alla. Äfven om han doge så finge jag nu mera knappt förslag. Den generation som interesserade sig för mig är nu död eller föråldrad och overksam. Jag får således nöja mig med att då och då återse Lund, i synnerhet om Sirköping flyttar dit.

Men säg mig nu. Hur ämnar du tillbringa sommaren. Hur länge blir du i Gbg? Hur länge i Sthlm? Det är roligt veta hvar jag har dig. Blir jag bättre så kunde vi väl träffas i Sthlm. Som jag nu är kan jag icke resa dit. Jag har för ett par månader sen haft en lindrig attack af — nerfslag, som väl gått öfver, men dock qvarlemnade en matthet som gör att jag går illa. Dylika anfall äro hvad Talleyrand kallade le commencement de la fin. Med Poësien, hvarmed jag kanske aldrig bordt befatta mig, är det Gudskelof slut. Mig återstår endast att samla och kanske trycka det lilla jag skrifvit, som är mer än det borde vara. En afskrift af 3 Januari medföljer.

Hvar är Baron Carl? Skall icke Jules gifta sig? Är Susen Carneggie hemkommen? Det är en interessant flicka, äfven den $^1/_2$ milionen oberäknad. Helsa henne om hon träffas.

Farväl, älskade Martina! Glöm nu icke bort mig, utan skrif mig ett och annat himlabref till, när du kan. När man är reducerad till bara korrespondens med Damer blir man derigenom så mycket enträgnare, längtar så mycket mera. Ty att man helt och hållit skulle kunna utrota den gamla Adam ligger icke i menniskonaturen. Tillåt mig derföre

åtminstone denna Brinkmanianism. Det är ju ett oskyldigt nöje, tyvärr alltför oskyldigt. Låt mig äfven veta hvilka du egenteligen lefver med, och hur du passerar din tid i Götheborg, der intet hushållsbekymmer kan dissipera dig, och der jag fruktar att tiden måtte falla dig lång. Det är vid sådana förhållanden som värdet af egna resourcer låter känna sig. Farväl och tänk någon gång på

Din

stackars Vän

Es. Tegnér.

I fall CommerceRådinnan James Dickson, född Bagge, träffas, så ber jag mycket helsa henne.

*

100. Till Fredrika Bremer.

Östrabo d. 8 Mars 1843.

— Med bedröfvelse har jag hört den otur, som träffat Brinkman i din trappa. Stockholmstrapporna äro allmänt bekanta; dock kan jag icke påminna mig, att din trappa var värre än de andra, så framt du icke flyttat. Litet brant måste alltid »gradus ad Parnassum» vara, och det är ej underligt, om man faller derpå vid 79 år. Mig hände det långt tidigare. Låt emedlertid sätta ett jernstaket kring din uppgång, så att man ej äfventyrar andra lemmar än hjertat.

Jag förmodar Brinkman redan lemnat dig sina dikter. Jag har läst dem med mycket nöje och stundom med beundran. I synnerhet ha »Tankebilderna» förtjust mig, så väl för tankens som den rent klassiska formens skull. Huru rent, klart, klassiskt afrundadt allt! Intet tecken till tysk nebulism. Sannerligen, de synas mig vara det bästa didaktiskt-poëtiska vi ha på vårt språk. B. förtjenar mer

än mången annan mera berömd en plats bland våra bättre skalder. Under sådana förhållanden är det vår skyldighet att öfverse med hans små egenheter, som dessutom alla äro älskvärda och fruntimmersaktiga. På bottnen af dem alla ligger dessutom manlig heder och mensklig välvilja. Jag börjar få aktning för hans Platonism, som annars alltid synts mig onaturlig och löjlig. Helsa honom hjertligast från mig. —

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

Till Hilda Wijk, född Prytz. 101.

Östrabo d. 14 Mars 1843.

Tillåt, min goda Hilda, att jag sjelf besvarar det bref hvarmed du i dag hedrat min hustru. Det är bra aimabelt af dig, att ändå någon gång interessera dig — för en gammal vän och beundrare.

Det är visserligen sant att jag i början af året hade ett anfall af nerfslag. Sådant plägar vara hvad Talleyrand kallade »le commencement de la fin». Likväl har jag denna gången temligen repat mig ehuru jag visserligen icke är fullt återställd, och föga är att hoppas, om icke en varmare årstid kan återställa krafterna. Emedlertid har jag redan i två månader kunnat åka ut. Deremot har jag ännu någon svårighet att gå, ty anfallet träffade i synnerhet venstra sidan, der hjertat sitter, utan att jag försport någon ändring, mindre någon förbättring i denna kroppsdel. För det åtminstone är visserligen ingen ändring att hoppas. Jag hade långt för detta skrifvit sjelf; men dels fruktade jag att falla besvärlig; dels hoppades jag att Martina Schwerin,

som jag skrifvit till på Råda, skulle framfört de helsningar hvarom jag bad henne.

Jag hoppas Brinkman redan uppvaktat med sina Dikter. Lycklig han som vågar trycka huru mycket han håller af Hilda. Alla äro icke så lyckliga. I öfrigt ha i synnerhet hans *Tankebilder* ett stort poëtiskt värde, tycker jag.

Framför nu mina varmaste helsningar för Wijk, äfven Fästmön och Svärmor, Keiller med Fru, Gossarna, så väl Olof som Erik och Carl, och alla andra som ännu torde komma ihåg [mig] ... Gläd mig så snart möjligt är med några vänliga rader, och glöm ej alldeles af en

stackars Vän

Es. Tegnér.

*

102. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 25 Mars [1843].

Icke mindre än 3 särskilta bref har jag nu att tacka dig för, neml. af d. 3, 7 och 15 Mars. Den skillnad du i ett af dem gör mellan den techniska formen (språket) och den organiska som skulle vara den egentliga Poësien torde väl vara vigtig — men är förlorad för mig, emedan jag icke förstår den. Skulle det icke vara med Poësien som helsan. Man har den utan att veta derom: deremot veta alla rätt väl hvari sjukdomen består. Åtminstone påstå Doktorerna sig veta det.

Det allmännare bifall dina Dikter vinna, helst hos Fruntimren, gläder mig af hjertat. Häromdagen hade jag bref från Hilda som yttrar sig på det fördelaktigaste häröfver. Endast anmärker hon att hon är litet förlägen för dem hvari hennes namn förekommer: men — tillägger hon — lyckligtvis finnas äfven andra än jag

som heta Hilda. Det är väl sant; dock tviflar jag att någon i Sverge låter narra sig häraf. I en framtid unnade jag henne gerna den äran att [man får] veta hvad Hilda var för oss begge. Jag har också skrifvit allehanda till henne, men har måst lofva henne att ej låta trycka det, så länge hon lefver. Stackars flicka! Hon kan ej neka oss att hålla af sig, och huru oskyldig till och med tyvärr! *min* kärlek varit. Men detta är i sanning icke mitt fel!

Strömstaren har så mycket mera glädt mig, som detta är det enda poëm jag på länge sett af F—n fullt värdigt hans förra rykte. När man passerat 60 latitudsgraden är man inom polarcirkeln, och borde då antingen ej skrifva — eller åtminstone ej låta trycka vers . . . Ett aftagande med åren äfven i poësin är väl naturligt, och spåren deraf finnas hos bättre poëter än jag. Har du någonsin — som jag — arbetat dig igenom Goethes Faust, II Delen, så vet du hvad jag menar. Jag vet nog att den Tyska Kritiken är färdig att bevisa dess förträfflighet; men detta måste jag lemna derhän, emedan jag ej förstår det. Har jag icke skickat dig en uppsats om det Romantiska i classiska Poësien? I fall så är, så var god skicka mig den åter, med pakettposten. — Om jag någonsin mer kommer till Stockholm, vet Gud. Visserligen borde jag vara närvarande vid Schol-Revisionen som sammanträder i September; men blir jag ej bättre än nu så är det omöjligt. Doktorerna hoppas på förbättring med sommaren, men det ser icke ut som vi skulle få sommar i år. Sjöarna ligga ännu och det snöar alltjemt. —

Hvem har fått det kongl. priset i år inom Sv. Akademien? Af Beskow har jag nu mera, efter det olyckliga valet, aldrig bref. Icke heller står jag i korrespondans med någon annan af Akademiens ledamöter än dig.

Hvad Gerda beträffar så fruktar jag nog du har rätt

i din förkastelsedom, och inser sjelf en mängd felaktigheter som jag dock knappast tror löna mödan att ändra, då jag i allt fall ej vill ge ut henne. Hur skulle det vara om [man] ströke ut 3 sånger, neml IX, XI, XII hvilka begge sistnämnda mer röra Absalon än Gerda? Härigenom blefve det hela reduceradt till IX Sånger som kunde vara nog af. Att Heloise haft barn med Abelard är ohistoriskt och dessutom onödigt för handlingen, kan således gerna gå bort. Äfven Popes Bref, ehuru väsendtligare, kunde umbäras. Säg mig nu din tanka härom. Mot smärre obetydliga förändringar har jag ingen ting att invända, ehuru det ej tycks mig löna mödan att använda någon möda på detta i allt fall misslyckade arbete. — —

Uppsatsen om det Romantiska har jag funnit i mina papper, som äro mycket i oordning. Du behöfver således ej skicka den. Min hustru [och] Disa be helsa. Helsa äfven Frih:n Åkerhielm och Fredrika, och glöm ej bort

Din

Vän

Es. Tegnér.



103. Till H. Reuterdahl.

Östrabo d. 27 Mars 1843.

Tack, min kära Bror, för bref och bok. Den sistnämnde har jag ännu ej läst, då min svaghet ännu alltjemt förbjuder mig allvarsammare studier. Emedlertid längtar jag som alla mycket efter fortsättningen.

Var god och fråga Gleerup om han icke fått *Jon Olafsens* Anvisning till Nordiska Digtarter, en slags Isländsk Metrik, som Finn Magnussen lofvat skicka till Gleerup för att fort-

ställas till mig? Äfven ville jag gerna ha Oehlenschlägers *Dina*, Tragödie.

Med mitt tillfrisknande går långsamt om det går alls, som kan vara osäkert. Före sommaren som ännu tyckes vara långt borta, lär ingenting vara att vänta.

Den 11 Maj Kröningsdagen skola 2 Lektorer hålla Tal, på Latin och Svenska. Vid Terminens slut skall Gymnasii 200-åriga Jubelfest firas, hvarvid också skulle vara Tal, om jag blir så återställd att jag kan hålla det.

Helsa Biskopinnan, Palms, Bolmeers och andra bekanta. De mina be helsa dig gn

Din
Vän
Es. Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 104.

Östrabo d. 11 April 1843.

Jag har i dag så många affärer att skrifva om att jag för ordningens skuld, gör bäst att numrera dem, således

1:o) Du lär ha skrifvit till Elmgren och åberopat Excell. Rosenblads önskan att Pettersson, som genom sitt läseri stiftat oenighet på Hofmantorp, åtminstone på Fruns sida, borde missiveras bort, som äfven skett. Men då kommer Församlingen in med Deputation och begär hans qvarstadnande, och hotar i annat fall med klagomål. Icke nog härmed. utan Fru Rosengren, född Norlin, begär äfven skrifteligen det samma. Fru Rosenblad sjelf, för hvars skuld ändringen skett, begär äfven det samma. Bönderna har jag afvisat, men svårare har jag att komma från Fruarna. Huru är härmed beskaffadt? Cons. kan ej gerna låta allmogen gripa in i sin rättighet att uppgöra Adjunkts-

regleringen. Svar härpå önskade jag så fort som möjligt, ty tiden är knapp.

2:o) Anspråken på Statsmedel för Vexiö Stift öfverstiga ej $^{1}/_{12}$ af anslaget som ej är för mycket för det fattigaste Stift af de 12 i riket. Skulle anslaget indragas nästa Riksdag, så faller naturligtvis hela saken. Det var kanske *oförstånd* att anbefalla den, men det vore säkert *inkonsequens* att nu ändra den. Nog önska Bönderna det, men de andra Stånden måtte väl skämmas.

Seminarium är sedan Månadens början i verksamhet. Frequensen är ännu ringa, 14 el. 15. Förr än på 3 terminer är dock ingen fullärd, således vid Midsommar 1844. Egenteligen behöfdes ej pengarna förr dock vore godt om de antingen reserverades el. utbetaltes dels såsom bidrag på ett och annat ställe till Skolhusbyggnad dels äfven för att insättas i PrivatBanken och sålunda ge åtminstone någon renta. Med Stipendierna, 5 à 600 rdr, kan äfven väntas till dess; men högst angeläget är att äfven dessa medel reserveras för Stiftet.

3:o) I afseende på Väckelsång är väl möjligt att Cons. har orätt. Men hvad skulle vi göra? I hvad Hofrätten till oss hänskjutit, måste vi ju yttra oss, men att ur den ofullständiga Akten sammanplocka pluraliteten kunde ej tillkomma Cons. som derigenom skulle vikariera för Valförrättaren. Ännu mindre tyckes detta tillkomma Konungen. Antingen skall aldrig något val återgå, eller måste detta. I Arvika voro vida mindre sottiser begågna. Härmed må nu vara huru som helst, så önska både Lindgren och Melander att saken måtte med görligaste första afgöras, utgången må bli hvilken som helst. På dröjsmålet förlorar i synnerhet Melander, som i fall Lindgren går undan finge en indelning några hundra rdr bättre, och dessutom är uppsagd från den våning han nu bebor, utan att kunna få

någon annan om icke på längre tid, således med förlust. I öfrigt säga både han och Lindgren att utgången af saken — från början en ambitionsfråga — är dem likgiltig. Föredrag derför saken så fort ske kan, helst innan du reser ner.

4:o) Kungens Kröningsdag firas d. 11 Maj med Tal af Melander och Palmlund. Vid jubelfesten d. 12 el 13 Juni, dagen före Dimissionen, skulle jag tala, har äfven skrifvit ett Tal, men fruktar jag icke är i stånd att hålla det helt och hållit, får då anmoda någon af Lektorerna att läsa upp det.

5:o) Dagens lösen här i landet är nu sjötappning. Detta gör betydlig kostnad för Ecklesiastike Boställsinnehafvare, ofta flere hundra rdr. Hvar skola de tagas? Obilligt är att Indelningshafvaren, som ofta icke på 10 år kan påräkna någon vinst deraf, ensam stadnar derföre. Jag vill derföre gå in till Kungen och begära, antingen att Kyrkokassan der tillgång är förskjuter summan för 7 procent, hvaraf 2 afräknas på Kapitalet, enligt Analogien med hvad som sker vid Landtmätaredelning, eller också — att dylika odlingslån meddelas af Banken eller Strömrensningsfonden. Hvad är din tanka härom. Afstyrker du, så vill jag ej försöka. —

Om Böttiger vill jag icke fråga vidare, efter du ej svarar.

För dig sjelf och Fredrika åtminstone är här rum. Tag henne alltså med och välkommen!

Helsning från de mina.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

105. Till Hilda Wijk, född Prytz.

Östrabo d. 20 April 1843.

Icke kan jag tacka som jag borde för min älskade Hildas sista bref, och hennes godhet att ännu interessera sig för en stackars sjuklings helsa. Sedan våren blifvit något menskligare, och ej ensamt bjuder på snö och slädföre, tyckes jag ha blifvit litet bättre, ehuru visserligen ännu mycket fattas. Huruvida jag i sommar kan bli så återställd att det är mig möjligt besöka något bad, kan vara osäkert. Marstrand valde jag säkerligen icke; ty om äfven kroppens helsa der kunde återställas, så ginge själens förlorad. Något fulare och mer melankoliskt ställe känner jag icke i Sverge. Särö skall vara lika fult, men angenämare. Dessutom är det närmare till Götheborg, der min själs helsa bor. Men troligtvis kan jag icke komma så långt utan får nöja mig med mitt eget osaltade badhus.

I fall den omnämnde Grevillius är från Kalf, så känner jag honom och har varit i hans fars hus. Kan jag vara honom till någon tjenst i hans ansökan, t. ex. genom ett bref till Biskopen eller ErkeBiskopen, så gör jag det gerna.

Af läseri och hyckel ha vi äfven här vår dryga känning, dock tror jag det är värre i Götheborg. Der man är rabulist och radikal tycker jag man kunde bespara sig methodismen.

Vid hvad tid ämnar du flytta ut till Bokedal? Helsa det sköna stället ifrån mig. Huru lycklig hade jag ej der kunnat vara. Och har jag icke varit det? Man skall vara nöjd med något, fast man icke får allt, helst vid mina år. Om Edenhjelm går bort vet jag ingen som bättre passade till hans efterträdare, än just Wijk. Han känner folket, orten och landets behof. Hvad det angår att Landshöfdingen äfven bör ha en hyggelig Fru, så är i detta afseende

ingen Man i Sverge som på något sätt kan jemföras med honom, den lycklige! Visserligen måste han då lemna kontor och handel; men Landshöfdingen i Götheborg är ej heller illa lönt. Tala med honom härom. Annars fån I någon knekt, någon Lewenhaupt — så framt ej Beskow håller sig framme. Att han vill till Götheborg vet du af gammalt — och äfven orsaken.

Den 12 Juni skall här firas Jubelfest för Läroverket som för 200 år sedan stiftades. Dervid skulle jag hålla ett Tal som väl är skrifvet, men jag är ej säker på om jag sjelf förmår läsa upp det. Mycket folk kommer då hit, äfven från Stockholm; men henne som jag såge helst får jag väl icke se?

Mina Fruntimmer be helsa.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



Till C. I. Heurlin. 106.

Östrabo d. 22 April 1843.

Bäste Heurlin. Jag tackar för brefvet och bör lemna till svar att någon fråga om ändring af Petterssons missif visserligen aldrig uppstår, ehuru mycket den är af vederbörande påyrkad. Deremot hvad angår att det skulle hållas tyst att du och Rosenblad begärt det, så var sådant omöjligt, då du i denna sak lär adresserat dig till Elmgren; och hvad som på detta sätt föredrages i Consist. vet du ej plär hållas tystare än — i sjelfva Statsrådet. Också är ju ingen olycka skedd derigenom att Smålands Läsare veta det — sjelfva Rosenblad finner dem gå för långt.

Gymnasii Jubelfest blir d. 12 Juni, Dimissionen d. 13. Att medhinna beggedera på en förmiddag blir omöjligt. Ställ derföre din resa så att du kan vara här sednast d. 10 Juni. Mycket har jag då att tala med dig om, i synnerhet som det är ganska osäkert om jag kan komma till Revisionen som denna gång lär bli af vigt. Jag hoppas du blir Ordförande. På 11 år ha vi ej haft någon Revision. Orimligt är att icke Lärare från *alla* Stift på en gång sammanträda. Deremot anser jag gerna 10 år kunna lemnas mellan hvart sammanträde. Äfven anser jag *alla* Eforer böra åläggas att infinna sig, så framt de ej ha laga förfall. På annat sätt kan ingen verklig enhet påräknas.

Alltså är det endast förslaget n:r 1 till Prestvalsförordning du vill föredraga. Dermed är föga vunnit. N:r 2 är det enda rätta. Hade Kungen kurage att antaga det, så vore saken definitift afgjord. Dit måste det ju ändå sluteligen gå. Med palliatifver räddas ej Kyrkan och Ståndet. Bönderna böra vara nöjda då de få lof att rösta, således ha en konsultatif röst qvar. Men detta steg fordrade helt annat mod än det nu brukeliga. — — —

General Hederstjerna kommer opp i början af nästa månad, och torde väl låta öfvertala sig att ta emot Krigsportföljen. Vill Brahe icke, så anser jag honom bäst. Ideer har han icke, men mycken erfarenhet. Hans tanka om Beväringens organisering till Armé, tycks förtjena allt afseende.

Välkommen så snart du kan.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

Till C. W. Böttiger. 107.

Östrabo d. 8 Maj 1843.

Med LGustaf som i går hemkom från Stockholm emottog jag din öfversättning af Tasso, 2:dra sången. Derom gäller allt det goda som blifvit sagdt om 1:sta sången. Endast några få anmärkningar bör jag göra

Str. 17. Nej, mellan dem nu fred blir *omedveten*
och Modet blygsamt, modig Blygsamheten.

Omedveten tycks här stå för omöjlig.

Str. 28 Så älskad mö, ej älskad, älskar *denne*

Denne för *jag*, är betänkligt.

Str. 38. — Ryktet gjort den (segern) stor

uttrycker något tvunget. Originalets enkla »famosa insegna».

Str. 42 Tycks före döden skild från låga *hvimlen*

fruktar jag kommer att anses för ett nödrim.

Str. 43 — — till tårar *förs*.

Man säger *röras* till tårar, men knappast *föras*.

Då för öfrigt våra nakna Jamber ingalunda motsvara Ital. Octaver som ständigt inblanda deri Dactyler och Anapester, så underställer jag om du icke borde försöka det samma i Svenskan, ungefär som Wieland gjort i Der neue Amadis. Mig synes som öfvers. derigenom skulle bli både lättare och mera välljudande. Af Tidningarna ser jag att du för d. 11 Maj skrifvit en Vaudeville, En Majdag i Värend, på hvilken jag är mycket nyfiken.

Hur går det nu med befordringsfrågan? Jag tycker en Profession i modern Vitterhet (Atterbom är i Esthetiken, en filosofisk Disciplin) vore ej ur vägen för Upsala. Skulle du också till en början få nöja dig med Adjunktslön, så hade du ändå något för framtiden. Med en blott professors-

fullmakt (äfven om du får den till skänks) är föga vunnet. Om du vill skall jag skrifva till Brahe.

Disa, min lekkamrat, reste i dag kl 5 till Nygård för att vara hos Thilda medan Rappe är på mötet. Stackars Thilda har både humör och bröst dåliga, och kan väl behöfva litet uppmuntran, ehuru svårt det föreföll mig att låna ut Disa som ej kommer åter förr än om 7 veckor. Icke heller förmår jag resa efter henne. En lapp medföljer.

Den 11 Maj Kröningsdagen, ha vi här 2 Tal och en stor middag. Den 12 Juni är Gymnasii 200åriga Jubelfest. Då skulle jag tala, ehuru jag ej tror jag kan läsa opp mer än en del af Talet. Äfven blir (dålig) vers och sång, med middag.

Badar du i år? Och hvar? I Juli hoppas jag du ser om dina vänner i Värend. Välkommen! Min hustru ber helsa!

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



108. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 11 Maj 1843.

Jag lär ännu icke ha svarat på ditt bref af d. 7 April. Sjuk har jag också varit och i synnerhet nedstämd. Man har tröstat mig med att jag skulle bli bättre när våren kom. Våren är kommen, men förbättringen vill ej inställa sig. Också är vår blott i Almnackan. Nattfroster och jemmer och foderbrist både för folk och fä! Icke en droppe regn för den törstiga jorden. Så kan man icke. Få vi nu ett missväxtår till penningbristen så äro vi väl engagerade. Emedlertid ha vi i dag jubilerat — öfver kröningen. Två Lektorer ha tuggat på det nya ämnet, och jag har gifvit middag för 60 à 70 personer. Middag var oundviklig, ty

annars hade vi gjort som Hottentotterna — när de ingenting ha att äta, så sofva de. —

Af detta skäl måste jag äfven ge middag d. 12 Juni, då Läroverket firar sin jubelfest. Jag skulle då sjelf tala, har äfven skrifvit Tal, men fruktar jag ej förmår läsa opp mer än en del deraf. Det öfriga får någon af Lektorerna framsäga. Heurlin väntas hit, äfven min Brorson.

Jag har fått från Amerika en öfversättning af NattvardsBarnen af en Longfellow, Professor i Cambridge i Newyork, den samme som öfversatt Frithiof. Öfvers. är i Hexameter, som i Eng. ej tar sig synnerligen ut. De göras der à la Skjöldebrand, eller ännu friare. Omöjligare vore det icke att göra Engelska Hexam. än Svenska, då språken ej sakna sin likhet. Har du nånsin sett Franska Hexametrar? Jag icke. Med ångfarten borde väl öfversättningskonsten utbildas. Begge två äro ungefär lika mekaniska.

Disa har nu rest ifrån mig, för att vara hos sin syster medan Rappe är på mötet, och kommer ej hem förr än efter Midsommar. Det är rätt tomt efter henne.

Om jag sagt att man ej bör skrifva vers på ålderdomen, så mente jag det endast i allmänhet och särskilt hvad mig sjelf angår. Men undantag finnas visserligen och till dessa hör du, hvars kropp väl kan åldras men hvars sinne ännu är i sin blomstrande ungdom. Du har ju (som Kungen ännu säger om sig sjelf) un coeur de vingt ans. Lycklig du!

Hvad säger du om Böttigers öfversättning af Tasso? Jag är dermed både nöjd och missnöjd. Trogen är den nog... En öfversättning må gerna vara prosaisk, då hon blott återger *meningen;* hvaremot den andra ger *andan* af sitt Original och behöfver ingalunda vara så sträng och rädd ehuru hon bibehåller originalets form... Men jag

fruktar att bibehållandet af Originalets form i Böttigers öfversättning är mera skenbar än verklig. Italienska Ottaven är ju ingalunda lik våra nakna, mödosamt *hopräknade* Jamber. Tvärtom äro Jamberna der alltid blandade med Anapäster och Dactyler, hvarigenom det monotona försvinner. Italienarn dansar der vi gå på krycka. Derföre tycks det mig en god idé då Wieland införde en friare Stanza i Amadis och Idris, den jag önskat att han bibehållit i Oberon der den likväl också ibland förekommer, ehuru mera sällan. — Det kunde åtminstone löna mödan att försöka en gång. Detta har jag redan sagt Böttiger, för hvilken det ingalunda vore svårt att göra försöket, ty han har stor technisk förmåga. Säg mig eller honom vid tillfälle din tanka härom.

Min hustru ber helsa. Din

Vän

Es. T—r.

*

109. Till Disa Kuhlberg, född Tegnér.

Östrabo d. 15 Maj 1843.

Hvar morgon går jag ut på altanen. Men ingen hör jag gala: God dag, du! som du likväl lofvade mig. Det måtte du således ha glömt. Gal derföre hädanefter, och så högt att jag hör dig.

Man vermisst die Kuhe nicht, bis sie aus dem Stalle weg ist. Dock måste du tjena troget ditt Herrskap. Det är en stor ära för dig att få äta vid Herrskapets bord. Lön får du väl icke; men kanske nådig Friherrinnan vid flyttningen kommer ihåg dig med några aflagda kläder. Det är icke att försmå, när man är så [fattig] och nakot som du, stackars liten.

Gud vet om jag och Adam kunna komma till Er vid Pingst. Lust har jag nog, men knappt om tid och pengar. Att ta egna hästar kunde väl låta sig göra; men dels är det väl långt, dels är kanske foderbrist på Nygård liksom här.

Ett bref från Tigerbött medföljer. Påsen har gått bra, men lär ej ännu vara tryckt. Till Brahe skrifver jag i dag, om möjligt är.

Helsa nu Nådig Friherrinnan och bed henne helsa sina små från Morfar, Henrik ej förgätandes. Prosten Schütz är nu död som skulle skaffat öländningen.

Skrif mig nu till så ofta du kan och får lof af Friherrinnan. Glöm ej heller gala, men så det hörs af

Lallen.



Till Hilda Wijk, född Prytz. 110.

Östrabo d. 25 Maj 1843.

En resande, Löjtnant Flygare, Emma Hellings måg, således en aflägsen slägting som nu far till Götheborg, har af mig begärt ett Introduktionsbref. Så öfverflödigt än detta var för en slägting och i ditt gästfria hus, så har jag dock naturligtvis gerna begagnat tillfället att göra mig påmint hos den för mig alltid dyrbara Hilda, så mycket mer som jag nu icke på längre tid hört af henne. Ty det är icke med korrespondans som med vissa andra saker, den dör ut om den icke är ömsesidig. Äfven har här gått allehanda oroande rykten om stora handelsförluster som Wijk skall ha lidit på Amerikanerna och som jag hoppas äro öfverdrifna. Jag är orolig att få veta rätta förhållandet; och i allmänhet skulle det gläda mig att få höra huru familjen mår. Hvad mig sjelf angår, så är jag Gudilof mycket bättre

till min helsa, ehuru jag ej ännu lärt rätt att gå. Ett bekymmer har jag äfven för Thilda Rappe hvars bröst är dåligt. Jag har varit nödsakad att låna henne Disa på någon tid, helst hennes humör äfven lider. I nästa månad, d. 12 Juni, skola vi här fira Gymnasii 200åriga Jubelfest. Jag väntar då mycket främmande äfven från Stockholm. Det käraste skulle dock vara från Götheborg, men lär väntas förgäfves. Skulle det likväl icke vara möjligt att åtminstone längre fram på sommaren få se min själs afgud här i Småland? Det är ett gammalt halflöfte som jag dock hade hoppats få se uppfyldt innan jag dör. Annars fruktar jag att jag ej får någon ro i grafven, och Gud må veta när jag kan komma till Götheborg. Säg mig åtminstone hvad jag i denna väg kan hoppas. Emma lär ämna sig till Särö i sommar. Lycklig hon. Blif nu ej ledsen på min efterhängsenhet, utan skrif några tröstande ord till den

stackars
Es. Tegnér.



111. Till Disa Kuhlberg, född Tegnér.

Östrabo d. 26 Maj 1843.

Tack, liten Ito, för det långa bref du ritat till Adam. Bedröfligt att stackars Tito skall plågas så. Onda bettet kan dock icke medföra någon fara, ehuru plågsamt det är. Bed henne komma hit så skall jag blåsa på det.

Till Excellens Brahe har jag skrifvit, vet äfven genom Heurlin att brefvet framkommit och blifvit visadt för Kungen. Men ännu har jag intet svar fått.

Från Fredrik[a] B. har jag haft bref. Hon vill veta om du är *lofvad för* med Tigerbött. Hvilket jag nekar, naturligtvis, ehuru det väl icke lär vara så helt. Vill man

nu afspisa B. med ett kalas, så hade det varit bättre att han aldrig skrifvit någon *Päs*, som ändå kostar både resor och besvär.

Här är aldrig någon ro. I Onsdags voro en del Ränteförsäkringsherrar, 10 el 12 här. Stackars Adam står alltjemt i sträck. I går voro vi på middag hos Landshöfdingen, och jag mådde ej illa deraf, men tråkigt är det. Den 12 Juni blir ännu värre; ty då slippa vi icke under 100 personer som äta opp all vår mat och dricka ut allt vinet. Stackars liten Emma som alltid är olycklig. Kyss den lilla stackarn och säg henne att hon skall till tröst få resa med de andra till Morfar i sommar. Henrik har jag rekommenderat hos Doktor Bergman som håller skola i Winslöf, som ej ligger långt från Nygård. Han lofvade resa in till Er i förbifarten.

Gud signe dig, liten Ito. Jag börjar nog längta efter dig, men törs ej tala om det. Helsa Tito och ungarna, och tänk ofta på

stackars

Lallen.

*

Till W. Faxe. 112.

Östrabo d. 29 Maj 1843.

Högtärade Herr Bror!

Ehuru ingalunda frisk (hvem kan också vara frisk i denna gröna vinter?) skyndar jag mig dock att med dagens post besvara det kärkomna brefvet. Medföljande uppgift har Lektor Ahlstrand lemnat mig, och är den säker. Huta riktigt åt den dumdristige Eberstein. Jag tycker äfven han borde pliktfällas för sin impertinens.

35—232953. Tegnér, Saml. skrifter. 9.

Här förestår nu mycket besvär och oro till Jubelfesten d. 12 Juni. Jag får huset fullt af främmande. Heurlin kommer ner, jemte min Brorson, med hustru och barn. Tala måste jag ehuru jag icke tror att jag sjelf kan läsa upp allt. Sedermera middag för 100 personer.

Helsa nu tusendfaldt Helena, och säg henne att hon blir mig med hvart år kärare och kärare. Gud vet om jag nånsin mera får se henne här i lifvet. Helsa henne det. Vore det möjligt så ville jag gerna ännu en gång se Lund innan jag dör. Men ske Guds vilje! —

Vänskapsfullt och ödmjukast

Es. Tegnér.

Helsa Bolmeer och Reuterdahl.



113. Till Disa Kuhlberg, född Tegnér.

Östrabo d. 5 Juni 1843.

Nu har jag Tigerbött här, som hjelper mig läsa Italienska, deri han är lärdare än jag. Ett litet bref från honom medföljer. Äfven bifogas ett par Visor enligt löfte. Min helsa är icke så bra som den borde. Den hastiga öfvergången från köld till värme (vi ha här nu full sommar) har ej verkat fördelaktigt på mig, utan en obeskriflig mattighet åtföljer den hastiga brytningen. Det kommer illa till pass till den stora hejan. Tomt blir dervid att sakna både Er och barnen, men det lär nu ej [kunna] hjelpas. Men vid eller strax efter Midsommar komma Ni ju alla. Det passar kanske också bättre, då få vi vara i frid. Helsa nu Thilda att hon icke slipper, så framt barnen ej vilja afstå. Helsa de små ungarna alla och bed dem vara välkomna till Morfar. Likaledes nådig Friherrinnan som jag hör är god emot dig. Rappe kan väl åtminstone följa dem opp, om han

sedan måste tillbaka. Jag har lidit mycket af skurning, som denna gång varit skarpare än någonsin. Böttiger är hos ÖfverStåthållarinnan till middag. Hufvudlejon är också här. Jag orkar ej skrifva mer. Gud välsigne Er allesamman.

Es. Tegnér.



Till C. I. Heurlin. 114.

Östrabo d. 3 Juli 1843.

Älskade Heurlin. Det är jag som bör tacka dig, af mitt innersta hjerta för den vänskap du visade mig äfven under din sista härvaro. Det förändrar visserligen ingenting i saken att du nu blifvit min närmaste förman. Det gläder mig i synnerhet derföre att du nu är i stånd att understödja hvad jag önskar icke för mig utan för Stift och Läroverk, och som åtminstone är — välment. A propos häraf så har jag talt med Ekstrand om det andra. Han tackar men — undanber sig. Ty pengar vill han icke ge ut, minst för sin heder som han tror ligger säkrare på kistbotten. Också har E. aldrig varit min man. Hvarken som menniska eller lärare kan han jemföras med Ahlstrand. Kanske du vill visa honom denna ära. Näst E. är han den äldste. Alltsammans beror derpå om du vill bidraga att realisera den gamla Idén om ett Gymnasium Illustre hvartill hör, visserligen hufvudsakligen, inre värde, men äfven litet flärd och titulatur. Tillåter du att jag frågar Ahlstrand härom; ty mot hans vilja bör intet ske?

I förra vickan reste Böttiger. Dagen förut sade han mig att han ville gifta sig med Disa, hvilket jag väl länge gissat, men ingalunda vetat. Neka hvarken kunde eller borde jag, då Disa gerna ville ha honom. Emedlertid är

ännu ingenting eklateradt, och du är den första som jag säger det för. Giftermål kan ej ske förr än nästa sommar. Mannen är rangerad. Ehuru han ingenting ärft, är han dock icke blott skuldfri, utan visade mig äfven reverser på 7 à 8000 rdr som han förtjent på sina arbeten. Kan du skaffa honom en E. O. Professors fullmakt, så kunde han med mera heder gifta sig. Löntour är väl icke att tänka på, men kan komma framdeles kanhända. Svarade du någonsin Atterbom? — Nämn tills vidare ingenting om deras förlofning. Före Septbr då han återkommer önskar jag ej att något derom blir bekant. Detta är äfven Disas begäran. — — —

I morgon kommer Christofer med hustru och barn hit. Han är nu blifven Prost.

Helsningar från alla de mina, i synnerhet från Disa som rekommenderar sin k. Böttiger.

Din
Vän
Es. Tegnér.

*

115. Till Hilda Wijk, född Prytz.

Östrabo d. 11 Juli 1843.

Den myckna oro, som här varit nu en tid bortåt, har ända hittills hindrat mig att tacka för Hildas sista bref. Huru vi här jublat är bekant af Tidningarna. Mycket främmande ha vi också haft, hafva till en del ännu. Min Brorson, Hofpredikantens hustru och tre barn, min äldsta son Prosten med Fru och barn från Skåne äro ännu qvar. Men Göthilda med sina Rapphönor är bortflugen. En ännu svårare skillsmässa förestår mig nästa år; ty Disa, min fa-

voril, är förlofvad med Böttiger och flyttar alltså nästa år till Upsala; dock har hon lofvat att så länge jag lefver resa hem hvar sommar. Saken skulle likväl ännu icke vara bekant; men Hilda är en bland de få utom slägten till hvilken jag har lof anförtro det. — Detta är nu Naturens vanliga ordning. När man blir gammal skall man också bli öfvergifven. I tretti år har Disa varit min käraste lekkamrat, och likväl vill hon nu öfvergifva mig. Hjelp mig bedja Gud att välsigna henne och gifva henne lycka.

Af Tidningarna ser jag att Ni fått Gref Löwenhjelm till Landshöfding. Personligen känner jag honom litet eller intet; men nog mins jag att hans far var ansedd för den dummaste karl i Vermland, som icke vill säga så litet. Mitt projekt om Wijk hade dock varit vida bättre. Den vigtigaste platsen i vårt land är en Landshöfdingeplats. Och hur tillsättas de?

Nu en *bön*, söta Hilda! Ack, i 10 år har ju hela mitt väsende varit en oafbruten bön till dig. Men hvad jag nu ber om är sådant att det utan tvekan kan beviljas, och du är alltför god för att ens vilja afslå det. Begge mina döttrar, och äfven några andra af mina Fruntimmersvänner ha skänkt mig som souvenir *Bokmärken* med sina namn påsydda. Endast af den käraste, af Hilda, saknar jag ett sådant. Men skall det vara mig rätt kärt och dyrbart så måste hon sjelf ha sytt namnet derpå. Anse mig icke för skamlös, icke heller för *barnslig* genom denna begäran.

Jag väntar i sommar hit Fredrika Bremer. Det blir ett kärt besök, men nog vet jag det som blefve mig ännu kärare. Men det är väl icke att hoppas. Endast min graf vill Hilda en gång besöka. Är det icke så? — —

Helsa hjertligen till alla de dina, Wijk, Fästmön, Svärmor, Keillers och Barnen. Här var häromdagen en v. Sydow, som berättade något om dig, som jag dock ej vill

tro, ehuru troligt det kan vara. Jag hoppas han ljög. Bekänn om det ej var så.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

116. Till C. W. Böttiger.

Östrabo d. 11 Aug. 1843.

Bäste Böttiger.

Af bref från Heurlin med dagens post kan jag anföra att Atterbom verkel. får 2 års ledighet. Men Kronprinsen har, af vanlig lojhet, ej derjemte tillförordnat dig att läsa för honom, utan skall detta nu ske genom ProKansleren, hvarom Not till honom redan afgått. Saken går väl i alla fall, Kronprinsens försummelse oaktadt, men långsammare. Vidare skrifver väl Heurlin sjelf. Till Nygård ämna vi resa på 8 dar i denna månad, dock så att vi äro hemma här 1 Septbr. Vi hoppas att då snart se dig här och att du här qvarstadnar några vickor, så länge du kan. Glöm ej i Sthlm skaffa dig underrättelse huruvida Professuren ännu står ledig för dig. Skulle det gå för trögt i Upsala så vore alltid godt att ännu ha en fot qvar i Berlin. Länge kan dock ej en sådan ställning vara.

Härifrån intet nytt, utom missväxt och sqvaller. Min Brorson reser i öfvermorgon.

Arrangera dig nu så att du ej får bli för kort tid här. För Nolcken tänker jag det är likgiltigt huru snart han kommer till Stockholm. Välkommen snart, alldeles återställd, till Östrabo.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

Till W. Faxe. 117.

Östrabo d. 4 Septbr 1843.

Högtärade Herr Bror.

Brefvet af d. 25 Aug. emottog jag på retur från Vexiö i Skåne, på Nygård der jag uppehöll mig en vicka. Hvad den omskrifna frågan angår så har Författningen alltid här i Stiftet blifvit förklarad och tillämpad så som det skett i Lunds Stift att nemligen då församlingen afgifvit 20 röster, pastor räknats för 10, hvilket i vår tanka utgör $^1/_2$, ej $^1/_3$ af 20. Är Klockaretjenst förenad med Skolmästaretjenst, kan möjligtvis förhållandet bli annorlunda, men denna Casus har, efter den nya författningen, ännu ej förekommit, icke heller ha vi för Stiftet fått någon bestämmelse i denna väg. Häröfver kan jag alltså ej yttra mig; men analogi tyckes tala derför, och ju mer öfvervigt Presterskapet vid val har öfver den rå allmogen, desto bättre.

Af innersta hjerta beklagar jag Biskopinnans fortfarande svaghet. I fall hon kan fatta det, så framför för henne mitt och de minas innerliga deltagande i hennes långvariga lidande. Vi äro alla korsdragare, dock tyckes hennes pröfning, och deras som omgifva henne vara bland de hårdaste.

Sjelf är jag något bättre, men har ännu mycken svårighet för att gå, och talar äfven illa.

De mina be helsa.

Vänskaps- och vördnadsfullt

Es. Tegnér.

*

118. Till C. F. af Wingård.

[Titel]

Jag borde långt före detta ha skrifvit, åtminstone då den lilla insamlingen ingick till Medaljen. Men min sjuklighet torde ursäkta något, och dessutom skämdes jag för det insamlingen föll så fattigt ut. Orsakerna dertill voro dels penningbristen som här är verkelig, -dels äfven att vi, vid nästan samma tid, hade tiggt till ett Jubel-Stipendium, som lyckades något bättre, då hvar och en tänkte att ett sådant sammanskott möjligtvis kunde komma deras egna barn till godo i framtiden, hvarför hvar och en grep sig an så mycket möjligt var.

Redan före sin utresa lär Kronprinsen ha lofvat Böttiger förordnande att i två år läsa för Atterbom. Emedlertid lär han vid resan uppdragit ProKansleren att i sitt ställe utfärda förordnandet. Så är åtminstone mig sagdt. Jag väntar i dessa dagar Böttiger åter från Tyskland, och undrar icke om han är inquiet, då Terminen är så nära för handen, och han behöfver någon tid att bereda sig på föreläsningarna. Var derföre god och låt utfärda förordnandet. Om dertill fordras Kungens stadsfästelse vet jag icke. Att jag interesserar mig för saken kommer deraf att Böttiger är förlofvad med Disa och nästa år ämnar gifta sig. Det blir mig en svår skilsmessa. Hon har i många år varit min käraste lekkamrat. Jag rekomenderar dem begge hos alla mina vänner och Gynnare i Upsala.

Om vårt myckna Jubilerande har ErkeBiskopen läst i Tidningarna. Det har varit mig en dyr sommar, men en Biskop måste vara en gästgifvare. I Revisionen hade jag

gerna velat vara med; men min helsa tillåter ej så långa utflykter. Olyckligt var äfven att dermed uppsköts så länge, så att åtminstone hemresan nu faller i de svåraste vägar och årstid på året. Annars hade jag kanske ändå krallat mig opp, ehuru jag är svag, i synnerhet har svårt för att gå och tala. Om jag öfverlefver Riksdagen så tänker jag dock icke resa dit. Jag förmodar denna Riksdag väsendteligen kommer att ligga i Bankoutskottet, och jag förstår mig alls icke på finanser, så att jag ingenting gör der. Bättre att jag går och skolmästrar här, så godt jag kan.

Af min Brorson hör jag att han, icke utan all apparans, ämnar söka Fellingsbro. Det vore visserligen den största lycka han kunde göra. Men han fruktar ErkeBiskopen skulle vara emot honom. Får jag säga honom motsatsen?

I fall Mamsell Spak ännu är i Hr ErkeBiskopens hus, så ber jag helsa henne. Likaledes Geijer, Atterbom och Fries.

Vänskapsfullt och ödmjukast

Es. Tegnér.

Östrabo d. 11 Septbr. 1843.

*

Till C. G. von Brinkman. 119.

Östrabo d. 18 Septr 1843.

Lefver du ännu, käre Brinkman, och hvarför har du så alldeles glömt bort mig? Ditt sista bref är af d. 7 April, och jag minnes bestämdt att jag skrifvit sedan; och dock har jag icke hört af dig på $^1/_2$ år.

Jag har en nyhet att berätta som kanske icke mera är ny för dig. Det är Disas förlofning med Böttiger som firades här förra vickan. Bekantskapen började för ett par år sedan vid Gustafsberg, och har sedermera alltjemt varit fortsatt. Han är nu här, på sin återresa från Carlsbad, der hans helsa blifvit mycket förbättrad. Nästa sommar skola de gifta sig och flytta till Upsala. Det blir mig visserligen en svår skillsmessa från Disa; ty det är, som hon sjelf säger, att hon alltid varit min bästa »lekkamrat» i synnerhet nu på gamla dagar. Icke heller är jag utan allt bekymmer för deras ekonomiska bestånd. Väl är B. en ganska rangerad Man, som på sina Skrifter samlat 7 à 8000 rdr som han verkeligen har i behåll; men hans lön är dock alltför obetydlig. Han skall nu i två år förestå Professionen för Atterbom, men derföre har han ingenting.

Af Tidningarna ser jag att ett Band af Sv. Akad:s Handlingar nyligen utkommit. Skicka derför bud till Enberg och bed honom lemna dig ett exemplar för min räkning. Skicka detta sedan till min Brorson som då afsänder det med Paskettposten. Förlåt att jag besvärar dig härmed; men då Beskow är borta har jag ingen annan inom Akad. att vända mig till än dig.

Om vårt jubilerande i sommar har du sett i Tidningarna. Min helsa är bättre än jag kunde hoppas efter slagattacken. Dock har jag ännu svårt för att gå. Äfven talar jag illa; men det kommer deraf att jag förlorat flere tänder. För öfrigt saknar jag hvarken aptit eller sömn och är fri från alla plågor. Jag är plågfri och vegeterar som en växt. Hvad bättre kan man begära för 60 år?

Om Beskow kommer hem i vinter, eller reser till Italien, lär vara obestämdt. I Preussen påstås han meta stjernor! Stackars B—w med sin aldrig hvilande fåfänga! Det är synd om karlen.

Skrif mig nu till med första. Helsningar från min hustru och Disa.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

Till Hilda Wijk, född Prytz. 120.

Östrabo d. 19 Oktober 1843.

Jag kan icke tacka min älskade Hilda som jag borde för den kära gåfvan med det kära namnet sytt med eget hår. Förlåt att jag ej ännu nänts bruka den i någon bok. I dess ställe bär jag den bunden i ett band på mitt hjerta. Om jag alltjemt skulle kyssa den, som jag gerna ville, blefve den snart uppsliten. Låt detta gerna vara en barnslighet. Det är många barnsligheter som anstå en Man; och som Man ville jag knappast erkänna den som vid ett sådant tillfälle ej visade någon barnslighet. Alltså låt bokmärket tills vidare värma sig vid mitt hjerta, den bästa bok jag har.

Lycka till Gerda. Jag vet att hon varit länge efterlängtad. Tack äfven för namnet, ehuru jag ej vågar hoppas att dervid någon tanka varit hvarken på Poëm eller författare.

Af en resande från Gborg, Fabrikör Hummel, den jag noga examinerade hörde jag att Wijk lyckligt fått hem ett fartyg från China. Lasten har jag sett annonserad till salu i Tidningarna. Hummel berättade äfven att Wijk gjort betydliga förluster på jernhandel. Konjunkturen vill att både säljare och köpare nu mera förlora på den varan.

Söta Hilda, skicka mig ett bref sådant som du vet att jag gerna vill hafva det. Det är det enda som kan aflösa bokmärket från sin plats.

Lefver ännu min gamle Rival, General R— lika trogen, och lika olycklig som förr?

Hur skall det gå mig, söta Hilda, då jag nästa år skall förlora Disa, som så länge varit min enda tröst? Då åtminstone hoppas jag att du någon gång helsar på mig, eller tillåter mig träffa dig i Gborg?

Helsa man, barn, mor, systrar och glöm ej alldeles bort en trogen och förbunden

Vän

Es. Tegnér.

*

121. Till F. M. Franzén.

Östrabo d. 22 Oktobr 1843.

Det är längesedan jag hörde något af dig, bäste Franzén! Ålderdomen gör oss väl icke likgiltiga för våra vänner, men dock trögare att meddela sig med dem. Dessutom har min olyckliga sjukdom i flera år lagt hinder för all ordentlig brefvexling. För närvarande befinner jag mig bättre än jag haft skäl hoppas; ty vid Nyårstiden hade jag ett anfall af nerfslag, så att munnen drogs på sned och venstra sidan till någon del var paralyserad. Detta är nu till större delen borta, blodkonjektionerna [sic!] åt hufvudet ha äfven till betydlig del upphört och böra, med försigtighet, alldeles ehuru småningom försvinna. Men en mattighet är likväl qvar, och jag går temligen illa, talar äfven med svårighet, hvartill orsaken dock torde vara att jag förlorat flere tänder. En kyla sitter äfven qvar i extremiteterna, händer och fötter. Men för öfrigt är jag plågfri, har aptit och sömn. Detta rör kroppen. Hvad själen angår kan jag ej märka någon annan skillnad än den som förklaras af åren — mindre liflighet och större liknöjdhet

för de flesta saker. Väl rimmar jag stundom ännu, men har hittills lyckligt emotstått frestelsen att utgifva något, ehuru visserligen 5 el. 6 Band, vers och prosa, utan synnerligt vidare besvär kunde läggas under pressen. Men hvad skulle vinnas derpå? Hvarken lucrum eller imortalitas, då jag Gudilof ej är på modet och svårligen någonsin bordt vara det.

Ofvannämnda beskaffenhet af min helsa hindrar mig likväl från företagandet af längre resor. Sålunda var det mig omöjligt att resa till Sthlm, ehuru gerna jag velat vara närvarande vid SkolRevisionen. Du vet att jag alltid ansett Eforatet såsom det vigtigaste af BiskopsEmbetet, och således användt all möda och omtanka för Läroverket. Jag har varit lycklig att få goda, till en del utmärkta Lärare, och i början deltog jag sjelf, honoris caussa, i undervisningen. Detta gjorde väl ingen annan nytta än att det sporrade hågen både hos lärare och lärjungar. Efter en mångårig bekantskap med ElementarLäroverken har jag kommit till den öfvertygelsen att de böra antingen helt och hållet emancipera sig från Universiteterna — eller då detta ännu kan ha sina betänkligheter — ställas i bättre samanhang dermed, så att Gymnasium slutes bättre till Akademien än nu är förhållandet. Dertill fordras åtminstone 2 nya Lektioner, neml. en i Naturvettenskap, en i moderna språken, samt slutligen ett Utskott för Prestbildningen bestående af Biskop, Domprost, Teologie Lektorn och filologen. Min tanka härom har jag utfört i ett Tal vid Gymnasii Jubelfest i somras som nu är tryckt och som jag bifogar i fall du ej läst det. Hvad afseende först Revisionen, och sedan Kung och Ständer göra derpå, får tiden visa. Fullständiga bli våra Läroverk ej på annat sätt.

Nu en sak af mera enskilt beskaffenhet. Du vet att

Sv. Akad. sistlidet år gjorde stor orättvisa då den ej belönade Böttigers Italia, den bästa täflingsskrift som varit inlemnad sedan din Sång öfver Creutz. Det har någon gång händt att Akad. skickat sin större guldmedalj äfven till dem som ej täflat derom; men detta mötte svårigheter och skulle kanske anses innebära ett erkännande af orättvisa som kan synas betänklig. Men vi ha ju kungliga priset att bortge för året. Borde ej Böttiger dervid komma i fråga 1) för sin öfversättning af Tasso, 2) för Majdagen, 3) för Divertissementet? De begge sistnämde ha åtminstone gjort ovanlig lycka på Theatern, och den första är ett arbete som tycks förtjena uppmuntran. Från mig som Böttigers blifvande Svärfar kan ej gerna Initiatifvet häri komma; men ditt vitsord bör vara af vigt. Hvem Beskow satt i sitt ställe som Sekreterare vet jag icke. Jag förmodar Enberg. Skrif till honom härom. Vi måtte väl få rösta, och jag förmodar flere äro af samma tanka. Jag skulle ej väckt frågan, om jag ej varit öfvertygad om sakens rättvisa. Eller hvilken förf. har under året förtjent mera uppmuntran?

Har Beskow meddelat dig, som mig, sina åsigter af Lexikalarbetet som nu ej gerna längre kan uppskjutas? Hans ordlistor kunna vara nyttiga, men omfatta dock alltför liten del af Språket. I afseende på det Etymologiska som ej kan eller bör förbigås, är Isländskan hufvudsak. Ihre är häri föga pålitlig. Genom Finn Magnusson vet jag att hans Morfar, Johan Olafsen, skrifvit Supplementer till Ihre, som ännu förvaras i MSS. i Köpenhamn, emedan de tryckta Exemplaren uppbrändes. Kunde jag komma till Kphm skulle jag nog skaffa en afskrift. Lättast gick om Akad. officielt begärde det. Emedlertid har jag börjat att då och då skrifva på min bokstaf som är H. Hvem har du? Sådant kan passa att sysselsätta sig med då man blifvit

gammal. Med filologi har jag börjat, och det ser ut som skulle jag komma att dermed sluta min litterära bana. — Har du hört något om Täflingsskrifterna för i år? Jag icke. Säg mig nu hur du vill göra med det andra? Yrka på omröstning, hvarförutan saken ej lär kunna afgöras. Helsa Grafström och dina hemmavarande barn. Skrif mig till med första. Din Vän

Es. Tegnér.



Till C. A. Agardh. 122.

Östrabo d. 5 Novbr 1843.

Jag hör nu, bäste Agardh, att du är i Stockholm. Förlåt derföre att jag besvärar dig med ett uppdrag. Du vet att i fjol Svenska Akademien lemnade utan all belöning det bästa Poëm som varit insändt till täfling, alltsedan Franzéns sång öfv. Creutz. Det var Italia af Böttiger. Både Franzén, jag och Brinkman röstade för stora priset. Sedermera vid valet vet du hur Böttiger förbigicks för Fahlcrantz. I allt detta tror jag att B—r gjordes orätt, och detta säger jag icke derför att han skall bli min måg, utan af full opartisk öfvertygelse. För att nu så vidt sig göra låter godtgöra detta, så ber jag dig i Akad. påyrka att den måtte ge honom stora medaljen för hans i år utgifna Skrifter: 1) Öfvers. af Tasso, 2) Majdagen, 3) National-Divertissementet. De begge sistnämda ha åtminstone gjort mer än vanlig lycka på Theatern. Öfvers. af Tasso är väl icke ännu fulländad, men värderas mycket af alla kännare. — Skulle detta ej kunna genomdrifvas så önskar jag att Kungliga priset måtte tilläggas honom. Det är sant han har en gång förut fått det; men jag ser icke att detta bör hindra, då priset utdelas för året till den förf.

[som] bäst förtjent det genom någon utgifven skrift. Jag känner icke hvilka medtäflare B—r har, då jag ej följt med årets Litteratur. Frukta dessutom icke att du blir alldeles ensam. Jag har härom redan skrifvit till Franzén, ehuru jag ej ännu kunnat få svar. Tänker dessutom skrifva i samma ämne till Geijer, Brinkman, Atterbom.

Om Täflingsskrifterna för i år har jag intet begrepp. Då Sekreteraren är borta får jag förmodligen ej heller någon underrättelse. Vet icke en gång hvilka som sitta i GranskningsKommitén.

Sitter du i SkolRevisionen så gör hvad afseende du tror dig böra på mina petita, som egenteligen gå ut på en Lektion i NaturVettenskaperna, Botanik, Zoologi och Geologi, samt en d:o i moderna spr[åken]. Då vi redan ha lärare deri med någon lön, så [blir] kostnaden ej betydlig, men nyttan kunde bli [vä]sendtelig.

Af Tidningarna känner du redan den olycka som nu öfvergått staden ånyo. Jag undrar ej om allmänheten ledsnar vid Vexiö ständiga otur. Olyckligtvis beror Läroverkets öde till någon del af staden. Få se om jag kan lyckas att helt och hållit emancipera det derifrån.

Huru må de dina? Huru är du nöjd med ditt Läroverk? Malmströms Tal var bra tyskt och tråkigt.

Helsning från de mina.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



123. Till E. G. Geijer.

Östrabo d. 7 Nov. 1813.

Bäste Geijer! Tack så väl för bref som för 2 Delen af Gustavianska papperen, den har jag läst med mycket in-

teresse. Det gläder mig att finna min Barndomshjelte, Gustaf III, åtminstone till någon del rättfärdigad mot allt det ilskna och otacksamma skrik som förföljt hans minne. Hvad som här och der förekommer om hans förskämda seder är dels icke bevist, dels var det på den tiden vanligt hos flere.

Af Tidningarna känner du redan den olycka som nu åter öfvergått det olyckliga Vexiö. På 44 år är det nu tredje gången som staden brunnit ner. Dock är nu värre än för fem år sedan. Ty dels var branden nu mera allmän och endast 7 el. 8 hus qvarstå af hela staden, dels förestår vintern, och sådana biträden som sist kunna nu ingalunda under en så allmän förlägenhet påräknas. Läroverkets hus, Gymnasium, Skola, Gymnastik blefvo dock räddade. Men för närvarande var jag nödsakad att upplösa skolan. För framtiden skulle jag önska att helt och hållet göra skolans öde oberoende af den olyckliga stadens [återuppbyggande] som förmodligen ej sker på flera generationer, kanske aldrig. Detta kan ej ske utan att uppbygga en kasern för 300 pojkar, der ungdomen hade rum och matinrättning, oberoende af staden. Men kontubernlifvet har sina olägenheter, och dessutom vet jag icke hvad Kung och Ständer vilja göra härför; och utan publikt understöd är det icke att tänka på. Mina bekymmer för allt detta kan du föreställa dig. 12 à 1500 menniskor äro husvilla och ha ingen ting att lefva af, för sig eller kreatur. Gud hjelpe oss.

Tack för det du med godhet omfattar Böttiger. Han behöfver det väl, helst för sitt lynne och sin helsa. Du vet att Sv. Akad. i fjol gjorde honom verkelig orätt, då han för sin Italia ingen slags belöning erhöll. Skulle det icke vara möjligt att i år skaffa honom hvad oftare skett utan täflan, stora medaljen såsom en uppmuntran för hvad han

under året utgifvit: 1) Majdagen; 2) Divertissementet; 3) öfvers. af Tasso? De 2:ne förstnämda ha åtminstone gjort mycken lycka på Theatern, och öfvers. anses af kännare vara af värde. Såsom hans blifvande svärfar kan jag icke ta Initiatifvet häri, men har skrifvit härom till Franzén, från hvilken jag dock ej ännu kunnat erhålla svar. Agardh, Brinkman och Atterbom torde äfven kunna vinnas. Reser du till Stockholm så hör efter hur Vederbörande tänka. Kan detta ej gå, så vet jag ej hvad som skulle förhindra oss att ge honom kungliga priset. Det är sant att han fick det för 3 år sedan; men jag ser ej att detta kan hindra, ty det är ju anslaget för den bästa skrift som utkommer öfver året, och jag känner ej om något bättre utkommit i år. Säg mig emedlertid din tanka. Helsa honom, och gör hvad du kan. Du förbinder derigenom äfven mig och Disa, stackars liten.

Är det sant hvad jag läste att Agnes skall vara förlofvad med en Grefve Hamilton och hvarifrån är han?

Det blir mig mycket svårt på gamla dagar att skiljas från Disa. Låt mig hoppas att hon i ditt hus finner välvilja och faderlig godhet. Hon är mycket from, men derjemte jolleraktig och barnslig. Väl är min helsa bättre än jag efter slagattaquen i vintras kunde hoppas. Munnen, som då drogs på sned, har återgått till sin förra ställning, men jag har förlorat flere tänder, och talar derföre stundom oredigt. Blodet stiger mera sällan åt hufvudet. Jag har aptit och sömn och är i allmänhet plågfri; men en fortfarande mattighet gör att jag går sämre och tänker långsammare än förr. Fullt återställd blir jag väl aldrig. Ske Guds vilja! Helsa de dina från oss alla. Gud vare hos dig.

Din Vän

Es. Tegnér.

Helsa Atterbom och tala vid honom om Böttigers affär. Wingård, Valerius och Fahlcrantz äro förmodligen emot honom.



Till H. Reuterdahl. 124.

Östrabo d. 7 Nov. 1843.

Bäste Reuterdahl. Af Tidningarna eller ryktet känner du redan den olycka som nu åter öfvergått det olyckliga Vexiö. Detta är nu tredje gången sen 1799 som staden brunnit ner. Dock är det nu vida värre än för 5 år sedan. Ty dels var branden nu mera allmän, så att endast 7 el. 8 hus qvarstå, dels förestår vintern, och sådana biträden som sist kunna nu, under den allmänna förlägenheten, ej påräknas. Läroverkets hus, Gymnasium, Skola, Gymnastik blefvo dock räddade. Men för närvarande var jag dock nödsakad upplösa skolan. Får se om jag kan samla den i vår och inquartera pojkarna i byarna häromkring. För framtiden skulle jag önska om det vore möjligt göra Skolans öde oberoende af den olyckliga staden, som troligtvis ej uppbygges på flere Generationer, om någonsin. Ett sådant oberoende kan dock ej tänkas så framt Kung och Ständer ej vilja eller kunna bevilja publika medel för att uppbygga en Kasern af sten, der 300 gossar kunde ha boningsrum och mat. Väl har Contuberniilifvet äfven sina svårigheter, men jag vet intet säkrare medel att vidmakthålla disciplinen. Dock beror allt detta derpå om något publikt understöd kan erhållas. Mina bekymmer i ett och annat afseende kan du lätt föreställa dig.

Palm har bedt om mitt förord för honom till något af de lediga Kollegaten vid Lunds Skola, som skola vara 3. Jag vet icke om han duger till Skolkarl. Hans far åtmin-

stone var mycket duglig. Kan du göra något för honom i detta afseende så gör. Svara mig med några ord.

Tusen helsningar från de mina. Helsa Faxe och Biskopinnan. Hur är med henne? Gläd snart med några rader

Din
Vän
Es. Tegnér.



125. Till W. Faxe.

Östrabo d. 10 Novbr. 1843.

Min högtärade Herr Bror!

Med tacksamhet har jag emottagit öfversända 100 rdr bko som jag redan aflemnat till Direktionen för att derför inköpa lifsmedel till de fattigaste. Äfven ha vi, i synnerhet från Christianstad, emottagit betydliga sändningar af matvaror in natura, samt dessutom 400 rdr bko kontant. Skåningarna äro sig alltid lika då det gäller välgörande. Gud belöne dem derföre. De husvilla äro, så godt sig göra låter, inpackade i de hus som ännu stå qvar. Äfven Skolan och Gymnastiken har jag upplåtit till inquartering. Gifve Gud blott att icke trängseln föranleder sjukdomar. Det beror väsendteligen på väderleken som hittills varit mildare än vanligt vid denna tiden.

Med expres i dag har Kungen nedskickat ett förlagslån till Borgerskapet af 30,000 rdr bko. Framdeles torde vi äfven kunna hoppas ett Byggnadslån, ehuru det förra ännu ingalunda är betaldt.

Jag har hört sägas att vid Lunds skola vore 3 Collegater lediga. Får jag till något af dem rekomendera min fosterson Esse Palm? Jag vet ej om han duger dertill; men hans

far åtminstone var en skicklig skolkarl. Den stackars gossen har annars mörka utsigter för sin framtid.

Att ingen förbättring eller försämring sker i Helenas tillstånd, oroar oss alla hjerteligen. Stackars Martyr! Mina fruntimmer förena sig med mig i gemensamma och hjertliga helsningar.

Naturligtvis ha vi ännu stor inquartering och öppen spisning här på Biskopsgården. Vi böra tacka Gud som satt oss i tillfälle att något kunna hjelpa de lidande. Två af Lectorerna som äro husvilla har jag tagit hit tills vidare. Före våren kan ej tänkas på någon lästermin, och äfven då får jag inquartera ungdomen i byarna i grannskapet. Kunde jag få publika understöd ville jag göra Läroverket helt och hållet oberoende af den olyckliga staden. Dertill fordras en särskilt kasern der ungdomen kunde inquarteras, kanske äfven få mat. Nu saknas medel, och jag vågar knappt begära dem hos Kungen. Men jag fruktar att det slutligen måste gå härtill för de fleste af våra Gymnasier som ligga i trädstäder.

De mina be samteligen om sin vördnad. Med tacksamhet och välsignelse

Min Hr. Brors

Es. Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 126.

Östrabo d. 11 Novbr. 1843.

Ditt varma deltagande, bäste Brinkman, för de olyckliga i Vexiö, fägnar mig af hjertat. Tänkte eller rättare kände alla som du, vore tiderna mindre förbistrade så kunde ännu på enskilt hand vara något att hoppas. Nu är ingen annan hjelp att vänta än den publika, så mycket som kunnat

ske är emedlertid rangeradt. Inquarterade eller rättare instoppade äro alla, dels på landet, dels i de återstående husen i staden. Trängseln är stor och blir väderleken ej dess mera gynnande, fruktar man för sjukdomar. Flere ha äfven måst inhysas i hus som ännu ej voro fullt inredda, saknade golf, eldstäder o. s. v. Hittills har dock väderleken varit ovanligt mild för en så sen årstid; men nu börjar kölden komma. Första och svåraste nöden är dock för ögonblicket lindrad. Från Christianstad ha vi fått flere lass matvaror och äfven några hundra rdr i pengar. Beklagansvärdast äro — icke de fattiga för hvilka det bränt — utan de fattiga hvilkas kojor stå oskadda. Ty utom den inquartering de måst emottaga, sakna de också all arbetsförtjenst, hvarpå de annars plägade lefva. Vi andra som äfven undgått elden, hvarföre vi böra tacka Gud, äro ej heller utan vår känning af olyckan. Af 6 Lektorer äro 5 husvilla. Två deribland med hushåll har jag tagit i mitt hus. Dessutom flere bekanta t. ex. Grefvinnan Mörner, Landshöfdingens Mor, som dock flyttar på landet i dag. Dessutom har här länge varit öppen spisning för dem som ej kunnat få mat annorstädes. Det är en glädje att kunna hjelpa, men visserligen kostar det för den som ej sjelf är rik. —

Det är nu sedan 1799 tredje gången som Vexiö brinner af. Det är i sanning en ovanlig otur. Olyckligtvis är Läroverkets öde till stor del fästadt vid Staden, och jag var nu tvungen att på obestämd tid upplösa Skolan. Förr än i vår kan den ej sammanträda och äfven då blir jag nödsakad att inquartera pojkarna på landet i närmaste byar, eller — i baracker. Af detta skäl funderade jag en tid på att begära publikt understöd för att (så vidt möjligt) göra Läroverket oberoende af stadens olycka. Dertill fordrades att uppföra — af sten — en kasern der ungdomen finge

bo, mot någon billig afgift, och så många af Lärarne som fordrades för disciplinen. Men vid närmare eftersinnande fruktar jag att detta skulle skada staden som egenteligen lefver på Läroverket. Jag tror derföre att jag bör afstå från denna Idé — eller hvad säger du derom? Det vissa är att saken blefve så förklarad af stadsboerna. I en framtid blir dock detta nödvändigt både i Vexiö och andra trädstäder. Det skall interessera mig att höra din tanka i denna sak.

Nu en sak hvari jag hoppas du ej nekar mig ditt biträde för Disas skull som ber helsa dig.

Du vet att Sv. Akad. sistlidet år var mycket sträng, för att ej säga orättvis mot Böttiger, då hans Italia icke fick någon slags belöning. Skulle du icke i år kunna skänka honom den stora Medaljen, såsom oftare skett, för allehanda småsaker han under året utgifvit? 1:o öfvers. af Tasso, som ej saknar förtjenst, ehuru jag för min del ej tror att de Italienska Stanzerna kunna öfversättas i blott Jamber, som Tyskarna bruka; 2:o Majdagen, 3:o Divertissementet, hvilka begge sistnämda haft mycken framgång på Teatern och hvarigenom äfven en kompliment gjordes H. M. som Akad. ej plär vara rädd för. Du vet att B. nu förestår Atterboms Profession, och derföre ej har någon slags ersättning. Hans humör är nedstämdt och hans helsa vacklande. Du känner »genus irritabile Vatum». Af Sv. Akad. anser han sig negligerad. Onekligen är han dock bland våra yngre en af de bästa. Men — icke passar det mig som hans blifvande svärfar, att i denna fråga ta Initiatifvet. Jag har skrifvit härom till Franzén hvars röst vi kunde påräkna. Äfven till Geijer och Agardh, Atterbom måtte väl vara sjelfskrifven. Men hvem skall i Akad. väcka frågan? Det skulle gläda mig mycket om saken kunde lyckas.

Går ej detta så underställer jag dig om B. ej kunde komma i fråga till kongl. priset, just för de poëmer jag nämnt. Jag känner ej hvad under året utkommit i denna väg som kunde göra honom det stridigt. Det är sant att han redan för 3 år sedan fick detta pris; men deraf följer väl ej att han för alltid är utesluten derifrån. Så brukades åtminstone ej med Lundbladska priset, hvaraf det kungliga endast är en amplifikation och förbättrad och tillökt upplaga. Kan Medaljsaken ej gå så låt oss tänka på detta. —

Det är svårt att tigga; men då jag nu mera ej får göra det för den brända staden, så må det vara mig tillåtet att göra det för andra som af ett eller annat skäl interessera mig. Disa niger och ber helsa Farbror.

Förlåt all min skamlöshet.

Hvar är Martina nu? Jag har ej hört af henne sedan i våras. Ehuru oro och bekymmer mycket uppskakat mig, går jag dock ännu uppe. Få se hur länge det varar.

Totus tuus

Es. Tegnér.

Slippa vi Täflingsskrifterna i år? Åtminstone har jag ej hört deraf. Derpå vunne både jag och de täflande. —



127. Till H. Rappe.

Östrabo d. 13 Nov. 1843.

Tack, min lille, käre Henrik, för ditt bref och dina lyckönskningar. Som ditt bref förmodligen var det första, åtminstone till Morfar, så skickar jag dig här en skådepenning. Öfva dig nu flitigt att skrifva, så kan du kanske med tiden tjena dig opp att bli Morfars Notarie.

Helsa nu Pappa och Mamma, samt dina syskon. Välkomna alla hit till Julen, ehuru inga julklappar vankas. Gud velsigne dig, min lille Henrik. Håll alltid af

Din

Morfar

Es. Tegnér.

*

Till L. M. Enberg. 128.

Östrabo d. 26 Novbr 1843.

Med gårdagsposten emottog jag 2 nya Täflingsskrifter, Alvilda och en öfversättning från Calderon, dem jag som hastigast genomläst att läggas till de öfriga, så att de nu tillsammans äro 7 eller så många som Farao såg i drömmen. Om det sist öfversända tyckes ej mycket vara att säga. Alvilda är grundad på en temligen trivial saga, och utförandet svarar deremot. Af de handlande personerna föredrar jag Björnen som hade nog förstånd att slå ihjel den ömkeliga hjelten. Endast önskar jag att det skett i början, hvarigenom mycket papper och rim blifvit besparade. — Hvad nu öfvers. från Calderon angår så har jag först i sednare år börjat läsa Spanska. Det går mig delvis som det gick Aposteln: jag förstår endels, och profeterar endels. Huruvida nu originalet är så platt och tungt rimmadt som öfvers. det kan jag, af bristande språkkännedom, ej afgöra. Ty Spanska läser jag som mina Djäknar hädanefter lära komma att läsa latin, i fall SkolRevisionens förslag går igenom att börja moderna språk redan i klasserna. Hvad deraf läres kan endast ske på klassiska språkens bekostnad, god för allt språkstudiums konfection, och är dessutom alldeles onödigt; ty om det moderna uppskjutes till Gymnasium, der får egen Lektor och har någon fast grund att hvila på,

så läres det der icke sämre derför att allt sker i naturlig ordning. Besynnerligt att mina Herrar Kamrater, Eforerna som äro närvarande, icke vilja inse detta eller (hvad som vore ännu sämre) medgifva det för att vinna en förgänglig popularitet. En af Revisionens egna Ledamöter förliknar det blifvande yttrandet vid ett Kålhufvud; lapp på lapp, och ingen söm. Gud hjelpe oss för våra lagstiftningsförsök.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



129. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 28 Novbr. 1843.

Jag skyndar att tacka dig för ditt sista bref, jemte bifogade 100 rdr bko till de brandskadade. De ha redan emottagit dem och tacka genom mig för den frikostiga gåfvan som af enskilt Man, som dessutom ej är rik, endast rangerad, var mycket betydlig. Jag beklagar att den skulle tagas ifrån Mams. Högquists Recett . . . Besynnerligt att jag icke ens till utseende känner Mamsell H. Hennes talanger så på som utom scenen berömmas af alla kännare; och det skulle göra mig ondt om jag doge utan att ha erfarit dem.

Det gläder mig att du vill hjelpa B. som är mycket nedstämd derför att han anser sig så vårdslösad af Sv. Akad. Vi böra tacka Gud att ännu någon mska frågar efter våra dommar. Då förmodligen större Medaljen ej i år kan utdelas, så underställer jag dig om den icke kunde lemnas B—r, såsom ersättning dels för hvad han i fjol förtjente, och äfven såsom en uppmuntran för hvad han i år utgifvit. Kongl. Priset fick han för 2 år sedan. Väckes en sådan fråga af dig, så tror jag du får medhåll af Atterbom,

Franzén, Geijer, Agardh utom mig. Du behöfver således ej frukta att få stå ensam. För mig, såsom Btgrs blifvande svärfar, passar ej att väcka frågan; men jag är fullt öfvertygad att slägtskapen ej influerar på mitt omdöme i detta fall.

Till mig sändes ej mera än 7 Täflingsskrifter, som skulle vara de förnämsta. Bland dessa var väl Rafael Sanzio bäst, ehuru mycket kunde vara att anmärka dervid, i synnerhet bristen på alla frapperande drag af snille. Jag tror mig känna författaren, som du väl också gissar.

Af Ignellska saken har jag alldeles ingen notis tagit. EBiskopen måste väl handla som han gör ex officio. Det är en svår belägenhet, ehuru det säges roa honom; ty illiberal är han af sin natur. Det väsendteliga af Christendomen består nog ändå, icke genom sin religiösa, utan sin filosofiska sanning. Det andra må falla.

I dessa dar skall företagas delning af de afbrända tomterna. Det blir en pröfvosten för Vexiöboerna. Jag fruktar att man dervid lär tvingas säga om dem som Napoleon om Bourbonerna »De hafva af sin olycka ingenting lärt och ingenting glömt».

Disa helsar dig och rekommenderar sin Btgr. Gör hvad du kan.

Tuus

Es. Tegnér.

*

Till Hilda Wijk, född Prytz. 130.

Östrabo d. 20 Dec. 1843.

Huru god är du icke, älskade Hilda, som ännu vill veta huru vi befinna oss i vårt nedbrunna grannskap, med förödelsens styggelse alltjemt för våra ögon? Jo, efter

omständigheterna. Den natt då eldsvådan utbröt var förskräcklig för mig. Från mina fönster kunde jag se alltsammans, men ut vågade jag icke gå. Sådana tillfällen kunna väl skaka starkare nerfver än mina.

Hoppet om stadens möjliga återuppbyggande växer småningom. Under en sådan allmän penningbrist, och då staden så nyligen måst anlita Allmänheten, hoppades vi föga på enskilta biträden. Likväl har staden redan emottagit omkring 24,000 rdr bco, och postdagligen inflyta flere. En stor del häraf har varit adresserade enskilt till mig att utdela hvarvid jag dock naturligtvis gått i samråd med NödhjelpsKommitén, der jag nu ej kan vara Ledamot. Emedlertid bör jag, helst vid sådana tillfällen, tacka Gud för att ha så många bekanta och gynnare i landet. KommerceRådet J. Dickson skickade mig 200 rdr bco till pauvres honteux för någon tid sedan.

Tack för brefvet. Det är redan på sin plats, och befinner sig väl af grannskapet, men börjar redan längta efter kamrat eller efterträdare. Tusen helsningar till familjen, lilla Gerda ej förgätandes. Glöm icke alldeles bort en

trogen beundrare

Es. Tegnér.

De mina göra sig påminta. Disa skall bo i Upsala, ej i Stockholm.

*

131. Till DENSAMMA.

Östrabo d. 15 Januari 1844.

Jag öfversänder i dag ett bref från min eller rättare Rappes lilla Gerda till Hildas. När flickan fick höra att det ännu finnes en Gerda i verlden så gaf hon oss ingen ro

förr än hon fick lof att skrifva henne till, väl också till en del för att få visa sin skrifkonst, ehuru det denna gång ej lyckats synnerligt. Men hon kallar sig Morfars Sekreter hvaremot Henrik helt simpelt nämner sig min efterträdare, väl också Morfars Biskop. Lilla Disa är mera modeste, och kallar sig Morfars piga; men Emma, den äldsta, är skamlösast af alla, ty hon påstår sig vara Morfars Ma Bonne. Alla förena sig i helsningar till lilla Gerda, och undra storligen om de ej få se henne någon gång. Hvad skall jag svara dem? —

Jag tackar dig och samteliga Götheborgsboer för Er godhet att tänka på Vexiö. Frikostigheten från enskilta har varit större än de kunnat vänta. För närvarande ha öfver 45,000 rdr bco influtit. Dertill har Kungen beviljat dem ganska fördelaktiga Byggnadslån, med amortering och låg renta. För min del interesserar jag mig naturligtvis mest för Skolan. Flere af Skolgossarna förlorade i branden både kläder och böcker, väl af ringa värde i sig sjelf, men dock betydligt för dem. Kommer insamlingen i Kommiténs händer, så få de arma barnen ingenting.

Lycka på det nya året och många följande . . .

Träffas Friherrinnan Schwerin, så helsa henne och säg att jag, åtminstone för ett år sedan, skref henne ett bref hvarpå jag ännu väntar svar. Det går icke an att hon behandlar mig som Brinkman, helst jag åtminstone är 20 år yngre än han, ehuru gammal nog ändå.

De mina be samtelige helsa, hvarmed jag äfven förenar mig för hela familjen. Tänk så ofta tid och hjerta medgifver på din

stackars

Es. Tegnér.



132. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 27 Januari 1844.

Af bref från Enberg med gårdagens post har jag blifvit underrättad att till Kongl. priset för 1844 äro i fråga Reuterdahl, Friis, Nilsson och Theologen Mellin, Böttiger och Fredrika Bremer. Hvad angår de tre första så äro deras skrifter vettenskapliga, ej vittra. Bland de vittra är utan tvifvel Fredrika B. den mest förtjenta; men då hon är förmögen och ej frågar efter den pecuniära vinsten, så har jag lemnat min röst åt Böttiger dels för hans öfvers. af Tasso, dels för Majdagen och Divertissementet som åtminstone haft stor framgång på Theatern. Äfven är jag öfvertygad att en sådan uppmärksamhet skulle smickra Kungen. En Prolog som B. i dessa dagar skall ha skrifvit — Asarna i Delphi — för Carlsdagen, känner jag icke. I allmänhet tror jag dock man kan säga att B., som verkeligen lidit orätt af Sv. Akademien, kunde förtjena denna uppmuntran, äfven som han ekonomiskt behöfver den. För närvarande lär han ligga sjuk i Stockholm. Att han redan för några år sedan fått detta pris, tror jag ej bör åberopas som hinder; ty det bör enligt stadgarna [utdelas] till de skrifter som under året anses förtjentast, hvarför äfven Remmer flere gånger uppbar detta pris, som då kallades det Lundbladska. — Om du häri tänker lika med mig, så påräknar jag ditt biträde inom Akademien, der alla mina andra spekulationer misslyckats. Disa niger äfven för Farbror med samma anhållan.

Hur är det nu med din helsa? Då jag ej på länge hört af dig så är jag ej utan oro. Helsningar från alla de mina.

Tuus

Es. Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 133.

Östrabo d. 17 Mars 1844.

Ehuru du skref sednast, bäste Heurlin, hade jag likväl hoppats att få ännu ett extrabref i anseende till de stora förändringar som emedlertid inträffat. Då intet bref kommit sluter jag deraf med skäl att du ej har något nytt att säga i hvad jag egenteligen ville veta, nemligen om du stannar qvar som SRåd eller ej. Tempus dabit. Här disputeras mycket om Kungen sammankallar urtima Riksdag så nära före den lagtima, eller ej. Att ingenting vunnes derpå derom äro alla ense. — — —

Ett bref medföljer till Friherrinnan Åkerhielm. Framlemna det sjelf med många hjertliga helsningar från mig. Säg henne äfven att hon är mig lika kär som någonsin. Det är kurjöst att mina 60 år ingenting förändra i mina tycken. Deraf sluter jag att jag ej måtte vara så lättsinnig som man säger. Åtminstone har jag ej glömt något enda af de Fruntimmer jag verkeligen älskat, och om det skett har det varit deras egen skuld. Just nu ingår underrättelse om C. F. Liljewalchs död vid 73 års ålder. Det var en af mina äldsta vänner.

Helsning ifrån alla de mina till dig och Lisa.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

*

Till Elise Åkerhielm, f. Anker. 134.

[Odateradt.]

Ulfsunda heter alltså det stället dit jag hädanefter måste längta. Om jag minnes rätt så ligger det på vägen till Drottningholm icke rätt långt från Stockholm. Jag har

hört att Åkerhielm köpt det, och att Herrskapet redan i vår flytta ditut. Kommer jag någonsin mera till Stockholm så blir mitt första besök dit, så framt Friherrinnan ej directe förbjuder det. Det är nu så länge sen jag hade en rad från Friherrinnan. Deröfver har jag ej heller någon rätt att beklaga mig. Hela min pretention på en sådan lycka kommer ju endast från en tillgifvenhet som hvarken år eller afstånd kunnat förminska. Efter den allvarsamma slagattack jag hade i fjol repar jag mig långsamt. Det var väl venstra sidan som var angripen, men hjertat gick den tyvärr förbi. Det är alldeles som förr hos

stackars

Tegnér.



135. Till C. I. Heurlin.

Östrabo d. 2 April 1844.

Tusen hjertliga tacksägelser, bäste Heurlin, för ditt sista bref, det gladaste och mest tillfredsställande jag emottagit på länge. Således sitter du qvar i konseljen tills någon Biskopsstol som du vill emottaga blir ledig. Detta är också det rätta i saken, ty till Pastor Loci passar du ingenstädes. Här talas mycket om Carlshamn, och stället är verkeligen både godt och vackert. Man tror att du skulle söka det för att vara i Lunds Stift då Faxe dör, som väl nu mera ej kan dröja länge. Men jag vet icke om dina Spekulationer ligga deråt. Att mina fordom gjort det, vet du. Men det är nu förbi. Jag är för gammal och sjuklig att emottaga ett nytt Stift, äfven om jag finge röster dertill som jag nu icke får; ty jag anser för gifvet att Reuterdahl blir kallad. På nådår vill jag ej gerna lefva; och hvad annat än nådår vore väl en så sjuk och svag man i spetsen för ett Stift der så mycket är att göra? —

Således Riksdag i Juli. Jag kommer icke opp, men skulle väl önska att Kungen gjorde Ständerna en proposition om afskaffande af Calmar Gymnasium samt dess förening med Vexiö. Der lär ej vara mer än 15 Djeknar, och att för dem hålla särskilt Gymnasium är öfverdåd. Till Vexiö ha de ej längre än Jönköpingsboerna. Icke ett Gymnasium bör vara i Calmar, men väl en stor Trivialskola. Öland kunde läggas till Visby Stift. På detta sätt kunde vi få medel att bygga vårt nya Gymnasiihus och äfven att aflöna Lectorer i Naturkunskap och lefvande Språk, hvartill jag annars ej inser några tillgångar. Tala härom med Kungen. Det är ju absurdt att försprida de få tillgångar vi ha på onyttiga paradläroverk, i stället för att fullbygga de, som verkeligen finnas och som då kunde bli något helt utaf. Säg mig hvad du tänker om möjligheten häraf. Att med saken måste uppskjutas till Kullberg är samlad till sina Fäder, förstås af sig sjelf, men beslutet kunde fattas förut, för att verkställas vid hans afgång.

Melander söker Skatlöf. Det förstås af sig sjelf att jag rekomenderar honom till det bästa. Ekstrand har redan profvat i Grenna, men har föga hopp om rösterna. Deremot hoppas jag att du skaffar honom Kungens som betyder mera. Som äldste Lektoren bör han ej gerna kunna förbigås.

Vid Kröningen torde väl frågan bli om några Doktorshattar. Huru många kunna bestås Vexiö Stift? Jag hade ämnat föreslå Lindgren, Ahlstrand, samt en och annan Häradsprost ss. Nordin. Hagelberg har undanbedt sig all slags utmärkelse. Men borde han icke just derföre ha t. ex. Nordstjernan! Svara mig härpå.

Enkan efter min släkting och Promotionskamrat (som var Ultimus vid promotion) Magnus Lagerlöf, Prest i NyEd i Vermland, söker 2:ne Nådår, som jag tror äfven Cons.

tillstyrkt. 5 Barn äro omyndiga, och tillgångarna så små att skulden ej kan liquideras utan genom Nådåren. Tillåt derföre att jag rekommenderar Enka och barn till det bästa och skrif mig några ord om de ha något att hoppas. Jag har lofvat att underrätta Enkan härom. Blif nu bara icke ledsen på alla mina kommissioner. Men hvem annan har jag att vända mig till än dig?

Beklagligt att Fredrika skall vara så dålig. Derföre ges icke mera än en bot, och den har jag sagt dig. Helsa Lisa och fråga om hon ej är af samma tanka. Välkommen ner vid Midsommar, om du kan. Vintren fortfar ännu och Gud vet om han går bort i år. Foderbristen är förfärlig. 10 tr Långhalm kostar 16 à 20 rdr, utom att det icke står att få köpa.

Om du säger till hos Fredrika Bremer kunde du kanske få ressällskap.

Din
Vän
Es. Tegnér.



136. Till C. W. Böttiger.

Östrabo d. 16 April 1844.

Bäste Böttiger! Genom Boktryckaren har jag emottagit MSS till dina Ord vid SorgMusiken. Disa påstår att de äro mycket *nimma* och jag förenar mig med henne. I sanning de göra både dig och gamle Kungen heder. Det Bibliska slutet har i synnerhet frapperat mig.

Du har bedt att jag ville anmärka om något ställe stött mig. För att göra dig till viljes anmärker jag endast hvad som förekommer p. 3:

»Der Svea satt och räknade förluster
och gret vid sina söners frusna lik.
Ett *stympadt land* hon sågs mot barmen trycka.»

Här är väl *Svea* personifierad; men kan dock egenteligen ej betyda annat än *Svea land*. Det är derför ordet *land* som här stöter mig. Kunde det icke utbytas mot »hand» eller något annat som kan tilläggas Svea. Anmärkningen är obetydlig, och framställes blott underställningsvis. Negotiationen med Sv. Akad. om medaljen eller om Lundbladska priset misslyckades helt och hållit. Det ser ut som du ej hade några vänner inom Akad. Tro mig, det skall jag icke glömma, om de någonsin begära något af mig.

Du frågar om jag skall skrifva något öfver salig Kungen? Nej, Sv. Akademien kan väl ej underlåta att utsätta något större pris häröfver som öfver Gustaf III och då vore ej rätt om någon af Ledamöterna hade gått de täflande i förväg. Du kan ju täfla, om du vill, ehuru med den Esprit som nu råder det torde föga löna mödan.

Geijer har aldrig svarat på mitt bref, ej heller uträttat hvad jag bad om. Helsa honom emedlertid, jemte Atterbom och Fries.

Välkommen ner i Juli. Hvad skall du göra i Strömstad? Jag har alltid blifvit sämre efter Saltsjöbad.

Disa ber helsa.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



Till H. Reuterdahl. 137.

Östrabo d. 22 April 1844.

Bäste Reuterdahl! Tack för ditt bref och programmet. Sedan nu Hellstenius gått undan måtte väl du bli Dom-

prost. Åtminstone hoppas jag du ej afstår för . . . Thomander, som bör ha utspelt sin rol. Saken kan vara vigtig nog, om icke för ögonblicket, dock för framtiden. Låt mig bestämdt veta om du söker och det med allvar, och om jag i sådant fall, genom min bekantskap med Heurlin, skulle kunna vara dig till någon nytta?

Beklagligt att ingen förändring lär vara att påräkna med Biskopinnan. Om hon kan fatta någon helsning så var god framför den från mig och de mina.

Ett bref till E. Palm medföljer. Det är angeläget emedan det innehåller de pengar jag lofvat honom till sin promotion. Kalla honom derföre till dig och lemna det personligen i hans egna händer. Hur lefver han annars?

Med mitt återställande till helsan går långsamt. Man tröstar mig med att det blir bättre till våren; men till vår synes här ännu få tecken. Vår vinter är ännu ej slutad och sjöarna ligga ännu på flere ställen.

Lycka [till] att tala öfver sal. Kungen. Det är ett stort men svårt ämne. Har man äfven i Lund valt Prins Carl till Kansler? »Af spenabarns mund» — — — Jag hoppas att i Upsala blir det ingenting af. Hvarför då i Lund?

Helsa alla mina bekanta och skrif mig någon gång till. Helsningar från alla de mina. Din

Vän

Es. Tegnér.



138. Till C. F. af Wingård.

[Titel.]

Jag har länge varit skyldig Herr ErkeBiskopen bref; men dels sjuklighet, dels olust ha hittills hindrat mig att

skrifva. Väl är jag bättre än jag kunnat hoppas efter den slagattack som träffade mig förledet år, men ingalunda fullt återställd, som också ej kunde vara att vänta.

Herr ErkeBiskopen känner redan att Böttiger är förlofvad med min dotter. Jag rekommenderar dem begge i Herr ErkeBiskopens ynnest. Förre Kungen hade erbjudit honom Professors fullmakt som han, enligt löfte, skulle få utan lösen. Men Kungens bortgång hindrade verkställigheten häraf. Sannfärdigheten häraf kan Excellens Brahe intyga. Med en blott E. O. Professors fullmakt vore dock Böttiger föga hulpen. Herr ErkeBiskopen lär nu sjelf vara Canceller och jag underställer derför om icke Böttiger kunde anmälas till Ord. Professor i moderna Litteraturen. På lön kunde han vänta tills vidare, endast han finge löntur, så framt K. M. ej vid förestående Riksdag funne skäligt att proponera något lämpeligt arfvode till bättre lägenhet yppade sig. Det är hårdt om han utan någon ersättning eller utsigt för framtiden alltjemt skall förestå Atterboms Profession. Jag öfverlemnar denna sak med full tillförsigt i Herr ErkeBiskopens händer. Hvad som kan göras för Böttiger skall jag alltid anse för ett prof af den ynnest hvarmed Herr ErkeBiskopen länge hedrat mig.

Till den förestående Riksdagen kan jag icke komma. Herrarne utarbeta nog, mig förutan, det nya Sverge, hvartill jag önskar lycka.

Framhärdar med vördnad och tillgifvenhet
Herr ErkeBiskopens
ödmjukaste tjenare

Es. Tegnér.

Östrabo d. 1 Maj 1844.



139. Till C. G. von Brinkman.

Östrabo d. 29 Juni 1844.

Bäste Brinkman! Att du på så länge ej hört af mig måste du uteslutande anse som följd af min dåliga helsa. Hvem har också kunnat vara frisk under en vinter och vår som den förflutna. Lyckligtvis har jag dock varit temligen plågfri; men mitt venstra knä är så godt som förvissnadt och benet vill ej gerna lemna jorden då jag skall gå. Förmodligen blir jag en gång fullt halt så att jag måste nyttja krycka. Äfven min venstra axel är svag, men det kan vara rheumatism och bekymrar mig föga. Deremot oroar mig knät; ty något vederstyggligare än att halta vet jag ej. Äfven tungan är upprorisk och slöddrar när jag vill tala. Hvad som oroar mig [är] att allt detta ej blifvit bättre med sommaren. Saltsjöbad ämnar jag ej vidare försöka då de ännu mer drifva blodet åt hufvudet, hvarföre de också ej gagnat mig. Nu vill jag försöka att bada i sött vatten vid Evedal $^1/_2$ mil från Vexiö, der gyttjan mycket berömmes mot rheumatiska åkommor. Just i dag skulle jag börja, quod felix faustumque sit!

Att jag under sådana förhållanden ej kan komma till Riksdagen förstås af sig sjelf. Icke heller tror jag, som du, att det kan vara någon fara att det nya Representationsförslaget antages. Tre stånd ha ju redan afslagit det, och det är ej troligt att någon annan än Bönderna haka sig fast dervid. I allt fall beror det ju på kungens sanktion. Om, som du säger, han är öfvertygad om förslagets olämplighet så vore det ju feghet att gifva den. Detta blir just ett prof på hur långt popularitetssjukan kan gå. — Visserligen är det en olycka om icke Heurlin kan ingå i Preståndet. Men hvem hindrar kungen att kalla honom, som OrdensBiskop, helst den Ordinarie (Agardh) i allt fall

kommer som Biskop i Carlstad. Så vidt jag förstår lägger icke Regeringsformen något hinder häremot. Men pressens förmynderskap vill man helt och hållit underkasta sig. Lycka till. Någon gång ledsnar man väl dervid, men då kan det vara för sent! Quidquid delirant Reges plectuntur Achivi. O vårt olyckliga fädernesland! Olyckligt genom Vederbörandes slapphet och popularitetsjagt! Om detta är ett arffel hos kungen så måste dock erkännas att fadren förenade såsom motvigt deremot något mera kraft och skarpsinnighet.

Har du icke ett skaldebref till k. Carl Johan som var ämnadt att innefatta ett slags Dedikation af mina skrifter, och började: »Hvad snart ett halft århundrade jag diktat.» I denna händelse får jag be dig skicka mig en afskrift deraf, ty jag har förlorat eller förlagt Originalet.

Jag vet att jag är dig skyldig ett långt bref, skall äfven betala min skuld, men du måste ge tid, i fall jag skulle bli något bättre.

Totus tuus

Es. Tegnér.

*

Till H. A. Tersmeden, född Rappe. 140.

d. 10 Aug. 1844.

Jag tackar för brefvet; men det är svårt att svara på din fråga hur jag mår. I egentelig mening är jag icke sjuk, ty jag har inga plågor. Men alltsedan slagattacken har i synnerhet venstra knät varit litet invalid och vill ej följa med sin kamrat, hvarför jag linkar och går illa. Jag har försökt baden och gyttjan på Evedal, men utan någon förbättring. Det ser ut som detta mellantillstånd mellan

full helsa och full sjukdom skulle vara mig ämnadt för lifstiden. Ske Guds vilja!

Hvad Münster angår så må du ännu behålla honom någon tid. Men säg mig har du icke af mig till läns Oehlenschlägers Ön i Sydhavet, 3 el 4 Band. Jag har blifvit af med den, utan att kunna påminna mig hvem som länt henne.

Gud må veta hur det går mig när jag blir af med Disa. Hon har varit min tröst länge, och min trogna lekkamrat. Hvem tror du sedermera skall leka med mig, då jag nu börjar bli barn på nytt? Helsa Mor och Man, och håll äfven litet af mig. Annars vet jag snart ingen som gör det.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



141. Till A. G. Ahlstrand.

Östrabo d. 6 Septbr. 1844.

Tack, bäste Ahlstrand, för ditt vänskapsfulla bref och alla underrättelser det innehöll om Riksdagen. I Borgarståndet hade vi väntat oss en starkare opposition och mera förstånd; men de äro Bönder med knappar i västen i stället för häktor. —

Jag är nu alldeles ensam sedan Disa d. 4 Septbr. reste. Min hustru följde henne till Jönköping. Du kan lätt föreställa dig hur jag saknar min kära lekkamrat. Men sådant är allas vårt öde när vi bli gamla, nemligen att öfvergifvas. Till sommarn har hon likväl lofvat att helsa på mig. Men mycket kan ha ändrat sig innan dess.

En stor olycka för landet har den våta sommarn föranledt. Den annars ovanligt vackra säden har genom väta blifvit förderfvad, så att hon är farlig att äta, ger svindel

och magplågor. Gammal säd el. råg säljes nu för 18 rdr rgs. Äfven gammalt korn har börjat stiga.

För att tvinga dig att en gång fara ut till Ulfsunda skickar jag ett bref med som jag hoppas du är god och framför med många varma helsningar. Kunde du utverka några rader till svar så vore det så mycket bättre. Säg henne att jag behöfver så mycken tröst jag kan få i min enslighet.

Helsa alla mina bekanta. Refteled har icke Broberg utan Nilsson fått. Bönderna äro sig lika öfverallt. Glöm ej bort

Din

redlige Vän

Es. Tegnér.

*

Till Elise Åkerhielm, född Anker. 142.

Östrabo d. 6 Septbr. 1844.

Min *älskade* Friherrinna låter först och främst bättre än min *högvälborna*, och sedermera har det äfven en förnuftigare betydelse. Dertill med innehåller det en sannskyldig bekännelse som ej mera kan innebära någon nyhet för Friherrinnan som redan länge vetat derom, liksom mitt eget hjerta.

Genom Lektor Ahlstrand, som nu är Riksdagsman och min gamle vän, har jag tagit mig frihet att göra mig påmint och skickat de hjertligaste helsningar. Jag har bedt honom enkom resa till Ulfsunda för att framföra dem. Huru afundas jag icke den lycklige, som åtminstone får se hvad som skulle göra mig salig att ännu en gång få betrakta! Huru snart jag kan vänta denna glädje, vet jag ännu icke. Vore min helsa säkrare så komme jag visserligen ännu i år

till Sthlm. Det säkra är att jag kommer så fort jag möjligtvis kan. Ty ännu en gång i min lifstid måste jag se den mitt hjerta har kär, om också endast för att få dö vid hennes fötter.

Genom Ahlstrand begärde jag ett par rader af Friherrinnans hand. Detta var kanske oförskämt då Friherrinnan verkeligen skref sednast. Men hvad jag skrifver kan icke vara af något värde för Friherrinnan. Deremot är hvarje ord af Friherrinnan af yttersta vigt för mig. Det är så godt att jag bekänner på en gång hela min barnslighet. Hvarje sådant bref bär jag först på mig hela dagen, läser och kysser det; och om natten ligger det jemte mig i sängen. Hvad det representerar kan Friherrinnan lätt gissa. Ursäkta därför så vidt möjligt är min begäran, och skicka mig snart åter en liten aldra som sötaste sängkamrat.

Längtansfullt
Es. Tegnér.



143. Till Disa Böttiger, född Tegnér.

Östrabo d. 13 Septbr. 1844.

Min lilla, rara sandkornsstore Ito! Tusende hjertliga tacksägelser för ditt bref från Stockholm som vi i dag fingo. Huru mycket jag längtar efter dig och saknar dig vill jag ej säga, men jag måste dock berätta dig att om aftnarna när jag lagt mig och innan jag somnar, midt i natten kl. 8, då här är fullt mörkt, ligger jag och lyssnar om jag icke hör något passla, såsom du brukade; men ingenting hörs af. Äfven är jag ofta nere i blå kammaren; men icke heller der vill du pipa. Äfven har jag sökt i alla lådorna, utan att kunna finna dig, ehuru Adam hjelpte mig att söka. —

Dock — i hvad ej kan hjelpas måste man finna sig; och jag bör tacka Gud så länge jag vet att du finner dig nöjd och lycklig, ehuru långt, långt bort i skogen. Vi träffas väl en gång till sommaren, och då hoppas jag säkert vi få träffas här, ty förut vågar jag mig ej, så svag som jag är, att tänka på någon resa. Var derför snäll och frisk till dess, så skall jag, om jag lefver, möta dig med hästar och vagn i Jönköping eller Calmar.

Här sker ingen ting, utan allt är sig lika. I morgon ämnar Adam och jag resa till Väckelsång till Hedda för att förströ oss litet. Kanske sedan i nästa vicka litet ner till Skåne, dock tror jag det blir för sent på året att resa längre ner än till Nygård. Skrif derför flitigt och så ofta du kan på den vanliga adressen. Jag gör anstalt att brefven ändå träffa mig.

Det vore väl om Ni i Stockholm kunde få tid att helsa på Fredrika Bremer. Säg henne då att jag, sedan Mars månad ej haft något bref från henne. Men i synnerhet väntar jag bref från dig sedan du kommit till Upsala och du hunnit någorlunda orientera dig.

Jag kunde visst ha mycket att skrifva mera; men bör sluta, helst jag äfven har flera bref att skrifva. För dig ber jag till Gud så mycket som hade han ej annat göra än tänka på dig och mig.

Helsa din Gubbe bland mycket annat och fråga honom om han ej borde söka en Lection som nu lär vara ledig vid Stockholms Gymnasium i Moderna språken. Lönen är väl liten, 800 rdr; men nog vore angenämare och äfven mindre dyrt att bo i Sthlm än Upsala. Dessutom är der alltid tillfällen att förtjena. Till Prins Carl såsom Akad. Kansler bör han väl också gå. Icke heller kunde skada om han uppvaktade Kungen. Dock det förstår han nogsamt att sjelf bedömma. Gif honom en kyss på mina vägnar.

Gud signe dig min lilla älskade Disa och gifve dig all den trefnad och framgång hvarom jag ber Gud för dig. Lille-Bror är ej hemma, han reste i går till Skåne, men Adam och alla öfriga i huset be tusenfaldt helsa dig. Glöm icke bort oss fast du är i stora verlden, utan tänk alltjemt på oss alla i synnerhet på din stackars

Lallen.

*

144. Till DENSAMMA.

Östrabo d. 11 Oktbr 1844.

Gud signe och bevare dig, min lilla älskade Disa. Tack för ditt lilla snälla bref som jag just nu fick af Adam. Efter du nu icke kan vara hos mig så är ändå väl att du trifves i Salaupp. Men hur kommer det lilla Ito att jag aldrig hör dig gala? Hvar morgon går jag till fönstret, ja äfven på Altanen då det är vackert väder och ropar så jag tänker det hörs långt, långt bort i skogen: God dag du! Men intet svar har jag hört till, ehuru jag lyssnar. Dock vet jag nog att du svarar mig, men det är det stygga afståndet som förtar ljudet. Gud gifve blott den stygga vintern vore förbi. När Juni månad kommer då resa både jag och Adam till Köpingjön, der vi då ta emot Er. Egna hoppor föra vi med så kostar det ingenting. Får jag dig då en gång åter så har jag väl lust att se om någon skall narra dig ifrån mig vidare. Jag har ingen ro förr än jag vet att du varit hos Farbror Geijer. Dröj derföre icke dermed, så snart han blir frisk. Icke heller har jag hört att du träffat Öfverstinnan med den stora rumpan. Helsa äfven henne och bed dem alla plocka för dig, det kan du väl behöfva stackars liten . . .

Här är sig för öfrigt allting likt. Terminen är börjad, men sällan kan jag komma opp i Skolan för mina dåliga ben. Denna Jul som snart förestår blir mig nog svår. Icke kommer Tito, icke Ito, icke heller barnen. Jag har således alls inga lekkamrater. Få se om Strandahl kommer från Holmstock. Men i allt fall har jag ju min lilla Ito, som alltid är andeligen hos mig, ehuru jag hvarken kan se eller höra henne passla; men dermed får jag vänta till sommaren.

Farväl nu, min lilla älskade [Disa]. Helsa din Gubbe och alla andra bekanta jag kan ha i Salaupp, och håll ständigt af mig, såsom jag håller af dig. Adam skrifver och ber dessutom helsa. Aldrig kifvas vi nu mera, utan leka tillhopa som goda barn. Gud välsigne dig önskar

din

Lallen. —



Till E. G. Geijer. 145.

[Hösten 1844.]

Hjertligt tack, bäste Geijer, för ditt bref och din godhet att vilja se om min stackars Disa. Hon är mycket kjelen och jollrar gerna hela lifvet igenom, hvarför hon också uppfunnit ett eget språk, med de besynnerligaste kompositioner. När hon blir litet mera bekant får du nog höra det.

Men huru kan Atterbom ha ständig tjenstledighet och Böttiger åläggas att förestå hans tjenst för intet? Vore icke bäst att inrätta en profession i Språken, liksom i Lund. Esthetik är ju helt annat. Som denna Litteratur nu är på modet så tror jag ej att Ständerna skulle ha så mycket emot det. Skulle du icke kunna tala med H. K. H. Cancellern härom?

Helsa och klappa min lilla Disa och lek äfven litet med henne. Helsa äfven din hustru och Agnes. Är det sant att hon är förlofvad med en Grefve Hamilton från Vestergötland?

Din
Vän
Es. Tegnér.

*

146. Till J. J. Berzelius.

Vexiö d. 5 Novbr 1844.

Som ingen anvisning var bifogad ditt sista bref så får du ursäkta att jag skickar dig min voteringssedel in blanco der du således endast behöfver fylla i namnet. Det är endast en vänlig påminnelse för en annan gång att ej lemna oss andra ignoranter utan all ledning; och då Sekreteraren är det enda Vettenskapliga hos oss bör han, ex nobili officio, ej heller vid dylika tillfällen lemna oss i sticket.

Till helsan är jag ännu ingalunda återställd, får väl ej heller hoppas att någonsin bli det fullkomligt. Jag går ännu illa och talar sämre. Emedlertid bör jag dock tacka Gud att vara nästan alldeles plågfri; men aptit och sömn äro svaga.

Min vördnad för din Fru!

Vänskapsfullt
Es. Tegnér.

*

147. Till C. I. Heurlin.

Östrabo d. 26 Novbr 1844.

Ditt sista bref, gode Heurlin, bedröfvar mig mycket genom det missnöje med din ställning och tidens skick som

det alltför tydligt förråder. Du säger att du äter nådebröd. Om så är så måste du dock erkänna att det hvarken är stort eller oförtjent. Men obehagligt är det i allt fall. Mins du huru vi i vår ungdom glädde oss åt den tid som nu inträffat? Huru blind menniskan är!

Frågas nu: hvad skall du göra. Till pastor duger du föga. Det är för liten verkningskrets för dig. Allraminst kan jag tillstyrka dig att söka Skatelöf, der du ej kunde föda dig utan att bli beroende af den snåle Gref Hamilton. Deremot är Carlshamn bättre Pastorat och äfven angenämare ort att lefva. Der har du staden med något umgänge, en vacker ort och dessutom ej längre från Vexiö än att du på en eftermiddag så ofta du vill kan vara hos oss. Visserligen är det icke fullt bra, men ändå bättre än gå och förtvina i Stockholm. Dertill råder jag dig alltså, efter det [sic!] noggrannaste öfverläggning. Af samma tanka äro äfven så många af dina härvarande vänner som jag träffat. Sök alltså och Gud gifve lycka och välsignelse.

Men hvad skall jag göra med Silfverstolpe? All expedition ligger så godt som nere från hans Expedition, och när jag skrifver honom till svarar han icke. Han kunde dock, tycker jag, rätt väl behöfva Biskoparnas råd i hvarjehanda. Han är väl Major, men icke Major consilio. —

När kommer du ner? Vägarna, här nere åtminstone, äro ännu rätt practikabla, men bli troligen snart sämre. Att jag hade mycket att tala med dig om förstår sig. Att du bor hos mig förstås af sig sjelf. Blir du öfver sommarn så får du med hushåll bo på Tufvan, hvarom väl Eckerbom skrifvit. Helsa Lisa och kom snart till Din

Vän

Es. Tegnér.



148. Till Disa Böttiger, född Tegnér.

Östrabo d. 15 Decbr 1844.

Stackars min lilla Ito som är så blåfrusen om näsan som en *Drillman* eller en *Bianba*. Jag har väl försökt att få några famnar god björkved till dig i bref; men på posten vill man ej emottaga den. Icke heller vill någon resande Student ta den med sig. Fast än här just icke är brist på ved så fryser jag ändå förskräckligt; ty kölden är skarpare än vanligt och endast barfrost. Icke en fnyk snö ha vi, och ej heller något hopp att få så länge denna köld varar.

Nästa månad väntar jag Thilda med Barnen hit. Till Jul kommer inga lekkamrater. Stackars liten mig!

För öfrigt mår jag alldeles som vanligt och kan icke klaga öfver några plågor, men går och står illa, som är vanligt hos barn. Helsa mycket din Gubbe, och glöm ej bort

Din

Lallen.



149. Till C. I. Heurlin.

Östrabo d. 28 Decbr 1844.

Bäste Heurlin. Ditt sista bref var det mest tillfridsställande jag på lång tid emottagit af dig. Du tyckes deri ge dig vida bättre tillfrids än förut, och talar om allehanda garantier för framtiden, ehuru du ej nämner hvari de bestodo. Någon ehuru ofullständig upplysning i detta afseende har jag likväl fått af din slägting ProtokollsSekret. Heurlin som var i staden som hastigast. Hvad han berättade mig om en viss Man, var så lumpet och mesquint att jag ej borde tro det. Mins du, Heurlin, ännu den tid

då vi täflade om hvem som skulle ha mesta personliga tillgifvenheten för Corpus delicti? Det var andra tider det!

Af din slägtinge hörde jag fråga skall vara att invälja dig i Banken såsom fullmäktig. Derigenom förökas väl dina inkomster obetydligt; men platsen är — eller rättare kan i din hand blifva vigtig för hela landet. Jag tillstyrker dig alltså att emottaga den, ehuru du fäster dig vid Sthlm längre än jag önskade och således hindrar mig från att träffa dig. Ekstrand tyckes ha en hop ideer i finanserna som ej äro så oäfna och påstår att all utrikes skuldsättning nu mera är onödig, så framt neml Banken vill afstå från sin plan att tillvälla sig hela riket. Den bör ej vidare låna ut, utan använda sitt öfverskott till productiva företag. Detta förstår jag dock icke rätt. Vid den ringaste undervigt i handeln äfventyras ju Realisationen. Låt mig nu veta din tanka om detta, samt hur snart frågan om Bankofullmäktigskapet kan bli afgjord. Lycka till slut på gamla året, och en bättre början och fortsättning af det nya. Helsa de dina från oss alla.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.



Till F. M. Franzén. 150.

Östrabo d. 10 Jan. 1845.

Älskade Franzén! Så kärkomna dina bref pläga vara mig, så har dock det, jag sist emottog, mycket oroat mig. Att din sjukdom hvarom jag förut ingenting hört, skulle vara så betänklig att den hotade lifvet, vill jag hoppas Gud afvänder och ännu någon tid unnar fäderneslandet och oss dina vänner den glädjen att få behålla dig. Men

38—232953. Tegnér, Saml. skrifter. 9.

om Han annorlunda beslutit, så tack, bäste Franzén, för all redlig vänskap hvarmed du mer än 30 år hedrat mig. Den har utgjort min ljufvaste ära. Om jag i sednare tider stundom ej varit så fullkomligt nöjd med allt hvad du skrifvit och låtit trycka, så återstår ändå alltid nog, helst från dina yngre år, att beundra; och ännu i dag anser jag dig uppriktigt för vår störste skald. Om du dör, så tag denna försäkran med dig i döden.

Men efter vi äro inne på dödskapitlet så bör jag äfven säga dig något om mitt helsotillstånd. Jag är ingalunda återställd ehuru jag egenteligen inga plågor har. Men jag går illa och talar äfven med svårighet i synnerhet om jag bemödar mig att tala högre. Begge delarna äro ofta oundgängliga för en Biskop som vill riktigt sköta sin tjenst. Att nu uppbära lön af Staten för ett Embete som man ej kan fullt förestå, har alltid synts mig betänkligt, ehuru då orsaken kommer af oförvållad sjukdom det kan vara till en viss grad ursäktligt. Kunde jag endast ta afsked från Embetet, så är Gud mitt vittne att jag gerna gjorde det. Men hvarpå skulle jag då lefva? Jag har dessutom ännu mycken skuld, som jag gerna ville betala. Under sådana förhållanden återstår mig intet annat än att ännu någon tid tjena qvar. Kan jag icke som förr använda min tid på att sköta sysslan, så kan jag dock möjligtvis ännu använda de återstående åren af min lefnad till någon nytta för Stiftet och det yngre Presterskapet derigenom att jag utger allehanda Läroböcker i synnerhet nödvändiga för det yngre Presterskapet. Således är jag för närvarande sysselsatt med en lärobok i Kristliga arkeologien, och tänker sedermera på en dylik om Kristliga samhällsförfattningen. Det blir väl icke annat än öfversättning och sammandrag efter Augusti, Rheinwald och Planck, men det kan göra samma nytta, ehuru det ej ger mig någon ära; men det

är också icke för äran utan af pligtkänsla och för egen samvetsfrid jag arbetar på det enda sätt jag nu mera förmår. Måtte Gud dertill gifva sin välsignelse. —

Men jag har nu ingått i *magnus annus climactericus* det 63, som anses så farligt för sjukliga personer. Ske Guds vilja! Vi måste underkasta oss och vara nöjda. Och derom ber jag också dagligen, ehuru mycket jag tycker att jag ännu hade att uträtta här i verlden. Men Gud vet det bättre. I sig sjelf är tanken om en Försyn i detaljerna, ehuru många svårigheter den medför för spekulationen, dock den tröstefullaste i Christendomen. Närmare upplysning i frågan få vi begge i en framtid.

Min hustru ber mycket helsa dig. Äfven hon börjar nu bli gammal, men hon har Gudilof ännu temligen god helsa. Helsa dina flickor och hemmavarande barn från oss begge, och om du får lefva så diktera ännu några rader till tröst för

Din redlige Vän

Es. Tegnér.

*

Till H. A. Tersmeden, född Rappe. 151.

Östrabo d. 11 Januari 1845.

Du begär veta något om mitt yttre och inre tillstånd. Begge äro oförändrade, således dåliga. Det ena inverkar också på det andra. Jag kan ej rätt länge sköta Embetet, borde således ta afsked; men hvarpå skall jag då lefva? Dock är det troligt att döden snart gör slut på en sådan förlägenhet. Jag är nu i 63 året som anses farligt för alla sjuklingar. Ske Guds vilja! Det är bättre vara död än äta nådebröd, skulle det också vara af Staten.

Lycka på det nya året. För mig fruktar jag ingen sådan är att vänta.

Vänskapsfullt

Es. T—r.



152. Till Disa Böttiger, född Tegnér.

Östrabo d. 28 Januari 45.

Gud signe och bevare dig, min lilla Disa, både detta och många kommande år. Tack för din lilla brefunge till nådig Biskopen. Du är god som så ofta tänker på stackars Lallen med bref. Nu har jag väl Tito här och de andra ungarna att leka med; men ingen är ändå så rolig att leka häst med som med dig. Stackars min piga som varit så illa sjuk, af frost och sedan den stygga Rosen. Doktorerna i Salaupp måste vara ändå sämre än våra i Vexiö, som icke kunna kurera så vanliga åkommor.

Helsa nu din Edelberg och bed honom ta permission för nästa år så att du kan bli hemma och leka med mig ett helt år. Hushållet kunde då helt och hållet upplösas, huset uthyras, och sålunda vunnes liten besparing. Säg mig nu hvad dag jag får möta Er i Köpingjön med egna hoppor. Åtminstone omkring Midsommar hoppas jag.

Gal bättre, annars hör jag dig ej. Hör du mig när jag ropar: God dag, du.

Tito vill resa ifrån mig denna vickan, den stygga. Ingen bryr sig om den gamle. Dock — du håller ju ändå af

Lallen.



Till C. F. af Wingård. 153.

[Titel.]

Jag har ej på länge skrifvit, men nu kan jag ej längre afhålla mig från att tacka Herr ErkeBiskopen för det manliga och sjelfständiga sätt hvarmed Herr ErkeBiskopen häfdar Ståndets rätt, och med det samma landets verkeliga bästa. Vi stå tyvärr alla på den punkt der återhållande krafter i synnerhet äro nödvändiga mot det moderna reformraseriet och det omogna nyhetsbegäret.

Som jag vet att Herr ErkeBiskopen är god och interesserar sig för min helsa, bör jag nämna att den väl är bättre än hvad man efter en allvarsam slagattack skulle kunna vänta, att jag i allmänhet är fri för plågor, har temligen aptit och sömn; men fortfarande svårighet för att röra mig, helst vänstra sidan ännu fortfar att vara mycket svagare än högra. Härtill kommer äfven att jag talar med svårighet, i synnerhet om jag skall yttra mig i större folksamlingar. Häraf följer att jag icke kan så som jag borde sköta mitt Embete hvartill fordras både rörlighet och talegåfva. Jag har också redan ingått i magnus annus climactericus, det 63, som för patienter af min beskaffenhet anses äfventyrligt. Skulle jag ej öfverlefva det så ske Guds vilje! Emottag i detta fall härmedelst mitt tack för all den vänskapsfulla ynnest hvarmed Herr ErkeBiskopen hedrat mig, den jag hvarken lefvande eller död kan glömma. Att alltjemt lefva som många af mina Medbröder på idel nådår, har alltid synts mig vidrigt och förödmjukande. A la rigueur borde jag väl således begära mitt afsked, men hvarpå skulle jag då lefva? En stackars Biskop som blifvit invalid, af ålder eller sjukdom, har ingen pension att vänta, i synnerhet om han aldrig varit bland dem som böjt knä för dagens Baal. Således måste han tjena qvar, ifall han

ej är nog heroisk att vilja svälta ihjel på gamla dagar. Någon nytta skulle jag väl ännu kunna göra som Ephorus; men hvad kan man uträtta i den vägen då, som det nu tyckes, Bönderna och deras Vederlikar få diktera skolordningen?

Med sista post hade jag underrättelse från Upsala att Kongl. Majst. indragit den pension af 200 rdr bko Böttiger hittills uppburit af hans företrädare. Det lär höra till det nya Systemet att visa sig obenägen mot dem som Carl Johan värderat. Denna förlust är för den lönlöse Böttiger kännbar. Han har nu i 2 år förestått Atterboms profession, och torde ännu länge få göra det, utan någon ersättning. Skulle icke Herr ErkeBiskopen såsom tillförordnad Kansler kunna hjelpa något. Man har sagt mig att Akad. skulle ha några besparingsmedel som Kanslern kan disponera. Om det är möjligt så hjelp. Jag skall räkna det som ett nytt prof på gammal ynnest. Heurlin som är här ber om sin vördnad.

Med vänskap, tacksamhet och hopp
Herr ErkeBiskopens
ödmjukaste tjenare
Es. Tegnér.

Östrabo d. 11 Febr. 1845.



154. Till DENSAMMME.

Östrabo d. 15 Febr. 1845.

S. H. T. Herr ErkeBiskop.

Ehuru jag skref för 8 dagar sen, kan jag dock icke afhålla mig att äfven i dag skicka några rader för att tacka för sista bref, och i synnerhet för det öfversända anförandet

om Läroverken. Väl tyckte jag det var hårdt, [att jag], som af sjuklighet var hindrad från Riksdagen, icke skulle få säga ett ord till försvar för Läroverken. Men nu är jag fullkomligt nöjd sedan saken fallit i bättre händer än mina. Eller hvad skulle jag kunnat säga så grundeligt och concentreradt. Herr ErkeBiskopen har verkeligen rättfärdigat sig som förste Mannen i Svenska Kyrkan, som första stämman bland Eforerna, som äger att yttra sig för både de högsta och talrikaste Läroverken i landet. Emottag min uppriktigaste tacksägelse derför. Jag fruktar likväl ingenting förmår öfvertyga Bönder och Borgare som nu äfven vilja fuska i vårt yrke, i synnerhet om de äro understödda, som det tros, från högre ort. —

Tillåt mig att åberopa mitt sista bref i alla dess detaljer, och tänk då och då på en slocknande vän.

Vördnadsfullt

Es. Tegnér.



Till Elise Åkerhielm, född Anker. 155.

Östrabo d. 23 Febr. 1845.

För flere månader sedan skref jag till Friherrinnan med en Riksdagsman, Lektor Ahlstrand. Han säger att han med brefvet 2 gånger varit på Ulfsunda, men ej funnit Friherrinnan hemma. Hvad jag nu skrifver skickas med Heurlin som lofvat uppsöka Friherrinnan, om hon ännu finns i landet.

Jag är samlare af Bokmärken, hvaraf jag här bifogar ett som blifvit mig skänkt af Hilda Wijk, och som jag derföre torde få begära åter vid tillfälle. Det har således varit mig allra kärast, men upphör att vara det, ifall Friherrin-

nan hedrar mig med ett annat med Elise Ankers namn. Visserligen kan en sådan begäran synas djerf; men gammalt folk anfäktas af allehanda barnsligheter.

Nu är det mera än ett år sedan jag hade en vänlig rad från Friherrinnan. Det är för länge. Tänk derföre ännu en gång och snart på

den

längtande

Es. Tegnér.

*

156. Till Disa Böttiger, född Tegnér.

Östrabo d. 25 Febr. 1845.

Min lilla Disa.

Ehuru jag haft flere små kära lappar ifrån dig, har jag dock icke kommit mig till att skrifva på länge. Sedan nu de små lekkamraterna från Nygård äro borta har jag också föga glädje att vänta. De stackars barnen slita mycket ondt. Då de reste måste Disa sitta på kuskbocken i 20 graders köld, liksom hönan på käpp. När de kommo hem var det ännu värre. Thilda säger att de äro alldeles blåfrusna. Det är omöjligt att få sådana uthus uppvärmda ehuru der eldas 4 gg om dagen. Kölden är der som här emellan 20—30 grader dageligen. Dessutom oftast snöyra. Stackars barn! Huru slår du dig ut i det troligtvis ännu kallare Salaupp?

Nu är afgjordt att Heurlins skola i sommar bo på Tufvan. Således är ingenting som hindrar Er att komma ner. Låt mig nu veta när jag får möta Er i Jönköping? Eller kanske du ville heldre att jag kom till Linköping?

Till ErkeBiskopen har jag skrifvit men ej ännu fått svar. Han skulle kunna om han ville ersätta hvad den

illake beröfvat Er. Bäst vore också att slippa all obligation.

Marknadsgåfvor har jag fått, en luskam, ett par vantar, men Göken med pipa i r—n väntas ännu. Kanske jag måste afstå den åt någon af de smärre barnen . . .

Gud välsigne dig, mitt lilla lif, önskar

Din
längtansfulle
Lallen.

Helsa Tigerbött.

*

Till C. G. Brunius. 157.

Östrabo d. 17 Maj 1845.

Högvördige Herr Professor och Riddare.

Förlåt om jag för gammal bekantskaps skull besvärar Herr Professorn med ett uppdrag.

Härvarande Domkyrka, gammal, ful och förfallen, behöfver en grundlig reparation, kanske äfven en och annan tillbyggnad. Men vi ha ingen som deri kan gå oss till handa med råd. Min anhållan är derför att Herr Professorn ville vid slutet af Juni, då Terminen är förbi, göra en resa hit för att ta kyrkan i ögnasigte. Som det torde bli svårt om rum i den afbrända staden, hoppas och anhåller jag att Professorn ville bo hos mig, då vi kunde få rådgöra om allehanda.

Tillåt mig derföre att be Herr Professorn vara välkommen till sin

Vän och tjenare
Es. Tegnér.

*

158. Till A. G. Ahlstrand.

Östrabo d. 19 Maj 1845.

Tack, min käre Ahlstrand, för brefvet som jag just nu emottog. Jag skyndar att svara härpå för att be dig vara välkommen tillbaka till oss, der du torde vara god och bo hos mig liksom innan du reste, till dess du kan få något arrangeradt för dig i staden. Du vet att jag icke har brist på rum.

Hvad Prestetståndets tvist med Silfverstolpe angår, så tror jag väl att den kunnat föras med litet mindre animositet å ömse sidor. Huruvida S. efter detta kan bli qvar på sin plats blir artigt att se; men blir Thomander hans efterträdare så vinna vi ej på ombytet.

Efter du ej kan få Reuterdahl till Ressällskap så försök att få Bolmeer, som äfven vore hjerteligt välkommen, säg honom det.

Ett bref till Ulfsunda medföljer. Tag då äfven det förra med, som hon frågat efter. Har du ej tid fara eller gå ut, så kunde ju brefven inlemnas på Postkontoret.

När få vi vänta dig tillbaka?

Min hustru ber helsa. Välkommen till

Din Vän

Es. Tegnér.



159. Till Elise Åkerhielm, född Anker.

[Odateradt.]

Hur skall jag kunna tacka min älskade Friherrinna som jag bör, så väl för bref som det öfversända bokmärket? Hittills har jag betraktat Hildas bokmärke såsom det dyrbaraste i min samling, men hädanefter får det nöja

sig med andra rummet. Det är sant Hilda är vacker; men jag fruktar hon saknar den sinnets och temperamentets lifljghet som framför allt annat fäster mannen vid en qvinna. Vår korrespondans har längesedan upphört att vara liflig; ty man ledsnar dock slutligen vid band som leder till ingenting, och suckar och önskningar äro en alltför mager kost för att i längden kunna underhålla en verklig passion. Han magrar af och dör slutligen af trånsjuka, en strådöd.

Härom och om mycket annat hoppas jag att någon gång få tala med Friherrinnan. Emedlertid ber jag helsa Åkerhielm och Gustaf och lefver emedlertid med längtan

Friherrinnans vän

Es. Tegnér.



Till C. F. af Wingård. 160.

[Titel.]

För det nya prof af gammal ynnest, hvarmed Herr ErkeBiskopen behagat hedra mig, då det väsendteligen är med afseende på Herr ErkeBiskopens gällande förord som Böttiger blifvit utnämnd till Professor, får jag härmedelst aflägga min vördnadsfullaste och ödmjukaste tacksägelse. Jag hoppas äfven att han skall rättfärdiga Herr ErkeBiskopens ynnest genom det gagn han kan stifta vid Hr ErkeBiskopens Akademi.

En Titel är god; men utan någon motsvarande lön, så är dermed föga vunnet. Tröttna derföre icke, utan hemställ hos Hans Majestät, om icke lön kunde anslås honom. Jag tror Ständerna blifva mindre obenägna derför då fråga är om moderna språken än om det varit klassiska; de förra

ha nu tagit mycken favör i opinionen. Beloppet häraf kunde kanske bli lika med de öfriga Professorernas; dock kan fråga härom ej väckas förr än vid nästa Riksdag.

Får jag ej hoppas att ErkeBiskopen vid resan från Varberg hedrar mig med ett besök. Jag har väl ej just mycket att bjuda på; Schola och Gymnasium äro redan slutade. Tages vägen om Gbrg så ber jag helsa mina dervarande vänner, helst Hilda Wijk, i fall hon ej förglömt mig.

Kroken är endast de 12 milen från Jönköping hit. Det skulle vara interessant att få tala litet med Hr ErkeBiskopen i Politik, som nu börjar interessera mig.

Min helsa är svag, efter den slagattack [jag] hade för ett par år sedan. Annus climactericus, det 63, hvari jag nu lefver, blir möjligtvis mitt sista. Ske Guds vilje! Måtte jag hos Vänner och Gynnare qvarlemna i sådant fall, om icke ett stort, åtminstone ett älskadt minne.

Ödmjukast

Es. Tegnér.

Östrabo d. 5 Juli 1845.



KOMMENTAR TILL DIKTERNA OCH DE PROSAISKA UPPSATSERNA

Af de här meddelade 7 dikterna från tiden jan.—maj 1840 ingingo alla i Jubelfestupplagan utom *Till Grefvinnan Hedda Taube* (s. 8).

Af de 59 dikterna från tiden efter sinnessjukdomens utbrott (maj 1840—1846) äro 30 helt nya, nämligen *Kärleken* (s. 31), *Porträtt af en Anonym* (s. 74), *Kämpehögen* (s. 77), *Religionerna* (s. 80), *Tillägnan* (s. 92), *Hafvet* (s. 95), *Carlvagnen* (s. 96), *Epigrammer* (s. 97), *Fastlagsris* (s. 102), *Disticher* (s. 105), *Ishjertat* (s. 106), *Frågor och svar ur Lifvets Katkes* (s. 107), *»Tror du Skalden sjelf ej känt»* (s. 109), *Prolog till Ryssfienden* (s. 112), *Hades* (s. 114), *Jätte-Sagan* (s. 115), *»Försofver dagen sig»* (s. 116), *»Skandinaviens gamla minnen»* (s. 117), *Ideen* (s. 118), *Flyttningen* (s. 125), *Den 10 Maj 1841* (s. 161), *Emaus* (s. 176), *»Sköna Schwabitz»* (s. 178), *Nattvandraren* (s. 182), *»Detta är Profetens syn»* (s. 219), *»Vår själ»* (s. 221), *Pan* (s. 224), *Röfors* (s. 232), *Till Göthilda Rappe* (s. 235), *Till Lektor Melander* (s. 239). Dessutom meddelas här *Till Herr Baron C. G. af Brinkman* (s. 111) och *Kronbruden* (s. 131) i oafkortadt och *Resminnen* (s. 35) i nästan oafkortadt skick. Af *Gerda* (s. 185) tryckas fylligare utdrag än i Jubelfestupplagan.

Af *Riksdagsanföranden* från tiden jan.—juni 1840 voro följande icke upptagna i Jubelfestupplagan: *Om en inrättning för trädgårdsodlingens befrämjande i Carl von Linnés födelseort* (s. 256), *Angående regleringen af utgifterna under*

Riks-Statens andra Hufvudtitel (s. 257), *Angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens tredje Hufvudtitel* (s. 259), *Om Carolinska Medico-Chirurgiska-Institutet* (s. 261), *Om Linköpings Stifts- och Gymnasii-Bibliothek* (s. 262), *Angående Emeriti-löner för Elementar-Läroverken* (s. 263), *Om anslag till pension för Friherre Berzelius* (s. 265), *Angående förslag till förändradt myntsystem* (s. 268), *Angående skjutsningsanstalterna i Riket* (s. 270).

Af prosaiska uppsatser från tiden efter sjukdomens utbrott äro alla nya utom *Tal vid Gymnasii Jubelfest i Wexiö 1842*, *Betänkande till 1843 års skolrevision* och *På Vexiö Gymnasium 1844.*

Där uteslutningar gjorts, markeras detta med en strecklinje.

S. 3. Till Svenska Riddarhuset.

Efter originaltrycket, Stockholm 1840, Hörbergska boktryckeriet. Fyra Hs finnas bevarade, hvaraf en i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby. Följande varianter må ur dem anföras:

R. 1: *kommer jag* ändr. fr. *komma vi*
R. 3: *bringar jag, o! bragte jag* ändr. fr. *bringa vi, o! bragte vi*
R. 6: *trifs bäst och säkrast under kraftens sköldar*
R. 9: *och fridens palm med grönskande kupol*
R. 10: *ack* ändr. fr. *nej*
R. 11: *förklarat krig utöfver Svea land*
R. 14: *tidens* ändr. fr. *dagens*
R. 15: *missbelåtenhet* ändr. fr. *obelåtenhet*
R. 64: *speja* ändr. fr. *blicka*
R. 77: *massan* ändr. fr. *hopen*
R. 80: *I samlens inom* ändr. fr. *Här stå vi inom*
R. 95: *hopen* ändr. fr. *skaran*
R. 96: *han* ändr. fr. *hon*

R. 112—115: *vill flytta allt ifrån sin fordna ort,*
upplösa, söndersplittra och förtära
hon klappar länge ren på Nordens port.

R. 118—123 lydde urspr.:

Det gamla minnets sköldeborg är här
och folkets frihet ej dess yra är.
Låt vexla tider, tänkesätt och lära,
men kraft och mod och sans bli ändå mannens ära.

Se Tegnérs bref till Franzén af den 24 januari 1840, skrifvet dagen efter att dikten förelåg i bokhandeln. Se vidare BÖÖK, *Esaias Tegnér*, I: 200 f.

S. 8. Till Grefvinnan Hedda Taube.

Efter en Hs, verkställd af främmande hand, men undertecknad af Tegnér. På papperets baksida läses följande tacksägelse:

Morfar och Mormor tacka som de böra
för hvad h a n gjort, och hvad h o n låtit göra.
Vi tacka begge två för Hedda här.
Ack (sucka de) det var ett kärt besvär.

Hedvig Taube, född 1/2 1814 af hofmarskalken G. Taube och hans maka Jeanette Müller, gift 1/2 1831 med öfversten E. A. Taube, hyllades 1829 af Tegnér i dikten *Nattvardsbarnet.* Jfr kommentaren till denna dikt och till dikterna *Födelsedagen* och *Till en mor* i del 6. — Eftersom Hedvig Taubes födelse- och bröllopsdag var den 1 febr., torde titelns datum utmärka dagen för diktens tillkomst.

S. 9. Selma Mansbach.

Efter Hs. I en volym renskrifter från skaldens senare år har dikten titeln *Resan till Norge. Till Selma M.*

Selma Mansbach, f. 1816, dotter till den norske generalen C. Mansbach, gift 1841 med generalkonsul Hans Faye, vistades i Stockholm i början af år 1840. Med ett bref af den 28 januari sände hon sitt album till Tegnér, erinrande om ett löfte han gifvit att skrifva däri. Den 30 april skrifver hon från Fredrikshald och tackar för dikten.

S. 10. »Hvad hon tänkte».

Efter trycket i Småsaker af en nybegynnare (tredje afdelningen, Lund 1840). Dikten utgjorde ett företal till denna i mars 1840 anonymt utgifna bok, författad af Martina von Schwerins år 1839 aflidna dotter.

Tvenne obetydligt afvikande Hs äro bevarade, däraf den ena i arkivet på Trolle-Ljungby.

Se Tegnérs bref till Brinkman af den 2 februari 1840. Jfr äfven dikten *Till Martina* och kommentaren därtill i del 8.

S. 11. Svar på Herr Atterboms Inträdes-Tal.

Efter trycket i Svenska Akademiens handlingar ifrån år 1796, d. 20, Stockholm 1843. Dikten var förut tryckt jämte svaret till Grafström i Stockholm 1840. Två Hs finnas bevarade, hvaraf en i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby. Följande varianter antecknas:

R. 4: *fiendtligt mot hvarandra dig och mig;*

R. 11—12: *de vissna bladen af den sångarkrans*
som utaf mig och dig och andra vanns. —

R. 32: *I öster hängde Eos purpurfanan,*
R. 50: *vänligt öga* ändr. fr. *glada ögon*
R. 70: *Olivesalen, stod- och pelarskogen,*
R. 72: *för Skönheten och Kraften lika trogen.*
R. 73: *Med senor härdade som jern och stål*
R. 79: *förtäljdes der utaf Historiens fader*
R. 95: *sjönk* ändr. fr. *föll*
R. 108: *klingande* ändr. fr. *lockande*
R. 125: *Den känslan bor*
R. 164: *den vilda, underbara Riddardikten*
R. 177: *diktens* ändr. fr. *sångens*
R. 206: *hvite* ändr. fr. *fromme*
R. 218: *hvita* ändr. fr. *bleka*

R. 252—253: *förklinga ej fast tiden är förbi.*
Det stora dör ej ut i Poësi

R. 264: *bör* ändr. fr. *för.*
R. 269—289 ersattes urspr. af dessa:

Glöm derför ej hvad Sångens Häfder varna,
hvad Minnet lär, hvad Seklerna ha rönt:
Hvad som är djupt, det måste också klarna
och friskt och kraftigt bli hvad som är skönt.

R. 282: *Uti dess anletsdrag tillhopaställas*
Se Tegnérs bref till Franzén af den 24 januari och till Elise Åkerhielm omkr. den 1 maj 1810. — Den 19 april skickade Brinkman till Tegnér en afskrift af dikten, som han kallade hans »westfaliska fred». Han föreslog där en ändring på r. 188 (*mot* i st. för *med*) som Tegnér antog. Se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 321 f.

S. 21. Svar på Herr Grafströms Inträdes-Tal.
Här aftryckt efter Svenska Akademiens handlingar ifrån år 1796, d. 20, Stockholm 1843. Dikten var förut tryckt jämte svaret till Atterbom i Stockholm 1840. Tvenne Hs finnas bevarade, däraf en i arkivet på Trolle-Ljungby. Följande varianter anföras:
R. 3: *ingen diktmö sjöng* ändr. fr. *inga Gratier sjöngo*
R. 24: *säker* ändr. fr. *trogen*
R. 38: *tanken* ändr. fr. *folket.*
Efter r. 42 följer i båda Hs:

Men sansad frihet, ej partisjuk yra
med röda mössan på förvridet hufvud
och smädelsen på läpparna mot allt
hvad stort och vördnadsvärdt Nationen äger.
Säll prise vi den gångne att han skådat
blott i sin linda Styggelsen som nu
fullvuxen står och råder öfver landet.
För henne intet heligt är som menskor
dock pläga vörda, icke ålderns ära,
ej sergerkransen omkring gråa lockar
med dubbelkronan på. Välgörarns hand
hon kysser ej, men biter, och hon glädes,
hon skrattar hånskratt om blott giftet når
upp till det hjerta som slog varmt för henne,
en skamfläck inbränd uppå landets ära
den bättre slägten skola rodna för.
Dess början såg han, dess fulländning ej
ty vänligt döden slöt förut hans öga.

Vid uteslutningen af det föregående i trycket insattes i stället r. 43.
R. 65: *den Svenska sången, ty hon är dess skönsta*

R. 73—77: *de ängarna med mystisk glans förgyller,*
sen allting somnat, än en midnattssol,
och hvita Alfer der med lätta vingar,
med aftonrodnaden till sommarkjol,

R. 79: *sångens* ändr. fr. *diktens*
R. 80: *täfla* ändr. fr. *kappas*

Grafström, på hvars släktskap med Franzén Tegnér anspelar (r. 63 ff.), efterträdde i akademien statsrådet A. G. Mörner. Se det bref till Tegnér af den 16 april 1840 (*Ur Esaias Tegnérs papper*, s. 436), hvari Beskow anmärker på karakteristiken af Mörner och föreslår att episoden om »styggelsen» uteslutes, hvilken anmaning Tegnér, som vi ofvan sett, följde. Brinkman skref till Tegnér i samma ärende den 22 april 1840. Se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 322 ff.

S. 24. Skålar i Preste-Ståndet.

Efter trycket i Svenska Biet d. 27 och 30 maj 1840. Skålarna till Ihre, Heurlin och Wingård finnas i två handskrifter (den senaste ofullständig), de öfriga i en. I skålen till Wingård lyder i en handskrift (troligen senare gjord) r. 4:

Men Statsutskottet svarar Nej

Av r. 17—20 i samma skåltal finnes äfven följande version, på annan papperssort och möjligen med något yngre handstil:

En verldsstrid äro dagens strider
och länge ha de varit så,
ty frågan är och blir omsider:
skall Anden eller Massan rå?

Skålarna föredrogos vid en middagsfest, firad af presteståndet.

S. 31. Kärleken.

Efter Hs, som bär datum sept. 1840. Dikten är riktad till Franzén.

S. 32. Ragnarok.

Efter trycket i Svenska Biet $^{11}/_{6}$ 1842. Dikten utgör ett brottstycke ur ett längre poem, till hvilket flera Hs finnas bevarade. Dess fullständiga titel är *Ragnarok eller Sång till Nordstjernan. En Bilaga till Solsången. Versi Sciolti.* En Hs bär mottot *Nescit occasum* och en *Allmän titel: Skrifter från Kungsholmen 10 Aug.—10 Sept. 1840. Vers och Prosa, af Es. Tegnér.* En Hs är daterad aug. 1840, en annan d. 11 oktober 1840 och en tredje sept. 1841.

R. 8: *arg strid* är ändrat efter Hs. I Sv. Biet läses *arglid*, som sannolikt är tryckfel.

Dikten, som författats under sjukdomstiden i Stockholm sommaren 1840 eller strax därefter, ger särskildt uttryck åt skaldens rysshat:

Striden mot de lömske Ryssar
är Europas Ragnarok.
Herrligt hur det svenska stålet biter
ännu på de Moskoviter!

S. 35. Resminnen.

En fullständig Hs finnes med särskildt titelblad, afsedt som manuskript för tryckning: *Resminnen från Stockholm till Köpenhamn, på Ångfartyget Sverge, September 1840. Af Esaias Tegnér. Uppläst i Svenska Adademien d. 20 December 1840.* Denna Hs följes för fjärde afdelningen. Diktens trenne första afdelningar föreligga i en renskrift, i fru Hedvig Tegnérs ägo, som följts för dessa. Dess titel är: *Resminnen eller Skandinaviska Sagor.* Dessutom äger fru H. Tegnér en tredje handskrift, innehållande (under rubriken *Inledning*) r. 1—32 i från de båda andra handskrifterna något afvikande form.

Dikten är i den förstnämnda Hs försedd med följande noter till ord, som här anges:

I. R. 46. Till *land och ort: Landsort.*

R. 56. Till *Jungfrun: En ödslig, enstaka klippa vid Ölands norra udde. Kallas äfven Blåkulla.*

R. 60. Till *ofruktbart: θάλασσα ἀτρύγετος.*

R. 94. Till *Sverges: Ångfartygets namn.*

R. 97. Till *tågor: Linngarn. Provincialism.*

II. R. 176. Till *Bror: Baron B. Cederström, General, Krigsminister m. m.*

R. 187. Till *Karin Cederström: Grefvinnan Cederström, född Aschan på Åry.*

IV. R. 12. Till *Hjorungavåg: Olof Tryggvasons Saga.*

R. 70. Till *Helmfeldt: I slaget vid Landskrona 1672.*

R. 81. Till *Martina: Friherrinnan Schwerin, född Törngren.*

Den »bekanta fången» på Vaxholm är Crusenstolpe, som 1838 dömts till tre års fängelse för majestätsbrott.

Färden förbi Öland och Kalmar ger Tegnér anledning att i andra sången infläta historien om den i Kalmar födde biskopen Carl Carlsson, som felaktigt påståtts vara en son till Karl X. Han blir så i tillfälle att hylla en ättling till Carl Carlsson, generalen Bror Cederström, och äfven öfversten C. A. Cederströms maka Catharina Fredrica, ägarinna till Årys bruk i Småland.

Den Ulfsax som nämnes i samma andra sång är Emilia Selldén, f. Ulfsax. Ätten Ulfsax ledde enligt en tradition sin härstamning tillbaka till lagman Bengt Ulfve i Uppland och till Gunnar Gröpe, äfven kallad Gruffasson efter sin moder Gruffa, en konungadotter ifrån Norge. Denne Gunnar Gruffasson nämnes i tredje sången af Resminnen och har gett sitt namn åt en af sångerna i *Gerda.*

Den i tredje sången nämnde »Herr Thore» är Thore Petré, den kände liberale politikern.

I början af fjärde sången anspelas på Ingemanns berättelse De Underjordiske, et bornholmsk Eventyr, som intresserat Tegnér så, att han öfversatte flera af de däri inlagda dikterna. Se kommentaren till *Hafvet* (s. 95).

Slaget vid Landskrona stod år 1677, icke 1672 som Tegnér uppger.

Dikten slutar med en hälsning till Martina von Schwerin, i hvars sorg öfver den aflidna dottern Tegnér åter deltar. Rönneberga högar ligga nära Sireköpinge, Martina von Schwerins hem.

Resminnen diktades väl delvis redan under färden från Stockholm till Köpenhamn, som skedde med ångbåten Sverge. Från Schleswig, där dikten troligen afslutades, skref Tegnér den 8 oktober 1840 till hustrun och begärde Ölands historia och beskrifning af Abraham Ahlquist. I ett bref till Beskow af den 25 nov. samma år säger han sig ämna låta trycka dikten i Lund. Brinkman erhöll dikten i februari följande år jämte en tillägnan *Till Herr Baron C. G. af Brinkman* (se sid. 110). — Enligt Tegnérs önskan uppläste Beskow delar af dikten på Svenska akademiens högtidsdag 1840.

Af Tegnérs vidtomfattande planer från dessa år framgår att han tänkt skildra svenska bygder i en serie dikter med geografiska och historiska motiv. Tendenser härtill finnas i Resminnen i skildringarna af Öland, Bleking och Lund, i *Kronbruden* och i *Gerda.* Som titel till verket tänkte han sig *Norden* eller *Nordiska Rimsagor*, hvarmed kan jämföras den ofvan anförda titeln till Resminnen: *Skandinaviska Sagor.* Se bref till Oehlenschläger af den 1 maj 1841 och till Beskow af den 24 juli samma år.

S. 58. Siestan.

Tvenne Hs bevarade, hvaraf den ena i arkivet på Trolle-Ljungby. De afvika obetydligt från hvarandra. Hs i Trolle-Ljungby, som ensam har undertiteln *En Romersk Dröm*, bär datum november 1840, den andra oktober 1840. — Jfr slutstrofen med *Kronbruden*, där kaffet i andra sångens slut kallas »en arab från lyckliga Yemen».

S. 62. Pantheismen.

Efter trycket i Svenska Biet $^{1}/_{11}$ 1843. Tre Hs finnas, hvaraf en i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby. Denna sistnämnda bär i marginalen dateringen »1804 och 1839» samt en blyertsanteckning: »1804 i Vermland». En af de öfriga är daterad november 1840. Ur handskrifterna må följande varianter antecknas:

R. 1: *vår sommar*
R. 2: *far nu som förr*
R. 4: *stormig* i st. för *frusen*
R. 34: *färg i blomma*

R. 38—40: *sig sjelf, är öfverallt och ingenstäds,*
Hans Hejling lik. I stjernan är han skimmer,
i Hegel tanke. Gläds, du halfgud, gläds!

R. 48: *Tysk Logik*

R. 49—52: *Odödlighet som ej vet till sig? Ila*
förutan hvila! — Gif mig Spegels Dikt,
der är det sanning. Nämns Guds Verk och hvila,
hvad bilder i den spegeln! O hur rikt,

Den böhmiska sagan om Hans Hejling, en bergande som gifte sig med en kvinna, hvilken han af svartsjuka förvandlade till en klippa, hade bearbetats af Spiess i en roman och af Körner i en novell, hvilka båda öfversatts på svenska.

Jfr dikten med ett bref till C. F. af Wingård af den 22 mars 1835, där Tegnér meddelar sitt intryck af hegelianen Richters Die Neue Unsterblichkeitslehre (1833). Jfr äfven ett bref till Brinkman af den 3 april 1842, där Tegnér förklarar att »i Pantheismen ligger ingen frälsning». — Se rörande diktens datering och släktskap med *Återkomsten till hembygden* O. Holmberg, *En nyfunnen Tegnérdikt, Samlaren 1914*, s. 32.

S. 65. Onar och Kalliope.

Dikten finnes bevarad i fyra Hs, A, B, C och D. Den senare räcker dock endast t. o. m. r. 65. A är daterad Schleswig oktober 1840, C november 1840 och D Schleswig 1840. B, som här är följd, torde vara om inte senast skrifven dock senast genomsedd och öfverarbetad. I alla öfriga Hs liksom urspr. i B heter dikten *Sångmön och Drömmen. En Dialog* och samtalet föres mellan Onar och Klio. Följande varianter må dessutom anföras:

A. R. 36 urspr.: *Skönhet är form, men all form behöfver dock ytterst ett något* .

R. 39 » *Detta en lyra! Besynnerligt. Sjusträngad är hon!*

R. 55 » *sång* i st. för *Konst*

Mellan r. 80 och 81 läses denna rad:

Jo genom skönhet och konst och tanke! Hur finnes det sköna?

R. 84: *Chryses* i st. för *Briseus*

Denna rad saknades urspr. och r. 83 lydde:

eller hans Helena, Pelei son eller Phryne, den väna hos honom

R. 99 urspr.: *hvad som icke har lif är ej skönt, det är dödt, kan ej verka,*

R. 101— 108 (i A och C samt urspr. i B):

Menar du så?

Klio

Ja rätt.

Onar

Men hvad är då grunden för lifvet?

R. 120 urspr: *Konstens bild* i st. för *Sångens symbol*

R. 129—130: *Sanning och Godhet och Skönhet är ett i sin grund, de bära hvarandra.*
Från dem alla är jag, som mitt möderne prisar jag alla.

R. 152: *Myster* i st. för *symbol*

R. 153 urspr.: *likasom ej utan dikt. På botten af tingen de begge*

B. R. 147 urspr.: *skuggornas* i st. för *sanningens*

C. R. 51: *nej såsom kaskader* ändr. till *oredіga röster*
D. R. 31—34:

Narrarna säga att ej det romantiska fattas af Greken,
hörer till andra land. Men var ej Apollo en Hellen.
Likväl tar han alltjemt som Marmorblock höga gestalter,
skär Olympiska Gudar utur den barbariska Klyften.
Huru stiga gudomliga former ej opp under mejseln!
Liksom stjernorna dansa till Sferernas sång, så dansa de lätta,

Dikten är försedd med åtskilliga noter till ord som här anges:

R. 12. Till *Himeri: Det sinnliga begäret.*
R. 17. Till *Attys: älskad af Cybele. Hennes prester (Galler) voro Eunuker.*
R. 18. Till *Mnemosynä: Minnet.*
R. 19. Till *Kariterna: Behagen.*
R. 116. Till *Betar: pascere oculos.*
R. 156. Till *Homerus:* καὶ γὰρ Ὄναρ ἐκ Διός ἐστι (Iliad. 1.)

I brefvet till Reuterdahl af den 16 juli 1841, där Tegnér meddelade en plan för sina samlade skrifter, är *Onar och Klio* jämte *Pantheismen* upptagen i en del *Didaskaliskt.* — Med ett bref af den 21 okt. 1841 sände Tegnér dikten till Atterbom, kallande den ett utkast till poetik, tillkommet på en tid då han »ännu kunde tro på de Tyska drömmarna i den vägen». Se Wrangel, *Atterbom och Tegnér*, Samlaren 1911, s. 95 ff. Albert Nilsson (*Esaias Tegnér, Filosofiska och estetiska skrifter*, s. 84 ff.) antar, att diktens planläggning går tillbaka till början af 1820-talet. Se äfven Hasselqvist, *Ossian i den svenska dikten och litteraturen*, s. 157. — I ett bref till Brinkman den 25 febr. 1843 förfäktade Tegnér tvärtemot denna dikt, att poesien aldrig är »en sömnvandrare en drömmande Clairvoyance, utan alltjemt vaken och fullsöfd».

S. 72. Oedipus.

Bevarad i tre Hs, A, B och C, som alla äro skrifna under skaldens senare år. C är här följd. A och B äro daterade 1810. A bär underrubriken *En symbolisk Fantasi öfver Oedipus i Kolon af Sofokles*, B *Allegorisk Fantasi.* B är delvis på samma papper som en af handskrifterna till *Återkomsten till hembygden* (se anm. till denna dikt). Följande varianter må antecknas:

A. R. 14: *blåkyld af frost, förlamad utaf fluss*
R. 17: *jag drog till Delfi, der ur jordens nafvel*
en källa springer, och Pythia derhos,
Prestinnan af profetisk afvel,
uppvicklar Ödets dunkelröda ros.
Jag yngling ville namnet veta

R. 38 ändrad till: *Förbannelsen, hvart inre ögat såg*

B. R. 17—20:

jag drog till Delfi, hvarest Pythia tros,
Prestinnan af profetisk afvel,
som sitter spående på jordens nafvel,
uppvickla ödets dunkelröda ros.

Med herrskarlater, med grå hår kring [*pannan*]
uti en korsväg mötte mig en Man.
Stolt som en konung, djerf och häftig han.

Dikten är försedd med noter till ord, som här anges:

R. 1. Till *Isthmus: Corinthiska näset.*
R. 24. Till *Hebe: Ungdomens Gudinna, Iduna i Asaläran.*
R. 31. Till *moders: Drottning Iokaste.*
R. 34. Till *Siarn: Tiresias.*
R. 40. Till *Moira: Nornan, Ödet.*
R. 48. Till *Theseus som steg neder: Första gången då han hämtade Perithous från underjorden.*

S. 74. Porträtt af en Anonym.

Efter Hs. Till r. 40 finnes följande not: »Det nya språk som åsyftas är i sin grund Norräna och Svenska, men alla de många tusende ord som ingått i Engelskan, Tyskan, Fransyskan, Spanskan, Italienskan och otvifvelaktigt äro af Germaniskt ursprung, kunna och böra upptagas deri. Äfven böra Casus som nyttjas i Norräna och Tyska återställas; syntaxen och Metriken bli friare, rimläran likaledes. Öfversättas Bibel, Katekes och Psalmbok deri, läses det allmänt i skolorna, så bör det om 50 år vara herrskande språket i nordvestra Europa hos alla folk af Germaniskt och blandadt ursprung.» Till r. 53 finnes noten: »Enligt Scholiastens berättelse.»

S. 77. Kämpehögen.

Efter Hs, daterad december 1840. — Dikten utgör en öfversättning af första afdelningen af Oehlenschlägers »Kæmpebegravelsen».

S. 80. Religionerna.

Tvenne Hs finnas. I den som här i hufvudsak följts ingår dikten i *Julottan* i dess ena version (se anm. till denna dikt) och utgör senare delen af denna. I den andra Hs, hvarifrån titeln tagits, följer fjärde afdelningen efter första.

Till *Sofronisci son* (r. 4) finnes en not: *Sokrates.*

I samband med denna dikt öfversatte Tegnér den i Walter Scotts roman Tales of the Crusaders inlagda dikten Ahriman under titeln *Sång från Ginnistan.*

S. 84. Julottan.

Tvenne från varandra föga afvikande Hs finnas, hvaraf den här följda bär underrubriken *Fragment af ett större poem: Religionerna* och äfven omfattar den här förut tryckta dikten *Religionerna.* Den andra Hs, som har titeln *Julottan d. 25 December 1840 i Schleswig Domkyrka,* omfattar också en särskildt tryckt dikt: *Afsked från vännerna i Norden.*

Följande varianter antecknas:

Efter r. 6 är i andra Hs denna rad tillagd:

vägleder oss från jord till himlen hem.

R. 14: *Ett barn ännu. Snart växte derur Anden,*

R. 26—31: *och menskan lärde älska bröder. Frid,*
förakt för död, för verlden och dess strid,
begär att älska alla, att försona,
de byggde fredligt i hans törnekrona.

I en volym från Schleswig-tiden betitlad *Planernas och andra Sottisers Bok* finnes under rubriken Julottan antecknadt: »Lyrik. Poem i IV sånger».

S. 86. Afsked från vännerna i Norden.

Efter trycket i Lunds Veckoblad. Nytt och gammalt, 1841: 16. Texten har här flera tryckfel, som äro rättade i ett ex. af tidningen bland Tegnérs papper.

I Hs ingår dikten i *Julottan* (se anm. till denna dikt) och utgör senare delen af denna. Följande varianter må antecknas:

R. 5: *Orangens gullklot, drufvans röda bär*

R. 12—14:

är hördt, som messas med andäktig håg.
Ja äfven messas nu utaf kastrater
der Flaccus sjöng och Cæsars hjeltedater

R. 17: *Gladt vill jag vandra med min cittra kring*

R. 39 fortsättes af:

och der de Tre besökte Abraham
ej i ett slott men under löfvens salar.
Trefaldig Gud gick der till fadren fram,
synbarlig nedsteg Guden då i marken,
åt, drack och talade med patriarken.

I stället för r. 43 har Hs:

och höra hur den starke svingar
utöfver gamla Nazareth
och svingar öfver mörkblå slätten,
utöfver gräsgrön slätt,
der Gudaätten
gick ibland klipporna, bevingade som jätten
som fjerran Ginistan kom från,

Efter r. 62 äro följande rader alternativt insatta:

Gud, Fader, Son och Ande, hör min bön.
Jag skakar stoftet af min fot i lön
och lyfter sinnena ifrån jordens hvimmel.
Hör mig, min själ jag skickar i din himmel.

I en andra Hs bildar dikten en afslutning till det aldrig hållna talet för Växjö gymnasium 1842. Följande varianter antecknas därur:

R. 8: *Ärans* i st. för *minnets*

R. 16: *min längtan traktar* i st. för *jag aktar*

R. 53—54: *Upp bedjen, Bröder, I som sanning lärden,*
till Eder Skapare, Er Frälserman.
Upp bedjen för Er pilgrim, beden, beden.

S. 89. Återkomsten till Hembygden.
Stroferna 1, 2, 3 och 5 af denna dikt trycktes i Svenska Biet d. 25 jan. 1841 med följande afvikelser från den här meddelade texten:

R. 3—4: *så till min fosterbygd jag återvänder,*
en hemsjuk son till sina fäders jord.

R. 11: *välbekanta* i st. för *obekanta*
R. 17: *Och samma träd stå qvar. De namn, jag ristat*
5 Hs finnas bevarade, A, B, C, D och E. De fyra senare äro skrifna 1840 och 1841 och afsågos att i författarens då tillämnade Samlade dikter ingå i en serie *Ungdomsförsök* (*Ungdomsöfningar*), hvarom anteckningar i manuskriptets marginal bära vittne. Hs E är den här följda, den troligen senaste renskriften. D, också daterad 1841, öfverensstämmer i allt väsentligt med E; följande afvikelse kan antecknas:

R. 45—47: *En yngling sitter metande på stranden,*
der jag satt fordom metande som han.
Hur tankfull hufvet lutar han i handen!

C är daterad November 1840, men bär under titeln årtalet 1804, sedermera med blyerts ändradt till 1802, septbr. Den består af 12 strofer, nämligen stroferna 1—8 och 13—16. Följande ställen i texten må antecknas:
R. 14: *hvad förr var helt, har spruckit nu i tu.*
R. 55: *och kryper sedan tröttad bort bland rågen,*
R. 61: *Det sköna förr, det yppiga, det runda,*
R. 63: *Allt är sig likt, allt är dock annorlunda.*
B har urspr. varit daterad 1802, men årtalet har senare ändrats till 1841. Den är skrifven i följd med dikten *Oedipus.*
Dikten har i denna version 12 strofer, desamma som i C, i denna ordning: 1—3, 5, 7, 6, 8, 13—15, 4, 16. Följande varianter må antecknas:

R. 17—19: *Kom låt mig återse de namn jag ristat*
i deras bark i lyckligare dar.
Här vill jag gråta allt hvad kärt jag mistat

R. 25—28: *Hvad gull, hvad purpur öfver böljan väger.*
Ack, fordom lekte Englar deruti.
Nu är det dunster, som mig forskarn säger,
allenast dunster med strålbrytning i.

R. 30—31: *som han slog fordom, så slår han ännu.*
Förr var det trånad som i kärlekssagan

R. 51—52 urspr.:
se huru matt och modfälld nu han stoppar
i säck sin pipa ner, med bruten klang.

R. 51 därefter:
hur tam och bildad är han nu och stoppar
R. 56: *ty han är uppdämd till en hållfast dam.*
R. 62 urspr.:
Nu har det gistnat, det är spräckt itu
Därefter: *hvar är det nu, hvart flydde dess behag.*

Hs A är tidigare; handstilen tyder på 1815 eller åren närmast före. Den lyder i sin slutliga form:

Återkomsten till min hembygd.

En fogel lik som ifrån södrens stränder
med sommarvinden flyger till sin Nord,
så till min hembygd än jag återvänder,
en flyktig gäst på mina fäders jord.

O hulda moder, känner du ej åter
den rädda fremling, kommen fjerran från,
som klappar skygg uppå din dörr och gråter
invid ditt bröst, lik en förlorad son.

O väl ha åren ren hans panna fårat,
och solen väl din ynglings kinder bränt:
dock intet afstånd har hans hjerta dårat;
det blef hos dig, det har ej återvändt.

Se, ännu står din boning, höga moder,
ett Göthiskt Tempel på osviklig grund,
och ingen jordstöt stjelper om dess stoder,
och ingen åska spränger hvalfvets rund.

Se, ingen vinter har ännu de friska,
de evigt gröna lunderna förstört,
och samma obekanta andar hviska
i deras toppar som min barndom hört.

Och ännu spegla dina hundra sjöar
de trofast gömda dragen af min bild,
och ännu famna härligt dina öar
sin älskling, allt för länge från dem skild.

Allt är sig lika. Samma stjernor svänga
sin vagn kring fjällen: samma sol än ser
sin bild i vågen, samma björkar hänga
de gröna lockar öfver bäcken ner.

O låt mig se ännu de namn jag ristat
i deras bark i lyckligare dar;
o låt mig gråta här hvar fröjd jag mistat
och dubbelt njuta den jag än har qvar.

Hur ljuft att långt från Söderns töckenslätter
se i din klara himmel opp igen
och svärma bort i dina sommarnätter
en vingad timme med en barndomsvän.

Från denna text må följande varianter antecknas:
R. 3. urspr.: *så till min hembygd glad jag återvänder*

R. 13—16: *Se, ännu tryggt din moderliga boning*
på bergfast, tusenårig grundval står,
fast stormen skakar taket utan skoning,
fast åskan vredgad mot dess väggar slår.

Jfr diktens tredje strof med första strofen af *Träden.* De två sista stroferna kunna jämföras med Tegnérs bref till Wingård af den 22 mars 1835, där Schleiermachers dialektik kallas »ett anatomiskt preparat af Platos muskelbyggnad, men utan något tecken till den store Grekens yppiga, blomstrande, lefnadsfriska lemmar». Om »dunster» och »strålbrytning» (se femte strofen) yttrade sig Tegnér i talet på Växjö gymnasium 1839.

Det synes, som om Tegnér i Schleswig tagit upp ungdomsdikten till bearbetning. På sensommaren 1841 fick han så ny anledning att intressera sig för den, i det att han då med den långa sjukhusvistelsen bakom sig besökte sin hembygd. Se WRANGEL, *Rämen och Tegnérminnet*, s. 292 ff. och OLLE HOLMBERG, *En nyfunnen Tegnérdikt* (Samlaren 1914).

S. 92. Tillägnan.

Efter Hs. Dikten inleder en öfversättning af Oehlenschlägers Correggio efter tredje tyska upplagan, daterad Schleswig Jan. 1841.

Till r. 45 (Jason) finnes i Hs följande not: *Thorwaldsens Jason i Rom.* Se bref till Oehlenschläger af den 1 maj 1841.

S. 95. Hafvet.

Efter Hs. Dikten är en ganska trogen öfversättning af en i Ingemanns berättelse De Underjordiske (1817) inlagd sång. En annan Hs har ett från originalet mera afvikande slut:

och bär mig fram
högt i dina väldiga armar,
men Gud sig förbarmar.

Tegnér öfversatte flera andra af dikterna i De Underjordiske.

S. 96. Carlvagnen.

Efter Hs. I Ingemanns De Underjordiske finnes en sång om »Karlsvognen», som Tegnér i någon mån tagit efter.

S. 97. Epigrammer.

Efter Hs. I den samling af sina skrifter, som Tegnér planerade i början af 1840-talet, tänkte han kalla en afdelning *Satyriska Småsaker.*

Ett adertonsidigt manuskripthäfte innehåller: *Epigrammer*, *Fastlagsris* och *Distichcr*. Bland epigrammen återfinnas ett par från tidigare år, det i denna upplagas andra del (sid. 207) tryckta epigrammet efter Haug (här med titeln *Den Bestulne*) och *Fosforister*, dateradt 1808. Äfven dikten *Hammarspik* skulle ha sin plats i samlingen. Af de öfriga 19 epigrammen meddelas här ett urval. Epigrammet om *Lund* står i ett häfte *Aforismer och smärre Upsatser* bland de Brinkmanska papperen på Trolle-Ljungby.

En af de Aderton slutar med en anspelning på lektorn Lars Magnus Enberg, som till Tegnérs harm efter Nils v. Rosenstein (d. 1824) fick en plats i Svenska akademien.

I Per och Pauls dialog, *Nykterhetssvärmarn*, torde Tegnér äfven ha ihågkommit Thomanders vän Paul Gabriel Ahnfelt.

Tvenne epigram, *Dalman* och *Samme hedersman*, af hvilka det första meddelas i förkortning, ha till föremål Vilhelm Fredrik Dalman, redaktör för Nya Dagligt Allehanda och ledamot af ridderskapet och adeln, en af liberalismens förgrundsfigurer.

I *Orthodoxien* anspelas på Franzéns poetiska dialog Rabulisten och Landtpresten (1840), utgörande en varning för den radikala bibeluppfattning, som i Strauss' Leben Jesu hade en ryktbar representant.

Om Atterbom handla två epigram, *Christian Tyran* och *Blomsterskalden*. Med det förra, daterat 1835, åsyftar Tegnér Atterboms bekanta recension af Leopolds skrifter i Svenska litteraturföreningens tidning år 1833, hvilken han äfven hade i tankarna, då han den 31 maj 1837 skref till Brinkman, att Atterbom »i afseende på Leopold, nemligen den döde, gjort som Christian Tyrann då han grof opp Sten Sture och bet i liket».

Samtliga dessa epigram torde vara skrifna 1840—41. Med dateringen 1809 af epigrammet om Johan Olof Wallin afses säkerligen diktens situation, inte dess tillkomsttid.

S. 102. Fastlagsris.

Efter Hs i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby. Flertalet utgöra en afskrift efter det i kommentaren till *Epigrammer* omtalade manuskripthäftet. Af tidigare, i del 2 tryckta, Fastlagsris återfinnas här ett par. Ett af dem är nu dedicerat till *Elise Å.* (Åkerhielm):

Sötaste Elise,
vore jag ditt fastlagsris!

Ett annat har erhållit titeln *Babyloniska skökan:*

Ej fastlagsris, välborna Fru,
men endast fasta fruktar du.

Den i del 2 efter Jubelfestupplagan tryckta dikten till Emma bär här titeln *Emma N.*

De fem här tryckta Fastlagsrisen äro riktade till Selma Mansbach, Euphrosyne Palm, Martina v. Schwerin samt, sannolikt, till Sofie Myhrman (Tegnérs svägerska) och Aurora Baumgarten.

S. 105. Disticher.

Efter Hs (se kommentaren till *Epigrammer*). Enligt planen skulle Tegnér i dessa Disticher behandla *Svenska Snillen* i tvenne afdelningar: *Vetenskapliga* och *vittra*. Man återfinner här dikten *Den 6 December*, tryckt i del 6, under titeln *Amiral Platen* och med anmärkningen *I Sv. Akademien, vid första underrättelsen om hans död.*

I *Lefvande Lögn* anspelas på Crusenstolpe (jfr kommentaren till *Resminnen*).

S. 106. Ishjertat.

Efter Hs. Dikten är nedskrifven i det ofvan omtalade manuskriptet, bredvid *Fastlagsris.*

S. 107. Frågor och svar ur Lifvets Katkes.

Efter Hs. En annan Hs har titeln *Lifvets Katkes i Frågor och svar.* Andra afvikelser äro:

R. 6: *icke Republik* i st. för *helst i Republik*

R. 12: *När hon diktar bara,*
tror på Gud.

R. 13—14 saknas.

Svaret som ges på frågan »Hvad är ändtlig Gud?» är detsamma, som »Dagens vise» lämna i dikten *Pantheismen.*

S. 109. »Tror du skalden sjelf ej känt».

Efter Hs. En anteckning i marginalen anger, att dikten skulle ingå i en samling *Stambokslitteratur.*

R. 19 lydde urspr.: *knäppt uppå Gud Brages lyra,*

Enligt en marginalanteckning i Hs är dikten riktad till *H. R—n*, möjligen Harriet v. Rehausen (se anm. till dikten *Harriet Lovisa v. Rehausen* i del 7). Denna dog dock redan 1834.

S. 110. Till Herr Baron C. G. af Brinkman.

Efter Hs i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby, daterad den 24 Febr. 1841. I en annan Hs, ett koncept, slutade dikten ursprungligen med r. 12. I denna version lydde r. 22—29:

Vi ha Franzén och Atterbom
och dig. I ären tre (jag darrar)
emot väl hundra femti Narrar
exempelvis Stagnelius och Tegnér
och kanske tusen Adlersparrar.

Med denna dikt skänkte Tegnér sina *Resminnen* åt Brinkman. En not i marginalen — »Autografen infordras af Beskow» — tyder på att han först sänt Resminnen till denne.

S. 112. Prolog till Ryssfienden.

Efter Hs. En marginalanteckning innehåller diktens plan: »Ledande politiska Idén hos 1) Judarna 2) Greker 3) Romare 4) Spanierna under

Carl V 5) Fransoser under Napoleon 6) Tyskarna — utan — 7) Svenskarna under Gustaf Adolf. Nu är det Rysshatet.»

S. 114. Hades.

Efter Hs.

Tegnér planerade en större »rimsaga» i 9—12 sånger, hvaraf det här meddelade, början till första sången, utgör allt hvad han åstadkom. Förebilderna voro Dante och Milton. Första sången skulle skildra Limbus Patrum & Infantum, andra helvetet och de följande himmeln. I *Planernas och andra Sottisers Bok* finnes en utförlig plan till dikten, hvari uppräknas de som skola få plats i helvetet eller de olika himlarna, hedningarnas och de kristnas, kungarnas, tänkarnas, konstnärernas och skaldernas.

S. 115. Jättesagan.

Tvenne Hs finnas. Den här följda saknar titeln.

S. 116. »Försofver dagen sig!»

Efter Hs.

Raderna 1—5 äro skrifna i ett drag, med säker stil. Sedan har inspirationen sinat, och det följande är med ojämn och svagare stil nedskrifvet utan fullt samband med ingressen. Den streckade raden utmärker detta, icke att något är uteslutet.

S. 117. »Skandinaviens gamla minnen».

Efter Hs.

S. 118. Ideen.

Efter Hs. Dikten är ett fragment.

S. 119. Henrik IV.

Efter Hs. Ändringarna i denna äro obetydliga. — Jfr r. 23 i andra sången (Trädgården) med Epilog vid *Jubelfesten på Vexiö Gymnasium 1843:*

Alltså ordnade förr Linnæus blommornas fotfolk,
klädda i blått och i gult, och till öfverstar satte han träden.

S. 125. Flyttningen.

Efter Hs. Bland Brinkmans papper finnes ännu en ofullständigt bevarad handskrift på brefpapper af ett slag som Tegnér använde i Schleswig. Denna, som slutar med r. 51, har underrubriken *En Idyll* och företer för öfrigt följande afvikelser:

R. 12: *lockiga hår och skön syntes mig Gröningen då!*

R. 19—20: *Namn som Norbergs likväl, och Fremlings, och Munthes, och Lundblads*
glömmas ej lätt när ett strå grönskar på Lundagård än.

R. 28: *höga* i st. för *hedna*

R. 23: Helena Faxe och Euphrosyne Palm. — R. 77: »en gång jag väcker dem väl», d. v. s. med *Gerda.* — R. 84: »Getternas bäck, Aegopotamus» förklaras i en not: *Getabäck skiljer Christianstads Län från Kronobergs.*

Dateringen 1826 afser diktens situation, afflyttningen från Lund till Växjö, icke tillkomsttiden. I brefvet till Reuterdahl af den 16 juli 1841 är dikten upptagen i en del *Idyller,* dessutom ämnad att innehålla *Nattvardsbarnen* och *Kronbruden.*

S. 131. Kronbruden.

Dikten finnes bevarad i fem fullständiga Hs: A, B, C, D och E. E, som torde vara den senaste, är här följd. Dessutom äger fru Hedvig Tegnér en afskrift med egenhändiga rättelser af Tegnér. Dedikationsdikten finnes i A, C, D och E. I A omfattar den urspr. str. 1—4, 16, 14, 15, 17—19. Senare ha tillagts 5, 6, 10—14. I C 1—6, 10—19. I D urspr. desamma, senare också 7—9. I tidningen Svenska Biet trycktes d. 9 juni 1842 str. 1—3, 6, 10—19 med en text som närmast ansluter sig till C:s. Dessutom finnas två särskilda Hs, fragmenten F och G, till str. 7—9. Den tidigare af dessa bär titeln *Amenda Honorable till Gœthe.*

Ur handskrifterna:

TILL FRANS MICHAEL FRANZÉN.

A. R. 13: *Mer skön, mer oskuldsfull, mer lätt än hundra*

R. 24 urspr.:

Och icke Grekernas — der vill mig seger ana.

R. 26 urspr.: *obändig* i st. för *högtidlig*

R. 31: *vestanvindar* (urspr. *-väder*) i st. för *milda toner*

R. 73: *William* i st. för *Byron*

(En not angaf här att Shakespeare åsyftades.)

R. 97: *Och är ej sagan tidehvarfvens minne*

R. 102—104: urspr.:

som lefver än i Sagans dunkla röst.
Hon är mig kär. Hur lärorna må blandas,
den enklaste är bäst. Hon lefver och hon andas.

R. 121: *Förakta hopen* i st. för *tro ej på*

R. 135: *urgammalt* i st. för *oroligt*

F. R. 49—54: *Nej, jag gör dock orätt, ty det slog*
ett varmt, ett väldigt hjerta hos begärens,
Korinthibrudens skald och Bajaderens,
som all sin Konst blott af Naturen tog,
mångfrestaren i Poesien. Hetärens
berömda konster kände han — och log.

Från tidigare år (handstilen antyder årtiondet omkring 1830) finnes en Hs bevarad, som upptar str. 14 och 15 samt en tredje.

Str. 14 har dessa afvikelser:

R. 105—110:

Jag kan ej skilja mig från fädrens minne,
min håg står jemnt till denna hjelteverld
med merg i ben, med härdadt stål i sinne
och eggen skarp på sina långa svärd.
Jag vet det väl en annan tid är inne:
hon står för när, hon är ej Sången värd.

Den tredje, senare ej använda strofen lyder:

Så tag en bild af fordna hjeltelifvet
som sagan målar det bland Nordens fjäll.
Ack! svagt och dunkelt är det återgifvet
som dragen på den nötta runohäll.
På stjernehvalfvet står det bättre skrifvet
i skrift som lågar opp på nytt hvar qväll.
Dit är den höge hjelteskepnan gången
hans skugga endast går igen i Sången.

I en anteckning på manuskriptet förmodar Elof Tegnér, att dessa verser användts som dedikation af *Frithiofs saga.*

VIGSELN.

A. R. 5. I stället för *Åsnen* står på detta och följande ställen i A och B samt urspr. i C *Salen.*

Mellan r. 44 och 45 finns denna rad inskjuten:

Rapphöns kallas de för, eller Emma och Disa och Gerda

I en not lämnas upplysningen: *Barnen af Baronen Major Rappe, Biskop Tegnérs Måg, som af Morfar på skämt kallas Rapphönor.*

MÅLTIDEN.

A. R. 13: *Silfverkanna, tre mark tung, gick ständigt kring laget,*
R. 31: *att han fordom var skön. Som solen glänste hans ögon,*
Mellan r. 69 och 70 fanns denna rad:
Mannen fäller ej då, men det egna, det trängtande hjertat.
R. 114: *väl faller* i st. för *kan falla*

B. R. 89: *Kronprins* i st. för *Prinsen har*
R. 111: *icke till Svensk eller Tysk eller Britt, men ovän till alla*

C. Efter r. 76 ha i marginalen tillfogats följande rader, som sedermera ha öfverkorsats:

Hvad han sade var grundadt på skämt och på Judarnes Bibel:
Huru Ismael tog två hustrur och pigor derjemte,
Salomo visast af män, ty han hade trehundra mätresser,
Davids äfventyr med Bathseba och mycket desslikes,
som i de heliga skrifternas haf du kan läsa till ursäkt
för förvillelsers mängd hos de heliga och hos Poeter.

I A, B, C och D saknas biskopens tal mot riksdagsmannen och herr Torr. Ur E kunna från dessa följande varianter anföras:
R 178—179 urspr.:

frihet jag älskar i Stat som i Dikt, och föraktar Slafven dock född till frihet. Den drömmen var skön; men hvarföre en dröm? Den dagen skall komma

R. 249 urspr.:
Djefvulens barn! I djefvulens dryck dricks brorskål med honom.

DANSEN.

R. 58: *att vi må känna med blygd hvad en gång Svenskarne voro!*

Dikten är af Tegnér försedd med följande noter:

I. R. 1. *Kronbrud* kallas i Småland en brud som viges i kyrkans krona.

R. 1. *Skatlöf* pastorat i Albo härad, 2 mil från Vexiö.

R. 5. *Bråvalla*, der slaget tros ha stått mellan Harald Hildetand och Sigurd Ring i 8:de århundradet. Flere Historici (Lagerbring, Sjöborg, Geijer) förlägga det till Vikbolandet i Östergötland, vid Bråviken. Enligt andra (Ericus Olai, Sagobrottet, Saxo i VIII B. p. 73 Basel Ed. 1539, Suhm m. fl.) stod det i Värend. Bråvalla var annars ett gemensamt namn för valplats.

R. 5. *Blenda.* Sagan om Blenda är allmänt bekant. Att den haft historisk grund bevisas ännu af arfsrätten i Värend.

R. 5. *Åsnen*, betydlig insjö utanför Skatlöf.

R. 6. *Kristina.* Prosten Jonas Kellgrens Fru i Skatlöf, svägerska med skalden J. H. Kellgren. I Stockholm har man en annan tradition om den Kristina hvartill Kellgren skref sitt bekanta poem.

R. 7. *Församlingens Prost.* Doktor Agrell.

R. 12. *Syriske Libanon.* Agrells arbeten i Syriska Litteraturen värderas i synnerhet af de Lärde.

R. 13. *Värend*, 5 Härader af Kronobergs Län, neml. Konga, Kinnevald, Allbo, Norrviddinge, Uppviddinge. Denna trakt utgjorde i äldre tider länge en slags oberoende Stat under fylkeskungar.

R. 21. *Kålmården* utgör gränsen mellan Svea och Götha välden. Det sistnämnda ansågs slut vid Jönköping.

R. 27. *Thorslund*, säteri i Thorsås socken, ej långt från Vexiö.

R. 27. *Inges hög* vid Ingelstad, 1½ mil från Vexiö; på toppen af Inges hög derbredvid ligger ett stenklot, ritadt med oläsliga runor.

R. 29. *Odins krubba* i Asa Socken, Norrviddinge Härad.

R. 29. *Åttafotingen*, Sleipner, Odens häst.

R. 30. *Asa*, ett säteri i Tolgs Pastorat, tillhörigt Baron G. Lejonhufvud. Drängarna i Asa kallas ännu Asakämpar, och äro bekanta för sin raskhet helst på kringliggande marknader. Flickorna nämnas ännu Synjor (Asynjor) berömda för sin skönhet.

R. 31. *Fröjas ås*, Fröjdensås, Kaplansboställe i Asa.

R. 32. *Velints härd*, en klippa i Tofta sjö i Kinnevalds härad.

R. 32. *Vitala*, nu Hvetlanda i Östra härad.
R. 34. *Hårfager.* Harald Hårfager utrotade, som bekant är, småkungarna i Norge, och föranledde derigenom flere utvandringar som satte sig ned i Bleking, der ännu gården Norge, Asarum m. fl. påminna härom. Bland de utvandrande var Gunnar, gift med Gruffa, Haralds sondotter, och som deraf kallade sig Gruffasson eller Gunnar Gröpe, som sedermera flyttade till Värend.
R. 36. *Snorre Sturleson*, Isländarnes berömde Häfdatecknare.
R. 40. *Helge*, betydlig sjö i Värend.
R. 42. *St. Sigfrid* kom som missionär från England och predikade kristendom i Värend. Tros ha bott på Östrabo, nu Biskopens boställe vid Vexiö.
R. 46. *Henrik*, son af Majoren Baron C. A. Rappe, gift med Göthilda Tegnér, författarens äldsta dotter.
R. 59. *Finved*, en skog på gränsen mellan Kronobergs och Hallands län. Har namn af Finnar som fordom bott der. Finnarna hade svart hår och tros vara af Magyarisk stam, hvaremot Asarne af Kaukasisk, hade gult.
R. 66. *Fältbindeln*, ett blått sidenskärp med guldfransar, brukas ännu vid bröllop.
R. 67. *Däka*, provincialism för flicka.
II. R. 52. Så kallas i Värend äfven de obetydligaste fartyg, t. ex. en ökstock.
R. 91. Årfd strid.
R. 121. *Væ victis*, ve de öfvervundna!
III. R. 22. Iliad III.
R. 25. *Vieslanda* i Allbo, 1 mil från Skatlöf.
R. 32. *Hernösand.* Franzén.
R. 32. *Upsala.* Atterbom.
R. 32. *Skeppsbron.* v. Beskow.
R. 77. Dylika vinglas voro fordom vanliga, och finnas ännu i äldre hus.

»Jag var ett barn ännu»: jfr denna första strof af dedikationsdikten med ett bref till Franzén af den 18 april 1839, hvari Tegnér berättar om det första intryck han som barn erhöll af dikten Menniskans anlete. I ett otryckt bref till Franzén af den 10 april 1842 säger sig Tegnér ha sänt ett poem till honom med dedikation »för gammal vänskap och beundran skuld». Poemet i fråga synes icke ha varit Kronbruden.

Prosten, »den silfverhårige vise», är dr C. M. Agrell, berömd som kännare af de österländska språken, framförallt syriskan. Han innehade Skatelöfs församling åren 1805—1840 och hade som sin närmaste företrädare prosten Jonas Kellgren, skaldens broder. Agrell hyllades äfven af Tegnér i hans tal vid invigningen af Skatelöfs kyrka 1825.

Kronbruden författades i början af år 1841, sedan Tegnér någorlunda hämtat sig efter det första svåra utbrottet af sjukdomen. I en volym betitlad *Planernas och andra Sottisers Bok* finnes följande plan till dikten: »I. Vigseln. Biskopens Tal. Minne af Agrell i Skatelöf, der

scenen förlägges. II. Bröllopsmåltiden. Riksdagsmannen och hans Politik. Korporalen om Tyska fälttåget. Nämndemans Mor. Kellgren och hans svägerska Christina. Ö i Salen. III. Bröllopsdansen. Kungshögen. Bråvalla slag. Veborgs hög. Hymn till Kellgren.» I marginalen härtill läses datum 1840. Längre fram i samma bok finnas ett par anteckningar till en »Rimsaga» eller »Idyll» om *Kellgren i Värend.*

Se bref till Reuterdahl af den 16 juli 1841. — Fredrika Bremer meddelar sitt intryck af dikten i ett bref till Tegnér den 30 sept. 1841. — Se vidare Böttigers »anmälan» af dikten i den första samlade uppl. 1847 (II: 81—82), Böök, *Den romantiska tidsåldern*, s. 48, och *Esaias Tegnér*, I: 194 f. samt Brandes, *Esaias Tegnér*, Sthlm 1878, s. 181.

S. 160. Till G. Mohnike.

Efter Jubelfestupplagan. — På hemvägen från Schleswig 1841 gjorde Tegnér ett längre uppehåll hos Mohnike i Stralsund och nedskref då den 29 april dikten i dennes stambok. Se K. T. Goedertz, *Was ich am Wege fand . . .*, Neue Folge, 1905, s. 259 f.

S. 161. Den 10 Maj 1841.

Efter Hs i en samling renskrifter från skaldens senare år, där dikten ingår i cykeln *Eufrosyne.* Den vänder sig till Euphrosyne Palm och skrefs tydligen, när Tegnér på väg hem från Schleswig passerade Lund.

S. 162. Mohnike.

Efter Hs. Af ändringar i denna antecknas:

R. 4: *långsamt* ändr. fr. *dimmigt*

R. 6 urspr.: *och ingen ljusgud trifves i dess ord.*

Mellan R. 9 och R. 10 lästes urspr.:

(*det kallas djup, på Svenska nämns det grubbel*)

R. 16: *det bestämda* ändr. fr. *ej det lätta*

Mohnike dog den 6 juli 1841. Den konfirmation som omtalas i dikten var Mohnikes sista ämbetshandling, enligt hvad hans son skref till Tegnér. Se Goedertz' nyss citerade arbete *Was ich am Wege fand*, s. 261.

S. 165. Kungen.

Efter Hs. Följande titel är af Böttiger tillskrifven i manuskriptets marginal: *Tronföljaren* (*Till DD. KK. HH. Arffurstarnes lärare Mag. G. W.*[1] *Carlson*).

Dikten är riktad till F. F. Carlson, då docent vid Uppsala universitet, sedermera statsråd. R. 14—23 finnas upptecknade af Emma Vult von Steyern, f. Tisch, som vistades på badorten Gustafsberg nära Uddevalla sommaren 1841, där enligt en anteckning Tegnér improviserade poemet i ett sällskap, hvari Carlson befann sig. C. A. Adlersparre, som meddelar dikten i Anteckningar om bortgångne samtida I, s. 23, uppger felaktigt att den författats 1845. — Jfr Kungen med den

---

[1] Felskrifning för F. F.

från Ingemann öfversatta *Carlvagnen*, tryckt härförut. Se äfven bref till Brinkman af den 17 april 1842, där det framhålles som magister Carlsons förtjänst att prins Carl blifvit »ett verkligt Kungaämne».

S. 166. Till H. M. Konungen.

Bevarad i fem fullständiga Hs, A, B, C, D och E, hvaraf D, som närmast öfverensstämmer med C, tillhör Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby. Dessutom finnes dikten insatt i en samling afskedssånger betitlad *Svanesången* (se anm. till dikten *Afsked*). I något annorlunda skick är den här riktad till Oskar I. Slutligen äger fru Hedvig Tegnér en renskrift af dikten af annan hand med ett par rättelser af Tegnér.

Ur de tidigare Hs äro följande varianter att anteckna:

A. R. 8: *För Rätt och Ära, Kung! och gamla Fosterlandet.*

R. 17: *Du känner mycket, ej det folk du styrer,*

R. 69—70:

Rimsnidare blir Skalden, Hjelten kruka
och egennyttig (urspr. *Och egoist blir*) *landets vän och far*

R. 159—160 urspr.:

Rätt njute alla, ingen vare tvungen.
Allvarligt folket är, allvarlig vare Kungen

R. 174—176 urspr.:

Och föda tröghet, nära tvedrägts brand.
Slaf må gå bugande och obeväpnad,
men kung står härklädd jemt, till fiendernas häpnad.

Efter ändringen lydde först r. 176:

Poseidon treudd har och vapen: lägg dig bölja.

R. 212—214 urspr.:

Låt icke hopen tränga dig för nära,
äldst bland Europas Konungar Du står,
och kanske högst. Hvad kunde de ej lära

B. R. 199—200:

Se dig tillbaka. Hvilken jordisk ära
låg Nordens sångare som store Gustafs nära?

R. 204: *orubblig står hon som Magnetens nål*

Efter r. 104 har följande strof tillfogats:

Och Industrin! Hur hjulet vänds af vågen!
Hvad skatt af furor omkring hafven sänds.
Hur gult går kornet, huru grön står rågen.
Hur stjernehvalfvet gnistrar när det tänds.
Hur skönt är språket! Rik är himlabågen.
Hur präktigt hvalfvet omkring polen vänds.
Ack, rikt är Norden. Och dess gullhår ringla
sig kring dess marmorbröst. Hur präktig är Heimskringla.

R. 226—232, tillhöriga en strof som saknas i A, lyda urspr. i B, där strofen infogats efter r. 208:

Så var med Wasas och Napoleons,
med store Cæsars, ty det är bedriften
som adlar ypperst, och bedriftens son
har sällan anor multnande i griften.
Af höge Gudar blott har han till lån
den ära som besegrar tidens skiften.

Äfven följande strof har varit afsedd att infogas i B, onämndt hvar:

Jag vet det väl. En annan tid är inne,
en haltlös tid, en vild, orolig ätt,
som ej har någon forntid, intet minne,
och hvad hon vill det vet hon icke rätt.
En ständig oro gäser i dess sinne,
hon hänger lös i luften, flärdfull, lätt.
Dess lif är blott i tidehvarf som stunda.
Dess gamla valspråk är: Ej så, blott annorlunda.

C. Den i B efter r. 104 tillfogade strofen (se ofvan 1) lyder här efter r. 128:

Och Industrien. Hvad rikedom i vågen,
i jordens lönnhvalf och derofvanpå!
Hur hjulen hamra, huru grönskas rågen!
Hur yppigt kornets gyllne lockar gå.
Hvad skatter i den klara friska hågen,
med blicken skarp, med tankar som förstå,
ogrumladt så af grubblet som passionen,
med spegelsköld af stål står folket vakt kring thronen.

R. 226—232 lyda förslagsvis bredvid B:s version:

Sköldburne Svea kung det är bedriften
allen som adlar och bedriftens son
har sällan anor multnande i griften.
Så var med Wasa med Napoleon.
Af höge Gudar togo de till lån
den ära som är öfver tidens skiften.

Några uppenbara skriffel i E äro i denna text rättade efter de tidigare Hs.

Se bref till Beskow af den 24 juli och 23 aug. 1841 samt till Brinkman af den 17 maj 1842. I ett otryckt bref af den 29 juli 1841 meddelade riksmarskalken Magnus Brahe Karl XIV Johans svar på Tegnérs anhållan att få dedicera dikten jämte sina samlade skrifter till denne.

S. 176. Emaus.

Efter Hs. I ett oredigt utkast, som rätt mycket skiljer sig från den senare renskriften, fällas mot slutet några omdömen om Franzén och Geijer. Titeln Emaus är här försedd med noten: *En lustgård vid Uddevalla.*

S. 178. »Sköna Schwabitz.»
Efter Hs.
Hvem den Schwabitz är, till hvilken dikten är riktad, har icke kunnat utrönas.

S. 179. Biskop Hedrén.
Tvenne Hs finnas, den ena en afskrift i skaldens samling från 1840-talet, där dikten ingår i serien *Komplimenter.* Till ordet *Kanalens* finnes här följande not: *Götha Kanal, går förbi Wreta.* I den tidigare utskriften lyda r. 4—6:

Men helsa Emma som sig bör.
Till klostret der du lefver för
Gudsfruktan, alla dygders moder.

J. J. Hedrén, redan 1833 biskop i Linköping, gifte sig andra gången 1840 med Emma Helling. Se bref till Heurlin af den 8 oktober 1841, hvari Tegnér omtalar sitt besök hos Heurlins i Linköping under hemresan från Värmland.

S. 180. Farten på Wettern.
Tvenne Hs finnas, hvaraf en tidigare utskrift på samma blad som dikten till *Biskop Hedrén* och en afskrift i den ofvannämnda samlingen, där poemet ingår i afdelningen *Stambokslitteratur.* R. 8 i den senare lyder:

plågas utaf afund der.

Hvem den Julia Foch (el. Fock) är, som dikten riktas till, är osäkert. Man kan gissa på Julie Reutersköld, dotter till hofmarskalken A. D. Reutersköld, gift 1838 med ryttmästaren vid Lifgardet F. W. R. Fock.

S. 181. Till Hans Järta.
Efter Hs.
R. 1—2 voro möjligen först afsedda att läsas i ett sammanhang, i hvilket fall man får antaga att parentesen kring r. 2 senare tillskrifvits. I samlade skrifter utgifna af Böttiger lyder början af dikten så:

Hvad en skolfux tänkt och ordat,
mycket ämnat, litet nog fullbordat,
ser du här i sammandrag.
Ringa gåfvan emottag!

Andra delen af Tegnérs Tal vid särskilta tillfällen utkom i november 1841.

S. 182. Nattvandraren.
Efter trycket i Svenska Biet 27/12 1841. Hs saknas.
Dikten är osignerad, men torde enligt hvad Olle Holmberg uppvisat (Samlaren 1914) vara af Tegnér.

S. 183. Hopp och minne.

Efter Jubelfestupplagan.

En afskrift finnes i en samling Tegnériana af A. J. Rydén, nu tillhörig prof. Ewert Wrangel. Den bär öfverskriften »Inpromptu under Tegnérs sjukdom (Januari 1842)».

I en bok med aforismer och andra anteckningar, mestadels från 1840-talet, finnes en annan version af dikten:

Hopp och Minne Gud till tröst oss gaf.
Tacka honom att den trösten finnes.
Hvad du hoppas blir dock sällan af
och förbi är hvad du minnes.

S. 184. Skaldens graf.

Efter Jubelfestupplagan.

I E. L. M. Fleetwoods handskrifna Anteckningar om Tegnér i Växjö stiftsbibliotek finnes en afskrift af dikten med titel *Fantasi, fragment ur ett längre poem »Hilda» 1842.* R. 26—28 äro tillagda ur denna senare. — Dikten torde vara riktad till Hilda Wijk. Se E. Wrangel, *Den blåögda*, s. 129 f.

S. 185. Gerda.

Flera mer eller mindre fullständiga Hs finnas, dels original, dels afskrifter. I sina *Resminnen* erinrade Tegnér om de »stora skuggor», Gerda, Absalon och Valdemar, som han åter mött på Helgonabacken i Lund, och under den abnorma arbetsfebern i Schleswig 1840—41 tog han fatt på de forna diktplanerna. I sin »Arbetsordning» för början af år 1841 har han för den första veckan i februari uppfört uppgiften att renskrifva Gerda. Under de närmast följande åren tog Tegnér upp arbetet med dikten flera gånger utan att få den slutredigerad. Till Brinkman skref han den 3 april 1842: »I Gerda äro de 3 första sångerna skrifna 1822 (i Lund), de 3 andra i Schleswig 1840 (på Dårhuset), de 3 sista här i år (1842).» Se vidare brefven till Brinkman af den 17 febr. och 6 mars 1841, 8 april och 2 maj 1842, 25 mars 1843 samt till Oehlenschläger af den 1 maj 1841 och till Beskow 24 juli 1841. — För diktens tillkomst och de olika sångernas innehåll redogör E. Wrangel i uppsatsen »Tegnérs 'Gerda'» i Finn, utg. af Lukasgillet i Lund, 1903. Se äfven Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 333 ff. Brinkman, hvars dom öfver Gerda Tegnér gång på gång begärde, framhöll som det bästa företalen eller »propyleerna» till de särskilda sångerna. Det är också framför allt dessa som fått plats i det här meddelade urvalet ur Gerda. — Se vidare kommentaren till de i del 5 tryckta sångerna af *Helgonabacken, eller Minnen af Lund.*

S. 219. Detta är Profetens syn.

Efter Hs. Dikten är rubricerad som n:r 1 och skulle antagligen ingå i *Profeten Esaias*, en af de *Rimsagor* Tegnér planerade. Den utgör som synes en parafras af Esaias, kap. 6.

S. 221. »Vår själ.»

Efter Hs. Af diktens 4 strofer meddelas endast den första och tredje. Den är delvis rätt fragmentarisk.

Dikten är riktad till Fredrika Bremer, men har måhända aldrig blifvit afsänd.

S. 223. Till Fru Meck.

Två Hs finnas.

R. 9—12 lydde urspr. i den tidigare Hs:

Sorgen är ej dikt men sanning,
och ur dödens aftonrandning
växer ett odödligt hopp,
flyger mot sin himmel opp.

R. 12 lydde urspr.:

bräckta skalet, ett förklaradt djur.

Ändringen till den här meddelade formen af r. 12 är i den senare affattningen gjord af främmande hand.

I en afskrift, tillhörig fru Hedvig Tegnér, är dikten daterad Östrabo d. 26 Maj 1842.

Fru Meck, änka d. 24/4 1842 efter A. F. Meck, assessor i hofrätten för Skåne och Blekinge, tackar i bref d. 6/6 1842 för Tegnérs dikt.

S. 224. Pan.

Efter Hs bland de Brinkmanska papperen på Trolle-Ljungby. Dikten skulle omfatta 24 sånger, hvilkas innehåll anges i en plan. Första sången finnes äfven i en afskrift af främmande hand, rättad af Tegnér. Följande afvikelser antecknas:

R. 81—88 (strof 11) saknas i afskriften.

R. 118: *opp till menskan* i st. för *ner till masken*

R. 147: *himlen* i st. för *Hades*

R. 226: *tillsammans* i st. för *ej längre*

R. 242—243 ersättas i afskriften af:

Älskade, kom låt oss gå till hvila,
hvila trygge vid hvarandras barm,
slumrande uppå hvarandras arm.
Nattens stilla timmar ila.
Ankrom uti lifvets skönsta hamn
mun mot mun uti hvarandras famn!

R. 243: *Älskade* är i afskriften ändr. fr. *Julia.*

I ett par fall, då afskriften erbjudit en bättre text, har denna följts.

I en tidigare affattning heter dikten: *Naturen. Didaktisk Dikt i 10 Afdelningar.* Den är här försedd med en *Inledning eller Plan* på prosa (se uppsatsen *Om Inspiration*, s. 302). Manuskriptet omfattar äfven en andra sång, hvilken enligt planen skulle afhandla naturkrafterna men lika mycket rör sig kring Tegnérs dåtida älsklingsämnen: politik och erotik.

Den på r. 133 nämnda »Friherrinnan» är Martina v. Schwerin. I den senast anförda Hs kallas hon *Martina Skratterskan.* Diktens slutord äro här riktade till Emili Selldén.

I en volym från Schleswig-tiden, kallad *Planernas och andra Sottisers Bok*, finnes en plan till »Naturen. Poem i många (öfverstruket: 100) Sånger». Enligt denna tänkte Tegnér äfven afhandla »Religionssinnet» och ge en skildring af de olika religionerna. Det är samma tanke som sedan upptogs och delvis utfördes i dikten *Religionerna.*

Se bref till Beskow af den 24 juli 1841, till Brinkman af den 23 maj och den 15 aug. 1842 samt till Berzelius af den 10 aug. 1842. Fredrika Bremer omtalar dikten i ett bref till Tegnér den 30 sept. 1841 (Fredrika Bremers brev, II, s. 138).

S. 232. Röfors.

Efter Hs. I en bok med aforismer och andra anteckningar, mestadels från skaldens senare år (en aforism bär datum 1842), läses titeln *Till friherrinnan H. Sparre. Ett skaldebref* och diktens tvenne första rader. På ännu ett ställe i samma bok har skalden påbörjat denna dikt, här som n:r 1 af *Erotiska Epistlar.*

Dikten är riktad till Hedvig Sparre, ägarinna till bruket Röfors i närheten af Arboga.

S. 234. »Om hvaren som Er älskat har.»

Efter Hs.

Af underskriften framgår att poemet författats under Tegnérs vistelse vid badorten Gustafsberg sommaren 1842.

S. 235. Till Göthilda Rappe.

Efter Hs.

Den tyske författare som åsyftas är möjligen den året därpå i Talet vid Växjö gymnasiums jubelfest nämnde Deinhart.

S. 236. Afsked.

Efter Hs. Dikten finnes äfven insatt i en cykel, kallad *Svanesången*, bestående af åtskilliga afskedsdikter, bl. a. *Till Allmänheten, Till H. M. Konungen* (se anm. till denna här förut tryckta dikt), *Till Svenska Folket* (*Svea sådant det 1811 inlemnades till Svenska Akademien*), *Till Damerna, Kyrkan, Lyran* och *Akademien.* De 4 första stroferna af *Afsked* bilda här afskedsdikten *Lyran*, medan de 3 sista jämte en inledningsstrof bilda dikten till *Akademien.* Följande afvikelser i Svanesången antecknas:

R. 4: *som Sauls i fordna dar, och fromma Eko*

R. 38: *hur skönt hon lyser, jag vet ingen ann.*

I den affattning som här återgifvits torde dikten vara från senare hälften af år 1842.

Svanesången finnes äfven i en tidigare, mindre fullständig (eller fullständigt bevarad) affattning med titel: *Svanesång i Svenska Akademien på min 60 Födelsedag d. 13 November 1842.*

S. 239. Till Lektor Melander.

Efter en afskrift i en samling Tegnériana af Arvid Johan Rydén, tillhörande prof. Ewert Wrangel. — Lektor Anders Melander, som tydligen läst korrektur på tredje bandet af Tal vid särskilta tillfällen, tryckt i Växjö 1842, erhöll boken med denna dikt som tillägnan.

S. 240. Vid . . . Jöns Sommars graf.

Dikten är tryckt jämte Christelig Likpredikan öfver Contractsprosten och Kyrkoherden D:r Jöns Sommar; hållen i Håslöfs Kyrka den 7 April 1843 af H. Reuterdahl, Lund, Berlingska boktryckeriet, 1843.

Hs finnes bevarad.

S. 242. Efter talets slut vid Wexiö Gymnasii Jubelfest.

Efter trycket i Tal vid Gymnasii Jubelfest i Wexiö den 12 Juni 1843, Stockholm 1843. Dikten utgör talets afslutning och saknar titel. Ofvanstående titel är Böttigers i första uppl. af samlade skrifter 1847.

Tvenne Hs finnas, A och B, hvaraf B minst skiljer sig från den tryckta dikten. Följande varianter antecknas:

A. R. 5: *tysta* i st. för *bleka*
R. 7—26 saknas.
I st. för r. 27—29 har Hs följande:
Hvad är det mer? En gång skall mannen dö.
R. 47: *bundna* i st. för *redda*
I st. för r. 53—57 har Hs följande:
O! skulle han ej känna den ännu
och se med mildhet neder på vår äflan!

och vidare (öfverstruket):
En okänd gäst, en misskänd Genius,
oskaplig puppa sat han ännu här,
tills solen sken och våren kom och skalet
bröts af en fjäril som flög purpurvingad
ur fallna hylsan öfver jorden fram.
Hvart barn, hvar yngling kan en sådan vara
och derför akten Er, I Lärare,
och dömen icke innan skalet fallit.

R. 68: *Den höge yngling blandades med hopen*
R. 72: *Och glad han såg och ordnade och tänkte*
R. 75—77:
den konungsliges panna tills hon faller
och visar segrarn och hans segerplaner
benådade till dess han badar sig

R. 88 urspr.: *omkring dig hvart du ser i hjeltesången*
R. 93: *Der* i st. för *De*
R. 97: *hvad är det mer?* i st. för *hvad betyder det?* —
R. 98: *och ej allt frö som utströs skördar ger*

I st. för de båda slutstroferna har Hs följande:

I höge fäder, dessa bygders ära,
ifrån Er himmel vaken öfver dem!
Låt vett och kunskap i sitt gamla hem
ännu få froda sig och frukter bära.
I lärosalen vare ljus och frid
och ljus och trefnad uti hyddan vare.
Och når till landet tidehvarfvets strid
han bryte sig som vågorna dervid
och Gud och kung och folk sin gamla Nord försvare!

B. R. 25—27 saknas.

I st. för de båda slutstroferna har denna Hs, med obetydliga afvikelser, samma slut som Hs A.

Rörande Linné, Samuel Ödmann och C. G. Rogberg se slutet af talet på Växjö gymnasium 1839, där dessa tre förut fått en gemensam hyllning. Äfven Ling, »Asabarden», hade hört till Växjö gymnasiums elever.

S. 246. Epilog vid Jubelfesten på Wexiö Gymnasium.
Efter trycket i Tal vid Gymnasii Jubelfest i Wexiö den 12 Juni 1843. Dikten trycktes därförut särskildt och utdelades vid tillfället. — Hs finnes bevarad.

S. 249. »Aldrig sedda, lilla Gerda!»
Efter Hs.
R. 2: *du vill* ändr. fr. *din Mor.*
Dikten, som af Böttiger i hans Tegnér-upplaga försetts med titeln »Gerda Rappe till Gerda Wijk», är skrifven i skaldens yngsta dotterdotters namn till dottern af Hilda Wijk, ännu ej årsgammal, då poemet ägnades henne. Böttiger anmärker att verserna torde vara »bland de sista af hans hand».

S. 253. Angående förändring af Statsrådets organisation. Efter Preste-ståndets protokoll, II: 105—108. Hs saknas.
Det från föregående riksdag hvilande grundlagsändringsförslaget rörande införande af departementalstyrelse antogs enhälligt af präste-ståndet.

S. 256. Om en inrättning för trädgårdsodlingens befrämjande i Carl von Linnés födelseort. Efter Presteståndets protokoll, II: 503—504. Hs saknas.
Efter yttranden af biskop Heurlin och prosten Stenhammar, af hvilka den förre endast delvis instämde med Tegnér, biföll ståndet statsutskottets afstyrkande utlåtande. Motionen hade väckts af ledamoten af bondeståndet Sv. Heurlin.

S. 257. Angående regleringen af utgifterna under Riksstatens andra Hufvudtitel. Efter Preseståndets protokoll, III: 122—124. Hs bevarad. — På s. 258, r. 10 uppifrån, lästes efter *Nationen* ursprungligen: *ehuru det lyckats i Utskotten.* Efter *komma*, (r. 2 nedifrån på samma sida) hade de följande tre meningarna denna lydelse: *Det är möjligt att det nya Statsrådet kommer med regnet; men de saknas ej heller som förespå långvarig torka ännu; och det synes mig föga välbetänkt att låta plantorna dö ut under en sådan förväntan.*

Efter en längre diskussion, hvarunder bl. a. Heurlin, Geijer och Thomander yttrade sig i hufvudsak i samma riktning som Tegnér, ansåg ståndet att de mot statsutskottets principer gjorda anmärkningarna voro sådana, att de föranledde återremiss af ärendet.

S. 259. Angående regleringen af utgifterna under Riksstatens tredje Hufvudtitel. Efter Presteståndets protokoll, III: 288—290. Hs saknas.

Under den följande diskussionen voro meningsbrytningarna starka mellan dem som, i likhet med Tegnér, angrepo statsutskottet för dess på indragningar grundade militäriska organisationsplan och dem som togo utskottet i försvar. En talare antog att Tegnér skämtat, då han ville att ståndet skulle på grund af bristande insikter behandla frågan summariskt och återremittera utlåtandet i massa, och Thomander fann att de militära upplysningar som lämnats i ståndet voro sådana, att de kunde pryda en minister och tycktes utvisa »ett närmare sammanhang mellan det Militära och Ecclesiastika, än en värd Talare velat förutsätta». — Ståndet beslöt därefter att återremittera utlåtandet.

S. 261. Om Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet. Efter Presteståndets protokoll, III: 254—255. Hs saknas.

Till ett af statsutskottet föreslaget arfvode om 400 r:dr åt prof. Anders Retzius, med hänsyn till hans förtjänster om den anatomiska vetenskapen och ordnandet af Karolinska institutets samlingar, yrkade Tegnér samtidigt bifall.

S. 262. Om Linköpings Stifts- och Gymnasii-Bibliothek. Efter Presteståndets protokoll, III: 609—610. Hs saknas.

För understöd åt Växjö stiftsbibliotek talade domprosten i Växjö Samuel Elmgren omedelbart före Tegnér. Ståndet beslöt återremiss.

S. 263. Angående Emeriti-löner för Elementar-Läroverken. Efter Presteståndets protokoll, III: 635—636. Hs saknas.

Motionen, som gällde införande af tvenne emeriti-löner för hvarje stift, hade afslagits af statsutskottet. Ståndet beslöt att återremittera ärendet.

S. 265. Om anslag till pension för Friherre Berzelius. Efter Presteståndets protokoll, III: 650—651. Hs saknas.

S. 265. Angående omskrifning efter ursprungliga myntvärdet af lånebankokapital, afsedda för fromma stiftelser.

1. Efter Bihang till riksdagens protokoll, Saml. 6, Afd. 1, Betänkande nr 28. Tvenne handskrifter äro bevarade, hvaraf den ena nära ansluter sig till protokollets text, den andra är något afvikande. Den förra Hs är följd på s. 266, r. 3 nedifrån, där *att jag fruktar* saknas i trycket. På s. 267, r. 8 uppifrån har protokollet *sviket* (hela meningen saknas i Hs), hvilket säkerligen är tryckfel för *sniket*.

2. Efter Preteståndets protokoll, IV: 531—532. Hs saknas.

I Tegnérs reservation och yttrande i ståndet instämde ett flertal ledamöter. Sedan Tegnér haft ordet ytterligare fyra gånger för kortare repliker och anföranden, återremitterades betänkandet.

S. 268. Angående förslag till förändradt myntsystem. Efter Preteståndets protokoll, IV: 201—202, 205. Hs saknas.

Mot bankoutskottets förslag, som gick ut på förbättringar av det dittillsvarande myntsystemet med afstyrkande af decimalsystemets införande, hade Tegnér reserverat sig i utskottet, i så mån att han kräfde ett mynt, motsvarande 16 sk., den s. k. plåten. — I prästeståndet, där åtskilliga i motsats till Tegnér talade för decimalsystemet, bifölls slutligen utskottets betänkande.

S. 270. Angående skjutsnings-anstalterna i Riket.

Efter Preteståndets protokoll, IV: 543—545, 580—581, 590—591. Hs saknas.

K. M:t hade i skrifvelse till rikets ständer förklarat sig ämna höja skjutslegan för att därigenom befordra skjutsningsbesvärets åtagande på entreprenad, och i sitt betänkande hade Allmänna besvärs- och ekonomiutskottet utlåtit sig i enlighet därmed. I sitt första yttrande, afgifvet omedelbart efter prosten Öhrnbergs, kritiserade Tegnér förslagets allmänna grunder, i de båda följande berörde han olika detaljer i detsamma.

S. 274. Om riksdagar hvart tredje år. Efter Preteståndets protokoll, V: 5—6. Hs bevarad. På s. 274, r. 2 nedifrån läses i denna efter *Riksdagarna: hvilkas onyttighet för landets bästa ingen nu mera kan neka, och der så mycken tid och omkostnad förspillas.*

Ståndet beslöt att återremittera utskottsmemorialet. Förslaget bifölls som bekant vid följande riksdag.

S. 275. Om Statsrådets ansvarighet. Efter Preteståndets protokoll, V: 96—102. 2 Hs bevarade.

Det var Tegnér som inledde den egentliga diskussionen i den brännande dechargefrågan. I det följande fick han af en talare, den liberalt sinnade prosten Ödmann, uppbära klander för sina bittra yttranden om konstitutionsutskottet, och några dagar senare under debatten på riddarhuset bemöttes han mycket skarpt af C. H. Anckarsvärd, som bl. a. anmärkte att »stater icke ragla lika lätt som individer».

Anckarsvärd erhöll i sin tur en reprimand af P. G. Cederschiöld för att han begått den parlamentariska oformligheten att angripa en ledamot af ett annat stånd. Tegnérs anförande trycktes i Sv. Biet 22/6 1840. — Prästeståndet fann efter en hel dags debatt att, ehuru utskottet haft skäl för åtskilliga af sina anmärkningar, memorialet borde läggas till handlingarna.

Vid öfverläggningens slut tillkännagaf Tegnér att han för sin hälsas vårdande erhållit ledighet från riksdagen.

Enligt en uppgift i Bakom riksdagens kulisser. C. W. Liljecronas dagbok under riksdagen 1840—41, s. 164, skulle Tegnérs tal »ursprungligen innehållit mycket mera politik än der nu finnes». Biskop Kullberg skulle ha gått igenom det och »strukit ut det värsta».

S. 285. Tal om fixa Ideer.

Efter Hs. S. 287, r. 11 nedifrån står framför *Homer* ett *såsom*, som torde vara felskrifning. — Bland pegaserna nämnes äfven *Anacreon*, förut angifven som hyperpegas. Likaledes nämnes *Tasso* bland mulåsnorna, ehuru han först kallats pegas.

Mot slutet af uppsatsen, som aldrig fullbordats, upptar Tegnér de olika skaldearterna till behandling.

Se bref till Beskow af den 23 aug. 1841 och till Berzelius af den 10 aug. 1842, där uppdelningen af poeterna i pegaser, mulåsnor etc. återfinnes. — I ett häfte *Aforismer och smärre Upsatser* i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby finnes följande anteckning:

Kellgren har sagt någonstädes att snillen äro oändliga storheter som ej kunna mätas. Det är också riktigt, då man ser saken objektift. Men subjektift indelar jag poeterna i 4 klasser:

1. Hyperpegaserna: Homer, Sofokles, Ovidius, Ariosto, Camoens, Calderon, Shakespeare, Byron, Schiller, Jean Paul, Oehlenschläger, Franzén, Bellman.

2. Pegaser: Aeschylus, Euripides, Aristofanes, Horats, Virgilius, Goethe, Hollberg (sic!), Lidner, Kellgren, Leopold, Oxenstjerna, Beskow, Silverstolpe, Atterbom.

3. Mulåsnor som dock stundom kunna lyfta sig till pegaser t. ex. i Frithiof och Gerda.

4. Rena åsnor, eller pluraliteten. »De kallas Legio ty de äro många.» —

I marginalen vid afd. *Pegaser* stå antecknade: *Tasso, Dante?, Voltaire, Racine, Corneille, La Martine, Pope, Moore.*

S. 290. Morgonväkter.

Trenne Hs finnas, hvaraf de två äro koncepter.

Recensionen, som var afsedd för Svenska Biet, men af Beskow icke befanns tryckbar, inledes af en dikt, hvari författarinnan till Teckningar ur hvardagslifvet hyllas.

På s. 290, r. 9 uppifrån står i en Hs *behandladt* i st. för *besvaradt.*

Med »en viss recension öfver detta arbete» menas troligen Almqvists artikelserie »Strauss, evangelierna och mamsell Bremer» i Aftonbladet den 28 febr., 1, 9, 10, 21 mars och 7 april.

Se Tegnérs bref till Brinkman af den 3 april 1842 och Fredrika Bremers bref till Tegnér af den 17 april 1842 (Fredrika Bremers brev samlade och utgivna av Klara Johanson och Ellen Kleman, II, s. 221 ff.).

S. 292. Tal på Vexiö Gymnasium 1842.

Efter en renskrift med egenhändiga rättelser och tillägg af Tegnér. Den har skänkts till Lunds Universitetsbibliotek af fröken Aug. Poppius, svägerska till Berzelius, som erhöll den med ett bref från Tegnér af den 10 aug. 1842. Tegnérs eget koncept finnes äfven bevaradt.

S. 292, r. 5 nedifrån har konceptet delvis följts, emedan renskriftens text tydligen är korrumperad. Efter *grannlåt* står i den senare: *ty skolans afsigt är att bilda utom slagfältet.*

På s. 293, efter r. 9 uppifrån följer i talet en afdelning, som här uteslutits, emedan den sedan af Tegnér inrycktes i jubelfesttalet af 1843: s. 345, r. 9—29.

S. 294, r. 3 uppifrån urspr.: *Geijer,* af Tegnér ändradt till *Svea Rikes Häfdatecknare.*

På s. 295, efter r. 3 nedifrån är ett längre parti uteslutet, hvari Tegnér dels uppräknar alla de ämnen som böra studeras i den lärda skolan, dels förklarar hvarför och hur han tänker förvärfva sig en naturvetenskaplig bildning.

I citatet från svaret på C. A. Agardhs inträdestal i Svenska akademien har första raden ändrats från originalets lydelse:

Så var det förr i Grekland och i Rom.

I konceptet afslutas talet med den under titeln *Afsked från vännerna i Norden* tryckta dikten. Det blef aldrig hållet af skäl som Tegnér själf uppger i det ofvan nämnda brefvet till Berzelius. Berzelius' svarsbref af den 23 aug. 1842 är tryckt i Ur Esaias Tegnérs papper, s. 448.

S. 302. Aforismer.

Handskrifter finnas i Brinkmanska arkivet till samtliga dessa uppsatser utom *Jeanne d'Arc* och *Om Dödsstraff,* hvartill handskrifter finnas i L. U. B. Där finnes också en Hs till *Om Svenska Nationallynnet.*

I den promemoria till sina skrifter, som Tegnér sände Reuterdahl den 16 juli 1841, upptog han *Aforismer* som en särskild volym under afdelningen Prosa. Se äfven det bref af den 8 maj 1842, hvarmed Tegnér sände sina aforismer till Brinkman.

41—232953. Tegnér, Saml. skrifter. 9.

De på sid. 308 nämnda »Thorstein» och »Appel» torde vara C. A. Thortsen, hvars »Forsøg til en dansk Metrik» utkom 1833—34, och J. A. Apel (1771—1816), den kände tyske förf. till arbeten i metrik och rytmik.

Uppsatsen *Om Inspiration* bär underrubriken: *Inledning till poemet Pan i XV Sånger.* Den var, som synes, ämnad som företal till dikten *Pan*, af hvilken första sången tryckts härförut, och afslutas af en *Skuggritning af Pan*, d. v. s. en plan för de 15 sångernas innehåll. Utom Tegnérs här följda egenhändiga Hs finnes ett koncept med titel *Om poetisk Inspiration* och med underrubriken *Företal till Dikten Naturen.* — Se brefven till Berzelius af den 10 aug. 1842 och till Brinkman af den 25 febr. 1843.

S. 323. Underställningar.

Tvenne Hs finnas, hvaraf den ena ofullständigt bevarad. De ingå i ett häfte *Aforismer och smärre Upsatser* bland Brinkmanska papperen på Trolle-Ljungby.

Se bref till Atterbom af den 21 okt. 1841 och till Berzelius af den 7 okt. 1842. I det senare säger sig Tegnér »för länge sedan» ha framställt sin mening om ett Nationalinstitut i en uppsats som han sändt till Beskow eller Brinkman. — Jfr vidare Tegnérs anförande i Svenska akademien den 25 maj 1840, meddeladt af G. Ljunggren i Svenska akademiens historia 1786—1886, II: 124—125.

S. 327. Anmärkningar om akademiska täflingsskrifter.

Efter Hs. Böttigers Italia, Vikingens Drapa af Carl Säve och Kärlekens vishet inlämnades samtliga till akademiens bedömande 1842. Se G. Ljunggren, *Svenska akademiens historia 1786—1886*, II: 142 ff.

S. 334. Tal vid Gymnasii Jubelfest i Wexiö 1843.

Efter trycket i Tal vid Gymnasii Jubelfest i Wexiö den 12 Juni 1843, Stockholm 1843. Tvenne Hs finnas bevarade, hvaraf den ena i det närmaste ansluter sig till trycket, den andra har följande afvikelser:

S. 335, r. 12, uppifrån: *menskobildningens* i st. för *historiens.* Efter r. 7 nedifrån (öfverstruket):

Många tro att detta äfven är förhållandet med Poesi, och att Europa kan indelas i det poetiska och prosaiska, lika så väl som i det katholska och protestantiska. Detta lemnas derhän; men förhållandet mellan Religion, åtminstone dess yttre form, och Poesi torde dock vara väsendtligare än man i allmänhet föreställer sig. Visserligen är den diktande kraften äfven verksam i kallare länder; men den antar der vanligtvis en helt annan karaktär om än i sina tydliga och rikare former

sällan en polarprodukt. Solens Gud var hos Grekerna äfven Diktens, och under en Nordisk sol mogna ej Poesins hesperiska äpplen, endast vinterfrukter.

S. 336, r. 13 nedifrån: *hvartill hon är ämnad, en lifvets försoningsprocess.* — S. 338, r. 1—19 saknas. — S. 343, r. 14 nedifrån (*Egenteligen skulle man . . .*) t. o. m. s. 345, r. 3 uppifrån (*. . . försummas*) saknas. S. 350, r. 2 uppifrån (*Det är en . . .*) t. o. m. r. 3 nedifrån (*. . . Vettenskap*) saknas.

Tegnér förmådde endast framföra de första punkterna af sitt tal. Sedan brast han i gråt och måste lämna manuskriptet åt lektor Melander att uppläsa. Se [Fleetwood, E. L. M.] *Anteckningar om gymnasister i Wexiö åren 1800—1850,* s. 164.

S. 352. Betänkande till 1843 års skolrevision.

Efter en renskrift af annan hand bland »Handlingar ingifna till 1843 års revision öfver rikets elementarläroverk» i Riksarkivet. Tegnérs eget koncept finnes bevaradt.

S. 362. På Vexiö Gymnasium 1844.

Tvenne Hs finnas bevarade.

S. 365. På Jönköpings Gymnasium 1844.

Efter Hs. Talet är ofullbordadt och har icke hållits.

KOMMENTAR TILL BREFVEN

Utaf de 160 brefven, som här meddelas, äro endast 21 förut tryckta i Tegnérs Samlade skrifter (och af dessa flere endast delvis); några få andra äro tryckta i spridda publikationer. De i jubelfestupplagan intagna äro n:r 3, 6, 8, 11, 25, 44, 47, 71, 79, 80, 83, 92, 94, 98, 100, 102, 121, 123, 135, 136 och 150.

Under dessa år och särskildt under och efter sinnessjukdomen är Tegnérs stafsätt mindre fast och konsekvent. I samma bref kan ett ord stafvas på (två) olika sätt. Stundom återgår han till den äldre stafningen, t. ex. med c i st. f. k i från romanska språk lånade ord. Dock äro afvikelserna i regeln rätt få. Minnesfel och misstag, t. ex. på namn, förekomma ju nu mera än i yngre åren, då de voro ytterst sällsynta. Men man måste på det hela beundra den själsliga styrka, som skalden under åren 1843—1844 återvunnit, och som gör hans bref ännu någon gång i ålderns dagar till små mästerverk.

E. Wrangel.

---

1. Valet till biskop i Göteborg efter Wingård hade (d. 18. 12. 1839) utfallit så, att domprosten i Västerås, f. lektorn i Göteborg A. Bruhn fick första rummet, domprosten i Göteborg D. M. Hummel — med betydligt mindre antal röster — det andra och kontraktsprosten S. Kampf det tredje. Närmast kommo B. Wadström, S. Grubbe och J. H. Thomander. — G. D. Björck var då v. lektor i Göteborg. Namnet på fru Virgins brefskrifvare öfverstruket, likaså »min» framför Amelie i näst sista stycket. Heurlin, nu biskop i Visby, num. tjänstfri såsom statssekreterare, tänkte sig möjligheten af ett val till Göteborg. Han blef 1841 ordensbiskop i survivance och öfverhofpredikant.

2. Originalet i det Bondeska arkivet å Eriksberg.
Med prosten i Kvistofta D. Munck af Rosenschöld, en gammal kamrat från Lund, hade T. fordom polemiserat, se *denna uppl.* IV s. 514. — Den omskrifna saken rörde någon medlem af den Bråkenhjelmska släkten, om hvilken, se *denna uppl.* IV s. 595.

3. Originalet hos läroverksadjunkten C. A. d. Heumann, Stockholm, dotterdotters son till adressaten. Citatet i slutet är hämtadt ur Horatii Oden b. 3: 3.

4. Originalet i det Åkerhielmska arkivet på Margaretelund.
Det sända poemet var till Svenska Riddarhuset (ofvan s. 2 ff.); jfr ock bref n:r 8.
Till samma adressat finnes också en liten biljett af d. 27. 1. s. å., hvilken T. skickade ett af sina bref till grefvinnan Therese af Ugglas, hvilket handlar om Brinkman (detta bref har sannolikt återfåtts efter hennes död 1836): »Göm det eller förstör det efter behag. Det innehåller ingenting märkvärdigt.» — Hos friherrinnan Elise trodde sig T. sist ha glömt ett par glasögon i grönt fodral, som han nu efterfrågar: »Hos Elise är man alltid fallen för att glömma allehanda, t. ex. — sig sjelf.»

5. G. Nibelius var biskop i Västerås.
Tegnér brukade på resorna till Stockholm stundom gästa kyrkoherden S. G. Mellin, som nu var änkling efter hans systerdotter Sara Hertz. Pastor L. M. Wallberg var Tegnérs »domesticus» på Östrabo.
Adam = Tegnérs hustru (hans syster hette Eva).

Gustaf var Tegnérs svåger, kanslirådet Myhrman. Esaias Magnus Tegnér (Esse, jfr n. 9), hans brorson, var hofpredikant. Notarien G. Billmansson var gift med Hanna Billow, fru Tegnérs systerdotter.

6. Originalet i Sv. Akademiens arkiv. »Minerva» kallades J. C. Askelöf, utgifvare af tidningen Svenska Minerva.

Fiskarflickan och Ariadne voro författade af B. E. Malmström, jfr *G. Ljunggren*, Sv. Akademiens historia II, s. 130. — Det Lundbladhska priset hade öfvergått i det s. k. kungliga, som 1840 tilldelades C. V. Böttiger.

7. Originalet i det Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby.

Om »Martinas bok» se dikten s. 10 ofvan. Brinkmans »Till Stella» (friherrinnan von Schwerin) riktade dikt »Martinas Minne» trycktes i andra delen af hans Vitterhets-försök; jfr ock den därstädes i slutet s. IX ff. meddelade uppsatsen om »Småsaker af en Nybegynnare».

8. Med »stolen» menas här direktörsfåtöljen i Sv. Akademien. Tegnér skulle som direktör hälsa de i akademien invalda, Franzéns måg Grafström (ofvan s. 21) samt Atterbom (ofvan s. 11).

Om dikten till Svenska Riddarhuset se ofvan under n. 4.

E. M. Tegnér (se ofvan under n. 5) blef verkligen sekreterare hos prästeståndet vid denna riksdag.

Om döttrarnas sjukdom se *denna uppl.* VIII s. 649, 653 o. flerst.

Franzéns svar är tryckt i *Ur Es. Tegnérs papper* s. 432 f.

9. I dottern Disas naivistiska språk ingingo sådana ord som »bekedligt» (beskedligt), »nanna» (sofva), »vetto» (ovett).

Olof Wijk, riksdagsman för Göteborg, var gift med Hilda Prytz, »den blåögda». A. Helleday, borgmästare i Landskrona. Jules von Schwerin var son till friherrinnan Martina v. S.

H. O. Holmström hade blifvit biskop i Strängnäs 1839.

Ito = Disa, som kallade fadern »Lallen». Tito var hennes syster Göthilda Rappe; dennas barn = »ungarna».

Om »Visan» se ofvan under n. 4.

10. Atterbom svarade genast, se *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 431 f. S. Grubbe hade 1839 utgifvit Filosofisk stats- och samhällslära I.

11. Originalet som n. 7.

Brinkman hade författat svaren till Tegnér i anledning af dennes dikt Georg Adlersparres skugga till det Svenska Folket och öfversände dem till Tegnér under förmenande att någon annan skrifvit dem.

Departementsreformen beslöts af riksdagen s. å.

Om Småsakerna se ofvan under n. 7.

12. Originalet som n. 7.

Brinkman hade d. 23. 5. 1837 sändt Tegnér en lång betraktelse i brefform på 56 sidor om metriken (hvilken aldrig blef tryckt); jfr *E. Wrangel, Brinkman* och *Tegnér* s. 299 ff.

En liten biljett till Brinkman sände T. d. 6. 3. jämte grefvinnan Th. af Ugglas' bref, »neml. mina till henne»; de kommo också med det Brinkmanska arkivet till Trolle-Ljungby, undantaget var dock det ofvan under n. 4 omtalade.

I denna biljett skrifver Tegnér: »Jag var i går bjuden till Elise på dig och korfkaka. Korfkakan kom, men du lät rapportera dig sjuk som jag dock hoppas nu är förbi.» — Måhända var det denna bjudning hos Åkerhielms, som åsyftas i en liten odaterad biljett (i arkivet på Margaretelund), hvari Tegnér omtalar att han haft halsfluss, men Åkerhielm kom »och talade mig vida bättre». »Läkarna säga väl att jag icke bör gå ut, emedan det ej gör godt för bröstet; men det gör så mycket bättre för hjertat som dock är en ädlare del af menniskan.» Tegnér skulle därför komma och ber att få »komma litet förr i fall det ej besvärar». — Illamåendet synes emellertid sedan ha förvärrats, jfr brefvet n. 16.

13. Under Sigfridsmässo marknad i Växjö förekommo allehanda förnöjelser. »Theatertrupp, Vaxkabinett och Djurtämjare hafva nästan dagligen haft fulla hus», heter det i Vexiö Läns Tidning för d. 21. 2. 1840. »Ladan» var teaterlokalen, där en A. G. Wallin uppförde »spektakler». Om lokalens bristfällighet vittnar att W. d. 13. 2. ansåg sig böra i tidningen försäkra att »Läktaren nu är säker».

En viss Buse synes ha varit »djurtämjaren».

»Långe man» var tydligen hushållsjournalen. — Lille Bore (lille bror) var den yngste sonen Lars Gustaf, som nu vistades i Stockholm.

»Till Svenska Riddarhuset» hade skickats till bokhandlaren C. G. Södergren kallad »gudsnådelig» (eller »gunås»). I nämnda tidning var dikten också aftryckt d. 21. 2.

Hushållsmamsellen på Östrabo Hadders synes ha haft sina »matfriare».

Om »vetto» se ofvan under n. 9. Om Departementsstyrelsens antagande se ofvan under n. 11.

14. Fru Hilda Wijk vistades nu med sin man i Stockholm, se ofvan under n. 9 samt E. Wrangel, *Brinkman* och *Tegnér* s. 320 ff. samt *Den Blåögda.*

15. Fru Tersmedens man var kaptenen E. A. Tersmeden på Rottne boställe; hennes mor, fru I. M. Rappe, hette i sig själf Eckert.

16. Emma Helling, en släkting till fru Wijk och förut gift med professor E. Gadelius, var nu änka efter justitieombudsmannen P. N. Poignant; hon gifte sig för tredje gången s. å. med biskop J. J. Hedrén.

17. Om Brinkmans dikter till Hilda Wijk se ofvan under n. 14 anförda källor.

Om Helleday se under n. 9.

18. A. Z. Pettersson var nu kyrkoherde i Jakob och Johannes (1843 pastor primarius).

Med Franzéns visa menas sannolikt »Aura till Svea» eller också »Från Tystnadens ålder», som skrefs som svar på ett angrepp i Aftonbladet på den förra dikten.
»Ihel» se ofvan under n. 9.
»Dinde» var Tegnérs dotterson Henrik Rappe, hvilken sedermera blef en duglig, alls icke harhjärtad officer.

19. »skrin» = tunn, mager (dialekt).
Generallöjtnanten frih. G. A. B. Cederström var generalbefälhavare i första militärdistriktet.
Frih. E. A. Cederström var öfverste och chef för Norra skånska regementet, där Tegnérs måg nu var andre major.
Laura Lundblad, fordom besjungen af Tegnér, var nu gift med hans vän professor M. Bolmeer, som f. n. var riksdagsman.
E. M. Tegnérs hustru hette Karolina (Lina) Areschoug.
I Vexiö Läns Tidning för d. 3. 4. 1840 omtalas att »den berömda engelska sångerskan Madame Bishop» haft konsert där d. 29. 3; »belåtenheten var allmän».
Om Emma Helling se under n. 16.
Om sonen Lars Gustaf se under n. 13.

20. Originalet som n. 7.
Se anm. under n. 8 ofvan.

21. Originalet som n. 7.
Jakob Björkegrens Fransyskt och svenskt samt svenskt och fransyskt Lexikon hade i 2:a upplagan utkommit 1795.
Abr. Sahlstedts svenska (och latinska) Ordbok utkom i ny uppl. 1773.
Kammarherren frih. C. A. Gyllenhaal hade 1839 gift sig med den äfven af Tegnér fordom beundrade grefvinnan Mathilda d'Orozco (Montgomery).

22. Originalet som n. 11.
Se brefvet n. 20.
Ännu två biljetter från Tegnér till friherrinnan Åkerhielm under denna riksdagsvistelse äro bevarade. I den ena, som är odaterad, sänder han »Svaren» i Sv. Akademien; han beklagar att icke ha tid — för en mängd från domkapitlet i Växjö uppskickade ärenden — att »deltaga i den länge omtalade och önskade Gripsholmsresan». — I den andra biljetten, daterad d. 20. 6. anmäler han, att han, för den förestående hemresan, icke får tid att resa ut till Stäket, där Åkerhielms brukade gästa Björnstjernas, och som han gärna ville se sommartid. »Der — på Stäke — är alltid Midsommar så länge Elise är der. Tillåt mig derföre, när jag om en månad kommer åter, att få komma dit på några dagar, så framt Utskott och Plenum tillåta sådant. Låt mig på detta sätt taga afsked efter det blifvit mig omöjligt att få göra det annorlunda. Låt mig tacka af mitt innersta hjerta för all godhet och välvilja som blifvit mig visad och låt mig hoppas att den äfven hädanefter måtte få fortfara.» Han hälsar särskildt till »favoriten Gustaf»,

friherrinnan Elises son, och framför hälsningar från Heurlin, som »gläder sig också att åter få besöka Stäke.» (T. skulle icke fara till Växjö med honom utan med sin »svägerska och hennes dotter», hvilket senare emellertid icke blef af.)

23. Tegnérs svägerska Eva Myhrman var nu änka efter bergmästare G. Billow. Emma var en dotter till henne (f. 1819).
Om resan se följ. bref.
»Farig» och »jädd», jfr anm. under n. 9.
Tegnér hade tänkt följa Heurlin till dennes biskopsstift Gotland, hvilket dock icke blef af.

24. Luise var Gustaf Myhrmans hustru, f. Gerle.
Om Hanna Billmanson se ofvan under n. 5.
Med »paket till Folckers» åsyftas troligen samma kommission som omtalas i n. 19; J. P. Folckers kramhandel låg vid Brunkebergstorg.

25. Originalet i det Kongel. bibliotek, Köpenhamn.
Grefve Moltke var den danske ministern i Stockholm.
Med »bagatell» menas någon af dikterna ofvan s. 2 ff.
Om biskop Münters döttrar Agnes och Ida se CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG, *Morfars bok* I s. 143 f.
Om biskop J. P. Mynster se *denna uppl.* VIII s. 730; om Bech och Kjerulff VII s. 611.
Oehlenschlägers svar läses i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 437 ff.
Under den följande sjuka tiden i Växjö (juli—augusti) tillkommo åtskilliga mer eller mindre förvirrade bref och biljetter, som återfinnas i olika samlingar. Ur ett bref till B. von Beskow, dateradt Östrabo d. 16 juli 1840, har jag i uppsatsen *Bidrag till Esaias Tegnérs psykologi*, tr. i *Ord och Bild* 1922, anfört följande: »Sedan jag kom hem har jag haft ett svårt anfall som mina dumma doktorer ville inbilla mig skulle vara en lindrig attack af nerfslag, hvarpå jag tviflar. Snarare var det en prodromus till Galenskapen som är ärftelig i min slägt, ehuru den hos mig hittills brutit ut i idel rim så goda de äro. Det vissa är att hela högra sidan är så godt som borttagen af rheumatismen och jag alltså måste hålla mig inne.»

26. Originalet som n. 7.
Den mest berömda tyska tolkningen af Dante var den som hertig (konung) Johan af Sachsen börjat utgifva 1833 (fullständig 1839—1849). — Därjämte märktes en öfversättning af K. L. Kannegiesser. »Göres» (J. von Görres) är sannolikt minnesfel.
A. H. Stamberg hade utgifvit Horatius med svensk kommentar (1 uppl. Västerås 1791).
Denna biljett är skrifven under Tegnérs sjukdom, då han några veckor vårdades i ett hus på Kungsholmen, innan resan till Danmark och Schleswig företogs. — En annan biljett lyder:
»Kungsholmen d. 7 Septbr. 1840.
Ur arresten el. Babylons Förnyelse kl. 3 f. m.

Jag är arresterad. Gud vet hvarför, har ej heller blifvit förhörd. Förmodligen för den tillämnade Revolutionen, den jag ingalunda vill hindra. Kom hit och tag hvad poesi el. prosa och bref du har, med dig. Vi ha mycket att talas vid om.

Reser till Vermland med ångbåt kl. ½ 9. Välkommen!

Es. T—r.

Har du träffat Disa?»

Brinkman har å denna biljett antecknadt: »Emottaget 11. September 1840 under hans sinnessjukdom.»

27. Originalet som n. 7.

O. L. Bang var en af Danmarks förnämste klinikchefer.

Tegnér synes i Köpenhamn ha bott hos sin vän Bech, jfr brefvet n. 25 och kommentarer därtill.

Clara Rålamb (f. 1806) hade 1828 blifvit gift med hofmarskalken grefve G. U. Bonde.

28. Se om detta bref Fr. Böök, *Resa till Konstantinopel* (1922) (uppsatsen Tegnér i Schleswig).

C. U. Sondén var läkare vid Danviks hospital och hade anlitats under Tegnérs sjuka tid i Stockholm. Den unge läkaren Marin hade följt honom till Schleswig.

»Löjtnanten» var Tegnérs son Lars Gustaf, som sedan reste till Schleswig att hämta hem honom (jfr nedan under n. 35).

29. Se föreg. anmärkning.

Pastor Wallberg — se *denna uppl.* VIII s. 716 — besökte Tegnér i Schleswig på nyåret, se följ. bref!

»Däkan» kallade T. stundom sin dotter Disa.

30. Se föreg. anm.

A. Melander, lektor i Växjö, och S. G. Wiberg, konsistorienotarie, påtänktes af T. som biträden vid renskrifningen af de många diktverk, hvarmed han nu rastlöst var sysselsatt. Wallberg borde också återkomma till honom.

31. T. väntade att Heurlin, som redan 1838 blifvit utnämnd till biskop i Visby, nu med sin familj skulle flytta dit, hvilket emellertid aldrig blef af; se nedan under n. 38.

32. Originalet som n. 7.

Med den föregående sändningen till Brinkman följde sannolikt — om det icke skickades i det i n. 35 omtalade brefvet till grefvinnan Bonde med »ett längre Poem» — följande odaterade bref, som icke torde ha kommit adressaten till handa (förvaras i Lunds universitetsbibliotek):

»Jag skickar härhos ett poem, Kronbruden, nyligen skrifvit ehuru idén dertill är åtminstone 2 år gl. Men jag arbetar vanligtvis på det sätt, att när en idé faller mig in, jag uppgör en plan eller schem till Dikten. Stundom fulländar jag den med ens. Ibland låter jag den med mycket annat läggas i mitt hufvuds skräpkammare, tills jag tar

fram den ur lådan, versifierar och dammar af den. Sålunda förgingo 17 år mellan de 3 första sångerna af Gerda och de 9 sista som nu äro fulländade, så mycket jag kan göra det, färdiga — och ofärdiga. Men jag vill ej pensla mer på denna bagatell, som jag skickar dig så snart jag får den tryckt. I Bokhandeln kommer den icke så hastigt, åtminstone ej i den Stockholmska. Jag hatar och föraktar Stockholm. Allt det förakt jag har för den Babyloniska skökan som kallas och är *publik* har koncentrerat sig i Ert Sodom. Jag har många af mina bästa vänner i Stockholm, men man skall se på det hela, ej på undantagen. Hvad skulle det vara som kunde förmå mig att någonsin sluta fred med packet som bröstar sig med namn af Svenska folket. Det var en sublim önskan af Nero att Romerska folket måtte ha blott en hals för att expediera den i ett enda hugg.»

33. Den brefvet åtföljande bilagan upptar också den tyska öfversättningen af ofvan tryckta koncept.

34. Originalet som n. 7.

35. Sonen Lars Gustaf reste ut att ledsaga sin fader hem, se följ. bref.

I Grönby bodde sonen Christofers blifvande svärföräldrar, prosten Kinbergs, jfr brefvet n. 39.

Det »längre Poemet», som sändes för Brinkmans räkning till grefvinnan B[onde], var måhända »Kronbruden»; jfr anm. ofvan under n. 32.

Doktor N. Selldén i Växiö, make till Emili S., synes ha ifrat för ett aktieföretag, måhända en brunnsinrättning el. dyl.

37. Pedellen hade förut varit betjänt hos Tegnér; se *denna uppl.* VII s. 610.

C. P. Leche, som varit docent i Lund, förestod svenska konsulatet och postkontoret i Stralsund. — Om konsul Hemberg i Ystad se *denna uppl.* VII s. 610.

39. Christofer Tegnérs bröllop med Emma Kinberg stod i Grönby kyrka d. 7. 5. 1841.

Emma var dotterdottern E. Rappe (sedan gift 1. Posse och 2. Tigerhielm).

Grefve Johan Hamilton bodde på Eckersholm (Byarums socken).

Konsistorialrådet Mohnike afled s. å., jfr dikten ofvan s. 162 ff.

Heurlin erhöll s. å. d. 19. 6. Fellingsbro pastorat samtidigt som hans afsked från Visby stift beviljades. Hans efterträdare i detta blef C. G. Hallström.

40. Öfversättningar af Oehlenschlägers i brefvet omtalade drama finnas dels i Lunds universitetsbibliotek (Correggio), dels i den Brinkmanska samlingen i Uppsala univ.bibl.

41. Originalet, i en amerikansk samling, är afskrifvet och mig välvilligt meddeladt af konsul G. N. Swan, Sioux City. Jfr också en uppsats af denne om *Longfellow och Tegnér* i Svea 1903.

Ett koncept till detta bref, med några förkortningar och obetydliga afvikelser, förvaras i Tégnersamlingen i Lund.
Se också E. Wrangel, *Den Blåögda* s. 49 f. (där Tegnérs vistelse på västkusten det året omtalas).
Frithiofsöfversättningarna äro omtalade i *denna uppl.* VIII, s. 697; de hade utgifvits 1835—1839.

42. Originalet förvaras i den Reuterdahlska samlingen i Lunds universitetsbibliotek; förut tryckt i *Henrik Reuterdahls memoarer.* Det utmärkta Berggrenska bokbinderiet förestods efter J. Berggrens död af hans änka, E. M. Sjöbeck.
Sina var fru Eufrosyne Palm f. Hising, en gång föremål för Tegnérs varma känslor.
E. S. Bring erhöll 1842 Bjäreshög och Oxie pastorat.
Några af de i bilagan omtalade dikterna, i denna uppl. icke tryckta, förvaras i Tegnérsamlingen i Lund.

43. Originalet som n. 6.
Det otydligt skrifna Fallsbro (Fullbro?) skall väl vara Fellingsbro.
Om Alexander vid Hydaspes se *denna uppl.* III s. 499; dikten blef tryckt i tidningen Biet. Beskows svar är tryckt i *Ur Es. Tegnérs papper* s. 438 ff.

44. Originalet som föreg.
Jfr föreg. anm. samt Beskows bref tr. i *Ur Es. Tegnérs papper* s. 441 ff.
Genom ett bref från grefve M. Brahe af d. 29. 7. s. å. hade förslaget om den poetiska tillägnans tryckning framför Tegnérs nu planerade diktverk på ett höfligt sätt blifvit afböjdt. Konungen hade, skrifver Brahe, genom en af Brahe föranstaltad fransk prosaöfversättning tagit kännedom om poemet, som han funnit utmärkt af »snille och förtjänst», men han såge helst att dedikationen icke åtföljdes af något poem, som »gåfve anledning till några recensioner, hvilket uti den tid vi lefva, är oundvikligt». [E. T.]

45. Wallberg har öfver orden »Ridderskap och Adel» skrifvit förklaringen: »min hustru». W. var nu förlofvad med fröken A. C. Ehrengranat; de firade bröllop först d. 21. 12. 1842 (på Östrabo).
C. I. Heurlins andre son Esaias (Esse) bodde det sista gymnasiiåret på Östrabo; han blef student 1842.
Den bekante väckelsepredikanten P. Nyman blef kyrkoherde i Stenbrohult 1842. — C. Crona var kronofogde i fögderiet.

46. Tegnér hade i september varit i Stockholm och då sammanträffat med Heurlin.
C. C. Eberstein, hvars fader varit biskop i Visby, stannade som kyrkoherde i V. Karup (Skåne), dit han utnämnts 1835.
Malin Åstrand, syster till Vendela (Hebbe), var gift med medicinalrådet S. E. Sköldberg.

Fru Carolina Elfving på Kampen vid Växjö hörde till det närmaste umgänget. Tegnér skämtade ofta öfver Heurlins artighet mot henne. Till henne har Tegnér under den sjuka tiden skrifvit en och annan biljett och vers.

Om Esse Heurlin se anm. till föreg. bref. Lisa var Heurlins hustru. Med de två andra åsyftas sannolikt Fredrika Bremer och Maria Röhl.

47. Originalet till detta bref har f. n. icke kunnat anträffas.

Heurlin öfvertog 1842 ecklesiastikportföljen (efter Grubbe som blef konsultativt statsråd).

48. Originalet som n. 42. (Förut otryckt.)

49. Med sitt utkast till poetik menar Tegnér sin dikt Onar och Kalliope. Härom se E. Wrangel, *Atterbom och Tegnér*, i Samlaren 1911 s. 95 ff.

Professor Chr. E. Fahlcrantz, sedan biskop i Västerås, som 1825 väckte uppmärksamhet genom det litteratursatiriska diktverket Noaks ark, och sedan utgifvit Ansgarius (1835—1840), var bekant för sina »calembourer» (vitsar).

Om Tegnérs ställning till Runeberg, se E. Wrangel, *Runeberg och Tegnér*, ur inbjudningsskriften till Lunds Universitets Runebergsfest 1905, samt för frågan om Runebergs kallelse till Sverige, Densamme, *Runeberg och Sverige*, i Svenska Litteratursällskapets i Finland festskrift till J. L. Runebergs minne 19$^{5}/_{2}$04, och *Runeberg och Tegnér*, föredrag vid Lunds universitets Runebergsfest 1905 (tr. i Lunds Dagblad).

Julia Christina Nyberg, f. Svärdström, använde som författarinna namnet Eufrosyne ännu 1842, då hon utgaf Nya dikter. Tegnér var tidigare ingen beundrare af hennes poesi.

M. A. Castrén hade 1841 utgifvit Kalevala i svensk öfversättning.

Om B. E. Malmström se ofvan under n. 6.

Den unge C. J. Bergman, som 1839 vunnit ett andra pris i Sv. akademien för Bröllopet på Arolsen, fick 1841 ett studieunderstöd af akademien.

ChemiProfessorn, d. v. s. Berzelius.

Den unge friherre J. Banér, som nu skulle sköta Sjö fideikommiss (vid Mälaren söder om Uppsala), tillträdde det vid faderns död 1843. Han hade 1839 gift sig med Antonia von der Lancken von Wakenitz (f. 1819). Också hans moder, f. von Both, var från Mecklenburg. (Tegnér misstar sig här på namnen, såsom ofta under senare åren.) Vid Möglin i Brandenburg var en tid en bekant landtbruksskola.

Svenska Biet, en konservativ tidning, utgafs 1839—1844 under redaktion af Chr. O. Angeldorff m. fl.

50. Gårdsby — säteri i våra dagar bekant som Kristina Nilsson Casa Mirandas svenska hem — hade 1832 (efter öfverstelöjtnanten C. Rappe) köpts af hofmarskalken, sedan generalmajoren grefve Cl. Fr. Posse, som afled (barnlös) 1839. Änkan sålde gården 1842 (till bröderna C. F. Rappe och J. A. Rappe) för 45,000 rdr. (Meddelande

af P. G. Vejde.) — Grefve Knut Posse var sannolikt ägaren till Bergkvara, K. A. Posse, slutligen landshöfding i Kristianstad.

I Växjö Fornsal förvaras en biljett från Tegnér till förvaltaren af Gårdsby, fänrik W. Cervin af 1834 (rörande arrendet af stommen och ett torp samt smörtiondet).

51. Luise var G. Myhrmans fru, f. Gerle. Deras dotter hette Augusta Charlotta.

I brefvet har biskopinnan fogat ett tillägg, där det heter: »Några tacksägelser för ditt kärkomna bref får jag stjäla tid till från mina fyra Gubbar, som grafvar på min blomsterterass, och se ej vägen längre framför sig än jag ritar och pekar för dem . . . Tegnérs bref till Nordenfalk kommer visst att göra dig besvär. Ingen vet här adressen till honom. Också fruktar jag verkeligen att han ingalunda har med Gårdsby att skjöta. Detta sade Grefve Knut Posse i sommars för att slippa ifrån saken, då Tegnér hade så mycken speculations-handel för sig. Hade jag råkat Possen skulle jag väl frågat honom först huru härmed hängde tillhopa. — Tegnér som arbetar öfver höfvan går det icke godt. — Gud bevare honom!! —

Rothen ha vi sluppit med skjutspenningar och recommendationer, att få Rothen åt Skåne i stället för Smål., dit han också hörde sedan han öfvergifvit sitt hemland. — Lycklig du som ingen betjent, eller sådan ohyra behöfver. Hälsa de dina och glöm ej

Syster Anna.»

52. Originalet i arkivet på Stafsund. Tr. af RUBEN G:SON BERG i festskriften *Till Karl Warburg 1912.*

Om adressaten se ofvan under n. 49.

Friherrinnan Caroline Banér, f. Sederholm, maka till frih. Eskil B. på Eknäs, Östergötland, var född 1809 (gift 1832).

53. Originalet som n. 6.

Vid valet i Sv. akademien d. 5. 12. 1842 erhöll Fahlcrantz (se ofvan under n. 49) 10 röster, däribland Beskows. Böttiger erhöll endast 3 röster, nämligen Tegnérs, Brinkmans och Berzelius'. Se G. LJUNGGREN, *Sv. akademiens historia* II, s. 139.

54. Originalet som n. 7.

Den omtalade uppsatsen på de tilltänkta 12 banden skrifter finnes numera icke bifogad denna biljett, men väl dylika vid flere senare (se t. ex. n. 58 ofvan). En annan sådan P. M. är daterad d. 21. 5. 1842 och upptager följande:

»Vers
Den Döda.
Fastlagsris.
Prosa. Akadem. Tal
1) Tal vid jubelfesten 1817.
2) Vid Akad. föreläsningarnas slut.
3) InträdesTal i Sv. Akad. Se Sv. Akad. Handlingar.
4) — i Vitterh.Akademien.

5), 6), 7) 3 Häften Aforismer.
8) Inledning till Prestmötes Handlingarna.
9) Kondoleansbref.
10) Tal på Vexiö Gymnasium, Septbr 1839.»

De flesta af dessa skrifter äro tryckta i denna upplaga. »Den Döda». Förvaras i handskrift i Lunds universitetsbibliotek; se vidare om denna »rimsaga», efter en fransysk berättelse, brefvet n. 59. Den skulle dediceras till Clara [Bonde, se ofvan under n. 27].

55—57. Originalen som n. 7.

Dedikationen till konungen se ofvan s. 166 ff. och kommentaren därtill.

Magister Carlson var den sedan bekante historikern F. F. Carlson; se kommentaren ofvan till s. 165.

Med »Sköldebrandanism» — som M. Wallenberg tillåtit sig i sin Homerosöfversättning — menade Tegnér och Brinkman en sämre hexameter.

Af G. G. Adlerbeth hade 1820, genom sonen J. A., utgifvits öfversättningen af Ovidius' Metamorfoser.

Geijer hade 1813 utgifvit en öfversättning af Shakespeares Macbeth.

Bland Tegnérs öfversättningar under Schleswigstiden finnes också Lessings Nathan.

J. P. Janzon hade till den berömde A. Boeckh dedicerat sin utgifning, med svensk öfversättning, af Pindari Carmina I (1841).

O. Kolmodin hade på 1830-talet utgifvit öfversättningar af Tacitus och Livius.

Med »Orlofssedeln» menar Tegnér här det förut omtalade intyget af Sv. akademien om hans sundhet.

58. Originalet som n. 7.

Om Tegnérs vistelse hos kronofogde J. Branting se E. Wrangel, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 153 ff.

Om »Den Döda» se ofvan under n. 54 samt följ. bref.

Rhane skalds saga, en ofullbordad dikt, finnes också bland de Tegnérska papperen, liksom Malcholm, en idyll efter Steffens.

59—60. Originalen som n. 7.

Dikten till Ch. De Geer tr. i *denna uppl.* bd. X.

61. Originalet som n. 7.

Heloisas bref till Abelard intogs i Gerda (se ofvan s. 214). Äfven Popes Messias finnes bland Tegnérs öfversättningar från den sjuka tiden.

Agardh hade i Karlstad 1842 utgifvit ett arbete Om de heliga Evangeliernas uppkomst och sanning, i anledning af skriften: Strauss och Evangelierna. — Reuterdahl hade uppträdt i denna fråga i tidskriften Studier, Kritiker och Notiser. Fredrika Bremer behandlade den s. å. i sin skrift Morgonväkter.

Professorn i Göttingen J. C. L. Gieseler hade 1837 utgifvit Rückblick auf die theolog. u. kirchl. Richtungen. u. Entwickelungen der letzten 50 Jahre.

Också till Heurlin skref Tegnér under våren 1842 flere smärre bref och biljetter. Den 23. 3. omtalade han att betjenten Pettersson, som varit i Heurlins tjänst, nu (d. 22) kommit, och att hans pretension var 10 rdr bko i månaden. Tegnér skickar med ett bref till en friherrinna — sannolikt H. T. Sparre, f. Cederborgh, som 1841 blifvit änka (jfr om henne *denna uppl.* VIII, s. 716 samt kommentaren till s. 254) — som tydligen varit sjuk och uttrycker förhoppningen att komma till Stockholm följande månad. I denna biljett tillägger biskopinnan följande: »Brefvet emottog jag oförseglat; äfven så det till Friherrinnan som visserligen icke innehåller annat än om hans resa till Stockholm i Maj och de många band af sina Dikter som han skall ge ut; men jag tycker Correspondensen kan vara rätt onödig i det hela, och derföre gör jag mig ej samvete öfver att qvarhålla brefvet tills vidare åtminstone. Det får bli med detta brefvet som med de många främmande, de ha kommit bort under vägen. Tegnér är lugn och så redig som vi kunna hoppas. Kroppen sjunker dock. Det må då vara; grafven är af föga betydenhet. En sorglig gloria — klarna i en annan verld. —

Pettersson tjenstgör till Tegnérs nöje mot 36 sk. och föda för dagen, säger 15 rdr bco i månaden. Det är skarpt . . . Förlåt att jag på stående fot samanrafsat dessa raderna. Tacka Lisa för gårdagens bref. Cousin har väl fått mitt bref. Förlåt dess innehåll, som äfven detta slarf af Cousins

Vän

A— T—r.»

Den 10. 11. s. å. skrifver Tegnér följande till Heurlin: »Det fortfar att vara kyligt, med ständiga nattfroster, och jag vågar mig icke ut så länge nattfrosterna vara alltjemt. Under sådana förhållanden vågar jag mig icke ut förr än fram i Maj. Dessutom väntar jag Fredrika Bremer hit. Om du kommer till Stockholm förut, så laga, att jag blir kallad till KyrklagsKommitén, i fall du vill att jag skall vara der. Mina idéer häri äro väl konsequenta, men mycket hierarkiska och episkopala. Säg till Grubbe att han låter utfärda kallelsebref, hvarförutan jag icke kommer. Helsa de dina från

din Vän

Es. Tegnér.

Tack för Pettersson som kom d. 20 Mars. — Skrif mig till så snart du kommer till Stockholm.»

S. Grubbe var nu statsråd och chef för ecklesiastikdepartementet. I detta bref har biskopinnan tillagt följande: »Säg till Grubbe att han ej affärdar kallelsebref. Säg bara rent ut att rätten är fullsutten. Ingen ting annat hjelper oss från dessa resplaner. — Fortsätter Tegnér såsom han nu gjort, vore bättre, om resor äro nödvändiga, att vi reste till Götheborg. — Ehuru alla resplaner äro mig högst motbjudande.» —

D. 23. 4. skref slutligen Tegnér: »Du måste icke vilja ha mig till Stockholm; ty detta är nu tredje gången som jag skrifver och begär kallelsebref, hvilket du som Ordförande sjelf kunde utfärda. Lika mycket, jag skall ej genera Herrarna med min närvaro, men ber om förlåtelse att jag låter trycka mina tankar om Kyrkolag, och äfven

berättelse om förloppet, och vederbörandes omsorg att stänga mig ute från öfverläggningarna.»

Jfr vidare brefvet n. 78 ofvan.

63. Brefvet, förut otryckt, förvaras i den Reuterdahlska samlingen i Lunds universitetsbibliotek.

Det omtalade visitationstalet i Kalfvik — ett annat än det i *denna uppl.* VI, s. 216 ff. tryckta af år 1828 och sannolikt skrifvet nu under den sjuka tiden — har möjligen af Reuterdahl blifvit undertryckt. Måhända innehöll det hvad han i ofvan under n. 61 meddelade biljett af d. 23. 4. utlofvade att han skulle trycka, nämligen hans tankar om kyrkolagen samt »berättelse om förloppet», då han icke blef kallad åter till kyrkolagskommittén. Annars är det kanske detta tal som åsyftas i brefvet n. 71.

64. Originalet som n. 7.

Med »poemet till Fredrika» menas troligen dikten »Volkanen», tr. i Brinkmans Vitterhetsförsök I.

Rikets allmänna ärenders beredning, hvari bl. a. Brinkman varit ledamot, upphörde med departementalreformen 1840.

65. Originalet i Uppsala universitetsbibliotek (förut otryckt).

Till kyrkoherde i Skatelöf utnämndes s. å. lektorn, professor J. L. Wickelgren. — P. Wieselgren, nu kyrkoherde i Västerstad, flyttades 1847 därifrån till Hälsingborg.

S. Grubbe var nu statsråd. Jfr ofvan under n. 61.

66. Originalet som n. 7.

De i brefvet omtalade dikterna Oedipus, Ragnarok och Siestan se ofvan s. 72, 32, 58. Onar och Kalliope s. 65.

Dikten till grefvinnan De Geer (se ofvan under n. 59—60) kan icke vara författad år 1822; Tegnér har troligen förväxlat året för diktens tillkomst med året för det däri omtalade sammanträffandet på Björnstorp.

Till Hedda Wrangel se *denna uppl.* VI, s. 13.

Pan eller Naturen se ofvan s. 245 ff.

Flere af de planerade dikterna omtalas i en handskrifven bok i Tegnérska samlingen »Planernas och Sottisernas Bok». Också en bearbetning af epopéen Cid finnes bland Tegnérs papper från den sjuka tiden.

67. Originalet som n. 41.

Den under 2) omtalade programmet utgafs af Tegnér 1820: disputationen under 3) år 1808.

Bolmeer utgaf 1826 Moallaka på arabiska och svenska.

Det latinska citatet är hämtadt ur Martialis (14: 194).

Biskopinnan Tegnér har tillagt följande: »Återigen ett benigt bref till besvarande, min bäste Reuterdahl. Huru skall man göra? I synnerhet med Gleerupska brefvet. Det är förunderligt med sammansättningen af vår käres hälsa. Så mycken redighet för det närvarande i

allt och ändå oriktiga grundsatser. I måndags dubbade han Wickelgren. Icke kunde vi under hösten och vintern tänka oss möjligheten att det någonsin skulle bli som det nu är. — Den 8:de resa vi till Gustafsberg. Kanske kunde sonen uteblifva så länge. Reuterdahl vet nog bästa rådet, tänk då på oss!

Disa ber hjertligen hälsa! Så be vi begge till Biskopshuset och öfriga Vänner.

Med sann vänskap och tillgifvenhet

Anna Tegnér.»

Professor J. L. Wickelgren (se under n. 65) hade i början af året utnämnts till L. N. O. och mottog den öfliga dubbningen af Tegnér.

68. Originalet som n. 4.

Om friherrinnan Clara Bonde, f. Rålamb, se ofvan under n. 27.

Om Selma Mansbach se ofvan kommentaren till s. 9.

— —

Under denna vistelse vid Gustafsberg, som varade omkr. 6 veckor i juni—juli, liksom under den föregående (jfr E. Wrangel, *Den Blåögda*, s. 128 ff.), strödde Tegnér kring sig åtskilliga biljetter och verser, som här och där torde bevaras (de flesta af obetydligt värde). En dylik (odaterad) biljett till grefvinnan S. U. von Fersen, f. Bonde, lyder: »Älskade Sofi. Jag har sökt Sofi 3 gånger i dag, men haft otur, och ej träffat den älskade hemma. Nu kommer jag kl. 5, så framt ej Sofi vill vara god och afhöra läsningen hos min hustru eller hos mig.

Längtansfullt

Es. T—r.

P. S. Glöm ej suveniren el. strumpebandet, eller får jag hämta den sjelf i morgon kl:n 10? Hur går det med svaret, det efterlängtade af stackars

Es. Tegnér.»

69. Originalet som n. 7.

70. Originalet som n. 41.

Brefvet är stämpladt d. 29. 7. (Tegnérs datering således oriktig).

Ett oläsligt ord framför »polemik» har tolkats som »bersärc»; kan möjligen vara »besvärs-».

71. Originalet i Kgl. biblioteket.

Om talet se antagandet ofvan under n. 63.

Planen till dikten Pan eller Naturen (se ofvan under n. 66) är f. n. icke bilagd brefvet. Berzelius' svar tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 448 f.

72. Originalet i Nordiska museet.

Lind af Hageby hade varit major vid Smålands Husarer (fick 1842 öfverstelöjtnants titel), bodde nu på S. Åreda norr om Växjö. Hans fru, f. De la Grange, var, enligt den småländska traditionen, en älskvärd och glad dam. En stor barnskara uppväxte i deras hus. (Se om henne *En resa i familjevagn år 1842*, Marie-Louise af Forsells dagboksanteckningar, s. 127 o. 184.)

73. Originalet som n. 7.
B. G. Niebuhrs grundläggande Geschichte der Römer utgafs på 1830-talet i ny omarbetad upplaga.
Uppsatsen om det Romantiska i den Grekiska Poesien se *denna uppl.* IV: 162 ff.

74. Originalet som n. 7.

75. Den medföljande notan upptar några naturvetenskapliga arbeten på svenska och tyska, en portugisisk-engelsk diktionär samt Obras de Luiz de Camoens, Paris 1759 m. m.
J. H. Jäck utgaf ett Taschen-Bibliothek der See- und Landreisen.

76. Originalet som n. 7.
Brinkmans lilla dikt Sagan trycktes i hans Vitterhets-Försök, såsom n. 29 i tredje boken af Tankebilder.

77. Om Italia se nedan under n. 84.
Om friherrinnan Banér se ofvan under n. 49.

78. Tegnér var sedan flere år medlem af kyrkolagskommissionen och hade velat resa upp till dess förnyade sammanträde på våren s. å. Jfr de ofvan under n. 61 meddelade biljetterna till Heurlin.

79. Uppgiften om talet år 1829 beror måhända på minnesfel.
Efter år 1841, då Tal vid särskilda tillfällen II—III utkommo, utgav Tegnér icke något nytt band med tal.

80. Originalet i Vetenskapsakademiens arkiv.
Den dansk-norske författaren H. Steffens sattes af Tegnér mycket högt under de senare åren (en öfvers. från honom ofvan under n. 58).
I Vetenskapsakademien invaldes d. 7. 12. s. å. såsom utländska ledamöter Guizot och A. Demidoff. [E. T.]
J. Forchhammer var en berömd kemist och geognost.
Om valet i Sv. akademien se ofvan under n. 53.

81. Originalet som föreg.

82. Valet i Väckelsång d. 1 augusti 1841 hade öfverklagats och återförvisats till Domkapitlet. Under två år förhandlades därom. Slutligen utnämndes d. 25. 10. 1843 teol. lektorn N. Lindgren, en synnerligen framstående lärare, som bl. a. nu var gymnasii rektor och utfärdade inbjudningen till dess jubelfest 1843.
Prosten Hagelbergs hustru hette Hedvig (Hedda) Lundblad.

83. Italia var af C. V. Böttiger och trycktes i Frey 1845. Af akademiens ledamöter röstade blott fyra på första priset för detta stycke: Tegnér, Franzén, Brinkman och Beskow. Se G. Ljunggren, *Sv. akademiens historia* II, s. 142 ff. Tegnér hade i ett bref yttrat sin önskan att valet till ledamot i ak. måtte uppskjutas, till dess man officiellt

fått veta hvem som vore förf. till Italia »som synes mig en rätt vacker inträdespredikan till akademien». [E. T.] Denna önskan gick icke i uppfyllelse, se följ. bref till Agardh.

84. Om Böttiger och Italia se föreg. anm. — Åberg var Tegnérs frände lektorn i Karlstad U. J. Å.

85. Det latinska uttrycket i slutet af brefvet (»att insvepa sig i sin dygd») är hämtadt från Horatius Od. 3: 29: 55 (mea virtute me involvo).

86. »Sotass» uttryck i Disas jollrande språk (Tasso).
Böttiger hade skickat till Tegnér sin öfversättning af Tassos Befriade Jerusalem I, som utkom i disputationsform. — B. gjorde i det följande trycket i Samlade skrifter ingen ändring på de af Tegnér anmärkta ställena.
De latinska verserna äro hämtade ur Horatii Ars Poetica 351 f. (med någon förändring).

87. Bokhandlanden Bagge var, jämte Gleerup i Lund, Tegnérs litteräre kommissionär under de senare åren.

89. Originalet i Skarhults arkiv.
Se om friherrinnan v. Schwerins resa E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 288 ff. — Om dikterna till henne samma st., s. 279 f.; jfr *denna uppl.* VIII: 43 f. och ofvan s. 10.

90. Om valet i Sv. akademien se ofvan under n. 53: och om Italia under n. 83. — Sång öfver Lennart Thorstenson, som redan varit före 1841, fick nu andra priset; dess författare var amanuensen G. Sanndahl.

91. Molbech hade förut varit Tegnérs motståndare och bl. a. skarpt kritiserat Frithiofs Saga.
Jon Olafson († 1811) hade 1780 utgifvit ett arbete Om Nordens gamle Digtekunst och hade gjort stora samlingar för ett supplement till Ihres Glossarium; manuskriptet härtill, liksom det påbörjade trycket, brann upp 1807 och ett sedan utarbetadt nytt manuskript förblef otryckt.

92. Originalet i familjen Ekmarks ägo, Stockholm.
Jfr brefvet till Franzén ofvan n. 83. Skalholt var Islands gamla bildningshärd och biskopssäte.
Forsell var Ekmarks intime vän öfverste C. G. af F., chef för landtmäterikontoret. F. hade besökt Tegnér i Växjö i september s. å., se *En resa i familjevagn år 1842*, Marie-Louise af Forsells dagboksanteckningar.
Med »karrikaturen» afses troligen ett porträtt af Tegnér.

93. Böttiger hade öfversändt sin dikt »Till Tegnér, nyårsdagen 1843» (tr. i hans Samlade skrifter III, s. 171 f.).

Böttiger hade, sannolikt genom Beskow, fått uppdraget att till firande af Karl XIV Johans regeringsjubileum författa ett »Nationaldivertissement», som uppfördes d. 6. 2. s. å.

Heurlin, som nu var ecklesiastikminister, borde kunna, menade Tegnér, mäktigt verka för Böttigers akademiska befordran (med hvilken det dock dröjde till 1845, då han blef e. o. professor i moderna litteraturen, först 1856 ordinarie).

94. Tegnérs domesticus pastor Wallberg skulle nu ägna sig åt seminaristernas (skollärarnas) utbildning.

Konungens 25-åriga regeringsjubileum firades öfverallt i riket d. 5—6 februari.

Med Schröder åsyftas här sannolikt bibliotekarien J. H. S. i Uppsala.

Till krigsminister (efter A. O. Mörner) utnämndes s. å. friherre G. A. Lowisin. [E. T.]

B. Lundelius (f. 1772), som varit rektor för Växjö skola sedan 1805, blef d. 6. 2. 1843 L. N. O. och erhöll s. å. afsked.

Emili, fru Selldén, se ofvan under n. 35 o. flerst.

Friherre C. von Mansbach var genom sin hustru Anna Anker befryndad med Elise Åkerhielm. Om deras dotter Selma se ofvan kommentaren till s. 9.

95. »Idealet» var ett poem af C. A. Adlersparre, som föreg. år fått andra priset i Sv. akademien. Tegnér röstade blott för mention (se G. Ljunggren, *Sv. akademiens historia* II, s. 144).

Dikten Georg Adlersparres skugga till det svenska folket se *denna uppl.* bd. VIII, s. 69 ff.

Någon andra del af Samlade smärre dikter kom Tegnér aldrig att själf utge.

Med de i slutet af brefvet omtalade damerna i Värmland hade Tegnér sannolikt sammanträffat under sin resa föregående år. Prosten i Kristinehamn C. L. Lalin var gift med J. M. Welin. Landshöfdingen i Karlstad H. F. Oldevig — ej Oldenburg! — var gift med baronessan M. A. H. von Berg. D. v. öfversten O. A. Malmborg var gift med S. A. von Gertten (icke hon, utan hennes mor hette i sig själv Löwenhielm, Frödings »gamla grefvinna på Gampertin»).

96. J. Forssander var domkyrkosyssloman i Växjö.

Biskop A. C:son (af) Kullberg var född 1771 († 1851).

Tegnér betraktade Heurlin som sin gifne efterträdare.

Den 11 maj var konung Karl Johans kröningsdag, hvars 25-årsminne nu skulle firas.

A. Melander var lektor i grekiska, C. F. Rappe lektor i historia vid Växjö gymnasium.

Talare blefvo Melander och L. G. Palmlund, lektor i latin. Se brefvet n. 104.

Gymnasiets 200-årsfest firades s. å. vid vårterminens afslutning.

Fredrika (Bremer) var nu inbjuden till Växjö, men resan blef icke af.

P. Westerstrand var president för statskontoret.

97. Med »våra fester» afses festerna vid konungens kröningsjubileum, se n. 96.
Om Lundelius som L. N. O. se ofvan under n. 94. — P. Pontén, kyrkoherde i Linnaryd, blef L. V. O. först 1850.
Böttiger, som nu skulle förestå Atterboms estetiska professur, blef först 1845 e. o. professor i modern litteratur samt 1856 Atterboms efterträdare.
Tegnér hade varit medlem af kyrkolagskommittén, se ofvan!
Med B. menas excellensen grefve M. Brahe, jfr brefvet n. 94 och kommentaren därtill.

98. Originalet som n. 7.
Brinkmans Vitterhets-Försök voro tillägnade Tegnér.
I sina dikter hade han också hyllat bl. a. Franzén, Leopold, Berzelius och Fredrika Bremer.
Om Brinkmans fall i trappan till den sistnämndas bostad se vidare brefvet n. 100.

99. Originalet som n. 89.
Fru Tullberg var hofpredikanten J. W. Tullbergs fru, född Björklund, bördig från Växjö.
Stella (i Brinkmans dikter och bref) var friherrinnan von Schwerin.
Hilda — fru Wijk.
Om Tegnérs kusin Wåhlstedt se *denna uppl.*, bd. VIII, brefvet n. 74 samt s. 714.
Om Dorothea, fru Dunckel, född Altén, se *denna uppl.*, bd. VIII, s. 715.
Det af professor A. Engeström byggda huset, nu »herrehuset» i Kulturhistoriska föreningens trädgård.
Carl von Schwerin var löjtnant vid flottan († 1846). Om Jules von Schwerins giftermålsplaner och Susen Carnegie se *denna uppl.*, bd. VIII, s. 724.

100. Originalet har f. n. icke kunnat anträffas.
Jfr Fredrika Bremers bref till Tegnér, tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 446 ff., 450—454.

101. Tegnér kallade skämtsamt fru Wijks syster Ebba Prytz (se *denna uppl.*, bd. VIII, s. 715) för sin fästmö och modern sin svärmor. — A. Keiller var fru Wijks svåger, se *denna uppl.*, bd. VIII, s. 716.
Till brefvet har Tegnérs maka fogat följande tillägg: »För brefvet det kära med dagens post frambär jag många tacksägelser — Gudskelof min Gubbe är utan liten kroppslig svaghet temmeligen kry. — Slaget som den 7 Januari hemsökte honom drabbade blott den förgängliga delen; den bästa, den rikaste är oss återskänkt och då må sen Gud göra i sina beslut hvad han behagar —
Förlåt att jag begagnat mig af ett p. s. men min Gubbe proponerade mig det samma.

Om min Compliment för CommerceRådet och samtliga inom familien anhålles af min goda Fru Wijks
Ödmjuka vän och
Tjenarinna
A; M; G; T—r.»

102. Originalet som n. 7.
Franzén skref dikten »Strömstaren i anledning af Baron von Brinkmans Vitterhets-Försök» (se Franzéns Saml. Dikter I, s. 338).
Det kungliga priset tilldelades år 1842 J. E. Remmer, öfversättare af fransk dramatik.
I brefvet har Tegnérs dotter gjort följande tillägg: »Vördnadsfulla helsningar i förening med hjertlig tacksamhet för bref, poesier och hvarje vänlig hågkomst som min bäste Oncle skänker
Disa.»

103. Originalet som n. 41.
Af Reuterdahls stora arbete Svenska kyrkans historia utkom 1843 första häftet af andra bandet.
Om Jon Olafsen se ofvan under n. 91.

104. Pettersson synes ha varit en i stiftet tillfälligt eller en helt kort tid tjänstgörande prästman. G. E. Rosengren var (sedan 1838) kyrkoherde i Hofmantorp, men (såsom det synes) sjuklig och tjänstledig.
Hofmantorps säteri innehades då af kammarherren N. A. Rosenblad, gift med Anastasia von Stedingk.
Om Väckelsångs pastorat se ofvan under n. 82. — Arvika, som stått ledigt sedan 1836, tillsattes först 1841, efter nytt val; kyrkoherden i Ölmestad C. P. Gagner utnämndes därtill.

105. J. N. Grevillius, prästson från Kalf (Göteborgs stift), blef magister i Uppsala 1842, slutligen kyrkoherde i Norrköpings Hedvigsförsamling.
G. Edenhjelm tog afsked som landshöfding i Göteborg 1843.

106. Jfr brefvet n. 104.
Statsrådet grefve M. Rosenblad ansågs gynna de religiösa rörelserna.
I ett bref till Heurlin af d. 22. 5. s. å. yttrar Tegnér: »I Prestvalsförordningen hade vi åtminstone väntat att rösterna utfördes i rdr, sk. & rst. som otvifvelaktigt vore lättare. Dock — detta är lappri. Deremot är ju allsingen konsequens deri, att omröstningen efter hemmantal bibehålles i allmänhet, men vid frågan om 4:de Man omröstas per capita, utan afseende på hemmantal. Skall det vara en inledning till blifvande allmänna val? Så förklaras det åtminstone här. Den tid är ännu långt borta då personligheten hos Allmogen förtjenar att tagas i ringaste betraktande. För en förnuftig Prestvalsordning ges troligtvis ingen annan utväg än den som föreslås i N:r 2 af Projekterna. Deröfver skulle visserligen Bönderna skrika; men hvad betydde det? —
Till d. 12 Juni hoppas jag att Reuterdahl, kanske äfven B. M. Bolmeer komma hit. Välkommen och blif ej för kort här. Anna ber helsa. Disa är på Nygård och kommer ej hem förr än efter Midsommar.
Tegnér.»

107. Böttiger utgaf sin Tassoöfversättning i disputationsform, se ofvan under n. 86.

När han sedermera i sina Skrifter omtryckte öfversättningen från Tasso, ändrade han icke heller här de af Tegnér anmärkta ställena.

Om hans besök i Växjö se brefvet n. 113 samt kommentaren därtill.

108. Originalet som n. 7.

Tegnérs tal vid gymnasiets tvåhundraårsjubileum se ofvan s. 334 ff.

Om Longfellow se ofvan under n. 41.

109. Tigerbött, på Disas jollrande språk = Böttiger. Hans pjäs (»päsen»), som uppfördes å Kgl. teatern den 11. 5. 1843, var En majdag i Värend.

Prosten E. Schultz, en gammal vän från Lund, kyrkoherde i Gärdslösa, afled d. 26. 4. 1843 (se *denna uppl.*, bd. VIII brefvet n. 7 och kommentaren därtill).

Hufvudlejon på Disas språk = Leijonhufvud. Frih. Abraham L., nu president i Göta hofrätt, var Tegnérs forne lärjunge.

Sedan Disa återkommit hem, ägde hennes förlofning med Böttiger rum i september. (Jfr brefvet n. 118.) Böttiger hade mellan dessa två besök i Växjö gjort en resa till Karlsbad tillsammans med en elev, en ung baron v. Nolcken, och hade äfven vistats i Berlin en tid. Han synes nu ha fått erbjudande om en anställning vid Berlins universitet; jfr brefvet n. 116.

110. J. M. Flygare, sedermera major, var gift med E. S. E. Gadelius, dotter till professor E. Gadelius och Emma Helling i dennas första gifte. Professorskan Gadelius var sedan gift Poignant, nu biskopinna Hedrén.

111. Om Emma Rappe se nedan n. 131.

Med. dr. C. Bergman var kyrkoherde i Vinslöf, en bekant pedagog och religionslärare.

113. C. C. Eberstein, förut akademisk lärare i Lund, nu kyrkoherde i V. Karup.

114. »Ett par visor» voro sannolikt Tegnérs verser vid Växjö gymnasii jubelfest ofvan s. 234 och 238.

Öfverståthållarinnan var grefvinnan Ch. Mörner, född Arfwedson (jfr *denna uppl.* bd VIII, s. 397).

115. Heurlin hade i december 1842 blifvit statsråd och chef för ecklesiastikdepartementet. Om hans besök i Växjö se ofvan.

J. Ekstrand, lektor och kyrkoherde i Vederslöf, sedan i Grenna, synes icke ha mottagit någon orden. — Ahlstrand, efter den förre kyrkoherde i Vederslöf 1844 (sedan domprost) blef L. N. O. 1850.

I brefvet finns följande tillägg: »Den innerliga godhet hvarmed Farbror alltid omfattat mig, förvissar mig nu äfven att Farbror med hjertligt deltagande mottagit Pappas förtroende, och önskar mig och

den Vän jag valt allt godt. — Blott ville jag nu innerligt bedja om att saken tills vidare, d. v. s. till Böttigers återkomst, må förblifva hemlig Tänk emedlertid vänligt på mig — på honom! — Och Snälla Farbror hjelp honom äfven i den der *vissa saken* om Farbror det kan. —

Ett undantag af mitt förtroende gör jag dock — neml. för Tante och Fredrique, dem må det gerna blifva meddeladt — förvissad om att få vänner varmare än *ni alla* önskar mitt väl. — Bed till Gud att min lycka må bli lika stor som den *en gång* var — blott icke så *kort!* —

Vördnadsfullt, tillgifnast

Disa.»

116. Grefve C. G. Löwenhielm blef landshöfding i Göteborg s. å. Hans far var grefve C. G. L. på Lång († 1839), en gammal bekant till Tegnér.

117. Originalet i den Flachska autografsamlingen — hos Fru Elise Flach, f. Starck — i Stockholm.

Om Böttigers resa se ofvan under n. 109. I brefvet har biskopinnan Tegnér gjort följande tillägg: »Göm en välkomsthelsning från mig. Men som Gubben säger på några vickor blir väl icke denna gången. Välkommen hem med helsa och friskt mod. Och så länge som möjligt.

Tillgifnast

Anna T—r.»

118. Originalet i Uppsala universitetsbibliotek. Förut otryckt.

Böttiger, nu e. o. adjunkt i tyska och italienska litteraturen vid Uppsala universitet, förestod Atterboms estetiska professur i 5 terminer; jfr ofvan kommentaren till n. 97 och 113.

Om mamsell Spak se *denna uppl.*, bd. VIII, s. 715.

119. Originalet som n. 7.

Om Böttigers förlofning med Disa se ofvan under n. 113.

120. Wijkska familjens enda dotter Gerda hade blifvit född s. å. Hon blef sedan gift Lilliehöök. Jfr dikten ofvan s. 271.

121. Tegnérs Tal vid gymnasiets jubelfest se ofvan s. 334 ff.

Det kungliga priset i Sv. akademien bortgafs 1843 till V. F. Palmblad.

Lektor L. M. Enberg var akademiens ombudsman och tjänstgjorde under Beskows bortovaro som dess sekreterare.

Tegnér var nu sysselsatt med arbetet för akademiens ordbok, närmast bokstafven H.

122. Den 31. 10. 1843 hade Växjö åter hemsökts af en förödande eldsvåda.

B. E. Malmström hade hållit ett tal i Uppsala d. 13. 5. »i den studerande ungdomens namn» i anledning af konungens kröningsjubileum.

123. Geijer utgaf 1843 de Gustavianska papperen del 1 och 2.

Geijers dotter Agnes (f. 1824) gifte sig 1847 med grefve Adolf Hamilton, sedan landshöfding i Uppsala.

124. Originalet som n. 33.
Tegnérs fosterson Es. Palm utnämndes 1844 till ord. kollega vid skolan i Lund. Han gifte sig 1851 med en dotterdotter till biskop Faxe.

125. Se om Palm föreg. anm.
Biskopinnan Tegnér har i detta bref tillagt följande: »Äfven jag får lof att vara med om en ödmjuk hjertlig tacksägelse på de arma nödlidandes vägnar. Gud hjelpe oss alla stackare!
Jag tog mig friheten att för länge sedan afskicka en liten ost till Herrskapet. Jag skickade den på Carlshamn för att gå sjöledes till Ystad, under adress till Christopher emedan de också skulle ha en dylik.
Så det bedröfvar mig veta det min bästa älskade Vän Helena allt jemt skall fortfarande framlefva sin tid under ett så ömkansvärdt tillstånd. Gud hjelpe henne! Till henne och alla öfriga vänner hälsas af och genom min Bäste Cousins

Vän och Tjenarinna

Anna.»

126. Originalet som n. 7.
Grefvinnan Eva Mörner, född Leijonhufvud, hvars man varit landshöfding i Växjö och efterträddes af sonen, bodde längre tider på Kronobergs kungsgård.

127. Originalet i Smålands Fornsal i Växjö, dit adressaten skänkt det.

128. Originalet i det Bondeska arkivet på Ericsberg.
»Alvilda» fick hedersomnämnande vid täflingen 1843; likaså öfversättningen från Calderon (1. akten ur Lifvet en dröm), den senare var af F. A. Dahlgren. Se G. Ljunggren, *Sv. akademiens historia* II, s. 148.

129. Originalet som n. 7.
Böttiger hade 1840 fått det kungliga priset i Sv. akademien.
Rafael Sanzio af C. A. Adlersparre fick vid täflingen andra priset.
N. Ignell, fattighuspredikant och kateket i Stockholm, hade väckt buller inom kyrkan genom sina skrifter »Grunddragen af den christliga sedeläran» 1842 och »Granskning af den evangelisk-lutherska trosbekännelsens förnämsta lärostycken» 1843, hvilka bl. a. af Franzén bekämpades.

131. Se ofvan under n. 119.
Gerda Rappe (f. 1835) afled ogift 1855. Henrik (f. 1837) slutligen öfverste (jfr brefvet n. 126 ofvan), † ogift 1899. Disa (f. 1832) afled ogift 1851. Emma (f. 1832) gift 1) Posse och 2) Tigerhielm († 1895).

132. Originalet som n. 7.
Böttigers »Asarne i Delfi» uppfördes på Karl Johans födelsedag d. 26. 1. 1844.
Om Remmer se ofvan under n. 102. R. afled 1843.

134. Originalet som n. 4.
Ulfsunda, slottslikt bebyggd egendom invid Stockholm, innehades under flera år af den Åkerhielmska familjen.

135. Heurlin, som varit pastor i Fellingsbro 1841—1843, där han dock föga gjort tjänst, lämnade statsrådet i maj 1844 och blef verkligen utnämnd till kyrkoherde i Karlshamn, dock först 1846 (tillträdde aldrig denna befattning).
Skatelöfs pastorat, som nu var ledigt efter professor Wickelgren, tillföll icke A. Melander utan P. Pontén. Till Grenna kom däremot Ekstrand s. å. (jfr ofvan under n. 114).

136. Böttiger hade författat Orden till sorgmusiken vid Karl XIV Johans begrafning.
Böttiger ändrade den anmärkta raden till:
En stympad arm han sågs från bålet rycka.

137. Originalet som n. 42.
Domprosten Hellstenius hade d. 6. 4. 1844 aflidit.
Reuterdahl utnämndes till domprost följ. år.
Här, liksom på några andra ställen, äro utelämnade en del otidigheter, af Tegnér nedskrifna i hastigt mod och icke i något afseende lämpade för offentligheten, ej heller på något sätt upplysande.

138. Originalet som n. 118. Förut otryckt.

139. Originalet som n. 7.
Den latinska versen Quidquid delirant etc. ur Horatii Epist. I, 2: 14.

140. J. P. Mynster hade 1843 utgifvit Udkast til et Tillæg til den evangelisk-christelige Psalmebog.

141. Lektor Ahlstrand uppehöll sig nu i Stockholm som riksdagsfullmäktig.
C. M. Nilsson var komminister i Aneboda; J. L. Broberg kollega vid Växjö skola (blef kyrkoherde i Refteled 1846).

142. Originalet som n. 6.

143. Disa hade d. 21. 8. s. å. firat sitt bröllop med Böttiger. Dagen därpå var Tegnérs egen bröllopsdag (jfr dikten till Tegnér och hans maka i Böttigers Samlade dikter III: 232 f.
Passla på Disas språk = prassla.
I Väckelsång var N. Lindgren nu kyrkoherde (se ofvan n. 82); hans hustru hette Hedda Richter.

144. Tegnér använder här, såsom ofta i bref till Disa, hennes omvändningar af stafvelserna: Salaupp (Uppsala), Köpingjön (Jönköping), Strandahl (Ahlstrand), Holmstock (Stockholm) etc.

Adam = modern. Ito = Disa. Den omtalade öfverstinnan var antagligen Malla Silfverstolpe, född Montgomery.

145. Om Agnes Geijers giftermål med Adolf Hamilton se ofvan under n. 123.

146. Originalet i Vetenskapsakademiens arkiv.

147. Det största godset inom Skatelöfs socken är Huseby, som då (delvis) innehades af grefve M. Hamilton.

Om Heurlin och Karlshamn se ofvan under n. 135.

Efter Grubbe hade utnämnts till statsråd och chef för ecklesiastikdepartementet f. d. majoren Fr. A. Silfverstolpe.

Tufvan var den lilla vackra gården nära Växjö, där Tegnér bott 1826—1827 (nu Teleborg).

148. Jfr anm. under n. 143 ofvan. Drillman = Mandrill. — Bianba = Babian.

149. Protokollsekreterare N. A. Heurlin var en frände till biskop Chr. I. H.; han var sekreterare i den 1841 tillsatta kyrkolagskommittén.

150. Bland manuskripten i Tegnérsamlingen i Lunds universitetsbibliotek finnes ett med öfverskrift »Arkeologiskt. — KyrkoAntiquiteter» och ett annat »Christna Kyrkans Antiquitäter, i sammandrag och öfversättning utgifna af Esaias Tegnér».

J. Chr. W. Augusti hade 1832 utgifvit Versuch einer historisch-dogmatischen Einleitung in die heil. Schrift; G. Fr. H. Rheinwald: Die kirchliche Archeologie 1836, och C. Ch. Planck: Die Genesis des Judenthums 1843.

Något svar från Franzén — som först afled 1847 — synes icke ha kommit.

Då jubelfestupplagan 1882—1885 utgafs, anmärktes det i kommentaren: »Detta afskedsbref är det sista af förf:s hand som anträffats.» De flesta af de följande, ofvan meddelade brefven blefvo dock senare bekanta för jubelfestupplagans utgifvare.

152. »Tito», smeknamn på Tegnérs äldsta dotter, Göthilda Rappe.

153. Originalet som n. 118. Förut tr. i Bref *från Esaias Tegnér till Carl Fredr. af Wingård*, utg. af Elof Tegnér 1894.

154. Originalet som föreg.

Wingård hade öfversändt det utförliga yttrande i läroverksfrågan, hvarmed han som talman afslöt prästeståndets öfverläggning i ämnet d. 29 jan. 1845 (Prestest. Prot. VIII, s. 139—140). Följande ord ur Wingårds bref till Tegnér af d. 10. 2. s. å. må anföras: »Till den utmärkte eforen och läroverkens snillrike försvarare bör jag öfversända en liten ramsa, som gjort mycket buller i de Filisteers läger. Om den vinner

ditt bifall, som den gjort hos flera rättsinnade, är jag tröstad för de ursinnigas tillmälen.» [E. T.]

155. Originalet som n. 6.

157. Originalet i Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademiens arkiv, Brunius'ska samlingen (rör. Växjö domkyrka).

Brunius kom också till Växjö år 1845 och sammanträffade med Tegnér, se C. G. Brunius, *Resa* (tr. 1851), s. 657 ff. samt E. Wrangel, *Tegnér och Småland*, tr. i Sv. Turistföreningens Årsskrift 1916.

158. Lektor Ahlstrand var husvill efter Växjö brand. Jfr också ofvan n. 141 och kommentaren därtill.

Om Silfverstolpe se ofvan under n. 147. S. ansågs, genom ett anförande på riddarhuset d. 26. 4. 1845 om strafflagsförslaget och prästeståndets beslut i denna fråga, ha förnärmat detta stånd. En skriftväxling med ärkebiskop af Wingård följde samt slutligen sakens andragande både hos ridderskapet och adeln och prästeståndet. Se *Några anteckningar om släkten Silfverstolpe*, s. 416 ff.

159. Originalet som n. 6.

160. Originalet som n. 118. Hittills otryckt.

43—232953. *Tegnér, Saml. skrifter. 9.*

INNEHÅLL.

DIKTER.

Jan. 1840—Maj 1840.

DIKTER.

Maj 1840—1846.

INNEHÅLL

PROSAISKA UPPSATSER.

Jan. 1840—Juni 1840.

PROSAISKA UPPSATSER.

Juni 1840—1844.

BREF.
